

Webpropol-lomakkeella saadut lausunnot OKM:n työryhmäraportista **Valmiina valintoihin. Ylioppilastutkinnon parempi hyödyntäminen korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa**

Raportti: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-429-0>

Lappeenrannan teknillinen yliopisto	5
Taideyliopisto	10
Itä-Suomen yliopisto.....	14
Hanken Svenska handelshögskolan.....	22
Lapin yliopisto.....	29
Turun yliopisto.....	33
Åbo Akademi	41
Tampereen teknillinen yliopisto.....	47
Helsingin yliopisto.....	54
Vaasan yliopisto.....	64
Tampereen yliopisto.....	69
Jyväskylän yliopisto	74
Maanpuolustuskorkeakoulu	81
Oulun Yliopisto	86
Aalto-yliopisto ja Aalto-yliopiston ylioppilaskunta.....	96
Metropolia ammattikorkeakoulu	108
Karelia-ammattikorkeakoulu	114
Savonia-AMK	119
Satakunnan ammattikorkeakoulu	124
Laurea	131
Lahden ammattikorkeakoulu	136
Kajaanin ammattikorkeakoulu	141
Tampereen ammattikorkeakoulu.....	145
Diakonia-ammattikorkeakoulu	152
Jyväskylän ammattikorkeakoulu	156
Yrkeshögskolan Arcada.....	162
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Oy	166
Turun ammattikorkeakoulu.....	174
Hämeen ammattikorkeakoulu.....	180
Seinäjoen ammattikorkeakoulu Oy	187
Centria-ammattikorkeakoulu	194
Arene ry	199

Suomen yliopistot UNIFI ry.....	207
Kauppateieteellisen alan yhteisvalinta.....	212
Oikeustieteen alan opiskelijavalintojen uudistamistyöryhmä	219
Lääketieteellisten alojen valtakunnallinen valintatoimikunta	226
Arene ry:n yhteiskunta-, hallinto- ja luonnontieteiden alan koulutusala-kohtainen kehittämisryhmä.....	232
Valtakunnallinen kasvatusalan valintayhteistyöverkosto (VAKAVA)	238
Biologian yhteisvalinnan valtakunnallinen ryhmä.....	248
Humanistinen ammattikorkeakoulu/humanistinen ja kasvatusala amk:t	254
Pihtiputaan kunta ja Viitasaaren kaupunki.....	260
Forssan yhteislyseo.....	264
Pöytyän kunta.....	269
Kurikan kaupunki	273
Sodankylän lukio.....	277
Vaasan kaupunki.....	283
Porin kaupunki.....	286
Oulun kaupunki	292
Keravan kaupunki	296
Huittisten kaupunki	301
Kemijärven kaupunki	305
Rauman Lysaeon lukio.....	310
Seinäjoen kaupunki	314
Joroisten kunta	318
Ylitornion yhteiskoulun lukio.....	322
Uudenkaupungin lukio	328
Hankasalmen kunta	332
Keuruun yhteiskoulun lukio.....	337
Kempeleen kunta.....	342
Lappeenrannan kaupunki.....	348
Kauhavan kaupunki	353
Salon kaupunki	358
Imatran kaupunki	362
Kotka Svenska Samskola.....	367
Vihdin kunta	371
Kiuruveden kaupunki.....	376
Muuramen kunta/lukio	380
Hangon kaupunki.....	384
Teuvan kunta	388
Kauhajoen kaupunki/Kauhajoen lukio.....	392
Alavuden kaupunki	397
Ylöjärven kaupunki	401
Vieremän kunta	405
Naantalin lukio.....	410
Mänttä-Vilppulan sivistystoimi.....	415
Kokkolan kaupunki	419
Iisalmen kaupunki.....	424

Espoon kaupunki / Suomenkielisen opetuksen tulosyksikkö / lukiolinja	429
Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä	435
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	442
Lapuan kaupunki	447
Taivalkoski	451
Alajärven kaupunki	455
Sysmän lukio	460
Laukaan lukio	464
Heinolan kaupunki	470
Jämsän kaupunki	474
Lempäälän kunta, Sivistystoimi	479
Helsingin kaupunki, opetusvirasto	485
Rovaniemen kaupunki	492
Kittilän kunta	497
Lahden kaupunki	502
Pellon kunta	506
Heinäveden kunta	511
Tampereen Yhteiskoulun Säätiö	515
Inarin kunta	519
Kaustisen musiikkilukio	524
Kiteen kaupunki	531
Haapajärven kaupunki/lukio	534
Reisjärven kunta/lukio	538
Kannuksen kaupunki	543
Lapinlahden kunta / Lapinlahden Lukio ja Kuvataidelukio	548
Kouluyhdistys Pestalozzi Schulverein Skolföreningen ry	554
Valkeakosken kaupunki	560
Vantaan kaupunki, nuoriso- ja aikuiskoulutuksen tulosalue (sekä lukiokoulutus että ammatillinen koulutus)	566
Teuvan kunta	572
Suomen Adventtikirkko	576
Kalevan lukion kannatusyhdistys ry	580
Kajaanin lukio	585
ammattiopisto Livia	589
Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur skn	593
Oulun seudun koulutuskuntayhtymä	598
Suomen Liikemiesten Kauppaopisto/Helsinki Business College Oy	603
Keski-uudenmaan koulutuskuntayhtymä	610
Korpisaaren säätiö	615
Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä	620
Etelä-Savon Koulutus Oy	625
Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä	630
Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia	635
Liedon kunta	644
Suomen Yrittäjät	649

Metsäteollisuus ry, Kemianteollisuus ry, Teknologiateollisuus ry	655
Elinkeinoelämän keskusliitto EK	659
Sivistystyönantajat.....	664
Yliopistojen opetusalan liitto YLL.....	671
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry.....	677
Tehy ry	684
Yliopistojen ja tutkimusalan henkilöstöliitto YHL ry.....	692
Akava	699
Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry.....	706
Tieteentekijöiden liitto	712
JHL ry	716
Suomen Lääkäriliitto.....	721
Suomen opinto-ohjaajat ry.....	730
Suomen Lakimiesliitto - Finlands Juristförbund ry	735
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry	742
Opetusalan ammattijärjestö OAJ	748
TEM.....	755
SM/pelastusosasto	761
Puolustusministeriö.....	765
Opetushallitus.....	769
Poliisihallitus.....	780
Ylioppilastutkintolautakunta	784
MTK ry	789
Ammattiosaamisen kehittämissyhistys AMKE ry.....	793
Avoimen yliopiston foorumi	800
Pro Lukio ry.....	805
Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi	810
Suomen Kuntaliitto.....	815
Suomen Kansanopistoyhdistys - Finlands Folkhögskolförening ry.....	820
Korkeakoulutuksen seura ry.....	825
Helsingin yliopiston ylioppilaskunta	832
Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL ry).....	838
Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry.....	846
Oikeustieteellisen alan ainejärjestöt: Oikeustieteen ylioppilaiden yhdistys Artikla ry, Juristklubben Codex r.f., Justus ry/rf, Oikeustieteen ylioppilaiden yhdistys Lex ry, Oikeustieteen ylioppilaiden yhdistys Judica ry, Ämnesföreningen Stadga r.f., Pykäl	853
Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL.....	860
Suomen Medisiinariliitto ry.....	868
Suomen Opiskelija-Allianssi -OSKU ry.....	874
Suomen Lukiolaisten Liitto	879
Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto - SAKKI ry	885

Lappeenrannan teknillinen yliopisto

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Vaikka valintaperusteet päätetään vuosittain, ei valintaperusteissa ole ollut juurikaan muutoksia. Opintopolkuun siirtyminen toi isommat muutokset. Valintaperusteet ovat olleet aika vakiintuneet v. 2005 alkaen. Kauppatieteissä pyrkimys on siihen, että valintaperusteita ei muuteta vuosittain vaan lähtökohta on, että ne pysyisivät samanlaisina useamman vuoden kerrallaan. Kauppatieteellisellä alalla ymmärretään, että valmennuskurssit ovat ongelmallisia.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Olemme samaa mieltä siinä, että samoihin lukion oppimääriin liittyviä valintakokeita on "turha" järjestää. Ei ole järkevää, että hakija tekisi ensin lukion oppimäärän kokeen yo-tutkintoon ja uudestaan valintakokeessa. Lukiodiplomia ei nähdä tarkoituksenmukaisena valintaperusteena. Todistus suullisen viestinnän / kirjallisen viestinnän kokeessa ei ole tarkoituksenmukainen. Ko. asiat ovat työelämän/akateemisen elämän perustaitoja, mutta ne eivät voi olla valintaperusteena. Sekä kauppatieteellisellä että tekniikan aloilla tarvitaan erilaisia taitoja ja osaamista, myös niitä, joilla puheviestintätaidot eivät välttämättä ole vahvin alue.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Raportista saa sen käsityksen, että nykysysteemi olisi väärä tapa valita opiskelijoita. Kuitenkin hakupainealoilla valintaa on tehtävä, ja myös heikosti yo-kirjoituksissa menestyneille on annettava mahdollisuus myöhemmin osoittaa sellaista osaamista, että voivat tulla hyväksytyksi. Motivoinnin osalta olemme samaa mieltä, että valintakoe ei mittaa todellista motivaatiota alalle / alan opiskeluun. Itse opiskelu, yksikön tarjoamat mahdollisuudet ja puitteet sekä innostava ilmapiiri vaikuttavat opintojen aikana ns. lopulliseen motivaatioon opiskella ja suorittaa tutkinto. Valintakoe ja alan kirjallisuuteen perehtyminen tutustuttavat hakijaa alaan, jota ei opiskella lukiossa. Siten valintakoeaineistoon perehtyminen edesauttaa oikean alan löytymistä. Kauppatieteellinen ala näkee perusteltuna toteuttaa osan valinnoista edelleen valintakokeen kautta.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tase-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Työryhmän raportin mukaan ylioppilaiden osalta ylioppilastutkintoon perustuvat valinnat voisivat lisätä tasa-arvon toteutumista edellyttäen, että "toisen mahdollisuuden" järjestämisestä huolehditaan.

Valintakoe on kustannustehokkain tapa järjestää "toinen mahdollisuus" verrattuna siihen, että hakijat lähtevät korottamaan tietyn aineen tai tiettyjen aineiden arvosanoja koko lukion oppimäärän osalta yo-kirjoituksissa.

Hakupainealoilla hakijat ovat yleensä ko. alalle uskollisia siten, että yo-arvosanojen korottamisesta ei ole sanottavaa hyötyä muiden alojen valintaan. Kauppatieteellisellä alalla hakijat yleensä hakevat useampaan kauppatieteiden hakukohteeseen.

Olemme samaa mieltä, että jos hakija hakee kahteen tai useampaan eri alan hakukohteeseen, hakija voi käytännössä valmistautua vain yhteen valintakokeeseen. Siten todellisten hakukohteiden määrä jää mahdollisesti vain yhteen.

Pelkkä todistusvalinta aiheuttaisi epätasa-arvoa, koska se suosii ei-uusia ylioppilaita, koska ei-uudet pystyvät korottamaan yo-arvosanoja ja hakuhevään hakijat eivät voi vielä korottaa. He kuitenkin kilpailevat samoista opiskelupaikoista. Ei-uudet ylioppilaat voivat olla myös ensikertalaisia, jolloin ensikertalaiskiintiökään ei ratkaise tätä ongelmaa.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Pisteytykset eivät saa olla liian monimutkaisia. Erottelevuutta voidaan lisätä, kunhan se ei kohtuuttomasti vaikeuta valintaperusteiden ymmärtämistä (OPOT, hakijat, valintojen toteuttajat). "Toinen mahdollisuus" ylioppilastutkinnon kokeiden uusimisen kautta on aivan liian pitkää valmistautumista vaativa ja varmastikin kustannuksiltaan suurempi kuin valintakokeen järjestäminen.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Kauppatieteellisellä alalla keskustellaan valintakokeen uudistamisesta keväälle 2018 niin, että valintakoe ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Toimenpideohjelmassa esitetään, että otettaisiin käyttöön opiskelijavalinta, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Miten "pitkä valmentautuminen" määritellään?

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Olemme sitä mieltä, että valintakoe on tarpeellinen valintamenettely niille, jotka eivät ole menestyneet yo-kokeissa tai eivät ole ylioppilaita. Tällaiset hakijat voivat osoittaa riittävän osaamisen alalle osallistumalla valintakokeisiin. Emme pidä tarkoituksenmukaisena sitä, että hakijat joutuvat korottamaan yo-tutkinnon arvosanoja ja valmentautumaan niihin pitkänkin ajan.

Hakupainealoilla valintamenettelyn uusiminen ei poista itse ”ongelmaa” eli sitä, että suuri osa hakijoista jää valitsematta kauppatieteisiin. Kauppatieteellisellä alalla ollaan sitä mieltä, ettei valintakokeesta voida täysin luopua.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Kauppatieteellisellä alalla voidaan arvioida todistusvalinnan %-osuuden kasvattamista niin, että todistusvalinnalla valittaisiin nykyistä (kevät 2017) enemmän uusia opiskelijoita.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Kauppatieteellisellä alalla on jo nyt ollut vakiintuneet valintaperusteet. Muutoksia ovat aiheuttaneet lähinnä Opintopolkuun siirtyminen ja todistusvalinnan ottaminen osaksi valintaperusteita keväälle 2017. Muutoksista johtuen valintaperusteita joudutaan arvioimaan vuosittain uudelleen ja siten muutoksia voi joutua tekemään niin, ettei lukio-opintojen aloittaneilla ole välttämättä tiedossa valintaperusteet yo-kirjoitusajankohdalle. Kauppatieteissä lähtökohtana kuitenkin on se, että valintaperusteet olisivat muuttumattomat useamman vuoden.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

3

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Hakupainealoilla hakijoiden määrä on niin suuri, ettei verkko-opintojen tai digitaalisten suoritustapojen hyödyntäminen välttämättä ole kustannustehokas valintatapa (kurssin tarjoajien käyttämä aika).

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 3

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Kansallisesti yhtenäiset yo-tutkintojen pisteytysmallit eivät välttämättä sovi kaikille aloille. Arvosanojen pisteytyksen erottelukyvyn lisääminen saa kuitenkin kannatusta. Yo-tutkintojen pisteytysten tulee olla selkeät ja hakijoille ymmärrettävät.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Kauppatieteissä ja tekniikassa yo-tutkintojen pisteytyksessä on jo nyt huomioitu ne aineet, jotka koetaan tärkeäksi alaa opiskeltaessa.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

4

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammatillinen koulutus tulisi olla kansallisesti saman tasoinen ja eri hakijoiden kannalta vertailukelpoinen. Ongelmana on, etteivät ammatillisen koulutuksen todistukset ole vertailukelpoisia/tasa-arvoisia keskenään (vrt. yo-tutkinto). Tästä syystä kauppatieteellisellä ja tekniikan alalla pidetään valintakoetta tasapuolisena valintaperusteena ammatillisen koulutuksen suorittaneille.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Kauppatieteellisellä alalla ei ole vain yhtä, kahta tai kolmea lukion ainetta, joilla olisi merkitystä. Kauppatieteissä tarvitaan erilaista osaamista omaavia hakijoita/opiskelijoita. Ei voida yhdelle ryhmälle määritellä vain yhtä tai kahta ainetta, joiden perusteella valittaisiin uusia opiskelijoita, kun lukion ja yo-tutkinnon suorittaneilla on useampi kirjoitettu aine. Lisäksi ammatillisen tutkinnon suorittaneilla valmentautuminen yo-tutkinnon kirjoituksiin edellyttää pitkää valmentautumista eikä sekään takaa opiskelupaikkaa. Valintakokeen järjestäminen ammatillisen tutkinnon suorittaneille on kustannustehokkain valintamenetelmä, kun valintakokeeseen voivat osallistua myös ne, jotka eivät tule valituksi todistusvalinnalla.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

5

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Esimerkiksi kauppatieteellisellä alalla on jo tehty tutkimusta, miten hyvin koulutuksen aikana hankitut tiedot ja taidot vastaavat työelämän tarpeita (Suomen ekonomiliitto). Näiden tutkimusten perusteella kauppatieteellisen alan koulutus vastaa hyvin työelämän tarpeita. Lisäksi Suomen ekonomiliiton tekemiä kyselyitä/raportteja hyödynnetään koulutuksen kehittämisessä.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Taideyliopisto

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

5

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulosopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

5

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Taideyliopisto suhtautuu positiivisesti ehdotettuihin uudistuksiin valtakunnallisella tasolla. Kuten raportissakin on todettu, suurin osa ehdotuksista soveltuu tiedeyliopistojen tarpeisiin, mutta taidealoilla pääsykokeiden järjestäminen on jatkossakin tarpeen. Valtakunnallisesti on myös tärkeää huolehtia siitä, että hakijoilla on jatkossakin koulutustaustasta ja kansalaisuudesta riippumatta samanlainen mahdollisuus hakeutua korkeakouluopintoihin.

Hakijoillamme on usein pitkä kokemus taiteenalalta, eikä valintakokeisiin valmistautuminen ole samanlaista kuin tiedealoilla (ei esim. tiettyä luettavaa materiaalia, joka ilmoitettaisiin tiettyinä hetkenä ennen valintakokeita). Soveltuvuutta taidealalle ei valitettavasti juurikaan pysty arvioimaan ylioppilastutkinnon arvosanojen perusteella ainakaan sen nykyisessä muodossa. Koska valintakokeiden järjestäminen on meille myös tulevaisuudessa tärkeää, emme valitettavasti voi juurikaan lyhentää hakuajan päättymisen ja valintapäätöksestä tiedottamisen välistä aikaa, kuten suositellaan.

Taideyliopiston opiskelijavalinnoissa pidämme tärkeänä, että kaikki hakijamme ovat koulutustaustasta ja kansalaisuudesta riippumatta samalla viivalla ja arviointi keskittyy pääosin valintakoesuorituksiin, jotka mittaavat alalle soveltuvuutta, taiteellista lahjakkuutta ja koulutettavuutta. Olemme valmiita pohtimaan sitä, voisimmeko hyödyntää esimerkiksi lukiodiplomeita tai yksittäisiä ylioppilaskirjoitustuloksia pisteytyksessä entistä enemmän.

Taideyliopisto pyrkii keventämään valintaprosessiaan ja luomaan uudenlaisia valintamenettelyjä ja tekemään yhteistyötä muiden taidealan korkeakoulutoimijoiden kanssa siltä osin, kun se on taidealoilla mahdollista. Valintaprosessia arvioidaan vuosittain osana Taideyliopiston laatutyötä. Kaikilta hakijoilta kerätään palautetta, jota hyödynnetään arvioinnissa. Olemme lisänneet mm. video- ja etähakumenettelyjä sekä esikarsintoja ennen varsinaisia valintakokeita (eivät edellytä useinkaan pitkää valmistautumista), mikä myös säästää sekä yliopiston että hakijoiden valintakoe-kustannuksia.

Olemme kiinnostuneita raportissa esitetystä opiskelijavalintojen kehittämistä tukevasta tutkimuksesta. Millä mittareilla opiskelijavalintojen onnistumista siinä mitattaisiin? Läpäisyllä, valmistumisnopeudella, työelämän tarpeisiin vastaamisella, opiskelija-aineksen laadun arvioimisella, valintaprosessin sujuvuudella?

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Arvio kustannuksista on noin 1 000 000 € vuodessa (pääosa kuluista syntyy tilakustannuksista ja lautakunnan jäsenten työajasta).

Itä-Suomen yliopisto

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Nykyinen valintakoejärjestelmä on raskas ja vie resursseja. Valintaperusteiden kirjavuus ja erillisten valintakokeiden määrä rajoittavat hakijoiden todellisia mahdollisuuksia hakeutua haluamiinsa koulutuksiin.

Vaikka valintaperusteet vahvistetaan vuosittain, ovat ne pysyneet Itä-Suomen yliopistossa lähes muuttumattomia jo useiden vuosien ajan. Uusia opiskelijoita valitaan todistusvalinnalla erityisesti luonnontieteissä. Meillä on myös käytössä yliopistotason suositukset lähtö- ja valintakoepesteytyksiksi ja suosituksia noudattavat lähes kaikki hakukohteet, jotka eivät ole mukana valtakunnallisessa valintayhteistyössä/yhteisvalinnassa.

Itä-Suomen yliopisto tekee valintakoepesteytyötä (ml. yhteisvalinnat) aloilla ja monissa hakukohteissa, mm. tietojenkäsittelytiede, kasvatustieteet (VAKAVA), englannin kieli, biolääketiede, farmasia, lääketiede, sosiaalityö, kauppatiede sekä oikeustiede. Sekä lääketieteessä että oikeustieteessä on käynnistymässä yhteisvalinta v. 2018 valinnoissa.

Kokemukset yhtenäisistä valintaperusteista ja pesteytyksistä ovat hyvät ja yliopisto kannattaa myös valtakunnallista yhtenäistämistä ja sitä kautta korkeakouluvalintojen selkiyttämistä. Ala- ja hakukohdekohtaista vaihtelevuutta on jossain määrin sallittava, jotta koulutusten profilaatiosta viestitään jo hakuvaiheessa.

Valmennuskurssitoiminnan siirtymisestä valmentamaan ylioppilaskokeita varten on valitettavasti jo esimerkkejä olemassa.

Itä-Suomen yliopisto on mukana OKM:n erityishankehaussa Opiskelijavalintojen kehittäminen - hankekokonaisuudessa, jossa yliopistot yhtenäistävät valintakäytäntöjään mm. lähtöpesteytyksen osalta ja lisäävät valintayhteistyötä vastuukorkeakoulumallin avulla.

Itä-Suomen yliopistossa on käynnissä perustutkintokoulutuksen kehittämishanke 2018–2020, joka vaikuttaa myös opiskelijavalintoihin: hankkeen tavoitteina ovat laajat hakukohteet, koulutusten vetovoimaisuuden kasvattaminen, ylioppilastutkinnon painoarvon lisääminen, valintayhteistyön laajentaminen sekä uudenlaisten opintopolkujen luominen.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Korkeakoulujen opiskelijavalinnat voitaisiin valtaosin tehdä ylioppilastutkinnon perusteella. Aloilla, joita vastaavaa opetusta ei ole lukiossa (mm. oikeustiede), valintakoe nähdään mahdollisuutena tutustua alaan ja sitä kautta virhevalintoja ehkäisevänä vaiheena. Lääketieteen osalta tehdyssä selvityksessä Ruotsissa käytössä oleva todistusvalinta on johtanut opintojen keskeyttämisiin, kun nykyisellään opintoja ei suomalaisissa lääketieteellisissä koulutuksissa keskeytetä. Näilläkin aloilla valinta voisi perustua aineistokokeeseen, ennakkomateriaalia ei välttämättä tarvita. Lisäksi soveltuvuuskokeita tarvitaan jatkossakin tietyillä aloilla, joskin niitä tulee kehittää kevyemmiksi ja paremmin soveltuvuutta arvioiviksi.

Oikeustieteen alalla on selvitetty mahdollisuutta valintakokeen digitalisoimiseen. Valintakoe oikeustieteessä toimii myös eräänlaisena siltaopintona lukio-opintojen ja yliopistossa suoritettavien opintojen välillä. Näin ollen se nopeuttaa opintojen aloitusvaihetta ja sujuvoittaa siirtymistä kohti

alakohtaisia opintosuorituksia. Sähköinen valintakoe mahdollistaisi valintakoemateriaalin monimuotoistamisen ja siten osaltaan edistäisi mm. ennakkomateriaalin vähentämisyrittämiä. Yhteistyötä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa on käynnistetty.

Itä-Suomen yliopiston osalta taito- ja taideaineiden lukiodiplomeiden tai toistaiseksi vähän suoritettujen kielitodistusten käyttöä valintaperusteena ei nähdä tarpeellisena.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Pääosaan Itä-Suomen yliopiston hakukohteista valinta voitaisiin tehdä ylioppilastutkinnon perusteella. Suuri osa opiskelijavalintaan liittyvästä resurssihukasta aiheutuu kysynnän ja tarjonnan kohtaamattomuudesta: hakupainealat säilyvät vuodesta toiseen samoina ja toisaalta lähes avointen ovien hakukohteiden suosio ei kasva. Hakijat eivät välttämättä myöskään tunne koko korkeakoulujen koulutustarjontaa eivätkä siten löydä sopivia vaihtoehtoja esim. hakupainealojen hakukohteille. Toisen asteen opintoneuvonnalla on suuri merkitys vaihtoehtojen etsimiseen.

Hakupainealoilla (mm. lääketiede, oikeustiede, kasvatustieteet, psykologia) todistusvalintaan siirtyminen nähdään hankalaksi toteuttaa. Hakijoita on paljon ja ylioppilastutkinnon erottelevuuden lisääminenkin ei auta: paine valinnoista siirtyisi ylioppilastutkintolautakunnalle, kun hakijat lähtevät korottamaan arvosanojaan eli työryhmän esille nostama aikainvestointi säilyy. Heräsi myös kysymys, onko lukioilla ja ylioppilastutkintolautakunnalla resursseja järjestää korotusmahdollisuuksia hakupainealojen tarpeisiin. Ylioppilastutkinnon sähköistyminen tuo tähän lisähaasteita: aikaisemmin ylioppilaksi kirjoittaneet eivät tunne koejärjestelmää, heillä ei ole välttämättä vaadittavia laitteita ja jos hakijat yrittävät korottaa esim. äidinkielen arvosanojaan (joka on monien hakukohteiden pisteytyksessä avainasemassa), voi yksittäisen kokeen tekijöiden määrä kasvaa hyvin suureksi. Kun hakupainealojen hakijat korottavat arvosanojaan tavoitteena ne parhaimmat, voi se jopa heikentää uusien ylioppilaiden mahdollisuuksia saavuttaa hyviä arvosanoja (yo-arvosanat noudattavat normaalijakaumaa).

MOOC-tyyppiset avoimet verkkokurssit eivät sovi hakupainealoille jo pelkästään suuren hakijamäärän vuoksi, muille kyllä. Verkkokurssissa ongelma on myös henkilöiden luotettava tunnistautuminen ja sen valvonta suoritustilanteessa.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tase-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Kauppatieteellisellä alalla todistusvalintaan siirtyminen nähdään mahdollisena, mutta muilla hakupainealoilla todistusvalintaa ei nähdä realistisena vaihtoehtona. Huippuarvosanat ylioppilaskokeistakaan eivät takaa opiskelupaikkaa, joten arvosanojen korotustarve valintoja varten on kova. On kysytty, lähteekö eximian tai laudaturin kirjoittanut hakija korottamaan arvosanojaan, jos ei hän ei opiskelupaikkaa ensimmäisellä kerralla saa? Jos erottelevuusongelmaa ratkaistaan esim. desimaalilla, joka kertoo, kuinka monta hakijan kanssa saman arvosanan kirjoittanutta on saanut kokeessa huonommat pisteet, puhutaan edelleen todella pienistä marginaaleista.

Edellä esitetyn lisäksi esim. lääketieteessä, psykologiassa ja oikeustieteessä hakijat ovat ns. ”alaukollisia” eikä tällainen hakija ylioppilaskoearvosanoja korottaessaan todennäköisesti niitä hyödynnä muissa valinnoissa.

Lääketieteessä on valtakunnallisesti selvitelty, miten todistusvalintaan siirtyminen olisi vaikuttanut v. 2016 valintaan: erottelevuuden lisääminen ehdotetuin keinoin olisi silti tuottanut tasapistetilanteita ja vain 47% hyväksytyistä olisivat olleet samoja kuin valintakokeen kautta hyväksytyistä (koepistein hyväksytyistä vain 7,5 % olisi saanut opiskelupaikan yo-arvosanoillaan). Miesten osuus hyväksytyistä olisi ollut 39,9 % (valintakokeen avulla tehdyssä valinnassa 50,3 %).

Lääketieteessä Ruotsissa toteutettu todistusvalinta on johtanut opintojen keskeyttämiin, kun nykyisellään opintoja ei suomalaisissa lääketieteellisissä koulutuksissa keskeytetä.

Hakupainealoille ensi kertaa hakevien mahdollisuuksia voidaan parantaa lyhyen valmistautumisajan, vaihtuvan valintakoemateriaalin ja ensikertalaisikiintiön avulla, niin kuin on tehtykin. Yhtälailla merkityksellistä on kuitenkin se, ettei opiskelujen käynnistämisen tehostaminen tapahdu hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun ja hakujärjestelmän oikeudenmukaisuuden kustannuksella. Muita toisen asteen tutkintoja tai vanhempia ylioppilastutkintoja ei ehdotetussa mallissa huomioida kunnolla, jolloin koulutuksellinen tasa-arvo toistaiseksi toteutuu parhaiten kaikille yhteisille valintakokeella.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Itä-Suomen yliopisto näkee ehdotettujen uudistusten suurimpana ongelmana aikataulun: lukiolaiset tekevät ylioppilaskokeisiinsa vaikuttavia ratkaisuja lukio-opintojensa alussa. Tämän mittaluokan muutoksista korkeakoulujen valintaperusteissa pitäisi olla tieto jo ainevalintoja tehtäessä. Näin ollen suuria muutoksia voitaisiin tehdä aikaisintaan vuoden 2020 valintaperusteisiin, olettaen, että päätöksiä tehdään ja niistä tiedotetaan lukiolaisille vuoden 2017 aikana.

Itä-Suomen yliopisto kannattaa erottelevuuden lisäämistä. Hakupainealoilla sekään ei kuitenkaan ole ratkaisu pelkkään todistusvalintaan siirtymiseksi, ks. vastaukset edellä.

Todistusvalintojen lisäämiseen on valmiutta, joskin ei-ylioppilaiden ja ulkomailla tutkintonsa suorittaneiden valintamahdollisuudet on taattava ja tältä osin ehdotukset kaipaavat vielä lisäselvitystä. Ylioppilaskokeiden suorittaminen vaatii valintakokeisiin verrattuna pidemmän valmistautumisajan.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Itä-Suomen yliopisto kannattaa todistusvalintoja mutta pitää perusteltuna sitä, että mahdollisuus tehdä opiskelijavalintaa valintakokeeseen perustuen säilytetään jatkossakin hakupainealoilla. Valintakokeita tulisi kehittää aineistokokeiden ja paremmin soveltuvuutta mittaavien kokeiden suuntaan, jolloin pitkää valmentautumisaikaa ei tarvita.

Opiskelijavalintojen kehittäminen -hankkeen (johon on haettu OKM:n erityisavustusta) toteutuessa uudistuksen valmisteluun saadaan resursseja.

Itä-Suomen yliopisto katsoo, että opiskelijavalintojen uudistamisen kokonaisuus on valmisteltava huolella ja siten realistinen aikataulu suuremmille muutoksille olisi vasta vuoden 2020 valintoihin. Todistusvalintoja lisätään, valintakokeita kehitetään toivottuun suuntaan ja valintakoeysteityötä lisätään ennen tätäkin, mutta esimerkiksi lähtöpisteityksen yhtenäistäminen olisi perusteltua tehdä kerralla 2020, johon mennessä lukiolaisetkin ehtivät huomioimaan valintaperuste uudistukset ainevalintoja tehdessään.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Suuressa osassa koulutusaloja se voi toimia hyvin. Hakupainealoilla todistusvalinta ei ratkaise opiskelupaikkojen kysynnän ja tarjonnan kohtaamattomuuden ongelmaa.

Toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen tulisi kiinnittää entistä paremmin huomiota, jotta se palvelisi sujuvaa siirtymistä korkeakouluopintoihin. Yhteistyömahdollisuuksia YTL:n kanssa on selvitelty mm. oikeustieteessä.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Todistusvalintoja tullaan tekemään nykyistä enemmän. Niihin siirtymisessä on oltava siirtymäaika, jotta lukiolaiset ainevalintojaan tehdessä pystyvät varautumaan todistusvalintaan. Osa hakijoista keskittyy hakuheväänä ylioppilaskokeiden sijaan jo pääsykokeisiin, joten asennemuutokselle pitää varata aikaa.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Itä-Suomen yliopisto kannattaa ja harkitsee valintaperusteiden ja aloituspaikkojen vahvistamista (pl. vuosittain vaihtuva valintakoemateriaali) useammaksi vuodeksi kerrallaan (aloituspaikat tulossopimuskausille). Valintaperusteet ovat nykyiselläänkin olleet varsin muuttumattomia.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Valtaosalle hakukohteista esim. avoimen yliopiston väylä toimii erinomaisena mahdollisuutena opiskelupaikan saamiseen. Tästä Itä-Suomen yliopistossa on hyviä kokemuksia.

Hakupainealoilla toissijainen valintamenettely ei jo pelkästään suuren vetovoimaisuuden vuoksi voi olla avoin verkkokurssi. Verkkokursseissa on edelleen ongelma henkilöiden luotettavassa tunnistamisessa ja sen suoritusilanteen valvonnassa. Kaikille yhteisesti valvottu valintakoe takaa hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun, erityisesti kilpailluissa opiskelupaikoissa.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Hakijoiden kannalta toivotut että valintatoimijoiden kannalta resursseja säästävät yhteiset pisteytysmallit ovat kannatettavia. Niitä suunniteltaessa on kuultava yliopistoja ja niiden valintayhteistyöorganisaatioita. Nykyisestä hakukohdekohtaisesta pisteytyksestä yhteisiin malleihin siirtyminen vaatii suuria muutoksia valintaperusteita valmistelevien asenteissa.

Erottelukyvyn lisääminen on kannatettavaa. Hakupainealojen osalta erot hakijoiden välillä ovat hyvin pieniä.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Valintaperusteina käytettävien ylioppilaskokeiden tulisi lähtökohtaisesti olla niitä, jotka alan opiskelun kannalta ovat olennaisia ja niiden heijastuminen valintaperusteisiin on tärkeää. Mutta esim. ruotsin kielen korostaminen lähtöpisteytyksessä koulutuksissa, joissa ruotsin kielellä on rooli vain "virkamiesruotsina", on turhaa.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

3

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammatillisten tutkintojen yhteismitallistaminen ylioppilastutkintoon vaihtelee alakohtaisesti korkeakouluissa. Yliopistoihin valinta tapahtunee jatkossakin ylioppilastutkinnon ja/tai valintakokeen avulla.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Itä-Suomen yliopisto katsoo, että ammatillisen tutkinnon pitää tuottaa korkeakoulukelpoisuus ja muun kuin ylioppilastutkinnon suorittaneilta ei tule edellyttää ylioppilaskokeiden kirjoittamista. Lukiolaiset valmistautuvat ylioppilaskokeisiin käytännössä kolme vuotta, ammatillisen tutkinnon tai ulkomailla kelpoisuuden tuottavan tutkinnon suorittaneilta ylioppilaskokeeseen valmistautuminen vie varmasti vähintään saman ajan kuin valintakokeeseen valmistautuminen. Ei-ylioppilaille opiskeluvaihtoehtona voitaisiin suorittaa esim. avoimen korkeakouluopetuksen (pääsääntöisesti ei-hakupainealat) tai valintakokeen perusteella (pääsääntöisesti hakupainealat).

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltuvuutta pitää pystyä jatkossakin hakijoilta testaamaan. Soveltuvuuskokeita on syytä kehittää.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Ei kantaa.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Tutkimustietoon perustuva kehittämissyö ja seuranta ovat erittäin kannatettavia.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Itä-Suomen yliopisto haluaa edelleen korostaa aikataulun haasteellisuutta ja toivoo, että opiskelijavalintauudistus valmisteltaisiin tutkimustietoon nojaten huolella. OKM:lta haettu erityisavustusrahoitus edistäisi tätä tavoitetta.

Vastaavanlaista selvitystä toivottaisiin tehtävän kansainvälisten maisteriohjelmien valintojen osalta. Valinnat perustuvat tällä hetkellä pelkästään todistusvalintaan, jonka jokainen yliopisto järjestää itse tai konsortion (UAF) avulla.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Huoli yo-koeresurssien riittävydestä ja sähköisestä yo-kokeesta: jos korotusmahdollisuudet avataan, voi korottajia olla lähes kirjoittajien määrä – miten lukioden nykyinfra ja tarkastajien määrä siihen riittää? Vain uusimmat ylioppilaat ovat tehneet kokeet sähköisesti, vanhat korottajat joudutaan tutustuttamaan sähköiseen järjestelmään ja heillä tulee olla myös tarvittavat laitteet.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Kustannusten arvioiminen on mahdotonta. Vaihtelua hakukohteiden välillä on todella paljon (kokeen laatijoiden ja korjaajien työaika, yhteisvalinnat vs. itse järjestettävät, tilakustannukset, matkakustannukset muilla paikkakunnalla järjestettäviin koetilaisuuksiin, hallintohenkilökunnan kustannukset).

Hanken Svenska handelshögskolan

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Hanken har redan sedan 2015 antagit studerande direkt på basis av deras studentexamensresultat och vi stöder en utökning av mängden studerande som antas på basis av sina studentexamensresultat. Denna ändring är även den enda stora ändringen i våra antagningskriterier för kandidatnivån som genomförts under de senaste åren, förutom ibruktage av förstagångssökandekvoter och systemet studieinfo.fi. Vi ser fram emot att man på nationell nivå skulle utreda och ge rekommendationer för ibruktage av utländska test, så som ex. SAT, samt även de nordiska gymnasiebetygen, för att utöka antagningsgrunderna.

Vi vill lyfta fram att rapportens exempel från Sverige är litet missvisande: Sveriges finansieringsmodell premierar universiteten även till en viss del för mängden heltidsstuderande, medan den finska modellen baserar sig på studenternas prestationer.

Vi upplever också att det är en utmaning att finländska sökande, som ansöker om studieplatser både i Finland och utomlands på basis av studentexamensbetyg, kan ta emot en studieplats både i Finland och i utlandet. Detta eftersom när det erbjuds två studieplatser, som inte påverkas av bestämmelsen för en högskoleplats, tar sökande också emot den finländska studieplatsen även om sökande kommer de facto att flytta till utlandet. Den finländska studieplatsen förblir outnyttjad och fungerar endast som en nödlösning ifall studierna i utlandet inte går som väntat. Således kunde högskolorna tillämpa en liten överantagning av studerande. En annan möjlig lösning kunde också vara att ifall nyantagna inte avlägger ett endaste studiepoäng under sitt första läsår skulle studerande mista sin studieplats och således förbruka sin förstagångssökandestatus (detta såklart bortsett från medicinska skäl osv.).

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Hanken ser fram emot ett nationellt samarbete kring det kommande förenhetligade poängsättningssystemet för antagning på basis av studentexamensresultat. Hanken vill dock lyfta fram att räknesättet både måste vara enkelt att förstå för sökande och samtidigt ge högskolorna möjlighet till att framhäva skillnader i poängsättningen beroende på utbildningsområde. Hanken ser också att högskolorna kunde använda sig av gymnasiets prov för utvärdering av språkkunskaper (Todistus suullisen kielitaidon kokeesta), men eftersom provet endast mäter elevens språkkunskap upp till nivån B1 kan vi inte använda oss av det för att ge våra sökande ännu en till möjlighet att intyga sina språkkunskaper då vårt språkkrav är B2 i svenska. Vi ser inte ett problem i att använda gymnasiekursers innehåll i urvalsprov eftersom det: 1. förkortar tiden som krävs för förberedelser inför urvalsprovet, då materialet redan är bekant från tidigare för åtminstone en del av sökande; 2. ger en andra chans åt sökande som misslyckats i studentexamen; och 3. ger utbildningsområden med högt söktryck en bättre möjlighet att rättvist rangordna sökande på basis av sökandes "dagsläge". Vi stöder dock inte en antagning som skulle basera sig på sökandes vitsord i gymnasiets kurser, då bedömningen i dem inte kan anses vara lika standardiserad och jämförbar som bedömningen av studentexamensproven.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Hanken ser fram emot resultatet av det utvecklingsarbete som enligt rapporten kommer att 1. förbättra ansökningssystemet och –processerna och 2. leda till att sökande endast kommer att söka till utbildningsområden som hen verkligen är intresserad av. Dock kommer detta system att fortfarande lida av samma problem som tidigare år, nämligen att en 18–19-åring inte vet vad hen vill studera och att studerande ofta ändrar åsikt. Således måste även processerna för antagningen av överflyttande studerande och icke-förstagångssökande vidareutvecklas. Därtill: Hanken anser att det inte finns grundläggande fel i de antagningssystem och –kriterier som en stor del av högskolorna använder sig av i dag.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tase-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Rapporten uttrycker tydligt att preparationskurser leder till ojämlikheter bland sökande. Dock, ifall studentexamensresultaten blir det mest styrande dokumentet kommer anordnarna av preparationskurser att istället börja ordna s.k. abi-kurser. Detta är ett orättvisare förfarande då en så stor del av en årskull de facto avlägger studentexamen, medan endast en del deltar i urvalsprov. Detta leder till att elever vars föräldrar inte kan bekosta abi-preparationskurser kan få sämre studentexamensvitsord, eftersom bedömningen av studentexamensproven till en viss del följer tanken om en jämn fördelning. Hanken kan öka på antalet som antas på basis av studentexamensbetyg.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Hanken välkomnar tanken av att högskolorna skulle, med sina antagningskriterier, signalera till framtida sökande vilka ämnen och färdigheter som är viktiga för att klara av utbildningen, placera sig bra på branschen och gynna samhället i det stora hela ("signaalivaikutus"). Vi hoppas att fler högskolor skulle prioritera sökande som avlagt fler än ett A-språk i studentexamen. Ett dylikt förfarande skulle öka antalet elever som studerar främmande språk till en tillräckligt hög nivå, vilket skulle gynna hela det finländska samhället.

Hanken ser dock ett problem med att sökande skulle tvingas höja sina vitsord i studentexamen (istället för att delta i ett urvalsprov) eller rentav skriva studentexamensprov utan gymnasiebakgrund. Det är inte endast frågan om att eleverna kommer att ha svårigheter med höjandet utan stödet av en skolvardag och en lärarkår, utan på svenskt håll är det även frågan om att det endast finns ett fåtal kvälls-/vuxengymnasier i Finland med undervisning på svenska.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Vad menas med "långa förberedelser" i fråga om urvalsprov? Universitetet måste själva få bestämma om hur deras urvalsprov ska se ut och vad proven ska mäta.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Ett urvalsprov har en viktig funktion för utbildningsområden med högt söktryck.

Ministeriet är ansvarigt för det nationella ansökningsystemet och portalen studieinfo.fi: dess struktur och funktioner kan inte högskolorna ändra på för att optimera antagningens resultat/sökandes beteende gällande prioriteringen av sökmål.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Hanken har redan höjt på den procentuella andelen av studerande som antas direkt på basis av studentexamensresultat, och vi kan höja denna andel till att omfatta över 50 % av de som antas till kandidatutbildningen via den gemensamma ansökan. Vi vill även poängtera att antagning baserat på studentexamensbetyg bör kopplas ihop med att sökande ska vara förstagångssökande, det framkommer inte fullständigt entydigt ur rapporten. Vi undrar dock vad som i åtgärdsförslaget avses med ”pääosa todistusten perusteella” och ”valtaosin ylioppilastutkinnon perusteella”? Bland annat anser vi att det inte är ändamålsenligt att ha ett nationellt fastslaget krav på andelen som ska antas via betygsantagning, då utbildningsområdena har stora skillnader i både kompetenskrav och söktryck.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Hanken har redan sedan 2015 antagit studerande direkt på basis av deras studentexamensresultat. Denna ändring är även den enda ändringen i våra antagningskriterier för kandidatnivån (antagning via den gemensamma antagningen), förutom ibruktagande av förstagångssökandekvoter och systemet studieinfo.fi.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

3

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Hanken har redan en fungerande process för antagning på basis av kurser avlagda vid Öppna universitetet och ansökningstiden sammanfaller med den gemensamma ansökan. Vi har två olika helheter med skilda antagningskriterier, för två olika målgrupper. Vi har en helhet som kräver att sökande avlagt 23 studiepoäng inom våra obligatoriska grundkurser, med minst goda vitsord i varje kurs. Denna helhet är speciellt utvecklad för årets abiturienter (som exempelvis inte antogs via urvalsprovet eller betygsantagningen) och är även till för att sökande ska lära känna till utbildningen och dess innehåll innan

de söker in. Därtill har vi en helhet där sökande ska ha avlagt 60 studiepoäng inom ekonomiska studier, denna antagningsgrund tjänar oftast litet äldre sökande, som redan hunnit studera vid ett öppet universitet en längre tid.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 3

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Hanken ser fram emot att det utvecklas en gemensam, nationell tolkningsmodell för studentexamensprovet och de s.k. utländska andra stadiets examina (IB, EB, RP, SAT, de nordiska studentamina osv.). Vi stöder dock inte tanken av att varje utbildningsområde skulle ha en likadan poängsättning, eftersom de olika områdena har olika tyngdpunkter och intresseområden.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Ekonomiska utbildningen behöver internationellt sinnade studerande då branscherna tätt anknutna till utbildningen behöver språkkunnig arbetskraft, därför anser vi det vara viktigt att språkkunskaper prioriteras i antagningen. Vi ser en prioritering av sökande som avlagt fler än ett A-språk i studentexamen som en sak som fler högskolor borde ta in i sina antagningskriterier ("signaali vaikutus"). Vi vill även prioritera modersmålet och den (långa) matematiken.

I samband med detta vill vi poängtera att högskolorna skulle spara resurser ifall de skulle lyfta fram nyttan av att sökande redan innan inledandet av sina högskolestudier skulle ha en god grund inom det andra inhemska språket och andra språk. Det är resursslöseri när en högskola tvingas anordna språkundervisning från grundnivån för att studerande ska uppfylla diverse språkrav, speciellt i de fall då språkundervisning inte tillhör högskolans kärnverksamhet. Gymnasierna har bevisligen goda förutsättningar för att undervisa språk.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

4

28. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8*

Yrkesutbildningen och dess olika examina är svåra att jämföra med varandra och med studentexamen. Förfarandet där sökande med yrkesexamen 1. har högskolebehörighet men 2. måste skriva ett urvalsprov har vi på Hanken inte sett som problematiskt.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9*

Eftersom det finns så få svenskspråkiga kvälls-/vuxengymnasier på svenska i Finland anser vi detta förfarande vara ett mångfacetterat problem, både språkpolitiskt och regionalpolitiskt. Det samma gäller även mindre finskspråkiga orter. Eleverna kommer även att ha svårigheter med avläggandet av proven utan stöd av en skolvardag och en närvarande samt kunnig lärarkår. Här vill vi poängtera att det kräver både mer och längre förberedelser att skriva ett studentexamensprov än vad det tar att förbereda sig inför ett urvalsprov.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10*

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

4

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Hanken understöder att det forskas i ämnet men vi vill samtidigt poängtera att det är omöjligt för utbildningsområden med högt söktryck att byta till antagningsförfaranden som till exempel skulle innebära intervjuer. Andra sökmål borde dock fortsättningsvis få ha möjlighet till att till exempel intervjua sina sökande.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Hanken är inte en yrkeshögskola men vi stöder detta utredningsarbete. Samtidigt som man utreder en användning av utländska test borde det samtidigt även utredas hur man kunde poängsätta gymnasiebetyg som utfärdats i de övriga nordiska länderna.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Hanken ser nyttan i att utföra forskning som skulle titta på sambandet mellan studentexamensresultaten och studieframgången. Därtill skulle det vara bra att nu, så fort som möjligt, försätta med att forska i sökandes beteende, speciellt i och med ibruktagandet av studieinfo.fi och förstagångssökandestatus och -kvoter (i fråga om exempelvis prioritering av ansökningsmål och allmänt sökande).

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Hanken uppskattar rapportens bredd och att man tittat noggrant på sökandes bakgrund. Vi stöder även initiativen där högskolorna föreslår 1. prioritera vissa färdigheter i sina antagningskriterier ("signaalivaikutus") och att 2. utveckla gemensamma nationella antagningskriterier. Vi upplever att en förnyelse av antagningsförfarandet inför 2018 är möjlig ifall det finns vilja och samarbete från alla parter (UKM, högskolorna, studentexamensnämnden, osv.). Vi vill dock lyfta fram att genomförandet av en del av åtgärdsförslagen kan tänkas inskränka eller förbise universitetens autonomi.

Hanken har även deltagit i utlåtandet som skrivits av Kauppatieteiden yhteisvalinta.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

-

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Urvalsprovets kostnader för året 2016 var ungefär 10 000 euro för Hankens del. Vi ordnade ett gemensamt urvalsprov tillsammans med Handelshögskolan vid Åbo Akademi.

Lapin yliopisto

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Raportti esittelee monipuolisesti nykyisten valintamenettelyjen ongelmat sekä pääsykoejärjestelmän raskauden, kirjavuuden sekä hakijoiden ja opinto-ohjaajien vaikeuden ennakoita valintamenettelyjä. Korkeakoulujen resursseja käytetään nykyisiin valintamenettelyihin liikaa ja valmennuskurssit eriarvoistavat hakijat. Työntö ulkomaille on huolestuttavaa.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Korkeakoulujen valintakokeita on liikaa ja päällekkäisyyttä ilmenee ylioppilastutkinnon kokeiden kanssa. Nykyistä ylioppilastutkintoa kehittämällä sekä ylioppilastutkintolautakunnan ja yliopistojen koulutusalojen kanssa tehtävällä yhteistyöllä siitä voisi tulla hyvä perusta valinnoille siten, että korkeakoulujen valintaprosessit keventyisivät. Luvussa mainittu tehtäväpankki on kiinnostava. Tärkeää on, että valintamenettely antaisi hakijalle hyvän kuvan yliopisto-opinnoista, hakijan osaamisesta ja motivaatiosta sekä toimisi myös opiskelijan itsearvioinnin välineenä. Digitalisaatio antaa uusia mahdollisuuksia.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Ajatus palkitsemisesta kitkattomasta siirtymisestä toiselta asteelta on kiinnostava. Ylioppilastutkinnon kehittäminen akateemisia ja teoreettisia taitoja mittaavaksi siten, että se mahdollistaa myös korkeakoulujen valintamenettelyjen keventämisen, on tärkeää. Opiskelumotivaatio on – kuten raportissa todetaan - muutoksille altis, ja sen ennakoitiin valintakäyttäytymisessä on ensiarvoista opintojen sujuvuudelle. Virhevalintojen estäminen on tärkeää korkeakoulutuksen tehokkuuden kannalta. Silti ennakkotehtäviä ja soveltuvuuskokeita tarvitaan (huom. Lapin yliopiston luokanopettajakoulutus ja taidekasvatus).

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tas-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Raportissa todettu huoli siitä, että todistusvalinnan myötä valmentautuminen pääsykokeisiin siirtyy lukioihin, on uhkaava. Tärkeä myös on huomio siitä, että valintakokeeseen valmentautuminen jää meriitiltään hyödyntämättä valitsematta jääneille. Siinä mielessä ylioppilastutkinnon arvosanojen korottamisen mahdollisuus on kannatettava. Silti ratkaistavaksi jää se perusongelmaa, jossa hakijoita on

tarjolla kymmenkertainen määrä aloituspaikkoihin nähden ja alalle parhaiten sopivat pitää valita tästä joukosta.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Ylioppilastutkinnon erottelevuutta ja yhteistä pisteytysmallia on tärkeä kehittää. Taidealalle hakeutuneille ylioppilastutkinto tuskin antaa hyödynnettävää sisältöä.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Aikataulu on haasteellinen.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista:

Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Huomioitava taidealojen erityisyys.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Edellyttää nykyisen ylioppilastutkinnon kehittämistä.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

5

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Yhteisvalinnan lisäksi toissijaisia valintamenettelyitä ei ole ollut käytössä.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteiseksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukykyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Ylioppilastutkinnon pisteytysmallien yhteinen kehittäminen on erittäin toivottavaa.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Alan tai ammatin valinta siirtyy edelleen aikaisempaan vaiheeseen, joten nuorten ammatinvalinnan ohjausta ja työelämäntuntemusta tulisi lisätä jo perusasteella.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Opettajakoulutuksessa soveltuvuus lasten ja nuorten parissa työskentelyyn on varmistettava.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammatikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13**39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista**

Raportissa ehdotetaan, että toisen asteen ammatillisen tutkinnon todistusvalinnan mekanismeja tulisi myös selvittää. Tämä on kannatettavaa, jotta lukiokoulutuksen lisäksi myös muut korkeakoulukelpoisuuden tuottavat tutkinnot voitaisiin huomioida todistusvalinnassa paremmin.

Taideteolliselle alalle raportin esitykset eivät sovellu laisinkaan, sillä arvosanoja joista alan soveltuvuutta voisi toisen asteen tutkintotodistuksista arvioida (esimerkiksi lukio) ei ole olemassa. Ala- ja koulutusalaakohtaiset valintakokeet ovat välttämättömät, sillä esimerkiksi lukiodiplomeita ei ole mahdollista suorittaa kaikissa lukioissa. Tämä ei edistäisi koulutuksellista tasa-arvoa. Lisäksi taito- ja taideaineita opiskellaan lukiossa vähän tai ei ollenkaan.

Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunta antaa erillisen lausunnon oikeustieteellisten tiedekuntien yhteislausuntona.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen**40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä**

Yhteistyö ylioppilastutkinnon kehittämisessä korkeakoulujen ja YTL:n kesken on erittäin kannatettavaa.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

I) Valtakunnallisen yhteistyön kustannukset vuonna 2016 olivat Vakava-yhteistyö n. 4500 euroa ja sosiaalityön valintayhteistyö n. 2000 euroa. Oikeustieteen valintakoeyhteistyö on alkamassa keväällä 2017.

II) Valintakoemateriaalien kustannukset taiteet valintakokeissa olivat vuonna 2016 n. 1000 euroa.

III) Henkilöstö- ja tilakuluja arvioitu n. 40 000 euroa/tiedekunta

Turun yliopisto**Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset**

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Valintakokeita on liikaa ja todistusvalintaa tulee lisätä. Valintaperusteet on mahdollista valmistella useammaksi vuodeksi kerrallaan, jolloin lukiolaisten olisi mahdollista ennakoida nykyistä paremmin ainevalintojen ym. vaikutus opiskelijavalintaan. Valintakokeita myös kehitetään yhä enemmän aineistopohjaiseen suuntaan.

Pisteytysmallien kirjavuus hyvin pienillä eroilla samantyyppisen hakukohteen kohdalla eri yliopistoissa on vaikeasti perusteltavissa. Kannatamme nykyistä laajempaa ala- ja ainekohtaista yhteistyötä korkeakoulujen välillä.

Vaikka pääsykoejärjestelmä on melko raskas ja siinä on selkeyttämisen varaa, ei siitä luopuminen kokonaan ole mahdollista, eivätkä raportissa esitetyt vaihtoehdot korvaa nykyistä mallia täysin.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastutkinnon ja mahdollisten sähköisten tehtäväpankkien kehittämistä ja hyödyntämistä pidämme hyvänä ajatuksena. Ei myöskään ole perusteltua testata ns. akateemisia valmiuksia ylioppilailta kahteen kertaan samana keväänä. Toisaalta tiedekuntien näkökulmasta ns. yleisten akateemisten taitojen toteaminen ei kuitenkaan yksistään riitä erottelamaan hakijoita tarpeeksi, vaikka monet näistä taidoista ovat hyviä perustaitoja niin opiskelun kuin tulevan työelämänkin kannalta (mm. raportissa mainitut suulliset taidot ja muut viestintävalmiudet).

Jotta ylioppilastutkintoa voidaan käyttää laajemmin opiskelijavalinnassa, tulee korkeakouluilla olla käytössään vertailukelpoista tietoa koearvosanojen pistetiedoista. Yo-arvosanoista ei nykyisellään saada tarpeeksi erottelukykystä selkeää tietoa, jotta niiden avulla voitaisiin valita esimerkiksi hakupainealoilla oikeat hakijat.

Raportista jää epäselväksi, miksi työryhmä katsoo ylioppilastutkinnon kokeiden olevan nykyisellään pääsykokeita parempi perusta opiskelijavalinnalle. Nuoren hakijan kannalta ei ole tarkoituksenmukaista, että vain lukioaikaisilla valinnoilla ja suorituksilla olisi merkitystä ja kaikki valinnat pitäisi tehdä jo useita vuosia ennen varsinaista korkeakouluun hakeutumista. Mitä varhaisempaan vaiheeseen tällaisten loppuelämän kannalta merkityksellisten valintojen tekeminen siirtyy, sitä enemmän se vaikuttaa sosiaaliseen eriarvoisuuteen. Vaarana on myös kaupallisen valmennuskurssitoiminnan siirtyminen jo lukiovaiheeseen. Ylioppilaskoe on yksittäinen koe, jossa onnistumiseen vaikuttavat monet seikat. "Toisen mahdollisuuden" tarjoaminen opiskelijavalinnoissa on tärkeää hakijoiden oikeusturvan ja tasavertaisemman kohtelun näkökulmasta.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Tähän kysymykseen on yhdistetty niin paljo eri asioita, ettemme voi ottaa kantaa kokonaisuutena vastaako tämä näkemystämme vai ei.

Hakukohteiden laittaminen prioriteettijärjestykseen ei kerro suoraan hakijan motivaatiosta. Prioriteetti voi kertoa hakijan toiveesta ja halusta, mutta lisäksi hakijat järjelleivät ja ennakoivat priorisointia apuna käyttäen.

Monet alat korostavat valintakokeiden merkitystä motivaation mittarina. Valmentautumisella valintakokeisiin mitataan sitoutuneisuutta ja toisaalta valintakoe kirjallisuuden kautta hakijan katsotaan saavan oikeaa tietoa opiskeltavasta alasta. On totta, että hakupainealoilla (esim. oikeustiede ja lääketiede) opintojen keskeyttämiset ja alan vaihtamiset ovat harvinaisia. Alan perusteiden tuntemuksen jo ennen opintojen alkamista (esim. oikeustiede) ei kuitenkaan tarvitsisi olla käytäntö.

Yliopistolla on myös kokemusta todistusvalinnoista joidenkin kielten ja matemaattisten aineiden osalta, joissa ongelmana on ollut se, että valitut opiskelijat eivät ota lainkaan tarjottua paikkaa vastaan tai käyttävät sisäänpääsyä väylänä korkeakouluun vain vaihtaakseen alaa mieluisampaan heti tilaisuuden tullen.

Toisaalta on kuitenkin epäselvää kuinka paljon valintakoe todellisuudessa mittaa motivaatiota, vai syntykö motivaatio muista tekijöistä. Alan tuntemusta olisi puolestaan mahdollista kasvattaa myös tarjoamalla verkossa luettavaksi hakijaystävällistä materiaalia ympäri vuoden, johon kehoitettaisiin tutustumaan ennen hakupäätöksen tekemistä. Motivaatioon vaikuttavat myös suuresti ensimmäisen vuoden kokemus opiskelusta, johon yliopistossa kiinnitetäänkin huomiota yhä enemmän.

Mooc-kurssit nähdään hyvinä vaihtoehtoina, mutta pohdimme soveltuvatko ne aloille, joissa hakijoita on satoja tai tuhansia. Mooc-kurssit voivat olla kustannustehokkaita kun huomioidaan, että ne palvelevat myös jo sisällä olevia opiskelijoita. Lisäksi hakijan tulee voida hyväksilukea ao. kurssi opintojen alettua. Mooc-kurssien tavoin avoimen yliopiston väylän kehittäminen voisi olla todellinen vaihtoehto opiskelijavalinnassa. Avoimen opintojen nykyistä realistisempi suorituspäärä valintaperusteissa sekä avoimen väylän kiintiön kasvattaminen tarjoaisi aidosti ”toisen vaihtoehdon”.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Ehdotetuilla toimenpiteillä voi olla kielteisiä vaikutuksia moniin tasa-arvokysymyksiin. Ylioppilaskokeen merkityksen huomattava kasvattaminen vinouttaa korkeakoulujen sisäänpäässeiden sukupuolijakaumaa entisestään, koska tunnolliset nuoret tytöt pärjäävät usein poikia paremmin lukioiässä. Aikaisemmin ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneiden asema myös hankaloituisi. Malli voi johtaa myös lukioiden kovempaan kilpailuun, mikä ei edistä alueellista tasa-arvoa.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Kuten aikaisemmin totesimme, Turun yliopisto kannattaa todistusvalinnan lisäämistä. Tätä lukua katsomme erityisesti lukiolaisen näkökulmasta ja siksi näkökulma voi olla osittain ristiriitainen aikaisemmin todetun kanssa.

Yliopistojen tulisi tuntea lukioiden opetussuunnitelmat nykyistä paremmin, jotta lukiossa opitun hyödyntämistä osattaisiin käyttää nykyistä paremmin valintoja suunniteltaessa. Tunnistamme esitettyjen signaalivaikutusten mahdollisuudet, mutta kehitys tähän suuntaan voi lukiolaisen kannalta olla huono. Lukion opetussuunnitelmissa korostetaan yleissivistävää vaikutusta ja oppimista myös elämää varten – ei vain yo-kirjoituksia tai korkeakoulun sisäänpääsyä varten. Yliopistot voivat kuitenkin muulla tiedottamisella ja ohjeistuksella pyrkiä samaan toivottuun lopputulokseen.

Ylioppilastutkinnon nykyistä suurempi erottelevuus on välttämätöntä, jotta sen merkitystä voidaan kasvattaa opiskelijavalinnoissa. Ehdotettu desimaali-malli vaikuttaa kuitenkin todella monimutkaiselta ja erityisesti lukiolaisen näkökulmasta hyvin vaikeasti hahmotettavalta. Erottelevuutta tulee lisätä ilman, että se vaikeuttaa kohtuuttomasti valintaperusteiden ymmärtämistä.

Valintakoe on todennäköisesti kustannustehokkain ja tasa-arvoisin tapa järjestää ”toinen mahdollisuus” verrattuna esimerkiksi siihen, että hakijat korottaisivat tiettyjen aineiden yo-arvosanoja.

Ylioppilastutkinnon arvosanojen korottaminen ei olisi opintopolulla etenemistä ja tulevaisuuteen suuntautumista. Myös työelämässä jo jonkin aikaa olleiden hakijoiden näkökulmasta ylioppilaskokeiden uusiminen ei vaikuta relevantilta vaihtoehdolta.

Ylioppilastutkinnon yhteisten pisteytysmallin valmistelua kannatamme lämpimästi ja se on oikea suunta nykyistä yhtenäisempiin valintaperusteisiin ja taustapisteiden laskentatapoihin eri aloilla. Suosituksen käyttöönotto jo 2019 valintoihin mennessä on sen sijaan ristiriitainen raportissa olleen aikaisemman esityksen kanssa, että lukiolaisten tulisi tietää hyvissä ajoin miten erilaiset valinnat vaikuttavat mahdolliseen sisäänpääsyyn. Siltä osin kun vaikutukset eivät ole radikaalisti nykyisestä poikkeavia, on toki mahdollista ottaa malli käyttöön jo 2019 valinnoissakin.

Ylioppilastutkinnon ja ammatillisten tutkintojen arvosanoja ei ole mahdollista vertailla keskenään, emmekä kannata sitä, että ammatillisen koulutuksen käyneet pakotettaisiin suorittamaan muutamia ylioppilaskokeita. Ammatillisen tutkinnon suorittaneelle valintakokeeseen valmistautuminen on useisiin ylioppilaskokeisiin verrattuna kustannustehokkaampaa ja todennäköisesti jopa helpompaa.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Kannatamme esitystä pitkällä tähtäimellä, mutta monilla aloilla vuoden 2018 valintaperusteiden valmistelu on jo pitkällä tai päätettyä (erityisesti yhteisvalinnat ja valtakunnallinen yhteistyö).

Toisaalta tämän suuntainen kehitys on ollut menossa jo useita vuosia: valintakoemateriaalia on kevennetty (yksi kirja tai artikkelia), valintakoe kirjallisuus julkaistaan vasta ylioppilaskokeiden jälkeen, mikä ei anna mahdollisuuttakaan kovin pitkään valmistautumiseen ja aineistopohjaisen materiaalin määrää kokeissa on kasvatettu.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Todistusvalintoja tulee lisätä ja valintaprosesseja selkeyttää. Opiskelualan tuntemusta ja motivaatiota voidaan lisätä mm. ilmaisilla verkkomateriaaleilla, joihin on mahdollista tutustua ennen hakupäätöksen tekemistä.

Todistusvalinta ei kuitenkaan voi olla ainoa valintatapa, vaan jatkossakin tulee huomioida ylioppilaskirjoituksissa huonommin menestyneet ja kokonaan kirjoittamattomien ryhmät. Kevennetyt valintakokeet ovat edelleen hyvä ja kustannustehokas tapa tähän. Lisäksi tulee kuitenkin kehittää myös muita valintatapoja, kuten mahdollisia verkkokursseja, avoimen väylää, siirtomahdollisuutta ym

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Päällekkäisiä asioita ei ole järkevä testata. Sisään pääsyn tulee pääsääntöisesti perustua toisen asteen tietoihin ja taitoihin ja yleiseen korkeakoulukelpoisuuteen. Hakuvaiheessa ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa yksittäisen alan sisältöosaamista, jota vasta tarkoitus opiskella ja oppia opintojen alettua.

Niiltä, joiden opintomenestys ei lukiossa ole ollut kovin hyvä voitaisiin testata yliopistokypsyyttä yliopistoalojen laajemmilla kokeilla, jotka antaisivat käsityksen siitä, voiko ao. hakija pärjätä alan opinnoissa. Jokaisella hakukohteella ei tällöin olisi kokonaan omaa juuri sen alan valintakoetta, vaan yliopisto järjestäisi esimerkiksi 4 erilaista koetta, joissa painotettaisiin kussakin lähialojen tarpeita. Hakija valitsisi yhden kokeen riippuen siitä mihin hakukohteeseen on hakemassa.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Valintaperusteita voidaan jatkossa suunnitella pitkäjänteisemmin muutamaksi vuodeksi kerrallaan.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Toissijaisia valintamenettelyjä tulee aktiivisesti kehittää, kuten avoimen väylää ja verkkokursseja. Verkkokurssit voivat lisätä alueellista tasa-arvoa ja tuoda kaivattua lisätietoa opiskeltavasta alasta. Niiden tulee olla hyödynnettävissä myös muussa opetuksessa, jolloin ne eivät ole pelkkä valintoihin liittyvä kuluerä.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Yhtenäiset pisteytysmallit ovat erittäin tervetullut kehityssuunta.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

3

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Signaalivaikutusten liiallinen huomioinen lisäisi lukiolaisten paineita ylioppilaskirjoituksissa ja tekisi lukio-opiskelusta liian suorituskeskeistä. Vastaavaan lopputulokseen voidaan yrittää päästä yleisellä ohjeistuksella ja informaatiolla.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

3

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Erilaisiin ryhmiin jakaminen koulutustaustan mukaan on käytännössä hankalaa eikä sen katsota selkeyttävän valintaprosesseja millään tavalla.

Ammatillisen koulutuksen suuntaus lisätä työssäoppimista vie koulutusta yhä kauemmas akateemisesta koulutuksesta.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritushälyisyyksiä tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Emme kannata tätä.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Yliopistot haluavat valita soveltuneimmat ja motivoituneimmat hakijat oikeisiin kohteisiin. Soveltuvuuden mittaaminen etukäteen on kuitenkin käytännössä hankalaa ja usein soveltuvuus selviää vasta opintojen alettua. Usein soveltuvuuden mittaaminen on itseasiassa soveltamattomuuden mittaamista. Tutkimustieto ja määrittely asian suhteen ovat hyvin tervetullutta.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Turun yliopistossa ei ole arvioitu kokonaisvaltaisesti pääsykokeiden kustannuksia. Käytännössä se on hyvin haastavaa, koska käytännön järjestelyjä ja valintakokeiden tarkistustyötkin tehdään pääsääntöisesti virkatyönä. Kustannuksista on mahdollista arvioida lähinnä kokeiden kopiointi-, valvonta- ja tilavuokrauskustannuksia.

Kasvatustieteiden tiedekunta pyrki tekemään karkean arvion sitä, mikä on tiedekunnan osuus VAKAVA-kokeen valtakunnallisista kustannuksista:

”VAKAVA-kokeen valvontaan liittyvät kustannukset Turussa ja Raumalla, Turun luokanopettajan koulutuksen ja Rauman luokanopettajan koulutuksen, lastentarhanopettajan ja käsityön aineenopettajan koulutuksen valintaraatien työpanos (arvioitu käytetty työtuntimäärä ja laskettu kulut keskimääräisen yliopisto-opettajana/yliopistonlehtorin tuntipalkan perusteella), Turussa matemaattis-luonnontieteellisen testin arviointikulut sekä opintohallintoon liittyvät palkkakulut. Arviomme mukaan opiskelijavalinnan kustannukset ovat reilut 50 000 euroa vuodessa.”

Åbo Akademi

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

3

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Vid Åbo Akademi har studentexamen en relativt stark ställning redan nu. Lärarutbildningen har ett tak för hur många poäng studentexamen kan ge, men i övrigt kan sökande få poäng på ett stort antal studentexamensprov vid sidan av inträdesförhör. Studentexamen viktas till ca 50 %. Svårt att säga hur mycket resurser det går åt att ordna inträdesförhör, men resurserna är inte betydelselösa. ÅA har en gemensam skala hur studentexamen beaktas genomgående inom alla utbildningar. ÅA har också gått in för att slå ihop urvalsprov inom ett antal områden.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Studentexamen ger en viss bild av de sökandes kvalifikationer som är jämförbart i hela Finland. Däremot finns det inga forskningsresultat tillsvidare som klart skulle peka på att studentexamen är det bästa sättet att mäta hur framgång i universitetsstudier kan prognostiseras. Digitalisering av studentexamen kommer absolut att utmana universiteten i framtiden. Troligen kommer detta att synas stegvis i hur universiteten antar studerande. ÅA framhåller dock att universiteten kan utveckla sina antagningssystem i riktning mot att inte testa samma saker som studentexamen ger utfall för. Språken kan här fungera som ett exempel.

Studentexamen är en viss mätare för hur motiverade och mogna de sökande är för universitetsstudier. Däremot kan man ifrågasätta hur väl den mäter motivation för specifika utbildningsområden. Att mäta lämplighet kan vara utmanande, men behövs i vissa specifika utbildningsområden – särskilt där universiteten antar studerande till utbildningar som har kopplingar till SORA-lagstiftningen. Vid universiteten finns det ett flertal ämnesområden som inte är representerade vid gymnasiet och av den orsaken mäter den inte särskilt bra motivationsfaktorn till många utbildningar, exempel; juridik. En studerande hinner även mogna mycket under gymnasietiden varför studentresultaten inte behöver ligga i linje med de intressen och förmågor den enskilda personen har efter gymnasiet.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Åbo Akademi ser att gymnasieutbildningen och studentexamen inte nödvändigtvis som helhet mår bra av att omformas för att fungera bättre som urvalsprocess inför högskoleutbildning. Gymnasiets roll som allmänbildande lärosäte som ger en mångfald av ämneskunskaper inskränks om eleverna tvingas se den som en inträdesprestation inför nästa skede av sin utbildning.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Åbo Akademi framhåller att det system som presenteras i rapporten verkar vara relativt komplicerad och tenderar kanske inte i tillräckligt stor grad differentiera sökande.

Nu beaktas endast studentexamen i förslaget. För att utveckla systemet vidare borde även avgångsbetyget beaktas på något plan. Utmaningen här blir då hur jämställdheten kan uppnås.. ÅA Samtidigt tenderar gymnasieutbildningen att differentieras och här spelar många faktorer in.

Om man sätter för mycket vikt på studentexamen och dess poängsättning kan detta leda till

att sökanden vill höja sina resultat flera gånger om. Detta kan inte vara heller ändamålsenligt. Kunde man tänka sig att antalet avlagda kurser kunde ha en roll i poängsättningen och vitsorden (medeltal) i dessa kurser. Kan man tänka sig att viktningen av avgångsbetyget kunde vara ca ½ av studentexamensbetyget?

Den föreslagna tidtabellen verkar vara väldigt stram med tanke på gymnasierna behöver veta i god tid hur de skall råd ge sina studerade i framtida studiebanor. Åbo Akademi stöder varmt tanken om att utveckla nationella sätt att mäta andra stadiets betyg som inte kommer från de allmänna gymnasierna. Det andra alternativet om att i första hand höja eller skriva studentexamen (de som inte har gjort det) kan inte stödas av Åbo Akademi.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Trots att gymnasieutbildningen ska se lika ut i alla gymnasier i Finland och också elever i mindre gymnasier i framtiden kan få tillgång till ett större kursutbud via Virum (den nya nätbaserade kursplattformen) kvarstår stora skillnader i kursutbud och genomsnittliga examensresultat mellan gymnasier. Detta innebär stora orättvisor mellan regioner och språkgrupper och är ett oöverkomligt hinder för likabehandling av ungdomar från olika orter och med olika bakgrunder. Ett ökat söktryck till redan populära gymnasier med goda resultat kan leda till ytterligare skillnader mellan skolorna.

Åbo Akademi kan hålla med om att det nuvarande antagningssystemet inte tillräckligt mäter lämplighet för olika vetenskapsområden. Lämplighet för en utbildning och lämplighet att fungera som specialist inom sin bransch i arbetslivet är inte heller samma sak. Söktrycket till utbildningar skulle med endast betygsintagning ytterligare förskjutas mot de sökandes bild av vad man tror utbildningen kan innebära. Urvalsprov och –metoder är en viktig del för högskolan att ge en bild åt potentiella studerande vilken profilering utbildningen har och vilken typ av kunskaper och kompetenser som är önskvärda då man söker sig till just det ämnesområdet vid just det lärosätet.

En övergång till betygsintagning kommer högst sannolikt att ytterligare öka söktrycket till de utbildningar som redan har många sökande.

Ett sätt att stöda jämlikheten mellan könen kunde vara att beakta endast fyra prov som grund för urval. Det kunde därtill utvecklas ett system för extra poäng om man avlagt studentprov inom det utbildningsområdet som man söker till. Pojkar tenderar att generellt sett avlägga enbart de obligatoriska fyra proven.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

ÅA kan stöda denna utveckling. Detta innebär dock inte att universitetet automatiskt skulle gå inför att slopa urvalsprov helt och hållet. Karaktären av proven kan mycket väl utvecklas. Andelen som tas in på basen av betyg kan ölas ytterligare.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Universitetet kan minska på mängden av urvalsprov och kan öka antalet som antas direkt.

Urvalsprov kan också hämma intresset för att höja vitsorden i studentexamen.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Utvecklingen kan i det stora hela understödats förutom vissa utbildningar som är kopplade till SORA-lagstiftningen.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Åbo Akademi har redan länge haft en gemensam, poängmodell för alla utbildningar. I reformen bör det noteras att tydlig information är kärnan till allt.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Åbo Akademi kan stöda dylika utvecklingsmodeller, men uppmärksammar i detta sammanhang att bl.a.

öppna universitetsleden bygger på en kostnadsmodell för de studerande. Detta kan leda till att sökanden behandlas ojämligt.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suosittuimmat ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Åbo Akademi stöder utvecklingen, men poängterar att modellen skall vara tillräckligt enkel för att kunna kommunicera detta till de sökande. Tidtabellen verkar vara utmanade i detta hänseende.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

3

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Åbo Akademi anser att gymnasiet skall vara en allmänbildande utbildning som ger ett brett kunnande och förutsättningar för att fungera inom många samhällsområden. Signaleffekterna får inte vara sådana att gymnasiernas läroplaner äventyras = fostra samhällsmedborgare.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Åbo Akademi stöder detta initiativ varmt.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Åbo Akademi stöder inte denna utveckling. De som avlagt yrkesexamen skall mätas enligt skild kvot och på samma villkor utan behov av att avlägga studentexamen.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

3

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Det har visat sig att de utbildningsområden som använder sig av lämplighetsbedömningar har en gedigen erfarenhet av dessa prov. ÅA anser att man inte skall avskaffa dessa prov. Dessa prov utvecklas kontinuerligt och beaktar i större grad än tidigare de rättsskyddsaspekter som kan aktualiseras i dylika bedömningar.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Låter bra enligt Åbo Akademi.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Åbo Akademi välkomnar initiativen, men vill framföra att studentskrivningarna inte skall utvecklas till

Ett urvalsprov för högskolestudier eller till ett allmänt högskoleprov i stil med det som används i Sverige..

Universitetet kunde själva utveckla ett s.k. högskoleprov som kunde erbjuda det "andra alternativet" för dem som inte lyckas eller annars kunde antas för högskolestudier.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Åbo Akademi skulle gärna se att utvecklingen inte går i riktning mot att studeranden avlägger allt fler prov i studentexamen, vilket tenderar att dra ut på tiden. Universitetet kunde beakta endast ett fåtal prov som prognostiseras bästa fram i högskolestudier. ÅA förslår att modersmålet är centralt. Därtill kunde ett realämne beaktas samt ett språk utöver modersmålet. Ytterligare kunde ett valfritt prov beaktas enligt de krav som är utbildningsspecifika.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Åbo Akademi har svårt att bedöma kostnaderna för urvalsproven. Vi ordnar urvalsprov i regel på fyra orter som ökar kostnaderna för universitetet. För sökanden är detta ett fördelaktigt sätt att delta i urvalsprov.

Tampereen teknillinen yliopisto

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Tekniikan alalla valintayhteistyöllä on yli 40-vuotiset pitkät perinteet ja toimiva organisointimalli. DIA-valinnassa TTY:llä DI-hakukohteisiin valitaan jo nyt iso osuus, n. 40 % suoraan todistusvalinnalla. Lisäksi kaksi muuta valintaryhmää mahdollistavat sen, että valituksi voi tulla myös valintakoemenestyksen perusteella. Valintaperusteita on vuosien kuluessa kehitetty yhteistyössä DIA-valintaan osallistuvien yliopistojen kesken.

DIA-valinnan kustannukset ovat tiedossa, koska DIA-koordinaattorin kautta kulkee kaikki yhteinen rahaliikenne. Lisäksi TTY pystyy osoittamaan kaikki valintakokeiden kustannukset. TTY:llä aloittavista noin kaksi kolmasosaa on uusia ylioppilaita.

Valintaperusteiden ja niihin tulevien muutosten viestimisessä Opintopolussa voisi olla hyötyä. Lukiodien opoille suunnatut tietoisuuskampanjat opintopolussa yhteisesti kaikilla aloilla tapahtuvista valintaperustemuutoksista olisi kannatettavaa. Työryhmän esiin nostama heikkous valintaperusteiden muuttumisesta vuosittain on tunnistettu myös TTY:llä ja DIA-valinnassa. Pidempi päivityssykli on kuitenkin ollut osin mahdotonta valtakunnallisten uudistusten vuoksi.

Korkeakoulujen valintaperusteiden valtakunnallinen ja alakohtainen yhteistyö ja koordinointi on erittäin tärkeää ja kannatettavaa. Korkeakoulujen suuri autonomia valintaperusteiden suhteen yhdistettynä maamme kokoon nähden isoon määrään korkeakouluyksiköitä johtaa väistämättä epäselvyyksiin. Hyvä esimerkki tästä on erot kotimaisten kielten vaatimuksissa.

Opiskelijavalinnan valtakunnallisten uudistusten olisi hyvä huomioida myös erikseen ensimmäisen syklin ja toisen syklin valinnat. Esimerkiksi yhden paikan säännös on maisteri- ja jatkotutkintojen osalta erityisesti

kansainvälisen kilpailun näkökulmasta haasteellinen. Jatkotutkintojen osalta TTY ei kannata yhden paikan säännöstä.

DIA-yhteisvalintajärjestelmän kehitysprojekti on esitelty DIA-ohjausryhmän antamassa lausunnossa.

Opintopolku.fi palvelun käyttöönotto ja yhteishaku kaikkeen korkeakoulutukseen on ollut hyvä muutos. Hakijaneuvonnan ja laajemman alakohtaisten opiskelumahdollisuuksien viestiminen on asia, jossa kannattaa miettiä Opintopolun ja korkeakoulujen/alojen oman viestinnän välistä suhdetta tarkasti.

TTY pitää tärkeänä, että hakija tulee TTY:n sivuille ja hakijapalveluiden asiantuntijoiden asiakkaaksi.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastutkinnon arvostelun uudistus parantaa arvosanojen vertailukelpoisuutta ja ylioppilaskokeiden digitalisointi antaa korkeakouluille mahdollisuuden miettiä valintakokeista luopumista, mikäli ylioppilaskokeiden uusintaa voisi jatkossa suositella ns. ”toisena mahdollisuutena”.

Tekniikan alalla järjestetään valintakokeet, jotka perustuvat lukion pitkään matematiikkaan, fysiikkaan ja kemiaan, jotta suorassa todistusvalinnassa sijoittumattomat saadaan valintajärjestykseen. He saavat ns. toisen mahdollisuuden menestyessään valintakokeissa.

Arkkitehtuurin alalla suunnittelu- ja piirustuskokeiden järjestäminen nähdään erittäin tarkoituksenmukaisena tapana valikoida alalle soveltuvat hakijat.

Viestintä- ja vuorovaikutusvalmiuksien mittaaminen olisi hyvä lisä valintakokeisiin. Mutta tavoitteen ollessa valintakokeista luopuminen, tulisi näitä valmiuksia voida mitata/arvostella jo lukioaikana.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Korkeakoulujen rahoitusmallin kannustavuus todistusvalinnan suhteen on kannatettava ajatus.

TTY näkee perusteltuna toteuttaa osan valinnoista edelleen valintakokeen kautta, jotta valintatapa huomioi myös ne kenen ylioppilaskoemenestys ei syystä tai toisesta vastaa heidän todellista osaamistasoaan alalle tai ne, kenellä ei ole ylioppilastodistusta.

Lisäksi voitaisiin ajatella mahdollisuutta (säädosmuutosten jälkeen) toisen mahdollisuuden tai esim. ammatillisen koulutuksen suorittaneiden ohjaamiseen kahteen tai kolmeen ylioppilaskokeeseen. Ongelmaksi erityisesti uusien ylioppilaiden osalta tässä vaihtoehdossa tulee tavoiteltu nopeampi siirtyminen korkeakouluopintoihin: Ylioppilaskokeen uusinta on mahdollista aikaisintaan vasta seuraavana syksynä, joten opintojen aloitus korkeakoulussa myöhästyy vuodella, jollei korkeakouluopintojen aloittamista mahdollisteta myös vuoden alusta alkaen, mikä vaatii muutoksia korkeakoulujen lukuvuosisuunnitteluun, kun ensimmäiset opintojaksot on tarjottava kahteen kertaan. Toisaalta tämä parantaisi myös asepalvelustaan suorittaneiden mahdollisuutta aloittaa opinnot vuoden alussa.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Isojen hakupainealojen signaalivaikutukset muiden alojen valintoihin tulee ottaa huomioon valtakunnallisesti. Todistusvalintaan siirtyminen esimerkiksi vain tekniikan alalla ei paranna hakijoiden motivaatiota ylioppilaskokeissa suoriutumiseen, mikäli potentiaalisesti myös kauppatieteistä tai lääketieteestä kiinnostuneet hakijat edelleen joutuvat valmistautumaan pitkään näiden alojen valintakokeisiin. Nykymallissa hakupainealoille haluavat eivät ota mitään opiskelupaikkaa vastaan, sillä he haluavat säilyttää seuraavan vuoden valinnoissa ensikertalaisstatuksensa. Kuitenkaan moni heistä ei koskaan tule valituksi hakupainealan hakukohteeseen. Toisaalta, jos hakupainealoilla korostetaan myös esimerkiksi äidinkielen arvosanaa, auttaa parantunut osaaminen myös tekniikan alan opinnoissa. Ei siis riitä, että korkeakoulut ottavat huomioon signaalivaikutukset yhden alan näkökulmasta.

Laajempi todistusvalintoihin siirtyminen voisi olla mahdollista TkK+ DI –koulutukseen hakevien osalla, mikäli ylioppilaskokeiden (pitkä matematiikka, fysiikka ja kemia) käyttöä toisena mahdollisuutena voitaisiin käyttää. Ammatillisen koulutuksen suorittaneiden valmiuksien osoittajana sekä valintakoe, joka perustuu lukion oppimääriin että ylioppilaskokeisiin toimii suhteellisen huonosti. Toisaalta DIA-ohjausryhmän antamassa lausunnossa nostetaan esiin huoli valmennuskurssitoiminnan siirtymisestä lukion sisälle. Samalla korkeakoulujen tulee kuitenkin miettiä, miten opintojen aloitus vuoden alussa mahdollistetaan täysimääräisesti.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Katso DIA-ohjausryhmän lausunto.

Desimaalin tai prosenttiosuuden automaattinen laskenta (opintopolussa) voisi tuoda mahdollisuuksia todistusvalinnan laajentamiseen. Pisteytykset eivät saa olla liian monimutkaisia. Erottelevuutta voidaan lisätä, kunhan se ei kohtuuttomasti vaikeuta valintaperusteiden ymmärtämistä (OPot, hakijat, valintojen toteuttajat).

Tekniikan alalle kriittisiä valintoja tehdään peruskoulun ja lukion nivelvaiheessa. Erityisesti pitkän matematiikan merkityksen korostaminen tuleviin valintoihin nähden on tärkeää. Diplomi-insinööriavalinnan hakukohteet ovat hakijamääriltään laskussa, mutta sisäänottojen pitäminen vähintään nykytasolla on keskeistä yhteiskuntamme kehityksen kannalta. Sisäänottomäärien nostaminen ja pitäminen nykytasolla on haastavaa, jos pitkän matematiikan kirjoittaneiden määrä laskee.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulosopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Tekniikan alalla kannatetaan valintakokeen uudistamista keväälle 2018 niin, että valintakoe ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Toimenpideohjelmassa esitetään, että otettaisiin käyttöön opiskelijavalinta, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Tekniikan alalla ei nykyisinkään ole erillistä valintakokekirjallisuutta vaan valinta tehdään ylioppilaskokeen ja valintakokeissa lukion oppimäärien hallitsemiseen perustuvissa kokeissa menestymisen perusteella.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

TTY:n mielestä valintakoe on tarpeellinen valintamenettely niille, jotka eivät ole menestyneet yo-kokeissa tai eivät ole ylioppilaita, jos ylioppilaskokeiden suorittaminen (mat, fys, kem) ei ole mahdollista ammatillisen koulutuksen suorittaneilla ja/tai toisena mahdollisuutena. Tekniikan alan opinnoissa menestymisen edellytyksenä on luonnontieteellinen osaaminen.

Valintakokeista kokonaan luopuminen säästäisi satoja tuhansia euroja vuosittain /korkeakoulu, joten tässä mielessä se voisi olla tavoiteltavaa. Myös valintakurssien järjestämistä erillisvalintana voidaan pohtia.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Tekniikan alalla pohditaan parhaillaan todistusvalinnan %-osuuden kasvattamista niin, että todistusvalinnalla valittaisiin nykyistä (kevät 2017) enemmän uusia opiskelijoita.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Tekniikan alalla on jo nyt ollut vakiintuneet valintaperusteet. Muutokset valintaperusteissa ovat johtuneet ylioppilastutkintoon vuosien kuluessa tulleista uudistuksista ja valtakunnallisista valintauudistuksista. Muutoksista johtuen valintaperusteita joudutaan arvioimaan vuosittain uudelleen ja siten muutoksia voi joutua tekemään niin, ettei lukio-opintonsa aloittaneilla ole välttämättä tiedossa valintaperusteet yo-kirjoitusajankohdalle.

Mikäli valintaperusteet määritellään valtakunnallisesti (laaja määrä kokeita, joista lasketaan pisteet tai luonnontieteellinen mat-fys.kem (yhdistelmä) joka olisi samanlaisena, joko %-painotteisena tai desimaalillisällä määritelty olisi taktikointi hankalampaa ja sen seurauksena yo-tutkinnolle tulisi aivan toisenlainen painoarvo.

Lähtökohtana myös tässä nyt ehdotetussa uudistuksessa on kuitenkin oltava se, että lukiossa opiskelevat tietävät jo lukion aloittaessaan, mitä heiltä tekniikan alan (tai millä tahansa alalla, jos yhteiset valintaperusteet) valinnoissa odotetaan.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

DIA-valintaa kehitetään yhteistyössä ylioppilastutkintolautakunnan kanssa ja valintatapaan liittyvän valintakokeen kehittämistyötä tehdään suhteessa ylioppilaskokeiden uudistuksiin.

Avoin korkeakouluopetus ja valintakurssien käyttö on ehdottomasti asia, jota myös TTY:llä tulee miettiä ja toteutusta ainakin kokeilla.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Katso DIA-ohjausryhmän lausunto.

Kansallisesti yhtenäiset yo-tutkintojen pisteytysmallit eivät välttämättä sovi kaikille aloille, mutta esimerkiksi kauppatieteellisellä, lääketieteellisellä ja teknistieteellisellä alalla suppea pistelasku pitkästä matematiikasta, fysiikasta ja kemiasta voisi hyvinkin toimia. Pisteytysten tulee olla selkeät ja hakijoille ymmärrettävät. Myös IB, EB ja Reifeprüfung-tutkintojen pisteytyksen määrittelemine yhteisesti on kannatettavaa.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin.

Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Tekniikassa yo-tutkintojen pisteytyksessä on jo nyt huomioitu ne aineet, jotka koetaan tärkeäksi alaa opiskeltaessa.

Signaalivaikutukset erityisesti suurten hakupainealojen alojen valintoihin tulee huomioida valtakunnallisesti.

Valtakunnallista huomiota on kiinnitettävä siihen, miten eri alojen valintaperusteista viestitään ja viestimiselle on luotava entistä parempia kanavia esimerkiksi kehittämällä opintopolkua edelleen.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

5

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Teknistieteellisellä alalla luonnontieteiden osaaminen on edellytys opinnoissa menestymiselle. Tämän vuoksi yo-kokeiden (pitkä matematiikka, fysiikka/kemia) suorittaminen toimii hyvin riittävien valmiuksien osaamisen osoittajana millä tahansa taustalla.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Kts. edellinen kohta

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

5

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltuvuuden arviointi ei tekniikan alalla ole merkityksellistä, sillä koulutuksen suorittaneille löytyy oman alan töitä hyvinkin erilaisille persoonille, joiden vuorovaikutus- ja puheviestintätaidot eivät ole samankaltaiset.

Tekniikan alalla on tehty tutkimusta, miten hyvin koulutuksen aikana hankitut tiedot ja taidot vastaavat työelämän tarpeita (TEK). Näiden tutkimusten perusteella tekniikan alan koulutus vastaa hyvin työelämän tarpeita.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Myös yliopistoilla on I syklin vieraskielistä koulutustarjontaa, TTY:llä on englanninkielinen tekniikan kandidaatin tutkinto-ohjelma, jossa SAT-testi on käytössä. TTY kertoo mielellään kokemuksistaan SAT-testien perusteella tapahtuvasta valinnasta.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

-

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

-

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Ylioppilastutkinnon sisältöä kokonaisuudessaan on hyvä tarkastella huolellisesti.

Työryhmä voisi pohtia, miten korkeakouluissa tehdyt huomiot osaamiseen (esimerkiksi matematiikan taitoihin) liittyen saataisiin toisen asteen opetussuunnitelmatyön tietoon paremmin?

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

TTY:n osuus v.2016 DIA-valinnan koordinaatiosta 110 000 € (suhteutettu tekniikan alan 1.sijaisten hakijoiden määrään), Matkat DIA-valintaan liittyen 4000€, Tila- ja valvojakustannukset, ylimääräiset työntekijät TTY:llä 12000€ , Hakijapalveluiden henkilökunnan opiskelijavalintaan kohdistettu työ n. 100000€/v sivukuluineen.

Yhteensä 226.000€/v.

Helsingin yliopisto

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Helsingin yliopisto yhtyy huoleen siitä, että toiselta asteelta siirrytään hitaasti korkeakoulutukseen ja on samaa mieltä siitä, että siirtyminen pitäisi saada nopeammaksi. Yliopisto epäilee kuitenkin, että tilanne saataisiin muuttumaan pelkästään ylioppilastutkinnon paremmalla hyödyntämisellä opiskelijavalinnassa.

Opiskelijavalinnan haasteena ovat toista, kolmatta jne. tutkinnonsuoritusoikeutta/tutkintoa hakevat alan vaihtajat ja tutkinnon täydentäjät. Syitä siihen, että henkilö haluaa saada useampia tutkintoja/tutkinnonsuoritusoikeuksia, on monia: koetaan olevan väärällä alalla, koetaan, että yhdellä tutkinnolla ei työllisty, täydennyskoulutus on maksullista mutta tutkintoon johtava koulutus ilmaista. Yliopisto ehdottaa, että yhdellä opiskelijalla saisi olla vain yksi tutkinnonsuoritusoikeus kerrallaan. Ottaessaan vastaan uuden tutkintoon johtavan opiskelupaikan hän luopuu samalla vanhasta

tutkinnonsuoritusoikeudesta, jonka hän voi saada takaisin vain osallistumalla uudelleen opiskelijamenettelyyn.

Ennen kuin opiskelijavalintajärjestelmään tehdään suuria muutoksia, olisi hyvä seurata, miten siirtohaun käyttöönotto vaikuttaa hakijajoukkoon. Siirtohakuhan on luotu juuri siksi, että yhteisvalinnan paikat jäisivät aidosti ensikertalaisille hakijoille. Se on ollut käytössä vasta vuoden 2016 opiskelijavalinnassa, ja joillain aloilla (esim. kasvatusala) se on ensimmäistä kertaa käytössä vasta vuoden 2017 valinnoissa.

Yliopisto kannattaa nykyistä yhtenäisempiin valintakäytäntöihin siirtymistä ja opintopolku.fi-palvelun kehittämistä. Lisäksi koulutuksista annettavaa tiedotusta tulee lisätä.

Yliopistoissa tulisi harkita valintaperusteiden päättämistä useammiksi vuodeksi kerrallaan, jotta lukiolaiset, myös lukion aloittavat, voivat ottaa ne huomioon tehdessään lukion kurssivalintoja. Tiedot osat valintaperusteista, esim. valintakoekirjallisuus, voitaisiin silti päättää vuosittain.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastutkinnon arvosanojen vertailtavuuden parantuminen on hyvä ja merkittävä uudistus. Se aiheuttaa kuitenkin haasteita eri vuosina suoritettujen ylioppilastutkintojen keskinäisen vertailun. Todistusvalintaan siirtyminen edellyttää, että ennen vuotta 2006 suoritetuista ylioppilastutkinnon yleisreaalikokeiden pisteytyksestä voidaan luopua, koska ne eivät ole yhdenmukaisesti verrattavissa ainereaalien suorituksiin. Se vaatii useilla aloilla lisäksi sitä, että myös yleisreaalikokeen suorittaneilta hakijoilta on voitava edellyttää uusimuotoisten ainereaalikokeiden suorittamista, koska yleisreaalikokeet ja ainereaalikokeet eivät ole verrattavissa keskenään eikä yleisreaalikoetta voida hyödyntää valinnoissa. Mikäli todistusvalintaa halutaan laajentaa, ministeriön tulisi valmistella ja antaa ylioppilastutkinnossa tapahtuvista uudistuksista kaikkia korkeakouluja velvoittava toimintaohje hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi. Sama koskee myös ylioppilastutkintoon rinnastettavia EB-, IB- ja Reifeprüfung-tutkintoja.

Lukiodiplomien sekä suullisen kielitaidon ja puheviestintätaidon todistusten käyttöä opiskelijavalinnassa yliopisto pitää ongelmallisena, koska niiden suorittamismahdollisuuksien tarjoaminen on lukiolle vapaaehtoista. Todistusvalinnassa tulee kaikilla olla samat mahdollisuudet suorittaa valinnassa vaadittavia elementtejä. Lisäksi tiedot näistä todistuksista tulisi saada korkeakoulujen käyttöön sähköisesti ennen kuin niitä voidaan laajamittaisesti hyödyntää.

Helsingin yliopisto pitää hyvänä raportin sivulla 37 mainittua ylioppilastutkintorekisterin uudistamista. Ylioppilastutkintorekisteriin pitäisi saada tiedot kaikista ylioppilastutkinnoista, samoin kuin suoritetuista EB-, IB- ja Reifeprüfung-tutkinnoista. Yliopisto toteaa, että nykyisin resursseja vaativasta hakijoiden yliopistoihin toimittamista paperisten todistusten käsittelystä pitää voida luopua (tämä koskee ennen vuotta 1990 suoritettuja yo-tutkintoja, kaikkia EB-, IB- ja Reifeprüfung-tutkintoja).

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Yliopiston tehokkuutta mitataan mm. opintojen etenemisen ja suoritettujen tutkintojen perusteella. Onnistuminen opiskelijarekrytoinnissa on yliopistolle ensiarvoisen tärkeää, jotta yliopisto menestyisi näillä tehokkuuden mittareilla.

Yliopistolle opiskelijavalinnan tavoitteena on saada tutkintoon tähtääviä opiskelijoita, jotka menestyvät ja etenevät opinnoissaan, suorittavat tutkintonsa mielellään tutkinnolle asetetussa tavoiteajassa ja työllistyvät sen jälkeen koulutusta vastaaviin tehtäviin. Ennen kuin yliopistossa voidaan luopua valintakokeista ja siirtyä nykyistä laajemmin todistusvalintaan, tarvitaan lisää tutkimustietoa koulumenestyksen ja/tai valintakoemenestyksen vaikutuksista korkeakouluopinnoissa menestymiseen, etenemiseen ja valmistumiseen. Raportin mukaan (s. 43; Häkkinen 2004, Kupiainen ja Marjanen 2014) tutkimukset ovat osoittaneet valintakoemenestyksen selittävän opinnoissa etenemistä paremmin kuin ylioppilastutkintomenestys.

Helsingin yliopiston yhtyy näkemykseen siitä, että opiskelijavalinnan ei tule perustua korkeakoulussa opiskeltaviin sisältöihin. Asiasta tarkemmin alla toimenpideohjelman kohtaan 2 kirjatussa kommentissa.

Niillä aloilla, joita ei opiskella lukiossa lainkaan tai ainakaan tarpeellisessa määrin ja jotka eivät siten sisälly ylioppilastutkinnon kokeisiin, ei valintakokeesta luopuminen ole helppoa. Se ei välttämättä ole kaikille hakukohteille edes paras ratkaisu. Erityisesti hakupainealoilla saattaa olla tarve säilyttää valintakoe. Valintakoetta voidaan uudistaa niin, että ennakkoon vaadittavasta lukemisesta luovutaan ja siirrytään esim. aineistokoetyypiseen kokeeseen.

Tietyillä koulutusaloilla, esimerkiksi opettajankoulutuksessa, on tärkeää arvioida akateemisten taitojen lisäksi hakijoiden motiiveja ja valmiuksia vuorovaikutustaitojen oppimiseen. Näiden arviointiin haastattelu ja/tai ryhmätilanne sopii luontevasti. Haastattelussa saadaan tietoa hakijan motiiveista laajasti eli määrän lisäksi myös motivaation laadusta. Myös taideaineissa on tarve arvioida osaamista, joka ei kuulu ylioppilastutkintoon.

Opiskelijavalintojen kehittämiseksi tarvitaan lisää tutkimustietoa niin yleisellä tasolla kuin hakukohdekohtaisesti.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Mikäli yliopistoissa siirrytään todistusvalintaan, tulee valinnan tapahtua ylioppilastutkintotodistuksesta saatavilla tiedoilla. Asiasta tarkemmin alla toimenpideohjelman kohtaan 2 kirjatussa kommentissa.

Todistusvalintaan siirtyminen on todella suuri muutos sekä lukiolaisille että yliopistoille. Tällaisen uudistuksen valmistelua varten pitää olla käytössä enemmän tutkimus- ja tilastotietoa nykyisistä valinnoista ja hyväksytyksi tulleiden opintomenestyksestä. Asiaa tulee tarkastella sekä yleisemmällä tasolla että yksittäisten hakukohteiden näkökulmasta. Erityisesti yliopistojen ns. hakupainealoilla todistusvalintaan siirtyminen tarkoittaisi sitä, että vain huippuarvosanoilla valmistuneilla ylioppilailta on mahdollisuus opiskelupaikkaan.

Raportissa valmennuskurssien siirtymistä lukioihin ei pidetä ongelmallisena, koska ylioppilaskokeisiin valmentautumisesta on hyötyä kaikissa valinnoissa, kun taas yhteen valintakokeeseen valmentautumisesta ei. Tässä on kuitenkin suuri hakijoiden tasa-arvoisuuteen vaikuttava uhka. Mikäli ylioppilastutkintoon valmentautumisesta tulee iso bisnes, jatkossa parhaat yo-arvosanat saavat ne, joiden vanhemmilla on varaa maksaa parhaat valmennuskurssit. Lahjakkaan, mutta vähävaraisesta perheestä tulevan nuoren mahdollisuudet hyviin arvosanoihin heikkenevät, ja samalla heikkenevät hänen mahdollisuutensa päästä haluamaansa opiskelupaikkaan.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Helsingin yliopisto yhtyy työryhmän näkemukseen siitä, että valintaperusteilla on signaalivaikutus lukiolaisten ainevalintoihin ja että valintaperusteilla voidaan ohjata lukiolaisten ainevalintoja.

Yliopisto kannattaa yhtenäisiä ylioppilastutkinnon pisteytysmallien käyttöönottoa. Asiasta tarkemmin alla toimenpideohjelman kohtaan 6 kirjatussa kommentissa.

Vuonna 2013 käynnistynyt ylioppilastutkinnon arvosanojen vertailtavuuden parantaminen on hyvä ja merkittävä uudistus, mutta se aiheuttaa haasteita eri vuosina suoritettujen tutkintojen keskinäisen vertailuun. Asiasta tarkemmin alla toimenpideohjelman kohtaan 6 kirjatussa kommentissa.

Mikäli todistusvalintaan siirrytään, yliopisto kannattaa osaamisen näyttämistä ylioppilastutkinnolla tai siihen sisältyvillä kokeilla myös silloin, kun kyseessä on ns. ”toinen mahdollisuus”. Ylioppilaskokeiden uusimiskertojen määrää ei kuitenkaan tulisi lisätä, jotta jatkuvista korotusyrityksistä ei seuraisi nykyisen kaltaista useampia vuosia kestävää siirtymää toiselta koulutusasteelta korkeakoulutukseen. Tosin siinä tapauksessa ei enää aina ole kyse aidosta ”toisesta mahdollisuudesta”. Muina tapoina toteuttaa ns. ”toinen mahdollisuus” on raportissa mainittu mm. avoimet verkkokurssit ja Avoimen yliopiston väylän käyttäminen valinnoissa. Ne eivät kuitenkaan sovellu kaikille koulutusaloille. Uusien valintatapojen kehittäminen edellyttää yliopistojen yhteistyötä (tästä tarkemmin alla toimenpideohjelman kohtaan 5 kirjatussa kommentissa).

Yliopisto toteaa, että hakijoissa on muitakin kuin ylioppilastutkinnon tai suomalaisen ammatillisen tutkinnon suorittaneita ja että yliopistolain 37 §:n 10 momentin mukaan opintoihin voidaan ottaa opiskelijaksi myös henkilö, jolla yliopisto toteaa muutoin olevan opintoja varten riittävät tiedot ja valmiudet. Yliopiston näkemyksen mukaan ylioppilastutkinnon tai siihen kuuluvien erillisten kokeiden hyödyntäminen opiskelijavalinnassa ei toimi ulkomailla kelpoisuuden tuottavan tutkinnon suorittaneiden kohdalla.

Yliopisto ei pidä mahdollisena ammatillisiin tutkintoihin perustuvaa todistusvalintaa. Asiasta tarkemmin alla toimenpideohjelman kohtaan 8 kirjatussa kommentissa.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Asiasta on jo sovittu tulossopimuksissa.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Helsingin yliopiston näkemyksen mukaan lukio ja ylioppilastutkinto luovat pohjan yliopisto-opinnoille ja opiskelijavalinnan tulee perustua lukiokoulutuksen aikana hankittuun osaamiseen. Yliopisto yhtyy näkemykseen siitä, että opiskelijavalinnan ei pidä perustua korkeakoulussa opiskeltaviin sisältöihin poikkeuksina ovat avoimiin verkkokursseihin tai avoimessa yliopistossa suoritettuihin opintoihin perustuvat opiskelijavalinnat.

Todistusvalintojen lisäämistä varten tarvitaan lisää tutkimustietoa niin yleisellä tasolla kuin hakukohdekohtaisesti.

Mikäli yliopistoissa siirrytään todistusvalintaan, tulee valinnan tapahtua ylioppilastutkintotodistuksesta saatavilla tiedoilla. Todistusvalintaan siirryttäessä on valintakokeista kustannus- ja tehokkuussyistä syytä luopua kokonaan. Korkeakoulukelpoiset hakijat, joilla ei ole ylioppilastutkintoa valittaisiin tällöin yksittäisten ylioppilaskokeiden perusteella. (ks. kommentti toimenpideohjelman kohtaan 9).

Yliopisto ei pidä mahdollisena ammatillisiin tutkintoihin perustuvaa todistusvalintaa (ks. kommentti toimenpideohjelman kohtaan 8).

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ylioppilastutkintoa voidaan hyödyntää opiskelijavalinnassa nykyistä enemmän. Sen sijaan muiden toisen asteen tutkintojen hyödyntämistä opiskelijavalinnassa Helsingin yliopisto ei pidä mielekkäänä (ks. kommentti toimenpideohjelman kohtaan 8).

Todistusvalintaan siirtyminen on todella suuri muutos sekä lukiolaisille että yliopistopille. Tällaisen uudistuksen valmistelua varten pitää olla käytössä enemmän tutkimus- ja tilastotietoa nykyisistä valinnoista ja hyväksytyksi tulleiden opintomenestyksestä (toimenpide 13 lupaa jotain tähän tarpeeseen).

Nykyinen ylioppilastutkinto toimii hyvin valintaväylänä esim. luonnontieteissä, mutta sen laajentaminen kattamaan kaikki koulutusalat edellyttää ylioppilastutkinnon edelleen kehittämistä (esim. kielellinen analytiikka, jota ei ylioppilastutkinnossa testata).

Ylioppilastutkinnon suuri valinnaisuuden määrä asettaa nuoret lukionsa aloittavat opiskelijat ison haasteen eteen. Mikäli todistusvalintaan siirrytään, tulee lukion opinto-ohjausta tehostaa entisestään, jotta nuorilla on riittävä kuva siitä, mitä heidän aine- ja kurssivalintansa jatko-opintojen kannalta tarkoittavat. Lukioissa kokeillaan parhaillaan vielä nykyistäkin suurempaa valinnaisuutta. Yliopiston näkemyksen mukaan valinnaisuuden lisääntyessä kasvaa lukiolaisten lukion alussa tekemien kurssivalintojen merkitys aina vain suuremmaksi.

Todistusvalinnan toteuttamiseen ehdotettu vuosi 2020 on liian pian. Näin ison uudistuksen edellyttämiä taustaselvityksiä ja -tutkimuksia sekä uusien valintamenettelyjen perusteita niiden pohjalta ei ennätetä laatia niin, että tieto valintaperusteista olisi ajoissa lukiolaisten käytössä. Lisäksi tämä toimenpide on ristiriidassa toimenpiteen 4 kanssa. Vuoden 2020 opiskelijavalintaan osallistuvat aloittavat lukio-opintonsa elokuussa 2017.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Helsingin yliopisto kannattaa valintalinjauksien päättämistä nykyistä pidemmälle aikavälille siten, että valintojen suuria linjoja (esimerkiksi valintakoepainotteisesta valinnasta todistusvalintaan siirtymistä, painopisteen selvää siirtämistä tietyistä ylioppilastutkinnon kokeista toisiin tai vaihtoehtoisiin kokeista pakollisesti huomioon otettaviin) ei muutettaisi nopeasti (esimerkiksi alle kolmen vuoden päähän) mutta pienempiä muutoksia voitaisiin edelleen tehdä vuosittain (esimerkiksi valintakoekirjallisuudesta päätettäisiin vuosittain niillä aloilla, joissa valintakoe on tarkoitus säilyttää). Valintajärjestelmän selkeys ja jatkuvuus helpottaa myös yliopiston työmäärää.

Syksyllä 2017 lukion aloittavat tekevät ensimmäiset ainevalintansa keväällä 2017. Heidän tulisi silloin olla tietoisia valintojensa vaikutuksista jatko-opintomahdollisuuksiinsa vuonna 2020. Koska lukion aloittaa joka vuosi uusi vuosikurssi, joutuisi yliopisto mahdollisesti vuosittain päättämään valintaperusteista kolmen vuoden ennakoinnilla.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Raportissa on mainittu ainoastaan avoimen väylä ja avoimet verkkokurssit esimerkkeinä opiskelijavalinnan toissijaisista valintamenettelyistä. Uusien valintamenetelmien kehittämisessä tarvitaan yliopistojen yhteistyötä, jotta ei saada aikaan suurta määrää erilaisia menetelmiä. Mikäli opiskelijavalinnassa käytetään yhteisvalintaa, tulisi sen ulottua ylioppilastutkintoon perustuvan valinnan ohella myös muulla tavoin kelpoisuuden saavuttaneiden valintaan.

Uusien opiskelijavalintamenetelmien kehittämisessä on otettava huomioon, että valintamenettelyn pitää olla kustannustehokas myös yliopiston näkökulmasta. Esim. avoimet verkkokurssit vaativat opetushenkilöstön resursseja vähintään saman verran kuin nykyiset valintakokeet. Tehokkuutta voidaan saavuttaa vain, mikäli uusilla opiskelijavalinnan menetelmillä saadaan opinnoissaan aiempaa nopeammin eteneviä opiskelijoita. Helsingin yliopistossa on tästä hyvänä esimerkkinä tietojenkäsittelytieteessä käytössä oleva avoin verkkokurssi, jota käytetään vaihtoehtoisena valintaväylänä.

Helsingin yliopisto pitää verkkokursseja tasavertaisuutta edistävinä sikäli kuin ne mahdollistavat erilaisessa elämäntilanteessa oleville ja eri paikkakunnilla asuville henkilöille näytön mahdollisuuden. Huolenaiheena on puolestaan yhdenvertaisuus siitä näkökulmasta, että vilppi saattaa muodostua ongelmaksi etäopinnoissa, joihin ei sisälly samanlaista koesuorituksen kontrollia kuin ylioppilaskokeisiin. Valvonnan tueksi olisi turvattava tarpeelliset resurssit ja löydettävä korkeakoulujen yhteisiä toimintakeinoja.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Helsingin yliopisto kannattaa yhtenäisten ylioppilastutkinnon pisteytysmallien käyttöönottoa. On kuitenkin pidettävä mielessä, että on eri asia pisteyttää ylioppilastutkinto valintakokeen rinnalle ns. yhteispistekäyttöön kuin sen pisteyttäminen todistusvalintakäyttöön. Todistusvalinnassa ylioppilastutkinnosta tarvitaan enemmän alakohtaista tietoa kuin yhteispistevalinnassa, jossa alakohtainen osaaminen muodostuu valintakokeesta.

Opiskelijavalinnassa ylioppilastutkinnon suorittaneita hakijoita on kohdeltava yhdenvertaisesti. Ylioppilastutkinnon hyödyntämisessä haasteena ovat ylioppilastutkinnossa tapahtuneet muutokset. Tuorein muutos on vuonna 2013 käynnistynyt arvosanojen vertailtavuuden parantaminen. Ylioppilastutkinnon arvosanojen vertailtavuuden parantaminen on hyvä ja merkittävä uudistus, mutta se aiheuttaa haasteita eri vuosina suoritettujen tutkintojen keskinäiseen vertailuun. Todistusvalintaan siirtyminen edellyttää, että

korkeakoulut saavat täsmällistä ohjausta siitä, miten opiskelijavalinnassa verrataan eri vuosina suoritettuja tutkintoja toisiinsa. Sama koskee myös ylioppilastutkintoon rinnastettavia EB-, IB- ja Reifeprüfung-tutkintojen vertailtavuutta.

Todistusvalintaan siirtyminen edellyttää myös, että ennen vuotta 2006 suoritetuista ylioppilastutkinnon yleisreaalikokeista ei enää anneta pisteitä, koska ne eivät ole verrattavissa ainereaalien suorituksiin. Yleisreaalisten suorittaneiden mahdollisuus yhdenvertaisuuteen opiskelijavalinnassa turvataan sillä, että he voivat halutessaan täydentää suorittamaansa ylioppilastutkintoa suorittamalla ainereaalien kokeita.

Hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun vuoksi on tärkeää, että kaikki korkeakoulut noudattavat samaa käytäntöä.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Helsingin yliopisto yhtyy näkemykseen siitä, että valintaperusteilla on signaalivaikutus lukiolaisten ainevalintoihin ja että valintaperusteilla voidaan ohjata lukiolaisten ainevalintoja. Asia vaatii kuitenkin lisää selvityksiä. Esim. vieraiden kielten käyttäminen valinnan kriteerinä saattaa olla ongelmallista, sillä joidenkin kieliaineiden (esim. venäjä) kohdalla valtaosalla ylioppilaskokeen suorittajista on äidin- tai kotikielensä kyseinen kieli. Kielten opiskelussa hyvä kielitaito ei riitä, lisäksi tarvitaan kielitieteellistä analytiikkaa. Pelkästään ylioppilastutkinnon kielikokeeseen perustuva valinta voi antaa hakijalle väärän mielikuvan kielten opiskelusta.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

4

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Helsingin yliopisto ei pidä mahdollisena ammatillisiin tutkintoihin perustuvaa todistusvalintaa. Nämä todistukset eivät perustu kaikille yhteisiin kokeisiin, vaan niihin voivat vaikuttaa enemmän koulu- ja opettajakohtaiset arviot aivan kuten lukion päättötodistukseen, jota ei juuri tästä syystä nykyisin käytetä laajalti yliopistojen opiskelijavalinnoissa. Toisen asteen ammatilliselle tutkinnoille on asetettu omat, ylioppilastutkinnosta poikkeavat tavoitteet. Yliopisto ei pidä mielekkäänä ammatillisen tutkinnon kehittämistä yliopisto-opiskelun näkökulmasta, jotta ei menetetä tätä tärkeää ja tarvittua ammatillista koulutusta.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Helsingin yliopiston näkemyksen mukaan näin voitaisiin toimia. Kokeita tarvittaneen kuitenkin enemmän kuin yksi. Rajaus korkeintaan kolmeen kokeeseen kohdistuu kuitenkin nimenomaan hakupainealoihin, joilla on olennaista saada kaikilta hakijoilta vertailukelpoinen näyttö akateemisesta osaamisesta sekä alojen luonteen vuoksi että suuren hakijajoukon yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi. Kun näillä aloilla ylioppilaskokeiden käyttämisessä valinnassa ongelmaksi muutenkin tulee riittävän hyvän erottelukyvyn varmistaminen, Helsingin yliopisto ehdottaa, että hyödynnettävien kokeiden enimmäismäärää ei määriteltäisi.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Helsingin yliopisto yhtyy näkemykseen siitä, tutkimustiedon tulee olla lähtökohtana myös opiskelijavalintamenetelmien kehittämisessä ja että opiskelijavalinnan menetelmiä tulee myös arvioida. Esimerkiksi opettajankoulutuksen opiskelijavalinnan toiseen vaiheeseen sisältyvässä haastattelussa mitataan mm. hakijan valmiuksia oppia vuorovaikutustaitoja. Haastattelijoina toimivat kokeneet yliopistonlehtorit ja/tai professorit, jotka myöhemmin opettavat valitsemiaan opiskelijoita. Näin heille muodistuu kuva, miten haastattelussa on onnistuttu ja sitä voidaan kehittää seuraavaa valintakierrosta varten. Arviointia on siten jatkuva prosessi. Myös sitoutuneisuus opetustyöhön lisääntyy, kun opettaja on itse ollut mukana opiskelijavalintaprosessissa.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Toimenpide suunnattu ammattikorkeakouluille, yliopisto ei ota tähän kantaa.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Helsingin yliopisto pitää erittäin hyvänä, että opetus- ja kulttuuriministeriössä panostetaan opiskelijavalintojen kehittämistä tukevaan tutkimukseen. Yliopiston näkemyksen mukaan ko. tutkimusta tarvitaan erityisesti, jotta ylioppilastutkintoa voidaan hyödyntää raportissa esitetyllä tavalla.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Tunnuslukuista (raportin sivu 10) ilmenee, että korkeakouluopinnot aloittaneiden mediaani-ikä on niinkin matala kuin 20,9 vuotta. Yleisesti aloitussiestä puhuttaessa käytetään vain keskiarvoa (24 vuotta), joka on korkea. Suomessa koulutuspolitiikka on vuosikymmeniä ohjannut elinikäiseen oppimiseen, jonka seurauksena yliopistokoulutukseen hakeudutaan varsin kypsälläkin iällä (taulukko 5 sivu 75). Vaikka kyse ei ole suuresta joukosta, tämä joukko nostaa helposti aloittajien keski-ikää. Mediaani-ikä kertoo tässä mielessä enemmän. Useimmiten nuoret suorittavat asepalveluksen heti lukion jälkeen ja lisäksi on paljon niitä, jotka suorittavat lukion neljässä vuodessa. Kun nämä otetaan huomioon, aloittaneiden mediaani-ikä on varsin alhainen.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Helsingin yliopiston mielestä tulisi tutkia mahdollisuutta lisätä ylioppilastutkintoon kokeita/osia, joilla mitataan

- kielellistä analytiikkaa (äidinkielen opintoihin, myös muihin kieliaineisiin?)
- vuorovaikutustaitoja

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Helsingin yliopistossa on tehty suuri organisaatiouudistus, jonka vuoksi kaikki palvelut on järjestetty uudelleen. Tämän vuoksi yliopistossa ei voida tällä hetkellä osoittaa pääsykokeiden järjestämisen kustannuksia. Tieto kustannuksista saataneen, kun uudelleenorganisointuminen on saatu päätökseen ja toiminnot ovat normalisoituneet. Yliopistossa on kuitenkin tunnistettu, että opiskelijavalinnan kustannukset ovat korkeat. Useita toimenpiteitä asian parantamiseksi on jo tehty, osa on edelleen

valmistelussa. Opiskelijavalinnan organisointia on yhtenäistetty, osin keskitetty ja kevennetty. Tavoitteena on saada kaikki kustannukset esiin, hallintaan ja läpinäkyviksi.

Vaasan yliopisto

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Vaasan yliopisto on kehittänyt valintojaan järjestelmällisesti ja kiinnittänyt huomiota valintamenettelyihin. Vaasan yliopisto on mukana kauppatieteellisen ja teknillisen alan yhteisvalinnoissa. Hallintotieteissä neuvotellaan valintayhteistyöstä Tampereen yliopiston kanssa, yhteistyö alkanee v. 2018. Vain kahdessa hakukohteessa ei vielä tehdä valintayhteistyötä.

Valintaperusteet ovat olleet Vaasan yliopiston kaikilla aloilla melko pysyvät ja pyrkimyksenä on ollut, että valintaperusteet pysyvät samanlaisina useamman vuoden. Vaasan yliopisto on uudistanut opiskelijavalintojaan jo vuosien 2012-2014 aikana. Opiskelijat on valittu laajempiin kokonaisuuksiin ja pääaine ja suuntautuminen valitaan vasta opintojen aikana. Päävalinnan hakukohteiden määrä on puolitettu. Vaasan yliopisto otti ensimmäisenä yliopistona käyttöön ns. ensikertalaisten kiintiöt kauppatieteellisen alan syksyn 2014 valinnassa vuoden 2015 alusta alkavaan koulutukseen.

Vaasan yliopiston tuotantotalouden ja tietojärjestelmätieteen hakukohteessa käytetään aineistoon ja päättelytehtäviin perustuvaa valintakoetta, mikä ei vaadi ennakkovalmistautumista, tekniikan alan valintakoe perustuu lukion oppimäärään. Hallintotieteissä on ollut pitkään käytössä yksi valintakoe kirja, joka on saatavilla verkosta koko ajan. Vaasan yliopiston valintakokeet järjestetään neljällä eri paikkakunnalla (Espoo, Tampere, Vaasa ja Oulu), jolloin opiskelija voi valita hänelle sopivimman paikkakunnan.

Päällekkäisiä pääsykoeajankohtia on pyritty välttämään jo useana vuonna; ennen valintakoepäivämäärien ilmoittamista on tarkistettu eri yliopistojen saman alan valintakokeiden päivämäärät ja sovitettu omia valintoja näihin.

Opintopolku.fi-palvelu on haastava, koska se sisältää kaikkien asteiden koulutustarjonnan, jolloin tietyn koulutuksen ja hakukohteen löytäminen voi olla vaikeaa. Myös avoimen yliopiston ja toisen asteen opintotarjonta on palvelussa, mikä voi aiheuttaa väärinkäsityksiä ja sekaannuksia.

Valmennuskurssit ovat ongelmallisia ja voivat aiheuttaa epätasa-arvoa. Sen sijaan korkeakoulujen yhteistyö toisen asteen kanssa siten, että toiselle asteelle tarjottavat kurssit tutustuttavat hakijaa alaan ovat kannatettavia ja voivat auttaa opiskelijaa löytämään oman alansa ja opiskelupaikkansa, nopeuttaa siirtymistä korkeakouluun ja nopeuttaa tutkinnon suorittamista, kun opinnot voidaan AHOToida. Pakollisten lukiokurssien korvaamista yliopisto-opinnoilla olisi myös hyvä arvioida. Vaasan yliopistolla on ollut paikallista lukioyhteistyötä jo usean vuoden ajan, lukiolaiset voivat suorittaa tiettyjä yliopistokursseja ja tutustua näin yliopisto-opiskeluun käytännössä. Esimerkiksi lukiolaisille tarjottava Johdatus liiketoimintaosaamiseen -kurssi johdattaa opiskelijan liiketoimintaosaamisen eri osa-alueisiin.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Lukiodiplomia ei nähdä Vaasan yliopiston tarjoamilla aloilla tarkoituksenmukaisena valintaperusteena.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Valintakoe ei mittaa todellista motivaatiota alalle/alan opiskeluun, mutta valintakoe ja alan kirjallisuuteen perehtyminen tutustuttavat hakijaa alaan, jota ei opiskella lukiossa.

Todistusvalinnoissa valitut eivät aina ole olleet motivoituneita alalle, he ovat "varanneet" yhden opiskelupaikan, vaikka todellisuudessa keskittyvät jonkin toisen alan valintakokeeseen. Paikkaa ei oteta vastaan tai se otetaan, mutta käytännössä opintoja ei aloiteta. Valintaperustemuutoksilla tähän voidaan luonnollisesti vaikuttaa, mutta pelkkä hakukäyttäytyminen ei välttämättä heijasta hakijoiden motivaatiota. Valintakokeeseen osallistuminen sen sijaan osoittaa hakijan kiinnostusta ja motivaatiota alalle.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tas-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Ylioppilastutkintotodistuksella valittavien määrää voidaan kasvattaa paljonkin, mutta on oltava mahdollisuus myös tulla valituksi valintakokeen perusteella. Heikosti menneet yo-kirjoitukset eivät saa olla este hakeutumiselle. Jos yliopistoon valmentautuminen siirtyisi ylioppilastutkintoon, ylioppilastutkinnon arvosanoja korottaessa siirtyminen korkea-asteelle viivästyisi, koska arvosanoja on mahdollista korottaa vain syksyisin ja keväisin. Hakijat eivät ottaisi heille tarjottua vähemmän mieluisaa opiskelupaikkaa vastaan, koska tavoitteena on toinen opiskelupaikka, jota varten on korotettava arvosanoja. Tämä ei nopeuttaisi siirtymistä lukiosta jatko-opintoihin.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Pisteytysmallien on oltava helposti ymmärrettäviä ja yksinkertaisia ja melko pysyviä. Yhteistyö lukioiden kanssa on tärkeää ja valintaperusteiden signaalivaikutukset huomioitava. Mahdolliset muutokset valintaperusteisiin on tehtävä hyvissä ajoin, jotta lukiolaiset osaavat niihin varautua

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Vaasan yliopisto on jo muutamassa hakukohteessa ottanut käyttöön tällaiset opiskelijavalinnat. Isoissa yhteisvalinnoissa valintaperusteiden nopea muuttaminen ei ole mahdollista näin nopealla aikataululla, mutta kehitystyö on menossa.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Todistusvalinnalla valittavien määrää voidaan kasvattaa, mutta kokonaan valintakokeista ei voida luopua. Valintakoe on edelleen tarpeellinen valintamenettely niille, jotka eivät ole menestyneet yo-kokeissa tai eivät ole ylioppilaita.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ylioppilastutkinnon todistuksen perusteella valittavien määrää voidaan lisätä, mutta ammatillisen tutkinnon suorittaneiden osalta todistuksen pisteytys on haastava.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

3

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Verkkopohjaiset kurssit voivat olla yksi vaihtoehto, mutta niiden hyödyntäminen voi olla työlästä. Hakijan aukoton yksilöinti on myös oltava mahdollista.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 3

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Pisteytykset on oltava selkeät ja hakijoille ymmärrettävät. Yhteisvalintojen kautta päästään yhteisiin pisteytyksiin. Yhteinen pisteytysmalli ei ole kuitenkaan kaikilla aloilla mahdollinen.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Tärkeiksi koetut aineet on jo huomioitu pisteytyksessä eri aloilla.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

4

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammatillisen koulutuksen todistuksen hyödyntäminen monilla yliopiston tarjoamilla koulutusaloilla on haastavaa. Ammatillinen koulutus ei ole valtakunnallisesti vertailukelpoinen ja ammatillisen koulutuksen todistukset eivät ole tasa-arvoisia keskenään.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Yhdenvertaisuuden näkökulmasta tämä voi olla haastavaa. Ammatillisen ja lukiokoulutuksen tavoitteet ovat erilaiset ja siksi ammatillisen tutkinnon suorittaneilta/ei-ylioppilailta vaadittavat yo-tutkinnon kokeet voivat asettaa hakijat eriarvoiseen asemaan. Myös ylioppilastutkinnon kokeiden tekeminen voi viivästyttää hakijan pääsemistä korkeakouluopintoihin.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

5

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Pääsykokeiden kustannusten nykytaso on yliopistossamme n. 25.000 e sisältäen valintakokeiden laatimisen ja korjaamisen, tilavuokrat, valvojen palkkiot ja kopiointikulut

Tampereen yliopisto

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Opiskelijavalinnat ovat moniulotteinen asia. Jos valintaperusteet hyväksytään moneksi vuodeksi kerrallaan, ne eivät ole herkkiä tarvittaville muutoksille. Yhteisvalintojen (ja valintakoeyhteistyön) lisääminen johtaa pidempiaikaisiin valintaperusteisiin. Ylioppilastutkinnon hyödyntämisen tavoissa yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opiskelijavalinnoissa on vaihtelua. Tiiviimpi yhteistyö yo-arvosanojen hyödyntämisestä valintaperusteissa sekä koulutusten kuvaamisessa on kannatettavaa.

Tarkoituksenmukainen keino lisätä ensikertalaisten mahdollisuuksia päästä korkeakoulutukseen on edelleen kehittää selkeämpiä osaamisen täydentämisen sekä uudelleen- ja täydennyskouluttautumisen väyliä, jotka eivät edellytä toisen tutkinnon suorittamista alusta lähtien.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Hakijajoukko on suurelta osin suorittanut ylioppilastutkinnon aiemmin kuin vuonna 2017. Raportissa mainitun puheviestintätaitojen loppukokeen on suorittanut varsin rajallinen joukko hakijoista, eikä sitä näin ollen vielä voida ottaa valintakriteeriksi.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Vaikka johtopäätökset ovat pitkälti linjassa lausunnonantajan näkemysten kanssa, tulee kuitenkin huomioida, että toinen aste on edellytys kolmannelle asteelle siirtymiselle, ei sille valinnan peruste.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Tampereen yliopisto kannattaa sitä, että ylioppilastutkinnon merkitystä lisätään suuren vetovoiman hakukohteissa. Esimerkiksi kauppatieteiden alalla todistusvalinnan osuuden kasvattamisesta on päätetty.

Kun todistusvalintaa lisätään, on syytä kiinnittää huomiota koulutukselliseen tasa-arvoon toisella asteella. Myös korkeakoulutuksen kannalta on tärkeää, että eriarvoisuutta kitketään koulutuspolun alusta alkaen.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Signaalivaikutukset lukioaikaisiin valintoihin huomioidaan. Tampereen yliopisto kannattaa voimakkaasti yhteisiä pisteytysmalleja. Yliopisto myös katsoo, että pisteytysmalleista tulisi viestiä hakijoille samalla tavalla korkeakoulusta riippumatta, jotta pisteytys olisi hakijoille selkeää. Valintakokeet ovat hyvä tapa järjestää ns. ”toinen mahdollisuus” osaamisen näyttämiseen opiskelijavalinnoissa (valintakokeeseen voi osallistua jo ylioppilaskeväänä). Vastaavasti ylioppilaskokeiden uusiminen saati niiden suorittaminen ammatillisen toisen asteen tutkinnon ohella tai jälkeen ei tässä vaiheessa näytä olevan valintakokeeseen verrattuna kovin paljon parempi tapa järjestää ns. toinen mahdollisuus.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Monissa Tampereen yliopiston hakukohteissa on jo käytössä valintamenettelyt, jotka eivät vaadi pitkää valmistautumista. Joissakin Tampereen yliopiston 27 hakukohteista tehdään lisäksi selkeitä muutoksia (esim. todistusvalintaan) jo vuoteen 2018 mennessä, mutta joillakin aloilla muutoksen läpivieminen ottaa hieman enemmän aikaa. Aikataulu on kuitenkin jokseenkin epärealistinen, sillä vuoden 2018 valintaperusteet päätetään pääosin jo keväällä 2017. Yliopisto noudattaa tulossopimuksen perusidea,

mutta yliopisto monialaisuus ja laaja-alaiset kandidaattiohjelmat edellyttävät perusteellisempaa suunnittelua valintaperusteiden muuttamiseksi. Koko järjestelmää muuttavaa ratkaisua ei voida tehdä vain ylioppilastutkinnon näkökulmasta, vaan suuret muutokset edellyttävät myös ammatillisen toisen asteen tutkinnon hyödyntämisen selvitystä.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Yliopisto kannattaa todistusvalintojen lisäämistä, mutta kiinnittää huomiota alakohtaisiin eroihin. Valintakoemateriaali antaa hakijalle käsityksen opiskeltavasta alasta varsinkin niillä aloilla, jotka eivät suoraan vastaa mitään lukioainetta tai eroaa siitä.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Yliopisto kannattaa kehityssuuntaa, mutta kantaa huolta koulutuksellisesta tasa-arvosta. Toisen asteen tutkintojen hyödyntäminen voi olla ongelmallista yhdenvertaisuuden kannalta, sillä sosioekonominen tauta vaikuttaa koulutusvalintoihin jo toiselle asteelle siirryttäessä.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Valintaperusteita pohditaan samassa rytmissä, kun koulutuksia uudistetaan. Ensikertaiskiintiön käyttöönotto on jossain määrin vaikeuttanut valintaperusteiden pysyvyyttä, sillä kiintiön koon määrittäminen on alkuvaiheessa ollut haasteellista.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

3

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Tampereen yliopisto korostaa koulutuksessaan osaamisperustaisuutta ja pitää aiemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista tärkeinä. Nämä seikat otetaan huomioon myös opiskelijavalinnassa. Tampereen yliopisto katsoo, että erilaisissa elämäntilanteissa oleville ja erilaisilla taustoille hakeville tulee taata mahdollisuus hakea yliopisto-opintoihin.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Tampereen yliopisto kannattaa voimakkaasti yhteisiä pisteytysmalleja. Yliopisto myös katsoo, että pisteytysmalleista tulisi viestiä hakijoille samalla tavalla korkeakoulusta riippumatta, jotta pisteytys olisi hakijoille selkeää.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

5

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Miten toimenpideohjelman kohta 9 vaikuttaisi sujuvaan siirtymiseen toiselta asteelta korkeakouluihin? Vaikuttaisi ennemminkin siltä, että ehdotus pidentäisi opiskelijavalintoihin valmistautumisaikaa.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Tampereen yliopisto kannattaa tietoon ja tutkimukseen perustuvaa kehittämistä ja johtamista.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Tampereen yliopistossa valintakokeet on järjestetty kustannustehokkaasti. Valintakeiden suunnittelu, tarkastus ja valvonta kuuluvat pääsääntöisesti kokonaistyöaikaa noudattavien työsuunnitelmiin tai hallintotehtävissä toimivien (erityisesti käytännön järjestelyjen osalta) työtehtäviin. Kiinteät valintakokeisiin liittyvät kustannukset pysyvät samoina riippumatta valintakokeisiin osallistuvien hakijoiden määrästä. Vuonna 2016 laskennalliset valintakokeiden tilakustannukset (ml. varasalit) Tampereen yliopistossa olivat noin 38 000 euroa.

Valintakokeisiin liittyvien keskitettyjen tukipalveluiden osuus kustannuksista on noin 60 000 euroa /vuosi. Huomion arvoista on, että opiskelijavalinnan kaikki kulut eivät häviä, vaikka valintakokeita ei järjestettäisi. Sillä vain osa opiskelijavalintaan liittyvistä prosesseista ja tehtävistä liittyvät nimenomaan valintakokeisiin.

Jyväskylän yliopisto

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Työryhmän johtopäätökset nykytilasta (luku kaksi) ovat hyviä. Valintamenettelyiden kirjo on nykyisellään laaja, ja valintoihin valmistautuminen edellyttää useilla aloilla pitkällistä ajallista panostusta hakijalta. Useissa valintakokeissa vaadittua pitkää ennakkovalmistautumista tulisi kyetä vähentämään, jotta pyrkijöiden olisi todella mahdollista hakeutua useampaan hakukohteeseen. Valintaperusteiden pidempi voimassaolo on myös kannatettavaa useistakin näkökulmista ja niin ikään kannatamme koulutusten ja niistä valmistuneiden työtehtävien tietojen kuvaamisen kehittämistä edelleen, jotta tiedot palvelisivat mahdollisimman hyvin toisen asteen opiskelijoita ja opinto-ohjaajia.

Johtopäätöksissä korkeakouluilta edellytetään tai toivotaan alakohtaista yhteistyötä monella saralla - valintaperusteiden valmistelussa, koulutustarjonnan kuvauksissa, jne. Kannatamme alakohtaisen yhteistyön tekemistä siltä osin kun se on mahdollista ja järkevää. Alakohtaiselle yhteistyölle ei kuitenkaan kaikilla aloilla ole valtakunnallisia rakenteita ja OKM on halunnut jättää tämän yliopistojen autonomian piiriin. Yliopistojen samanaikainen profilointipyrkimys on myös omiaan viemään yliopistoja kohti erilaisia profiileja, mikä ei helpota yhteistyön tekemistä opiskelijavalinnoissa. Yliopistot perustavat laaja-alaisia koulutuksia ja hakukohteita omista lähtökohdistaan ja rakenteistaan. Tämä johtaa siihen, että samalla alallakaan koulutukset eivät ole eri yliopistojen yksiköissä samanlaisia vaan toisistaan poikkeavia kombinaatioita. Yhteisten valintaperusteiden valmistelu erilaisille koulutuksille on haasteellista.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastutkinnon mahdollisuuksien kuvaus luvussa kolme pätee varsin hyvin useisiin Jyväskylän yliopiston oppiaineisiin. Ylioppilastutkinnon arvosanojen vertailtavuuden parantuminen vuodesta 2017 on eittämättä myönteinen asia. Toisaalta se, kuinka luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille, on hyvin alakohista. Yliopistoissa opiskellaan myös aloja (esim. taideaineita), joissa ei suoriteta yo-tutkintoa, eikä opiskelijan menestymistä ja etenemistä välttämättä pystytä ennustamaan ylioppilastutkinnon arvosanojen perusteella. Koska esim. kasvatustieteelliselle alalle on runsaasti hakijoita ja mikäli opiskelijavalinta tehtäisiin ylioppilastutkinnon arvosanojen perusteella, hyväksytyiksi tulisi suurimmassa osassa koulutuksia pelkästään korkeimpia arvosanoja kirjoittaneita. Tämä nähdään esim. opettajankoulutusta järjestävissä yksiköissä ongelmallisena, sillä opettajaksi valmistuvissa olisi hyvä olla myös kirjo monenlaisia oppijoita, kuten kouluissakin on. Pelkona on, että ylioppilastutkinnon suorittaminen ja siihen valmistautuminen korostuvat lukio-opinnoissa ja opiskelijat keskittyvät panostamaan liiaksi tiettyihin valitsemiinsa aineisiin, jolloin laajemman yleissivistyksen hankkiminen kärsii. Esim. luokanopettajan opinnoissa ja ammatissa edellytetään laajaa eri alojen osaamista ja tuntemusta. Lukiolla on myös yleissivistävän koulutuksen tehtävä.

Samana luvun johtopäätöksissä myös todetaan, että pääsykokeissa ei pystytä arvioimaan suullisen vuorovaikutuksen ja viestinnän taitoja, mutta joissakin valintakokeissa näitä nimenomaan arvioidaan. Työryhmän raportin näkemys valintakokeista on näin ollen osin hieman yksipuolinen. Esimerkiksi juuri viestintätaitojen osalta valintakokeet puolustavat paikkaansa alalle soveltuvuuden testaamisessa.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Ylioppilastutkinto mittaa melko hyvin akateemisen ajattelun yleisiä taitoja ja näin ollen osittain kertoo hakijoiden osaamisesta myös korkeakouluopintojen näkökulmasta, toisilla aloilla paremmin kuin toisilla. Tämä ei kuitenkaan poista tarvetta soveltuvuuden arviointiin tietyillä aloilla, kuten esim. opettajan- ja psykologikoulutuksissa. Myöskään esim. liikunta-alalla ylioppilastutkinto ei tuota tietoa hakijan soveltuvuudesta riittävien motoristen taitojen arvioinnin näkökulmasta. Tämänkaltaisiin soveltuvuuskokeisiin valmistautuminen ei myöskään välttämättä vaadi hakijalta merkittävää aikainvestointia. Mikäli soveltuvuutta ei millään tavalla arvioitaisi, opintoihin päätyisi todennäköisesti opiskelijoita, jotka mahdollisesti keskeyttäisivät opinnot huomattuaan, etteivät sovellu opintoihin ja alalle. Raportissa viitataan SORA-lainsäädännön käyttämiseen soveltumattomien ohjaamisessa pois koulutuksista. Menettely on kuitenkin melko raskas ja soveltumattomien karsiminen olisi sekä inhimillisempää että monesti helpommin toteutettavissa arvioimalla etukäteen opintoihin soveltuvuutta. On myös syytä ottaa huomioon, että soveltuvuuden arvioinnissa otetaan huomioon työkontekstissa tarvittavaa ei-akateemista osaamista (esimerkiksi vuorovaikutuksen ja yhteistyön taidot).

Selvityksessä todetaan, että ylioppilastutkinnon arvosanojen erottelevuutta on mahdollista parantaa ja esitetään sen suuntaisia toimenpide-ehdotuksia. Olisi tärkeää selvittää jo olemassa olevien hakija-

aineistojen perusteella toimenpiteiden tehokkuutta, sillä huolena on, että ylioppilastutkinnon arvosanojen erottelevuus ei yksinään riitä opiskelijavalinnan perustaksi kilpailuilla koulutusaloilla.

Työryhmä toteaa mm., että motivaatio on ajassa muuttuva asia. Kuitenkaan työryhmä ei pohdi lainkaan ajassa muuttuvaa motivaatiota toisen asteen opintojen aikana. Todetaan, että laaja informaatio ja opintojen ohjaus toisen asteen opintojen aikana olisivat parempi tapa tuottaa näkemys korkeakouluopinnoista ja niitä seuraavasta työelämästä. On epärealistista olettaa, että yläkouluikaisilla ja toisen asteen aloittavilla olisi selkeä näkemys eri opiskelu- ja työmahdollisuuksista. Voi siis olla, että hakija tekee tiettyä alaa koskevan hakupäätöksen vasta hakukeväänä, eikä ole näin ollen voinut aiemmin toimia edistääkseen menestystään valintaperusteiden mukaisesti – jos oletetaan, että menestyksen edistäminen edellyttäisi tiettyjen ylioppilaskokeiden suorittamista tai jopa tietyn toisen asteen oppilaitoksen valintaa. Tämän myötä nousee myös kysymys ylioppilastutkintoa suorittamattomien, (erilaisten) ammatillisen koulutuksen tutkinnoilla hakevien keskinäisen vertailtavuuden yhdenmukaisuudesta.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Työryhmän mietintö ohjaa lukio-opintojen painottumista yhä enemmän valmentautumiseen ylioppilaskirjoituksiin, ei lukiolaissa (21.81998/629) määriteltyyn lukiokoulutuksen tavoitteeseen opiskelijoiden kasvun tukemisesta ja yleissivistyksen kehittämisestä. Huolta herättää se, että valmennuskurssit siirtyisivät entistä enemmän lukiovaiheeseen ja aiheuttaisivat näin epätasa-arvoa ylioppilaskirjoituksiin valmistautuvien kesken. Raportissa valinnassa hyödynnettäväksi ehdotettuja lukiodiplomeja ja puheviestinnän koetta ei ole mahdollista tehdä kaikissa lukioissa. Näiden hyödyntäminen opiskelijavalinnoissa johtaa epätasa-arvoon, sillä hakijan asuinpaikka saattaa heikentää hänen mahdollisuuksiaan tulla valituksi haluamaansa koulutukseen. Lisäksi lukioiden taloudelliset resurssit vaihtelevat, mikä näkyy mm. soveltavien ja kertauskurssien tarjonnassa.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Ammatillinen koulutus ei valmenna opiskelijoita ylioppilaskokeiden suorittamiseen, ellei opiskelija ole suorittanut tai suorittamassa kaksoistutkintoa. Raportissa ei konkretisoida sitä, miten yksittäisten ylioppilaskokeen suorittaminen järjestettäisiin tai minkälaisia rakenteita se vaatisi. Monella alalla valmistautuminen pääsykokeisiin vaatii huomattavasti pienempää panostusta ja ajallista (sekä mahdollisesti rahallistakin) kustannusta kuin lukion laajojen oppimäärien opiskelu ja ylioppilaskokeen suorittaminen.

Selvityksessä ehdotetaan, että koulutukseen hyväksymättä jääneillä tulee olla mahdollisuus ylioppilastutkinnon kokeiden uusimiseen. Näin voidaan olettaa tapahtuvankin erityisesti hakupainealoilla, joilla raportti esittää todistusvalinnan käyttöä erityisesti lisättävän. Jo aiemmin ylioppilastutkinnon suorittaneiden uusijoiden määrä olisi varmastikin välittömästi todistusvalinnan voimaantulon jälkeisinä vuosina varsin suuri, joten tähän tulisi varautua erillisresurssein. Vastaavasti uusien ylioppilaiden kokeiden uusiminen johtaa välivuoteen eikä siten ratkaise opintojen alkamisen viivästymisestä johtuvaa ongelmaa –

ellei uusimismahdollisuutta toteuteta jo samalle keväälle. Muussa tapauksessa monet ko. hakijoista siirtyvät vapaan sivistystyön oppilaitoksiin opiskelemaan uudelleen lukio-opintoja eli takaisin lähtötasolleen, mikä ei ole koulutuspoliittisesti järkevää. Sen sijaan olisi tarkoituksenmukaisempaa saada ilman opiskelupaikkaa jääneitä opiskelijoita suuntautumaan avoimen korkeakouluopetuksen tai vapaan sivistystyön oppilaitosten tarjoamiin korkea-asteen opintoihin. Tällöin opiskelijoiden valmiudet alan akateemisiin opintoihin sekä realistinen näkemys opiskeltavasta alasta paranevat. Lisäksi heidän saadessaan opiskelupaikkansa korkea-asteella, voidaan näitä edellä mainittuja opintoja hyväksilukea heidän tutkinto-opintoihinsa ja tällä tavoin todellisuudessa nopeuttaa heidän siirtymistään työelämään. Tämä kuitenkin vaatisi myös riittävän suuren avoimen väylän kiintiöimistä valintaperusteisiin, jotta se tarjoaa aidon toisen mahdollisuuden ja ohjaa riittävän tehokkaasti suuntaamaan opintoja korkea-asteelle ylioppilasarvosanojen korottamisen sijaan.

Sukupuolivaikutusten näkökulmasta on huolena se, että kilpailuille aloille hakeutuu jatkossa vähemmän miehiä, mikäli ylioppilastutkinnon painoarvoa lisätään.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

On kannatettavaa, että pitkäaikaista valmistautumista vaativat valintakokeet poistetaan; valintakokeiden olisi tarkoituksenmukaista olla kokeessa jaettavaan aineistoon perustuvia sekä alakohtaisen tarpeellisuusharkinnan mukaan soveltuvuutta mittaavia osioita sisältäviä. Aikataulullisesti vuoteen 2018 tähtääminen on osittain epärealistista. Erityisesti huolta herättää, miten tämänhetkiset toisen asteen opiskelijat pystyvät huomioimaan uuden valintamenettelyn suorittaessaan nykyisiä opintojaan ja siihen sisältyvissä oppiaine- yms. valinnoissaan niin, ettei uudistus aseta heitä epätasa-arvoiseen asemaan myöhemmin toisen asteen opintonsa aloittavien opiskelijoiden kanssa. Sama koskee toisen asteen tutkintonsa jo suorittaneita.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Kannatamme todistusvalintojen osuuden lisäämistä, myös vetovoimaisilla koulutusaloilla kuitenkin siten, että myös vaihtoehtoinen väylä hakeutua korkeakouluopintoihin realistisesti turvataan. Soveltuvuuden testaaminen tulee perustellusta syystä olla jatkossakin mahdollista.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Toisen asteen todistuksia ja opintomenestystä voidaan varmasti hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa nykyistä enemmän, mutta laajalle hyödyntämiselle ei ole perusteita kaikilla koulutusaloilla.

Ylioppilastutkintoa suorittamattomien hakijoiden tasavertaisuus valinnoissa sekä toisen asteen eri alojen tutkintotodistusten keskinäinen vertailtavuus on haastavaa.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Valintaperusteiden pidempi voimassaolo ja ennakoitavuus on hakijan kannalta suotava asia ja se palvelee myös yliopistoja. Pysyvämpien valintaperusteiden laatiminen edellyttää erityisen perusteellista valmistelutyötä ja mm. tästä syystä aikatauluesitys vuodesta 2018 on epärealistinen.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Nämä tulee vain määritellä yhtä huolellisesti kuin ylioppilastutkintoa koskevat kriteerit, muuten ne jäävät marginaalisiksi. Lisäksi ko. opiskelijoilla pitää olla riittävän suuret kiintiöt opiskelijavalinnassa, jotta tämä mahdollisuus on kilpailukykyinen vaihtoehto verrattuna ylioppilastutkinnon arvosanojen korottamiselle. Verkossa järjestettävän opetuksen kohdalla herää kysymys siitä, kuinka todentaa se, onko hakija itse tehnyt kokonaan suorituksensa. Kun käyttöön saadaan luotettavia sähköisen tunnistamisen menetelmiä, voi tällainen suoritustapa tulla varteenotettavaksi.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa.

Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Myös aikaisempina vuosina suoritettujen ylioppilaskokeiden tulee olla pisteytettävissä samaan tapaan kuin uudet kokeet, eivätkä tällä hetkellä lukio-opintojaan suorittavat opiskelijat saa joutua epätasa-arvoiseen asemaan tuleviin opiskelijoihin nähden. Alakohtaiset yo-kokeiden pisteytykset ovat tarkoituksenmukaisia. Hakijaa palvelee, jos samaan tutkinto-ohjelmaan lasketaan pisteet samalla tavalla eri yliopistoissa. Alan sisällä pystytään myös arvioimaan, tarvitaanko ja miten paljon erilaisia malleja erottelukyvyn parantamiseksi. Yhteisen pistesuosituksen laatiminen vie aikaa ja on tehtävä huolellisesti seurannaisvaikutukset huomioiden, joten aikataulu vuoden 2018 valintoja koskien on epärealistinen.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Signaali vaikutuksissa on huomioitava, että on todennäköistä, että toisen asteen opiskelijan motivaatio muuttuu opintojen aikana alalta toiselle eikä monellakaan ole pysyvää näkemystä tulevasta opiskelualasta.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammatillisen koulutuksen todistukset eivät nykyisellään anna välttämättä luotettavaa tai tarvittavaa informaatiota hakijan osaamisesta haettaessa yliopistokoulutuksiin. Olisi kannatettavaa tehdä tämä uudistus samanaikaisesti.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ammatillinen koulutus hyvinkin erilaisine tutkintoineen ei erityisesti uuden koulutusreformin myötä anna riittäviä tietoja ja valmiuksia ylioppilaskokeiden suorittamiseen (ammatillisen koulutuksen lähiopetusta karsitaan ja huomattava osa osaamisesta hankitaan harjoittelulla ja työssäoppimalla jne.). Ammatillisen koulutuksen todistusarvosanat sopivat melko huonosti akateemisen kompetenssin arviointiin. Ammatillisen koulutuksen saaneilta vaaditaan pitkää, omatoimista valmentautumista ylioppilaskokeen suorittamiseen etenkin aloilla, joissa yhden kokeen suorittaminen ei ole riittävä näyttö akateemisista valmiuksista ja osaamisesta. Käytännössä tämä viivästyttää ammatillisen tutkinnon suorittaneiden siirtymistä korkeakoulutukseen ja osittain tekee sen myös mahdottomaksi. Näin ollen ammatillisen tutkinnon suorittaneille tarkoituksenmukaisempia valintatapoja ovat valintakokeet tai riittävien akateemisten valmiuksien osoittaminen esim. tiettyjä yliopiston opintojaksoja suorittamalla (esim. avoimessa yliopistossa/ erillisellä opinto-oikeudella).

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

3

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

3

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Koulutuspoliittisten ratkaisujen tulee pohjautua tutkimustietoon. Soveltuvuuden mittaamista olisi hyvä tutkia enemmän ja olisi hyvä määritellä esim. alakohtaisesti, mitä soveltuvuuden mittaamisella tavoitellaan. Samalla olisi hyvä selvittää, kuinka tärkeäksi eri ammattialoilla soveltuvuuden arviointi koetaan jo alan opintoihin haettaessa. Tämänkaltainen tieto lisäisi opiskelijavalinnan ja valintaperusteiden läpinäkyvyyttä ja avoimuutta.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

OKM:n tulisi panostaa opiskelijavalintojen tutkimukseen rahallisesti. Tutkimusta tulisi toteuttaa myös alakohtaisesti, sillä laaja-alaiset koko korkeakoulusektoria koskevat tutkimukset saattavat antaa vain keskimääräisiä tuloksia, jolloin tutkimustuloksia ei pystytä hyödyntämään tarvittavalla tavalla opiskelijavalintojen kehittämisessä. Alakohtaiset tutkimustulokset saattavat erota toisistaan huomattavasti.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

On tärkeää seurata opiskelijavalintoihin liittyvää Euroopassa tehtävää kehittämis- ja tutkimustyötä.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Esimerkiksi Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunnan yhteishaun pääsykoekustannukset ovat olleet yhteensä noin 90 000 euroa. Kulut eroavat koulutuksittain melkoisesti. Vaihtelu on alle 5000 eurosta yli 40 000 euroon. Kulut ovat olleet 8-24 euroa/hakija ja 130-560 euroa/aloittanut opiskelija.

Maanpuolustuskorkeakoulu

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

5

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Hakukelpoisuus on määritelty laissa Maanpuolustuskorkeakoulusta. Hakijan tulee olla suorittanut lähtökohtaisesti toisen asteen tutkinnon, joka antaa kelpoisuuden korkeakouluopintoihin. Opintoihin on valittu sekä ylioppilastutkinnon (yli 90 % valituista) että ammatillisen tutkinnon suorittaneita (alle 10 % valituista). Kaikilta hakijoilta vaaditaan myös varusmiespalvelus tai naisten vapaaehtoinen palveluksen sekä

johtajakoulutus (aliupseerikurssi tai reserviupseerikurssi), jonka suorittaminen on palvelukseen osallistuvalla maksuton.

Maanpuolustuskorkeakoululla ei ole edellä mainittujen perusteiden takia ns. ensikertalaiskiintiötä. Suurin osa hakijoista hakeutuu suorittamaan sotatieteiden kandidaatin tutkintoa suoraan varusmiespalveluksen tai naisten vapaaehtoisen palveluksen jälkeen. Heistä suurin osa hakeutuu korkeakouluopintoihin ensimmäistä kertaa ja hakee yhteishaussa ensisijaisesti Maanpuolustuskorkeakouluun.

Valintakriteerit vahvistetaan vuosittain. Valintakriteereitä tarkennetaan hausta ja valintakokeista saadun palautteen perusteella. Muutoksia ei tehdä vuosittain vaan yleensä pidemmällä aikavälillä.

Valintakokeeseen ei voi valmistautua etukäteen muutoin kuin fyysistä kuntoa ylläpitämällä. Näin ollen hakijoiden lähtökohdat hakeutumiseen ovat samat ja kunnon ylläpitäminen ei vaadi erillistä valmennuskurssia varusmiespalveluksessa tai naisten vapaaehtoisessa palveluksessa saatujen perustietojen ja -taitojen takia. Hakijat eivät siten joudu varaamaan aikaa tai rahaa valintakokeeseen valmistautumiseen.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Valintakoe sisältää useita eri osakokeita, kuten soveltuvuuskoe, fyysisen kunnon testit, aineistokoe ja lääkärintarkastus. Soveltuvuuskokeen ryhmäkokeessa testataan mm. hakijan vuorovaikutustaitoja.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Valintakokeeseen kutsutaan enintään 500 hakijaa esivalinnassa saatujen pisteiden perusteella paremmuusjärjestyksessä. Valintakokeeseen ei voi valmistautua etukäteen. Hakijat eivät siten joudu varaamaan aikaa tai rahaa valintakokeeseen valmistautumiseen.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Esivalinnassa pisteytetään toisen asteen tutkinnot (ml. ammatilliset tutkinnot). Painotus on ylioppilastutkinnolla. Pisteiden painotus on kaikissa tutkinnoissa matematiikassa ja äidinkieliessä. Laissa Maanpuolustuskorkeakoulusta on määritelty, että opiskelijavalinta järjestetään valinta- ja soveltuvuuskokeiden avulla.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulosopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

5

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

4

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

4

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

4

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Yhtenäiset pisteytysmallit antavat valinnoille vertailtavuutta ja linjakkuutta.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Maanpuolustuskorkeakoulu huomioi aikaisempia opintoja pisteytettäessä myös ammatilliset tutkinnot.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

5

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Maanpuolustuskorkeakoulun soveltuvuusarviointi on standardisoitu ja perustuu tutkittuun tietoon.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Oulun Yliopisto

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Korkeakouluja tulee kannustaa alakohtaiseen yhteistyöhön erityisesti niillä aloilla, joilla ei vielä ole valtakunnallista valintayhteistyötä tai –koordinointia. Osalla koulutusaloja valtakunnallinen valintayhteistyö on vakiintunutta, mistä syystä valintakokeiden uudistaminen edellyttää kykyä uudenlaiseen tarkasteluun, jotta valintakokeiden keventäminen ja/tai uudistaminen työryhmän ehdottaman toimenpideohjelman mukaisesti mahdollistuisi.

Valintaperusteita voitaisiin yhdenmukaistaa alakohtaisesti esimerkiksi lähtöpisteytysten osalta. Käytettävien lähtöpisteytysten tulisi perustua tutkittuun tietoon ylioppilastutkinnon arvosanoista ja niiden vaikutuksesta korkeakouluopintoihin sijoittumiseen. Valintaperusteiden tulisi olla lukiolaisilla tiedossa jo heidän päättäessään aine- ja kurssivalinnoistaan. Valintaperusteiden tulisi siten olla työryhmän kannanoton mukaisesti hitaasti muuttuvia ja muutokset hyvissä ajoin viestittyinä sekä hakijoille että ohjaustehtävissä toimiville. Useat alat toteavat valintaperusteidensa olevan jo nyt suhteellisen muuttumattomia, mutta niistä kuitenkin päätetään vuosittain.

Suuren hakupaineen aloille hakijoiden erottelu ja soveltuvuuden mittaaminen on haastavaa, ellei myös ylioppilastutkintoa kehitetä yhdessä korkeakoulujen kanssa. Tämä korostuu esimerkiksi kasvatusta ja lääketieteellisillä aloilla. Kasvatustieteiden valintayhteistyön, VAKAVAn periaatteena on ollut tarjota kaikille alasta kiinnostuneille hakijoille mahdollisuus hakeutua koulutukseen riippumatta koulutustaustasta (kunhan on korkeakoulukelpoisuus) ja aiemmasta opintomenestyksestä. VAKAVAssa hakijoiden tasavertaista valintakoemateriaaliin perehtymistä on pyritty edistämään vuosittain vaihtuvalla koeaineistolla, joka julkaistaan kevään yo-kirjoitusten päätyttyä. Aineisto edellyttää ennakkoperehtymistä ennen varsinaista pääsykoetta. Lääketieteellisillä aloilla puolestaan on tällä hetkellä jo käytössä valintakoe, joka ei edellytä erillistä valmentautumista. Valintakoe perustuu lukion biologian, fysiikan ja kemian oppimäärään. Valintakoe testaa hakijan kyvykkyyttä soveltaa lukiossa opittua lääketieteellisten alojen kysymyksiin.

Uudistuksessa tulee huolehtia, ettei valinta menettelyä tarpeettomasti monimutkaisteta entisestään, esim. lisäämällä (erityis-)valintaryhmien määrää. Yo-tutkintotodistusasteiden ja valintakokeen yhdistelmällä on mahdollista valita samassa valintaryhmässä myös hakijat, joilla on ammatillinen tai muu koulutustausta.

Valintakokeiden muuttaminen esim. aineistopohjaisiksi puolestaan ei edellytä hakijoilta pitkää valmistautumista.

Ehdotus töissä.fi –palvelun tietosisältöjen liittamisestä Opintopolkuun on erittäin kannatettava, koska palvelu on helppokäyttöinen, havainnollinen ja auttaa hakijaa konkretisoimaan tulevia työllistymismahdollisuuksiaan. Esimerkiksi humanistiselta alalta valmistuvien ammatilliset profiilit ovat hyvin moninaiset.

OYY:n mielestä korkeakouluilla tulee olla ensisijainen oikeus päättää opiskelijavalinnoista vahvan lakisääteisen autonomian mukaisesti. Pitkää valmentautumista vaativat pääsykoejärjestelmät vievät korkeakoulujen resursseja. OYY tunnistaa tilanteen ongelmallisuuden, mutta katsoo, että resurssien ohjausvastuu on yliopistoilla itsellään. Resurssien suuntaamista voidaan järkevöittää muun muassa alakohtaisen yhteistyön lisäämisellä.

Toisella asteella opiskelijalle ei synny riittävää käsitystä omasta osaamisestaan ja kyvyistään opintojensa aikana. Lisäksi toisen asteen opinto-ohjaus on monilta osin riittämätöntä ja puutteellista sisällöltään, mikä johtaa siihen, ettei opiskelijoilla ole riittävää käsitystä korkeakoulujen opetustarjonnasta, koulutusohjelmista, opinnoista ja työllistymismahdollisuuksista. Ensikertalaisikiintiöiden käyttöönotto sekä lukuisat opintotukiudistukset ja näiden kerrannaisvaikutukset ovat johtaneet siihen, että opiskelijoilla on todella suuri pelko tehdä väärä valintoja, joihin ei ole yksinkertaisesti varaa. Tämä taas johtaa välivuosiin.

OYY näkee opintopolku.fi-palvelun kehittämisen todella hyvänä asiana. Kuvauksia voi edelleen yhdenmukaistaa paremmin käyttäjiä palveleviksi.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastutkinnosta saatavien tietojen tarkempi ja yksityiskohtaisempi hyödyntäminen on kannatettava esitys. Tiedot tulee saada järjestelmästä automaattisesti ja luotettavasti. Muutoin on vaarana, että valintaan käytetty työmäärä lisääntyy. Lisäksi on huomattava, että myös pääsykokeella on usein hyvin perusteltu asemansa, esimerkiksi jos ko. koulutusalan opintoja ei kuulu lainkaan lukion oppimäärään. Pääsykoe voidaan järjestää niin, ettei se edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. On myös hakukohteita, joissa hakijamäärä on niin suuri, että pelkkä todistusvalinta ei välttämättä erottele hakijoita riittävästi. Mikäli ylioppilastutkinnon todistusarvosanojen erottelua voidaan selkeästi parantaa, on valintakokeista luopuminen osin tai kokonaan mahdollista.

Valintakokeen toteutukseen tulisi hakea uusia muotoja valtakunnallisesti yhteistyössä eri korkeakoulujen kesken. Valintakokeen uudistamiset (esim. sähköistäminen) ei pitäisi johtaa siihen, että eri aloilla kehitetään omanlaisiaan menettelytapoja, jolloin hakijalla on edessään tulevaisuudessa kirjavat hakukäytännöt sähköisessä muodossa. Entistä laajempien hakukohteiden muodostaminen siirtää valintapainetta maisterivaiheen hakuun, jolloin nykyisen kaltainen 3+2 v hakeutuminen on vaikeaa. Maisterikoulutukseen hakeutumista on tällöin myös syytä kehittää.

Eri korkeakoulujen ja eri koulutusalojen valintaperusteiden kokonaistarkastelun ohella tulisi tarkastella myös toissijaisen valinnan / soveltuvuuskokeiden aikatauluja siten, että hakija voi aidosti hakea kaikkiin (kuuteen) opintopolun hakukohteeseen. Tällä hetkellä valintakokeiden määrä on suuri eikä aiemmin ole

ollut riittävää ns. asiakas- eli hakijalähtöistä tarkastelua opiskelijavalinnan aikataulutuksen tai valintakokeita koskevien järjestelyiden osalta.

Ylioppilastutkinnon sähköistäminen matemaattisten aineiden osalta antaa tulevaisuudessa valmiuksia matemaattisten tehtävien suorittamiseen sähköisissä valintakokeissa. Kuten työryhmän selvityksessä sanotaan, ei korkeakoulujen tulisi lähteä "suin pain digitalisoimaan" pääsykokeitaan, vaan tulisi pohtia pääsykokeen muotoa ja muotojen yhdenmukaisuutta eri hakukohteiden kanssa.

Muiden suoritusten korostaminen (esimerkiksi lukiodiplomi) valintaperusteena ei ole tasa-arvoista sillä niiden suorittaminen ei aina ole mahdollista. Pääsääntöisesti diplomeja tarjoavat suurten kaupunkien isot lukiot. Hakijan asuinpaikka ei saa heikentää hänen mahdollisuuksiaan tulla valituksi haluamaansa koulutukseen.

OYY näkee, että on olemassa aloja, joissa on pakko mitata motivaatiota ja kiinnostusta, koska ylioppilastutkinto ei anna siitä riittävää kuvaa. Tällaisissa tilanteissa pääsykoe tuottaa riittävää vertailukelpoista tietoa. Pelkän ylioppilaskokeen hyödyntäminen voi johtaa myös tilanteisiin, joissa sisäänpäässeistä hakijoista valtaosa ei olisi päässyt sisään pääsykokeella. Tästä esimerkkinä Oulun yliopiston biokemian tutkinto-ohjelma, jossa ylioppilaskokeen perusteella sisäänpääsijät olisivat lähinnä lääketieteelliseen hakeneita. OYY:n mielestä on tärkeää huomioida hakijoiden erilaiset taustat ja se, että kokemusta ja osaamista voi hankkia muodollisen koulutuksen ulkopuolelta.

OYY:n mielestä sekä ylioppilaskokeessa että pääsykokeissa on vielä tekemistä siinä, että ulkoa opitun sijaan painotus olisi selvemmin toisaalta lukiokoulutuksen tavoitteiden ja toisaalta jatko-opinnoissa vaadittavien taitojen hallinnassa ja tiedon soveltamisessa.

OYY näkee riskinä ettei alojen välinen sukupuolittuneisuus vähene uudistuksen myötä. Toisella asteella ei tällä hetkellä ohjata riittävästi monipuolisiin alavalintoihin, jolloin hakijat suuntautuvat monesti perinteisille aloille. Tämä on johtanut siihen, että esimerkiksi kauppa- ja teknillisille aloille hakeutuu ja pääsee sisään lähinnä miespuolisia hakijoita.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Eri aloilla näkemys motivaation osoittamisesta valintakokeella vaihtelee. Osa aloista toteaa, että valintakokeeseen osallistumisella ei osoiteta motivaatiota. Itse opiskelu, yksikön tarjoamat mahdollisuudet ja puitteet sekä innostava ilmapiiri vaikuttavat opintojen aikana ns. lopulliseen motivaatioon opiskella ja suorittaa tutkinto. Osalla aloista taas valintakoetta pidetään motivaatiota osoittavana. Ilman pääsykoetta hakijat saattavat lähteä kokeilumielessä opiskelemaan alaa, jonne ei muuten olisi tullut hakeneeksi, ihan vain koska hyvä yo-todistus mahdollistaa alalle pääsyn. Tämän nähdään mahdollisesti johtavan opintojen keskeyttämisen lisääntymiseen.

Korkean hakupaineen aloilla valintamenettelyistä riippumatta alalle saadaan motivoituneita opiskelijoita. Tilanne ns. alipainealoilla voi olla toisin. Myös kasvatusalalla arvioidaan, että kasvatusalan soveltuvuuskokeista luopuminen opiskelijavalinnan yhteydessä johtaa hyvin todennäköisesti ko. kokeiden siirtymiseen kandidaattivaiheen 1. vuoden keväälle, mikä voi näkyä ko. koulutuksesta karsiutuvien opiskelijoiden motivaatio-ongelmina ja opintojen viivästyminenä.

Mooc-kurssien toteuttaminen ei välttämättä yhtä hyvä kaikille aloille, eli ei eteenkään niille, jolla hakupaine on jo nyt iso. Opintoihin tutustumisen kannalta ja pienemmän hakupaineen hakukohteilla tämä voisi olla hyvä.

OYY:n mielestä soveltuvuuden ja motivaation mittaaminen ei ole koskaan aukotonta. Raportissa otetaan hyvin kantaa taidealojen erityisyyteen. Taidealojen lisäksi sellaiset alat, joilla vaaditaan tietynlaista harrastuneisuutta, esim. ohjelmointi, tulee ehdottomasti huomioida valinnoissa.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Oulun yliopiston suosittelee, että opiskelijavalintoja uudistetaan siten, että hakija voi aidosti osallistua halutessaan kuuden hakukohteen hakuprosessiin (esim. valintakokeeseen). Tällä hetkellä näin ei ole, vaan valintakoejärjestelyissä on päällekkäisyyttä esimerkiksi pääsykokeiden aikataulutuksessa. Siten todellisten hakukohteiden määrä voi pahimmassa tilanteessa jäädä mahdollisesti vain yhteen.

On todennäköistä, että valmennuskurssit eivät katoa, vaan muuntautuvat muuttuvaan tilanteeseen. Valmennuskurssit siirtyvät todennäköisesti tukemaan ylioppilastutkintoon valmentautumista. Hakupainealoilla hakijoiden yo-arvosanoja käydään korottamassa mahdollisimman useasti alalle pääsyn varmistamiseksi, mikä käytännössä on valmennuskurssien toiminnalle uusi toimintapohja.

Tällä hetkellä valmennuskurssit kohdistuvat pääasiassa kolmelle alalle eli ongelma koskee osaa hakijoista. Jos ylioppilastutkintoon valmentautuminen kasvaa isoksi ilmiöksi, ongelma koskee mahdollisesti kaikkia hakijoita. Osa aloistamme näkee, että valintakoe on kustannustehokkain tapa järjestää "toinen mahdollisuus" verrattuna siihen, että hakijat lähtevät korottamaan tietyn aineen tai tiettyjen aineiden arvosanoja koko lukion oppimäärän osalta yo-kirjoituksissa.

Mikäli YO- arvosanojen korottajien määrä tulee lisääntymään, ei siitä saisi aiheutua korottajille kustannuksia. Tulee myös arvioida, hidastavatko lisääntyvät ylioppilaskokeiden arvosanojen korotukset siirtymistä korkeakouluopintoihin, jos valinta tehdään yksinomaan yo-tutkinnon pohjalta. Pelkkä todistusvalinta aiheuttaisi epätasa-arvoa, koska se suosii ei-uusia ylioppilaita, koska ei-uudet pystyvät korottamaan yo-arvosanoja ja hakukevään hakijat eivät voi vielä korottaa. He kuitenkin kilpailevat samoista opiskelupaikoista. Ei-uudet ylioppilaat voivat olla myös ensikertalaisia, jolloin ensikertalaishiintiökään ei ratkaise tätä ongelmaa.

Toinen mahdollisuus tulee taata helpommin kuin suorittamalla koko lukion oppimäärää tietyissä aineissa. Tulee myös taata, että lukiossa voi korottaa arvosanoja ja uusia kursseja sekä saada "tukiopetusta". Lisäksi kappaleessa 6.2. esitettyjen arvosanojen skaalaus ja yo-kokeiden desimaalien hyödyntäminen on liian haavoittuva ja hankala toteuttaa, etenkin jos ehdotettua skaalausta ja desimaalien hyödyntämistä sovellettaisiin ns. vanhojen yo-tutkintojen tietoihin ja niiden saatavuuteen, missä tälläkin hetkellä on ongelmia.

OYY pitää kannatettavana pitkää valmistautumista vaativien kokeiden järjestämisestä luopumista, sillä tämä vähentäisi myös valmennuskurssien tarpeellisuutta. Erilaiset ongelmanratkaisukykyä ja kriittistä ajattelua testaavat aineistolähtöiset pääsykokeet ovat toimivampi ja kaikkien kannalta parempi ratkaisu.

OYY suhtautuu varauksellisesti pelkkiin ylioppilaskokeiden painottamiseen, jolloin niin sanottujen abivalmennusten lisääntymistä voidaan pitää uhkakuvana.

OYY näkee pelkän ylioppilaskokeen hyödyntämisen haasteellisena, sillä se ei erottele hakijoita riittävästi. Ongelmallinen tilanne on, jos opiskelija valitaan arvalla, kun samaan pistemäärään päättäneistä opiskelijoista ei saada todellisia eroja. Opiskelijan oikeusturva ja tasa-arvoinen kohtelu tulee huomioida kaikissa vaihtoehdoissa.

OYY pitää erityisen ongelmallisena ammattikoulunäkökulman puuttumista raportista. On harmillista, että päätöksiä opiskelijavalintauudistuksesta halutaan tehdä vaillinaisella taustoituksella. Kannatettavana asiana OYY pitää valintojen taustojen tutkimusta, jotta uudistustyötä voidaan jatkossa tehdä tutkimusperusteisesti.

OYY tunnistaa, että alueellisuus vaikuttaa korkeakoulutukseen pääsyyn. Periferia-alueella eli Pohjois- ja Itä-Suomessa sosioekonomisella taustalla on vähemmän merkitystä kuin pääkaupunkiseudulle haettaessa. Vanhemmilta saatu tieto eri koulutusaloista voi vaikuttaa hakijan valintoihin merkittävästi. Eri koulutusaloista on täten tarjottava selkeää tietoa.

Lisäksi OYY:n mielestä koulutusvalintojen mahdollisuuteen korkeakoulutuksen sisällä tulee kiinnittää huomiota.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Pisteytysmallien selkeys ja pysyvyys on tärkeää sekä hakijan että teknisen toteutuksen kannalta. Mikäli hakukohteet alkavat painottaa samoja arvosanoja, korostuu näiden opiskelu jo lukiossa ja kirjoitusten aikana. Tämä johtaa pitkällä tähtäimellä mahdollisesti lukio-opintojen kapeutumiseen. YO-tutkinnon pisteytysmallit tulisivat olla yhtäpitävät korkeakoulujen välillä. Valintaperusteiden tulisi olla kuitenkin samankaltaiset eri hakijaryhmien välillä.

Korkeakoulujen tarpeiden ja näkökulmien huomioonottaminen ylioppilastutkinnon kehittämisessä tulisi ottaa nykyistä paremmin huomioon. Etenkin ylioppilastutkinnon arvosanojen ja korkeakouluopintojen valintojen välisiä yhteyksiä tulisi analysoida enemmän.

Luvun 6.2. kohta ”vaihtoehtoisia malleja, sivu 59”. Kohdassa A esitetään, että ylioppilaskirjoitusten arvosanoja painotettaisiin pakollisten kurssien määrällä. Tämä olisi erittäin vahingollista ja harhaanjohtavaa, koska pakollisten kurssien määrä ja merkitys vaihtelee reaaliaineissa oppiaineittain. Vääristymä olisi merkittävin fysiikan ja kemian kohdalla. Nämä ovat tärkeimmät reaaliaineet esimerkiksi lääketieteiden ja teknillisten tieteiden valinnan kannalta, vaikka niissä on vain yksi pakollinen kurssi lukiossa. Lukiolainen joutuu suorittamaan moninkertaisen määrän kursseja voidakseen edes kirjoittaa näitä aineita, jolloin pakollisten kurssien määrällä painottaminen aliarvostaisi musertavalla tavalla lukiolaisten tekemää työtä. Pakollisten kurssien määrä ei korreloi mitenkään reaaliaineiden koulutusalaakohtaisen tarpeellisuuden kanssa yliopistojen opiskelijavalinnoissa.

Kohta 6.6. Koulutusalojen sukupuolittuneisuus on yhteydessä lukion ainevalintojen sukupuolittuneisuuteen. Fysiikan kirjoittajista 70 % on miehiä ja pitkän matematiikan kirjoittajista 55 %. Tämä näkyy esimerkiksi tekniikan alojen miehisytenä: ne tekijät, jotka vaikuttava ainevalintoihin, ohjaavat myös koulutusalan valintaa. Toisaalta esimerkiksi kasvatustieteisiin ja humanistisiin tieteisiin Oulussa valituilla opiskelijoilla (erittäin naisvaltaisia aloja) reaaliainevalinnat kohdistuvat huomattavan usein naisvaltaisiin psykologiaan, terveystietoon ja uskontoon.

Sekä lääketieteellisillä aloilla että biokemialla pidettiin erottelukykä lisäävien alakohtaisesti yhtenäisten lähtöpistepistemallien käyttöönottoa valinnoissa kannatettavana (esim. luonnontieteen malli). Molemmilla aloilla ei kuitenkaan kannateta suoraan todistusvalintaan siirtymistä. Lääketieteen alalla ei pidetä mahdollisena löytää niin erottelukykäistä lähtöpistemallia, joka pysyisi hakijamäärältään suurissa hakukohteissa erottelemään hakijoita riittävästi pelkkien todistusasteiden avulla. Osittainen todistusvalinta nähdään molemmilla aloilla selvittelyn arvoisena mahdollisuutena tulevaisuudessa, kun tarkempaa tietoa mahdollisista yhtenäisistä alakohtaisista pisteytysmalleista on käytettävissä ja selvitystä niiden erottelukyvystä on hakijatietojen perusteella tehty.

Raportissa tuodaan esille erittäin aiheellisesti osaamisvajeet kielten hallinnassa (ruotsi ja kirjoitettu suomen kielen taito). Kehotus korkeakouluille pohtia tarkkaan, mitä viestejä valintaperusteilla halutaan lähettää lukioille, on hyvin perusteltu!

Avoimen väylän osuus voi olla yksi mahdollisuus hakeutua ns. toista väylää pitkin. Tämä ei kuitenkaan saisi ainoa vaihtoehto, mikäli maksullisuus siinä säilyy. Olisi mietittävä, voisiko näistä avoimen kurseista tehdä valtakunnan tasoisia MOOC:ceja, jonka kautta sisäänpääsy mahdollistuisi. Digitaalinen opetus ja massakurssit vaativat huomattavan määrän resursseja, joten näitä ei voida edellyttää käyttöönotettavan laajasti ja nopealla aikataululla, vaikka valtakunnallinen yhteistyö juuri kustannusten ja saatujen volyyymihoitojen näkökulmasta olisi järkevä ratkaisu.

OYY kummeksuu ettei raportissa oteta kantaa ammatillisen koulutuksen kehittämiseen. Ammatillinen koulutuksen sisältö ei vastaa lukiokoulutusta, jonka vuoksi näemme ettei ylioppilaskokeisiin osallistuminen ole lähtökohdiltaan tasa-arvoista hakijoille. Osaamisperustainen ammatillinen koulutus antaa kelpoisuuden yliopistolliseen koulutukseen ilman ylioppilastutkintoon osallistumista. OYY pitää huolestuttavana signaalina, jos ammattikoululaisilta vaaditaan ylioppilaskoe pääsyvaatimuksena.

OYY huomioi myös, ettei nykyinen järjestelmä erottele riittävästi kokeilaita, vaan mahdollistaa tasapisteisiin päättymisen todistusvalinnassa. Hakijoiden piste-erottelua tulee selvittää.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Pitkä valintakokeisiin valmentautuminen ei ole hakijan eikä yhteiskunnan etu. Mikäli on tarvetta valita muulla kuin pohjakoulutuksen (YO-tutkinto) antamalla pätevyydellä, on mielekästä pyrkiä toteuttamaan

tämä valinta sellaisen opintokokonaisuuden tai suorituksen järjestämisellä, josta on hakijalle myös myöhemmin hyötyä ja jonka kautta hän pystyy perehtymään haettavaan alaan, esimerkiksi avoimen yliopiston tarjonta ja väylä korkeakouluopintoihin.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Hakijan motivaatio tulee esille hyvin esim. hakukohteiden järjestyksessä. Haettavan alan opetussisällön opiskelu ei ole sinällään huono asia, se kertoo hakijalle paljonkin opiskeltavan alan sisällöstä (eteenkin soveltavilla aloilla) ja näin ollen hakukohteen valikoitumisen perusteet ja motivaatio opiskella ko. alaa vahvistuu. Ns. turhien valintojen (pohja sama kuin yo-kirjoituksissa, kokeen uusintaminen) tulee luopua.

Soveltuvuutta on joillakin aloilla välttämätöntä mitata. Korkeakoulujen tarpeiden huomioiminen ylioppilastutkinnon kehittämisessä auttaa poistamaan näitä tarpeita ainakin osin.

Korkeakoululle/hakukohteelle tulisi kuitenkin jättää päätösvalta lopullisessa toteutuksessa, koska on aineita joissa pelkästä ylioppilastutkinnosta ei voi saada oleellista ja tarvittavaa tietoa. Pääsykokeen ei tästä huolimatta tarvitse olla kuormittava ja pitkä valmistautumista edellyttävä.

Osa aloista on sitä mieltä, ettei valintakokeesta voida täysin luopua. Perusteeksi mainitaan muun muassa se, että yo-tutkintojen uusimiset lisäisivät entisestään erinomaiset todistuspisteet saaneiden määrää, jolloin erottelukyky heikkenee ja samoja lähtöpisteitä saaneiden hakijajoukon koko kasvaa. Opiskelijoiden taustojen kirjoja pidetään myös tärkeänä, kun riskinä nähdään ”kympin tyttöjen” menestyminen. Merkityksellisenä pidetään valintakokeiden sisältöjen uudistamisen mahdollisuuksia.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Esitetty uudistus on kannatettava ja kustannustehokas. Oulun yliopisto näkee haasteena aikataulun, sillä uusimuotoisten valintaperusteiden tulisi olla hakijoille ja ohjaustehtävissä toimiville tiedossa mahdollisimman pian.

Nykymallissa valintaperusteiden valmistelu käynnistyy käytännössä korkeakouluissa reilu vuosi ennen hakuajan aukeamista. Parhaillaan korkeakoulut valitsevat opiskelijoita vuoden 2017 opiskelijavalintakriteereihin perustuen ja valmistelevat vuoden 2018 opiskelijavalintakriteereitä osana

opiskelijavalintojen uudistustyötä. Mikäli tavoiteltaisiin hakijaystävällistä aikataulua, tulisi korkeakoulujen kyetä aikaistamaan valmistelun aikaikkunaa merkittävästi. Tämä edellyttää myös hitaasti muuttuvia valintaperusteita. Ns. hakijaystävällisessä valmistelumallissa valintaperusteiden valmistelu vuodelle 2020 pitäisi toteuttaa jo huhti-toukokuussa 2017. Tämä rytminvaihdos edellyttää ripeää toimintaa, valtakunnallista yhteistä tahtotilaa sekä merkittävää ajattelu- ja toimintatapojen muutosta.

Opiskelijavalintoja koskevaa tutkimustietoa on hyvin vähän olemassa. Ajankohtainen ylioppilastutkinnon kehittämisryhmän raportti valmistuu 31.3.2017. Opiskelijavalintauudistusta tehtäessä pitäisi pystyä ottamaan huomioon myös ylioppilastutkinnon kehittämisryhmän mahdollisesti esittämät ehdotukset, joista tehtänee päätökset myöhemmin.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Mikäli todistusvalintaa korostetaan ja lisätään pääasiallisena valintamuotona, näin tulee olla. Valintaperusteet tulee siten tuottaa pidemmällä syklillä ja ainoastaan virheisiin tehdä korjausliikkeitä.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Avoimena opetuksena ja vaikka samalla MOOC-kurssina voidaan toteuttaa ja on toteutettukin jo hyvin digitaalisia opintojaksoja, joiden käymistä ja niissä menestymistä voidaan käyttää toisena hakuväylänä. Samalla opiskelija voi tutustua opiskeluaan, ja ns. virhevalintojen määrä voi laskea (mikäli kurssin sisältö osoittautuukin joksikin muuksi, mistä opiskelija ei olekaan kiinnostunut, hän ei tule ns. turhaan hakeutuneeksi ko. koulutukseen). Muiden suoritustapojen käyttäminen valinnassa tulee kuitenkin toteuttaa osana yhteisvalintaa.

Haasteena pidetään sitä, että vaihtoehtoiset hakuväylät vähentävät hakijoiden tasa-arvoisia mahdollisuuksia hakeutua alalle. Ylioppilastutkintokeväänä ei tuoreilla ylioppilailta ole tasapuolisia mahdollisuuksia hyödyntää tällaisia erillistä valmentautumista tai suorittamista edellyttäviä hakuväyliä.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus-

ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Oulun yliopisto kannattaa ehdotusta.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Tässä on mietittävä tarkkaan sellaisten aineiden mukaan ottoa valintaperusteisiin, jotka eivät opiskeltavan aineen kannalta ole primäärisiä. Näiden ns. sekundääristen aineiden käyttö valintaperusteina vääristää valittavien kohdejoukkoa. Mikäli ko. aineen hallintaa tarvitaan laajemmin esim. työllistymisen parantamiseksi, voidaan tämän taidon hankkiminen toteuttaa opiskeluaikana.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammatillinen koulutus tulisi olla kansallisesti samantasoinen ja eri hakijoiden kannalta vertailukelpoinen. Ongelmana on, etteivät ammatillisen koulutuksen todistukset ole vertailukelpoisia/tasa-arvoisia keskenään (vrt. yo-tutkinto). Hakijoiden tasa-arvoisuuden takaamiseksi tätä voidaan pitää erittäin tärkeänä jatkoselvittelyn kohteena. Myös tässä olisi hyvä hakea alakohtaisesti yhtenäisiä ratkaisuja.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Helppo tapa vähentää erillistä valintakoetarvetta aloilla, joihin hakeutuu ammatillisen tutkinnon suorittaneita opiskelijoita. Tämä myös yhdenvertaistaa hakijoita hyvin. Mikäli toisen asteen ammatillisen koulutuksen pohjata hakeva suorittaa yo-kokeen arvosanoja, onko tästä hänelle itselleen hyötyä yhtä paljon kuin että suorittaisi esim. MOOC:ia.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

3

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

3

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltuvuuden mittareiden kehittämistä ja yhdenmukaistamista aloille, jossa sitä tarvitaan, kannatetaan. Huomioitava, että hakijan soveltuvuus voi muuttua opiskelun alettua ja opiskelun aikana sen erivaiheissa (sekä positiiviseen että negatiiviseen suuntaan).

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Kansainväliset kandidaattiohjelmat lisääntyvät myös yliopistoissa. Tässä selvityksessä tulisi huomioida molemmat korkeakoulusektorit.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Erittäin kannatettavaa. Opiskelijavalintojen kehittäminen tulisi perustua tutkimustietoon hakijoiden käyttäytymisestä, lukio-opintojen vaikutuksesta opinnoissa menestymiseen sekä valintojen toteutumisesta.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Nykyiset valintaperusteet eivät kerro koko totuutta valinnoista. Esimerkiksi lääketieteisiin valitaan paljon pitkän matematiikan kirjoittajia, vaikka sitä ei korosteta valintaperusteena. Kauppatieteisiin päädyssä historia ja yhteiskuntaoppi ovat tärkeitä, vaikka ne eivät näy valintaperusteissa. Nämä näkymättömät riippuvuudet pitää tunnistaa!

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Tieto ylioppilastutkinnon kehittämisen toimenpiteistä pitäisi olla tiedossa valintojen muutoksia suunniteltaessa. Tässä vaiheessa tehtävät muutokset ilman tietoa ylioppilastutkinnon muutoksista johtavat vain siihen, että valintaperusteita joudutaan tarkastelemaan jälleen uudelleen. Tämä on vastoin selvityksessä mainittua valintaperusteiden pysyvyyden tavoitetta.

Sellaisilla aloilla, joilla opiskelijat on mahdollista valita suoraan yo-tutkinnon arvosanojen kautta (esim. biologia, maantiede, historia) voitaisiin yo-kysymysten valmistelussa käyttää myös yliopistojen tuntemusta. TS. esimerkiksi osan yo-kokeiden ko. kysymyksistä voisi tehdä kansallinen kyseisen oppiaineen valintakoe yhteistyöelin. Näiden tehtävien suorittamisesta yo-tutkinnossa voisi saada lisäpisteitä hakuun.

Yo-kokeen arvioinnissa on otettava huomioon myös lukion kurssiarvosanat ja määrät. Yhden kokeen määräävä asema voi olla usein kohtuuton.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Arvio pääsykokeiden kustannuksista on 409 500 €.

Aalto-yliopisto ja Aalto-yliopiston ylioppilaskunta

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Opiskelijavalinnan järjestäminen kuuluu yliopiston autonomian piiriin, ja tämä on varmasti osasyynä siihen, että valintakokeita järjestetään runsaasti. Toisaalta on myös olemassa vahvoja yhteisvalintoja, joissa valintoihin liittyviä asioita hoidetaan yliopistojen yhteistyönä. Aalto-yliopisto osallistuu sekä tekniikan DIA-yhteisvalintaan että kauppatieteiden yhteisvalintaan, joista kumpikin on nähty valintojen hoitamisen ja valinnoista aiheutuvien kustannusten jakamisen kannalta tarkoituksenmukaisina. Taiteiden alan osalta teemme valinnat itsenäisesti, mutta konsultaatiota esimerkiksi koepäivistä käydään Taideyliopiston ja Lapin yliopiston kanssa.

Yhteisvalinnat ovat näyttäneet järkevinä hakijan kannalta siinä mielessä, että samalla kokeella voi hakeutua usealle paikkakunnalle opiskelemaan. Toisaalta yhteisvalintakin rajaa hakeutumisen yhdelle alalle, vaikka hakija saattaisi mieluummin priorisoida opiskelupaikkakuntaa ja hakeutua siellä eri hakukohteisiin.

Valintaperusteiden päättäminen kahdeksi vuodeksi kerrallaan on ollut esillä myös Aalto-yliopistossa ja kannatamme tätä. Opiskelijavalintoihin on kuitenkin viime vuosina tehty jatkuvasti sellaisia isoja, valtakunnallisia muutoksia (ensikertalaiskiintiöt, siirto-opiskelu, Opintopolkuun siirtyminen, hakemuksen käsittelymaksu), jotka ovat käytännössä estäneet valintaperusteiden vahvistamisen useammaksi vuodeksi kerrallaan. Toisaalta valintaperusteiden vahvistaminen vain vuodeksi kerrallaan antaa mahdollisuuden korjausliikkeille, mikäli valintaperusteissa havaitaan käytännön puutteita.

Aallon opiskelijavalinnoissa valintaperusteet ovat pääsääntöisesti säilyneet melko muuttumattomina jo useita vuosia eikä perustavanlaatuisia muutoksia ole ollut välttämätöntä tehdä. Erityisesti ylioppilastutkinnon pisteytyksen pysyvyyttä on pidetty tärkeänä asiana. Näin ollen myös hakijoille ja oppilaanohjaajille on välittynyt melko pysyvä kuva opiskelijavalinnan perusteista, ja tästä olemme myös saaneet hakijoilta kiitosta.

Yhteishaun toisen hakuajan ja valintoihin liittyvän päätöksen teon välinen aika on nyt noin 2,5 kuukautta. Tämä on hakijan kannalta hyvä asia. Sen sijaan yhteishaun ensimmäisen hakuajan ja valintoihin liittyvän päätöksen teon välinen aika on 5,5 kuukautta. Aalto-yliopisto ehdottaa, että yhteishaun ensimmäisestä hakuajasta luovutaan ja yhteishaun yhden hakuajan ajankohta määritellään kaikille yhteishaun hakukohteille sopivaksi. Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun kaksi kandidaattiohjelmaa jakautuvat yhteishaun eri hakuaikeihin ohjelman kielen perusteella ja pidämme erittäin tärkeänä, että jatkossa ohjelmiin voisi hakea samana hakuaikeana.

Johtopäätöksissä todetaan, että vuonna 2015 32 % uusista ylioppilaista jatkoi välittömästi tutkintotavoitteista opiskelua. Miten tässä luvussa on huomioitu armeijaan lukion tai ammattikoulun jälkeen siirtyvät? Puolelle ikäluokasta yhden tai jopa kahden vuoden mittainen välivuosi aiheutuu jo pelkästään tästä.

Mietinnöstä on luettavissa, että valintamenettelyjen yksinkertaistaminen voisi myös lisätä vetovoimaa ulkomailta Suomeen tulevien kannalta. Perustuuko tämä johonkin tutkimustulokseen? Yliopistojen kandidaattikoulutus on muutamia poikkeuksia lukuunottamatta suomen- tai ruotsinkielistä, ja voisi ajatella, että kielikysymys on valintamenettelyä selkeämpi este vetovoimalle.

Raportin luvussa 2.4.2. todetaan, ettei yliopistoilla ole käytössä vastaavaa alakohtaista valintaperustesuositusta kuin ammattikorkeakouluilla. Samalla todetaan, että yliopistoissa tehdään alakohtaista valintayhteistyötä. DIA-yhteisvalinnalla ja kauppatieteiden yhteisvalinnalla ei ole valintaperustesuositusta, vaan yhteiset valintaperusteet, mikä on yhteistyön muotona huomattavasti vahvempi kuin yhteinen suositus. Raportin luvussa 2.4.3 on nostettu esiin DIA-yhteisvalinnan tietotekniikan alan tutkinnon hakuperusteet esille tavalla, joka antaa ymmärtää, että ko. hakukohteeseen on oma tapansa valita opiskelijoita. Tosiasiassa DIA-yhteisvalinnan valintaperusteet ovat samat lähes 50 tekniikan alan hakukohteessa.

Luvussa 2.5 todetaan, että yliopisto-opiskelijoista 15,2 % valitaan suoravalinnalla. Useissa tekniikan yliopistoissa tämä luku on 50 %. Kauppatieteellisen alan yhteisvalinnassa keskustellaan parhaillaan todistusvalinnan osuuden selkeästä kasvattamisesta (esitetty 50 %, nykyään 20 %). Suunnitelmassa valintakokeella valittavien osuus on kuitenkin tarkoitus säilyttää riittävän suurena, jotta myös muilla kuin ylioppilastutkinnossa menestyneillä tai ylioppilastutkinnon suorittaneilla on mahdollisuus hakeutua alalle. Valintakoe on kuitenkin kehittämässä nykyistä kevyemmäksi ja vähemmän ennakkovalmistautumista vaativaksi. Mikkelin kampuksen kandidaattiohjelmassa, joka ei ole osa kauppatieteellisen alan

yhteisvalintaa, jo nyt noin 56 % uusista opiskelijoista valitaan ylioppilastutkinnon arvosanojen perusteella. Loput uusista opiskelijoista valitaan SAT-testin perusteella.

Luvussa 2.9. todetaan pääsykoejärjestelmän luovan valmennuskurssimarkkinat, joihin kaikilla ei ole varaa, ja että valmennuskurssien tarjonta luo alueellista epätasa-arvoa. Tämä pitää paikkansa lähinnä muutamien hakupainealojen suhteen, eikä koske suurinta osaa opiskelupaikkoja. On myös todennäköistä, että valintojen painottaminen pelkästään todistusvalintoihin siirtää valmennuskurssien painotuksen ylioppilastutkintoon.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Johtopäätöksissä todetaan, että ylioppilastutkinnon kokeet ovat jo nykyisellään pääsykokeita parempi perusta korkeakoulujen valinnoille. Ylioppilaskokeessa kuitenkin mitataan sitä, ovatko opiskelijat omaksuneet lukion opetussuunnitelman mukaiset tiedot ja taidot. Yliopistoissa on monia sellaisia koulutusaloja, joihin ylioppilastutkinnon tuloksia ei voida soveltaa. Esimerkiksi taidealoihin liittyvää osaamista ei testata millään tavalla ylioppilastutkinnossa.

Lukiodiplomista annetaan yliopistossamme taiteiden ja suunnittelun korkeakoulussa joihinkin hakukohteisiin pisteitä, mutta sen käyttö ei ole laajamittaista. Lukiodiplomisuoritusten järjestäminen on lukiolle vapaaehtoista, ja niiden laajamittainen käyttö asettaisi hakijat keskenään epätasa-arvoiseen asemaan.

Johtopäätöksissä todetaan, että suuri osa ylioppilastutkintolautakunnan jäsenistä on korkeakoulujen henkilöstöä, ja korkeakoulujen näkökulma tulee näin esille ylioppilastutkinnon kehittämisessä. Edellä kuitenkin todetaan, että korkeakoulujen tulee perehtyä lukion opetussuunnitelmaan entistä paremmin. Viesti on osin ristiriitainen. Lisäksi on huomattava, että ylioppilaskokeen laadintaan osallistuva korkeakoulujen henkilöstö ei pääosin vastaa hakijoiden valinnasta yliopistoihin, vaan opiskelijavalinnan perusteet päätetään yliopisto- ja tiedekuntatasolla.

Johtopäätöksissä linkitetään puheviestintätaitojen testaaminen työelämän osaamisvaatimuksiin. Tämä on ristiriitainen viesti suhteessa siihen, että mietinnön muissa osissa todetaan, ettei ylioppilailta tulisi korkeakouluun pyrittäessä edellyttää tai testata työelämävalmiuksia.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Mietinnöstä on tulkittavissa, että nykyinen tapa valita opiskelijoita yliopistoihin on väärä. Erityisesti hakupainealoilla valintaa on kuitenkin tehtävä ja myös heikosti ylioppilaskirjoituksissa menestyneille on annettava mahdollisuus myöhemmin osoittaa sellaista osaamista, että voivat tulla hyväksytyksi opiskelemaan. Taidealojen ja arkkitehtuurin osalta valintaa ei voida tehdä pelkästään ylioppilaskirjoitusten tuloksiin pohjaten, sillä suoraan näihin aloihin liittyviä aineita ei ylioppilastutkinnossa suoriteta. Näin ollen Aalto-yliopisto näkee perusteltuna toteuttaa osa valinnoissa edelleen valintakokeen avulla.

Motivoinnin osalta olemme mietinnön kanssa samaa mieltä siitä, että valintakoe ei mittaa todellista motivaatiota alalle tai alan opiskeluun. Motivaatio on muuttuva tekijä, ja siihen vaikuttavat myös opiskelu, yliopiston tarjoamat mahdollisuudet ja puitteet sekä innostava ilmapiiri.

Aalto-yliopiston hakuneuvonnassa on keskeistä viestiä hakijoille siitä, että heidän tulee aina hakea siihen hakukohteeseen, johon eniten haluavat. Oma hakijatuntumamme on, että näin hakijat pääsääntöisesti toimivatkin, ja siksi emme näe pääsykokeiden ohjaavan hakijoita hakemaan heille vähemmän mieluisiin opintoihin.

Aalto-yliopisto osallistuu sekä kauppatieteissä että tekniikassa alakohtaiseen valintayhteistyöhön, jonka ansiosta hakija voi hakeutua samalla kokeella eri puolille Suomea opiskelemaan. Taiteen alan valinnoissa hakijakäyttäytymistä ohjaa erittäin vahvasti hakijan oma motivaatio taidealalle, mikä näkyy siinä, että suurin osa taiteen alalle Aalto-yliopistoon hakeutuneista ja hyväksytyistä on valinnut ko. alan ensisijaiseksi hakutoiveekseen.

Soveltuvuuden arviointia ei Aalto-yliopiston hakukohteissa juurikaan käytetä, ja niissäkin hakukohteissa, joissa tällainen elementti on, ei sitä pidetä ensisijaisena arvostelun perusteena.

Aalto-yliopistoon voi kauppatieteen ja tekniikan aloille hakeutua opiskelijaksi Avoimen yliopiston opintoja suorittamalla. Kokemuksemme mukaan avoimen yliopiston opintoja suorittaneet opiskelijat ovat opiskelemaan tullessaan motivoituneita ja suoriutuvat reippaalla tahdilla opinnoistaan. MOOC-kurssit nousevat mietinnössä verrattain suureen rooliin, ottaen huomioon sen, kuinka vähän niitä todellisuudessa on tarjolla. MOOCit saattavat sopia hyvin pienen ja valikoidun hakijajoukon karsimiseen, mutta laajamittaista käyttöä on vaikeaa nähdä. Lisäksi sisällöllisesti ja pedagogisesti toimivan MOOCin rakentaminen on pääsykokeisiin verrattuna kallista.

Johtopäätöksissä todetaan täysin oikein, että korkeakouluja ei tällä hetkellä rahoitusmallin osalta kannusteta kitkattomaan siirtymiseen toiselta asteelta korkea-asteelle. Aiemmin useilla aloilla voitiin opiskelijavalinnassa antaa joko lisäpisteitä uusille ylioppilaille tai kohdentaa tietty valintaryhmä vain heille. Eduskunnan oikeusasiamies kuitenkin puuttui tähän menettelyyn pitäen sitä epätasa-arvoisena, ja näin uusien ylioppilaiden erityiskohtelusta luovuttiin. Mikäli ministeriö haluaa muuttaa rahoitusmallia tässä suhteessa, on tämä oikeusasiamiehen linjaus myös hyvä muistaa asiaa valmisteltaessa.

Sekä tekniikan että kauppatieteen yhteisvalinnassa keskustellaan todistusvalinnan osuuden selkeästä kasvattamisesta. Valintakokeella valittavien osuus on kuitenkin tarkoituksena säilyttää riittävän suurena. Valintakoetta ollaan molemmissa yhteisvalinnoissa kehittämässä nykyistä kevyemmäksi ja kauppatieteen osalta vähemmän ennakkovalmistautumista vaativaksi. Tekniikan alan DIA-yhteisvalinta perustuu jo nykyisellään lukion pitkiin oppimääriin eikä pääsykoekirjoja ole.

Mikkelin kampuksen kandidaattiohjelmassa, joka ei ole osa kauppatieteellisen alan yhteisvalintaa, jo nyt noin 56 % uusista opiskelijoista valitaan ylioppilastutkinnon arvosanojen perusteella. Loput uusista opiskelijoista valitaan SAT-testin perusteella.

Taiteen alalla on samoin käynnistetty valintojen kehittämistyö, jossa fokus on valintaprosessin keventämisessä. Samalla on tarkoitus selvittää esimerkiksi sähköisesti palautettavien ennakkotehtävien ja portfolioiden käyttöönottoa.

Luvussa 4.1. todetaan, että valintakokeissa mitataan usein lukion oppimäärään kuulumattomia tietoja ja taitoja. Tekniikan alan yhteisvalinnassa pääsykokeet perustuvat pääsääntöisesti lukion oppimääriin eikä ennakkovalmistautumista muutamaa poikkeusta lukuunottamatta.

Taiteen alalla opiskelijavalintojen tekeminen pelkästään ylioppilastutkinnon perusteella ei ole mahdollista, koska ylioppilastutkinto ei mittaa taideaineiden osaamista. Arkkitehtuurin osalta DIA-yhteisvalinnassa on keskusteltu arkkitehtuurin matematiikan kokeen korvaamisesta ylioppilaskirjoitusten arvosanalla, mikä muuttaisi pääsykokeen kolmivaiheisesta kaksivaiheiseksi.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Mietinnön mukaan työryhmä pitää erityisen tärkeänä, että yliopistojen suuren vetovoiman hakukohteet siirtyisivät laajasti ylioppilastutkintopohjaisiin valintoihin. Aalto-yliopistossa vetovoimaisimmat alat hakijamäärissä mitattuna löytyvät kauppatieteiden sekä taiteen ja arkkitehtuurin hakukohteista. Kauppatieteiden osalta todistusvalintaa lisätään jo tulevilla valintakierroksella. Taiteiden ja arkkitehtuurin osalta todistuksiin perustuvaa valintaa ei nähdä tarkoituksenmukaisena, koska ylioppilaskoe ei mittaa riittävästi näillä aloilla tarvittavia taitoja.

Johtopäätöksissä todetaan, että hakeutumisen kustannuksista ja työläydestä on nykyisellään todennäköisiä vaikutuksia hakijoiden päätöksiin hakeutua eri koulutuksiin. Todennäköisyyttä ei kuitenkaan perustella tutkimustuloksilla, joten johtopäätös jää huonosti perustelluksi.

Työryhmän raportin mukaan ylioppilaiden osalta ylioppilastutkintoon perustuvat valinnat voisivat lisätä tasa-arvon toteutumista edellyttäen että "toisen mahdollisuuden" järjestämisestä huolehditaan. Näkemyksemme mukaan valinta-koe on kustannustehokkain tapa järjestää "toinen mahdollisuus" verrattuna siihen, että hakijat lähtevät korottamaan tietyn aineen tai tiettyjen aineiden arvosanoja koko lukion oppimäärän osalta yo-kirjoituksissa. Valintakoe tarvitaan niille, jotka eivät voi tulla hyväksytyksi yo-tutkintotodistuksen (ei ole yo-tutkintoa tai se on huono) perusteella. Valintakokeen tarkoitus on pystyä erottelemaan nämä hakijat toisistaan.

Luvussa tuodaan esille valmennuskurssit, ja valmennuskurssitoiminnan siirtyminen lukioihin, jos valintakokeista kokonaisuudessaan luovutaan. Tämä on todennäköinen lopputulema, ja näkyy jo nykyisellään valmennuskurssien segmentoinnissa. Ylioppilaskirjoituksiin valmentautuminen nähdään raportissa kuitenkin parempana vaihtoehtona kuin pääsykokeisiin valmentautuminen, koska se hyödyttäisi mahdollisesti useampaa kuin vain yhtä alaa. Luvun johtopäätöksissä ei huomioida sitä, että toisen asteen tutkinnon suorittaminen hidastuu, mikäli ylioppilaskirjoitusten uusimiseen käytetään entistä enemmän aikaa. Valmentautumisen siirtyminen lukioon merkitsee myös sitä, että vanhempien varallisuudella on entistä enemmän merkitystä jo toisen asteen koulutusta suoritettaessa, mikä ei varmastikaan ole lainsäätäjän tarkoitus.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Aalto-yliopisto kannattaa valintaperusteiden signaalivaikutusten tarkempaa pohdintaa. Työ on jo aloitettu Aalto-yliopiston kaikilla aloilla, ja haluamme entistä tarkemmin pohtia, mistä ylioppilastutkinnon aineista pisteitä voitaisiin valintoihin antaa.

Ylioppilastutkinnon erottelukyvyn parantaminen on ehdotuksena mielenkiintoinen, mutta sen käytännön toteutuksesta ei mietintä tarjoa tarkempaa tietoa. Huolenaiheemme liittyy hakijoiden yhdenvertaiseen kohteluun, sillä eri vuosina suoritettujen tutkintojen vertaaminen toisiinsa on tällaisessa mallissa hankalaa, varsinkin kun vertailun tekemiseen ei YTL:n aikataulujen vuoksi jää juurikaan aikaa. Yhteisen suosituksen aikaansaanti vuoden 2017 aikana on aikataulullisesti haastavaa, koska työtä ei ole vielä edes aloitettu.

Aalto-yliopisto ei kannata sitä, että ammatillisen koulutuksen suorittaneet ohjattaisiin ylioppilaskirjoituksiin tai edes osaan kokeista. Ylioppilastutkinnon tehtävänä on testata lukion oppimäärän tavoitteiden saavuttamista eikä sitä voida edellyttää ammatillisen koulutuksen taustalla hakevilta.

Avoimen yliopisto-opetuksen kautta järjestettävä ns. 'toinen mahdollisuus' on ajatuksena kannatettava. Tämä toteutuu jo nyt sekä kauppatieteen että tekniikan aloilla.

Luvussa 6.2. todetaan, että lukiolaisen kannalta olennaista on se, että ylioppilastutkinnon pisteytysmalli suhteessa yliopiston opiskelijavalintoihin on helposti ymmärrettävä ja hitaasti muuttuva. Pisteytysmallien tulisi olla myös teknisesti helposti Opintopolkuun toteutettavissa. Luvussa esitetyt mallit ovat kuitenkin vaikeasti ymmärrettäviä ja hakijoiden tasavertaisuuden kannalta ongelmallisia. Vaikka ylioppilasarvosanojen erottelukykyä kyettäisiinkin lisäämään, tulee haasteeksi eri vuosikertojen välinen vertailu sekä vanhemmalla ylioppilastodistuksella hakevien hakijoiden vertaaminen.

Luvussa nostetaan esille myös yleisesti ottaen se, että toisen asteen todistuksia tulisi huomioida opiskelijavalinnassa nykyistä enemmän. Hankaluudeksi nousee kuitenkin se, että päättötodistusten arvosanat eivät ole valtakunnallisesti vertailukelpoisia. Taiteen alalla esille nostettu lukiodiplomi puolestaan on lukioille vapaaehtoinen, joten sitä ei hakijoiden tasavertaisen kohtelun vuoksi voida laajamittaisesti hyödyntää. Päättötodistusten laajamittainen huomiointi saattaisi itse asiassa edesauttaa nykyistä huomattavasti monimutkaisemman valintajärjestelmän syntymistä.

Yhtenä erottelukykyä lisäävänä vaihtoehtona mainittiin lukion oppimäärän kurssien määrän huomioiminen ylioppilastutkinnon arvosanojen painotuksessa. Käsittääksemme ylioppilastutkinnon arviointia kehitetään parhailaan niin, että jo arviointivaiheessa huomioidaan eri kokeiden vaativuus juuri kurssien määrän osalta ja kirjoittajien määrän osalta. Mielestämme ei ole tarkoituksenmukaista enää tämän jälkeen huomioida painotuksia korkeakoulujen opiskelijavalinnassa.

"Toinen mahdollisuus" vain ylioppilastutkinnon kokeiden uusimisen kautta on aivan liian pitkää valmistautumista vaativa ja varmastikin kustannuksiltaan suurempi kuin valintakokeen järjestäminen.

Lisäksi jo työelämässä olevien ns. ”aikuisten hakijoiden” väylänä ylioppilaskokeiden uusiminen (vs. valintakoe) ei tunnu järkevältä hakijan eikä yliopiston näkökulmasta. ”Toisena mahdollisuutena” tarjottu valintakoe antaa hakijalle mahdollisuuden valita hänen kannaltaan kustannustehokkaamman hakutavan; ylioppilastutkinnon arvosanan/arvosanojen korottamisen tai valintakokeeseen valmistautumisen.

Vaikka hakijat voidaan koulutustaustan perusteella jakaa eri hakuryhmiin, ei se välttämättä ole tarkoituksenmukaista. Aalto-yliopiston valinnoissa ei ole järkevää jakaa ylioppilastutkinnon suorittaneita ja ammatillisen tutkinnon suorittaneita eri ryhmiin, sillä se monimutkaistaa valintaa. Toisaalta ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon arvosanoja ei ole mahdollista vertailla keskenään. Näin ollen valintakoe on tapa vertailla eri tutkinnon suorittaneita keskenään.

Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun kandidaattiohjelmien valinnoissa hyödynnetään jo kansainvälistä SAT-testiä. Tämä on hyvä valintatapa muun muassa niille, jotka eivät ole suorittaneet ylioppilastutkintoa, ja jotka hakevat samalla ulkomaisiin oppilaitoksiin SAT-testin perusteella.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

3

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Vuoden 2018 valintaperusteiden valmistelu on suurimmassa osassa yliopistoja jo aloitettu, ja esimerkiksi alakohtaisten yhteisvalintojen osalta valintaperusteiden valmistelu on tehty jo syksyn 2016 aikana. Hakijoiden kannalta vuoden 2018 valintaperusteiden muuttaminen radikaalisti myös vähentäisi ennakoitavuuden tunnetta, mitä mietinnössä pidetään tärkeänä.

Aalto-yliopistossa on käynnistetty valintojen kehittämiseen tähtäävä prosessi jo vuoden 2016 aikana. Tekniikan alan DIA-yhteisvalinnalle on nimetty kehittämissyöryhmä, jonka tavoitteena on valmistella opiskelijavalinnan uudistus valintakierrokselle 2019. Suunnitellut uudistukset liittyvät todistusvalinnan lisäämiseen DI-hakukohteiden osalta, pääsykokeiden määrän vähentämiseen sekä arkkitehtuurin valintojen monivaiheisuuden vähentämiseen.

Kauppateieteellisen alan yhteisvalinnassa keskustellaan valintakokeen uudistamisesta keväälle 2018 niin, että valintakoe ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista.

Taiteiden alalla on käynnistetty selvitystyö opiskelijavalintojen kehittämisestä siten, että tähtäin on osin jo valintakierroksella 2018.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Todistusvalintaa voidaan lisätä sellaisilla aloilla, joille löytyy suoraa vastaavuutta ylioppilastutkinnosta.

Kaikille aloille ei kuitenkaan löydy suoraa vastaavuutta ylioppilastutkinnosta, joten pelkkään todistusvalintaan ei ole mahdollisuutta siirtyä. Esimerkiksi taiteen ja arkkitehtuurin opinnoissa hakijoilta edellytetään näyttöä osaamisestaan joko ennakkotehtävin tai pääsykokeiden avulla. Lukiodiplomit eivät ole vastaus tähän tarpeeseen, sillä niiden tarjoaminen on lukioille vapaaehtoista, ja näin hakijat asetettaisiin eriarvoiseen asemaan keskenään.

Hakupainealoilla valintamenettelyn uusiminen ei poista itse ongelmaa eli sitä, että suuri osa hakijoista jää valitsematta alalle. Aalto-yliopisto on sitä mieltä, että valintakoe on tarpeellinen valintamenettely niille, jotka eivät ole menestyneet yo-kokeissa tai eivät ole ylioppilaita. Tällaiset hakijat voivat osoittaa riittävän osaamisen alalle osallistumalla valintakokeisiin.

Pelkkään todistusvalintaan siirtyminen on ongelmallista myös hakijoiden kannalta: jos valinta perustuu pelkästään ylioppilastutkinnon kautta annettavaan näyttöön, vaatii se hakijoilta pitkäjänteistä sitoutumista lukio-opintoihin ja kirkasta näkemystä omasta tulevaisuudesta jo peruskoulun lopussa tehtävien ainevalintojen osalta. Moni 15-vuotias ei tähän vielä pysty eikä sitä pitäisi heiltä edellyttääkään.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Aalto-yliopisto kannattaa todistusvalinnan lisäämistä niillä aloilla, joilla se on mahdollista, mutta nimenomaan ylioppilastutkinnon arvosanoihin pohjautuen. Kauppatieteen ja tekniikan alalla on keskusteltu todistusvalinnan osuuden selkeästä kasvattamisesta (tekniikassa on jo nyt mahdollista valita 50 % hakijoita todistusten perusteella, kauppatieteissä sitä ollaan esittämässä). Lisäksi Mikkelin kampuksen kandidaattiohjelman uusista opiskelijoista noin 56 % hyväksytään pelkästään ylioppilastutkinnon arvosanojen perusteella.

Pidämme tärkeänä kuitenkin myös valintakoevaihtoehdon säilyttämisen muissa kohdissa kuvattujen perusteiden vuoksi. Taiteen alalla valintakokeen säilyttäminen on välttämätöntä, sillä ylioppilastutkinnossa ei ole suoraa vastaavuutta alan opintoihin.

Toisen asteen tutkintojen osalta vertailukelpoista tietoa on saatavissa ainoastaan ylioppilastutkinnon osalta. Ammatillisen koulutuksen osalta vastaavaa yhteistä tutkintoa ei ole. Toisen asteen opintomenestyksen osalta vertailukelpoista tietoa ei myöskään ole saatavissa.

Toisen asteen todistusten hyödyntäminen vaatii ylipäätään niiden yhteismitallisuuden varmentamista, joka ei ainakaan tällä hetkellä ole näköpiirissä. Laajamittainen lukioaikaisten arvosanojen hyödyntäminen johtaisi todennäköisesti eriarvoisuuden lisääntymiseen ja lukiokurssien nykyistä laajempaan uusimiseen, ja tätä kautta lukio-opintojen hidastumiseen.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Aalto-yliopistossa on keskusteltu valintaperusteiden päivityssyklin muuttamisesta kaksivuotiseksi. Tähän saakka se ei ole mahdollista, koska opiskelijavalintoihin on vuosittain tehty OKM:n toimesta isoja, valintaperusteisiin vaikuttavia uudistuksia. Lähtökohtana on kuitenkin jo pitkään ollut säilyttää valintaperusteet perusteiltaan melko pysyvinä.

Toimenpideohjelmassa ehdotetaan, että lukiolaisten tulisi jo opintojen alkuvaiheessa yliopiston valintaperusteet. Tämä edellyttäisi 3-4 –vuotista päivityssykliä, varsinkin jos jo peruskoulun päättävien ainevalinnat lukioon tulisi ottaa huomioon.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

3

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Aalto-yliopistoon voi kauppatieteen ja tekniikan aloille hakea Avoimen yliopiston suoritusten kautta, ja tekniikan alalle hakijoille on suunniteltu omat kevätväylänsä. Avoimen yliopiston kautta tulleet hakijat ovat motivoituneita opiskelijoita, ja etenevät opinnoissaan nopeasti.

Hakupainealoilla hakijoiden määrä on niin suuri, ettei verkko-opintojen tai digitaalisten suoritustapojen hyödyntäminen välttämättä ole kustannustehokas valintatapa. Lisäksi verkko/digitaalisten kurssien arvioinnissa tulisi kiinnittää huomio tarpeeseen erotella hakijat, jolloin loppusuorituksesta voi tulla valintakokeeseen verrattavissa oleva testi.

Toimenpideohjelmassa viitataan MOOC-kursseihin, joiden merkitys korostuu mietinnössä. MOOC-kurssien suunnittelu ja pyörittäminen ovat isoja investointeja verrattuna esimerkiksi pääsykokeen laadintaan. Ne eivät myöskään sovellu kaikille aloille, ja parhaimmillaankin MOOC-kurssien kautta voitaisiin hyväksyä hyvin marginaalinen osa opiskelijoista. Avoimen yliopiston kurssitarjonta palvelee tässä mielessä korkeakouluja huomattavasti paremmin. Tämän lisäksi kauppatieteellisellä alalla on suunnitteilla yksiköiden yhteinen kauppatieteiden perusopinnot -kokonaisuus, jota mahdollisesti voidaan hyödyntää joskus tulevaisuudessa "valintatapana".

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Korkeakoulusektorien yhteistyö on kannatettavaa, mutta yhteistä pisteytysmallia tai -malleja voi olla hankalaa rakentaa, varsinkin esitetystä aikataulusta. Toisaalta ylioppilastutkinnon pisteytyksen tulee olla selkeä ja hakijalle ymmärrettävä. Lukiolaisten näkökulmasta olisi varmasti selkeämpää, että yo-tutkinnon pisteytykset eivät olisi jokaisessa hakukohteessa erilaiset. Yliopiston näkökulmasta asia on kuitenkin haastava, koska kansallisesti yhtenäiset yo-tutkintojen pisteytysmallit eivät välttämättä sovi kaikille aloille.

Kansainvälisten ylioppilastutkintojen rinnastussuositus ylioppilastutkintoon tulee päivittää pikaisesti, mutta päävastuun tulee olla OKM:ssä, jolle tutkintojen sisällön ja niiden vertailtavuuden arviointi ja valvonta viranomaisena kuuluu.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Signaalivaikutusten miettiminen lukiolaiskohderyhmälle on tärkeää, ja tätä on myös Aalto-yliopistossa valintojen kehittämisen yhteydessä pohdittu. Esimerkiksi kauppatieteissä yo-tutkintojen pisteytyksessä on jo nyt huomioitu ne aineet, jotka koetaan tärkeäksi alaa opiskeltaessa. Todistusvalinnassa tulee pystyä huomioimaan eri oppiaineita, koska alalle ei haeta vain yhdenlaista osaamista.

Signaalivaikutusten viestinnässä on kuitenkin myös omat hankaluutensa eikä yliopisto voi vaikuttaa kaikkeen. Tekniikan alalla on alakohtaisesti jo vuosia viestitty pitkän matematiikan ja fysiikan ja kemian tärkeydestä opinnoissa. LUMA-aineiden merkityksen korostaminen ei kuitenkaan ole toivotusti heijastunut hakijamääriin. Yliopistoa merkityksellisemmät signaalit tulevatkin pikemminkin omilta vanhemmilta, kavereilta ja oppilaanohjaajilta.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

4

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Aalto-yliopisto ei kannata jatkotyön käynnistämistä. Tällä hetkellä toisen asteen tutkintojen osalta vertailukelpoista tietoa on saatavissa ainoastaan ylioppilastutkinnon osalta. Ammatillisen koulutuksen osalta vastaavaa yhteistä tutkintoa ei ole. Toisen asteen opintomenestyksen osalta vertailukelpoista tietoa ei myöskään ole saatavissa.

Tämä on syynä siihen, että Aalto-yliopisto pitää valintakoetta tasapuolisena valintaperusteena ammatillisen koulutuksen suorittaneille. Vaikka hakijat voidaan koulutustaustan perusteella jakaa eri hakuryhmiin, ei se välttämättä ole tarkoituksenmukaista.

Aalto-yliopisto ei näe järkevänä jakaa ylioppilastutkinnon suorittaneita ja ammatillisen tutkinnon suorittaneita eri ryhmiin, sillä näemme sen monimutkaistavan valintoja. Myös kiintiöiden määrittämisestä eri ryhmille tulisi vaikeaa.

Toisen asteen todistusten hyödyntäminen vaatii arvosanojen yhteismitallisuuden varmentamista, joka ei ainakaan tällä hetkellä ole näköpiirissä. Lisäksi toisen asteen tutkintojen hyödyntämiseen opiskelijavalinnassa vaaditaan uutta osaamista, jota ei yliopistoissa tällä hetkellä välttämättä ole.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ylioppilastutkinnon suorittamisen vaatimusta ei tule ulottaa ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin, sillä ylioppilastutkinnon tehtävänä on testata sitä, ovatko opiskelijat omaksuneet lukion opetussuunnitelman mukaiset tiedot ja taidot sekä lukiokoulutuksen tavoitteiden mukaisen riittävän kypsyyden. Ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelman mukaisesti opiskelleilta ei voida tätä edellyttää.

Aallon aloista esimerkiksi kauppatieteellisellä ja taiteen alalla ei ole vain yhtä, kahta tai kolmea lukion ainetta, joilla olisi merkitystä. Yhdelle ryhmälle ei voida määrittellä vain yhtä tai kahta ainetta, joiden perusteella valittaisiin uusia opiskelijoita, kun lukion ja yo-tutkinnon suorittaneilta vaaditaan useita aineita. Ammatillisen tutkinnon suorittaneille valintakokeen järjestäminen on kustannustehokkain

valintamenetelmä, kun valintakokeeseen voivat osallistua myös ne, jotka eivät tule valituksi todistusvalinnalla.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

On hyvä, että soveltuvuuden mittaamisen kriteeristöä kehitetään. SORA-opintoihin liittyen soveltuvuusarviointi tulee kuitenkin tehdä jo opiskelijavalintavaiheessa.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Aalto-yliopiston tarjoama International Business –kandidaattiohjelma hyödyntää jo nyt SAT-testiä opiskelijavalinnassaan.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Tällä hetkellä opiskelijavalinnoista on saatavilla melko niukasti tutkimustietoa. Kansallisen tutkimustiedon kerryttäminen on suotavaa, mutta samalla myös korkeakoulujen itsensä tulisi panostaa enemmän resursseja opiskelijavalintojen ja opintojen läpäisyn väliseen suhteeseen.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Aalto-yliopisto ja sen ylioppilaskunta kiittävät mahdollisuudesta kommentoida Opetus- ja kulttuuriministeriön mietintöä. Lausuntomme on yliopiston ja sen ylioppilaskunnan yhteinen.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Ylioppilastutkinnon kehittäminen ja tutkinnon sähköistäminen on hieno kehitysaskel. On hyvä, että myös korkeakouluja on pyydetty mukaan erilaisten työryhmien kehitystyöhön. Ylioppilastutkintoa kehitettäessä tulee huolehtia siitä, että tutkinnon perusfokuksena säilyy se, ovatko opiskelijat omaksuneet lukion opetussuunnitelman mukaiset tiedot ja taidot sekä lukiokoulutuksen tavoitteiden mukaisen riittävän kypsyden. Ylioppilastutkinnon kehittäminen opiskelijavalintainstrumenttina on korkeakoulujen kannalta kiinnostavaa, mutta sen tulee olla lisätehtävä, ei pääasiallinen tehtävä.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

DIA-yhteisvalinnan pääsykokeiden laadintaan ja korjaukseen on vuodelle 2017 varattu 185 000 euroa. Summa sisältää vastuukorjaajien palkkiot, kokeiden laadintakulut, kokeiden kääntämisen sekä kokeiden korjauksen. Laadittavia kokeita on yhteensä kahdeksan (matematiikka, fysiikka, kemia, yhteiskuntatiede, luonnontiede, piirustus- ja suunnittelukoe, arkkitehtuurin matematiikka ja ennakkotehtävät). Summa jaetaan DIA-yhteisvalintaan osallistuvien yliopistojen kesken suhteessa ensisijaisten hakijoiden määrään. Lisäksi kokeiden valvontaan ja tilakuluihin on tekniikan alan osalta Aalto-yliopistossa varattu noin 45 000 euroa.

Kauppatieteiden yhteisvalinnan osalta kuluja Aallolle aiheutuu 31 500 euroa. Summa sisältää valintakokeen laatimisen, valintakokeen painatuksen, valintakoesalit, valintakoevalvojien palkkiot ja valintakokeen skannauksen. Kauppatieteessä järjestetään yksi koe.

Taiteiden alan valintojen kulut on budjetoitu osaksi hakukohteiden budjettia, sillä hakukohteet vastaavat oman hakukohteensa kokeista ja niiden laadinnasta, koejärjestelyistä ja kokeen valvonnasta. Yhteensä taiteiden alan valintakokeiden järjestämiseen on budjetoitu arviolta noin 85 000 euroa.

Metropolia ammattikorkeakoulu

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Työryhmän näkemys valintaperusteiden selkeyttämisestä on oikean suuntainen. Todistusvalinnalla valittavien määrän kasvattaminen on varmaan tulevaisuutta, mutta ammatillisella tutkinnolla hakevien haasteet, liittyen tutkintotodistuksien sisältöihin ja niiden vertailukelpoisuuteen on syytä huomioida käytännön sanelemin reunaehdoin. Yksittäisten valintakokeiden määrää on syytä vähentää nykyisestä huomattavasti. Valtakunnallisia koulutusaloittaisia valintakokeita tulisi kehittää ja hyödyntää jo olemassa olevien yhteistyörakenteiden puitteissa. Kehittämistyössä on hyvä huomioida, ettei todistusvalinta ole itsetarkoitus, vaan yksi valintatapa muiden valintatapojen joukossa.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Vaikka nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osalta, kehitystyössä on hyvä huomioida sektori- ja alakohtaiset erityistarpeet. Myös lukiossa huonommin menestyneille (toisen mahdollisuuden antaminen) hakijoille, muuten kuin palaamalla korottamaan ylioppilastutkinnon arvosanoja, on pidettävä mahdollisena.

Emme näe järkevänä vaihtoehtona sitä, että ammatillisen tutkinnon suorittaneet lähtisivät tekemään yksittäisiä ylioppilaskokeita. Mahdollinen yksittäisten aineiden suorittaminen, voisi vähentää huomattavasti ammatillisen väylän kautta hakevien määrää nykyisestä.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Joillakin koulutusaloilla, kuten sosiaali- ja terveysala tai kulttuuriala, soveltuvuutta tai alaan tarvittavaa alan sisäistämisen astetta ei voi kaikilta osin ohittaa ja näin ollen yksittäiset ylioppilastutkinnon arvosanat ei kaikissa tapauksissa anna riittävää informaatiota hakijan mahdollisesta menestymisestä tulevilla opinnoilla.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tase-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Mitkä ovat hakijan aikakustannukset kun hän lähtee korottamaan ylioppilastutkinnon arvosanoja? Menettääkö hakija yhden "hakukauden" korkeakouluhaussa, jos hänen täytyy valmistautua kevään yo-kokeeseen? Yksittäisiä yo-kokeita tulisi voida suorittaa jatkossa "non-stop" periaatteella.

Siirtyvätkö valmennuskurssit lukiokoulutukseen ja onko tämä suunta johon halutaan edetä?

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Sektoreiden välinen yhteinen pisteytysmalli on hyvä tavoite, mutta asiassa pitää ottaa huomioon sektoreiden väliset sekä sisäiset eroavaisuudet.

Ammatillisten tutkinnon suorittaneiden hakijoiden mahdollisuudet lähteä suorittamaan yksittäisiä yo-kokeita nähdään haasteellisena.

Sähköisesti saatavilla olevat ammatillisten tutkintojen tunnusluvut eivät kokonaan poista sitä tosiasiaa, että tutkintojen keskinäinen vertailtavuus eri vuosina ja alalla suoritettujen tutkintojen kesken on heikko.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Ammattikorkeakoulujen osalta isojen muutoksien tekeminen vuodelle 2018 on haasteellista, koska seuraavan vuoden valintaperusteasioista keskustellaan ja päätetään keväällä 2017.

Mikäli muutoksia tehdään jo vuodelle 2018 edellyttää se kaikilta toimijoilta voimakasta yhteistä tahtotilaa. mm. sektoreiden välinen yhteinen pistetaulukko tulisi rakentaa ja saada muutamassa kuukaudessa ja tämän kehitystyö pitäisi aloittaa nopeasti heti helmikuussa 2017.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Todistusvalintojen lisääminen on varmasti suunta mihin tulevaisuudessa mennään, mutta eroavaisuudet koulutuksen vetovoimassa eroavat merkittävästi sektoreiden välillä sekä niiden sisällä, joka tulee ottaa huomioon.

Hakukohteessa, jossa on todistusvalinta ja valintakokeeseen perustuva valintatapa käytössä, nykyinen aikataulu asettaa haasteita, mikäli halutaan karsia pois valintakokeeseen osallistuvien joukosta ne, jotka ovat jo tulleet valituksi todistusvalintatavalla.

Ammattikorkeakouluissa järjestettävien valintakokeiden määrää on varaa karsia ja yksi konkreettinen vaihtoehto olisi, että ammattikorkeakoulut luopuisivat kokonaan omista yksittäisistä valintakokeista ja jokaisella koulutusallalla toteutettaisiin kustannustehokas valtakunnallinen valintakoe, jolloin ammattikorkeakouluissa olisi n. 5-10 valintakoetta koko sektorilla.

Keskustelua tulisi käydä myös ammattikorkeakoulujen päivä/monimuoto- hakukohde jaottelusta. Tulisiko tätä mallia muuttaa niin, että valinnat tehtäisiin ainoastaan tutkintoon hakuvaiheessa ja tarkempia suuntautumisen sekä koulutuksen toteutusmuoto määriteltäisiin vasta opintojen alkuvaiheessa. Valintaperusteita olisi tällöin mahdollista selkeyttää merkittävästi. Nykyisin monessa tutkinto-ohjelmassa päivä- sekä monimuotototeutuksissa valintaperusteet ovat identtiset ja tämä suuntaus on mielestämme useammilla koulutusaloilla kasvamassa.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Pääosin ok, mutta ammatillisten tutkintojen tilanne ja parempi hyödyntäminen tulisi ratkaista ennen kuin kokonaisuudessaan toisen asteen koulutuksien todistuksien perusteella voidaan valita. Ammattikorkeakouluissa yli 40 % prosenttia paikan vastaanottaneista ovat ammatillisten taustalla tulevia. Ammattikorkeakoulujen kohdalla on suuri merkitys sillä miten todistusvalintaa käytetään ja mitkä pohjakoulutukset siinä valintatavassa ovat mukana.

Täytettäessä suurin osa hakukohteen aloituspaikoista yo-tutkinnon todistusarvosanavalinnoilla ja loput "muulla" valintatavalla, on riskinä se, että ammatillisen taustan omaavia hakijoita tulee entistä vähemmän valituksi, mikäli he ovat mukana vain valintakoe tai muussa valintatavassa yhdessä "toista mahdollisuutta" hakevien ylioppilaiden kanssa.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Kannatetaan. Valintaperusteiden tulee olla jatkossa pysyvämpiä. Päivitysrytmi mm. valintatapoihin ja pisteytysmalleihin voisi olla esimerkiksi kolme vuotta. Vuosittain voitaisiin tarvittaessa toteuttaa päivityskartoitus ainoastaan pieniin yksityiskohtiin.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Toissijaisia valintamenettelyjä tulee jatkossakin olla. Valintakokeiden määrää tulee vähentää ja sisältöjä uudistaa. Muita mahdollisia valintatapoja tulee tarkastella ja ottaa käyttöön. Tärkeää on, että valintoja kehitetään valtakunnallisella tasolla eikä jokaisen ammattikorkeakoulun omasta toimesta. Yksittäisiä valintatapojen kokeiluja voidaan ja kannattaakin toteuttaa ja testata kuitenkin ensiksi pienemmässä mittakaavassa.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukykyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Yhteinen pisteytysmalli on kannatettava, mutta sen tulee palvella molempia korkeakoulusektoreita tarkoituksenmukaisesti. Mikäli uudistettu pisteytysmalli halutaan ottaa käyttöön, jo joiltakin osin vuonna 2018 on aikataulu tiukka, mutta toteutettavissa mikäli toimijoilla on yhteinen tahtotila ja kokonaisnäkemys asiasta.

Mielestämme hakijoiden kannalta olisi selkeintä, että tällainen muutos tehtäisiin kerralla eikä osissa. Eli meidän mielestä uusi pisteytysmalli pitäisi pystyä päättämään ja selkeästi viestimään toiselle asteelle minkälainen tämä uusi malli on, ja milloin se otetaan korkeakouluissa käyttöön.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Mielestämme tämä on yksi suurimmista "ongelmista", joka koskettaa erityisesti ammattikorkeakouluja. Hakijoita kohteleavan yhdenvertaisen mallin löytäminen todistusarvosanojen käyttämisessä nähdään erittäin haasteellisenä.

Ideaali tilanteessa näitä voitaisiin hyödyntää myös samassa määrin kuin yo-tutkintoja, mutta hakijoita tasavertaisesti kohteleavan mallin löytäminen ja sen käyttäminen ei mielestämme ole realistinen vaihtoehto lähitulevaisuudessa.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Tämä malli nähdään ongelmallisena.

Tämä tuntuu lähes mahdottomalta, oli hakijan ammatillisen tutkinnon koulutusala tai osaamistausta mikä tahansa, että hänellä olisi realistisia mahdollisuuksia suoriutua yo-kokeesta siinä määrin, että se auttaisi häntä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa.

Ammatillisen tutkinnon omaavalle hakijalle esimerkiksi matematiikan, fysiikan tai kemian yo-kokeen suorittaminen voisi olla joissakin tapauksissa erittäin haasteellista. Käytetty pitkään aikaresurssi ei välttämättä takaisi sitä, että suorituksella yo-kokeesta olisi loppukädessä hyötyä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa, varsinkaan vetovoimaisilla aloilla?

Skenaario jossa hakija on suorittanut ammatillisen tutkinnon esim. 5-10 vuotta sitten ja lähtisi suorittamaan esimerkiksi fysiikan ainereaalikoetta ei näyttäyty kovinkaan realistiselta.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Tarkempaan tutkimusnäyttöön perustuvaa tietoa on olemassa ainakin jossain määrin, mutta tutkimusta ja tutkimustietoa tarvitaan lisää nykytilanteeseen nähden niin, että opiskelijavalintoja voidaan jatkossa kehittää paremmin tieteellisen tiedon pohjalta.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Vuoden 2018 korkeakoulujen yhteishaun aikataulu asettaa painetta siirtää ammattikorkeakoulujen vieraskielisten koulutuksien haut erillishakuihin. Osa ammattikorkeakouluista on jo suunnittelemassa tämän suuntaisia muutoksia. Tämä vaikuttaa suuresti myös am

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Tarkemmalle tutkimustiedolle on tarvetta valintojen edelleen kehittämisen näkökulmasta. Myös suomessa tehtyjen valintamenettelypäätösten vaikutusta opintojen etenemiseen, valmistumiseen, työllistymiseen ja alalla pysymiseen on hyvä seurata ja tutkia.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Metropolia on antanut pyydetty tiedot aiemmin kustannuksista.

Karelia-ammattikorkeakoulu

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Useassa kohdassa johtopäätökset koskivat pääosin yliopistoja (esim. yhteen pääsykokeeseen valmistautuminen, pääsykoevalmistautumiseen liittyvät kustannukset). Ammattikorkeakoulujen osalta ensikertalaiskiintiö toteutuu jo hyvin ja opintopolun kuvaukset ovat pääosin hyviä.

Valintaperusteiden entistä parempi pysyvyys olisi opiskelijoiden kannalta hyvä asia. YAMK-koulutuksissa korkeakoulujen välistä yhteistyötä voitaisiin lisätä.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilaskoe mittaa hyvin akateemisia taitoja, mutta ei välttämättä kerro soveltuvuudesta tehtäviin, joihin koulutuksen kautta valmistutaan. Ylioppilaiden osalta akateemisten taitojen uudelleen testaaminen ei ole järkevää, siltä osin samaa mieltä.

Digitalisoinnin osalta samaa mieltä.

Asettaa ammatillisen tutkinnon suorittaneet eri asemaan - onko kohtuullista, että ammatillisen tutkinnon suorittaneen pitää vielä suorittaa ylioppilastutkinto.

Vuorovaikutustaidot eivät ole automaattisesti sama asia kuin puheviestintätaidot.

Lukiodiplomien rooli tällä hetkellä ei ole riittävän vahva ja selvä edes lukiolaisille itselleen.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Tärkeää, että pääsykokeita, haastatteluja ja ennakkosuorituksia ja -tehtäviä voitaisiin käyttää tarvittaessa (silloin kun ylioppilastutkinnon kautta ei tätä informaatiota saada).

MOOC-kurssit tai valintakurssit aloilla, jonne ei ole kovin paljoa hakijoita on hyvä ideoita.

Soveltuvuuden mittaaminen joillakin aloilla jatkossakin tärkeää. Soveltuvuutta ei voi mitata vain ajatellen soveltuvuutta opintoihin ja opiskeluun, tietyillä aloilla (esim. SOTE) pitää tarkastella soveltuvuutta ammattiin ja alalle. SORA-lain käyttö soveltuvuusnäkökulmasta opiskelijan kannalta kohtuuton ja raskas ratkaisu.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Koulutuksellisen tasa-arvon toteutuminen huolestuttaa. Onko 9-luokkalainen kypsä tekemään valintoja, jotka rajaavat hänen uravaihtoehtojaan ratkaisevasti? Opiskelijat kypsyvät eri aikaan, perhetaustan vaikutus valintoihin. Huolestuttavaa, jos johtaa siihen, että koulutuspolkuihin syntyy tätä kautta umpikujia.

AMK:ien alakohtainen yhteistyö vähentää kustannuksia pääsykokeisiin ja valintoihin liittyen.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

5

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Ammatillisen polun rooli näkyy raportissa vähän. Se on kuitenkin tärkeä rekrytoimisväylä etenkin ammattikorkeakouluille. On kohtuutonta, jos ammatillisen väylän suorittaneiden pitää suorittaa ylioppilastutkinnon osia.

Ammatillisen tutkinnon todistusarvosanojen vertailtavuus haastavaa.

On hyvä asia, että valintaperusteilla (2. asteen opintojen hyödyntäminen) voidaan lisätä motivaatiota opiskella asioita perusteellisesti lukiossa

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmistautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Ammattikorkeakouluissa ei ole pitkää valmistautumista vaativia pääsykokeita.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Soveltuvuuskokeiden säilyttäminen tietyillä aloilla tärkeää. Samoin ammatillisen 2.asteen väylän säilyttäminen.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Todistukset mittaavat akateemista osaamista ja opiskeluvälmiuksia korkeakouluissa, mutta ei välttämättä soveltuvuutta kyseiseen ammattiin. On aloja, joilla tätä pitää selvittää muutenkin kuin todistusten pohjalta.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Vaihtoehtoiset polut ensiarvoisen tärkeitä.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Tärkeää valmistella tämä hyvin, että 2. asteen ammatillisen väylän kautta saapuvien opiskelijoiden jatko-opiskelumahdollisuudet eivät vaikeudu.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Asettaa 2. asteen väylän kautta tulevat eriarvoiseen asemaan.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

3

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

3

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Miten mitataan? Pitäisi tutkia töissä jo olevia ammatillaisia korkeakouluopinnoissa menestymisen ohella.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Useassa kohdassa johtopäätökset koskivat pääosin yliopistoja (esim. yhteen pääsykokeeseen valmistautuminen, pääsykoevalmistautumiseen liittyvät kustannukset).

Ammatillisen väylän kautta tulevien opiskelijoiden huomioiminen haaste. Toivottavasti eri rakenneta umpikujia tai kohtuuttomia polkuja.

Soveltuvuus joillakin aloilla testattava. Ei voida katsoa vain soveltuvuutta opintoihin ja opiskeluun, vaan huomiota on kiinnitettävä soveltuvuuteen tulevaa työtä ajatellen.

SORA-lakia ei voi käyttää soveltuvuus näkökulmasta. On opiskelijalle kohtuuton raskas ratkaisu, jos prosessi etenee SORA-lain kautta.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Savonia-AMK

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

3

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Nykytilassa on kuvattu on näkemykset pääosin yliopistojen ja sielläkin ns. hakupainealojen näkökulma. Ammattikorkeakouluissa on pitkään tehty valintakoeysteistyötä, joten hakija voi helposti yhdellä kokeella hakea useisiin eri hakukohteisiin. Lisäksi kokeet ovat olleet sellaisia, että ne eivät vaadi pitkää valmistautumista.

Siitä olen samaa mieltä, että valintaperusteet voisivat olla hitaammin muuttuvia. Siihen kannattaa panostaa se on kaikkien etu.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Useille aloille voidaan valinta tehdä yo-arvosanojen perusteella. Lukiodipolomit vaatii lisäselvittelyä. Kulttuurialalla varmasti jatkossakin tarvitaan valintakokeita. Muistaa täytyy myös ammatilliselta puolelta tulevat ja heidän pääsyn mahdollistaminen korkeakouluun.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Yo-tutkinnon arvosanojen suorittamista ja korottamismahdollisuuksia tulee kehittää. Motivaatio on herkkä asia, samaa mieltä. Se voi olla lukiossa jotakin ja sen jälkeen ihan muuta. Todennäköisesti motivaatio heijastuu yo-arvosanoihin.

Toisaalta uuden opiskelu yleensä motivoi enemmän kuin vanhan kertaaminen. Jos esimerkiksi vieraiden kielten arvosana/arvosanat ovat heikot yo-todistuksessa, mutta ne vaikuttavat valintaan paljon hakukohteessa johon hakija hakee. Hänen täytyy siis palata lukiokurssien ääreen ja ilmoittautua korottamaan arvosanoja. Jos valinta tapahtuisi valintakokeella, valmistautuisi hakija valintakokeeseen tietäen että siellä mitataan kielitaitoa. Jollekin hakijalle vanhaan palaaminen voi olla liian suuri juttu, mutta uutta hän olisi valmis opiskelemaan. Joten kyllä mitataan motivaatiota, kun valinta tehdään yo-todistuksella. Mutta onko se jopa liikaa?

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Valmentautuminen siirtyisi jo peruskouluihin. Siellä kasvaisi entisestään kisa siitä mihin lukioon pääsee. Korkeanvetovoiman omaavissa hakukohteissa jatkossa tulisi olemaan niin, että valitut opiskelijat olisivat vain ja ainoastaan ns. eliittiä. Vamhemmat joilla olisi sekä kulttuurista että taloudellista pääomaa huolehtisivat lastensa koulu-urasta jo varhaiskasvatuksesta alkaen. Heillä joilla herää lukiossa toisella tai kolmannella vuosikurssilla ajatus siitä, mihin haluavat opiskella, on myöhäistä ns. hakupainealoilla, koska siellä todennäköisesti valintaan tarvitaan kaikista täydet pisteet.

Sinänsä kustannustehokasmalli ja mittaa varmasti niitä asioita, joita nytkin mitataan valintakokeella. Mutta olemmeko yhteiskuntana valmiit siihen, että valinta tehdään jo itseasiassa varhaiskasvatuksessa?

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Samaa mieltä, Ammatillisia tutkintoja tulee myös hyödyntää valinnoissa. Se pitää selvittää ja tehdä muutoksen todistuksiin nopeasti ja viisaasti huomioiden jatko-opintokelpoisuus ja korkeakoulujen valinnat. Lisäksi jotkin valtakunnalliset arviointiohjeet on syytä laatia, jotta arvosanoista edes jotenkin saadaan vertailukelpoisia. Näyttötutkinnot ja kaikki vanhat todistukset ovat kuitenkin edelleen olemassa, sekin täytyy muistaa valintaperusteissa.

Yhteisen pisteytysmallin luominen v. 2017 aikana on hyvä tavoite. Ammattikorkeakoulujen osalta siihen varmaan päästäänkin aloilla, joissa on kohtuullisen helppoa ja järkevää todistusvalintaa käyttää (tekniikka, luonnonvara-ala, liiketalous, matkailu- ja ravitsemisala). Kulttuuriala ja sote vaativat enemmän pohdiskelua.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Ammattikorkeakouluissa nämä ovat jo hyvin pitkälle nyt jo todellisuutta. Taas näkyy ns. hakupainealojen näkökulma, joiden perusteella ollaan koko juttua tekemässä.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Esimerkiksi kulltuurialalla todistusvalinta ei liene paras mahdollinen. Vetovoimaisilla aloilla todistusvalinta ok, joskin huomioitava sen vaikutukset (joista kirjoitin kohdassa 10).

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Useille amkien aloille tuo sopii, ei kaikille. Ammatillisen todistusten hyödyntämiseen suhtaudun epäillen. Todistuksia ja arviointiperusteita on niin paljon, että niiden saaminen vertailukelpoiseksi on haastavaa.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritus tapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Sopii aloille, joille ei ole suurta hakijaryntäystä.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ehdottomasti kannatatan jatkotyötä. Kun näkee, minkälaisia ehdotuksia valintatavoiksi/pisteytykseksi tulee, niin voi ottaa kantaa ammatillisten todistusten perusteella tapahtuvaan valintaan.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Hieman oudolta se tuntuu, että joutuu tekemään toiseen koulutukseen liittyvän kokeen. Sinänsä hyvä avaus ja miettimisen arvoinen. Jotenkin on ammatillisella puolella opetussuunnitelmissa ja arvioinnissa huomioitava jatko-opintokelpoisuus. Onko se sitten yo-kokeeseen ohjaamista ja valmentamista vai jotakin muuta. Sitä on selvitettävä. Olisi ollut hyvä, että samaan aikaan olisi tarkasteltu ammatillista puoltakin kun tarkasteliin yo-puolta.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltuvuus on vaikea asia ja tarvitsee todellakin tieteellistä tutkimusta.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista:

Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Meillä Savoniassa sitä jo toteutetaan. Keräämme kokemuksia ja annamme ne muidenkin käyttöön.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Hyvä ajatus. Tutkimustietoa tarvitaan. Sillä nytkin näyttää muutokset olevan hyvin pitkällä poliittisiin näkemyksiin pohjautuvaa eikä tutkimustuloksiin pohjautuvaa. Hakupainealat ohjaavat muutosta, vaikka ovat vain osa koulutuksen kentästä.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista**Ylioppilastutkinnon kehittäminen****40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä****41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)**

132000 euroa.

Satakunnan ammattikorkeakoulu**Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset**

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

- Johtopäätösten 3. kappaleessa yhdistetään pääsykoevaltaiset valintaperusteet yhteen hakutoiveeseen hakeutumiseen ja 1. hakutoiveeseen kohdistuviin opiskelupaikan vastaanottoihin. Syynä yhteen hakutoiveeseen hakemisen painottumiseen on huomattavasti enemmän korkeakoulujen itsenäinen toiminta valintaperusteiden laatimisessa ja opiskelijavalintayhteistyön puute kuin valintakokeiden järjestäminen: samaa tai saman alan valintakoetta voitaisiin hyödyntää useassa korkeakoulussa ja hakukohteessa, jos tahtoa tähän olisi korkeakouluissa riittävästi.

- Johtopäätösten 4. kappaleessa todettu valintaperusteiden lyhytikäisyys on pääsääntöisesti kuvattun kaltainen ongelma. Valintakokeiden järjestäminen hakijoille, joilta kokeen mittaamaa osaamista on jo mitattu ylioppilaskokeissa, on esitetysti päällekkäistä osaamisen mittaamista. Kuitenkaan ammattikorkeakouluun hakevista merkittävä osa ei ole suorittanut ylioppilaskokeita, ja valintakokeiden järjestäminen on edullisempi ja yksinkertaisempi ratkaisu kuin ylimääräisten ylioppilaskokeen järjestäminen tuolle joukolle.
- Johtopäätösten 7. kappaleessa on esitetty mahdollisena oletuksena, että monimutkainen ja hidas valintamenettely on työntötekijä suomalaisten nuorten hakeutumisessa ulkomaisiin korkeakouluihin. Oletus voi pitää paikkansa, mutta oletettavasti suurempia työntötekijöitä ulkomaisiin korkeakouluihin hakeutumiseen ovat halukkuus opiskella ulkomailla, ulkomailta saatavan korkeakoulutuksen parempi sopivuus oppijan tarpeisiin, pääsemättömyys vastaavaan koulutukseen Suomessa (lääketieteen ala -> Baltia) ja korkeakoulutukseen hakeutuvien aiempaa parempi kielitaito tai -varmuus.
- Johtopäätöksen 9. kappaleessa vedetään mutkia suoriksi toteamalla epäsuorasti, että valintakokeet ovat paha ja todistusvalinta hyvä sen sijaan, että todettaisiin nykyisen valintakokeiden toteuttamisen mallin puutteet ja että valintamenettelyjä on kehitettävä tarkoituksenmukaisuuden ja tehokkuuden näkökulmasta.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

- Johtopäätösten 3. kappaleessa todetaan, ettei korkeakoulujen tulisi suin päin lähteä digitalisoimaan pääsykokeitaan, vaan tulisi harkita erillisten pääsykokeiden tarvetta ylipäänsä. Pääsykokeiden tarvetta tulisi toki harkita, mutta jäljelle jäävät valintakokeet tulisi mahdollisuuksien mukaan digitalisoida nykyaikainen oppimisen käsitys huomioon ottaen. Esimerkiksi valintakokeissa tulisi luopua pänttäystiedon tallentamiskyvyn mittaamisesta ja keskittyä alan vaatimien oppimis- ja osaamisvalmiuksien tehokkaaseen ja yksiselitteiseen mittaamiseen.
- Johtopäätösten 6. kappaleessa ehdotetaan harkittavaksi puheviestintätaitojen kokeen huomioon ottamista osana valintaperusteita. Jos tavoitteena on, että korkeakouluopiskelijat aloittavat opintonsa nykyistä nuorempina, niin suullisten vuorovaikutustaitojen mittaaminen on olennaista vain aloilla, joiden sisältöihin suullinen vuorovaikutus kuuluu (esim. näyttelijänkoulutus). Asiakaspalvelutyön osalta monipuolista vuorovaikutusosaamista, josta puheviestintä on vain osa, tulisi kehittää vielä korkeakouluopintojen aikana.
- Johtopäätösten 7. kappaleessa ehdotetaan lukiodiplomien parempaa hyödyntämistä erityisesti ammattikorkeakoulusektorilla. Ehdotuksesta ja sitä edeltävästä alaluvusta puuttuu selkeä ja järkeenkäypä perustelu, miksi näin tulisi tehdä.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

- Johtopäätösten 4. kappaleessa todetaan, että ammattialakohtaisen soveltuvuuden sijaan soveltuvuuden arvioinnissa tulisi keskittyä hakijan mahdollisuuksiin suoriutua alan opinnoissa. Esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkintoon hakevista tulisi karsia pois juurikin sellaiset, joiden ammattiosaamisen lähtötaso on opintojen menestykselliseen suorittamiseen ja ammatinharjoittamiseen liian alhainen ja joilla ei ole edellytyksiä toimia koulutusta vastaavissa tehtävissä, riippumatta menestyksestä ylioppilaskokeissa.
- Johtopäätösten 5. kappale keskittyy kokonaisuudessaan motivaation mittaamiseen opiskelijavalinnoissa. Kappale on tarpeeton, koska motivaation mittaaminen valintamenettelyillä luotettavasti on mahdotonta. Opiskelijan motivaatio opintoihin nähdään lähtökohtaisesti vasta oppimistuloksista eli siitä, suoriutuuko opiskelija opinnoistaan vai ei. Motivaation rakentumisen tukeminen on puolestaan koulutuksenjärjestäjän tehtävä, jota voidaan toteuttaa vasta opiskelijavalintojen jälkeen.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tas-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

- Yleisesti ottaen luvussa ja johtopäätöksissä on esillä näkemys, jonka mukaan vetovoimaisimpiin hakukohteisiin hakeutumista pitäisi helpottaa valintamenettelyjä keventämällä ja juuri niihin hakeutumisen hakijalle aiheuttamia aika- ja rahapanostuksia vähentämään. Perusteeksi mainitaan muun muassa, että hakijat taktikoivat hakutilanteessa ja hakeutuvat opiskelemaan aloja, joille heillä on sopivamman valintamenettelyn tai pienemmän aika- ja rahapanostuksen takia helpompi päästä.
- Näkemys sivuuttaa sen tosiasian, että korkeakoulujen yhteishaun tarkoituksena ei ole lisätä yksittäisten hakijoiden mahdollisuuksia päästä eniten haluamaansa koulutukseen vaan se, että hakijoista mahdollisimman moni saisi haluamansa opiskelupaikan. Korkean vetovoiman hakukohteet muodostavat vain osan yhteishaussa olevasta koulutuksesta, eikä kaikkia korkeakoulujen opiskelijavalintoja ole järkevää lähteä helpottamaan vain siksi, että halutuimpiin koulutuksiin pääsee vain murto-osa hakijoista, koska tilanne pysyy samana – tai pahenee – valintamenettelyjä helpottamalla.
- Näkemyksen ongelma on, että sen mukaan toimiminen todennäköisesti lisäisi vetovoimaisten koulutusten hakijamääriä, mille ei ole mitään tarvetta. Koulutusten vetovoimaerot ja hakijoiden uppiniskainen hakeutuminen kerta toisensa jälkeen siihen ainoaksi näkemäänsä korkean vetovoiman hakutoiveeseen – erityisesti ensikertalaisuuskiintiön käyttöönoton jälkeen – ovat perimmäinen syy ns. ylioppilassumaan. Kevyiden valintamenettelyjen ja helpon opiskelupaikan saamisen tulisi olla käytössä juurikin matalan vetovoiman aloilla, kun taas korkean vetovoiman alojen hakijoita tulisi pyrkiä karsimaan jo alkuvaiheessa selvästi kuormittavamman valintamenettelyn avulla. Nykyistä kuormittavampi valintamenettely voidaan toteuttaa sähköisillä vaiheistetuilla ja automatisoiduilla menettelyillä nykyistä edullisemmin ja siten, ettei tarvetta laajalle etukäteismateriaalille ole ja ettei alakohtaisesta valmennuskurssista olisi hakijalle juurikaan hyötyä.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

- Johtopäätösten 2. kappaleessa ehdotetaan todistusvalinnan arvosanapisteytykseen mallia, jossa hakijan saamat valintapisteeet olisivat riippuvaisia muiden hakijoiden ylioppilasaineen pisteistä. Yksinkertaisempi malli olisi käyttää ylioppilasarvosanan desimaalina suoraan ylioppilasaineesta saatua pistemäärää, kuten DIA-yhteisvalinnan todistusvalinnoissa jo tehdään. Muistiossa ei esitetä, että ylioppilasarvosanojen pisterajojen vaihtelu on vuosittain niin merkittävää, että monimutkaisempaan desimaalilaskentaan olisi tarvetta.
- Johtopäätösten 4. kappaleessa todetaan, että ammatillisten todistusten keskiarvoja tai arvosanoja ei hyödynnetä korkeakoulujen opiskelijavalinnassa juuri lainkaan ja että korkeakoulujen valintaperusteiden tulisi toimia kannusteina menestymiseen ammatillisessa koulutuksessa. Ammatillisten todistusten pisteyttämättömyys valintaperusteissa johtuu pääosin siitä, että päättötodistusten pisteytys samankaltaisena kuin ylioppilasaineiden pisteytys on mahdotonta ja että arviointi toteutetaan oppilaitos- ja alakohtaisesti eikä valtakunnallista yhteismitallisuutta todellisuudessa ole. Korkeakoulujen valintaperusteiden korostaminen ammatillisessa koulutuksessa menestymisen porkkanana on muistiossa tarkoitushakuista, koska lähtökohtaisesti korkeakoulutukseen haluavien voi olettaa pyrkivän menestymiseen 2. asteen opinnoissa ja käyttävän opiskeluaikaa hyödykseen, oli menestymisestä hyötyä myöhempiä opintoja ajatellen tai ei.
- Johtopäätösten 5. kappaleessa ehdotetaan, että joissakin tapauksissa ammatillisen koulutuksen suorittaneelta voidaan edellyttää valintaperusteissa pisteitä tuottavien ylioppilasaineiden kirjoittamista valintakokeen sijaan, ja perustellaan ehdotus sillä, ettei ylioppilaskokeeseen valmistautuminen olisi hakijalle sen suurempi kustannus kuin valintakokeeseen. Korkeakoulu kykenee toteuttamaan valintakokeensa hakijalle ylioppilaskokeeseen verrattuna edullisemmin, joustavammin ja lyhyempää valmistautumisaikaa vaatien.
- Johtopäätöksen 6. kappaleessa ehdotetaan, että ns. toinen mahdollisuus tulisi järjestää ensisijaisesti ylioppilaskokeiden uusimisen kautta. Korkeakoulu kykenee toteuttamaan toisen mahdollisuuden hakijalle valintakokeen muodossa ylioppilaskokeeseen verrattuna edullisemmin, joustavammin ja lyhyempää valmistautumisaikaa vaatien.
- Johtopäätöksen 8. kappaleessa sivuutetaan valintamenettelyjen vaikutukset korkeakouluopiskelijoiden sukupuolijakaumaan kokonaan, vaikka selvää on, että todistusvalintojen laaja käyttöönotto lisäisi merkittävästi entisestään naisten osuutta korkeakouluopiskelijoista.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Kohta toteutuu SAMKin opiskelijavalinnoissa jo nyt.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

- Hakijan opiskelumotivaatiota ei kykene mittaamaan luotettavasti opiskelijavalintaa toteutettaessa, joten motivaation mittaamisen tavoitteesta tulisi luopua. Lisäksi opiskelumotivaatio vaihtelee ja muuttuu hyvin herkästi opintojen aikana.
- Todistusvalintojen lisääminen on yksi keino pienentää korkean vetovoiman alojen valintamenettelykustannuksia, mutta myös valintakokeita voitaisiin toteuttaa paljon nykyistä pienemmin kustannuksin.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

- Todistusvalintojen merkittävä lisääminen opiskelijavalinnoissa on toivottavaa.
- SAMKin koulutuksista poikkeuksia ovat useimmat sosiaali- ja terveysalan koulutukset ja kuvataiteilijan koulutus.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

-

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Haut voidaan järjestää myös yhteishaun ulkopuolella.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

-

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

- Korkeakoulujen valintaperusteiden vaikutus 2. asteen opiskelumotivaatioon ja oppimistuloksiin on huomattavasti muistiossa korostettua vähäisempi.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

3

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

- Ammatillisten todistusten hyödynnettävyys tasa-arvoisesti, oikeudenmukaisesti ja yhteismitallisesti korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa on mahdotonta. Sen sijaan ammatillisessa koulutuksessa oleville voitaisiin pyrkiä luomaan erillisiä väyliä ammattikorkeakoulutukseen esim.

väyläopintojen myötä, jolloin ammatillisessa oppilaitoksessa opiskeleville tarjottaisiin suoraa reittiä ammattikorkeakouluun samalle tai vastaavalle alalle, jos opiskelija täyttää ennalta annetut opintomenestyksen vaatimukset.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

- Yhden tai useamman erillisen ylioppilaskokeen suorittamisen sijaan akateemisen osaamisen voisi osoittaa nykyistä saavutettavammilla, suppeammilla, helpommin tarkistettavilla ja joustavammin toteutettavissa olevilla valintakokeilla. Ratkaisu olisi hakijalle ja yhteiskunnalle edullisempi, tehokkaampi ja joustavampi kuin ylioppilaskokeiden suorittaminen irrallisina.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

- Hakijan soveltuvuutta tulisi pyrkiä mittaamaan raskaiden, kalliiden ja ennustavuudeltaan heikkojen psykologisten testien ja haastattelujen sijaan osaamistason, oppimisvalmiuksien ja ammatillisten soveltumattomuuden indikaattorit osoittavilla testeillä.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

-

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

-

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

-

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Valintakokeiden järjestämiseen menee SAMKissa noin 150 000 €/vuosi. Kuluista ei ole pidetty kirjaa, joten luku on karkea arvio.

Laurea

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Ammattikorkeakoulun puolella opiskelijavalinta ei ole monimutkainen ja hidas. Opiskelijavalinnan monimutkaisuus koskee lähinnä yliopistojen pääsykokeita.

Pidämme erityisen tärkeänä, että korkeakoulujen valintaperusteet olisivat pysyvämpiä eivätkä muuttuisi vuosittain.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Luvussa 3 tuodaan esille, että ylioppilastutkinnon kokeet ovat jo nykyisellään pääsykokeita parempi perusta korkeakoulujen valinnoille. Mihin tämä väite perustuu? Perusteluja ei ole tuotu esiin raportissa. Raportissa todetaan, että työelämän osaamisvaatimuksissa korostuvat yhä enemmän hyvät viestintävalmiudet. Lisäksi todetaan, että olisi syytä harkita puheviestintätaitojen kokeen huomioimista osana valintaperusteita. Toteamme, että jo tällä hetkellä hakijoiden puheviestintätaitoja kartoitetaan ammattikorkeakoulujen pääsykokeiden haastatteluosioissa niissä kokeissa, joissa haastatteluosio on käytössä.

Toteamme, että lukiodiplomeja voidaan hyödyntää melko rajoitetusti korkeakoulujen valinnoissa. Lähinnä niitä voidaan hyödyntää kulttuuri- ja liikunta-aloilla.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Raportissa todetaan, että jos korkeakouluja haluttaisiin kannustaa myös nykyistä tehokkaampaan opiskelijavalintaa, voitaisiin ajatella palkitsemista myös kitkattomasta siirtymisestä toiselta asteelta. Herää kysymys, miten pystytään arvioimaan ”kitkaton siirtyminen” toiselta asteelta?

Raportin luvussa 4 saa käsityksen, että hakijoiden soveltuvuus on mitattavissa pelkästään akateemisten taitojen perusteella. Joidenkin alojen osalta ylioppilasarvosanoja voidaan hyödyntää todentamaan opiskeluvalmiuksia, jos haastatteluilla ei ole mitään lisäarvoa. On kuitenkin aloja (esim. sote), joissa opinnoissa menestyminen edellyttää myös muita valmiuksia (mm. alalle soveltuvuus), joita voidaan arvioida vain valintakokeiden haastattelutilanteissa.

Työryhmä toteaa, että ”korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee pääosin perustua toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamistasoon eikä esim. pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintoihin kuuluviin sisältöihin”. Tämä tilanne koskee erityisesti yliopistojen valintakokeita

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Jos opiskelijavalinnat tehtäisiin pääsääntöisesti todistusarvosanojen perusteella, luvussa esitetty taktikointi ei häviä. Siten tätä ei voi pitää perusteluna sille, että tulisi siirtyä laajamittaisiin ylioppilastutkintotodistuksiin perustuviin valintoihin. Keskiarvoarvosanoilla tai huonoilla arvosanoilla hakijan pitää valita hakukohteet, mihin on realistiset mahdollisuudet. Hakijan ei kannata hakea kuuteen korkean vetovoiman hakukohteeseen, joihin pääsee vain parhailla ylioppilasarvosanoilla, koska aloituspaikkoja on rajallisesti.

Miten ylioppilasarvosanojen korottaminen nopeuttaa pääsyä korkeakouluun? Hakija, jota ei valita korkeakouluun, joutuu mahdollisesti pitkäkestoiseen arvosanojen korotuskierteeseen.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Signaalivaikutukset amk-puolella ovat olleet samoja jo vuosia. Valinnoissa on painotettu äidinkieltä, matematiikka/reaali ja paras kieli. Ylioppilastutkinnon arvosanojen erottelukykyä tulisi kehittää, koska nykyinen yo-pisteytys johtaa tasapistetilanteeseen, jolloin todistusvalinnat käytännössä arvotaan.

Työryhmä esittää, että myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta edellytettäisiin lisäksi ylioppilastutkinnon kokeiden suorittamista. Tämä ei ole kannatettava esitys

ammattikorkeakouluvalintoihin, joissa n 40 % hakijoista on ammatillisen tutkinnon suorittaneita. Ensinnäkin tämä ei nopeuta ammatillisten hakijoiden pääsyä korkeakouluopintoihin. Lisäksi hakijoilla pitää olla mahdollisuus päästä korkeakouluun myös ammatillista väylää pitkin. Ei pidä rakentaa umpiperiä ammatilliselle koulutukselle.

On hyvä, että yo-tutkintojen pisteytys toteutetaan sektoreita ja aloja ylittävissä yhteistyössä. On myös hyvä, että IB-, EB- ja RP- tutkintojen arvosanapisteytystä tarkastellaan uudelleen.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Amk-opiskelijavalinnat nykyisellään eivät vaadi pitkää valmentautumista pääsykokeisiin, koska valintakokeisiin ei ole ennakkomateriaalia tai ennakkomateriaali ei vaadi pitkää valmentautumista.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Ammatillisten valinnat eivät voi tällä hetkellä perustua toisen asteen arvosanoihin, koska tutkintojen arvosanat/keskiarvot eivät ole vertailukelpoisia keskenään (ammatilliset rakenneuudistukset), eikä saatavilla sähköisestä rekisteristä (KOSKI), jonka käyttö soveltuisi opiskelijavalintoihin. Ammatillisten osalta ei palata arvosanojen tarkistamiseen todistuksista.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

4

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ammatillisten valinnat eivät voi tällä hetkellä perustua toisen asteen arvosanoihin, koska tutkintojen arvosanat/keskiarvot eivät ole vertailukelpoisia keskenään (ammatilliset rakenneuudistukset), eikä

saatavilla sähköisestä rekisteristä (KOSKI), jonka käyttö soveltuisi opiskelijavalintoihin. Ammatillisten osalta ei palata arvosanojen tarkistamiseen todistuksista.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

3

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Emme kannata siirtymistä ns. toissijaisiin, sivulla 5 esitettyihin, valintamenettelyihin. Sen sijaan tulee kehittää nykyisiä valintakokeita aloja ylittävässä yhteistyössä.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Yhteiset aloja ja sektoreita ylittävät pisteytysmallit ovat hyvä lähtökohta selkiyttämään valintaperusteita.

Aikataulu on epärealistinen

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Amk-puolella signaalivaikutus toteutuu jo nykyisellään.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Jatkotyö on tärkeä. Työryhmässä tulee olla edustettuna myös ammatillisen koulutuksen järjestäjät. Ammatillista väylää pitkin tulee olla tasavertaiset mahdollisuudet päästä korkeakoulutukseen.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ammatillisen tutkinnon suorittaneilta ei tule edellyttää ylioppilastutkinnon kokeiden suorittamista, voidakseen hakeutua korkeakouluun.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltumattomuus alalle tulee määritellä tarkasti.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Tutkimustietoa tarvitaan opiskelijavalintojen kehittämisen ja suunnittelun tueksi.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Raportissa tuotiin melko paljon esiin muutostarpeita, jotka koskevat enimmäkseen yliopistojen valintoja. Esim amk-valinnoissa ei ole laajoja ja raskaita valintakoemateriaaleja luettavissa kuten yliopistojen valinnoissa. Ammattikorkeakoulujen kesken on jo olemassa alakohtaista yhteistyötä valintakokeiden ja – pisteiden osalta. Nousee kysymys, onko tarpeellista myllätä ammattikorkeakoulujen valintoja, koska yliopistojen valinnoissa on suuria haasteita. Työryhmän kokoonpano painottaa yliopistojen ja lukiodien näkökulmaa. Mm. ammatillinen toinen aste puuttuu kokonaan.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Ylioppilaskokeen korotusmahdollisuudet kokeen uusijoille pitäisi mahdollistaa missä tahansa elämän vaiheessa.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Kustannukset n 115.00,00€

Lahden ammattikorkeakoulu

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Ammattikorkeakoulujen valintamenettelyjen kannalta keskeisimpiä kehittämiskohteita ovat hakukohteiden järjestämisen parempi hyödynnettävyys, valintaperusteiden määrittämisen aikaistaminen, ammatillisen 2.asteen tutkinnon arvosanojen hyödynnettävyyden parantaminen ja opintopolku.fi palvelun koulutusten kuvauksien kehittäminen.

Valintamenettelyjä kehitettäessä tulisi kuitenkin huomioida ne koulutukset, joissa menestymistä ei lukiokoulutus riittävästi osoita (mm. kulttuuriala). Järjestelmässä tulisi myös luoda mahdollisuus parantaa edellytyksiä päästä korkeakouluopintoihin, vaikka toteutunut opintomenestys ei siihen olisi riittävä. Tämä tulisi voida toteuttaa jollakin myöhemmällä näytöllä (avoimen opintomenestys, MOOC:t tms.) jos hakijan osaamistaso on opintoja myöhemmässä vaiheessa parantunut.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilaskirjoitusten uudistuksen kautta hakijoiden osaaminen tulee entistä monipuolisemmin esille ylioppilastutkinnon arvosanojen kautta. Tämä parantaa siten ylioppilastutkinnon hyödynnettävyyttä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa ja mahdollisuutta valita sellaiset opiskelijat, joilla on tavoitteena suorittaa koulutusta vastaava tutkinto.

Lukiodiplomien laajempaa hyödyntämistä tulisi tutkia niillä aloilla, joissa ylioppilastutkinnon arvosanat eivät riittävästi kuvaa hakijan osaamista.

Ammattikorkeakoulujen valintakokeiden poistamisen esteenä on ammatillisen 2. asteen tutkintojen arviointikäytännöt, joita tulisi kehittää ylioppilastutkinnon suunnassa. Tämä lisäisi ammatillisen väylän tas-arvoa väylänä kohti korkeakouluopintoja.

Korkeakoulujen yhteistyötä avoimen korkeakoulutarjonnan kokoamisessa 2.asteen opiskelijoiden käyttöön tulisi parantaa ja luoda esim. koulutusalaakohtainen tarjonta yksittäisten korkeakoulujen luoman tarjonnan tilalle. Arenen koulutusalaakohtaiset ryhmät voisivat olla tässä aloitteellisia.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Valintamenettelyjä kehitettäessä sosiaali- ja terveysalalla tulisi huomioida SORA- lainsäädäntö, mutta sen ei tulisi olla este keventää valintamenettelyjä. Kehitettäessä valtakunnallista valintajärjestelmää, tulisi avointa korkeakouluopetusta hyödyntää entistä vahvemmin arvioitaessa sellaista osaamista, jota ylioppilastutkinto ei mittaa.

Erittäin suosituissa hakukohteissa luopuminen valintakokeista vähentää mahdollisuutta erotella hakijoita toisistaan. Tällöin luopuminen valintakokeista edellyttää ylioppilastutkinnon arvosanojen entistä laajempaa hyödynnettävyyttä. Tällöin lukio-opiskelijan pitäisi tietää ja lukion alussa, millaisia vaikutuksia hänen valinnoillaan on jatko-opintokelpoisuuteen.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Yliopistojen ns. suosittujen alojen siirtyminen ylioppilastutkintoon perustuvaan valintaan vähentäisi ammattikorkeakouluista taktikointihakijoita, jotka haluavat varmistaa pääsyn johonkin koulutukseen lukion jälkeen.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Ammattikorkeakoulujen kannalta ammatillisella tutkinnolla hakeutuvien väylän ei tulisi vaikeutua, vaan opintomenestyksen huomioimisen mahdollistamiseksi tulisi tehdä toimenpiteitä viipymättä.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Tässä tulee huomioida alat, joiden osaamisvaatimuksia ei ylioppilastutkinto mittaa.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Tämän edellytyksenä ammattikorkeakouluissa on ylioppilastutkintoon laajempi hyödyntäminen valintakriteerejä määriteltäessä ja ammatillisen tutkinnon arvosanakäytänteiden ratkaiseminen.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Valintakriteerien hyödyntäminen lukion / ammatillisen 2. asteen valinnoissa edellyttää päätöksiä valintakriteereistä jo noin neljä vuotta ennen niiden käyttöönottoa.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Nämä tulisi määritellä valtakunnallisessa yhteistyössä.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Valintakriteerien ei tulisi olla kovin rajaavia suhteessa 2. asteella tehtäviin valintoihin. Aloitettaessa 2. asteen koulutusta, ei opiskelijalla voida olettaa olevan kovin selkeää kuvaa jatko-opintovalinnoista.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Tällä työllä on kiire, jos ammattikorkeakoulujen valintamenettelyjä halutaan uudistaa nopealla aikataululla.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Menettely voisi toimia yliopistojen valinnoissa ja siellä erityisesti aloilla, joilla menestyminen perustuu vahvasti akateemisiin osaamisiin.

Ammattikorkeakoulujen osalta järjestelmä ei ole toimiva. Osaylioppilastutkintovaatimus vaikeuttaisi ammatillista väylää ammattikorkeakouluun hakeutuvien mahdollisuutta hakeutua jatkokoulutukseen pakottamalla tekemään päätöksiä jatko-opintoihin hakeutumisesta jo 2.asteen ammattitutkinnon alkuvaiheessa.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Raportissa kuvatut kehittämistoimet vastaavat hyvin opiskelijavalinnan uudistamisen tavoitteisiin ja ovat siten kannatettavia.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

LAMKin kustannukset 2016 olivat 136.367 €. Kustannuksissa on huomioitu vain palkkakulut ja ostopalvelut.

Kajaanin ammattikorkeakoulu

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Ammattikorkeakouluilla on käytössä alakohtaisia kansallisia valintamenettelyjä, jotka mahdollistavat opiskelijavalintoja eri ammattikorkeakouluihin

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilaskokeessa epäonnistumisen vuoksi, on hyvä mahdollistaa todistusarvosanoilla ja valintakokeella

korkeakouluun sisäänpääsyä.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Pääosin vastaa. Jos siirrytään laajamittaisesti järjestelmään, jossa vain ylioppilastutkinnon arvosanat otetaan huomioon korkeakoulujen opiskelijavalinnassa, lisääntyy ylioppilastutkintoarvosanojen korottaminen. Korkeakoulujen opiskelijavalinnassa tulisi sen vuoksi olla mahdollista tulla valittua ylioppilastutkinto- ja todistusarvosanojen perusteella. Haasteena on ammatillista väylää tulevat opiskelijat, joiden todistuksessa ei jatkossa ole arvosanoja. He kuitenkin ovat merkittävä osa ammattikorkeakouluopiskelijoista. Heidän osaltaan alakohtaiset sähköiset valintakokeet olisivat järkeviä. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan valinnoissa soveltuvuutta tulee edelleen testata.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Tasa-arvoistaa opiskelijavalintoja.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ylioppilastutkinnon todistusarvosanat tulisi huomioida ylioppilaskirjoitusten arvosanojen lisäksi.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Valinnat pitäisi pystyä tekemään niin, että ammatillista väylää tulevien ei tarvitse osallistua ylioppilaskirjoituksiin.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11*

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12*

Kansainvälisten testien hyödyntäminen saattaisi mahdollistaa ulkomaisten opiskelijoiden koulutuksen aloittamista. Tällä hetkellä valintakokeiden aikataulu ja opiskelijaksi hyväksymisen aikataulu ovat liian haasteellisia ulkomaisille opiskelijoille.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13*

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

70 000 €

Tampereen ammattikorkeakoulu

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. *Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2*

Työryhmän raportti tuo esiin hyvin sen, kuinka monimutkainen kokonaisuus korkeakoulujen

opiskelijavalinta on. Opiskelijavalintaa on ehdottomasti yksinkertaistettava. Tarve lisätä

ylioppilastodistusvalintoja ja yhtenäistää hakukäytäntöjä ammattikorkeakoulussa.

Raportissa esitetty Toissa-palvelun linkittäminen opintopolkuun on kannatettavaa.

Ammattikorkeakoulujen koulutusten erilaiset profiilit ja sisällöt näkyvät Opintopolun kuvauksissa, siksi niitä ei pitäisi valtakunnallisesti yhtenäistää. Tästä on kokemusta AMK-sektorilla 2000-luvun alkuun asti.

Maailma on muuttunut ja opinto-ohjelmat eriytyneet.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Lukiodiplomeja tunnetaan huonosti. TAMKissa niistä ei ole annettu lisäpisteitä

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Ammattikorkeakoulussa toteutuu

työryhmän esittämä näkemys siitä, että valintavaiheessa vaaditun osaamisen tulee sijoittua tasoltaan toisen asteen oppimäärää vastaavalle tasolle. TAMKissa sairaanhoitajakoulutuksessa otettiin syksyllä 2016 käyttöön sähköinen valintakoe ja samalla luovuttiin psykologisesta testauksesta.

Ammattikorkeakoulun tietokoneilla tehty sähköinen valintakoe sujui ongelmitta. Vielä on liian aikaista sanoa, miten opiskelija-aines eroaa aikaisemmin valituista.

Kitkatonta siirtymistä toiselta asteelta korkeakoulutukseen voidaan edistää merkittävästi sisäänotolla kahdesti vuodessa. Tästä on esimerkkinä TAMKin biotuote- ja materiaalitekniikan koulutus, jonka tammikuussa alkavaan koulutukseen oli hyvin hakijoita. Suuri osa hakijoista oli syksyn aikana suorittanut asepalveluksensa.

Hakukohteiden laajuus voi olla ongelma, jos sen sisällä on toisista kiinnostavuudeltaan poikkeava koulutus. Tärkeämpää on mahdollistaa korkeakoulun sisällä koulutuksen vaihtoa itseään kiinnostavampaan koulutukseen. Ammattiaineiden sisällyttäminen heti ensimmäisen opintovuoden opintoihin on motivaation kannalta tärkeää. Laajoissa hakukohteissa tämä ei olisi mahdollista.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Ylioppilastutkinnon laajempi hyödyntäminen valinnoissa siirtäisi valmentautumisen ja myös

kustannukset toiselle asteelle. Nelivuotinen lukio yleistyy ja varmasti myös ylioppilaskokeiden

uusiminen. Jos ja kun ylioppilastutkintokoetta kehitetään osaamista, ei ulkoa muistamista, mittaavaksi, on se samalla näyttö työelämässä tarvittavasta osaamisesta. Organisoitukyky, paineensietokyky, sinnikkyys, itsenä johtaminen, tavoitteellisuus, oleellisen keskittyminen jne. tulevat osoitetuksi myös ylioppilasarvosanoilla.

Taktikointi opiskelupaikan hakemisessa vähenisi huomattavasti ylioppilastutkinnon laajemmassa hyödyntämisessä opiskelijavalinnoissa.

Pääsykokeiden tarpeellisuutta perustellaan toisen mahdollisuuden antamisella. Tämän korostaminen on ongelmallista, koska samalla annetaan myös viesti, että aina on mahdollisuus vaikka et omaa tonttia hoitaisikaan ajoissa. Koululaitoksen tulee tuottaa ratkaisut poikien heikompaan koulumenestykseen.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

"Korkeakoulujen tulee järjestää kaikille lain mukaan kelpoisille väylä koulutuksiinsa." Kelpoisuuden tuottavilla oppilaitoksilla on vastuu tuottaa sitä osaamista, jota korkeakouluun pääsyyn tarvitaan.

Kansallisen tutkintojen viitekehysten osaaminen voi hyvin olla lähtökohtana korkeakoulukelpoisuudelle, mutta tuo kelpoisuus pitää yksilöiden saavuttaa.

Periaate siitä, että myös ammatillisen tutkinnon arvosanoja tulisi voida hyödyntää

korkeakouluvalinnoissa on hyvä, jos opiskelija hakeutuu saman alan jatkokoulutukseen. Parturikampaajan eriomaiset arvosanat tutkintotodistuksessa eivät kuitenkaan kerro valmiuksista tekniikan alan

opintoihin. Vaatimus saman alan toisen asteen tutkinnosta koettiin ongelmalliseksi joitakin vuosia sitten,

kun tuo vaatimus valintaperusteista poistettiin. Saman alan määrittely oli vaikeaa. Korkeakouluille

opetuksen eriyttäminen lukiolaisille ja ammattitutkinnon suorittaneille on suuri kustannus, jos

ammattiosaaminenkin on täysin eri aloilta. Ammatillisen tutkinnon arviointiskaala on ongelmallinen todistusvalinnoissa käytettäväksi, se ei erottele asteikolla 1-3 riittävästi!

Signaalivaikutus tarvittavalle osaamiselle on kiinnostava ajatus. Signaali täytyy antaa riittävän ajoissa eli korkeakoulujen on toimittava pitkällä tähtäimellä pysyviin valintaperusteisiin pyrkien.

Ylioppilastutkintoarvosanojen erottelevuutta on hyvä lisätä raportissa mainituin keinoin, erityisesti

vaihtoehdolla B tai C. Reaaliaineiden suoritettavien kurssien lukumääräerot tulevat huomioon otetuksi

ainekohtaisten reaaliaineiden nimeämisellä valintaperusteisiin.

Raportissa todetaan, että monimuoto-opintoina järjestetyissä koulutuksissa todistuvaintjen käyttö ei ole tarkoituksenmukaista. Monimuoto-opintoihin hakeutuu enenevässä määrin myös juuri toisen asteen koulutuksen päättäneitä. Tämä voisi siis olla tuo toinen mahdollisuus opinnoissaan heikommin menestyneille. Ongelmana on kuitenkin se, että monimuoto-opetuksessa kontaktiopetusta on huomattavan

vähän päiväopiskeluun verrattuna ja heikommin koulussa menestyneet eivät välttämättä saisi sitä tukea, mitä he opinnoissaan tarvitsevat. Jos monimuotokoulutus on mahdollisuus myös juuri toisen asteen opintonsa päättäneille, tulee koulutuksiin soveltaa samoja valintaperusteita kuin päiväkoulutukseenkin.

Avoimen AMK:n väylä on erinomainen vaihtoehto korkeakouluun hakeutumiseen. Tasa-arvon vuoksi väylän tulisi olla verkossa tarjottava. Avoimen AMKn opiskelu on voitu nykyisellään toteuttaa hyvin kustannustehokkaasti ottamalla opiskelijoita varsinaisiin tutkinto-opiskelijaryhmiin. Rinnakkainen tarjonta on kallista.

Vieraskielisessä koulutuksessa voidaan harkita kansainvälisten testien hyödyntämistä useimmissa koulutusohjelmissa (ei kulttuurialalla).

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Ammattikorkeakoulut noudattavat periaatetta jo.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Toisen asteen koulutuksen aikana hankittu osaaminen voi olla opiskelijavalinnan perusteena todistusvalinnassa

ammattillisessa tutkinnossa vain samalle alalle jatko-opintoihin hakeutuessa.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ks. edellä

Tutkintotodistusten hyödyntäminen esitetyllä tavalla opiskelijavalinnoissa edellyttää sitä, että valtakunnallisesti kehitetään aol-todistusten ja arvosanojen yhteismitallisuutta. Tällainen kehitystyö on luvattu käynnistää OKM:n toimesta. AMK monimuotokoulutusten valinnoissa on paikallaan säilyttää mahdollisuus myös valintakokeeseen ja työkokemuksen hyödyntämiseen valintaperusteena.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Ammattikorkeakouluissa ARENEn koordinoima valintaperustesuosituksen valmistelu on tärkeässä roolissa. Tässä työssä on korostettava valintaperusteiden pidempi aikaista pysyvyyttä ja sovitettava valtakunnallisesti, että valintaperustesuositus on voimassa esim. kolme vuotta.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Esitykset avoimen AMK:n polkuopintoväylän ja verkko-opintojen lisäämisestä ovat kannatettavaa, mutta AMK monimuotokoulutusten valinnoissa on paikallaan säilyttää mahdollisuus myös valintakokeeseen ja työkokemuksen hyödyntämiseen valintaperusteena.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukykyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Yhteistyö pisteytysmallien laadinnassa on kannatettavaa, kunhan pidetään mielessä koulutusala- ja korkeakoulusektorien väliset erot.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Viestiminen toisen asteen suuntaan korkeakouluopintojen kannalta tärkeistä osaamisista edellyttää sitä, että valintaperusteet ovat suhteellisen pysyviä.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Uudistuksen käynnistäminen on välttämätöntä. Lisäksi pitää huolehtia siitä, että arvosanat ja muut tiedot siirtyvät sähköisesti eri koulutusasteiden välillä.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Tämä mahdollisuus on hyvä olla olemassa, mutta todennäköisesti vain hyvin pieni joukko aol-taustaisia hakijoita tulisi suorittamaan ylioppilaskokeen 1-3 aineessa päästäkseen yliopistoon. Ko. väylä on hakijalle hyvin työläs ja pitkittää entisestään korkeakoulutukseen siirtymistä toiselta asteelta. Opiskeluvalmiudet tulisivat testatuksi valintakokeen kautta yhtä luotettavasti.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Asiasta tarvitaan lisää tutkimustietoa kummankin korkeakoulusektorin ja eri koulutusalojen osalta.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Kansainväliset testit ovat käytössä laajalti maailmalla, niissä testataan myös muuta kuin kielitaitoa, esim. matematiikkaa.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

TAMKin kokonaiskustannukset vuonna 2016 yhteensä noin 328 000 euroa.

Kokonaiskustannuksia on pienentänyt se, että TAMK laskutti sovitun työnjaon mukaisesti muilta ammattikorkeakouluilta liiketalouden suomen- ja englanninkielisen valintakokeen tekemisestä n 81 000 euroa,.

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

3

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

AMK:n pääsykokeet eivät vaadi pitkää valmistautumista ja opiskelijalla on mahdollisuus hakeutua useampaan hakukohteeseen.

Lukion valinnoilla ei ole merkitystä koulutukseen pääsyyn.

AMK:n pääsykoejärjestelmä ei ole raskas tai monimutkainen, eikä näin ollen suhteettoman kallis

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Sosiaali- ja terveysalalla ylioppilastutkinnon perusteella ei saada luotettavaa tietoa sillä alalla tarvittavasta osaamisesta.

Ylioppilastutkinnon laajalla kehittämisellä ei ole merkitystä AMK:n haettaessa.

Miten ylioppilastutkinnossa voitaisiin arvioida suullisen viestinnän taitoja entistä paremmin? Tutkinnon kehittäminen ei poista tätä ongelmaa. Vain haastattelu- tai ryhmätilanteet mahdollistavat näiden taitojen mittaamisen.

Emme kannata lukiodiplomien laajempaa hyödyntämistä

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Sosiaali- ja terveysalalla soveltuvuuden arvioiminen on tärkeää.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Miten varmistetaan opiskelemaan pääsy niiden osalta, joilla ylioppilastutkinto on mennyt huonosti, mutta ovat myöhemmin heränneet opiskelemaan ja olisivat alalle sopivia?

Edelleenkin yliopistojen suuren vetovoiman hakukohteet pitäisi olla sellaisia, että ne vaativat jonkinlaista valmistautumista eikä valinnat voi olla pelkän ylioppilastutkinnon perusteella.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Kuka ehtii laskemaan desimaaleja yms.?

Lukiota aloittavista harva tietää täysin vamaasti mitä haluaa opiskella lukion jälkeen. Jatkossa se pitäisi tietää, jotta osaisi tehdä oikeat valinnat.

Pääsyä korkeakouluopintoihin ei sujuvoita tai nopeuta se, että ammatillisen koulutuksen suorittaneet tekisivät ylioppilastutkinnon osia.

Onko laskettu miten paljon aikaa ja rahaa kuluu siihen, että "toisen mahdollisuuden" osoittaminen tehdään ylioppilastutkinnon uusimisilla? Samassa ajassa opiskelija voisi lukea suoraan pääsykokeisiin.

Uudistukset muuttaisivat sukupuolijakaumaa entisestään siihen suuntaan, että miehiä opiskelee entistä vähemmän korkeakouluissa.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017-2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Nykyiset AMK-valinnat eivät vaadi pitkää valmentautumista. Meidän ei tarvitsisi tehdä muutoksia opiskelijavalintoihin,

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

3

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

5

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 4

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

4

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

5

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammatillisen koulutuksen todistuksissa ei ole useinkaan arvosanoja, esim. ammatti- tai erikoisammattitutkinnot

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

sosiaali- ja terveystieteille välttämätön

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

5

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Pitkä valmistautuminen valintoihin on ongelmana joissakin yliopistokoulutuksissa, mutta ei ammattikorkeakouluissa.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Meidän näkökulmasta ei ole kehittämistarvetta digitalisaation lisäksi.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Meidän kustannuksista suurimmat kulut johtuvat haastatteluista eli hakijat haastatellaan soveltuvuuden arvioimiseksi. Vuonna 2016 tähän kului noin 1500 tuntia työtä eli noin 60 000€.

Materiaalikustannukset ovat melko pienet, arviolta noin 2000€. Valinnat pidetään omilla toimipisteillä, joten ylimääräisiä tilakustannuksia ei ole.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Ammattikorkeakouluilla on ollut jo pitkät perinteet ja hyvää kokemusta valintaperusteyhteistyöstä. Ammattikorkeakoulujen valintaperusteet ovat kehittyneet vuosi vuodelta yksinkertaisempaan suuntaan. Esimerkiksi ylioppilastutkinnon arvosanoista saatavat pisteet ovat pysyneet vuosikausia samoina amk-sektoreilla.

Todistusvalinnan lisäksi löytynee muitakin tapoja yhtenäistää valintoja ja säästää resursseja.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Näemme, että ylioppilastutkintoa voitaisiin hyödyntää nykyistä paremmin opiskelijavalinnoissa useimmilla aloilla, esim. tekniikka ja liiketalous.

Ylioppilastutkinnon kokeet eivät mittaa soveltuvuutta alan opintoihin, kiinnostusta alaan eivätkä motivaatiota alalle.

Valintakokeiden sähköistäminen on jo työn alla.

Lukiodiplomien (sähköisten) kehittämistä ja hyödyntämistä laajemmin opiskelijavalinnoissa kannattaa tutkia.

Ehdotamme, että korkeakoulut saisivat jatkossa sähköisesti tiedon YTL:sta hakijan valintakokeen erityisjärjestelyistä ylioppilastutkintokokeissa.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Motivaatio ja soveltuvuus alalle eivät välttämättä käy ilmi valintavaiheessa. Niihin vaikuttavat monet tekijät, mm. ennakkokäsitys ja tieto koulutuksesta, elämäkokemus ja sattumanvaraisuus. Motivaatio voi myös herätä opiskelun aikana.

Niille lukion käyneille, joilla lukioaika ja ylioppilaskirjoitukset ovat sujuneet heikosti, on turvattava mahdollisuus hakea/tulla valituksi korkeakouluun.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tase-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Käsityksemme mukaan ylioppilastutkinnot ovat paremmin hyödynnettävissä yliopistojen valinnoissa kuin ammattikorkeakoulujen valinnoissa.

Ylioppilastutkintoon perustuvat valinnat sopivat useimmille aloille, mm. tekniikan ja kaupan alat. Pidämme kuitenkin tärkeänä, että esim. sosiaali- ja terveysalalle hakevilta mitattaisiin jatkossakin soveltuvuutta alan opintoihin.

Myös lukio-opinnoissa heikosti menestyneille on taattava mahdollisuus hakea/tulla valituksi korkeakoulutukseen.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Kannatamme ammatillisen tutkinnon suorittaneille mahdollisuutta suorittaa ylioppilastutkinnon osia, kunhan siitä ei tule ensisijainen tapa valita ammatillisen tutkinnon suorittaneita.

Ammatillista tutkintoa suorittaneilla ei ole tasa-arvoista mahdollisuutta onnistua ylioppilaskokeessa samalla tavalla kuin lukion kurssit käyneillä. Ylioppilastutkinnon osiin valmistautuminen vie ammatillista tutkintoa suorittavilta/suorittaneilta aikaa ja rahaa.

Peruskoulun ja ammatillisen koulutukseen tasoon ja opintojen ohjaukseen olisi kiinnitettävä huomiota, jotta opiskelijat saisivat jo varhaisessa riittävän pohjan menestyä korkeakouluopinnoissa.

Ammatilliseen koulutukseen tulisi mielestämme kehittää laajempi arviointiasteikko 1-5 tai 4-10, jotta se erottelisi hakijat paremmin.

Samoin ”toinen mahdollisuus” osaamisen näyttämiseen ylioppilastutkinnon kokeiden uusimisen kautta, ainakaan useiden vuosien jälkeen, ei saa kannatustamme. Sen sijaan MOOC-kurssit ja avoimen ammattikorkeakoulun kurkistusopinnot ovat kannatettavia. Yhtenä vaihtoehtona näkisimme ammatillisen tutkinnon suorittaneille oman päättökokeen tai yhteisen valtakunnallisen korkeakoulutaitoja mittaavan kokeen lukiolaisille ja ammatillista tutkintoa suorittaville.

Ulkomaalaisten opiskelijoiden todistuksia ei voi pisteyttää, sillä eri maiden koulutusjärjestelmät eroavat suuresti, eikä niissä ole olemassa yhdenmukaisia kriteereitä ja asteikkoja. Todistuksissa on paljon väärennöksiä.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Aikataulu voi olla kireä joillekin korkeakouluille, sillä valintaperusteiden valmistelu on jo käynnissä, joten realistisempi olisi vuosi 2019. Ammattikorkeakouluissa ei pääsääntöisesti ole pitkää valmentautumista edellyttäviä valintakokeita.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Haluamme edelleen korostaa, että esim. sosiaali- ja terveysalalle on hyvä olla jatkossakin muita tapoja valita opiskelijoita kuin todistusvalinta.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ammatillisen toisen asteen todistusten vertailu on nykyisellään mahdotonta. Mikäli löydetään luotettava ja vertailukelpoinen tapa ja sitä tukevat tietojärjestelmät, myös ammatillisen 2. asteen todistusvalinnat ovat mahdollisia.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Valintamenettelyjä uusittaessa on huomioitava nyt sisällä olevat 2. asteen opiskelijat.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritus tapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Kaikilla pitää olla tasa-arvoiset mahdollisuudet hakea ja tulla valituksi korkeakouluun.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukykyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Laaja yhteistyö korkeakoulujen kesken tässä asiassa ja yksimielisyyden saavuttaminen voi kestää kauan. Tämän vuoksi esitämme, että pohjatyo tehdään keskitetysti, jonka jälkeen korkeakoulut voivat kommentoida esitystä.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Huomioitava siirtymäaika eli sisällä olevat 2. asteen opiskelijat.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ehdottoman tärkeää, jotta tasa-arvo ylioppilaiden ja 2. asteen hakijoiden välillä toteutuu.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Kansainväliset testit ovat parempi vaihtoehto kuin ulkomaalaisten hakijoiden todistusten pisteyttäminen. Kansainväliset testit soveltunevat useimmille aloille, mutta esim. sote-alalla tarvitaan myös soveltuvuuden testaamista.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Opiskelijavalintoja uudistettaessa tiedotus hyvissä ajoin on tärkeää, niin hakijoille, vanhemmille kuin oppilaitoksille. Opintojen ohjaukseen on turvattava riittävät resurssit kaikilla asteilla.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

JAMKissa n. 170 000 e.

Yrkeshögskolan Arcada

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Raportin lähtökohta on että valintakokeet vaativat pitkää valmistelua. AMK valintakokeet ovat pääosin kaikki sellaisia joihin ei vaadita kuukausien valmistelua

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ammatillisen koulutuksen asema herättää kysymyksiä. Lukiolaisten kohdalla ylioppilastodistusta pitäisi voida hyödyntää enemmän mutta ammatillisten tie pitää olla taattu muulla kun että pitää kirjoittaa yo kokeen

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Soveltuvuustestit uusiksi. Pitäisi olla samat, standardisoidut testit kansallisesti. Tänäpä on mahdollista että on sopiva yhteen korkeakouluun muttei toiseen. MOOC ehdotus viittaa taas siihen että ylioppilaskirjoitukset päättyvät aikaisin keväällä mutta ammatillisen tutkinnon suorittavat ovat kiinni opinnoissaan koko kevään.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

harva 15-vuotias tietää mitä haluaa opiskella. Mitä jos on tehnyt väärä valintoja lukiossa?

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Ylioppilastutkintoa tulee hyödyntää enemmän mutta ammattikoulun käyneille voi ajatella ylioppilastutkintoa. Valintakokeen tekeminen on halvempi ja nopeampi tapa. Huoli myös pinempien humanististen aineiden ja kielten asemasta mikäli valintakriteerit samankaltaistuu niin ettei kukaan viitsi lukea kieliä, filosofiaa tai historiaa kun nämä eivät kartuta valintapisteitä.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulosopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

AMK sektori on jo nyt tässä

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Ammatillisen koulutuksen todistusten uudistus, jotta heidänkin todistukset lasketaan

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ammatillisen koulutuksen todistukset!!!

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Uudistukset pitää myös miettiä tarkkaan eikä muutoksia lyhyellä aikataululla

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

3

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Verkossa järjestettäviä opintoja ei ole vielä riittävästi. Yhdenvertaisuusongelma

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Yleissivistävien aineiden tärkeys

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Mahdollinen seuraus että tietyt aineet jäävät paitsioon

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Vaatii ammatillisen koulutuksen uudistusta, varsinkin todistusten tiimoilta

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Vaikeaa ajatella että ylioppilaskirjoituksen suorittaminen onnistuu ilman pitkää valmistelua kun ei ole lukion kurseja suorittanut. Yhteinen kansallinen koe Ruotsin mallin mukaisesti (Högskoleprovet) voisi olla vaihtoehto.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Pitäisi tarkkaan miettiä mitä soveltuvuudella tarkoitetaan. Ei ole staattinen tila, vaan oletus on että ihminen opiskelun lomassa kehittyy. Sotealan soveltuvuuskokeet pitäisi olla kansallisia, tutkimuksiin perustuvia testejä, eikä sittenkään voi olla varma ettei joku "väärä" ihminen pääsee läpi. Tässä suhteessa opiskelujan ohjaus nousee tärkeään asemaan

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Raportti on jokseenkin yksipuolinen ottaessaan niin vahvasti kantaa lukion suorittaneiden tilanteesta. Ihmetyttää myös että valintakokeet kauttaaltaan nähdään niin suurena ongelmana vaikka ongelma lähinnä koskee muutamaa hyvin suosittua koulutusta

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Yhä suurempi valinnanvapaus saattaa johtaa siihen että sivistystaso laskee maassamme

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

100 848€ sis sos.kulut. (79 515€ ilman)

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Oy

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Luvun 2 johtopäätöksissä todetaan korkeakoulujen laaja autonomia opiskelijavalintoihin liittyen ja sen seurauksena suuri variaatio valinnoissa sekä runsas valintakokeiden määrä (keväällä 2016 yli tuhat). Raportissa esitetään perusteltua kritiikkiä korkeakoulujen valintakokeisiin perustuvaan opiskelijavalintaan. Kritiikki on perusteltua kuitenkin vain kun tarkastellaan suosittujen koulutusalojen, pitkää valmistautumista vaativiin valintakokeisiin perustuvaa valintamenettelyä. Raportissa esitetty kritiikki ja valintakokeisiin perustuvan opiskelijavalinnan keskeiset ongelmat eivät kuitenkaan toteudu kuin osittain kun tarkastellaan ammattikorkeakoulujen opiskelijavalintoja.

Ammattikorkeakoulujen valintakokeet eivät edellytä valintakoe kirjallisuuden lukemista tai muuten laajaa/pitkäaikaista ennakoivaa valmistautumista. Ammattikorkeakoulujen valintakokeet ovat valtakunnallisia ja sama valintakoe mahdollistaa opiskelijavalinnan kaikkiin kyseisen alan koulutuksiin, jolloin opiskelijavalinta ei sido hakijan ennalta tehtyjä valintoja siinä määrin kuin raportissa esitetään. Ammattikorkeakoulujen valintakokeita koordinoidaan yhteistyössä ammattikorkeakoulujen kesken, eri alojen valintakokeet on ajoitettu niin että hakija voi halutessaan valmistautua ja osallistua usean eri alan kokeeseen ja hakeutua useaan eri hakukohteeseen.

Raportissa todetaan että pelkkään todistukseen perustuva valintamenettely on ollut ammattikorkeakouluissa vielä vähäisesti käytössä. Todistukseen perustuva valintamenettelyä sovelletaan vuoden 2017 yhteishaussa tekniikan alalla, luonnonvara-alalla ja liiketalouden alalla.

Pelkkään todistukseen perustuva valintamenettely ei tuota koulutuksen järjestäjän kannalta riittävää tietoa hakijan soveltuvuudesta koulutukseen sekä edelleen ammattiin ja työelämään. On huomioitavaa että valintakokeisiin perustuva hakujärjestelmä tuottaa oleellista tietoa myös hakijan näkökulmasta.

Valintakokeiden korostuminen ammattikorkeakoulujen opiskelijavalinnoissa on osittain seurausta ammatillisen toisen asteen ja lukiotutkinnon erilaisista arviointimenetelmistä. Pelkästään valintakokeisiin perustuvalla opiskelijavalinnalla on haluttu varmistaa ammatilliselta 2.asteelta jatko-opintoihin hakeutuvien tasa-arvoinen kohtelu suhteessa lukiotutkinnon suorittaneisiin.

Valintakokeiden rooli opiskelijavalinnoissa tulee säilyttää, mutta kuten raportissa todetaan, on nykyisessä valintakoejärjestelmässä sekä laajemminkin opiskelijavalinnoissa runsaasti kehitettävää. Opiskelijavalintaan liittyviä käytäntöjä on syytä kehittää erityisesti selkeyttämisen ja ennustettavuuden osalta ja erityisesti hakijan näkökulmasta. Järjestelmää selkeyttämällä ja yhdenmukaistamalla on mahdollista toteuttaa laajasti eri koulutuksiin soveltuva pääasiallinen valintatapa, joka huomioi hakijan aiemman osaamisen ja opintomenestyksen (todistusvalinta) sekä mahdollistaa osaamisen, motivaation ja soveltuvuuden näytöt hakuprosessin aikana (valintakokeet).

Koulutusten kuvaamisessa on kirjavia käytäntöjä, ja korkeakoulujen tulisi kehittää kuvauksia paremmin toisen asteen opiskelijoita ja opinto-ohjaajia palveleviksi. Korkeakoulujen on kehitettävä edelleen yhtenäisempiä käytäntöjä opiskelijavalintoihin ja myös koulutuksesta tiedottamiseen.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Lukiossa hankitun osaamisen osoittaminen ylioppilastutkinnon lisäksi myös muilla lukioaikaisilla suorituksilla ja näytöillä parantaa hakijan soveltuvuuden arviointia erityisesti ammattikorkeakoulujen näkökulmasta, kun tarkastellaan hakijan soveltuvuutta omaksua eri ammattialojen osaamisen kehittämisessä vaadittavia valmiuksia.

Lukiodiplomeilla ja erillisillä lukion päättötodistuksen liitteillä, koskien esimerkiksi suullisen kielitaidon ja puheviestinnän osaamista, voidaan korvata joitain ammattikorkeakoulujen opiskelijavalintojen valintakokeiden osia.

Lukiodiplomien ja vastaavien erityisosaamista osoittavien suoritusten toteuttamisessa on huomioitava oppilaitosten (ammatilliset ja lukio) valmiudet tuottaa vaadittavaa osaamista niin että hakijoiden tasa-arvo toteutuu riittävän laajasti. Lukiodiplomeja vastaavan järjestelmän täytyy kattaa myös ammatillisen toisen asteen koulutus.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Valintakokeiden korvaaminen valintaa ja hakeutumista ohjaavilla opinnoilla (esim MOOC –kurssit) sisältää monia, raportissakin mainittuja ongelmakohtia, jotka liittyvät erityisesti opiskelijavalintojen tasa-arvoisuuteen ja resurssitehokkuuteen.

Ammatillisen koulutuksen reformiin liittyen ammatillisen koulutuksen rahoitus on uudistumassa. Lausuntokierroksella olevan uuden lakiesityksen mukaan rahoituksesta 15% perustuisi opiskelijoiden työllistymiseen ja jatko-opintoihin siirtymisen sekä opiskelija- ja työelämäpalautteeseen. Jatko-opintokelpoisuus on jatkossa erityisesti ammatillisen koulutuksen järjestäjien intressi, mikä kannustanee järjestäjiä entistä enemmän myös panostamaan jatko-opintokelpoisuuden kehittämiseen. Valintaprosessin laajentamista pääsykokeita ja/tai todistusvalintaa pidemmäksi prosessiksi on syytä tukia ja kehittää korkeakoulujen ja toisen asteen välisenä yhteistyönä. Resurssitehokkuutta voidaan parantaa sisällyttämällä valintaprosessin suoritteet osaksi tutkintokoulutusta. Jatko-opintovalmiuksien kehittäminen osana toisen asteen opintoja on ammatillisen koulutuksen reformin myötä rahoituksellisesti nykyistä järjestelmää kestävämpi ratkaisu.

Ammattikorkeakoulujen valintakokeiden yksi tarkoitus on tuottaa tietoa ja ymmärrystä hakijan soveltuvuudesta opiskella ja omaksua kyseisen koulutusalaan liittyvää osaamista, käytäntöläheisesti ja soveltaen työelämän tarpeisiin. Valintakokeet tuottavat tietoa ja ymmärrystä hakijan soveltuvuudesta paitsi koulutuksen järjestäjälle myös hakijalle itselleen.

Valintakoe yksistään mittaa hakijan hakuvaiheen aikaista motivaatiota paremmin kuin aiempi opintomenestys. Soveltuvuutta alan työtehtäviin voidaan kehittää opintojen aikana, mutta erityisesti amk:ssa opintojen kuitenkin pitäisi valmistaa alan töihin, jolloin soveltuvuutta alalle ja alan opintoihin ei voi tulkita niin erillisinä asioina kun raportissa esitetään.

Kun tarkastellaan ainoastaan hakijoiden akateemista tietoa ja osaamista, tuottaa nykyinen lukiotutkinto riittävästi tietoa hakijan soveltuvuudesta eri koulutusaloille. On kuitenkin selvää että akateemiset tiedot ja valmiudet eivät kerro riittävästi hakijan motivaatiosta ja soveltuvuudesta eri koulutusaloille ja edelleen työtehtäviin. Pelkästään tai korostetusti akateemisiin valmiuksiin perustuva opiskelijavalintajärjestelmä vaikeuttaa ja hidastaa työelämän kannalta motivoituneen ja soveltuvan osaamisen työmarkkinoille pääsyä.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Hakukohteen vetovoima opiskelijavalintajärjestelmän kehittämisen kriteerinä on ongelmallinen. Raportissa esitetty ajatus todistusvalintojen soveltuvuudesta erityisesti korkean vetovoiman aloille ei tue esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan opiskelijavalinnan tarpeita. Hakukohteen suuret hakijamäärät lisäävät hakijoiden soveltuvuuden ja motivaation mittaamisen tarvetta valintakokeiden avulla.

Opiskelijavalintojen kustannustehokkuutta voidaan parantaa mm sähköisiä hakujärjestelmiä kehittämällä. Sekä hakijan että koulutuksen järjestäjän kannalta hakuprosessin tulee tavalla tai toisella tuottaa suorituksia, joilla on käyttöarvoa laajemmin opiskelijavalinnoissa ja/tai niitä voidaan hyödyntää tutkintokoulutuksen osasuorituksina. Hakijan näkökulmasta valintaprosessin tuottamat suoritteet tulisi kuulua opintotukijärjestelmän piiriin ja näin lisätä hakijoiden tasavertaisuutta hakuprosessiin

osallistumiselle. Koulutuksen järjestäjän näkökulmasta valintaprosessin tuottamat suoritukset tulisi olla osa rahoitusmallin mukaisia opintosuorituksia, joka osaltaan vähentäisi valintaprosessin kustannuspaineita.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Ammatillisen koulutuksen osaamisen arviointia on uudistettu paremmin työelämän tarpeita vastaavaksi ja tutkintotodistukseen kirjattavat arvosanat kattavat aiempaa laajempia osaamisen alueita. Arviointimalli ei tue yksittäisistä oppiaineista kirjattuihin arvosanoihin perustuvaa pisteytysmallia. Korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa hyödynnettävää todistusarvosanojen pisteytysmallia tulee valmistella samanaikaisesti sekä ylioppilastutkinnon että ammatillisen tutkinnon osalta. Pisteytysmallin tulee soveltua laajoihin kokonaisuuksiin perustuvaan osaamisen arviointiin.

Hakijoiden aiempaan osaamiseen perustuvaa suoravalintaa tulisi hyödyntää nykyistä laajemmin opiskelijavalinnoissa. Suoravalinnoissa kuten opiskelijavalinnoissa laajemminkin tulee mahdollistaa ja kannustaa myös horisontaalinen liikkuminen eri alojen välillä.

Ammatillinen perustutkinto ja ylioppilastutkinto tuottavat yhtäläisen jatko-opintokelpoisuuden. Raportissa esitetty akateemisen lisäosaamisen edellyttäminen vaikeuttaa jatko-opintoihin siirtymistä.

Hakujärjestelmän täytyy soveltua eri tilanteissa ja eri taustoilla korkeakouluun hakeutumiseen.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Tarve hakijan motivaation mittaamiselle korostuu vetovoimaisilla koulutusaloilla.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Todistusvalintojen kehittämisessä tulee huomioida nykyistä laajemmat mahdollisuudet kehittää jatko-opintokelpoisuutta osana perustutkintoa (lukio ja ammatillinen). Tutkinnon rakenteen tulisi mahdollistaa jatko-opintoihin liittyvän motivaation ja soveltuvuuden kehittäminen, niin että se on myös huomioitavissa todistuvainnoissa.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Avointa korkeakouluopetusta hyödyntävän valintaprosessin riskinä on resurssien osalta vastaavat ongelmat kuin nykyisessä valintakoejärjestelmässä, kun tarkastellaan hakijoiden tasa-arvoisia mahdollisuuksia osallistua aikaa vaativaan valintaprosessiin.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Todistusvalinnoissa ja yhteispistevalinnoissa hyödynnettävää pisteytysmallia tulee valmistella niin että malli on sovellettavissa sekä ylioppilastutkinnon että ammatillisen perustutkinnon arvosanojen pisteytykseen.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin.

Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammatillisen koulutuksen suorittaneiden jatko-opintokelpoisuus tulee olla yhtäläinen ylioppilastutkinnon kanssa. Todistusvalintojen ohella valintaperusteena voidaan hyödyntää muita, hakijan aiempaa osaamista, motivaatiota ja soveltuvuutta mittaavia menetelmiä

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ammatillinen perustutkinto ja ylioppilastutkinto tuottavat yhtäläisen jatko-opintokelpoisuuden. Raportissa esitetty akateemisen lisäosaamisen edellyttäminen vaikeuttaa jatko-opintoihin siirtymistä eikä ole perustutkintojen yhtäläisen jatko-opintokelpoisuusperiaatteen mukainen.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13**39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista**

Opetus- ja kulttuuriministeriön Valmiina valintoihin – Ylioppilastutkinnon parempi hyödyntäminen korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa työryhmäraportissa tarkastellaan opiskelijavalintoja ja jatko-opintoihin siirtymistä erityisesti lukiotutkinnon jälkeen. Raportissa otetaan satunnaisesti kantaa myös ammatillisen perustutkinnon jälkeisiin jatko-opintoihin ja valintaprosessiin.

Korkeakoulujen opiskelijavalintojen uudistaminen ja laajemmin perustutkinnon jälkeisiin jatko-opintoihin siirtymisen sujuvoittaminen on keskeisiä toimenpiteitä koulutusjärjestelmän kehittämisessä, erityisesti ammattikorkeakoulujen kannalta. Työryhmäraportissa opiskelijavalintaa käsitellään nykyisen järjestelmän näkökulmasta ja esitetyt ratkaisut ovat enemmän nykyisen järjestelmän yksityiskohtien säätämistä, kuin aidosti opiskelijavalinnan kokonaisvaltaista uudistamista. Työryhmäraportin ja osittain myös siihen liittyvän lausuntopyyntöön näkökulma herättää huolen opiskelijavalintojen uudistamisen tavoitteiden saavuttamisesta. Hallitusohjelmaan kirjatut tavoitteet työelämään siirtymisen nopeuttamiseksi, työurien pidentämiseksi ja joustavien opintopolkujen kehittämiseksi edellyttävät nykyisen järjestelmän laajaa ja kriittistä tarkastelua.

Suomalainen koulutusjärjestelmää on rakennettu yhtäläisen tasa-arvoperiaatteen mukaisesti. Järjestelmän yhtenä perusajatuksena on eri koulutusasteiden jälkeisen jatko-opintojen mahdollistaminen, niin että eri vaiheissa tehdyt valinnat eivät heikennä yksilön oikeuksia ja mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja työuralla etenemiseen. Vaikka koulutusjärjestelmä periaatteessa mahdollistaa eri reittejä koulutusasteelta

toiselle etenemisen on opiskelijavalintojen käytänteisiin syntynyt korkeakoulu- ja koulutusalaakohtaisia, jatko-opintokelpoisuutta ja –mahdollisuutta tarpeettomasti estäviä tai hankaloittavia käytänteitä.

Opiskelijavalintojen uudistuksessa tulee huomioida kaikkien toisen asteen opiskelijoiden tasavertainen mahdollisuus edetä korkeakouluopintoihin. Järjestelmänä opiskelijavalintoja tulee kehittää yhtenä kokonaisuutena, joka mahdollistaa sujuvat siirtymiset korkeakouluopintoihin suoraan perustutkintokoulutuksesta sekä työuran eri vaiheissa ja erilaisissa elämäntilanteissa.

Raportissa esitetään hyvin perusteltua kritiikkiä suosittujen hakukohteiden, hakijan pitkää valmistautumista edellyttäviä opiskelijavalintoja kohtaan. Korkeakoulut ovat omilla valintakriteereillään voineet asettaa hakijat eriarvoiseen asemaan edellyttämällä hakijoilta mittavaa ajallista panostusta opiskelijavalinnoissa, joka käytännössä estää ison osan hakukelpoisten hakijoiden osallistumisen valintaprosessiin. Raportin johtopäätökset valintakokeiden ongelmallisuudesta eivät kuitenkaan koske kaikkia korkeakoulujen valintakokeita ja siinä mielessä raportissa esitetty ratkaisu valintakokeista luopumisesta ja siirtymisestä pääasiassa todistusvalintaan ei ole jatko-opintoihin siirtymistä sujuvoittava ratkaisu.

Raportissa esitetään osittain perusteltua kritiikkiä hakijoiden motivaation ja soveltuvuuden arvioimisesta sekä hyödyntämisestä opiskelijavalintojen kriteerinä. Motivaatio ja soveltuvuus ovat vaikeasti mitattavia asioita ja niiden vahva rooli opiskelijavalintaa ohjaavina tekijöinä voi johtaa epätasa-arvoiseen valintaprosessiin. Opiskelumotivaatio ja soveltuvuus jonkin alan työtehtäviin ovat kuitenkin merkittäviä osaamisen kehittämisen perustekijöitä, jotka mahdollistavat opintojen sujuvan suorittamisen ja edelleen työelämään siirtymisen. Motivaation ja soveltuvuuden mittaamista ja todentamista osana opiskelijavalintaa on tarpeen kehittää, kuten raportissa todetaan. Näiden tekijöiden ohittaminen opiskelijavalintaa ohjaavina tekijöinä heikentää jatko-opintoihin siirtymistä ja osaltaan estää työurien pidentymistä.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Ylioppilastutkinnon arvosanojen hyödynnettävyyttä valintakokeissa pitää edelleen parantaa. Yo-tutkinnon arvostelun uudistus 2017 parantaa arvosanojen vertailukelpoisuutta. Ylioppilastutkinnon digitalisointia pidämme hyvänä uudistuksena. Ylioppilastutkinnon kokeiden tehtävien tulee olla vertailukelpoisia eri tutkintokertojen osalta. Lukiodiplomeja tulisi käyttää laajemmin korkeakoulujen valinnoissa.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Mikkelin ja Kymenlaakson ammattikorkeakouluissa (nykyinen Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Xamk) järjestettiin 2016 reilu 60 suomenkielisten koulutusten valintakoetta, joihin osallistui 4 686 hakijaa. Hakijoista 2 065 on tullut valituksi ja aloittanut opinnot Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa.

Valintakokeiden kustannuksista selkeästi suurin osa koostuu palkkakustannuksista. Valintakokeiden järjestämiseen käytettiin Xamkissa henkilöstön työaika n 4 500 tuntia, joka on pääasiassa opetushenkilöstön työaika. Työajasta yli puolet käytettiin valintakokeiden haastatteluihin, valvontaan ja muihin järjestelyihin, vajaa puolet käytettiin valintakokeiden suunnitteluun ja arviointiin.

Valintakokeiden muita kustannuksia syntyy ulkopuolisten asiantuntijoiden palkka- ja matkakuluista. Tila- ja materiaalikulujen osuus on kokonaisuuden kannalta pieni ja niitä ei ole huomioitu erikseen. Valintakokeet järjestetään pääasiassa ajankohtana, jolloin amk:ssa ei ole muuta opetustoimintaa ja tilojen käyttö ei aiheuta lisäkustannuksia.

Kaikki koulutusalat (pl kulttuuri) osallistuivat ammattikorkeakoulujen valintakoe yhteistyöhön päivätoteutuksena järjestettävien koulutusten valinnoissa. Monimuotototeutusten ja Yamk –koulutuksen osalta järjestettiin myös osittain tai kokonaan ammattikorkeakoulukohtaisia valintakokeita. Sähköisiä valintakokeita hyödynnetään valintakokeissa vähän, Sosiaali- ja terveystieteiden esivalinta ja merikapteenin koulutuksen psykologinen soveltuvuuskoete toteutetaan sähköisen järjestelmän avulla.

Xamkin suomenkielisten koulutusten (päivä- ja monimuotototeutukset sekä Yamk –koulutus) valintakokeiden kokonaiskustannukset ovat noin 315 000 €, josta henkilöstökulujen osuus on noin 195 000 € ja muiden kustannusten osuus noin 120 000 €. Valintakokeisiin käytetty työaika vastaa 2,8 lehtorin vuosittaista työaikaa. Hakuprosessin kustannus on 152 € opintonsa aloittanutta opiskelijaa kohden, sekä 67 € hakijaa kohden.

Valintakokeiden kustannustehokkuutta voidaan kehittää esimerkiksi hyödyntämällä nykyistä enemmän ulkopuolisia asiantuntijoita ja sähköisiä järjestelmiä.

Turun ammattikorkeakoulu

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Valintamenettelyiden tulee olla järkeviä suurimman hakijajoukon eli samana vuonna toiselta asteelta valmistuvien kannalta. Ylioppilastutkinnon samana keväänä suorittaneilta hakijoilta on tarpeetonta edellyttää opiskeluvalmiuksien osoittamista pääsykokeessa. Valintakokeiden kustannukset ovat suuret.

Valintajärjestelmän virtaviivaistaminen ja yhtenäistäminen on järkevää. Ammattikorkeakoulujen yhteistyö valintaperusteiden laatimisessa on vakiintunutta, mutta valintajärjestelmä on edelleen liian hajanainen ja raskas. Valintaperusteiden muuttaminen vuosittain on ongelmallista toisen asteen opiskelijoiden (esim. lukion ainevalinnat) ja heitä ohjaavien kannalta ja tuottaa ylimääräistä työtä korkeakoulujen hakijapalveluille ja opetushenkilöstölle.

Työryhmä katsoo, että jatkossa pääasialliseksi valintavaksi tulee ottaa todistusvalinnat. Ammatillisten tutkintotodistusten hyödyntäminen opiskelijavalinnoissa on ammattikorkeakouluille erityisen tärkeä kysymys, koska opiskelijoista yli kolmannes on suorittanut ammatillisen tutkinnon. Ammatillisten todistusten vertailtavuuteen ja yhteismitallisuuteen sisältyy ongelmia eikä kaikkia tutkintoja voida pisteyttää. Ammatillisten tutkintotodistusten hyödyntämistä valinnoissa on välttämätöntä käsitellä erikseen, minkä jälkeen voidaan käynnistää korkeakouluvalintojen kokonaisuuden paremmin huomioon ottava toimenpideohjelma. Valmiina valintoihin-työryhmän johtopäätöksiin todistusvalinnoista on vaikea ottaa lopullista kantaa ennen kuin ammatillisen väylän valintojen kehittämistä koskeva ehdotus on valmistunut.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastutkinto tuottaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Vertailukelpoisuus koskee vain niitä hakijoita, jotka ovat suorittaneet lukion oppimäärän kirjoittamista aineista. Ammatillisen koulutusväylän valinneella tulee olla yo-tutkinnon suorittaneisiin nähden yhtäläinen mahdollisuus päästä opiskelemaan ammattikorkeakouluun ilman, että hän joutuisi suorittamaan ylioppilastutkinnon jonkin kokeen.

Lukiodiplomien käytön lisäämisessä tulee ottaa huomioon, että lukiolaisten mahdollisuudet lukiodiplomien suorittamiseen voivat vaihdella lukioiden välillä. Tasa-arvon kannalta on tärkeää rakentaa ammatillisen koulutukseen suorittaneille vastaavia ammatillisen osaamisen näyttöjä, joita voitaisiin hyödyntää korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Ylioppilastutkinto mittaa korkeakouluopinnoissa tarvittavia opiskelutaitoja hyvin ja ennustaa opintomenestystä. Suorien todistusvalintojen osuutta kannattaa lisätä. Osalla aloista, kuten taiteen ja kulttuurin alalla, ei ole mahdollista mitata opinnoissa tarvittavaa osaamista ylioppilaskokeiden perusteella vaan tarvitaan valintakokeita ja erilaisia näyttöjä.

Työryhmän mukaan korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee pääosin perustua toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamistasoon eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin

korkeakouluopintoihin kuuluviin sisältöihin. Tätä voidaan pitää yleisperiaatteena, josta voidaan tehdä harkittuja poikkeuksia. Esimerkiksi opiskelijoiden valinta avoimessa ammattikorkeakoulussa suoritettujen opintojen perusteella on vastoin pääperiaatetta. Kokemukset avoimen väylän toimivuudesta ovat hyvin myönteisiä.

Valintakoetehtävien avulla on ajateltu mitattavan alalle suuntautumista. Esimerkiksi ammattikorkeakoulujen sosiaali- ja terveystieteiden sähköinen esivalintakoe ja siinä käytetty kirjallinen ennakoaineisto karsivat hakijoista pois niitä, jotka eivät olleet vakavissaan hakemassa koulutukseen. Aiemmin hakijoiden karsinta pääsykokeisiin toteutettiin tutkintotodistusten perusteella. Esivalintakokeen käyttöönoton myötä pääsykokeisiin osallistui aiempaa suurempi osuus pääsykokeisiin kutsutuista. Tätä voidaan pitää osoituksena siitä, että pääsykokeilla voidaan tukea koulutuksesta aidosti kiinnostuneiden ja motivoituneiden valikoitumista opiskelijoiksi. Tällä on merkitystä koulutuksen keskeyttämisen ja läpäisyn kannalta.

Työryhmä katsoo, että pääsykokeita parempi tapa mitata hakijoiden motivaatiota on kehittää valintajärjestelmä kokonaisuutena sellaiseksi, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota. Raportin perusteella jää epäselväksi, mitä käytännön toimenpiteitä väitteestä voisi seurata esim. valintaperusteiden osalta. Tulisiko hakijalle antaa lisäpisteitä ensimmäiselle hakutoiveelle? Valintakokeista luopuminen ei poista sitä, että hakija joutuu tasapainottelemaan hakupäätöksessä ideaalitoiveensa ja opiskelupaikan saamisen todennäköisyyden välillä.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Työryhmän analyysi valintojen dynamiikasta, kustannuksista ja koulutuksellisesta tasa-arvosta on ansiokas. Ylioppilastutkinnon kokeiden uusiminen voidaan nähdä monien hakijoiden kannalta parempana vaihtoehtona kuin nykytila, jossa hakija valmistautuu erillisiin pääsykokeisiin – erityisesti silloin kun hakija ei tule valituksi.

Ammatillisten tutkintotodistusten hyödyntäminen opiskelijavalinnoissa on ammattikorkeakouluille erityisen tärkeä kysymys. Toinen tärkeä teema on ”toisen mahdollisuuden” järjestäminen. Työryhmän johtopäätöksiin on vaikea ottaa lopullista kantaa ennen kuin ammatillisen väylän valintojen kehittämistä koskeva ehdotus on valmistunut.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Työryhmän ehdottaa, että ammatillisen koulutuksen suorittaneiden valintoja ja tutkintotodistusten hyödyntämistä selvitetään tarkemmin. Ehdotus on erittäin kannatettava.

Työryhmän mukaan ammatillisen koulutuksen suorittaneiden valinta tapahtuisi jatkossa pääosin ammatillisen tutkintotodistuksen perusteella. Mikäli korkeakoulu edellyttää ammatillisen tutkinnon suorittaneilta samanlaista osaamista kuin ylioppilailta, korkeakoulu voisi työryhmän mukaan edellyttää ylioppilastutkinnon jonkin kokeen suorittamisen vaihtoehtona vastaavan pääsykokeen järjestämiselle.

Ehdotusta ylioppilastutkinnon kokeen käyttämisestä ei voi pitää kannatettavana. Valintaperusteiden pitää tuoda esiin erityisosaaminen, joka ammatillisessa koulutuksessa saavutetaan.

Ehdotus yo-tutkinnon kokeen käytöstä korottaisi lukion ja ylioppilastutkinnon asemaa suhteessa ammatilliseen koulutukseen. Ylioppilastutkinnon kokeeseen valmistautuminen edellyttäisi pitkää valmentautumista esim. iltalukioissa. Ammatillisen koulutusväylän valinneen opiskelijan reittiä korkeakouluihin ei tule pohjata ylioppilastutkinnon kokeen suorittamiseen. Parempi vaihtoehto on rakentaa Ruotsissa käytetyn korkeakoulukelpoisuuden testin kaltainen ja yo-tutkinnosta erillinen käytäntö, joka voitaisiin toteuttaa yo-tutkintolautakunnan organisoimana. Tämä toimisi ”toisen mahdollisuuden” kannalta paremmin kuin yo-tutkinnon kokeiden uusiminen.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Ehdotus on oikeansuuntainen, mutta kirjaus pitkästä valmentautumisesta on tulkinnanvarainen. Kulttuurialan koulutuksissa tarvitaan valintakokeita, joissa menestyminen edellyttää pitkäkestoista harrastuneisuutta.

Ehdotuksen aikataulu on äärimmäisen tiukka ottaen huomioon, että sen toteuttamisessa olevat suuret avoimet kysymykset: erityisesti toisen asteen ammatillisen tutkinnon suorittaneiden todistusten vertailukelpoisuus ja tietojen käytettävyyys tietovarannosta. Ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2018 opiskelijavalintojen valintaperustesuositusta vuoden 2017 alkupuolella.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Työryhmä katsoo, että pääsykokeita parempi tapa mitata hakijoiden motivaatiota on kehittää valintajärjestelmä kokonaisuutena sellaiseksi, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota. Epäselväksi jää, mitä käytännön toimenpiteitä väitteestä voi seurata esim. valintaperusteiden osalta. Tulisiko hakijalle antaa lisäpisteitä ensimmäiselle hakutoiveelle? Valintakokeista luopuminen ei poista sitä, että hakija joutuu tasapainottelemaan hakupäätöksessä ideaalitoiveensa ja opiskelupaikan saamisen todennäköisyyden välillä.

Ansiokas raportti tarkastelee valintajärjestelmän kehittämistarpeita painottaen korkean vetovoiman yliopistokoulutuksiin (lääketiede, oikeustiede, kauppatieteet) hakeutumisen kielteisiä ilmiöitä. Ammattikorkeakoulujen opiskelijavalintojen järkevöittäminen ei pidä johtaa hyvin toimivien valintatapojen hylkäämiseen ja yhteen kaavamaiseen vaihtoehtoon.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Hakijalla tulee olla yhtäläiset mahdollisuudet saada opiskelupaikka riippumatta siitä, onko toisen asteen tutkinto ammatillinen vai yo-tutkinto. Ammattikorkeakoulun opiskelijoista 35% on suorittanut ammatillisen toisen asteen tutkinnon. Tavoitteena ei voi olla, että valituista valtaosa valitaan yo-tutkinnon perusteella. Ehdotukseen on mahdotonta ottaa lopullista kantaa ennen kuin jatkotyö ammatillisilla tutkinnoilla hakevien valintamenettelyn kehittämisestä on valmis.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Pysyvämmät valintaperusteet auttavat lukiolaisia suunnittelemaan opintojaan, opinto-ohjaajia sekä korkeakoulujen opiskelijavalinnoista vastaavia ohjaus- ja neuvontatyössään. Toisaalta ei ole mielekästä luoda järjestelmää, jossa korkeakoulun hakeutumisen vaihtoehdot määrittyvät jo lukio-opintojen alkuvaiheen ainevalinnoilla tai toisen asteen hakukohteilla.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Toissijaisten valintamenettelyiden kehittäminen on tärkeää.

Olemme laajentaneet avointa ammattikorkeakouluopiskelua ja saaneet hyviä tutkinto-opiskelijoita avoimen amk:n väylässä. Aikaisemmin opiskelijavalinta oli osana yhteishakua (erikoistapausvalinta), mutta tätä väylää ei löydetty. Siirtäminen erillishausta yhteishakuun voi sekoittaa hakijaa.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Ehdotus on kannatettava mutta aikataulu on liian tiukka. Yhteisessä mallissa ei tule rajoittaa alakohtaisia painotuksia tai eroavaisuuksia.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

3

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Lukio-opintojen tavoite ei voi määrittäytyä korkeakoulujen opiskelijavalintojen lähtökohdista. Lukiolaisten opintomotivaatioon vaikuttaminen tulee nähdä laajemmin.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ehdotus on erinomainen ja kannatettava.

Ammattikorkeakoulujen opiskelijavalinnoissa tulee voida hyödyntää ammatillinen osaaminen ja suuntautuminen. Työryhmän tehtävä on erittäin tärkeä.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ehdotus, jossa vaaditaan lukio-opintoihin pohjautuvan ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ammatillisen tutkinnon suorittaneilta, ei ole tasa-arvoinen ammatillisen tutkinnon suorittaneiden kannalta. Ammatillisen tutkinnon tasavertainen mahdollisuus korkeakouluopintoihin pitää taata myös toisen asteen ammatillisen koulutuksen uudistuksessa.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltuvuuden mittaamisen evidenssipohjaisuus on hyvä tavoite. Käytännössä taloudellisten resurssien puute estää tutkimusperustaisen soveltuvuuden mittauksen kehittämisen ja käytön esimerkiksi kulttuurialan koulutuksessa.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Korkeakouluilta ei voida edellyttää tutkimusevidenssiä soveltuvuuden arvioinnista, vaan tutkimustyö tulee tehdä valtakunnallisina hankkeina.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Kustannuksia ei ole pystytty arvioimaan luotettavasti.

Hämeen ammattikorkeakoulu

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Valintaperusteiden kirjavuus on lisääntynyt ammattikorkeakouluissa Opintopolun käyttöönotton myötä, sillä korkeakoulu voi itse mallintaa valintatapansa järjestelmään, joka mahdollistaa monenlaiset ratkaisut. Erillishakuja järjestetään entistä enemmän.

Johtopäätös, että hakijat voivat pääosin hakeutua tosissaan vain yhteen hakukohteeseen, ei pidä ammattikorkeakoulujen osalta paikkansa, sillä valintakokeet eivät pääsääntöisesti edellytä pitkää valmistautumista. Lisäksi osallistumalla yhteen valintakokeeseen (tekniikan ala, liiketalous, luonnonvara-ala, sosiaali- ja terveysala) voi hakea samalla valintakokeella useaan koulutukseen ja/tai korkeakouluun.

Valintaperusteiden tekeminen vain vuodeksi kerrallaan ei ole mielekästä eikä perusteltua hakijoiden, opinto-ohjaajien eikä korkeakoulujen näkökulmasta. Menneinä vuosina ammattikorkeakoulujen yhteiset valintaperustesuositukset pysyivät hyvin samanlaisina vuodesta toisiin ja ne olisi pystytty tekemään useaksi vuodeksi kerrallaan. Muutoksia on tullut viime vuosina selvästi enemmän järjestelmämuutosten ja lainsäädännön muutosten vuoksi (todistusten pisteytysmuutokset, valintatapajonot, ensikertalaisten kiintiöt, hakemusmaksut, lukuvuosimaksut, kielitaitovaatimukset), mikä on vaikuttanut siihen, että valintaperustesuosituksia on pitänyt päivittää vuosittain.

Opintopolku.fi-palvelun kehittämiseen pitää panostaa. Nykyisellään esim. koulutusten kuvausten päivittäminen on työlästä, sillä päivitys/tietojen kopiointi pitää tehdä useaan kertaan (yhteishaku, erillishaku, siirtohaku). Opintopolku.fi-palvelusta hakijan ja opon on vaikea löytää hakemiaan koulutuksia, sillä hakutoiminnot ovat liian vaikeasti ymmärrettäviä.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastutkinto on hyvä perusta opiskelijavalinnoille korkeakouluissa akateemisten taitojen mittarina. Sen hyödyntämisellä voidaan osittain yksinkertaistaa korkeakoulujen opiskelijavalintaa.

Ylioppilastutkintojen hyödyntäminen valinnoissa uusien ylioppilaiden osalta on suhteellisen yksinkertaista toteuttaa, mutta hakijoissa on paljon myös ylioppilaita, joiden tutkinnon suorittamisesta on useita vuosia aikaa. Ratkaistavana on siis eri aikoina suoritettujen ylioppilaskokeiden vertailtavuus. Lisäksi syksyn yhteishaussa hakevien syksyllä ylioppilastutkinnon suorittavien osalta on otettava huomioon yo-koetulosten julkaisuaikataulu.

Lukiokoulutuksen merkitys ja samalla sen stressaavuus kasvavat, jos ylioppilaat valitaan korkeakouluihin pääosin ylioppilastutkinnon arvosanojen perusteella. Lukioaika on nuorelle aikuistumisen ja oman polun etsimisen vaihetta, jolloin menestyspaineeet kasvavat entisestään, jos hyvät ylioppilastutkintoarvosanat ja lukiodiplomit ratkaisevat jatko-opiskelupaikan saannin. Lukio-opiskelijalla olisi lisäksi myös enemmän paineita tietää jo lukion alussa, mihin hakee jatko-opintoihin. Opiskelijan näkökulmasta olisi siksi toivottavaa, että korkeakouluihin pääsyyn vaikuttaisi pääosin samat yo-tutkinnon kokeet (esim. äidinkieli, matematiikka (lyhyt tai pitkä) ja jokin kieli).

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Jos korkeakoulujen rahoitukseen vaikuttaisi kitkaton/nopea siirtyminen toiselta asteelta, pitäisi ottaa huomioon myös ammatillisen koulutuksen suorittaneet hakijat. Heidän osaltaan nopea siirtyminen ei liene tavoitteena kuin pienellä osalla hakijoista.

Aiempaa laajempien hakukohteiden muodostaminen ei näy vielä ammattikorkeakouluissa. Ei ole löydetty hyviä ratkaisuja siihen, että suuntautuminen tiettyyn koulutukseen tapahtuisi vasta opiskelijavalinnan jälkeen.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Lukiokoulutuksen ja ylioppilastutkinnon merkitys kasvaa huomattavasti, jos valinnat jatkossa perustuvat ylioppilastutkinnon arvosanoihin. Myös yo-kokeiden uusiminen yleistyisi. Lukion suorittamisen aika saattaisi pidentyä neljään vuoteen yhä useammalla, koska tarve valmentautua yo-kokeisiin tulee entistä tärkeämmäksi. Hieman hämmentävältä tuntuu kuitenkin ajatus, että vain yliopistojen suuren vetovoiman hakukohteet siirtyisivät yo-tutkintopohjaisiin valintoihin. Lukion aloittavalle olisi selkeintä, jos pääsääntöisesti kaikissa jatko-opinnoissa käytettäisiin yo-tutkinnon tiettyjä arvosanoja.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Korkeakoulujen yhteiset pisteytysmallit tulisi pitää yksinkertaisina, eikä antaa mahdollisuutta korkeakoulukohtaiseen hienosäätöön vedoten korkeakoulujen oikeuteen valita itse opiskelijansa. Pisteytysmallit voitaisiin tehdä alakohtaisesti, siten että niissä olisi otettu huomioon alojen erityispiirteet.

Myös yliopistojen pitäisi osallistua jatkotyöhön ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä valinnassa. Vai voivatko yliopistot edellyttää ammatillisen tutkinnon suorittaneelta aina yo-kokeilla osoitettua akateemista osaamista? Esityksessä todetaan kuitenkin, että yo-kokeiden edellyttämisen ei tulisi olla pääasiallinen tapa valita ammatillisen tutkinnon suorittaneita korkeakouluihin. Tässä esityksen tahtotila jää hieman epäselväksi. Ammatillisen tutkinnon suorittanut joutuu opiskelemaan paljon, mikäli aikoo suorittaa yo-kokeen/kokeita. Käytännössä hänen pitää todennäköisesti suorittaa lukiokursseja tai osallistua jonkinlaisille yo-kokeiden valmennuskursseille.

Hakija voisi näyttää osaamistaan myös verkkokursseja suorittamalla tai käytettäisiin digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Verkkokurssien suorittaminen vaatii hakijalta selvästi suurempaa aikapanostusta kuin nykyiset ammattikorkeakoulujen valintakokeet. Verkkokurssien suorittamisesta on toki hakijalle hyötyä opinnoissa, jos tulee valituksi. Verkkokurssien hyödyntäminen joissain tilanteissa olisi hyvä ratkaisu, mutta pitää myös ottaa huomioon niiden kustannukset sekä hakijalle että korkeakoululle. Hakija ei käytännössä pystyisi osallistumaan monelle kurssille, jos haluaisi hakea useampaan koulutukseen. Tähän voisi suunnitella jonkinlaisia alakohtaisia kursseja.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulosopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Muutoksen aikataulu on hakijan (ja korkeakoulun) kannalta haastava. Jos opiskelijavalinta muuttuu oleellisesti jo vuonna 2018 ja valintaperusteet päätetään keväällä 2017, hakijat eivät pysty mitenkään ennakoimaan tulevia muutoksia. Vuoden 2018 yhteishaussa hakevat ovat jo tehneet kaikki valintansa lukiokursseista ennen kuin valintaperusteet julkaistaan. Oleelliset muutokset pitäisi ottaa käyttöön vasta 3-4 vuoden kuluttua, jos halutaan antaa toiselle asteelle siirtyville aikaa tehdä harkittuja valintoja jatko-opintojen kannalta. Korkeakoulujen yhteiset yo-kokeiden pisteytysmallit valmistunevat vasta vuodelle 2019.

Katsotaanko ammattikorkeakoulujen valintakokeiden olevan jo sellaiset, etteivät ne edellytä hakijalta pitkää valmistautumista vai pitäisikö ennakkomateriaaleja poistaa valintakokeista?

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

On esitetty, että ylioppilastutkinnon kokeita on perusteltua käyttää opiskelijavalinnoissa valintakokeiden sijasta, miksi niitä ei käytettäisi kaikissa korkeakouluopinnoissa riippumatta niiden vetovoimaisuudesta?

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ylioppilastutkinnon kokeiden alakohtaisesta (?) pisteyttämisestä pitäisi sopia valtakunnallisesti mahdollisimman pian. Ammatillisten tutkintojen käyttäminen (pisteyttäminen) opiskelijavalinnoissa vaatii perusteellista selvitystyötä ennen kuin voidaan siirtyä niiden hyödyntämiseen. Jos opiskelijavalinnat tehdään jo vuonna 2020 pääosin todistusten perusteella, pitäisi valintaperusteet vuodelle 2020 päättää ja

julkaista pian, että toisen asteen syksyllä 2017 aloittavat opiskelijat tietäisivät millä perusteella valinnat korkeakouluihin tehdään silloin kun he hakevat jatkokoulutukseen.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

On mietittävä tarkkaan, onko tarpeen toteuttaa valintaa verkkokurssin perusteella esim.

monimuotototeutuksiin, joissa nykyiselläänkään valintakoe ei edellytä pitkää valmistautumista. Erillishakua avoimen korkeakouluopintojen perusteella on syytä kehittää, sillä se tarjoaa mielekkään mahdollisuuden hakea korkeakouluun esim. työssäkäyville hakijoille.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammatillisen todistuksen hyödyntäminen valinnoissa pitää selvittää. Mukana pitää olla myös ammatillisen koulutuksen asiantuntijoita (myös ammatti- ja erikoisammattitutkinnot). Jossain valinnoissa voi olla perusteltua vaatia yo-tutkinnon kokeen/kokeiden suorittamista, valintakokeen suorittamista (esim. soittonäyte) tai avoimen amkin opintojakson suorittamista. Näihin olisi hyvä olla jokin yhtenäinen linja ja suositus.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ylioppilastutkinnon kokeen tai kokeiden vaatiminen ammatillisen koulutuksen käyneen osalta pitää miettiä tarkkaan ja perustellusti. Kun korkeakoulut saavat päättää valintaperusteistaan, on mahdollista, että korkeakoulut vaativat yo-kokeen/kokeiden suorittamista, vaikka valinta voitaisiin tehdä muutenkin. Olisi toivottavaa saada valtakunnallisia linjauksia, minkälaisissa koulutuksissa yo-kokeiden suorittamista voidaan vaatia.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltuvuuden mittaamisesta on esitetty perusteltua kritiikkiä. Se on käsitteenä hyvin hankala ja myöskin vaikea perustella, miten ja miksi sitä käytetään valintaperusteena.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

On tarvetta kehittää ulkomaisten tutkintojen suorittaneiden valintatapoja ja etsiä vaihtoehtoja valintakokeeseen perustuville valinnoille.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Tutkimustieto ja kansainvälinen vertailu ovat tarpeellisia, että opiskelijavalintoja tehtäisiin faktapohjaisesti, eikä mielipiteiden ja yleisten käsitysten pohjalta. Olisi tarpeen saada korkeakouluille hyvin perusteltuja yhteisiä suosituksia, joihin korkeakouluja sitoutettaisiin.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Raportti on monipuolinen ja perusteellinen, mutta keskittyy yliopistojen vetovoimaisimpien koulutusten valintojen haasteisiin. Tavoitteena on kuitenkin kaikkien koulutusten valintaperusteiden kehittäminen ja erilaisten hakijaryhmien huomioon ottaminen. Vetovoimaisissa koulutuksissa on hyvin erilaiset haasteet kuin matalan vetovoiman koulutuksissa. Samoin vanhojen ja uusien ylioppilastutkintojen vertailukelpoisuus asettaa lisähaasteita ylioppilastutkintojen hyödyntämiselle opiskelijavalinnoissa.

Kun halutaan edistää hakijoiden entistä nopeampaa siirtymistä lukiosta korkeakouluihin, on huolehdittava myös siitä, että valintaperusteet ovat riittävän yksinkertaisia myös hakijan näkökulmasta. Tähän apuna voisi olla yhtenäisten pisteytysten lisäksi valtakunnalliset valintasuositukset, jotka ohjaisivat vahvasti yksinkertaistamaan ja yhdenmukaistamaan valintaperusteita ja keventämään valintaprosessia.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Ylioppilastutkinnon kehittämisessä tulisi ottaa huomioon korkeakoulujen valinnat ja se, mitä osaamista korkeakouluopinnoissa tarvitaan (lähtötaso). Korkeakoulujen valintojen näkökulmasta yo-tutkinto voisi olla

nykyistä suppeampi. Yo-tutkintoa voisi uudistaa merkittävästikin, jos sen ensisijainen tehtävä on jatkossa korkeakouluihin valikoituminen. Kehittämisessä olisi toivottavaa ottaa huomioon, ettei lukio-opintojen vaatavuustaso nousisi entisestään vaan opiskelijat saisivat yleissivistävän koulutuksen, jonka päätteeksi he näyttäisivät osaamisensa yo-tutkinnossa ja pääsisivät joustavasti siirtymään korkeakouluopintoihin.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

145 000

sisältää henkilöstö, tila-, materiaalikustannukset sekä valtakunnallisten valintakokeiden, sote-alan esivalinta- ja soveltuvuuskokeiden sekä ulkomailla järjestettävien kokeiden kustannukset.

Seinäjoen ammattikorkeakoulu Oy

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Lausunnon alkuun SeAMK toteaa, että se on käyttänyt Arenen lausuntoluonnosta oman lausuntonsa pohjana ja täydentää sitä eräiltä tärkeäksi katsomiltaan osin.

SeAMK kannattaa valintakoejärjestelmän keventämistä ja korkeakoulujen opiskelijavalintaperusteiden ennakoitavuuden parantamista määrittämällä valintaperusteet riittävän pitkälle aikavälille, jotta valintaperusteet ovat ennalta tiedossa toisen asteen opintoja suorittaville ja opintojen ohjaajille heti opintojen alkuvaiheessa. Korkeakoulujen yhteistyö valintaperusteiden määrittämisessä on erittäin tärkeää, jotta opintoihin pääsy on selkeää. Ammattikorkeakoulut ovat tehneet useita vuosia valintaperusteyhteistyötä (mm. Arenen valtakunnalliset opiskelijavalintaperustesuositukset), mutta suositusten virtaviivaistamista ja uusien valintakoemuotojen, kuten digitaalisten ratkaisujen hyödyntämistä tulee edelleen vahvistaa.

SeAMK korostaa, että on pidettävä erityistä huolta siitä, ettei opiskelijavalintajärjestelmää kehitetä ainoastaan ylioppilaskokeen parempaa hyödynnettävyyttä silmällä pitäen. On huolehdittava siitä, että ammatillisen toisen asteen opiskelijalla on yhtäläinen mahdollisuus päästä opiskelemaan korkeakouluun ilman, että hän joutuisi suorittamaan ylioppilaskirjoitukset tai osia siitä. Korkeakoulujen opiskelijavalintajärjestelmän on turvattava tasapuolinen mahdollisuus elinikäiseen oppimiseen ja korkeakouluopintoihin pääsyyn siten, etteivät toisen asteen valinnat tai epäonnistumiset ylioppilastutkinnon suorittamisessa sulje täysin etenemismahdollisuuksia, kuten todistusvalinta ylioppilastutkinnon arvosanoilla ainoana valintatapana SeAMKin näkemyksen mukaan tekisi.

Ammatillisen perustutkinnon arvosanojen paremman hyödyntämisen selvittämisen ohella SeAMK pitää tarpeellisena selvittää, voidaanko suomalaisessa toisen asteen koulutuksessa järjestää yksi yhteinen, korkeakoulujen opiskelijavalinnassa hyödynnettävä koe, johon voivat osallistua sekä lukio- että 2. asteen ammatillisen koulutuksen opiskelijat opintojensa päätteeksi. Kokeen sisällöllisten kysymysten ohella olisi pohdittava, voiko tämän tyyppinen yhteinen koe korvata nykymuotoisen ylioppilastutkinnon kokonaan ja

onko kokeeseen osallistuminen pakollista lukion ja/tai ammatillisen perustutkinnon suorittaneille. Samalla olisi pohdittava, voidaanko koe toteuttaa valtakunnallisesti sähköisessä muodossa ja millä edellytyksillä.

SeAMKin näkemys on, että 2. asteen ammatillisen tutkinnon suorittamisen tulisi tuottaa sama kelpoisuus ja valmiudet akateemisiin opintoihin kuin ylioppilastutkintokin. Koulutuksellisen tasa-arvon ja hakijoiden yhdenvertaisuuden kannalta on täysin kestäväntöntä, jos 2.asteen ammatillisen tutkinnon suorittanut joutuu lisäksi suorittamaan 1-3 ylioppilastutkinnon koetta voidakseen hakeutua korkeakouluopintoihin. SeAMK korostaa myös lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen yhteistyön vahvistamista sekä opetuksen toteutuksessa että sen sisältöjen kehittämisessä.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

SeAMK katsoo työryhmän ehdotuksen tavoin, että ylioppilastutkinto on vertailukelpoinen arvioitaessa hakijoita, kuten jo nykyisessä järjestelmässä on. Tämä koskee kuitenkin vain niitä hakijoita, jotka ovat suorittaneet lukion oppimäärän kirjoittamista aineista ja joilla on ollut mahdollisuus suorittaa se riittävän perusteellisesti.

Työryhmä nostaa esiin, ettei suullisia vuorovaikutuksen ja viestinnän taitoja kyetä mittaamaan nykyisillä pääsykokeilla, vaikka ne ovat monesti olennaisia työelämätaitoja. Työryhmä ehdottaa puheviestintätaitojen kokeen huomioimista tiettyjen alojen opiskelijavalinnassa. SeAMK tukee huomiota viestintätaitojen tärkeydestä, mutta korostaa, että on myös lukuisia muita työelämätaitoja, jotka olisi huomioitava samalla tavoin. Tämä koskee erityisesti ammatillisen toisen asteen suorittaneita, mutta myös lukio-opintoja. Onkin tärkeää, että myös lukio-opintoja kehitetään työelämää palvelemaan suuntaan.

Lukiodiplomien käytön lisäämisessä ammattikorkeakoulujen opiskelijavalinnoissa SeAMK näkee mahdollisuuksia, kunhan mahdollistetaan vastaava vertailukelpoinen väline myös ammatillisen koulutuksen suorittaneille. Näin ammatillisen tutkinnon suorittaneille taataan tasavertainen mahdollisuus hankkia opintojen aikana väyliä/ osaamista korkeakouluopintoja varten.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

SeAMK yhtyy näkemykseen, että ylioppilastutkinnolla mitataan monia akateemisia taitoja, jotka ovat eduksi korkeakouluopinnoissa. Sen sijaan SeAMK huomauttaa, että pelkästään akateemiset taidot eivät ole olennainen pohjakoulutuksen kannalta, vaan opiskelija voi tulla korkeakouluun oppimaan akateemisia taitoja vahvan substanssiosaamisensa tueksi. Lisäksi osalla aloista, kuten taide- ja kulttuurialan koulutuksissa, ei ole mahdollista mitata koulutuksen suorittamisessa tarvittavaa osaamista ylioppilastutkinnon arvosanojen perusteella.

Aloille soveltuvuuden mittaamisen SeAMK näkee tietyissä tapauksissa tarpeellisena, mutta katsoo työryhmän tavoin, että se voidaan toteuttaa nykyistä laajemmalla korkeakoulujen yhteistyöllä ja uusilla yhteisillä menettelyillä kuten digitaaliset soveltuvuusarvioinnit, ennakkotehtävät, portfolioit tmv. jotka eivät edellytä pitkää valmistautumista. Tässä yhteydessä SeAMK huomauttaa myös, että ammattikorkeakoulujen

valintakokeet eivät tähänkään asti ole laajamittaisesti edellyttäneet erillistä valmentautumista tai valmennusohjelmia.

SeAMK näkee, että erilaiset Mooc- ja verkkokurssit sekä korkeakoulujen ja toisen asteen yhdessä rakentamat opintoväylät ovat parhaimmillaan jopa ylioppilastutkintoa hyödyllisemmät johdattaen opiskelijat suoraan joustavasti ja kitkattomasti korkeakouluopintoihin.

Koska korkeakoulujen opiskelijavalintajärjestelmiä on Suomessa jo pitkään kehitetty pienten osittaisuudistusten pohjalta, jotka eivät ole korjanneet opiskelijavalintajärjestelmän rakenteellisia puutteita, SeAMK pitää tärkeänä ennen työryhmän esittämän toimenpideohjelman täytäntöönpanoa selvittää ennakkoluulottomasti myös muita korkeakouluihin etenemisen malleja. SeAMK pitää tutkimisen arvoisena esimerkiksi keskieuropalaista mallia, jossa korkeakouluihin pääsy on kaikille mahdollista ilman erillisiä opiskelijavalintoja. Tutkinnon suorittaminen edellyttää hyväksytysti suoritettuja opintoja kohtuullisessa opiskeluajassa ja opintomenestys määrittää, ketkä etenevät korkeakouluopinnoissaan tutkintoon saakka.

Tässä mallissa haasteeksi muodostuvat ne opiskelijat, jotka matkan varrella karsiutuvat opinnoista sekä korkeakoulujen nykyinen rahoitusmalli, joka painottuu vahvasti suoritettuihin tutkintoihin. Toinen haaste ovat korkean vetovoiman alat, jotka todennäköisesti tässä mallissa joutuisivat tuottamaan alkuvaiheen opetusta huomattavasti laajemmalle joukolle kuin mikä kykenee opinnot suorittamaan loppuun. Ongelmia aiheutuisi myös heikon vetovoiman aloille, joille ei tässäkään mallissa välttämättä hakeutuisi riittävää aloittajamäärää. Tämän tyyppisten avointen korkeakouluopintoihin etenemisen mallien käyttöönotto edellyttäisi samanaikaista korkeakoulujen rahoituksen perusteiden uudistamista, jota tulisi selvittää samanaikaisesti osana opiskelijavalintojen kokonaisuudistusta.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

SeAMK tukee työryhmän näkemystä valintojen dynamiikasta, kustannuksista ja koulutuksellisesta tasa-arvosta, mutta huomauttaa, että onnistuminen vaatii työryhmän esityksen mukaisesti toisen mahdollisuuden järjestämistä ja muidenkin toisen asteen tutkintojen huomioimista.

Korkeakoulujen valintojen uudistaminen vaatii kokonaan uudenlaisen mallin, jossa sujuvoitetaan korkeakouluopintoihin pääsyä ja huomioidaan tasapuolisesti sekä lukio- että ammatillisen tutkinnon suorittaneet. Lisäksi on huomioitava kansainvälinen kilpailu opiskelijoista ja edistettävä opiskelijavalintoja sujuvoittamalla myös kansainvälisten opiskelijoiden saapumista suomalaisiin korkeakouluihin.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

SeAMK näkee työryhmän ehdotukset yleisesti ottaen kannatettavina. Niiden toteutumisen nähdään vaativan erityisesti ammattikorkeakoulujen osalta myös lukio-opintojen vahvempaa yhteiskunnallista ja

työelämää palvelevaa suuntautumista, jotta luonnollinen opintopolku toiselta asteelta korkeakouluihin paranee työryhmän toiveiden mukaisesti.

Työryhmä ehdottaa, että ammatillisen toisen asteen tutkintoja on syytä pohtia tätä tarkastelua syvemmin. Tämä on olennainen kirjaus ja sen toteuttaminen on elintärkeää, sillä suuri osa ikäluokasta valitsee ammatillisen väylän korkeakouluihin etenemiseen. Ammatilliseen koulutukseen liittyvät omat vaatimuksensa ja erityispiirteensä, jotka tulee ottaa huomioon opiskelijavalintaa kehitettäessä. Reitti korkeakouluihin ei voi vain pohjautua esimerkiksi ylioppilaskirjoitusten mahdollistamiseen 2. asteen ammatillisen koulutuksen opiskelijoille, vaan valintaperusteiden on tuotava esiin erityisosaaminen, joka koulutuksessa saavutetaan.

Toisin kuin työryhmä esittää, SeAMK näkee toisen mahdollisuuden olemassa olon tärkeänä muullakin tavalla kuin vain lukio-opintoihin kiinnittyvien ylioppilaskirjoitusten kautta. Lisäksi SeAMK näkee tarpeellisenä mahdollistaa polut korkeakouluihin esimerkiksi MOOC-kursseilla tai avoimen ammattikorkeakoulun opintojen välillä.

Vieraskielisten opiskelijoiden rekrytoinnin kannalta pelkkä pääsykokeettomuus ei ole riittävä houkutin, vaan lisäksi on mahdollistettava erityisesti EU/ETA-alueen opiskelijoiden nykyistä sujuvamat sisäänottomenettelyt.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

SeAMK näkee ehdotuksen hyvänä, mutta aikataulun liian tiukkana ottaen huomioon, että sen toteuttamisessa on suuria avoimia kysymyksiä ja päätökset vuoden 2018 opiskelijavalintoihin tulisi tehdä mahdollisimman ennakoitavasti jo vuoden 2017 alkupuolella

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Ehdotuksen pohja on hyvä ja tavoite kannatettava, koska siinä pohjaututaan koko toisen asteen tuomaan osaamiseen. Sen ohessa on kuitenkin mahdollistettava toisen mahdollisuuden väylät. Lisäksi SeAMK huomauttaa, ettei valintauudistusta saa tehdä vain vetovoimaisten koulutusalojen ehdoilla, koska

pahimmillaan se muuttaa suuren osan muiden tutkinto-ohjelmien valinnoista lähes mahdottomaksi. Alakohtainen variaatio ja tehokkaat, joustavat käytänteet on edelleen mahdollistettava.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

SeAMK näkee hyvänä tavoitteena sujuvoittaa opiskelijavalintaa paremmalla aiemman opintomenestyksen hyödyntämisellä. Todistusvalinnoissa ei tule lähtökohtaisesti kuitenkaan linjata, että pääosin hyödynnetään ylioppilastutkinnon koetuloksia, sillä kaikilla aloilla ja yhä enenevässä määrin monien hakukohteiden hakijoissa on muita kuin lukion suorittaneita. Siitä syystä on luotava vertailukelpoinen tapa valita kaikkien toisen asteen todistusten perusteella sekä mahdollisia muita väyliä hyödyntäen.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

SeAMK näkee tämän olennaisena perusteena opiskelijavalinnan uudistamiselle, mutta korostaa, ettei suomalaisessa yhteiskunnassa voida luoda järjestelmää, jossa tulevaisuuden kaikki mahdollisuudet määritellään jo lukio-opintojen alkuvaiheessa tai toisen asteen hakukohteilla. Valintaan vaikuttaviin kriittisiin tekijöihin on kyettävä vaikuttamaan myös vähemmän staattisilla prosesseilla.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

4

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

SeAMKin kokemukset avoimen ammattikorkeakoulun opintoihin perustuvan erillishaun toteuttamisesta yhtäaikaaisesti yhteishaun rinnalla ovat huonot. Hakijoiden on yleisesti ottaen vaikea ymmärtää valintajärjestelmää ja hahmottaa, mihin hakuun heidän tulisi hakemuksensa tehdä. Entisestään tämä korostuu, jos lähtökohtaisesti täysin erilaiseen kelpoisuuteen perustuvat haut toteutetaan samanaikaisesti. Hakijoiden kannalta on selkeämpää pitää yhteishaut erillään avoimen väylän hauista.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 3

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

SeAMK pitää aikataulua liian tiukkana. Työryhmän esityksessä ei myöskään huomioida 2. asteen ammatillisten tutkintojen hyödyntämistä, jota ei SeAMKin näkemyksen mukaan voida jättää huomioimatta todistusvalintoja kehitettäessä. SeAMK pitää tärkeänä, että myös toisen asteen ammatillisten tutkintojen todistusvalintojen käyttöönotto mahdollistetaan samanaikaisesti ylioppilastutkinnon todistusvalintojen kanssa.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

5

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

SeAMK epäilee vahvasti tavoitteen realistisuutta ja ohjaako se hakukäyttäytymistä toivottuun suuntaan.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

SeAMKin näkemyksen mukaan ammatillisten tutkintojen hyödyntämisen selvittäminen on käynnistettävä viipymättä ja saatava valmiiksi ennen korkeakoulujen opiskelijavalintajärjestelmän uudistuksen toteuttamista.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

SeAMK on erittäin huolissaan koulutuksellisen tasa-arvoisuuden toteutumisesta esitetyllä mallilla. On kohtuutonta edellyttää, että ammatillisen tutkinnon suorittaneiden tulee valmentautua ja suorittaa osia (1-3 koetta) ylioppilastutkinnosta voidakseen hakeutua korkeakouluopintoihin. Mikäli uudistus etenee työryhmän esittämällä tavalla, vaarantaa se tosiasiallisen mahdollisuuden elinikäiseen oppimiseen ja yhdenvertaisen väylän toteutumisen 2. asteelta korkeakouluopintoihin.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohdana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

3

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltuvuuden mittaamisen tarkempi ja yksityiskohtaisempi perustelu on erittäin hyvä ehdotus, joka luo yhä avoimempaa järjestelmää.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

SeAMK pitää tämän selvityksen tekemistä tarpeellisena, mutta pitää aikataulua liian tiukkana.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

SeAMK kannattaa opiskelijavalintojen vahvaa rakenteellista uudistamista, mikä edellyttää laajapohjaista näkemystä korkeakoulujärjestelmän kilpailukyvyistä. Tutkimuksella tulisi selvittää eurooppalaisen mallin hyödyt, haitat ja mahdollisuudet suomalaisen korkeakoulujärjestelmän opiskelijavalintojen kehittämistä uudistettaessa. Uudistusten tulee mahdollistaa sekä lukiosta että ammatillisesta koulutuksesta valmistuvien tasavertainen eteneminen toiselta asteelta korkeakouluopintoihin. Elinikäisen oppimisen edellytykset on turvattava esitettyä mallia voimakkaammin ja tasavertaisemmin ja koulutuksellisten ”pussinperien” muodostuminen on estettävä.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

SeAMK on toimittanut jo aiemmin arvion valintakokeiden järjestämiskustannuksista, eikä sillä ole uutta tarkempaa tietoa asiasta.

Centria-ammattikorkeakoulu

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Emme ole täysin sitä mieltä, että ylioppilastutkinnon kokeet olisivat jo nykyisellään pääsykokeita parempi perusta valinnoille erityisesti. Ammatillisen koulutuksen tutkintotodistukset eivät ole vertailukelpoisia opiskelijavalinnassa, ja huono menestys ylioppilaskirjoituksissa vaikeuttaa opiskelijavalintaa jo nyt lukio-opinnoissa muuten hyvin menestyneiden opiskelijoiden osalta. Ammattikorkeakoulujen valintakokeissa painottuvat tällä hetkellä vahvasti myös muut kuin akateemiset taidot.

Käsityksemme mukaan tällä hetkellä käytössä olevat lukiodiplomit perustuvat ja ohjaavat enemmänkin yliopisto-opintoihin. Kehittäminen toki olisi mahdollista ammattikorkeakouluopintoihin suunnaten.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Mielestämme motivaation ja alalla työskentelemisen soveltuvuuden arvioiminen eräillä aloilla (esimerkiksi sosiaali- ja terveysala) on erittäin tärkeää. On mahdollista, että hakija on soveltuva selviytymään opinnoista ja tekemään tutkinnon, mutta ei sovellu alan työtehtäviin.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Mielestämme ylioppilastutkintoon perustuvat opiskelijavalinnat voivat viivästyttää korkeakouluopintoihin hakeutumista. Jos ylioppilaskirjoitukset ovat menneet huonosti tai hakija hakee saman kevään ammatillisella tutkinnolla, hakijan pitäisi ehtiä jo ennen valintoja tehdä toissijaisen valintamenettelyn vaatimia opintoja. Aikataulullisesti tämä on todennäköisesti vaikeaa ennen syksyllä käynnistyviä opintoja, sillä valinnat tehdään hyvissä ajoin ennen opintojen alkamista. Käytännössä toissijainen valintamenettely tai huonon arvosanan korottaminen ovat raportissa mainittua pitkää valmentautumista.

Haluamme tuoda esiin raportissa mainitun koulutuksellisen tasa-arvon osalta, että se ei näyttäisi toteutuvan, sillä ylioppilaat ja ammatillisen tutkinnon suorittaneet ovat hyvin eri asemassa opiskelijavalinnoissa näiden suunnitelmien pohjalta. Tiedossa on, että tytöt pärjäävät lukio-opinnoissa poikia paremmin, mikä on toinen tasa-arvo-ongelma – tyttöjen pääsy korkeakouluopintoihin on ylioppilastutkintotodistuksen perusteella todennäköisempää.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Korkeakoulujen tulisi huomioida signaali vaikutukset lukioaikaisiin valintoihin ennemminkin opinnoissa tarvittavan osaamisen kautta. Opiskelijavalinnassa huomioitavien aineiden osalta tulisi huomioida myös ammatillinen toinen aste.

Emme näe, että ammatillisen tutkinnon suorittaneet laajasti suorittaisivat ylioppilaskokeita opiskelijavalintaa varten. Tällöin voisi olla todennäköistä, että opiskelijavalinta ohjaa hakeutumista – eli ammatillisen tutkinnon suorittanut ei hakeudu korkeakouluopintoihin ollenkaan. Ammatillinen koulutus ei ole lukiokoulutusta.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Ammattikorkeakouluopinnoissa tämä toteutuu jo ainakin oman ammattikorkeakoulumme osalta. Joillakin aloilla on kuitenkin ennakoaineisto.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Todistusvalintoja on varmasti perusteltua lisätä. Vaihtoehtoisia valintatapoja, jotka eivät vaadi pitkää valmentautumista, tulee kuitenkin olla. Raportissa ehdotetut vaihtoehdot vaativat nähdäksemme kaikki pitkää valmentautumista. Tätä tulisi kehittää merkittävästi rinnan todistusvalintoja lisättäessä, jotta hakijoiden välinen tasa-arvo toteutuisi.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Vaihtoehtoisia valintatapoja, jotka eivät vaadi pitkää valmentautumista, tulee olla. Raportissa ehdotetut vaihtoehdot vaativat nähdäksemme kaikki pitkää valmentautumista. Tätä tulisi kehittää merkittävästi rinnan todistusvalintoja lisättäessä, jotta hakijoiden välinen tasa-arvo toteutuisi. Esimerkiksi oman ammattikorkeakoulumme hakijoista vuodesta riippuen 25-30% tulee ammatillista väylää. Opiskelijavalinnan tulee olla toimiva ja reilu myös heille.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Ammattikorkeakoulujen osalta käytettävät arvosanat ovat vuosittain olleet pääosin samat – vain pisteytyksessä on saattanut olla pientä liikettä eri vuosien välillä.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Toimenpiteessä esitetyt vaihtoehtoiset valintatavat ovat pitkää valmentautumista, eivätkä ole realistinen vaihtoehto hakuveväänä valmistuville toisen asteen opiskelijoille päällekkäisten aikataulujen takia.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suosittuimmat ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ammatillinen toinen aste ei ole sama kuin lukio, eikä ammatillisen tutkinnon suorittaneilta voi sen takia edellyttää ylioppilaskokeiden suorittamista. Miten huomioitaisiin hakijat, jotka ovat suorittaneet ammatillisen tutkinnon jo aiemmin tietämättä, että vaatimuksena korkeakouluihin voisi olla ylioppilastutkintoon kuuluvan kokeen suorittaminen?

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

3

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

3

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Monet opiskelijat menevät lukioon, koska eivät tiedä, mitä haluavat sen jälkeen tehdä. On suuri pelko, että nämä opiskelijat jäävät seuraaviin opintoihin siirtyessä jalkoihin, koska eivät ole osanneet tehdä oikeita valintoja lukion alussa tai muuten panostaa opintoihin. Korkeakouluopiskelijoilla on paljon mielenterveysongelmia kaikkeen opiskeluun liittyvän kuormituksen kanssa, ja pelkäämme, että tämä paine kohdistuu esitettyjen muutosten mahdollisesti konkretisoituessa yhä nuorempiin opiskelijoihin toisella asteella.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Lukio-opintojen ei tulisi olla vain yhteen kokeeseen tähtääviä. Lukio-opintojen rakennetta voisi tarkastella näiltä osin.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Kustannukset ovat noin 15 000 euroa vuosittain.

Arene ry

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Arene kannattaa valintajärjestelmien virtaviivaistamista ja valintamenetelmien tehostamista. Korkeakoulujen yhteistyö esim. valintaperusteissa on erittäin tärkeä, jotta opintoihin pääsy on selkeää.

Valinnat ovat myös korkeakoulujen autonomian piirissä, ja niitä on kehitetty tarkoituksenmukaiseen suuntaan myös viime vuosina.

Ammattikorkeakoulut ovat tehneet useita vuosia valintaperusteyhteistyötä (ns. Arenen suositukset), mutta suositukset ovat edelleen liian monipolviset, ja niitä tulee virtaviivaistaa, mm. uudenlaiset valintamenettelyt (digitaaliset mahdollisuudet, avoimet polut yms.) niille aloilla, joissa valintakokeita on syytä käyttää osana todistusvalintaa tai todistuvallinnan rinnalla.

Arene huomauttaa, että valintajärjestelmiä ei voi kehittää pelkästään ylioppilaskokeella tehtävää valintaa suosivaksi. Raportissa esitetään, että ammatillisen koulutuksen käyneiden tulisi jatkossa suorittaa maksullinen ylioppilaskoe, esim. yhdestä kolmeen koetta, saadakseen mahdollisuuden hakeutua korkeakoulutukseen.

Arenen vahva kanta on, että ammatillisella tutkintotodistuksella tulee jatkossakin voida osallistua korkeakoulutuksen haun piiriin. Ammatillisessa koulutuksen opetussuunnitelmien perusteissa ja uudistuksessa painotetaan myös yleisiä valmiuksia ja osaamista (mm, matemaattiset-luonnontieteelliset taidot, kielet, viestintä ja vuorovaikutustaidot, yhteiskunnallinen osaaminen ja työelämätiedot).

Olennaista on, että ammatillisen toisen asteen opiskelijoilla on yhtäläinen mahdollisuus päästä opiskelemaan korkeakouluun ilman, että hän joutuisi suorittamaan osia ylioppilaskirjoituksista.

Samoin kansallisen järjestelmän on turvattava mahdollisuus elinikäiseen oppimiseen ja korkeakouluopintoihin pääsyyn siten, etteivät toisen asteen valinnat tai epäonnistumiset sulje täysin etenemismahdollisuuksia, kuten todistusvalinta ainoana valintatapana tekisi.

Arene painottaa, että väylä korkeakouluopintoihin ammatillisesta koulutuksesta tulee olla yhtä joustava ja tasavertainen kuin ylioppilastutkinnon suorittaneille hakijoilla. Näin ollen ei ole mitään syytä vaikeuttaa ammatillisen toisen asteen opiskelijoiden pääsyä korkeakouluihin.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Arene näkee työryhmän ehdotuksen tavoin, että ylioppilastutkinto on vertailukelpoinen väline arvioitaessa hakijoita, kuten jo nykyisessä järjestelmässä on. Se kuitenkin koskee vain niitä hakijoita, jotka ovat suorittaneet lukion oppimäärän kirjoittamista aineista ja joilla on ollut mahdollisuus suorittaa se riittävän perusteellisesti.

Työryhmä nostaa esiin, ettei suullisia vuorovaikutuksen ja viestinnän taitoja kyetä mittaamaan nykyisillä pääsykokeilla, vaikka ne ovat monesti olennaisia työelämätaitoja. Työryhmä ehdottaa puheviestintätaitojen kokeen huomioimista joidenkin alojen opiskelijavalinnassa. Arene tukee huomiota viestintätaitojen tärkeydestä, mutta korostaa, että on myös lukuisia muita työelämätaitoja, jotka olisi huomioitava samalla tavoin.

Tämä koskee erityisesti ammatillisen toisen asteen suorittaneita, mutta myös lukio-opintoja. Onkin tärkeää, että lukio-opintoja kehitetään myös työelämää palvelevaan suuntaan, jolloin lukiokoulutuksessa

voisi suorittaa myös ”erityyppisiä näyttöjä/osaamiskokonaisuuksia/diplomeja”, jonka perusteella opiskelijoita voidaan valita korkeakouluihin, ilman pääsykokeita.

Lukiodiplomien käytön lisäämisessä ammattikorkeakouluissa Arene näkee mahdollisuuksia, kunhan mahdollistetaan vastaava vertailukelpoinen väline tai osaamisen näyttö myös ammatillisen koulutuksen suorittaneille. Näin ammatillisen tutkinnon suorittaneille taataan myös tasavertainen mahdollisuus hankkia jo opintojen aikana ”väyliä/osaamista” korkeakouluihin.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Arene yhtyy näkemykseen, että ylioppilastutkinnolla mitataan monia akateemisia taitoja, jotka ovat eduksi korkeakouluopinnoissa.

Sen sijaan Arene huomauttaa, että pelkästään akateemiset taidot eivät ole ainoa osaamisen alue korkeakouluun hakeutuvan henkilön pohjakoulutuksen kannalta, vaan opiskelija voi tulla korkeakouluun oppimaan akateemisia/korkeakoulutetun taitoja vahvan substanssiosaamisensa tueksi (esim. ammattikorkeakoulututkinnoissa). Lisäksi osalla aloista, kuten musiikin ja monissa kulttuurialan korkeakoulutuksissa ei ole mahdollista mitata kaikkea osaamista ylioppilaskokeiden perusteella (taidot, harrastuneisuus yms.).

Aloille soveltuvuuden mittaamisen Arene näkee tietyissä tapauksissa tarpeellisenä, mutta katsoo työryhmän tavoin, että se voidaan toteuttaa nykyistä joustavammin korkeakoulujen yhteistyöllä ja uudenaikaisilla yhteisillä menettelyillä (= digitaalinen soveltuvuustehtävät, ennakkotehtävät, portfolio), jotka eivät edellytä pitkää valmistautumista/valmentautumista.

Ammattikorkeakouluilla ei sen sijaan ole ollut valmennuskursseihin perustuvia käytänteitä. Opiskelijat on valittu joko todistusten tai sekä todistusten että valintakokeiden/haastattelujen kombinaatiolla hakukohteisiin.

Sen sijaan Arene näkee, että erilaiset Mooc- ja verkkokurssit sekä avoimet opintoväylät ovat parhaimmillaan jopa ylioppilastutkintoa hyödyllisemmin johdattaneet opiskelijat joustavasti ja kitkattomasti korkeakouluopintoihin. Näitä joustavia väyliä tulee edelleen vahvistaa.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Arene tukee työryhmän näkemystä valintojen dynamiikasta, kustannuksista ja koulutuksellisesta tasa-arvosta, mutta huomauttaa, että onnistuminen vaatii työryhmän esityksen mukaisesti toisen mahdollisuuden järjestämistä ja muidenkin toisen asteen tutkintojen huomioimista.

Ammatilliset tutkinnot tulee huomioida valintajärjestelmissä kansallisesti. Kansainvälinen kilpailu opiskelijoista tulee myös huomioida uudella tavalla.

Korkeakoulujen valintojen uudistaminen vaatii kokonaisuudessaan uudenlaisen mallin, jossa selkeästi sujuvoitetaan korkeakouluopintoihin pääsyä nuorten osalta (ei vain todistukset), ja ohjataan aikuiset suorittamaan opintoja avoimen korkeakoulutukseen, jonka mallia tulee myös vahvasti uudistaa.

Tämä kaikki vaikuttaa myös korkeakoulujen rahoitusmalliin ja ohjaukseen. Tarvitaan siis autonomisten korkeakoulujen yhteinen kansallinen rohkea näkemys ja rakenteellinen uudistaminen teemasta ”Opiskelijavalinnat korkeakouluihin”. Peruslähtökohtana koulutuksen nopea ja joustava saavutettavuus, tasa-arvoisuus aiemmista opinnoista riippumatta, sekä kustannuksiltaan laadukas toteutus.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Arene näkee työryhmän ehdotukset yleisesti ottaen kannatettavina. Niiden toteutuminen vaatii erityisesti ammattikorkeakouluopintojen osalta myös lukio-opinnoissa mahdollistettua yhteiskunnallista ja työelämää palvelevia (esim. yrittäjäys, alakohtaisia opintoja) opintoja, jotta kiinnostava opintopolku toiselta asteelta korkeakouluihin paranee työryhmän toiveiden mukaisesti.

Työryhmä ehdottaa, että ammatillisen toisen asteen tutkintoja on syytä pohtia tätä tarkastelua syvemmin. Arene kannattaa vahvasti tätä linjausta. Se on olennainen kirjaus ja sen toteuttaminen on elintärkeää, sillä suuri osa ikäluokasta valitsee ammatillisen väylän korkeakouluihin etenemiseen. Ammatilliseen koulutukseen liittyvät omat vaatimuksensa ja erityispiirteensä, jotka tulee ottaa huomioon opiskelijavalintaa kehitettäessä.

Reitti korkeakouluihin ei voi vain pohjautua esimerkiksi ylioppilaskirjoitusten mahdollistamiseen ammattikouluopiskelijoille, vaan valintaperusteiden on tuotava esiin erityisosaaminen, joka koulutuksessa saavutetaan.

Toisin kuin työryhmä esittää, Arene näkee toisen mahdollisuuden olemassa olon tärkeänä muullakin tavalla kuin vain lukio-opintoihin kiinnittyvien ylioppilaskirjoitusten kautta. Lisäksi Arene näkee tarpeellisena mahdollistaa polut korkeakouluihin esimerkiksi MOOC-kursseilla tai avoimen väylillä.

Vieraskielisten opiskelijoiden rekrytoinnin kannalta pelkkä pääsykoetteettomuus ei ole riittävä houkutin, vaan lisäksi on mahdollistettava erityisesti EU/ETA-alueen opiskelijoiden sisäänotto missä vaiheessa vuotta tahansa.

Maksullisiin tutkinto- ohjelmiin hakevat opiskelijat on voitava ottaa mukaan opintoihin missä vaiheessa tahansa opiskeluvuotta/akateemista vuotta. Opintopolku – järjestelmän ei tule tätä estää, vaan tukea ja toimia vahvana portaalina kansainvälisille hakijoille (selkeä ja houkutteleva portaali/ikkuna, joka tuo esiin monipuolisesti suomalaisten korkeakoulujen kansainväliset tutkinto- ohjelmat.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Arene näkee ehdotuksen hyvänä, mutta aikataulun tiukkana ottaen huomioon, että sen toteuttamisessa on suuria avoimia kysymyksiä (erityisesti toisen asteen ammatillisen tutkinnon suorittaneiden todistukset, eivät ole vertailtavissa sähköisesti tai muutoin) ja päätökset vuoden 2018 opiskelijavalintoihin tulisi tehdä mahdollisimman ennakoitavasti jo vuoden 2017 alkupuolella.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Ehdotuksen pohja on hyvä ja tavoite kannatettava, koska siinä pohjaututaan kokonaisuudessaan toisen asteen tuomaan osaamiseen. Sen ohessa on kuitenkin mahdollistettava toisen mahdollisuuden väylät.

Lisäksi Arene huomauttaa, ettei korkeakoulujen valintauudistusta saa tehdä vain vetovoimaisten koulutusalojen ehdoilla, koska pahimmillaan se muuttaa suuren osan muiden tutkinto-ohjelmien valinnoista lähes mahdottomaksi. Alakohtainen variaatio valinnoissa ja koetut, tehokkaat, joustavat käytänteet on edelleen mahdollistettava.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Arene näkee hyvänä tavoitteena sujuvoittaa opiskelijavalintaa hyödyntämällä aiempaa opintomenestystä.

Todistusvalonnoissa ei tule lähtökohtaisesti kuitenkaan linjata, että pääosin hyödynnetään ylioppilastutkinnon koetuloksia, sillä kaikilla aloilla ja yhä enenevässä määrin monien hakukohteiden hakijoissa on muita kuin lukion suorittaneita. Siitä syystä on luotava vertailukelpoinen tapa valita

opiskelijoita sekä kaikkien toisen asteen todistusten perusteella että mahdollisia muita joustavia, opiskelijälähtöisiä ja kustannustehokkaita väyliä hyödyntäen

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Arene näkee tämän olennaisena perusteena opiskelijavalinnan vauhdittamiselle ja uudistamiselle, mutta korostaa, ettei suomalaisessa yhteiskunnassa voida luoda järjestelmää, jossa tulevaisuuden kaikki mahdollisuudet määritellään jo lukio-opintojen alkuvaiheessa tai toisen asteen hakukohteilla.

Valintaan vaikuttaviin kriittisiin tekijöihin on kyettävä vaikuttamaan myös joustavasti ja vähemmän staattisilla prosesseilla.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Tämä on erittäin oleellinen ja kannatettava ehdotus, joka onnistuessaan tekee koko uudistuksesta legitiimin ja tasavertaisen suomalaisessa yhteiskunnassa. Näin jo autonomiset ammattikorkeakoulut jo osin toimivatkin.

Tämän tyyppisiä hakuja korkeakoulujen tulee edelleen voida järjestää myös yhteishaun ulkopuolella, tarkoituksenmukaisesti ns. erillishakuina. Mm. maahanmuuttajien korkeakoulutukseen hakeutumista pitää voida joustavoittaa, esim. avoimen korkeakouluopetuksen väyliä hyödyntäen.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Arene kannattaa ehdotusta lähtökohtaisesti, mutta pitää aikataulua tiukkana.

Yhteisessä mallissa ei myöskään tule rajoittaa alakohtaisia painotuksia tai eroavaisuuksia.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Linjaus on näin periaatteellisella tasolla, mutta uhkana on samalla, että nämä valinnat vaikuttavat hakukohteiden vetovoimaisuuteen.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ehdotus on erittäin tärkeä ja kannatettava. Jatkotyön on oltava perusteellista ja siihen on otettava mukaan kaikki olennaiset osapuolet.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Arene ei kannata tätä esitystä. Ehdotus ei ole tasa-arvoinen ammatillisen tutkinnon suorittaneiden osalta. Tässä vaadittaisiin lukio-opintoihin painottuvia ylioppilaskirjoitusten arvosanoja joiltakin ammatillisen tutkinnon suorittaneilta.

Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden tasavertainen mahdollisuus korkeakouluopintoihin pitää taata nyt ja myös jatkossa, ilman että joudutaan suorittamaan yo- tutkinnon arvosanoja. Tämä toteutuessaan pidentäisi myös opinto-aikoja ja ei pidennä myöskään työuria.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltuvuuden mittaamisen tarkempi ja yksityiskohtaisempi perustelu on hyvä ehdotus, joka luo yhä avoimempaa järjestelmää.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Arene pitää tämän selvityksen tekemistä tarpeellisenä, mutta pitää aikataulua melko tiukkana.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Tutkimuksellisuus ja arviointi ovat tälle uudistukselle tarpeellisia, jotta tiedetään tarkemmin, mihin on perusteltua edetä.

Arenen kannattaa opiskelijavalintojen vahvaa rakenteellista uudistamista, joka edellyttää laajapohjaista näkemystä korkeakoulujärjestelmän kilpailukyvyistä. Uudistuksia on tehtävä niin, että polut/väylät korkeakouluopintoihin ovat tasavertaiset (lukio, ammatillinen koulutus), ja mahdollisimman joustavat koko työuran.

Elinikäinen oppiminen huomioitava hyvä voimakkaammin. Sillä nyt korkeakoulujen paikkoja täyttää myös ammatin/osaamisen uudistajat, ja se ei voi olla kestävä ratkaisu. Samanaikaisesti yhä useampi suomalainen nuori ei löydä paikkaa suomalaisessa korkeakoulussa, tai odottaa sitä liian pitkään. Opiskelijavalinnat vaativat uudenlaista ajattelua, ja rohkeampaa uudistamista, jossa erityisesti nuoret pääsevät opiskelemaan

korkeakouluihin entistä nopeammin. Ja aikuisille tarjoutuu joustavia mahdollisuuksia hankkia korkeakouluosaamista, ei välttämättä aina tutkintoa.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Suomen yliopistot UNIFI ry

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Yliopistojen oikeus valita opiskelijansa on keskeinen yliopistojen autonomian ulottuvuus. Kuten muistiossa todetaan, Suomessa on pidetty kansallisesti tärkeänä sitä, että korkeakoulut päättävät opiskelijavalinnan perusteista itse. Yliopistojen kannalta on olennaista, että tästä laeissakin ilmaistusta periaatteesta pidetään kiinni myös jatkossa. Yliopistot käyvät mielellään tutkittuun tietoon perustuvaa keskustelua siitä, millä tavalla opiskelijavalinta on mielekäs järjestää, jotta motivoituneimmat ja kyvykkäimmät henkilöt saadaan rekrytoitua korkeakouluopiskelijoiksi koulutuksiin, joissa he menestyvät opinnoissaan.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

--

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

--

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

--

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

5

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Yliopistot ottavat asiaan tarkemmin kantaa omissa lausunnoissaan.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

5

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Asiasta on sovittu tulossopimuksissa.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

--

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

5

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Viitaten yliopistojen oikeuteen päättää opiskelijavalinnan perusteista ja valita opiskelijansa on tärkeää huomioida, että yliopistoilla tulee olla mahdollisuus järjestää opiskelijavalinta siten, että opiskelijoiksi tulevat valituksi henkilöt, jotka koulutukseen soveltuvat ja joilla on edellytykset suoriutua koulutuksesta. Opiskelijavalinnan tapojen tulee voida heijastaa vaatimuksia, joita koulutus ja siitä suoriutuminen opiskelijalle asettavat. Todistusvalinnan lisäksi myös soveltuvuuden testaamisella ja valintakokeilla voi olla tässä alakohdaisesti merkittävä rooli.

Yliopistot ottavat asiaan kantaa tarkemmin omissa lausunnoissaan.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

--

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

5

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Yliopistot ottavat asiaan tarkemmin kantaa omissa lausunnoissaan.

Yhteiskunnallisesta näkökulmasta on tärkeää huolehtia, ettei koulutuksellisia umpiperiä synny ja että niin sanottu toinen mahdollisuus turvataan, ja että korkeakoulutukseen on mahdollista hakeutua erilaisista koulutustaustoista ja elämäntilanteista.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukykyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

--

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

5

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Yliopistot ottavat asiaan tarkemmin kantaa omissa lausunnoissaan.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

5

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Kannattamme jatkotyön käynnistämistä sen selvittämiseksi, voidaanko ja millä tavoin ammatillisia tutkintoja voitaisiin hyödyntää korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

5

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Yliopistot ottavat asiaan tarkemmin kantaa omissa lausunnoissaan.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

5

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Yliopistot ottavat asiaan tarkemmin kantaa omissa lausunnoissaan.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

--

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

--

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Suomen yliopistot UNIFI ry korostaa lausunnossaan yliopistojen oikeutta valita itse opiskelijansa ja käyttää valinnoissaan kunkin alan ja koulutuksen kannalta järkeviä valintatapoja. Tutkimukseen perustuvaa keskustelua aiheesta on hyvä käydä, ja sekä alakohtainen yhteistyö että yliopistojen välinen yhteistyö on kannatettavaa.

Oma erityiskysymyksensä on se, että valintojen kehittämisessä on seurattava tarkasti kehitystyöstä syntyviä vaikutuksia koulutukselliseen tasa-arvoon (mm. sosioekonomiselta, alueelliselta, ja oletussukupuolen kannalta) ja elinikäisen oppimisen mahdollisuuksiin.

Lisäksi UNIFI huomauttaa, että opiskelijavalintojen kehittämisessä aikajänne on pitkä ja vaikutusten näkyminen voi viedä aikaa. Sen vuoksi liian tiukkoja tai epärealistisia aikamääreitä sille, milloin vaikutusten täytyy olla näkyvissä, ei ole järkevää asettaa. Viime vuosina opiskelijavalintojen kehittämisessä on tehty paljon, ja jo tehtyjen uudistusten vaikutusten arviointi olisi tarpeen.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Ylioppilastutkintoa on syytä kehittää tiiviissä yhteistyössä korkeakoulujen opiskelijavalinnoista vastaavien kanssa, sillä vain siten voidaan varmistaa, että ylioppilastutkinto on opiskelijavalintojen kannalta hyödyllinen työväline.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

--

Kauppätieteellisen alan yhteisvalinta

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Kauppätieteissä valintaperusteet ovat olleet melko pysyvät. Vaikka valintaperusteet päätetään vuosittain, tehdyt muutokset ovat olleet pieniä. Valintaperusteet ovat olleet aika vakiintuneet v. 2005 alkaen.

Kauppätieteissä pyrkimys on siihen, että valintaperusteita ei muuteta vuosittain vaan lähtökohta on, että ne pysyisivät samanlaisina useamman vuoden kerrallaan. Valintaperusteiden vahvistaminen vain vuodeksi kerrallaan antaa mahdollisuuden sille, että jos valintaperusteissa havaitaan jokin puute käytännössä, on niitä mahdollisuus muuttaa seuraavalle vuodelle. Erityisesti ylioppilastutkinnon pisteytyksen pysyvyyttä olemme pitäneet tärkeänä.

Mahdollisuus hakeutua valintakokeiden vuoksi vain yhdelle alalle on hakijan näkökulmasta hankala. Esimerkiksi kauppätieteistä kiinnostunut hakija voi olla kiinnostunut myös oikeustieteistä, mutta hakijan on todennäköisesti valittava vain toinen ala, jolle hakeutuu, koska valmistautuminen kahteen valintakokeeseen samanaikaisesti on käytännössä mahdotonta. Yhteisvalinnat helpottavat tilannetta, mutta nekin rajaavat hakeutumisen yhdelle alalle, vaikka hakija saattaisi mieluummin priorisoida opiskelupaikkakuntaa ja hakeutua siellä eri hakukohteisiin.

Kauppätieteellisellä alalla keskustellaan todistusvalinnan osuuden selkeästä kasvattamisesta (esitetty 50 %, nykyään 20 %). Suunnitelmassa valintakokeella valittavien osuus on kuitenkin tarkoitus säilyttää riittävän suurena, jotta myös muilla kuin ylioppilastutkinnossa menestyneillä tai ylioppilastutkinnon suorittaneilla on mahdollisuus hakeutua alalle. Valintakoetta ollaan kuitenkin kehittämässä nykyistä kevyemmäksi ja vähemmän ennakkovalmistautumista vaativaksi.

Yhtenä merkittävänä syynä todistusvalinnan käyttöönotolle oli tarjota opiskeluvaihtoehto ulkomailla opiskelua miettiville opiskelijoille. Yhteishaun toisen hakuajan ja valintoihin liittyvän päätöksen teon välinen aika on nyt noin 2,5 kuukautta. Se ei mielestämme ole kovin pitkä.

Kauppätieteellisellä alalla ymmärretään, että valmennuskurssit ovat ongelmallisia. Lausunnossa ehdotetut muutokset eivät poistaisi ”valmennuskurssiongelmaa”, vaan ongelma todennäköisesti siirtyisi abi-valmennukseen.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

On hyvä, että ylioppilastutkintoa kehitetään ja esim. sähköisten aineistojen hyödyntäminen mahdollistuu. Lukiodiplomit eivät vastaa kauppätieteiden tarpeisiin, joten niitä ei voi käyttää valintaperusteina. Todistus suullisen viestinnän/kirjallisen viestinnän kokeessa ei ole tarkoituksenmukainen. Ko. asiat ovat työelämän/akateemisen elämän perustaitoja, mutta ne eivät voi olla valintaperusteena.

Kauppatieteellisellä alalla tarvitaan erilaisia taitoja ja osaamista, myös niitä, joilla puheviestintätaidot eivät välttämättä ole vahvin alue.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Raportista saa sen käsityksen, että nykysysteemi olisi väärä tapa valita opiskelijoita. Kuitenkin hakupainealoilla valintaa on tehtävä ja myös heikosti yo-kirjoituksissa menestyneille on annettava mahdollisuus myöhemmin osoittaa sellaista osaamista, että voivat tulla hyväksytyksi. Motivoinnin osalta olemme samaa mieltä, että valintakoe ei mittaa todellista motivaatiota alalle/alan opiskeluun. Motivaatio on lisäksi muuttuva. Itse opiskelu, yksikön tarjoamat mahdollisuudet ja puitteet sekä innostava ilmapiiri vaikuttavat opintojen aikana ns. lopulliseen motivaatioon opiskella ja suorittaa tutkinto. Kauppatieteellinen ala näkee perusteltuna toteuttaa osan valinnoista edelleen valintakokeen kautta. Kauppatieteellisellä alalla keskustellaan todistusvalinnan osuuden selkeästä kasvattamisesta (esitys 50 %, nykyään 20 %). Suunnitelmassa valintakokeella valittavien osuus on kuitenkin tarkoitus säilyttää riittävän suurena. Lisäksi valintakoetta ollaan kehittämässä nykyistä kevyemmäksi ja vähemmän ennakkovalmistautumista vaativaksi.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Työryhmän raportin mukaan ylioppilaiden osalta ylioppilastutkintoon perustuvat valinnat voisivat lisätä tasa-arvon toteutumista edellyttäen että "toisen mahdollisuuden" järjestämisestä huolehditaan. Valintakoe on kustannustehokkain tapa järjestää "toinen mahdollisuus" verrattuna siihen, että hakijat lähtevät korottamaan tietyn aineen tai tiettyjen aineiden arvosanoja koko lukion oppimäärän osalta yo-kirjoituksissa. Valintakoe tarvitaan niille, jotka eivät voi tulla hyväksytyksi yo-tutkintotodistuksen (ei ole yo-tutkintoa tai se on huono) perusteella. Valintakokeen tarkoitus on pystyä erottelemaan nämä hakijat toisistaan. Kauppatieteellisellä alalla pohdinnassa oleva malli valintakokeesta kuormittaa hakijaa vähemmän kuin yo-tutkinnon arvosanojen korottaminen.

Lisäksi hakupainealoilla hakijat ovat yleensä ko. alalle uskollisia siten, että yo-arvosanojen korottamisesta ei ole sanottavaa hyötyä muiden alojen valintaan. Kauppatieteellisellä alalla hakijat yleensä hakevat useampaan kauppatieteiden hakukohteeseen.

Olemme samaa mieltä, että jos hakija hakee kahteen tai useampaan eri alan hakukohteeseen, hakija voi käytännössä valmistautua vain yhteen valintakokeeseen. Siten todellisten hakukohteiden määrä jää mahdollisesti vain yhteen.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Pisteytykset eivät saa olla liian monimutkaisia. Erottelevuutta voidaan lisätä, kunhan se ei kohtuuttomasti vaikeuta valintaperusteiden ymmärtämistä (OPot, hakijat, valintojen toteuttajat). Yhtenä erottelukykä lisäävänä vaihtoehtona mainittiin lukion oppimäärän kurssien määrän huomioiminen ylioppilastutkinnon arvosanojen painotuksessa. Käsittääksemme ylioppilastutkinnon arviointia kehitetään parhaillaan niin, että jo arviointivaiheessa huomioidaan eri kokeiden vaativuus juuri kurssien määrän osalta ja kirjoittajien määrän osalta. Mielestämme ei ole tarkoituksenmukaista enää tämän jälkeen huomioida painotuksia korkeakoulujen opiskelijavalinnassa. Lisäksi liian monimutkaiset pisteytysmallit ja kovin paljon signaalivaikutuksia huomioivat pisteytysmallit saattavat lopulta vähentää hakijan mahdollisuuksia hakea samanaikaisesti useammalle eri alalle.

”Toinen mahdollisuus” vain ylioppilastutkinnon kokeiden uusimisen kautta on aivan liian pitkää valmistautumista vaativa ja varmastikin kustannuksiltaan suurempi kuin valintakokeen järjestäminen. Lisäksi jo työelämässä olevien ns. ”aikuisten hakijoiden” väylänä ylioppilaskokeiden uusiminen (vs. valintakoe) ei tunnu järkevältä hakijan eikä yliopiston näkökulmasta. ”Toisena mahdollisuutena” tarjottu valintakoe antaa hakijalle mahdollisuuden valita hänen kannaltaan kustannustehokkaamman hakutavan; ylioppilastutkinnon arvosanan/arvosanojen korottamisen tai valintakokeeseen valmistautumisen.

Vaikka hakijat voidaan koulutustaustan perusteella jakaa eri hakuryhmiin, ei se välttämättä ole tarkoituksenmukaista. Kauppatieteellisen alan valinnoissa ei ole järkevää jakaa ylioppilastutkinnon suorittaneita ja ammatillisen tutkinnon suorittaneita eri ryhmiin. Mitä erilaisempiin ryhmiin hakijoita jaetaan, sitä sekavammaksi valinta menee. Myös kiintiöiden määrittäminen eri ryhmille on mahdotonta. Toisaalta ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon arvosanoja ei ole mahdollista vertailla keskenään. Näin ollen valintakoe on tapa vertailla eri tutkinnon suorittaneita keskenään. Jos ammatillisen tutkinnon suorittanut haluaa osallistua myös todistusvalintaan, hän voi suorittaa ylioppilastutkinnon, mutta sen sijaan että hän valmistautuisi vähintään neljään eri kokeeseen, hän voisi osallistua valintakokeeseen ja perehtyä juuri häntä kiinnostavan alan aineistoon.

Kauppatieteellinen ala on sellainen, että haetaan erilaisia osaamisprofiileja omaavia opiskelijoita. Opiskelijavalintaan ei voida kiinnittää vain määrättyjä yo-tutkinnon arvosanoja. MOOC-kurssit eivät sovellu korkean hakupainealalle. Jos nämä hyväksyttäisiin, kurseista tulisi valintakokeita.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Kauppatieteellisellä alalla keskustellaan valintakokeen uudistamisesta keväälle 2018 niin, että valintakoe ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Toimenpideohjelmassa esitetään, että otettaisiin käyttöön opiskelijavalinta, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Miten ”pitkä valmentautuminen” tulkitaan?

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Hakupainealoilla valintamenettelyn uusiminen ei poista itse ”ongelmaa” eli sitä, että suuri osa hakijoista jää valitsematta kauppatieteisiin. Olemme sitä mieltä, että valintakoe on tarpeellinen valintamenettely niille, jotka eivät ole menestyneet yo-kokeissa tai eivät ole ylioppilaita. Tällaiset hakijat voivat osoittaa riittävän osaamisen alalle osallistumalla valintakokeisiin. Emme pidä tarkoituksenmukaisena sitä, että hakijat joutuvat korottamaan yo-tutkinnon arvosanoja ja valmentautumaan niihin pitkänkin ajan.

Kauppatieteellisellä alalla keskustellaan todistusvalinnan osuuden selkeästä kasvattamisesta (esitetään 50 %, nykyään 20 %), joten todistusvalinnan ensisijaisuudesta olemme samaa mieltä, mutta pidämme tärkeänä säilyttää myös valintakoevaihtoehdon muissa kohdissa kuvattujen perusteiden vuoksi.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Kauppatieteellisellä alalla keskustellaan todistusvalinnan osuuden selkeästä kasvattamisesta (esitetään 50 %, nykyään 20 %), joten todistusvalinnan ensisijaisuudesta olemme samaa mieltä, mutta pidämme tärkeänä säilyttää myös valintakoevaihtoehdon muissa kohdissa kuvattujen perusteiden vuoksi.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Kauppatieteellisellä alalla on jo nyt ollut vakiintuneet valintaperusteet. Valintaperusteita joudutaan kuitenkin arvioimaan vuosittain uudelleen ja siten muutoksia voi joutua tekemään niin, ettei lukio-opintojen aloittaneilla ole välttämättä tiedossa valintaperusteet yo-kirjoitusajankohdalle. Kauppatieteissä lähtökohtana kuitenkin on se, että valintaperusteet olisivat muuttumattomat useamman vuoden. Kauppatieteiden osalta yo-tutkinnon pisteytyksessä huomioidaan eri oppiaineet niin, ettei kaikkia pisteitä

anneta vain tietyistä aineista (pisteytyksessä on kohta ”kaksi muuta parhaat pisteet antavaa koetta”). Kauppatieteissä ei haeta vain yhdenlaista osaamista.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

3

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Hakupainealoilla hakijoiden määrä on niin suuri, ettei verkko-opintojen tai digitaalisten suoritustapojen hyödyntäminen välttämättä ole kustannustehokas valintatapa (huomioitava kurssin tarjoajien käyttämä aika). Lisäksi verkko/digitaalisten kurssien arvioinnissa tulisi kiinnittää huomio tarpeeseen erotella hakijat, jolloin loppusuorituksesta voi tulla valintakokeeseen verrattavissa oleva testi. Kauppatieteellisellä alalla on suunnitteilla yksiköiden yhteinen kauppatieteiden perusopinnot -kokonaisuus, jota mahdollisesti voidaan hyödyntää joskus tulevaisuudessa ”valintatapana”.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Yo-tutkintojen pisteytysten tulee olla selkeät ja hakijoille ymmärrettävät. Lukiolaisten näkökulmasta olisi selkeämpi, että yo-tutkinnon pisteytykset eivät olisi jokaisessa hakukohteessa erilaiset. Todistusvalinnassa hakija voisi hakea samalla hakukerralla useammalle alalle. Yliopiston näkökulmasta haasteellinen, koska kansallisesti yhtenäiset yo-tutkintojen pisteytysmallit eivät välttämättä sovi kaikille aloille. Jos kansallisesti löytyy jokin selkeä malli, joka soveltuu kauppatieteelliselle alalle, voidaan miettiä otettavaksi käytäntöön. Mikäli kansallinen pisteytysmalli otettaisiin käyttöön, johtaisi se siihen, että valintaperusteita joudutaan muuttamaan.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Kauppateieteissä yo-tutkintojen pisteytyksessä on jo nyt huomioitu ne aineet, jotka koetaan tärkeäksi alaa opiskeltaessa. Todistusvalinnassa tulee pystyä huomioimaan eri oppiaineita, koska kauppatieteelliselle alalle ei haeta vain yhdenlaista osaamista.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

4

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammatillinen koulutus tulisi olla kansallisesti saman tasoinen ja eri hakijoiden kannalta vertailukelpoinen. Ongelmana on, etteivät ammatillisen koulutuksen todistukset ole vertailukelpoisia/tasa-arvoisia keskenään (vrt. yo-tutkinto). Tästä syystä kauppatieteellisellä alalla pidetään valintakoetta tasapuolisena valintaperusteena ammatillisen koulutuksen suorittaneille. Vaikka hakijat voidaan koulutustaustan perusteella jakaa eri hakuryhmiin, ei se välttämättä ole tarkoituksenmukaista. Kauppatieteellisen alan valinnoissa ei ole järkevää jakaa ylioppilastutkinnon suorittaneita ja ammatillisen tutkinnon suorittaneita eri ryhmiin. Mitä erilaisempiin ryhmiin hakijoita jaetaan, sitä sekavammaksi valinta menee. Myös kiintiöiden määrittäminen eri ryhmille on mahdotonta. Ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon arvosanoja ei ole mahdollista vertailla keskenään. Näin ollen valintakoe on tapa vertailla eri tutkinnon suorittaneita keskenään. Jos ammatillisen tutkinnon suorittanut haluaa osallistua myös todistusvalintaan, hän voi suorittaa ylioppilastutkinnon, mutta sen sijaan että hän valmistautuisi vähintään neljään eri kokeeseen, hän voisi myös osallistua valintakokeeseen ja perehtyä juuri häntä kiinnostavan alan aineistoon.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Kauppatieteellisellä alalla ei ole vain yhtä, kahta tai kolmea lukion ainetta, joilla olisi merkitystä. Kauppatieteissä tarvitaan erilaista osaamista omaavia hakijoita/opiskelijoita. Ei voida yhdelle ryhmälle määrittellä vain yhtä tai kahta ainetta, joiden perusteella valittaisiin uusia opiskelijoita, kun lukion ja yo-tutkinnon suorittaneilla on useampi kirjoitettu aine. Lisäksi ammatillisen tutkinnon suorittaneilla valmentautuminen yo-tutkinnon kirjoituksiin edellyttää pitkää valmentautumista eikä sekään takaa opiskelupaikkaa. Valintakokeen järjestäminen ammatillisen tutkinnon suorittaneille on kustannustehokkain

valintamenetelmä, kun valintakokeeseen voivat osallistua myös ne, jotka eivät tule valituksi todistusvalinnalla.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

5

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Ylioppilastutkinnon kehittämistoimia ei voida huomioida vielä vuoden 2018 opiskelijavalinnassa.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Oikeustieteen alan opiskelijavalintojen uudistamistyöryhmä

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

3

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Nykytilanteessa hakijalla on mahdollisuus hakeutua vain yhteen hakukohteeseen täysipainoisesti. Oikeustieteen yhteisvalinnan toteutuessa vuodesta 2018 alkaen henkilö voi hakea samalla valintakokeella kaikkiin oikeustieteen alan suomenkielisiin yksiköihin.

Vaihtuvat valintaperusteet koskevat oikeustieteen alalla vain vuosittain vaihtuvaa valintakoe kirjallisuutta. Mietinnössään opiskelijavalintojen uudistamistyöryhmä ehdottaa, että valintaperusteet (pl. vaihtuva aineisto) vahvistetaan useammaksi vuodeksi kerrallaan. Toisen asteen opintonsa juuri päättävät huomioidaan sekä vuosittain vaihtuvalla valintakoemateriaalilla että sen julkaisuajankohdalla, joka ajoittuu tarkasti ylioppilaskokeiden päättymiseen. Valmistautumisaika valintakokeeseen on lyhyt. Valintajärjestelmä, joka nojautuu vain yhteen toisen asteen koulutukseen eli ylioppilastutkintoon ei ole järkevä hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun kannalta.

Korkeakoulujen välistä yhteistyötä ja yhtenäistä opiskelijavalintakäytäntöä esitetään toteutettavaksi oikeustieteen alan yhteisvalinnan muodossa. Tämä on omiaan selkeyttämään ja tehostamaan oikeustieteen valintajärjestelmää ja antaa mahdollisuuden kehittää myös yhtenäisiä informaatiokäytäntöjä.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

4

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Opiskelijavalintoja pohtinut työryhmä ei pidä ylioppilastutkintoa valintakoetta parempana perustana opiskelijavalinnoille. Lukio-opinnoissa saatavat tiedot ja taidot vastaavat vain osittain oikeustieteen opinnoissa vaadittaviin tietoihin. Edelleen ongelmallista on jos opiskelijavalinta perustuu ainoastaan pisteytysmalliin, joka muodostuu muusta kuin oikeustiedettä koskevista opinnoista.

Luvussa kolme mainittu tehtäväpankkien mahdollisuus ylioppilaskirjoituksissa on työryhmän mielestä kiinnostava ehdotus, jota kannattaa selvittää tarkemmin.

Oikeustieteen alalla on selvitetty mahdollisuutta valintakokeen digitalisoimiseen. Sähköinen valintakoe mahdollistaa valintakoemateriaalin monimuotoistamisen ja siten osaltaan edistää mm. ennakkomateriaalin vähentämispyrkimyksiä. Yhteistyötä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa on käynnistetty.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Ylioppilastutkinto ei testaa akateemisia valmiuksia siten kuin oikeustieteen tähän tarkoitukseen räätälöity valintakoe kykenee mittaamaan. Lukio-opetus ei tutustuta hakijaa oikeustieteeseen tieteenalana, vaan tarjoaa yhden kurssin aihetta sivuten. Erityisesti tästä syystä motivaatio näyttelee suurta roolia valintamekanismissa.

Valintakoemateriaali palvelee hakijaa toimien näyteikkunana alalle. Valintakoetta voidaan pitää hyvänä motivaatiomittarina, koska opiskelupaikan saaminen oikeustieteellisessä tiedekunnassa on vakiintuneesti edellyttänyt varsin hyvää onnistumista valintakokeessa. Valintakoejärjestelmä takaa sen, että opiskelupaikat kohdistuvat niille, jotka ovat osoittaneet motivaatiotaan ja osaamistaan paneutumalla lyhyessä ajassa hyvin valintakoemateriaaliin.

MOOC-tyyppinen avoin verkkokurssi ei sovi oikeustieteen alan päävalintoihin jo pelkästään suuren hakijamäärän vuoksi. Verkkokursseissa ongelma on myös henkilöiden luotettavassa tunnistamisessa ja sen suoritustilanteen valvonnassa.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Oikeustieteessä ylioppilastutkintopohjaisiin valintoihin siirtyminen siirtäisi hakijoiden osalta aikainvestoinnin ylioppilaskirjoituksiin. Tämä siirtää hakijapaineen pois korkeakoulun valinnoista, mutta ei ratkaise perusongelmaa, jossa hakijoita on tarjolla kymmenkertainen määrä aloituspaikkoihin nähden ja alalle parhaiten sopivat pitää valita tästä joukosta.

Huippuarvosanat yo-kokeistakaan eivät takaa opiskelupaikkaa, joten yo-arvosanojen korotustarve oikeustieteen alan valintoja varten on kova. Lähtekö eximian tai laudaturin kirjoittanut hakija korottamaan arvosanojaan, jos ei opiskelupaikka ensimmäisellä kerralla irtoakaan? Jos erottelevuusongelmaa ratkaistaan esim. desimaalilla, joka kertoo, kuinka monta hakijan kanssa saman arvosanan kirjoittanutta on saanut kokeessa huonommat pisteet, puhutaan edelleen todella pienistä marginaaleista.

Oikeustieteen alalle hakeutuvista valtaosa on sitoutunut oikeustieteen opiskeluun, joten oikeustieteen hakijoiden ylioppilaskokeilla ei ole suurta merkitystä muiden alojen valintoihin. Oikeustieteen alan hakija ei siis yo-arvosanoja korottaessaan todennäköisesti niitä hyödynnä muissa valinnoissa.

Ensi kertaa pyrkivien mahdollisuuksia voidaan parantaa lyhyen valmistautumisajan, vaihtuvan valintakoemateriaalin ja ensikertalaiskiintiön avulla, niin kuin on tehtykin. Yhtäläillä merkityksellistä on kuitenkin se, ettei opiskelujen käynnistämisen tehostaminen tapahdu hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun ja hakujärjestelmän oikeudenmukaisuuden kustannuksella. Edelleen muita toisen asteen tutkintoja tai vanhempia ylioppilastutkintoja ei ehdotetussa mallissa huomioida kunnolla, jolloin koulutuksellinen tasa-arvo toistaiseksi toteutuu parhaiten kaikille yhteisille valintakokeella.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

4

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Ylioppilastutkinnon erottelevuusongelmaan ei ole esitetty oikeustieteen alalle pätevää ratkaisua. Koekertaan sidotut suhdeluvut tai pisteiden vertailu eivät kohtele hakijoita yhdenvertaisesti, koska erot hakijoiden ylioppilastutkintojen arvosanojen välillä voivat olla pieniä. Valintakoe tulisikin nähdä eräänlaisena siltaopintona lukio-opintojen ja oikeustieteellisissä tiedekunnissa suoritettavien opintojen välillä. Tässä katsannossa valintakoe nopeuttaa opintojen aloitusvaihetta ja sujuvoittaa siirtymistä kohti oikeudenalakohtaisia opintosuorituksia.

Ennen valtakunnallisia pisteytys suosituksia oikeustieteen alalla otetaan käyttöön yhteinen ja yksinkertainen lähtöpistemalli, joka huomioi nykyiset lähtöpisteytyksen periaatteet. Lähtöpisteitä ylioppilaskokeissa tuottavat aineet ja niistä saatavissa olevat pisteet yhdenmukaistetaan ja ne ovat kaikissa oikeustieteen alan hakukohteissa samat.

Valintakoejärjestelmä tarjoaa mahdollisuuden opiskelupaikan saamiseen myös sellaisille hakijoille, jotka eivät ole menestyneet lukio-opinnoissa erinomaisesti tai joilla on muu aikaisempi tutkinto. Jos valinta suoritettaisiin pelkästään ylioppilastutkinnon arvosanojen perusteella, ainoastaan koulussa parhaiten pärjänneet voisivat tulla kysymykseen oikeustieteen sisäänotoissa. Hakijoiden yhdenvertaisuuden kannalta tämä on ongelmallinen näkemys. Erityisesti ammatillisen tutkinnon asemaa korkeakoulukelpoisuuden tuottajana ei pidä ohittaa tai kiertää ylioppilaskokeiden uudenaikaisilla järjestelyillä. Tämä olisi omiaan johtamaan monien kyvykkäiden, juristitehtäviin sopivien henkilöiden rajautumiseen oikeustieteellisen koulutuksen ulkopuolelle. Myös muille kuin lukiossa erinomaisesti pärjänneille henkilöille tulisi antaa ns. toinen mahdollisuus tässä tärkeässä koulutuksellisessa välivaiheessa. Tämä koskee erityisesti niitä nuoria, jotka eivät ole suoriutuneet lukiossa kykyjään edellyttävällä tavalla. Oikeustieteellisissä yksiköissä on enemmän kuin muilla koulutusaloilla niitä, jotka ovat jo toimineet jossain muussa ammatissa, ja tällaiset henkilöt ovat vasta työelämässä kiinnostuneet lakimiesammattista ja -tehtävistä. Varsin monet näistä suoriutuvat hyvin sekä oikeustieteen opinnoista että tulevista tehtävistä lakimiehenä.

Ylioppilastutkinnon yhteisten pisteytysmallien aikataulu on ongelmallinen: lukiolaiset tekevät yo-kirjoituksiin vaikuttavia valintojaan jo ensimmäisenä lukiovuonna. Tämän kokoluokan muutos opiskelijavalinnoissa vaatisi käytännössä kolmen vuoden siirtymäajan (päätöksistä tiedottamisesta).

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

3

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Opiskelijavalintojen uudistamistyöryhmä pitää perusteltuna sitä, että valintakoe säilytetään jatkossakin oikeustieteen opiskelijavalinnoissa. Valmentautumisaika kokeeseen on tärkeä synkronoida ylioppilaskirjoitusten päättymisajankohdan kanssa, eikä se ole pitkä. Valintamenettelyssä huomioidaan ensikertalaiset hakijat (75 % kiintiö) ja uudet ylioppilaat (valintakoemateriaalin julkaisuajankohta).

Uudistamistyöryhmän ehdottama yhteisvalinta yhtenäistää alan valintaperusteet sekä parantaa koulutustarjonnasta annettavaa tietoa. Hakumenettelyä tehostaa se, että henkilö voi hakea useampaan oikeustieteen yksikköön samalla kokeella. Menettelyä on mahdollista edelleen tehostaa valmentautumisaikaa vähentämällä.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

4

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen tulee kiinnittää entistä paremmin huomiota ja oikeustieteen opetusta lukioissa kehittää nykyistä kattavammalle ja akateemisemmalle pohjalle. Työryhmä ehdottaa yhteistyötä lukioiden ja YTL:n kanssa. Lakitiedon kurssin oppimateriaalia tulisi syventää kansalaistiedosta oikeustieteen kysymyksenasetteluja havainnollistavaan suuntaan. Tämä loisi edellytyksiä parantaa ylioppilastutkinnon painoarvoa valintamenettelyssä sekä mahdollisuuden tunnistaa ja palkita erityisistä ansioista ko. osaamisalueella.

Oikeustiede on hakijamäärien perusteella yksi suosituimmista akateemisista aloista. Opiskelupaikkaa ei siksi voida tarjota pelkästään tiedekuntaan pyrkivän hakumotivaation perusteella, vaan hakijan motivaatiota ja osaamista tulee mitata yleisesti hyväksyttävällä tavalla. Hakijoiden karsinta tämän alan opintoihin tapahtuu sekä lukio- että valintakoemenestyksen perusteella. Hakija osoittaa motivaatiotaan sitoutumalla hakuprosessiin, perehtymällä yksityiskohtaisesti valintakoemateriaaliin ja tässä prosessissa osaamistaan parhaiten osoittavat menestyvät valintakokeessa.

Oikeustieteen ala on niin kilpailtu, että vain huipputodistuksilla olisi mahdollista tulla valituksi todistusvalinnassa. Tämä siirtäisi hakijapaineen ylioppilaskirjoituksiin ja olisi edelleen hakijalle merkittävä aikainvestointi. Opiskelijavalintojen uudistamistyöryhmässä ei otettu kantaa opiskelijavalintojen kustannuksiin. Yksiköiden yliopistot lausuvat asiasta.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

4

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Oikeustieteen alan opiskelijavalintojen uudistamistyöryhmä ei ole päätenyt mietinnössään esittämään valintakokeesta luopumista eikä yhteispistejonosta valittavien kiintiön kasvattamista muiden kuin ylioppilaiden tai lukio-opinnoissa huonommin menestyneiden kustannuksella. Ylioppilaskoe ei mittaa hakijoiden motivaatiota eikä soveltuvuutta oikeustieteen korkeakouluopintoihin riittävällä ja

asianmukaisella tavalla. Valintakoe on sen sijaan valintamenettelyllä yhdenvertainen ja oikeudenmukainen keino karsia hakijoiden suurta määrää.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Opiskelijavalintojen uudistamistyöryhmä ehdottaa mietinnössään valintaperusteiden vahvistamista (pl. vuosittain vaihtuva valintakoemateriaali) useammaksi vuodeksi kerrallaan. Valintaperusteet ovat nykyiselläänkin olleet varsin muuttumattomia ja on perusteltua lähteä siitä, että yleiset valintaperusteet vahvistetaan useammaksi vuodeksi kerrallaan myös oikeustieteen yhteisvalinnassa.

Mikäli lukioyhteistyötä päädytään lisäämään ja oikeustieteen opetusta laajentamaan kaikille lukiolaisille esimerkiksi verkkokurssin muodossa, otetaan tästä saadut arvosanat sekä mahdollisen tehtäväpankin arvosanat huomioon riittävän pitkällä siirtymäajalla.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

5

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Ei koske oikeustieteen alaa. Työryhmä ei suosittele ensisijaiseen ja toissijaiseen valintamenettelyyn siirtymistä. Toissijainen valintamenettely ei jo pelkästään alan suuren vetovoimaisuuden vuoksi voi olla avoin verkkokurssi. Verkkokursseissa on edelleen ongelma henkilöiden luotettavassa tunnistamisessa ja sen suoritustilanteen valvonnassa. Kaikille yhteinen valintakoe takaa hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suosittuimmat ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukykyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Vaikka sekä hakijoiden kannalta toivotut että valintatoimijoiden kannalta resursseja säästävät yhteiset pisteytysmallit ovat kannatettavia, niitä suunniteltaessa on kuultava yliopistoja ja niiden valintayhteistyöorganisaatioita. Nykyisestä hakukohdekohtaisesta pisteytyksestä yhteisiin malleihin siirtyminen vaatii suuria muutoksia valintaperusteita valmistelevien asenteissa.

Erottelukyvyyn lisääminen sinällään on kannatettavaa, mutta hakupainealojen osalta erot hakijoiden välillä ovat niin pieniä, että pelkästään erottelevuutta lisäämällä ei voida siirtyä todistusvalintaan.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

3

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Valintaperusteina käytettävien yo-kokeiden tulisi lähtökohtaisesti olla niitä, jotka alan opiskelun kannalta ovat olennaisia.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

4

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammatillisten tutkintojen yhteismitallistaminen ylioppilastutkintoon vaihtelee alakohtaisesti korkeakouluissa. Oikeustieteen alalle valinta tapahtunee jatkossakin valintakokeen avulla.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Työryhmä katsoo, että ammatillisen tutkinnon pitää tuottaa korkeakoulukelpoisuus ja muun kuin ylioppilastutkinnon suorittaneilta ei tule edellyttää ylioppilaskokeiden kirjoittamista. Lukiolaiset valmistautuvat yo-kokeisiin käytännössä kolme vuotta, ammatillisen tutkinnon tai ulkomailta kelpoisuuden tuottavan tutkinnon suorittaneilta yo-kokeeseen valmistautuminen vie varmasti vähintään saman ajan kuin valintakokeeseen valmistautuminen.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

5

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Työryhmän mietinnössä oikeustieteen alalle soveltuvaksi katsottu valintamenettelyssä menestynyt hakija katsotaan soveltuvaksi sen perusteella, että motivaatio ja menestys kohtaavat. Alalla on poikkeuksellisen vähän opintonsa kesken jättäneitä opiskelijoita ja pääsääntöisesti ongelmia opintojen etenemisessä ei ole. Valintakokeita on kehitetty ja tullaan kehittämään valintakoevalinnan tilastoinnin ja hakijakyselyn avulla.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Ei kantaa.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

4

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Ei kannata.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Yksittäisenä huomiona vielä se, että mietinnössä mainittu valintakokeeseen käytetty ”turha aika” siirtyy käytettäväksi yo-kokeiden korottamiseen. Lukiolaiset valmistautuvat yo-kokeisiin käytännössä kolme vuotta, korottajilta (tai ammatillisen tutkinnon tai ulkomailla kelpoisuuden tuottavan tutkinnon suorittaneilta) yo-kokeeseen valmistautuminen vie varmasti vähintään saman ajan kuin valintakokeeseen valmistautuminen.

Kokonaisuutena arvioiden lausunnon kohteena oleva mietintö antaa valitettavan yksipuolisen kuvan korkeakoulujen valintajärjestelmistä. On sinänsä perusteltua, että valintajärjestelmiä kehitetään. Näin ollaan oikeustieteen alalla tekemässä. Mietinnössä ehdotettuja laajakantoisia uudistuksia ei tule tehdä siten pelkästään lukioden näkökulmasta. Korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa on ensisijaisesti kyse laajemmasta joukosta hakijoita ja karsinnasta, jonka yksikkö tai ala tekee saadakseen motivoituneen ja opintoihin soveltuvan joukon uusia opiskelijoita. Korkeakoulujen omaa asiantuntemusta ja tähän kehitettyjä valintamekanismeja ei voida sivuuttaa silloin, kun kyse on asianomaiselle alalle tulevista opiskelijoista. Opiskelijavalintojen uudistamistyöryhmä on mietinnössään arvioinut oikeustieteen alan valintajärjestelmää kokonaisuutena yhteiskunnan ja hakijan edun kannalta. Tältä pohjalta se on kehittänyt ehdotuksensa oikeudenmukaisesta ja reilusta opiskelijavalinnasta, joka tapahtuisi valtakunnallisen yhteisvalinnan muodossa.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Huoli yo-koeresurssien riittävydestä ja sähköisestä yo-kokeesta: jos korotusmahdollisuudet avataan, voi korottajia olla lähes kirjoittajien määrä – miten lukioden nykyinfra ja tarkastajien määrä siihen riittää? Vain uusimmat ylioppilaat ovat tehneet kokeet sähköisesti, vanhat korottajat joudutaan tutustuttamaan sähköiseen järjestelmään ja heillä tulee olla myös tarvittavat laitteet.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Yksiköt lausuvat taloudellisesta puolesta. Työryhmä ei ota kantaa asiaan.

Lääkietieteellisten alojen valtakunnallinen valintatoimikunta

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

3

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Lääkietieteen alan valinnoissa (lääketiede, hammaslääketiede ja eläinlääketiede) on pyritty

valintaperusteiden osalta pysyvyyteen lukio-opiskelijoiden ainevalintoja ajatellen. Lääkietieteelliset alat ovat tehneet jo vuosia yhteistyötä valintaperusteiden yhdenmukaistamisessa valintayhteistyön pohjalta. Alakohtaisuudessa halutaan jatkossakin pitäytyä ja valintaperusteiden valmistelussa hyödyntää alan toimijoiden asiantuntijuutta.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Hakupainealoina ja oikaisupyynnöherkkinä lääketieteellisten alojen valinta tulee perustua selkeästi mitattavissa oleviin tehtäviin ja arvioinnin tule olla hakijoille läpinäkyvää ja perusteltavissa olevaa hakijoille.

Lääketieteellisten alojen hakijamäärä, 9000 hakijaa, ja kokeen toteuttaminen viidessä eri yliopistossa on huomioitava kaikissa valintojen toteuttamiseen liittyvissä käytännön asioissa, mm digitalisoinnissa ja viestintätaitojen arvioinnissa.

Lukiodiplomien (kotitalous, kuvataide, käsityöt, liikunta, media, musiikki ja tanssi) käyttö ei ole mahdollista lääketieteellisten alojen valintakokeessa.

Lääketieteellisillä aloilla seurataan tarkoin valintakokeiden sekä ylioppilaskokeiden digitalisaatiota ja saatuja kokemuksia. Lääketieteelliset alat eivät lähde vielä tässä vaiheessa digitalisoimaan valtakunnallisesti valintayhteistyössä laadittua valintakoetta.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Lääketieteellisten alojen valintakoe perustuu lukion oppimäärään eikä pääsykoekirjoista hankittuun erilliseen tietoon. Valintakoe mittaa lukion luonnontieteellisten aineiden osaamisen soveltamista. Valintakokeilla voidaan taata riittävä osaamistaso lääketieteellisillä aloilla. Tämä on huomioitu opetussuunnitelmissa siten, että opintojen alkuvaiheessa oppiminen kiinnittyy oppialaan.

Pääsykokeet eivät asiantuntijoiden mukaan mittaa soveltuvuutta aloille. Soveltuvuus alalla kehittyy opintojen aikana mm. ammatti identiteettiin kasvamalla. Lääketieteellisillä aloilla opintojen keskeyttäminen on hyvin harvinaista. Pääsykokeita pidetään lääketieteellisillä aloilla motivaatiota osoittavana. Ilman pääsykoetta hakijat saattavat hakea kokeilumielessä aloille, joihin eivät tulisi muuten hakeneeksi.

MOOC kurssien todetaan olevan ongelmallisia hakupainealoilla.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Lääketieteellisten alojen valintakoe ei lähtökohtaisesti aiheuta kustannuksia hakijalle. Pääsykoe perustuu fysiikan, kemian ja biologian soveltavaan osaamiseen, joka antaa hyvän pohjan myös luonnontieteellisille aloille hakeutumisessa. Valintakoe vaatii lukion oppimäärän erinomaista osaamista, mutta ei edellytä uuden muun materiaalin omaksumista. Pääsykokeessa mitataan lukion oppimäärän mukaisen luonnontieteellisen tiedon soveltamista.

Ylioppilasarvosanojen korottaminen saattaa nostaa koulutuskustannuksia OKM:n näkemystä enemmän. Todistusvalinta johtaisi todennäköisesti systemaattiseen lukion oppimäärän 4-vuotiseen suorittamiseen eikä tämä edistä työurien pidentämistä.

Keskeytynyt tutkinto on kustannusten kannalta kalliimpi kuin mitä ovat kustannukset hakijaa kohden pääsykokeiden järjestämisessä.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lääketieteellisillä aloilla ja suhtaudutaan myönteisesti valtakunnallisesti yhteisesti valmisteltaviin vaihtoehtoihin pisteytysmalleihin. Suunnittelutyötä seurataan kiinnostuneena. Lääketieteellisten alojen valinnoissa voitaisiin tällaisia pisteytysmalleja käyttää yhteispistevalintajonossa.

Osittainen suoravalinta nähdään alalla mahdolliseksi vain siinä tapauksessa että pisteytysmalli erottelisi hakijoita riittävästi. Suoravalinta saattaisi johtaa kuitenkin siihen, että ilman pääsykoetta hakijat saavat hakea kokeilumielessä aloille joihin eivät tulisi muuten hakeneeksi.

Nykyisen käytännön mukaan ammatillinen tutkinto tuottaa samanarvoisen hakukelpoisuuden yliopistoihin kuin ylioppilastutkinto. Ajatus jossa ammatillisen tutkinnon suorittaneelta edellytetään lukion kurssien suorittamista asettaa hakijat eriarvoiseen asemaan. Pääsykokeet kohtelevat samantasoisien hakukelpoisuuden saavia yhdenvertaisesti. Suoravalinnassa tämä tulisi ottaa huomioon.

Ammatillisten tutkintojen arvosanojen rinnastaminen ylioppilastutkinnon arvosanoihin on nykytilanteessa erittäin ongelmallinen.

Suoravalinta saattaa vääristää sukupuolijakaumaa radikaalisti. Osittainen suoravalinta (kauppatieteiden tapaan) edellyttäisi valintakokeen siirtämistä kesäkuulle ja valintaprosessin aikataulun vuoksi valintakoetta tulisi uudistaa. Hakijan näkökulmasta osittainen suoravalinta ei poista yleisesti valintakokeisiin valmistautumiseen ja valmennuskursseihin liittyviä ongelmia.

MOOC kursseista on lausunnon pyytäjän kanssa sama kanta.

Lääketieteellisten alojen valtakunnallisen valintatoimikunnan tekemien lähtöpistesimulaatioiden perusteella tehdyt johtopäätökset:

1. Hakijoiden erottelukyky: 1) Mahdollisessa suoravalinnassa jouduttaneen ottamaan ylioppilastutkintotodistus laajasti huomioon, jotta riittävä erottelu saataisiin aikaan. 2) Tasapistetilanteisiin pitäisi sopia lukuisia erottelutekijöitä. 3) Toimivaa suoravalintaa ei voi toteuttaa LL- ja HLL-koulutusohjelmissa nykymallien perusteella, joten mahdollisen suoravalinnan toteuttamiseksi pitäisi tehdä runsaasti kehitystyötä ja lisälaskelmia.

2. Siirtymäaika. On ilmeistä, että mahdollisessa suoravalinnassa joudutaan tarkastelemaan useita ylioppilastutkinnon arvosanoja, eli 1-3 aineen kirjoittaminen ei riitä. Siten alkupisteiden laskutapaa pitäisi muuttaa selvästi nykyisestä laskutavasta. Jos suoravalinta toteutuisi, siirtymäajan pitäisi olla pitkä (4-5 v.), jotta lukion alussa lukiolainen osaa tehdä oikeat ainevalinnat. Tämä pätee myös mahdollisen alkupistemallin muuttamiseen.

3. Vaikutukset sukupuolijakaumaan ovat mahdollisessa suoravalinnassa negatiiviset. HY:n alkupistemalli vähentää selvästi miesten sisäänpääsyä (LL: 50,3 %, 39,9 %; HLL: 39,9 %, 22,5 %). On tiedossa, että tytöt menestyvät lukiossa poikia paremmin, mutta täsmällistä syytä tähän ei ole varmuudella esitetty. Siten nykymuotoinen valintakoe näyttäisi edistävän poikien mahdollisuuksia edetä tyttöjä heikomman lukiomenestyksen pohjalta.

4. Suoravalinnalla sisään päästäkseen on kyettävä valitsemaan oikea aineyhdistelmä lukiossa ja kirjoittamaan näistä useista aineista korkea arvosana. Suoravalintasimulaatio osoittaa, että valintakokeella on tällä hetkellä suuri merkitys ns. toisena mahdollisuutena. Valintakoe tarjoaa isolle joukolle mahdollisuuden päästä opiskelemaan lääke- tai hammaslääketiedettä, mikäli yo-tutkinnon arvosanat ovat syystä tai toisesta jääneet alhaisiksi. Tämä näkyy erityisesti valintakokeen perusteella LL-tutkintoon valittujen joukossa: heistä vain 7,5 % (4/53) olisi päässyt todistukseen pohjautuvalla suoravalinnalla sisään. OKM:n ”Valmiina valintoihin”-raportin työryhmän mukaan (s. 65) ”toisen mahdollisuuden osaamisen näyttämisen tulisi järjestää ensisijaisesti ylioppilastutkinnon kokeiden uusimisen kautta, koska se tarjoaa tasa-arvoisen mahdollisuuden osoittaa akateemista osaamista. Osa hakijoista voitaisiin valita ”vain” 1–3 ylioppilastutkinnon kokeen perusteella, ja tämä antaisi mahdollisuuden näyttää osaamisensa uudelleen korottamalla tai suorittamalla ensimmäistä kertaa vain nämä kokeet.” Tällä hetkellä on epäselvää, miten tämä olisi sovellettavissa suoravalintaan, jossa jouduttaisiin huomioimaan myös muita yo-todistuksen aineita. Joka tapauksessa ns. toinen mahdollisuus olisi aiheellista aidosti mahdollistaa.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Kannatetaan. Lääketieteellisillä aloilla on jo käytössä opiskelijavalinta, joka ei edellytä pitkää valmentautumista.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Lääketieteellisillä aloilla on jo käytössä opiskelijavalinta, joka perustuu toisella asteella hankittuun osaamiseen. Valintakokeissa ei ole pääsykoekirjaa.

Valintakoetta pidetään tärkeänä motivaation osoittamisen kannalta.

Kustannustehokkuuden kannalta osittaista suoravalintaa pidetään selvitetävän arvoisena asiana.

Suoravalinnan pelätään lääketieteellisellä alalla lisäävän opintojen keskeyttämistä.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Lääketieteellisillä aloilla pelkkää suoravalintaa ei pidetä mahdollisena.

Ammatillisten tutkintojen arvosanojen rinnastaminen ylioppilastutkinnon arvosanoihin on nykytilanteessa erittäin ongelmallinen.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Lääketieteen alan valinnoissa (lääketiede, hammaslääketiede ja eläinlääketiede) on jo nykyisellään valintaperusteiden osalta pysyvyyttä lukio-opiskelijoiden ainevalintoja ajatellen. Lääketieteelliset alat ovat tehneet jo vuosia yhteistyötä valintaperusteiden yhdenmukaistamisessa valintayhteistyön vuoksi.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

4

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Toissijaisia hakumenettelyväyliä ei pidetä mahdollisina hakuväylinä hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun takaamiseksi.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Lääketieteellisillä aloilla seurataan mielenkiinnolla pisteytysmallien kehittämistä.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Ei kommentoitavaa.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

5

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Hakijamäärät ammatillisilta aloilta ovat pienehköt.

Seuraamme tilanteen kehittymistä.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

3

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

3

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

3

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Seuraamme mielenkiinnolla tutkimustietoa siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä olisi syytä arvioida ja hyödynnämme tutkimustietoa valintakoetta kehitettäessä.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista:

Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Asiaa pidetään tärkeänä.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista**Ylioppilastutkinnon kehittäminen****40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä**

Ylioppilastutkinnon kehittäminen on oleellinen yliopistojen valinnoissa. Työryhmän raporttia voidaan aikaisintaan hyödyntää vuoden 2019 valintaperusteiden valmistelussa.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)**Arene ry:n yhteiskunta-, hallinto- ja luonnontieteiden alan koulutusalaakohtainen kehittämisryhmä****Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset**

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Todistusvalinta sopii monille aloille.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Korkeakoulujen ja ylioppilastutkintolautakunnan yhteisellä valtakunnallisella hankkeella tulisi kehittää yo-tutkinnon pisteytysmallit. On tärkeää, että erityisesti erittäin vetovoimaisilla aloilla on käytettävissä riittävän erottelevat pisteytysmallit. Lisäksi tulisi kehittää tarvittavalta osin erityisesti digitaalisia valintakokeita hyödyntäen digitaalisen ylioppilaskokeen kehittämisessä saatuja kokemuksia.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Nykyistä laajempia hakukohteita on otettu käyttöön vain osassa korkeakouluja. Hakukohteiden osalta on vielä paljon pohdintaa ja työtä tehtävänä. Raportin esittämä akateemisten taitojen painottaminen soveltuvuudessa ei vastaa kaikilta osin ammattikorkeakoulujen hakukohteiden tarpeita.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

- Laaja ylioppilastutkinnon hyödyntäminen valinnoissa soveltuu erityisesti yliopistoihin ja myös useille ammattikorkeakoulujen aloille.

- Erytisen haasteen tulee muodostamaan ammatillisen toisen asteen tutkintotodistuksen hyödyntäminen. Näiden todistusten sisällöt ovat vaihdelleet paljon eri aikoina eivätkä annetut arvosanat kaikilta osin vastaa valinnoissa tarvittavaa tietoa. Eri oppilaitoksissa ja eri aikoina annettujen todistusten keskinäinen vertailtavuus on vaikeaa. Jotta ammatillisia todistuksia voidaan hyödyntää opiskelijavalinnoissa nykyistä paremmin, tämä edellyttää suuren valtakunnallisen työn jo annettujen todistusten osalta ja toisaalta suunnitelman, miten todistusten sisällöt jatkossa rakentuvat siten, että niitä on mahdollista jatkossa käyttää luotettavasti opiskelijavalintojen perustana.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Jotta luvun 6 keskeiset toimet eli 1) yhteiset ylioppilastutkinnon pisteytysmallit ja 2) ammatillisten todistusten hyödyntäminen voivat toteutua, jatkotyö tulee käynnistää välittömästi.

- Ammatillisten tutkintotodistusten rakenne ja sen vaihtelevuus eri aikoina eli todistusten keskinäinen vertailtavuus on suuri haaste tälle työlle.

- Ns. kaksoistutkinnon suorittaneet ovat jo suorittaneet yo-arvosanoja, jolloin akateemisia valmiuksia voidaan arvioida näihin perustuen.
- Ei ole realistista lisätä ammatillisen toisen asteen tutkinnon teoriapainotteisuutta ja optiota yo-arvosanojen suorittamiseen kaikkien ammatillisten opiskelijoiden osalta.
- Olisi selvitettävä kansallinen ammatillisen koulutuksen päättökoe, joka sisältää teoreettisten opintojen (esim. matematiikka, äidinkieli, vieras kieli) kokeita perustuen ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmaan.
- On tärkeää, että korkeakoulut ovat aktiivisesti mukana vuorovaikutuksessa ja niissä työryhmissä, joissa ammatillisen tutkinnon asemaa valintojen näkökulmasta tarkastellaan.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulosopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Tavoiteltu muutos edellyttää kaikkien korkeakoulujen/toimijoiden sitoutumista. Asia on jo sovittu tulosneuvotteluissa.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

-

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

- Erityisen haasteen tulee muodostamaan ammatillisen toisen asteen tutkintotodistuksen hyödyntäminen. Näiden todistusten sisällöt ovat vaihdelleet paljon eri aikoina eivätkä annetut arvosanat kaikilta osin vastaa opiskelijavalinnoissa tarvittavaa tietoa. Eri oppilaitoksissa ja eri aikoina annettujen todistusten keskinäinen vertailtavuus on vaikeaa. Jotta ammatillisia todistuksia voidaan hyödyntää opiskelijavalinnoissa nykyistä paremmin, tämä edellyttää suuren valtakunnallisen työn jo annettujen todistusten osalta ja toisaalta suunnitelman, miten todistusten sisällöt jatkossa rakentuvat siten, että niitä on mahdollista jatkossa käyttää luotettavasti opiskelijavalintojen perustana.

- On tärkeää, että korkeakoulut ovat aktiivisesti mukana vuorovaikutuksessa ja niissä työryhmissä, joissa ammatillisen tutkinnon asemaa valintojen näkökulmasta tarkastellaan.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

-

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

-

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1**24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6**

-

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

-

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ks. jo aiemmissa kohdissa todettu haaste eli ammatillisten tutkintotodistusten keskinäinen vertailtavuus on vaikeaa. Opiskelijoiden lähtötaso (erilaisilla todistuksilla valitut opiskelijat) on korkeakouluille haaste, johon tulee varautua.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ei ole realistista lisätä ammatillisen toisen asteen tutkinnon teoriapainotteisuutta ja optiota yo-arvosanojen suorittamiseen kaikkien ammatillisten opiskelijoiden osalta.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltuvuuden määrittely edellyttää yhteistä valmistelua, aktiivista ja alakohtaista keskustelua mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuen.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Asia on erityisen tärkeä muun muassa maksullisen koulutuksen näkökulmasta.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

-

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

-

Ylioppilastutkinnon kehittäminen**40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä**

-

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

-

Valtakunnallinen kasvatusalan valintayhteistyöverkosto (VAKAVA)

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

3

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Kommentteja työryhmän valintajärjestelmän päämääriin (s. 8) VAKAVAn näkökulmasta:

1. Hakijoiden ja korkeakoulujen toiveet toteutuvat. VAKAVA-kokeen tekemällä voi hakea vuoden 2017 opiskelijavalinnassa 34 hakukohteeseen. Vaikka hakija ei tulisi hyväksytyksi ensisijaiseen kohteeseensa, hän voi tulla hyväksytyksi samalla alalla johonkin muuhun hakukohteeseen.
2. Valintajärjestelmä on reilu. VAKAVAn tavoitteena on mahdollisimman läpinäkyvä valintaprosessi. Kaikki edellisten vuosien kokeet ja vastaukset ovat näkyvillä, jolloin hakija voi käyttää niitä hyväkseen. Hakija voi osallistua kokeeseen missä tahansa verkostossa mukana olevassa yliopistossa. Kokeeseen luettava aineisto on ilmaiseksi ladattavissa verkosta. VAKAVA on myös järjestänyt yhteisen keskustelupalstan, jossa hakijat voivat yhdessä pohtia aineistosta esille nousevia kysymyksiä/aiheita. Hakijat ovat kokeneet VAKAVA-kokeen reiluna valintatapana. Hakijoilta kerätään joka vuosi palautetta kokeen jälkeen itse kokeesta ja aineistosta sekä VAKAVAsta yleisesti ottaen.
3. Hakijoille annetaan riittävästi uusia mahdollisuuksia. Aineisto, joka kokeeseen luetaan, on eri joka vuosi. VAKAVA ei arvota hakijaa taustatutkinnon tai opintomenestyksen perusteella. Ainoa, mikä uuden mahdollisuuden saamisen heikkenemisenä voi olla, on ensikertalaisuuden menettäminen.
4. Valintajärjestelmä hukkaa mahdollisimman vähän resursseja. Kokeeseen valmistautumisaika on vuonna 2017 viisi viikkoa. Ks. myös edellä kohta 2. Koska koe on monivalintakoe, niin sen tarkastaminen on nopeaa ja edullista. VAKAVA-verkosto myös tietää, kuinka paljon VAKAVA-kokeen järjestäminen maksaa per hakija. Ks. kohta 41.

Tilanne, jossa hakija voi pääosin hakeutua tosissaan vain yhteen hakukohteeseen, ei päde VAKAVA-verkostossa mukana olevissa hakukohteissa (34 hakukohdetta vuonna 2017). Samalla valmistautumisella ja koetuloksella hakija otetaan huomioon kaikkien hakemiensa hakukohteiden valinnassa. Toki yhteistyö on alakohtainen, joten VAKAVA-kokeeseen valmistautuminen voi syödä aikaresursseja jonkin muun alan valintakokeeseen valmistautumisessa.

Valintakokeiden kehittäminen kohti vastaavalla tavalla toteutettuja alakohtaisia valintakokeita täyttäisi monia mietinnössä esitettyjä toiveita ilman todistusvalintoihin siirtymiseen liittyviä ongelmia.

Voidaan kysyä, onko nuoren kannalta toivottavaa, että opiskelijavalintoja muutetaan siihen suuntaan, että nuoren pitää entistä aikaisemmin tietää, mihin alalle suuntautuu. Jos pääsykokeista luovutaan ja valinnat tehdään tiettyjen ylioppilaskokeiden perusteella, tulevan opiskelualan valinta pitää tehdä käytännössä jo 16-vuotiaana.

Opintopolku-palvelun kehittäminen yhtenäisemmäksi ja sen yhdistäminen työelämä tietoihin on kannatettavaa. Kannatettavaa on myös opiskelijavalintajärjestelmän ja opiskelijavalintoihin liittyvän tiedotuksen yhtenäistäminen sekä valintaperusteiden ennakoitavuuden parantaminen.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

4

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastutkinnon kokeiden vertailukelpoisuus ei ole vielä moneen vuoteen saturoitunut niin, että suurin osa hakijoista olisi uudistetun arvioinnin piirissä. Lisäksi ylioppilaskokeiden arvosanat eivät (painotettunakaan) erottele hakijoita tarpeeksi, jotta raja hakupainealoilla voitaisiin vetää haluttuun kohtaan.

Raportissa korostetaan vahvasti lukiodiplomien ja puheviestintätaitojen kokeen parempaa hyödyntämistä opiskelijavalinnoissa. Tässä on kuitenkin hakijoiden yhdenmukaiseen kohteluun ja tasa-arvoon sisältyvä suuri ongelma. Diplomeja ja puheviestinnän koetta on mahdollista tehdä vain osassa lukioita, koska näiden järjestäminen on lukioille vapaaehtoista. Pääsääntöisesti isompien kaupunkien lukiolaisilla on paremmat mahdollisuudet suorittaa diplomeita ja puheviestinnän koetta. Kuten raportin laatinen työryhmän valintajärjestelmän päämäärässä numero 2 sanotaan (s. 8), hakijan asuinpaikka ei saa heikentää hänen mahdollisuuksiaan tulla valituksi haluamaansa koulutukseen.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Suora lainaus Pekka Räihän (2010) luokanopettajan koulutuksen opiskelijavalintoja ja niiden kehittymistä koskevasta väitöskirjan tiivistelmästä Koskaan et muuttua saa! (<https://tampub.uta.fi/handle/10024/66664>): "On ilmeistä, että osa uusista ylioppilaista mieluummin pitää välivuoden kuin aloittaa opinnot, ja siksi opiskeluun hakeutuminen on puolitehoista. Tutkimustulosten perusteella on suhtauduttava epäillen poliittisten päättäjien pyrkimykseen korottaa ylioppilastodistuksen asemaa valintakokeissa. Menettely saattaisi päästää koulutukseen sellaisetkin nuoret, joiden olisi pikemminkin syytä toipua lukio-opiskelun aiheuttamasta rasituksesta kuin hakea väsyneenä suuntaa elämälleen."

Toinen katkelma Räihän (2010, 17) väitöskirjasta: "Korkeakoulujen arviointineuvoston opiskelijavalintatutkimuksesta (Sajavaara ym. 2002, 103): Selvitykseen osallistuneista koulutukseen hakijoista (n=9432) noin 40 % oli pitänyt yhden tai useamman välivuoden. Heistä suurin osa katsoi välivuodesta olleen kuitenkin enemmän hyötyä kuin haittaa. Sen aikana muun muassa uranvalinta oli selkiytynyt."

Välivuosi nähdään mietinnössä hyvin negatiivisena. Sanotaan, että työuria pitäisi pidentää, mutta usein välivuonna ollaan töissä, mikä ei lyhennä työuria. Välivuoden aikana saatu varmuus ja motivaatio opiskeluun todennäköisesti kasvaa, jolloin opinnoistakin suoriudutaan nopeammin ja paremmin.

Luokanopettajan ja lastentarhanopettajan koulutusten yhteisvalinnassa oli ennen VAKAVA-koetta (2006 asti) esivalinnan perusteena yo-tutkintopisteet painotuksineen, (työ)kokemuspisteet ja yliopistollisten arvosanojen suorittamisesta saadut pisteet. Tämä menettely koettiin raskaaksi ja siksi Yliopistojen opiskelijavalintojen arviointiraportin (Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisu 17:2002) ja Yhteishausta yhteisvalintaan – Yliopistojen opiskelijavalintojen kehittämisraportin (Opetusministeriön työryhmä – muistioita ja selvityksiä 2004:9) antamien suositusten mukaan kasvatusala halusi lähteä uudistamaan

valintoja. Tavoitteena oli selkeästi kolmeen ongelmakohtaan vaikuttaminen: (i) keventää raskasta esivalintapistejärjestelmää, (ii) edesauttaa uusien ylioppilaiden asemaa valinnassa ja (iii) laajentaa kasvatustieteellisen alan valintayhteistyötä.

Raportin työryhmän esittämiin valintatapoihin – YO-tutkintopisteiden, avoimen yliopiston opintojaksojen ja esim. MOOC-kurssien yms. opintojen suorittaminen – siirtyminen tuntuisi vievän kasvatustieteellistä alaa kymmenen vuotta taaksepäin. Vaikka ylioppilastutkinnon arvosanat saadaan nykypäivänä suoraan tietojärjestelmistä, erilaiset toissijaiset valintatavat ja niistä aiheutuvat kiintiöt lisäävät esivalintaan liittyvää työtä.

Työryhmän raportissa nostetaan esille, että korkeakoulujen ei tulisi vaatia valintakokeissaan muuta kuin toisen asteen oppimäärän tasoisia opintoja pohjalle. Nämä työryhmän ehdottamat avoimen yliopiston opinnot tai MOOC-kurssit ovat myös yliopistojen tutkintovaatimusten mukaisia, mikä tarkoittaa, että ne eivät ole toisen asteen tasoisia opintoja.

Raportissa (s. 44) siteeratun tutkimuksen mukaan luokanopettajan koulutuksen soveltavuuskoe ei ollut yhteydessä opintomenestykseen ja opinnoissa etenemiseen. Kuitenkin nimenomaan VAKAVA-koe on tarkoitettu mittaamaan opintomenestyksen taustalla olevia akateemisia taitoja, kun taas soveltavuuskokeella on ihan toinen tehtävä. Esimerkiksi Helsingin yliopiston soveltavuuskoe mittaa soveltavuutta opettajan ammattiin sekä taitoja, motivaatiota ja sitoutuneisuutta suorittaa tutkinto. Opettajankoulutusten läpivirtaus on hyvä, joten tavoitteen voidaan katsoa ainakin tältä osin täyttyneen.

VAKAVA-verkostossa mukana olevista hakukohteista suurin osa on opettajankoulutuksia. Ne ovat professiokoulutuksia, joiden sisällöt määräytyvät suurelta osin kelpoisuusasetusten perusteella. Nämä kelpoisuuden tuottavat opinnot täyttävät suurimman osan kandidaatin ja maisterin tutkinnoista. On siis melkein mahdotonta, että opettajankoulutusten opiskelijat voisivat hakeutua opettajiksi vasta maisteriohjelmassa. Siksi opettajankoulutukset, vaikka saattavatkin olla osa laajempia tutkinto-ohjelmia, ovat omina hakukohteinaan ja opintosuuntinaan. Tämän takia verkosto ei ole nähnyt tarpeelliseksi muuttaa radikaalisti valintaperusteitaan, koska laajemmat tutkinto-ohjelmat eivät ole muuttaneet hakukohteita.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

VAKAVA-valintakoe yhteistyön kantavana teemana on aina ollut samalta viivalta -ajatus. Kaikille annetaan sama mahdollisuus riippumatta koulutustaustasta (kunhan on korkeakoulukelpoisuus) ja aiemmasta opintomenestyksestä. Erityisesti opettajien taustojen laaja kirjo on tärkeää. Mikäli opiskelijavalinta tehtäisiin ylioppilastutkinnon arvosanojen perusteella, hyväksytyiksi tulisi suurimmassa osassa kasvatustieteellisen alan koulutuksia pelkästään korkeimpia arvosanoja kirjoittaneita. Kuten raportissakin mainitaan (s.51) kasvatustieteellisen alan koulutuksella on onnistuttu siinä, että kotitaustalla ei ole juuri merkitystä.

Tilanne, jossa hakija voi pääosin hakeutua tosissaan vain yhteen hakukohteeseen, ei päde VAKAVA-verkostossa mukana olevissa hakukohteissa (34 hakukohdetta vuonna 2017). Samalla valmistautumisella ja koetuloksella hakija otetaan huomioon kaikkien hakemiensa hakukohteiden valinnassa. Toki yhteistyö on alakohmainen, joten VAKAVA-kokeeseen valmistautuminen voi syödä aikaresurssia jonkin muun alan valintakokeeseen valmistautumisessa.

Mietinnössä esitetään (s. 54), että 70 % paikan vastaanottaneista on ottanut vastaan ensisijaisen paikan, mikä johtuu siitä, että on voinut realistisesti hakea vain yhteen paikkaan. Tähän voi liittyä myös se, että ensikertalaisuuden statuksen menettämisen pelossa ei oteta muita kuin ykkössijalla olevia paikkoja vastaan.

VAKAVA-koe on hakijalle sekä aika- että rahalliset resurssit huomioiden edullinen. Koeaineisto on saatavilla ilmaiseksi verkossa, ja sen lukuaika on vain hieman yli kuukauden pituinen. Kokeen voi suorittaa eri puolilla Suomea kaikilla paikkakunnilla, joissa järjestetään alan yliopistollista koulutusta. Kokeen tasa-arvoisuutta lisätään vuosittain vaihtuvalla koeaineistolla, joka julkaistaan kevään yo-kirjoitusten päätyttyä. Vaihtuva aineisto ja lyhyt lukuaika aiheuttavat myös sen, että VAKAVA-kokeeseen ei ole mahdollista järjestää pitkiä ja kalliita valmennuskursseja. Yliopistoille varsinaisen kokeen ja VAKAVA-yhteistyön koordinoinnin hinta on keskimäärin 4,0 €/hakija (vuonna 2016). Lisäksi tulevat koetilanteen kustannukset (tilavuokrat ja mahdolliset valvojapalkkiot).

Mietinnössä todetaan, että jos opiskelijavalinta perustuisi ylioppilastutkinnon arvosanoihin, valmennuskurssit siirtyisivät todennäköisesti valmentamaan ylioppilastutkintoon. Tämä olisi hakijoiden tasa-arvon kannalta erittäin haitallista. Vaikka on totta, että ylioppilastutkinnon hyvät arvosanat parantaisivat hakijan asemaa kaikissa valinnoissa (toisin kuin menestys yksittäisessä pääsykokeessa), vievät heikot arvosanat vastaavasti hakijan mahdollisuudet kaikissa valinnoissa. On erittäin ongelmallista, jos jatkossa parhaat arvosanat – ja näin myös korkeakoulutuksen opiskelupaikat – vievät ne nuoret, joiden vanhemmillä on varaa maksaa heille parhaat valmennuskurssit ylioppilastutkintoon. Vähävaraisesta perheestä tulevalle lahjakkaallakaan nuorella ei välttämättä ole mahdollisuuksia päästä mihinkään haluamaansa opiskelupaikkaan, jos ylioppilastutkintoon valmentautumisesta tulee iso ja ammattimainen bisnes. Tällä hetkellä kalliit valmennuskurssit kohdistuvat pääasiassa kolmelle alalle. Muilla aloilla valmennuskursseille osallistuminen on melko vähäistä, ja tarjolla on hyvinkin edullisia valmennuskursseja (VAKAVA-kokeeseen halvin verkossa tapahtuva valmennuskurssi maksaa noin 50 euroa). Ongelma koskee siis tällä hetkellä melko pientä osaa hakijajoukosta. Jos ylioppilastutkintoon valmentautuminen kasvaa isoksi ilmiöksi, ongelma koskee lähes kaikkia hakijoita ja on merkittävä uhka koulutukselliselle tasa-arvolle Suomessa.

Mikäli ylioppilastutkinnon arvosanojen painoarvo korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa nousee huomattavasti, on huolena myös se, että lukiolaiset uupuvat panostaessaan entistä enemmän kirjoituksiin. Jo nyt on useissa eri tutkimuksissa saatu huolestuttavia tuloksia lukio-ikäisten uupumuksesta. Esim. Katariina Salmela-Aron tutkimuksien tulokset osoittavat, että lukion lopussa yli 20 prosenttia tytöistä on uupuneita. Yli puolet lukiolaistytöistä pitää koulutyön määrää liian suurena ja menestyksen tavoittelu uuvuttaa erityisesti tyttöjä. Sukupuolittuneet polut osoittavat, että uupumus ja erityisesti riittämättömyyden kokemukset ovat edelleen riski tyttöjen masennukselle. Pojat sen sijaan helposti kyynistyvät kohdatessaan opiskelupaineita lukion kuluessa. Kyynisyys voi johtaa edelleen kielteiseen asenteeseen yhteiskuntaa kohtaan ja syrjäytymiskehitykseen. (Ks. Salmela-Aro, K. & Tuominen-Soini, H. 2013. Koulu-uupumuksesta innostukseen? Teoksessa Reivinen, J. & Vähäkylä, L. (toim.) Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen. Gaudeamus.)

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

On melko todennäköistä, että edes esitetyn ”desimaalin” käyttöönotto ylioppilastutkinnon pisteytyksessä ei riitä erottelemaan hakijoita riittävästi sellaisilla aloilla, joilla hakijoita yhteen hakukohteeseen on satoja tai jopa tuhansia.

Ylioppilastutkinnon yhteiset pisteytysmallit ovat kannatettava asia, joskin mallin tulee olla sellainen, että eri alojen erityistarpeet pystytään pisteytyksessä huomioimaan. Mitä vahvemmin opiskelijavalinta perustuu todistusasteisiin, sitä tärkeämpää tämä on. Miesten ja naisten mahdollisuudet korkeakoulutukseen pääsyyn tulee huomioida tarkasti. Kasvatusalan kannalta uhkana on miesten osuuden väheneminen entisestään, jos opiskelijavalinta painottuu nykyistä enemmän ylioppilastutkintoon. Opettajakunnan naisistuminen entisestään ei ole toivottava kehityskulku. On vaikea nähdä, millainen pisteytysmalli täyttäisi kaikkien alojen tarpeet ja lisäksi ei ainakaan heikentäisi miesten pääsyä korkeakoulutukseen.

Ammatillisen koulutuksen todistusten – samoin kuin lukion päästötodistuksen – hyödyntäminen korkeakoulujen valinnoissa tuntuu ajatuksena mahdottomalta. Nämä todistukset eivät ole yhteismitallisia eivätkä vertailukelpoisia. Oppilaitokset ja oppialat ovat hyvin keskenään erilaisia ja eritasoisia. Hakijoiden tasa-arvo ei toteudu, jos käytetään arvosanoja, jotka yksittäinen opettaja on antanut suhteessa yksittäisen opetusryhmän tasoon.

Toissijaisiksi valintamenettelyiksi esitetyt avoin korkeakouluopetus ja MOOC-kurssit eivät säästä resursseja sen enempää hakijalta kuin korkeakoulujen henkilökunnalta. Opiskelijavalintojen kustannuksista suurin osa ei synny kokeeseen osallistuvien lukumäärästä, vaan kokeen valmistelusta. Hyvän kurssin suunnittelu, valmistelu ja hallinnointi vie resursseja vähintään yhtä paljon kuin hyvän valintakokeen valmistelu. Samoin hakijan kannalta kurssin asioiden opiskelu vie aikaa vähintään saman verran kuin esimerkiksi VAKAVA-kokeeseen valmistautuminen.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

5

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Asiasta on sovittu tulossopimuksissa. On kuitenkin tulkinnanvaraista, mitä tarkoitetaan pitkällä valmentautumisella. VAKAVA-verkoston näkemyksen mukaan noin viiden viikon luku-aika VAKAVA-kokeeseen on hakijan ajankäytön kannalta varsin kohtuullinen, varsinkin kun kyseessä on koe, jolla on mahdollista hakea yli 30 hakukohteeseen.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Korkeakouluopintojen sisältöä ei tule siirtää opiskeltavaksi osana valintakokeita. Valintakokeet ovat kuitenkin erinomainen mahdollisuus tutustua alaan, jota ei toisen asteen opintoihin sisälly.

Hakijoiden motivaation määrän mittaamisen lisäksi on tärkeää mitata motivaation laatua. Onko esimerkiksi opettajaksi haluava valmis ja kyvykäs opiskelemaan yliopistotasoisia kasvatustieteen opintoja ja suorittamaan alalla ylemmän korkeakoulututkinnon? Motivaation laatua on mahdotonta päätellä hakijan hakukäyttäytymisestä.

Vaikka todistusvalinnat ovat kustannustehokkaita, myös niiden erottelukyky on hyvin laadittua valintakoetta heikompi, mikä on olennainen tekijä vetovoimaisilla koulutusaloilla. Lisäksi valintakokeestakin on mahdollista tehdä melko kustannustehokas, kuten VAKAVA osoittaa (ks. kohta 41). Merkittävin yksittäinen kustannustekijä valintakokeessa on valintakokeen laatiminen, jolloin hakijakohtainen kustannus on sitä pienempi, mitä enemmän hakijoita on. Nykyistä laajemmalla valintakoeysteillä valintakokeiden hakijakohtaisia kustannuksia on mahdollista pienentää.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ylioppilastutkintotodistusta on mahdollista hyödyntää nykyistä enemmän, eikä tunnu mielekkäältä järjestää valintakokeita, joilla mitataan lukion oppimäärien hallintaa. On kuitenkin aloja, joilla todistusvalintaan siirtyminen ei ole mahdollista. Tällainen on esimerkiksi opettajankoulutus, jossa todistusvalinnan ongelmana on sekä tarve mitata myös hakijan soveltuvuutta että todistusvalinnan heikko erottelukyky siinäkin tapauksessa, että erottelukykyä parannetaan ”desimaalien” käyttöönotolla.

VAKAVA-kokeeseen osallistuvilta hakijoilta on joka vuosi kysytty palautetta kokeesta ja opiskelijavalinnoista. Vuonna 2016 väitteeseen ”Ylioppilastutkinnosta saatavat pisteet voisivat korvata VAKAVA-kokeen.” hakijat vastasivat siten, että 13 % vastaajista oli väitteen kanssa samaa tai jokseenkin samaa mieltä. Sen sijaan eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä oli 77 %. Luvut ovat pysyneet vuodesta toiseen samanlaisina. Hakijoiden mielestä VAKAVA-koetta ei siis pitäisi korvata ylioppilastutkinnolla.

Ammatillisen koulutuksen todistusten – samoin kuin lukion päästötodistuksen – hyödyntäminen korkeakoulujen valinnoissa tuntuu ajatuksena mahdottomalta. Nämä todistukset eivät ole yhteismitallisia eivätkä vertailukelpoisia. Oppilaitokset ja oppialat ovat hyvin keskenään erilaisia ja eritasoisia. Hakijoiden tasa-arvo ei toteudu, jos käytetään arvosanoja, jotka yksittäinen opettaja on antanut suhteessa yksittäisen opetusryhmän tasoon.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

VAKAVA-verkosto kannattaa ajatusta hitaasti muuttuvista valintaperusteista, mutta ei ole varma, miten tämä käytännössä onnistuu. Jos valintaperusteet muutetaan esim. joka kolmas vuosi, niin toisilla lukiolaisilla toteutuu se, että he ensimmäisellä luokalla tietävät, miten kolmen vuoden päästä valitaan opiskelijat yliopistoon. Toisilla sen sijaan valintaperusteet muuttuvat silloin, kun ovat juuri hakemassa yliopistoon. Vai toteutetaanko tämä niin, että valintaperusteiden muutos tehdään kolme vuotta etuajassa, eli korkeakouluilla on nähtävillä esim. neljän seuraavan vuoden valintaperusteet yhtä aikaa, jotka siis voivat kaikki olla hieman toisistaan eriävät. Tämä vaihtoehto tuntuu hyvin sekavalta hakijoiden ja opinto-ohjaajien näkökulmasta.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

3

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Esitetyt toissijaiset valintamenettelyt tuovat korkeakouluille uusia tehtäviä ja uusia kustannuksia. Myöskään hakijalle ne eivät ole kovinkaan edullisia. Toissijaisia valintamenettelyjä pitkin tuleville hakijoille pitäisi myös varata omia kiintiöitä, mikä lisää valintojen hallinnollista byrokratiaa ja pienentää päähaun kiintiöitä. Mikäli laajoihin todistusvalintoihin siirrytään, toissijaisten valintamenettelyjen kehittäminen on kuitenkin välttämätöntä, koska ylioppilastutkintoa suorittamattomilla ei ole vertailukelpoisia todistuksia, joiden perusteella opiskelijavalinta voidaan tehdä.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteiseksi pisteytysmalliksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Yhteiset pisteytysmallit ovat kannatettavia. Mallissa on huomioitava myös aiempina vuosina suoritettut ylioppilastutkinnot. VAKAVA-verkosto epäilee, että ”desimaalien” käyttäminen riittäisi tekemään ylioppilastutkinnosta riittävän erottelukykyisen suosituimmilla aloilla.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin.

Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

4

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammatillisen koulutuksen todistusten käyttäminen on erittäin ongelmallista, koska oppilaitokset ja alat ovat erilaisia ja eritasoisia. Ammatillisen koulutuksen todistukset eivät ole keskenään vertailukelpoisia, mikä on erittäin suuri ongelma hakijoiden tasavertaisuuden kannalta.

On myös ongelmallista, jos ammatillisen koulutuksen suorittaneille joudutaan jatkossa varaamaan omia kiintiöitä. Nykymallissa ylioppilastutkinto on lähtökohtaisesti pohja yliopisto-opinnoille. Jos ammatillisen tutkinnon suorittanut menestyy valintakokeessa yhtä hyvin kuin ylioppilas, hän tulee hyväksytyksi koulutukseen. Ammatillisen tutkinnon suorittaneille varattavat kiintiöt saattavat muodostua väyläksi päästä yliopisto-opintoihin ylioppilaita heikommilla tiedoilla ja taidoilla.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Tämä tuo VAKAVA-verkoston mielestä ammatillisen tutkinnon suorittaneille melkein päumpiperän yliopisto-opintoihin. Jos vaihtoehtona on yhden (suppean) pääsykoekirjan opiskelu sen sijaan, että pitäisi opiskella koko lukion oppimäärä jostakin (tai useammasta) aineesta yo-koetta varten, niin hakijan näkökulmasta jälkimmäinen vaihtoehto on kohtuuton. Todennäköisesti myös ammatillisen tutkinnon suorittaja ei kaipaa yo-koetta useamman alan valintamenettelyyn, vaan he todennäköisemmin suuntautuvat jollekin yhdelle alalle oltuaan ensin työelämässä (esim. lähihoitaja hakee lastentarhanopettajaksi).

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltuvuuskokeita pyritään kehittämään jatkuvasti ja myös tutkimusta asiasta on valmisteilla (esim. Jyväskylän yliopisto). Soveltuvuuden mittaamisen perustuminen tutkittuun tietoon on kannatettavaa.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12**37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? ***

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

On erittäin toivottavaa, että opiskelijavalintoihin liittyvää tutkimusta tuetaan opiskelijavalintojen kehittämiseksi. On myös toivottavaa, että opiskelijavalintajärjestelmän perusteellinen uudistaminen tapahtuu vasta sitten, kun uudistustyön taustalla on tutkimukseen perustuvaa tietoa.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Opiskelijavalintojen uudistamisen taustalla on huoli siitä, että Suomessa korkeakouluopinnot aloitetaan myöhään. Keskimääräinen aloitusikä (24 vuotta) onkin kansainvälisesti vertaillen korkea. Kuitenkin mietinnön tietojen mukaan korkeakouluopintojen aloittamisen mediaani-ikä on 20,9 vuotta. Ottaen huomioon, että nykyään monet suorittavat lukion neljässä vuodessa ja miehet suorittavat tämän jälkeen ase- tai siviilipalveluksen, tätä ei voida pitää kovinkaan korkeana ikänä. Keskimääräistä aloittamisikää nostavat helposti myöhemmällä iällä alaa vaihtavat tai muuten korkeakouluopinnoista innostuvat, joita suomalaisen elinikäisen oppimisen merkitystä jo pitkään korostaneen koulutuspolitiikan seurauksena korkeakouluopintoihin hakeutuu. Tämän asian tarkempi selvittäminen olisi tärkeää ennen kuin ryhdytään radikaalisti muuttamaan opiskelijavalintoja. Muutenkin tarvittaisiin lisää tutkimustietoa siitä, mitä tekevät ne 68 % uusista ylioppilaista, jotka eivät jatka opintoihin. Kuinka suuri osa heistä tosiasiansa on sellaisia, joiden suunnitelmiin opiskelijavalintajärjestelmä vaikutti, ja kuinka suuri osa pitää tarkoituksella väliavuotta suorittaakseen asevelvollisuuden, kerätäkseen rahaa ja työkokemusta töissä, matkustellakseen, levätäkseen rankkojen kouluvuosien jälkeen, jne. Edes hakulomakkeen täyttäminen tai valintakoetilaisuuteen osallistuminen ei vielä tarkoita sitä, että koulutukseen on haettu tosissaan. Kuten Rähä (2010, 104) väitöskirjassaan toteaa: ”Ahkeruutta korostavassa kulttuurissa välivuoden pitäminenkin pitää ansaita. Opiskelupaikkaa vaille jääneille välivuoden pitäminen on kulttuurisesti sallittavampaa kuin sellaisille, jotka eivät edes yritäkään hakeutua koulutukseen.”

Raportissa on jätetty huomiotta korkeakoulujen opiskelijavalintoihin kohdistuva viimeaikainen tutkimus, jota on tehty enenevästi esimerkiksi lääketieteen ja opettajakoulutuksen aloilla (Eva, Reiter, Trinh, Wasi, Rosenfeld, & Norman, 2009; Klassen, Durksen, Rowett, & Patterson, 2014; Patterson, Asworth, Zibarras, Coan, Kerrin & O’Neill, 2012;). Näissä tutkimuksissa on osoitettu tarve arvioida hakijoiden ei-akateemisia taitoja ja osaamista (engl. ”non-cognitive skills”; kuten persoonallisuuden ominaisuudet, vuorovaikutustaidot, motivaatio) niillä aloilla, joissa työ perustuu vuorovaikutukseen ja joiden keskeinen edellytys on kyky toimia yhteistyössä muiden ihmisten kanssa. Opettajakoulutuksen opiskelijavalintoihin kohdistuva tutkimus Euroopassa – esim. European Research Councilin rahoituksella – kehittää parhaillaan koulun kontekstiin sovitettua, ei-kognitiivisiin taitoihin kohdistuvaa opiskelijavalintamenetelmää opettajankoulutuksen tarpeisiin (www.teachersselect.org). Siirtymällä suomalaisessa opettajankoulutuksessa valintoihin, jotka arvioivat pelkästään hakijoiden akateemisia taitoja, olisi vastoin viimeisintä tutkimustietoa ja kansainvälistä kehitystyötä.

Rähä, P. 2010. Koskaan et muuttua saa! Luokanopettajakoulutuksen opiskelijavalintojen uudistamisen vaikeudesta. TaY, Kasvatustieteiden tiedekunta. Väitöskirja. Tampere University Press.

Eva, K. W., Reiter, H. I., Trinh, K., Wasi, P., Rosenfeld, J., & Norman, G. R. (2009). Predictive validity of the multiple mini-interview for selecting medical trainees. *Medical education*, 43(8), 767-775.

Patterson, F., Ashworth, V., Zibarras, L., Coan, P., Kerrin, M., & O’Neill, P. (2012). Evaluations of situational judgement tests to assess non-academic attributes in selection. *Medical education*, 46(9), 850-868.

Klassen, R., Durksen, T., Rowett, E., & Patterson, F. (2014). Applicant reactions to a situational judgment test used for selection into initial teacher training. *International Journal of Educational Psychology*, 3(2), 104-124.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Koko verkoston osalta kustannus/hakija on 5,12 € (hakijoita 9511, verkoston kulut 48 649,20€).

Yliopistokohtaisesti kulut ovat hakijaa kohden 3,3 € (HY) – 6,9 € (LY) keskiarvon ollessa 4,0 €, koska sama hakija voi olla mukana useamman yliopiston hakukohteissa.

Sisältää seuraavat:

VAKAVAn koordinaattorin palkka sivukuluineen

Valintakoetyöryhmän puheenjohtajan palkka sivukuluineen

Vuokrat (työhuone ja kokoustilat) ja työvälineet

Kokeen painatus- ja monistus

Postitus

Aineiston ja kokeen taitto

Kokeiden optinen tarkastus

Luokanopettajan ja lastentarhanopettajan koulutusten esivalinnat

Summasta puuttuvat koetilaisuuden tilakustannukset ja mahdolliset valvojapalkkiot, joista jokainen yliopisto huolehtii itse. Yliopistoissa nämä ovat erilaiset, koska toisissa käytössä on vain muutama koesali, toisissa kymmeniä. Samoin toisissa yliopistoissa valvonta kuuluu henkilökunnan työsuunnitelmiin ja toisissa palkataan opiskelijoita valvojiksi.

Tarkempia tietoja voi pyytää lausunnon lähettäjältä.

Biologian yhteisvalinnan valtakunnallinen ryhmä

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Kannatetaan yhtenäisiin valintakäytäntöihin siirtymistä koko yliopistokentällä. Biologian ja osin ympäristötieteiden kohdalla on käytetty kansallista yhteistä, lukion oppimäärään perustuvaa valintakoetta jo lähes 20 vuotta ja kokemukset ovat hyvät sekä valinnan kohdistamisen että työmäärän jakautumisen osalta.

Epäilemme kuitenkin että ylioppilastutkinnon paremmalla hyödyntämisellä ei edistetä nopeampaa siirtymistä opiskelemaan, vaan syyt viivytykseen löytyvät muualta.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Digitalisoidut pääsykokeet loisivat paremmat mahdollisuudet testata opiskelijan ongelmanratkaisukykyä ja siten vähentää kokeeseen valmistautumiseen käytettyä aikaa. Kyse ei ole tiedon testaamisesta vaan kyky tehdä tiedon pohjalta johtopäätöksiä.

Ylioppilaskoe ei välttämättä ole valintakoetta parempi perusta opiskelijavalinnalle. Ylioppilaskoe mittaa enemmän lukion oppimäärän hallintaa kuin valmiuksia haettavan alan korkeakouluopintoihin.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Niillä aloilla, joita ei opiskella lukiossa lainkaan tai ainakaan tarpeellisessa määrin ja jotka eivät siten sisälly ylioppilastutkinnon kokeisiin, ei valintakokeesta luopuminen ole helppoa. Se ei välttämättä ole kaikille hakukohteille edes paras ratkaisu. Erityisesti hakupainealoilla saattaa olla tarve säilyttää valintakoe. Valintakoetta voidaan uudistaa niin, että ennakkoon vaadittavasta lukemisesta luovutaan ja siirrytään esim. aineistokoetyyppiseen kokeeseen.

Näkemyksemme mukaan valintakoe mittaa motivaatiota. Valintakoe antaa myös mahdollisuuden sellaisille, joiden yo-koe ei ole onnistunut. Mahdollisuus aukeaa heti eikä vasta arvosanojen korottamisen jälkeen.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Todistusvalintaan siirtyminen on todella suuri muutos sekä lukiolaisille että yliopistoille. Tällaisen uudistuksen valmistelua varten pitää olla käytössä enemmän tutkimus- ja tilastotietoa nykyisistä valinnoista ja hyväksytyksi tulleiden opintomenestyksestä. Asiaa tulee tarkastella sekä yleisemmällä tasolla että yksittäisten hakukohteiden näkökulmasta. Erityisesti yliopistojen ns. hakupainealoilla todistusvalintaan siirtyminen tarkoittaisi sitä, että vain huippuarvosanoilla valmistuneilla ylioppilailla on mahdollisuus opiskelupaikkaan.

Yo-todistukseen perustuva valinta ei poista taktikointia. Koska ensimmäistä opiskelupaikkaa hakevilla on etusija valinnoissa, käy helposti niin, että hakija, joka arvelee, etteivät arvosanat riitä mieluisimpaan kohteeseen, jättää kokonaan hakematta, korottaa arvosanoja ja hakee seuraavana tai sitä seuraavana vuonna. Välivuosiongelma tuskin poistuu. Toisaalta, jos ottaa vastaan opiskelupaikan vähemmän mieluisalta alalta, opintojen keskeyttämisen riski kasvaa.

Yo-tutkintotodistuksen erottelukyky ei riitä aloilla, joiden vetovoima on suuri.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Yhtenäisistä pisteystymälleista on etua, mutta nämä pitää kuitenkin voida räätälöidä aloittain ja yliopistoittain. Riskinä on myös että ylioppilaskokeita pyritään entistä enemmän uusimaan, jolloin ollaan tilanteessa, jossa opintojen aloittaminen edelleen viivästyy. Raportissa mainitut muut tavat toteuttaa "toinen mahdollisuus" kuten verkkokurssit ovat ristiriidassa sen tavoitteen kanssa että opiskelijoilta ei tulisi testata yliopistoissa opeteltavaa tietoa. Täytyy myös huomioida muita kanavia pitkin otettavia (yliopistolain 37 §:n 10 momentti).

Mikäli yo-tutkintopohjaiseen valintaan mennään, yo-arvosanojen erottelukyvyn parantaminen on välttämätöntä, mutta perusteiltaan mahdollisimman yksinkertaista.

Biologian tutkinto-ohjelmissa sukupuolittuneisuus on erittäin voimakasta: miesten osuus voi olla jopa alle 10 %. Todistusvalinta todennäköisesti vinouttaisi jakaumaa entisestään.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Näin toimitaan sopimusten mukaisesti.

Biologian hakukohteessa on käytössä valintakoe, joka ei edellytä pitkää, erillistä valmistautumista.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Valinnan tulee perustua lukion oppimäärään ja biologian alalla näin jo on. Valintakokeet voidaan järjestää joustavasti yhteiskokeena samanaikaisesti eri paikoissa, jolloin syntyy huomattavia synergiaetuja. Varsinkin korkean hakupaineen aloilla on syytä mitata motivaatiota ja tämä tehdään parhaiten pääsykokeen avulla. Lisäksi aloilla, joilta hakeudutaan myöhemmin muuhun koulutukseen, valintakoe on hyvä keino mitata motivaatiota.

Mikäli todistusvalintaa lisätään, yo-koetta on kehitettävä ja yliopistojen pitää olla mukana tässä työssä. Myös aineistopohjaisia tehtäviä on oltava lisää.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

4

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ylioppilastutkintoa voidaan hyödyntää opiskelijavalinnassa nykyistä enemmän. Sen sijaan muiden toisen asteen tutkintojen hyödyntämistä opiskelijavalinnassa ei ole mielekäästä.

Todistusvalintaan siirtyminen on todella suuri muutos sekä lukiolaisille että yliopistoille. Tällaisen uudistuksen valmistelua varten pitää olla käytössä enemmän tutkimus- ja tilastotietoa nykyisistä valinnoista ja hyväksytyksi tulleiden opintomenestyksestä (toimenpide 13 lupaillee jotain tähän tarpeeseen).

Ylioppilastutkinnon suuri valinnaisuuden määrä asettaa nuoret lukionsa aloittavat opiskelijat ison haasteen eteen. Mikäli todistusvalintaan siirrytään, tulee lukion opinto-ohjausta tehostaa entisestään, jotta nuorilla on riittävä kuva siitä, mitä heidän aine- ja kurssivalintansa jatko-opintojen kannalta tarkoittavat. Lukioissa kokeillaan parhaillaan vielä nykyistäkin suurempaa valinnaisuutta. Näkemyksemme mukaan valinnaisuuden lisääntyessä kasvaa lukiolaisten lukion alussa tekemien kurssivalintojen merkitys aina vain suuremmaksi.

Todistusvalinnan toteuttamiseen ehdotettu vuosi 2020 on liian pian. Näin ison uudistuksen edellyttämiä taustaselvityksiä ja -tutkimuksia sekä uusien valintamenettelyjen perusteita niiden pohjalta ei ennätetä laatia niin, että tieto valintaperusteista olisi ajoissa lukiolaisten käytössä. Lisäksi tämä toimenpide on ristiriidassa toimenpiteen 4 kanssa. Vuoden 2020 opiskelijavalintaan osallistuvat aloittavat lukio-opintonsa elokuussa 2017.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Näin jo käytännössä on tehty, joskin valintaperusteita tarkistettu vuosittain. Vaikka valintaperusteet vahvistetaan vuosittain, se ei tarkoita, että perusteita muutettaisiin vuosittain. Biologian valintaperusteet ovat säilyneet muuttumattomina useita vuosia eikä dramaattisia muutoksia ole tehty koko 2000-luvulla.

Syksyllä 2017 lukion aloittavat tekevät ensimmäiset ainevalintansa keväällä 2017. Heidän tulisi silloin olla tietoisia valintojensa vaikutuksista jatko-opintomahdollisuuksiinsa vuonna 2020.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Uusien opiskelijavalintamenetelmien kehittämisessä on otettava huomioon, että valintamenettelyn pitää olla kustannustehokas myös yliopiston näkökulmasta. Esim. avoimet verkkokurssit vaativat opetushenkilöstön resursseja huomattavasti enemmän kuin nykyiset valintakokeet. Työllistävä vaikutus on moninkertainen verrattuna pääsykokeiden aiheuttamaan työmäärään, joka koetaan ainelaitoksilla suhteellisen pieneksi, koska se ei koske jokaista opetushenkilökuntaan kuuluvaa vuosittain. Tehokkuutta voidaan saavuttaa vain silloin, mikäli uusilla opiskelijavalinnan menetelmillä saadaan opinnoissaan aiempaa nopeammin eteneviä opiskelijoita.

Uusien valintamenetelmien kehittämisessä tarvitaan myös yliopistojen yhteistyötä, jotta ei saada aikaan suurta määrää erilaisia menetelmiä.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Ylioppilastutkinnon arvosanat eivät ole vertailukelpoisia koulujen kesken. Pisteytystä voidaan kyllä muuttaa ja tarkentaa, mutta sen on sallittava riittäviä alakohtaisia hienosäätöjä.

Tavoite ei vaikuta realistiselta kaavaillussa aikataulussa.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

3

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Valintaperusteilla on signaalivaikutus lukiolaisten ainevalintoihin ja niillä voidaan ohjata lukiolaisten ainevalintoja. Asia vaatii kuitenkin lisää selvityksiä. Esim. vieraiden kielten käyttäminen valinnan kriteerinä saattaa olla ongelmallista, sillä joidenkin kieliaineiden (esim. venäjä) kohdalla valtaosalla ylioppilaskokeen suorittajista on äidin- tai kotikielensä kyseinen kieli.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

4

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammatillisten tutkintojen todistukset eivät perustu kaikille yhteisiin kokeisiin, vaan niihin voivat vaikuttaa enemmän koulu- ja opettajakohtaiset arviot aivan kuten lukion päättötodistukseen, jota ei juuri tästä syystä nykyisin käytetä biologian opiskelijavalinnoissa. Toisen asteen ammatilliselle tutkinnolle on myös asetettu omat, ylioppilastutkinnosta poikkeavat tavoitteet.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Näin voitaisiin toimia, mutta kokeita tulisi olla enemmän kuin yksi ja vähintään yhden tulisi olla biologian koe.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Tutkimustiedon tulee olla lähtökohtana myös opiskelijavalintamenetelmien kehittämisessä. Opiskelijavalinnan menetelmiä tulee myös arvioida.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

On hyvä että opetus- ja kulttuuriministeriössä panostetaan opiskelijavalintojen kehittämistä tukevaan tutkimukseen. Yliopiston näkemyksen mukaan ko. tutkimusta tarvitaan erityisesti, jotta ylioppilastutkintoa voidaan hyödyntää raportissa esitetyllä tavalla.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Raportissa mielipiteitä esitetään tosiasioina. Viittauksia tieteellisiin tutkimuksiin on hyvin niukasti.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Tulisi tutkia mahdollisuuksia lisätä ylioppilastutkintoon ongelmakeskeisiä tehtäviä sekä aineistopohjaisia tehtäviä, jotka mittaavat tiedon soveltamista. Kokeen erottelevuutta pitää parantaa.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

EOS

Humanistinen ammattikorkeakoulu/humanistinen ja kasvatusala amk:t

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Johtopäätöksissä mainittuihin kehittämiskohteisiin on jo osin vastattu opiskelijavalinnan käytäntöjä ja yhteistyötä kehittämällä. Opintopolku on jo nyt luonut puitteet koulutusten yhdenmukaisille kuvauksille. Alakohtainen yhteistyö on terävöittänyt tutkintojen kuvauksia. Opintopolun toiminnallisuutta tulee edelleen hakijan näkökulmasta kehittää.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Nykyinen lukiotutkinto tuottaa riittävästi tietoa hakijan akateemisten tietojen ja taitojen osalta. Hakijan soveltuvuutta alalle on syytä jatkossakin arvioida akateemisia taitoja ja tietoja laajemmin. Siksi tärkeää, että soveltuvuutta alalle arvioidaan valintakokeen yhteydessä. Humanistisen ja kasvatustieteen tutkinnot (yhteisöpedagogi, tulkki) edellyttävät hakijoiden yksilöllistä soveltuvuuden arviointia. Aloilla on myös terveyteen ja toimintakykyyn liittyviä vaatimuksia (SORA-lait). Ylioppilastutkinto palvelee opiskeluvalmiuksien arviointia, mutta ammatillista väylää hakevien osalta vastaavaa lähtötasoarviointia ei voida tehdä. Hakijoiden yhdenvertaisenn kohtelun takaaminen korostuu valintatapojen valinnassa. Nykyisellään todistukset eivät ole tältä osin vertailukelpoisia.

Digitalisuutta ollaan jo nyt otettu osaksi valintakoe kokonaisuutta ja sitä tulee edelleen kehittää. Lukiodiplomien hyödyntäminen valinnoissa ei tuota alallamme lisäarvoa.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Yleisten akateemisten taitojen lisäksi aloillamme edellytetään erityisiä vuorovaikutustaitoja. Suuri osa opinnoista on työelämälähtöisiä, jolloin opiskelija tarvitsee lähtökohtaisesti muitakin kuin akateemisia valmiuksia. Valintameneteelyssä tulee arvioida myös opiskelijan kiinnostuneisuutta alalle. Hakija voi nykyisellään alojemme valintakokeissa orientoitua alaan, ammatillisiin toimintaympäristöihin ja yhteisöihin (vrt. esim. viittomakielinen yhteisö).

Akateemisia opiskeluvalmiuksia voidaan arvioida todistusten perusteella, mutta soveltavuutta on vaikeampi arvioida ilman valintakoetta. Tärkeää on tunnistaa myös hakijoiden olemassa oleva ammatillinen osaaminen ja alasuuntuneisuus. Motivaatio ja soveltuvuus ovat todennettavissa valintakokeessa, samoin terveydelliset edellytykset. Valintakokeissa tulisi entistä paremmin huomioida myös toimintakyvyn arvioinnin mahdollisuudet.

Opintojen sisältöön perehdyttävät MOOC-kurssit voivat jatkossa olla perusteltu osa valintamenettelyä, erityisesti yhteisöpedagogikoulutuksessa. Tällöin ko. osuudet tulisi suorittaa valintakoe päivänä, jotta ne eivät kuormita hakijaa ennen valintakoetta. Tulkki koulutuksessa etukäteistehtävä on mahdollistanut hakijan ennakkoperehtymisen alan vaatimukseen ja pohdinnan halukkuudesta sitoutua uuden kielen ja kulttuurin opiskeluun.

Väyläopintoja kehittämällä olemme jo nyt edistäneet joustavaa hakeutumista erillisvalinnan kautta (avoimen väylien kehittäminen yhdessä toisen asteen ja vapaan sivistystyön kanssa).

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Vastaavat yliopistovalintojen osalta. Amk-valintaprosessit ovat hakijaa vähemmän kuormittavia, mutta niiden toteutuksia voidaan edelleen kehittää kustannustehokkuuden näkökulmasta. Valintaprosessien kehittämisessä tulee joka tapauksessa ottaa huomioon alojen erityispiirteet. Valmennusfirmojen kurssien sijaan ammattikorkeakoulut voivat lisätä väylätarjontaa laajemmin toiselle asteelle. Mahdollisuuksia on myös akateemisiin valmiuksia kehittäväan ja alalle orientoiviin opintotarjontaan heti toisen asteen opintojen alettua. Ko. opinnot voidaan hyväksilukea osaksi tutkintoa, mikäli opiskelija hakeutuu ko. jatko-opintoihin. Tällöin myös opintoaika lyhenee ja ko. valmentavat ja väyläopinnot palvelevat opiskelupaikan valintaa. Kustannustehokkuutta voidaan saavuttaa siis myös tutkintoaikojen lyhenemisestä.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Ammatillista suoravalintaa ei voida hyödyntää, koska selkeää alakohtaista etenemispolkua ei voida osoittaa. AMK-tutkintoihin hakeudutaan hyvin erilaisin pohjakouluksin. Yhdenvertainen kohtelu ei mahdollistu. Suoravalinnassa ei voida myöskään arvioida henkilön soveltuvuutta tai amk-opinnoissa edellytettävien akateemisten valmiuksien tasoa.

Lukion ja ammatillisen toisen asteen hakijoita tulee kohdella yhdenvertaisesti. Ei ole perustettua, että ammatillisen toisen asteen opiskelijan pitäisi käydä ”tekemässä lukion puolella suorituksia”, jotta hän voisi hakeutua jatko-opintoihin. Mikäli ammatillisen toisen asteen opiskelijoilta vaaditaan lisäosaamisen näyttöä, tarkoittaa tämä heidän jatko-opintoihin pääsyn vaikeuttamista. Joustava ammatillinen hakupolku on turvattava ilman lisäsuorituksia oman tutkinnon ohella tai lisäksi.

Opintojen sukupuolijakautumaan liittyvät huomiot ovat perustettomia, olennaista on soveltuvuus ja opiskeluvalmiudet.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Alan opiskelijavalinnat eivät edellytä nykyiselläänkään pitkää valmentautumista.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Korkeakouluopintojen osaamistasovaatimukset perustuvat toisen asteen vaimuksille (kansallinen viitekehys). Opetusuunnitelmia kehitetään johdonmukaisesti, joten opiskelijavalintojen pitää pääsääntöisesti perustua juuri toisella asteella saavutetun osaamisen näyttöön. Hakijoissa on edelleen kuitenkin paljon ammattipätevyden päivittäjiä tai alanvaihtajia, joilla pohjakoulutus on hyvin vaihteleva.

Vaikka kouluksesta tiedottaminen hoidetaan hyvin, on hakijoiden vaikea hahmottaa alan ammatillista todellisuutta, erityispiirteitä ja vaatimuksia ilman valintaprosessia tai tutustumista alaan esim. avoimen amkn:n opintojen (edellä väylän) kautta. Yksittäisten kokeiden sijaan ammattialaoja koskevaa tietoisuutta ja samalla motivaatiota voidaan edistää jo toisen asteen aikana.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Todistukset eivät nykyisellään ole vertailukelpoisia hakukriteerien näkökulmasta (akateemiset valmiudet, soveltuvuus). Riittävä lähtötasovaatimus tulisi määrittää suhteessa ylioppilastutkintoon ja ammatillisiin tutkintoihin. Osaamistason arvioinnissa voidaan hyödyntää kansallista osaamisviitekehystä ja siihen perustuvaa osaamistason arviointia eri tutkinnoilla hakeville.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Tärkeää on, että valintaperusteet olisivat pysyviä eli tehdyt valinnat eivät osoittaudu vääriksi jatko-opintoihin hakeutumiseen nähden. Toisen asteen opiskelijoiden tulee voida perehtyä korkeakoulututkintoihin jo opintojen alussa (vrt. edellä).

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Erillisvalintoja voidaan kehittää myös osana yhteishakua, mutta valmistelujen näkökulmasta useiden hakukohteiden ja menettelyjen yhteensovittaminen voi aiheuttaa tarpeetonta sekaannusta hakijoilla ja toteuttajille. Erillisvalintoja kehitetään koko ajan hakijoiden osaamistaso ja elämäntilanteet huomioiden, esim. avoimen väylän kautta hakevat, siirtohaut ja kesken jäänyttä tutkintoon jatkavat.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Hakijoiden yhdenvertainen kohtelu on turvattava. Menettely monimutkaistuu, jos koulutustaustan mukaan hakijat jaotellaan eri hakujonoihin. Varasijajärjestys ei aukene hakijoille, jos jonoja on useita. Jos erilaiset taustat huomioidaan jonoissa, miten se vaikuttaa valintakokeen sisältöön ja toteutukseen? Valittujen

osaamistaso määrittyy erilaisin kriteerein, jos haut eriytetään ja ryhmitellään taustan mukaan. Hakijoissa on paljon myös kaksoistutkinnon suorittaneita.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ammatillisten tutkintojen hakukelpoisuuden pitää olla verrattavissa ylioppilastutkintoon. Ammatillista väylää hakevilta ei voida edellyttää lisäsuorituksia.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Terveydellisten edellytysten mittaaminen on vaikeaa ellei mahdotonta.

Arvioinnin eettisyyteen tulee kiinnittää huomiota.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

On perustetua selvittää ja arvioida mahdollinen hyödynnettävyys erikseen.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Ylioppilastutkinto on hyvin päättökoemuotoinen. Opiskelijoilla pitäisi olla mahdollisuus monipuolisempaan osaamisen näyttöön opintojen aikana. Suoritettujen kurssien määrä ei saisi rajoittaa jatko-opintomahdollisuuksia. Opiskelija voi kartuttaa osaamistaan laaja-alaisesti lukio-opintojen aikana. Opintoja voidaan kytkeä lähemmäs työelämää ja jatko-opintotarjontaa voidaan kiinnittää lukio-opintoihin. Siirtymää lukio-opinnoista korkeakouluopintoihin ja erityisesti ammattikorkeakouluopintoihin voidaan madaltaa.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Pihtiputaan kunta ja Viitasaaren kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Valmennuskurssien kautta jatko-opintoihin pääsy on sekä taloudellista että alueellista tasa-arvoa loukkaavaa.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilaskokeen rakenne antaa hyvän mahdollisuuden painottaa eri kokeiden ja tehtävien merkitystä jatko-opintoihin pyrittäessä. Myös lukiotodistuksen ainevalinnoilla voidaan mitata soveltuvuutta ja suuntautuneisuutta. Lukiodiplomien merkitys tulee yhdenmukaistaa, mutta niiden painoarvoa ei voi nostaa korkealle.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *
2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Jatko-opintoihin pääsy ylioppilastutkinnon, sen eri oppiaineiden arvosanojen ja eri tehtäväosoiden menestyksen perusteella lisää taloudesta ja alueesta riippumatonta tasa-arvoa.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Vrt. edellinen.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Merkittävä tavoite tasa-arvon tiellä.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Lukio- ja ylioppilastutkinto tuottavat riittävästi ja monipuolista informaatiota jatko-opintoihin valinnalle.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Vrt. edellä.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

-

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Esim. verkko-opiskelu avoimen yliopiston kautta voi toimia toissijaisena valintamenettelynä.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

--

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

--

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Eri koulutustaustaisille omat kiintiöt.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ajatus siitä, että yliopistoon tai korkeakouluun vaaditaan vain osittainen/erillinen koe koko ylioppilastutkinnon sijaan on hyvä uudistus.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Yo-koe tulee säilyttää ja sen merkitystä lisätä jatko-opintoihin heikemisessä. Erillisten osakokeiden merkitystä jatko-opintoihin pääsemiseksi tulee kehittää ja se olisi uudistus niillekin, jotka toivovat yo-kokeen totaalista poistamista.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Forssan yhteislyseo

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Myös lukion päättötodistuksen ml lukiodiplomien huomioiminen (yo-tutkintotodistuksen lisäksi) olisi tärkeää. Se kertoo opiskelijan osaamisesta koko lukioajalta.

Yo-kokeen lyhytkestoisen näytön (1- 2 päivää per koe) ongelmat on tärkeä muistaa (oppilas sairas jne.)

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Joka tapauksessa yleensä opiskelija on arvioinut moni opettaja kussakin oppinaineessa.

Lukion arviointiperusteita ja -käytäntöjä pitää kehittää, jotta päättötodistusten arvosanat olisivat vertailukelpoisia.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Erytisen hyvänä pidetään sitä että pääsykoe ei perustuisi tuleviin korkeakouluopintojen sisältöihin.

On hyvä, että opiskelija voi hakea laajempaan kokonaisuuteen, koska ei hakuvaiheessa vielä tiedä opintojensa mahdollisuuksia.

Miten motivaatiota voisi mitata?

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Nuori ei vielä lukioaikanaan osaa tehdä valintojaan suuntautua tietylle alalle. Tätä ei voi edellyttääkään.

Mahdollisuuksia jatkoon ei saa sulkea liian aikaisin pois.

Pitää olla myös toinen väylä jatko-opintoihin.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulosopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Miten motivaatiota voidaan mitata?

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammatillisen koulutuksen päättötodistus perustuu eri arvosana-asteikkoon eikä ole vertailukelpoinen lukion todistuksen kanssa.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ammatilliset opinnot eivät anna nykyisellään valmiuksia osallistua yo-kokeisiin.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Pöytyän kunta

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Tutkintotodistuksen perusteella tapahtuvan opiskelijavalinnan lisäksi tulisi huolella pohtia tämän rinnalla mahdollisesti käytettävää täydentävää valintamenettelyä myös puheena olevan hakijaryhmän osalta.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

On perusteltua hyödyntää uusien pedagogisten lähtökohtien samoin kuin tieto- ja viestintätekniikan tarjoamia mahdollisuuksia sekä ylioppilastutkinnon että korkeakoulujen pääsykokeiden kehittämisessä. Muutokset kannattaa toteuttaa suunnitellusti ja riittävästi aikaa näihin varaten. Moniulotteiseen kysymykseen siitä, mikä toimintamalli antaa parhaan perustan opiskelijavalinnoille, on vaikea antaa yksiselitteistä vastausta.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Tässä luvussa esitetyt näkemykset ja johtopäätökset kertovat opiskelijavalintoihin liittyvien tekijöiden moninaisuudesta, mikä tulee opiskelijavalintajärjestelmää kehitettäessä ottaa huomioon.

Toimintaympäristö ei välttämättä tue todistuksiin perustuvaa valintajärjestelmää ainoana toimintamallina myöskään puheena olevan hakijaryhmän osalta.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tase-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Raportissa mainitun ”toisen (ja useammankin) mahdollisuuden” järjestämisestä huolehtiminen sekä muille että puheena olevan hakijaryhmän hakijoille on tärkeää.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Elinikäisen oppimisen ja korkeakouluopintoihin hakeutumisen mahdollisuuksien turvaaminen ovat tärkeitä huomioitavaksi kehitystyössä, samoin jokaisen yhdenvertaisten mahdollisuuksien edistäminen monipuolisen koulutuksen hankkimiseen. Osa ihmisistä on halukkaita opiskelemaan elämänsä aikana useammankin korkeakoulututkinnon, mihin tulisi olla mahdollisuus. Tutkinnon lisäksi itse saavutettavan sivistyksen merkitys on tärkeä.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulosopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ks. kohta 4.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Hakijoiden jaottelussa ryhmiin tulee tarkastella huolellisesti yhdenvertaisen oikeuden sivistykseen toteutumista.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Toimintakäytännön luominen edellyttää useiden näkökohtien huomioimista sekä kokonaisuuden toimivuuden tarkastelua.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Tämä on erittäin tärkeää sivistyksellisen yhdenvertaisuuden toteutumiseksi.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Kurikan kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Työryhmän johtopäätökset pohjautuvat myös kentällä esille tulleisiin tietoihin mm. hakujen monimutkaisuudesta ja huonosta ennustettavuudesta.

Raportin johtopäätökset ovat oikeita. Opiskelijat eivät lukioon tullessaan tiedä valintakriteereitä eivätkä osaa tehdä siksi myöskään valintoja. Järjestelmä ei ole alueellisesti tasa-arvoinen vaan eriarvoistaa opiskelijoita.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Yo-tutkinto pitää hyödyntää valinnoissa. Jo nyt yo-tutkinto on käyttökelpoinen kriteeri ja vielä parempi -17 uudistuksen myötä. DI, suulliset kokeet ja PUHVI otettava huomioon valintakriteereinä.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Yo-tutkinto kertoo jo nyt opiskelijoiden medelldyttävät ulkopuolisia näyttökokeita otivaatiosta. (Rahallinen panostus on useimmiten suoraan yhteydessä vanhempien varallisuuteen) Hakujärjestelmään rakennettu ensisijaisuusjärjestelmä ohjaa osittain oikealle alalle. On aloja, jotka

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Pääsykokeen pois jättäminen ei lisää todellisuudessa tasa-arvoa. Yo-tutkinnon monipuolisempi hyödyntäminen valinnoissa on etu niin hakijalle, oppilaitokselle kun yhteiskunnallekin.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Sukupuolijakautumaan vaikuttaa muut seikat enemmän kuin yo-koe tai valintakoe. Yo tutkinnon uusiminen voi olla pääsykoetta parempi valintakriteeri.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Edellyttää hyvää tiedotusta, että lukion aloittavat tietävät, miten lukiossa kannattaa opiskella.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Korkeakoulujen on kehitettävä hakumenettelyjään huomattavasti selkeämmäksi ja yksiselitteisemmäksi. Nykyinen hakuviidakko jää epäselväksi opintojen ohjaajallekin.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ylioppilaskokeiden merkitys pitää selventää koekohtaisesti. Kaikki eivät opiskele laajaa matematiikkaa, samoin reaaliaineiden kirjo tulee ottaa käyttöön laajemmin, samoin lukiodiplomit. jne.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Paras osa toimenpide-ehdotuksista on ennakoitavuus.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Huomio siihen, että korkeakoulun ovet avautuvat sinne haluaville ja niille joilla potentiaalia suoriutua opiskelusta ja että pienessä maassa otetaan kaikki opiskelijaresurssit käyttöön.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukykyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Pystyvätkö mainitut laitokset yhteistyöhön annetussa määräajassa niin että saadaan aikaan tasapuolinen tulos.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Lukioille saatava pitävä tieto ajoissa, että koulutuksen järjestäjä ehtii reagoida riittävällä tavalla mm. mahdolliset muutokset opettajaresursseissa.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ryhmiin jakaminen aiheellista. Ammatilliselta pohjalta tiedekorkeakouluun pääsy edellyttää korkeakouluopinoissa menestymistä mikä ei tilastojen mukaan ollut itsestään selvää.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Kattava tiedonhankinta samalla tavoin samoin menetelmin. Vertailukelpoiset kriteerit valinnalle.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Kun soveltuvuus koskee opintoja, ei ammatissa toimimista. Jälkimmäinen mitataan opintojen aikana kandidivaiheessa.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Testien vertailukelpoisuus ainakin selvitettävä.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Asian monipuolinen tutkiminen tarpeen.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Raportti harkittu ja laatijoina monta tahoja. Enemmän sisäistä kritiikkiä asian käsittelyyn.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Sodankylän lukio

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Vaikka ammatillinen tutkinto tuottaa korkeakoulukelpoisuuden, se on todellisuudessa umpiperä suhteessa yliopistojen sisäänpääsyyn. Hyvin pieni määrä ammatillisen tutkinnon suorittaneista pääsee

yliopistokoulutukseen ja ottaa opiskelupaikan vastaan. Ammattiin opiskeleville annetaan liian ruusuinen kuva heidän mahdollisuuksistaan päästä yliopistoon ammattikoulututkinnolla.

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen autonomia sisäänotossa on liian vahva ja käytäntö siksi kovin kirjava. Hakijan on vaikea hahmottaa valintakriteerejä etenkin, jos hän hakee useampaa opiskelupaikkaa. Valintakäytäntöjä on syytä yhtenäistää ja ottaa myös ammatillisen tutkinnon suorittaneetkin huomioon muutenkin kuin paperilla.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Raportin sivulla 36 todetaan, ettei ylioppilastutkinnossa mitata kokelaan tietoteknisiä valmiuksia. Koulun todellisuudessa nämä valmiudet vaihtelevat aika voimakkaasti opiskelijoiden kesken. On myös niitä opiskelijoita, jotka eivät hallitse tekstinkäsittelyäkään. Toki heillä on velvollisuus hankkia näitä valmiuksia, ja koulutkin järjestävät kurseja, mutta tästä huolimatta tietotekniset valmiudet saattavat tulla mitatuiksi, jos kokelas ei taitojen puutteen vuoksi osoittamaan substanssiosaamistaan. Tietotekniset valmiudet on siis otettava huomioon ja tiedostettava niiden mahdollinen vaikutus myös kokeen tuloksiin.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Sivulla 43 todetaan, että valintakokeessa vaaditun osaamisen on sijoitettava toisen asteen tasolle. Tämä on tärkeä ja kannatettava näkemys. Kevään ylioppilaskirjoituksiin juuri ponnistelleelta ylioppilaalta on kohtuutonta odottaa parissa kuukaudessa monen oikeudenalan perusteiden hallintaa. Tällaista ulkoopetteluja ei voida perustella vain motivaatiotekijöillä.

Myös kannatan raportin näkemystä sivulla 46 siitä, että soveltuvuskokeiden määrää on syytä supistaa. Professori Keltinkangas-Järvinen on vasta ottanut kantaa siihen, että erilaisten persoonallisuustyyppien omaavien työntekijöiden pitäisi pystyä toimimaan samassa työyhteisössä. Soveltuvuskokeiden tulee olla hyvin huolellisesti ja ammattitaitoisesti laadittuja, että ne todella testaavat sopivuutta alalle, eivätkä esimerkiksi pelkästään persoonallisuustyyppiä.

Sivulla 50 mainitaan entistä laajemmat hakukohteet. Näitäkin kannatan, sillä usein vasta opintojen varrella opiskelija erikoistuu, kun saa tietoa valintojensa tueksi. lisäksi nykyajan ja tulevaisuuden työtehtävät edellyttävät joustavuutta ja kykyä orientoitua monenlaisiin tehtäviin laajemman alan sisällä.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Aivan perustellusti voi puolustaa sekä valintakoepohjaista sisäänottoa että ylioppilasarvosanoihin pohjautuvaa sisäänottoa. Viime aikoina ylioppilastutkintolautakunta ja Opetushallitus ovat olleet julkisestikin aivan toisilla ääri-laidoilla keskenään. Herääkin kysymys, onko tämänkin lausunnon taustalla

pyrkimys pönkittää ylioppilasarvosanoja pönkittävää kantaa. En tahdo uskoa, että raportti olisi politiikan tekemisen väline.

Lukion merkitystä ylioppilasarvosanapohjainen sisäänotto tietysti korostaa, mutta menettelyssä jäävät esimerkiksi ammattitutkinnon suorittaneet ja yliopistopaikkoja havittelevat jälleen lapsipuolen asemaan. Raportti ehdottaa, että nämä suorittaisivat yksittäisiä ylioppilasarvosanoja. Ehdotus on kovin ylimalkainen, sillä nykypäivän ammattikoulutusta tunteva ihminen ymmärtää, ettei ammattikoulun yleisaineiden suorittanut kykene niillä tiedoilla suoriutumaan ylioppilaskirjoitusten kokeista. Ammattikoulu-uudistus korostaa entisestään näytön merkitystä. Mahdollista on se, että etenkin yleisaineet huitaistaan kevyesti, jolloin teoreettinen osaaminen jää entistä ohkaisemmaksi. Ammattitutkintoja suorittaneiden yliopistoon pääsyyn tulisi kehitellä realistisia vaihtoehtoja.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Luonnontieteellisen osaamisen vahva osuus erityisesti Oulun yliopiston sisäänotoissa vahvisti omaakin näkemystäni asioiden tilasta. Humanististen tieteiden tulisikin nostaa profiiliaan, mihin ylioppilasarvosanojen sopiva painotus sisäänotossa kyllä antaisi mahdollisuuksia.

Ruotsin kielen osaamisen vahvistaminen ylioppilasarvosanojen painotuksen keinoin sisäänotossa sen sijaan kuulostaa kiristämiseltä ja lisäksi epäoikeudenmukaiselta. Peruskoulun uudessa opetussuunnitelmassa ruotsin opetusta on siirretty alakouluun ja yläkouluun on jätetty kaksi kurssia. Pohja on siis niin huera, että on aika alhaista syyllistää esimerkiksi ruotsin opettajia opiskelijoiden keunoista oppimistuloksista ja siitä, että ruotsia kirjoitetaan aina vain vähemmän. Lukiossa on mahdotonta kaiken muun koulutyön ohella paikata peruskoulussa olemattoman ohueksi jäänyttä ruotsin osaamista. Lukioon tulee entistä useammin opiskelijoita, jotka kättelyssä kertovat, etteivät osaa ruotsia lainkaan. Tarvitaan siis järeämpiä keinoja ruotsin vetovoiman kasvattamiseksi.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

5

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Miten huomioidaan ammatillisen perustutkinnon suorittajat ja muut marginaalisemmat ryhmät? Tämä kysymys on ratkaistava, ennen kuin edetään tällä sinänsä kannatettavalla tiellä.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteiseksi pisteytysmalliksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa.

Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

5

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ammattikoululainen ja lukiolainen eivät realistisesti kilpaile samoilla välineillä osallistuessaan ylioppilastutkinnon kokeeseen.

Ammattitutkintojen rakenne on vaiheessa, eikä lopputulos vaikuta vahvistavan teoreettista osaamista, kun itse substanssiosaamisen opettelukin tuntuu siirtyvän työnantajan vastuulle. On erheellinen lähtökohta tasapäistää erilaiset hakijajoukot. On ymmärrettävä, että ammattitutkinnon suorittaja on yliopisto-opintojensa alkuvaiheessa yleensä eri tasolla kuin ylioppilas. Ero saattaa tasoittua opintojen aikana, ja tämä lienee tavoite. Realiteettien hyväksyminen on kuitenkin laadukkaan kehittämisen lähtökohta.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

5

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Ylioppilastutkintoa tulisi kehittää avoimen verkon suuntaan. Esimerkiksi Tanskan mallista voisi ottaa oppia.

Nykyinen sähköinen koe raastaa hermoja, kun koneiden buuttaus joko onnistuu tai ei. liian paljon jää tekniikan varaan. lisäksi opettajilta edellytetään aivan ammattimaisen tietotekniikanörtin taitoja ilman riittävää koulutusta. Myös mietin sitä, kuinka pienet lukiot kykenevät kantamaan taloudellisen rasituksen, joka syntyy tukiasemien hankkimisesta, laitteiden hankkimisesta, verkkojen rakentamisesta ja IT-henkilöstön palkkaamisesta.

Sinänsä annan kiitos Digabi-hankkeen inkrementaalaisesta toteuttamisesta. Hankkeen toimijat ovat tehneet toimivaa yhteistyötä lukioiden kanssa ja myös kuulleet lukioiden ehdotuksia kehitystyössään.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Vaasan kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tase-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus-

ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Kehittämisen suunta on oikea ja tervetullut. Uudistus selkeyttää hakemuskäytäntöjä, helpottaa opiskelijoiden lukutaakkaa ja nostaa ylioppilastutkinnon arvostusta ja merkitystä.

Sisäänpääsykoe perustuisi uudistuksen jälkeen pitempiaikaiseen arviointiin, eikä vain yhteen kokeeseen, johon opiskelijalla on ollut hyvin lyhyt aika valmistautua.

Uudistus on mielestäni suurempi ja tärkeämpi kuin suunniteltu valinnaisaineuudistus.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Porin kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

- Opintopolun käytettävyys ohjauksessa on ollut odotuksia vähäisempää. Opiskelijat hakevat tietoa korkeakoulujen omilta sivuilta, opintomessuilta, opinto-ohjauksen oppituntien vierailijoilta.
- Vaikka korkeakoulujen valintakokeiden järjestämisen kustannukset tunnetaan huonosti, myös valintakokeiden suunnitteilla olevan poistamisen vaikutuksia lukiokoulutuksen koulutuksenjärjestäjien kustannuksiin on ennakoitu vielä vähemmän.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

5

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

- Ylioppilastutkinnon kehittämisen tässä vaiheessa (digitalisaation vaiheittainen käynnistyminen) on vaikea ennakoida kokeiden hyödynnettävyyttä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. Tämän arviointi edellyttäisi mm. tarkempia tietoja ylioppilastutkinnon muutoksen vaikutuksesta lukiopedagogiikkaan.
- Lukiodiplomien merkitystä korostettaessa pitäisi huomioida kustannusvaikutukset lukiokoulutuksen ylläpitäjille. Opiskelijoiden tasa-arvoisen aseman turvaaminen korkea-asteen opiskelijaksi hakeutumisessa edellyttää, että koulutuksen järjestäjillä on riittävät resurssit tarjota valinnaisia opintoja.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

- Nykyinen ylioppilastutkinto ei vastaa siihen, mitä korkeakoulut tavoittelevat opiskelijavalinnoissaan. Siksi korkeakoulut käyttävät paljon valintakokeita. Ylioppilastutkintoa on siis kehitettävä.
- Monet korkeakoulujen alat eivät sellaisenaan ole edustettuina ylioppilastutkinnossa, mutta ylioppilastutkinnon ainevalikoimaa ei ole enää mahdollista kasvattaa.
- Ylioppilastutkinto ei nykyisellään mittaa opiskelijan motivaatiota suorittaa jotakin tiettyä korkeakoulututkintoa.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

- Raportissa kaupallisten valmennuskurssien oletetaan tulevan voimakkaasti lukiokoulutuksen kentälle valmentamaan opiskelijoita ylioppilastutkinnon kokeisiin. Herää huoli kokelaiden eriarvoistumisesta taloudellisista ja alueellisista taustatekijöistä johtuen. Lukiokoulutuksen järjestäjien resurssit järjestää koulutusta on taattava.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

- Raportin ”toinen mahdollisuus” edellyttää lukiokoulutuksen resurssien tarkistamista. Suoritettavat kurssit edellyttävät tuntikehyksen käyttöä, ja lisääntyvät tutkinnon kokeiden korotuskerrat edellyttävät riittäviä tila-, tietotekniikka- ja valvontaresursseja, joista syntyy kustannuksia ylläpitäjille.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

3

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

- Kaavailtu aikataulu on liian nopea. Vuonna 2018 valmistuvilla ylioppilailta ei ole lukio-opintojen alusta alkaen ollut käytettävissään tietoa nyt suunnitelluista korkeakoulujen valintaperusteiden muutoksista. Myös vanhat ylioppilaat joutuvat eriarvoiseen asemaan; he eivät ole voineet valmistautua esimerkiksi lukio-opinnoissaan sähköisiin ylioppilaskokeisiin.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

- Kohdan 2 tavoite on periaatteessa hyvä ja kannatettava, mutta toteutuksen valmistelu on kesken.
- Hakija kehittyy ja kypsyy ylioppilaaksi valmistuttuaankin, mikäli korkeakoulupaikkaa haetaan vuosia ylioppilaaksi valmistumisen jälkeen. Tämä on myös syytä huomioida hakuprosessissa.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

5

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

- Ylioppilastutkinnon kehittämislinjausten pitäisi olla nykyistä selkeämmät, jotta tähän voisi ottaa kantaa.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

-
- Tavoite on sinänsä hyvä. Tässä toimenpideohjelmassa tavoitellulla aikataululla nykyisin lukiossa opiskelevien sekä jo valmistuneiden oikeusturvaa saatetaan kuitenkin loukata.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

- Selkeä oikea-aikainen tiedottaminen on välttämätöntä.
- Todennäköisesti käytäntö ei tule vastaamaan tavoitteita.
- Murrosikäinen kehittyvä nuori ei useinkaan näe tulevaisuuttaan, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon ja –orientaatioon joissakin oppiaineissa haitallisesti.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

4

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

- Ehdotettu menettely eriarvoistaisi hakijoita. Voisi myös kysyä, pitäisikö lukioista ylioppilaaksi valmistuvien lukion päättöarvosanat huomioida ylioppilaskoearvosanojen lisäksi.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

5

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

- Tähän vastataksaan pitäisi tietää enemmän nykyisten soveltuvuuskokeiden hyödyistä, validiteetista ja reliabiliteetista.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

- Valintojen seuraaminen on kannatettavaa, mutta tähän seurantaan pitäisi ottaa mukaan toisen asteen koulutuksen edustajat.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

- Ennen opiskelijavalintauudistusta täytyy luoda selkeä suunnitelman lukion ja ylioppilastutkinnon kehittämisestä ja resursseista. Esimerkiksi tutkinnon kokeiden uusintakertojen lisääminen aiheuttaa kustannusvaikutuksia lukiokoulutuksen ylläpitäjille. Resurssit on määriteltävä

kehittämislinjausten mukaisiksi. Koulutuksen järjestäjät kohtaavat kaavailun uudistuksen toteutuessa varmasti henkilöstönsä kysymyksiä lisääntyvän työn korvaamisesta.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Oulun kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Johtopäätöksissä tulisi näkyä selvemmin se, että yo-tutkinnolla on jo nyt merkitystä korkeakoulujen valintamenettelyssä. Esimerkiksi opinto-ohjaajat eivät koe nykyjärjestelmää kovin ongelmallisena.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Johtopäätökset ovat osittain tarkoituksenmukaisia. Yliopistojen valintakokeista ei haluta löytää positiivisia asioita.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Korkeakoulujen 'palkitseminen' ns. kitkattomasta siirtymisestä ei ole kovin perusteltua. Pitäisikö palkita myös lukiokoulutuksen järjestäjiä? Pääsykokeet mittaavat osaltaan juuri motivaatiota ja soveltuvuutta. Tämä lisää opiskelun kurinalaisuutta sekä palkitsee onnistumisesta.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tas-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Erytisen tärkeää on, että 'toisen mahdollisuuden' järjestäminen nostetaan esille. Oikea tie ei ole yo-kokeiden mittava korotusjärjestelmä, joka kuormittaisi lukioita. Järkevä tie olisi korkeakoulujen tiivis yhteistyö valintakokeiden järjestämisessä. Valmennuskursseja järjestetään ilmaiseksi tai edullisesti myös lukioiden soveltavina kursseina sekä vapaan sivistystyön puolella.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Yo-tutkinnon kokeiden uusimisen laajentaminen ja ulottaminen ei ole järkevää. Se kuormittaisi lukioita kohtuuttomasti. Parempi on kehittää ja yhtenäistää pääsykokeita korkeakoulujen yhteistyönä.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Myös korkeakoulujen rooli ja tahtotila tulee näkyä opiskelijavalinnoissa. Linjaus pääsykokeista kokonaan luopumisesta on hätköity.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Tiivistyvä yhteistyö ja viestintä on oikea suunta uudistuksessa.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Lukioiden kuormittaminen tutkinnon laajentamisella ei ole perusteltua. Lisäksi vähennettäisiin korkeakoulujen roolia valintaprosessissa.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltuvuuden käsite ja merkitys on syytä kirkastaa.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista:

Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Hallitusohjelmassa nostetaan esille korkeakoulujen valintakoemenettelyn uudistaminen. Raportin henki on niistä kokonaan luopuminen. Lukioiden ja korkeakoulujen yhteistyön tiivistäminen on hyvä asia, mutta korkeakouluilla tulee jatkossakin olla riittävän vahva rooli opiskelijarekrytoinnissa.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Kysymysten luonnetta tulee edelleen kehittää soveltavampaan ja aineistoa sisältävään suuntaan. Tavoitteena tulisi olla avoimet verkot, jolloin myös tiedonhankintakeinot ja kyky soveltaa korostuvat. Ainereaaali ei ole täysin onnistunut. Voitaisiinko kokeilla 'aineryhmäreaaalia' (esim. luonnontieteet, hum+yhtk.tieteet...)?

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Keravan kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

3

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Korkeakoulujen on kehitettävä nykyistä yhtenäisempiä käytäntöjä, jotta opiskelijalla on aito mahdollisuus pyrkiä eri koulutuksiin tai samaa koulutusta tarjoaviin eri korkeakouluihin. Nykykäytännössä, jossa pääsykoevaatimukset oleellisesti poikkeavat toisistaan korkeakoulusta riippuen ei anna mahdollisuutta tosiasialliseen valintaan.

Emme kannata pelkää todistusvalintaa. Järjestelmän pitää myös ottaa huomioon eri elämäntilanteessa olevat, ammattia vaihtavat, erilaisen koulutus pohjan omaavat sekä opiskelumotivaationsa lukion jälkeen löytävät hakijat.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastutkinto antaa vertailukelpoista tietoa tulevista yokokeen suorittajista. Se ei kuitenkaan riittävässä määrin ota huomioon aikaisemmin ylioppilastutkinnon suorittaneiden asemaa. Ylioppilastutkinnon kokeet eivät kaikilta osin anna oikeaa kuvaa opiskelijoiden osaamisesta myöskään siitä syystä, että kokeiden laatijoilla ei tällä hetkellä on riittävä näkemystä lukio-opiskelijoiden osaamisen tasosta.

Toivottavaa olisi, että ylioppilastutkinnosta ei tulisi tietotekniikan käytön mittaria.

Lukiopidit voivat osin toimia lisänäyttönä. Niiden arvosanat eivät yhteisistä perusteista huolimatta kuitenkaan ole täysin vertailukelpoisia.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

On useita aloja, joille valittaessa alalle soveltuvuudella on erittäin suuri merkitys.

Ylioppilaskoe ei ole motivaatiomittari, koska suuri osa kirjoittajista ei todellakaan vielä tiedä, mitä elämässään haluaa tehdä. Vaikka 18 vuoden ikäraja antaa luvan puhua aikuisista, ovat lukiolaiset läpi lukion vielä enimmäkseen lapsia. Henkistä kasvua on vaikea hoputtaa, eikä oikein tiedä pitäisikö sitä edes hoputtaa.

Pitäisi pyrkiä mittaamaan pyrkivien opiskelijoiden soveltuvuutta ja valmiuksia eikä pelkästään opittuja tietoja.

Kannattaisimme osassa Keski-Euroopan maita olevaa mallia, jossa motivoituneet opiskelijat voivat aloittaa opintonsa ja karsinta tapahtuu vasta ensimmäisen opintovuoden aikana opintomenestyksen perusteella. Todennäköisesti tämänkalatainen järjestelmä vähentäisi hukkaan menevien vuosien määrää nykyisestä, jossa opiskelijat turhaan useita vuosi pyrkivät haluamalleen alalle kuitenkaan pääsemättä sille.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Ylioppilastutkintoarvosanojen korottamis- ja uusintakertojen määrä pitäisi ”vapauttaa”, ts. mahdollisuus uusia ja korottaa on rajoittamaton.

Emme kannata pelkästään todistusvalintaa. Järjestelmän pitää myös ottaa huomioon eri elämäntilanteessa olevat, ammattia vaihtavat, erilaisen koulutus pohjan omaavat sekä opiskelumotivaationsa lukion jälkeen löytävät hakijat.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Ammatillinen tutkinto ei välttämättä anna riittävää osaamista. Ammatillisen tutkinnon suorittaneille olisi suotavinta luoda oma / rinnakkainen hakujärjestelmä. Ilman lukio-opintoja ylioppilastutkinnosta on vaikea suoriutua hyvin laaja-alaisesti. Toki tämä ei tarkoita sitä, että yksitaisestä ylioppilastutkinnosta ei voisi selviytyä jopa kiitettävästi ammatillisissa opinnoissa hankitun osaamisen perusteella. Tässä kohden olennaista onkin se, suoritetaanko valinta jatko-opintoihin yhden / kahden / kolmen vai useamman arvosanan perusteella. Myöskään liian kapea-alaiseen osaamiseen perustuvaa valintaa ei tulisi suosia. Sillä ei myöskään välttämättä saada eroteltua hakijoita riittävästi.

Ylioppilaskokeita tulisi voida korottaa nykyistä useammin. Emme toisaalta kannata rajatonta uusintamahdollisuutta, sillä se ei toisaalta välttämättä motivoi riittävästi panostamaan yksittäiseen koesuoritukseen ja toisaalta saattaa kasvattaa kirjoittajamääriä merkittävästi. Tulevaisuuden sähköiset ylioppilaskokeet vaativat jo sinällään enemmän järjestelyresursseja. Samassa yhteydessä tulisi myös määrittellä se, missä lukiossa opiskelija voisi osallistua korottavaan kirjoitukseen. Tällä hetkellä lukiot käytännössä itse päättävät siitä ottavatko ulkopuolisen opiskelijan kirjoittamaan lukioonsa. Nykyistä käytäntöä, jossa tutkinto tulee suorittaa kolmen peräkkäisen tutkintokerran aikana, tulee muuttaa.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

3

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Opiskelijoita ei tule valita pelkästään ylioppilastutkinnon perusteella, vaan opiskelijoilla pitää olla eri väyliä hakeutua korkeakouluopintoihin. (kiintiöt eri väyliä pitkin hakeutuville)

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

5

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Kyseinen ehdotus jää epäselväksi.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteiseksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 3

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Tulee myös huomioida vanhojen tutkintojen pisteytys.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammatikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Raportista huokui vain yksi oikea vastaus se, että opiskelijat tulisi valita korkeamman asteen oppilaitoksiin ylioppilastutkinnon perusteella.

Raportista jäi sellainen vaikutelma, että kyseistä uudistusta tehdään vain uusia ylioppilaita varten, eikä riittävässä määrin pohdita yhteiskunnassa tapahtuvaa muutosta ja sen mukanaan tuomia osaamisen tarpeita ja haasteita. Tärkeää olisi huomioida elinikäisen oppimisen näkökulma sekä se, että jatkuvasti syntyy uusia ammattateja ja toisia ammatteja myös katoaa.

Kyselylomake oli erityisen hankata täyttää.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Huittisten kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Erittäin tärkeää on, että lukion alottavan tulee jo tietää valintaperusteet korkea-asteelle.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Esitetty ei ainakaan vielä koske kaikkia korkea-asteen aloja.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Korkea-aste ei varmasti voi poistaa soveltuvuuden mittaamista. Ylioppilastutkinto ei kuitenkaan varmuudella mittaa psyykkisiä ja sosiaalisia valmiuksia. Tämä ei kuitenkaan edellytä tiedollista mittaamista pääsykokeissa. Myös erityisesti poikien hitaampi kypyminen tulee valintajärjestelmässä huomioida. Ohjauksen rooli ja mahdollisuudet toisella asteella tuntuu selvästi ylimitoitetulta työryhmän johtopäätöksissä

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Ehdoton edellytys tämän toteuttamiselle on ylioppilaskokeiden rajoittamaton uusimisoikeus.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lukion ensimmäisenä vuonna pitäisi jo tietää tuleva alansa? Se ei ole realistista. Ammatillisesta ei myöskään saa tehdä oikopolkua korkea-asteen opintoihin. Suomi tarvitsee kuitenkin lukion tuottamia aidosti yleissivistyneitä korkea-asteen osaajia.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

"Myöhäisheränneiden" vaihtoehtoinen polku on turvattava.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Mitä elävässä elämässä tarkoittaa "pääosa opiskelijoista ja valtaosin ylioppilastutkinnon perusteella"?

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Tärkeää on tietää perusteet jo lukion alkuvaiheessa. Ongelmaksi saattaa kuitenkin tulla se, että läheskään kaikilla ei vielä alkuvaiheessa ole aavistustakaan tulevastakin alasta.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukykyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Edellytetäänkö myös ammatilliselta puolelta tulevilta samat tiedot ja taidot näistä "ongelmallisista aineista"?

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

3

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Järjestelmän tulee olla aidosti tasapuolinen, eikä voida tehdä oikopolkuja korkea-asteelle.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Yhdellä ylioppilastutkinnon kokeella ei kyllä taata suomalaisten korkea-asteen opiskelijoiden laajaa yleissivistystä eikä laaja-alaista osaamista.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13**39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista****Ylioppilastutkinnon kehittäminen****40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä**

Ylioppilastutkinto vaatii yhä uudistuksia. Uudistusten taustalle on hankittava tieteellisesti tutkittua tietoa oppimisesta. Työryhmän toimepide-esitykset edellyttävät vapaata ylioppilastutkinnon uusimis- ja korotusoikeutta. Ammatilliselta toiselta asteelta tulevien osallistuminen tutkintoon on tarkaan harkittava myös tasapuolisuus- ja oikudenmukaisuusnäkökulmasta. Tavoitteena on oltava tuottaa korkea-asteella sivistyneitä ja osaavia opiskelijoita.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)**Kemijärven kaupunki****Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset**

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Kalliin pääsykoejärjestelmän ja kalliin ylioppilaskoejärjestelmän molempien ylläpito tuollaisenaan ei ole järkevää. Jotakin tulee asialle tehdä.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

On täysin absurdia, että valintakoetta varten opiskelijaa pyydetään lukemaan yliopistossa käytettävää kirjallisuutta. Ei voida olettaa, että opiskelija kykenee omaksumaan asiat, hallitsemaan käsitteet yms. ilman yliopisto-opintoja. Tämä todetaankin viimeisessä kappaleessa. Valintojen tulee pohjautua toisen asteen aikana saavutettuun taitotasoon.

Lisäksi ylioppilastutkintoon perustuva valinta laittaa kokeille ennennäkemätöntä painetta. Tämä tuo painetta myös opiskelijoille, joiden on onnistuttava kokeissa, jotta on mahdollisuuksia päästä jatko-opintoihin.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Järjestelmä tällaisenaan lisää tunkua ylioppilaskokeisiin. Kokeita tulisi siis saada uusia useamman kerran. Tämä taas aiheuttaisi ongelmia lukion päässä, jossa vähenevä väkimäärä joutuisi järjestämään kokeita suuremmalle joukolla. Yleensä juuri niiden henkilöiden, jotka lukiossa hoitavat käytännön järjestelyt koetilassa (pulpettien kannot yms. koesaliin), tilalle ei palkata ketään heidän eläköityessä tai muuten jäädessä pois töistä. Eli väheneville työntekijämäärille tämä tuo rutkasti painetta. Lisäksi ilmoittautumiset toteuttaa rehtori, joka on monissa lukioissa jo osa

Lisäksi joissakin lukioissa sähköisten kokeiden järjestäminen teettää paljon työtä koesalissa (johtojen vetäminen) ja jos kirjoittajien määrä kovasti lisääntyy, tarvitaan näitä järjestelyjä entistä enemmän.

Valmennuskurssien tarjoaminen lukiolaisille tarjoaisi lukiolaisille mahdollisuuksia oppia muuallakin kuin koulussa ja se on vain hyvä asia.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen - ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulumasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Asialla tulee kiire, koska opiskelijoilla tulee olla ajoissa tieto ja varmuus asiasta. Näin voi vaikuttaa jo lukioaikana opintoihinsa ja siihen mihin painottaa ja mihin suuntautuu opintojen jälkeen.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritus tapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Rauman Lysaeon lukio

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tase-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Tämän toteutuminen on todella tärkeää, oli valintamenettely mikä tahansa.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Toiseksi tärkein kohta

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 5

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

5

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Seinäjoen kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

- Opintopolku.fi hakuinfokooste on sekava eikä palvele hakijoita nykymuodossaan riittävällä tavalla.
- Korkeakoulujen valintaperusteiden tulisi olla hitaammin muuttuvia ja yhtenäisempiä.
- Lukion oppimäärän laajuuden tulisi olla riittävä niin, ettei erillisiä pääsykoekirjoja tarvitsisi lukea.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

- Lukiosta ei saa muodostua 3-vuotista preppauskurssia ylioppilastutkintoa varten.
- Ylioppilastutkinto on liian kapea-alainen näyttö lukiokoulutuksen tavoitteiden saavuttamisesta (min. 4 ainetta).
- Vaarana on lukiokoulutuksen yksipuolistuminen, kun korkeakouluvalinnan kannalta vähemmän tärkeisiin opintoihin ei panosteta.
- Monilla aloilla tarvitaan sellaisia valmiuksia, joita yo-tutkinnossa ei mitata lainkaan

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

- Ylioppilastutkinto mittaa monelta osin varsin huonosta opiskelijan erilaisia valmiuksia. Esim. sosiaalisuutta ei mitata mitenkään, vaikka se on joillakin aloilla erittäin tärkeä ominaisuus.
- Valmennuskurssit siirtyisivät lukioaikaan.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tas-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

- Yo-koetta on kehitettävä nykyisestä melkoisesti, jotta se mittaisi oikeita asioita.

- Jo lukio-opintojen alussa pitäisi tietää, mille alalle hakeutuu, jotta osaa painottaa oikeita aineita ja opiskella ainetta oikealla tasolla ja riittävä kurssimäärä.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

- Valinnan perusteena tulee olla lukion oppimäärä, mutta sen ei tule perustua vain yo-kokeisiin.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

- Lukiossa hankittu osaaminen näkyy yo-kokeissa vain suppeasti, joten pääsykokeista ei tulisi ainakaan kaikilla aloilla luopua.

- Hakijat tarvitsevat yo-koetta monipuolisempia näyttömahdollisuuksia, vaikka yo-kokeen merkitystä olisi syytä lisätäkin.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

- Valintaperusteet ohjaavat kurssivalintoja ja kirjoitettavien aineiden valintoja.

- Ongelmana sellaiset opiskelijat, joilla ei ole vielä lukio-opintojen alussa käsitystä, mille alalle aikovat.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

- Pitää olla mahdollisuus tarvittaessa vaihtaa alaa tai aloittaa opinnot myöhemmässäkin elämänvaiheessa.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

- Pitää kuitenkin varoa, ettei lukiosta tule vain korkeakoulujen esioppilaitos, vaan lukiokoulutuksella on muitakin arvoja ja tavoitteita.

- Kaksoistutkinnon suorittajien erityistilanne tulee huomioida.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

- Nykyinen soveltuvuuden arviointi on monilla aloilla liian subjektiivista.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

- Tutkittua tietoa on vähän, ja sitä tarvitaan hakijoiden oikeusturvankin takaamiseksi.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista**Ylioppilastutkinnon kehittäminen****40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä**

- Yo-tutkinnosta luopumistakin tulisi aidosti arvioida.

- Malleja on syytä etsiä myös ulkomailta.

- Yo-tutkinnolla ei saa olla liian ratkaisevaa merkitystä henkilön myöhemmän elämän kannalta.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)**Joroisten kunta****Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset**

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastutkinto mittaa pääasiassa yleistietoa. Joillakin aloilla soveltuvuus (esim. opettajat) mitataan aivan muilla tavoilla kuin yleistiedon perusteella.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Edelleen samoja asioita kuin edellisessä. Pääsykokeissa voitaisiin kyllä painottaa vähemmän akateemisia taitoja. Ylioppilaskirjoituksissa menestyminen osoittaa, että kykenee opiskelemaan korkeakoulussa, mutta pitäisin erittäin tärkeänä, että hakijat kävisivät esim. haastatteluissa ennen kouluun valintaa ja haastattelut pisteytettäisiin.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Kyllä ylioppilaskirjoituksia voidaan painottaa ja niitä voidaan muuttaa. Edelleenkin akateemiset taidot voitaisiin mitata yo-kokeilla. Silti vaalisin soveltuvuutta alalle esim. ryhmähaastattelujen kautta. Näin ollen kaksinkertainen pänttäminen jäisi.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Soveltuvuushaastattelut. Tässä maassa ei taideta palkata enää ensimmäistäkään työntekijää ilman haastatteluja. Tämä valmistaisi myös haastattelutilanteeseen sekä aiheuttaisi reflektoinnin tarvetta sekä itsepohtiskelua.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Kustannuksiin vedoten ei pidä tehdä huonoa järjestelmää. Halvempaa on saada oikeat opiskelijat oikeisiin kouluihin.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Aiempaa enemmän, mutta ei kokonaan.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Pysyvyyttä tarvitaan valintaperusteisiin.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa.

Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Tähän suuntaan pitäisi mennä. Näin lukio olisi jo enemmän ammattiin tai ylempään tutkintoon valmistava.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

5

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13**39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista****Ylioppilastutkinnon kehittäminen****40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä****41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)****Ylitornion yhteiskoulun lukio****Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset**

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Valintamenettelyä on selkiytettävä ja muodostettava laaja-alaisia koulutusaloja, jotka mahdollistavat pääainevalinnan tutkintotavoitteisen opiskelun aikana.

Lukion kurssivalintoja tehtäessä tulee olla tiedossa jatko-opintojen edellyttämät kurssivalinnat riippumatta siitä, että lukiossa opiskelevalla alavalinta ei välttämättä ole selvä. Alavalinnan epäselvyys on tekijä, joka

lykkää tutkintotavoitteisen opiskeluun siirtymistä todennäköisesti myös jatkossa, riipumatta valintakokeista.

Valintakoejärjestelmä tulisi olla valtakunnallinen, jotta samalle koulutuslalle voi hakea esimerkiksi viidelle eri paikkakunnalle. Nykyinen käytäntö ei ole toimiva eikä suhteessa esimerkiksi TE-toimistojen vaatimukseen kahdesta hakukohteesta. Käytännössä ei ole mahdollista hakea kuin yhteen kohteeseen, erityisesti, jos kyseessä on yliopisto ja valmistautumista edellyttävä valintakoe.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Lukio-opintoja ja ylioppilastutkintoa pitäisi voida hyödyntää enemmän siten, että lukio-opinnoilla voi osoittaa nykyistä parempiin suuntautuneisuutta tietyille/tietyille koulutuslalle/aloille. Lukio-opinnoilla voi samoin osoittaa korkeakouluopintojen edellyttämiä opiskeluvaihtoehtoja. Toisaalta on otettava huomioon, että osa opiskelijoista kypsyy myöhemmin, mikä on otettava huomioon valintamenettelyssä tosiasiallisena väylänä, ei marginaalisena mahdollisuutena. MOOC-kurssin tyyppisiä käytänteitä olisi kehitettävä ja laajennettava myös muille koulutusaloille.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Kitkatonta pääsyä korkeakouluun tulee edistää. Motivaation osoittamiseen tulee olla erilaisia vaihtoehtoja jo lukioaikana. Lukiodiplomit ja ylioppilastutkintotodistus eivät kuitenkaan saa olla ainuita tapoja osoittaa motivaatiota. Lukiossa on monia keskitasoisia opiskelijoita, jotka voivat menestyä/ovat menestyneet jatko-opinnoissa erittäin hyvin, kun ns. "oma ala" löytyy. Ylioppilaskoe on kuitenkin vain yksi koe ja vaikka kokeiden uusintamahdollisuus olisi rajoittamaton, uusintakokeisiin käytetty aika voi niin ikään resurssien hukkakäyttöä. Esimerkiksi arvosanaopintoihin käytetty resurssi voi olla hyödyllisempää ja opinnot voivat olla hyödynnettävissä jatko-opinnoissa ja/tai myöhemmin työelämässä. Aivan niinkään ei voi sanoa, etteikö valmennuskursseilla opittaisi asioita, joista voi olla hyötyä jatkossa (tavoitteiden asettaminen, vastausten laadinta/kirjallinen ilmaisu jne).

Motivaatio ei ole pysyvä tila ja korkeakoulujen tulee omalta osaltaan huolehtia motivaation säilymisestä. Soveltuvuus opintoihin ja soveltuvuus työelämään ovat myös joillakin aloilla lähes samaa tarkoittavia (esim. sosiaali- ja terveysala, opetusala jne.). Opiskelijan keskeyttäminen opintojen aloitusta on raskas ja resursseja vievä prosessi kaikille osapuolille. Niin ikään työelämän edustajien (harjoittelupaikat) tulee voida luottaa siihen, että opiskelija on alalle soveltuva. Soveltuvuuden käsitettä/mittaamista/arviointia pitää sen sijaan kehittää. Osassa tutkintoja soveltuvuudella ei liene merkitystä: sama tutkinto voi johtaa erilaisiin työurisiin.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tas-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Ylioppilastutkintodistusta on mahdollista hyödyntää jatkossa nykyistä enemmän. Tilanne ei saa kuitenkaan johtaa yksittäisten arvosanojen korotuskierteeseen. Toinen mahdollisuus on oltava ja riittävän laajana siten, että hakija saa päättää mitä väylää käyttää.

Enskiertalaisten kiintiö parantaa jo nykyisellään uusien opiskelijoiden tilannetta. Pitää myös ottaa huomioon, että työmarkkinat muuttuvat ja jatkuvan koulutuksen periaatetta tarvitaan; jatkokoulutukseen hakeutuminen on joskus pakko ja yhteiskunnan kannalta parempi vaihtoehto kuin jääminen työmarkkoinoiden ulkopuolelle; opintotukijärjestelmän muutokset tuntuvatkin tästä näkökulmasta kestävämmiltä. Toisen korkeakoulututkinnon suorittaminen vaikuttaa olevan eri asia kuin sellaisen ammatillisen perustutkinnon suorittaminen, jossa ei ole tarkoitus missään vaiheessa työskennellä; se lienee resurssien hukkakäyttöä pahimmillaan.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Toisen mahdollisuuden vaihtoehto tulee olla tosiasillinen kaikille hakijoille ja kaikissa tilanteissa. Joillakin aloilla menestyminen ylioppilaskirjoituksissa voi olla erittäin hyvä mittari (esim.tekniikan ala, luonnontieteet, humanistinen). Osassa aloja tilanne on kuitenkin toinen: lukion kurssivalinnat eivät "tavoita" samalla tavoin kaikkia yliopistojen tarjoamia koulutusaloja. Sikäli vanhamuotoisten pääsykokeidenkin voi ajatella puolustavan paikkaansa. Hyvä menestyminen äidinkielessä, toisessa kotimaisessa, matematiikassa jne.ei anna tietoa esim.oikeustieteiden tai vaikkapa varhaiskasvatuksen opinnoista. Sekin on hukkakäyttöä, jos osoittautuu, että valmiudet opintoihin on, mutta kiinnostus ei riitä. Lukioaikaa voisikin hyödyntää siten, että MOOC-kurssien tyyppisiä kurseja olisi laajemmin käytössä myös muilla koulutusaloilla ja ne voisivat toimia motivaation/riittävien valmiuksien osoittajina hakutilanteessa. Jossakin määrin em.tyypiseen tutustumiseen pyritään ohjaamaan jo nykyisin ja esim.avoimen yliopiston/amk:n opintoja tehdään jo tällä hetkellä.

Ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden jatkoväylistä tulee huolehtia, siten, että ammatillisen koulutuksen järjestäjän on vastattava opiskelijoiden ohjauksesta ja osallistuttava tutkintojen järjestämiseen. Lähtökohtaisesti on myös arvioitava ammatillisen perustutkinnon suorittamista: hyödyttääkö ammatillinen perustutkinto jatko-opintoja korkeakoulussa siten, että se on kustannusten/muiden resurssien kannalta perusteltua?

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Valintakokeita voin olla edelleen, mutta sisältöä on kehitettävä siten, että ne eivät edellytä osallistumista valmennuskursseille. Käytännössä valmennuskurssit hakevat kuitenkin uudet kohteet, tässä tapauksessa todennäköisesti lukio-opiskelijoista. Koulutuksellista eriarvoisuutta tuskin voidaan poistaa - valintakokeet ovat vain yksi ilmiö laajassa kysymyksessä.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista:

Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

5

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Kysymys ei ole yksiselitteinen. Pääsääntöisenä väylänä emme pidä, mieluummin merkittävänä/käytettävissä olevana vaihtoehtona.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ylioppilaskirjoitukset/toisella asteella hankittu osaaminen on yksi mahdollisuus saada jatko-opiskelupaikka. Muutkin mahdollisuudet on turvattava; kehitys, kypsyminen ja motivaatio herää monilla vasta myöhemmin, lukion jo päätyttyä.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Ko.kohta on perusteltu ja sen tulee olla tosiasiallinen, ei marginaalinen väylä.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 5

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

5

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Vaikka vastaus on "ei kantaa", viittaamme edellä esitettyihin kannanottoihimme resurssien suuntaamisesta.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

5

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Vrt.edellä.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltuus-käsite ei saa olla poissulkeva, mutta esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteillä jo harjoittelujaksoilla ollaan potilas- ja asiakastyössä.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Uudenkaupungin lukio

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Opintopolku.fi –palvelun koulutuskuvausten yhtenäistämisen lisäksi vielä tärkeämpää on yhtenäistää hakutermejä. Tällä hetkellä eri yliopistojen vastaavia koulutuksia ei kaikilta osin löydy samoilla hakutermeillä. Hakijalle voi jäädä puutteellinen käsitys olemassa olevasta koulutustarjonnasta.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Korjaus raporttiin, myös Turun yliopiston Turussa annettavaan luokanopettajakoulutukseen haettaessa saa lukiodiplomeista lisäpisteen (enintään kaksi lisäpistettä).

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Laajempiin kokonaisuuksiin tehtävät opiskelijavalinnat ja opintojen ohjaukseen panostaminen korkeakouluissa ovat hyviä ratkaisuja. Myös avoimen yliopiston opintojen hyödyntäminen valinnoissa luultavimmin edistää motivoituneiden opiskelijoiden hakemista.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Suurin osa nuorista ei tiedä vielä lukion aloitusvaiheessa toivealaansa. Tämän vuoksi kurssivalintojen tekeminen tulevan korkeakouluhaun kannalta ajatellen on vaikeaa. Täytyy ottaa huomioon ikävaihe, että nuori kypsyy ja kehittyy lukioaikana monin tavoin. Edelleen tarvitaan myös vaihtoehtoisia hakeutumisväyliä korkeakouluopintoihin.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Korjaus raportin termiin: lukiossa on opinto-ohjausta, peruskoulussa oppilaanohjaus.

Luvussa annettiin liikaa painoarvoa Partanen, Rusanen, Pursiainen 2016 –tutkimukselle. Ei pitkän matematiikan valinta lukiossa ole välttämätöntä moneen muunkaan alan, kuin kolmen mainitun alan, osalta. Lyhyt valintakurssi voi olla toimiva vaihtoehto, joka erottelee alalle motivoituneet.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Myös muita käytäntöjä on muutettava, kuten hyväksytyyn yo-kokeen korotusmahdollisuuden kertojen lisääminen esimerkiksi kahteen yrityskertaan.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Perusteiden muuttamista suunniteltaessa on otettava huomioon myös aiempien valintaperusteiden aikana ylioppilaksi valmistuneet.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritus tapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Tärkeää on huolehtia, että avointen korkeakouluopintojen määrissä pysytään kohtuudessa, ettei valmistautuminen varsinaiseen opiskeluun veny liian pitkäksi.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Toivotaan erityisesti monipuolisesti harkittua, huolellista valmistelua. Hyvään, tasapuoliseen lopputulokseen ei välttämättä päästä yhden vuoden valmistelun perusteella. Mikäli tarkoitus on käyttää tutkimustietoa uusien pisteytysmallien taustalla, se edellyttäneen pidempää valmistelu-aikaa

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Hyvä nostaa kielitaidon merkitys tärkeämpään rooliin, nykyisessä valintamenettelyssä se ei vaikuta.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

3

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Tähän on vaikea ottaa kantaa, koska ammatillisen koulutuksen reformi on tulossa, eikä vielä ole kokemusta millaisiin osaamistasoihin koulutus valmistaa jatko-opintojen kannalta.

Jatkotyö on erittäin tarpeellinen.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Tähän asti lukio-opinnot ja yo-tutkinto ovat tuottaneet yleisen jatko-opintokelpoisuuden korkeakouluihin. Kuinka yht'äkkiä yksi ylioppilastutkinnon koe riittäisi valintaperusteeksi ja näytöksi akateemisesta osaamisesta ja akateemisissa opinnoissa pärjäämisestä!

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13**39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista**

Hyvä, että opintopolku.fi –palvelun puutteisiin on tässäkin raportissa kiinnitetty huomiota. Lähinnä suurimmat puutteet johtuvat siitä, että korkeakoulut päivittävät tietojään eri tavoin ja käyttävät eri hakusanoja samoista koulutuksista. Samoin on hyvä, että erityisesti yliopistojen välillä paljon toisistaan poikkeaviin yo-tutkinnon pisteytyksiin suunnitellaan muutosta.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen**40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä****41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)****Hankasalmen kunta****Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset**

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

- Ensikertalaiskiintiöt osin problemaattinen, synnyttää opiskelijassa pelkoa mahdollisten virhevalintojen seurauksista

- Nykyisin vallan suureksi kasvaneet valmennuskurssit useimmiten ovat vain varakkaiden keino valmistautua pääsykokeisiin, joten osaltaan hieman vääristävät yliopistoihin valittujen joukkoa.

- Opiskelijan oikeusturva vaarassa kun pääsykoevaatimukset vaihtuvat nopeasti? -> ei osaa varautua jo lukion aloittaessaan

- Kun valintaperusteet muuttuvat, tiedottaminen on myös tärkeässä roolissa. Opiskelijoiden on tiedettävä korkeakoulujen painotukset, jotta omat valinnat lukiossa olisivat mahdollisimman oikeasuuntaiset.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Kyllä mitataan myös tietoteknistä osaamista yo-kokeissa! Esim. mikäli opiskelija ei osaa yo-kokeessa käyttää YTL:n hyväksymiä oheisohjelmia, jää hieman koesuorituksessa vapaaksi. Opiskelijoiden ICT-taidot vaativat vielä paljon kohentamista.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Lukion opinto-ohjauksen rooli erittäin merkittävä aine- ja kurssivalintojen tekemisessä, sekä akateemisten ja teoreettisten taitojen syventämisessä

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Ylioppilaskokeiden uusiminen yhä enenevässä määrin aiheuttaa tietysti lisäkustannuksia koulutuksen järjestäjille (kokeiden järjestäminen, valvonnan järjestäminen jne. nykyistä suuremmalle joukolle), mutta on kuitenkin järkevää panostaa ylioppilaskokeiden uusimiseen opiskelijan kannalta kuin erillisiin valmennuskursseihin, jotka vain valmentavat tiettyyn valintakokeeseen.

Ylioppilaskokeiden uusiminen tuo laajempaa hyötyä opiskelijalle jatkoa ajatellen.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Opiskelijoiden henkilökohtaiset opintopolut selkiintyvät, kun korkeakoulut voivat vaikuttaa valintaperusteiden kautta opiskelijan valintoihin/painotuksiin jo heti lukiokoulutuksen alussa.

On toki myös huomioitava, että toisille opiskelijoille ”urasuunnitelmat” selkiintyvät myöhemmin ja heidänkin mahdollisuus hakeutua korkeakouluihin on turvattava.

- ”Toinen mahdollisuus” osaamisen näyttämiseen yo-kokeiden uusimisen kautta on ihan hyvä, mutta hitaampi reitti kuin oppilaitosten järjestämä pääsykoe. Rinnalla olisi siis hyvä olla (varsinkin myöhään ”kypsyneitä” lukiolaisia ajatellen) näytön paikka myös valintakokeessa.

- ”Hitaasti” aikuistuvan lukiolaisen kurssivalinnat voivat epäonnistua (siis jälkikäteen tajuttua). Erittäin iso vastuu nuorelle vaiheessa jossa vielä ei tietoa mitä haluaa lähteä opiskelemaan. Opinto-ohjaajalla iso rooli.

Ammatillisen koulutuksen suorittaneiden todistusten hyödyttäminen korkeakoulujen valinnoissa pitäisi voimakkaasti kehittää tukemaan hakeutumista mm. ammattikorkeakouluihin

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossovimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

3

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Aikataulu aivan liian kireä! Koskien jo nyt lukiossa opiskelevia, eikä heillä siten ole valintoja tehdessä ollut tai ei ole mahdollista varautua uusien annettavien vaatimusten mukaan.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Valmentautuminen ylioppilaskokeeseen koko toisen asteen koulutuksen ajan tuottaa opiskelijan, korkeakoulujen sekä koko yhteiskunnan kannalta monikäyttöisempää osaamista kuin vain pääsykokeeseen valmentautuminen.

Lisää lukio-opiskelijan motivaatiota, kun tietää, että lukio-opintojen aikana hankittavalla osaamisella on suora vaikutus jatko-opintoihin pääsyyn.

Olisi kuitenkin oltava ”myöhäiskypsyneittenkin” näytön paikan mahdollisuus. Opinto-ohjauksen tuesta huolimatta kaikki lukioikäiset eivät ole kypsiä lukion alkuvaiheessa uravalintoihin, siis kurssi- ja ainevalinnoissa epätietoisuutta.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

4

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Aikataulu liian kireä.

Tarvitaan pidempi valmistelu, varmat tiedot = valmiiksi ajoissa mietityt ja julkaistut korkeakoulujen käyttämistä valintaperusteista

- vuosi 2020 tulisi siis koskemaan jo syksyllä 2017 aloittavaa mikäli tekee lukion 4 vuoteen

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Lukion aloitusvaiheessa pitää opinto-ohjaajan pystyä kartoittamaan oikeaa ja pysyvää faktaa kurssi- ja ainevalintoihin tekeville nuorille

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritus tapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Tähän valmentaminen tärkeää lukio-opintojen aikana, siis ICT-taitojen hiomiseen lisää panostusta

Tukee elinikäisen oppimisen mahdollistamista ja ottaa huomioon lukioikäisten kehitysvaiheiden eroja.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Pienten lukioiden kurssivalinnat ja kurssien toteutukset voivat johtaa nouseviin kustannuksiin!

Tasa-arvon toteutuminen? Millaisia ryhmäkokoja kursseissa, jotka toteutetaan/ei toteuteta.

Johtaako lukioiden eriytymiseen entistä enemmän -> taito- ja taidepainotukset jne.

Tärkeä näkökulma, jolla voidaan vaikuttaa opiskelijan ainevalintoihin ja painotuksiin heti alusta lähtien

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Jatkotyö tärkeää, jotta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneet voivat tasa-arvoisesti hakeutua jatko-opintoihin.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Mahdollisesti lisää koulutuksen järjestäjien (lukiokoulutuksen ja ylioppilaskirjoitusten järjestäjien) ylioppilastutkintojen järjestämiskustannuksia, mutta kokonaisuuden kannalta kannatettavaa.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Tärkeä näkökulma!

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Mittaamaan todellisesti akateemisia taitoja. Nyt vielä usein mitataan ulkoa opittua.

Tutkintoa pitäisi kehittää palvelemaan/ohjaamaan nyt ja tulevaisuudessa tarvittavia perustaitoja, joilla pärjää tulevaisuuden yhteiskunnassa kuten digiosaaminen, vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot, ongelmanratkaisutaidot sekä tiedonhaku- ja medialukutaidot.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Keuruun yhteiskoulun lukio

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Mitä soveltuvuudella tarkoitetaan, riippuu pitkälti varmaankin ammattialasta. Ihmissuhdeosaamista vaativilla aloilla soveltuvuuden selvittäminen on välttämätöntä erityisesti myöhempää työelämässä onnistumista ajatellen. Soveltuvuuden selvittäminen on tärkeää lisäksi niissä opetustehtävissä, joihin koulutettavat valitaan suoraan yliopistokoulutuksen alkaessa.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

5

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Entä tutkintokerralla jännittävät kokelaat? Lukiossa törmää tuon tuosta sellaisiin kokelaisiin, jotka alisuoriutuvat yksittäisissä kokeissa esim. jännittämisen vuoksi.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 5

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

5

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Samalla kun ylioppilastutkinnon hyödynnettävyyttä osana yliopistojen ja korkeakoulujen opiskelijavalintaa arvioidaan, tulisi ylioppilastutkintoa myös uudistaa rohkeasti. Nykyinen ensisijaisesti aineenhallinnan tietoihin keskittyvä tutkinto on varsin usein vierasta myöhemmin elämässä ja työelämässä tarvittavasta osaamisesta.

Tutkintoon tulisi kehittää mittareita, jotka todentavat kokelaitten geneerisiä taitoja. Mittareilta tulisi kehittää siten, että ne antaisivat paremman kuvan kokelaitten elinikäisen oppimisen ja asiantuntijana kehittymisen valmiuksista. Uskoisin, että ylioppilastutkinnon kehittäminen em. suuntaan ohjaisi niin lukiokoulutuksen opetuskäytäntöjä että auttaisi yliopistoja saamaan parhaimpia tulevaisuuden osaajia koulutettavakseen.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Kempeleen kunta

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Yhtenäisemmät käytännöt opiskelijavalintoihin tarvitaan ja valintakriteerit pitää olla opiskelijoilla/opoilla tiedossa hyvissä ajoin.

Pelkkään todistusvalintaan pohjautuva valinta voi johtaa siihen, että entistä useammalla korkeakouluopinnot aloittavalla on kovin hämärä tai vääristynyt kuva opiskelualasta.

Opiskelijavalintoja on syytä yksinkertaistaa ja todistusvalintaa on lisättävä.

Lukion yleissivistävä tehtävä ei saa unohtua.

Miten voi olla mahdollista, että jossain ei tiedetä pääsykokeiden kustannuksia?

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Puhvi-kokeen ja lukiodiplomien hyödyntäminen on ok etenkin AMK-valinnoissa, mutta niiden käyttö opiskelijavalinnoissa on siinä mielessä ongelmallista, että kaikilla ei ole mahdollisuutta suorittaa niitä.

Ylioppilastutkinnon kokeet ovat jo nykyisellään pääsykokeita parempi perusta korkeakoulujen valinnoille ja vertailukelpoisuus paranee arvostelun uudistuksen myötä.

YTL-jäsenillä on korkeakoulunäkökulma vahvasti esillä mutta välillä tuntuu lukionäkökulma olevan hukassa.

Sähköisiin ylioppilaskokeisiin tottuneille voi tulla alisuoriutumisia, kun korkeakoulun pääsykokeissa pitää osaaminen osoittaa kynällä ja paperilla.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Korkeakoulujen koulutusta on syytä kehittää siten, että opiskelijat valitaan entistä laajempiin kokonaisuuksiin ja tarkempi suuntautuminen tapahtuu opintojen aikana.

Opiskelijan motivaatio ja kiinnostuksen kohteet voivat muuttua myös opintojen edetessä.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Ns. toinen mahdollisuus on hyvä, mutta työllistää paljon lukioiden henkilökuntaa.

Joustava yo-kokeiden uusimismahdollisuus hyödyttää myös jatkossa, jos ei tulekaan valituksi ekalla kierroksella.

Kokeiden uusijoiden suuri määrä voi aiheuttaa tilaongelmia lukioilla.

Valmennuskurssien nykyinen ansaintalogiikka muuttuu siten, että markkinointi ja toiminta suuntautuu selkeämmin lukiolaisille ja lukionaikaiseen opiskeluun, joka on jo nykyisellään kuormittava.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Erottelukyvyn parantaminen tarpeen ja esitetty desimaali-malli varmaan tarpeeksi hyvä.

Ammatillisen perustutkinnon hyvin suorittaneiden huomiointi esim. saman alan ammattikorkeakouluopintoihin on hyvä asia.

Miten käy lukiokoulutuksen yleissivistävyyden, jos jo lukio-opintojen alussa on tiedossa, mitkä aineet hyvin suorittamalla pääsee tiettyyn opiskelupaikkaan?

Yo-kokeiden kysymysten on perustuttava lukion opsiin, ei korkeakoulujen intresseihin.

Lukioikäinen on aikuisuuden kynnyksellä. Opiskelu lukiossa kuormittaa osaa oppilaista jo nykyisellään. Huolta aiheuttavat sekä "täydellistä menestymistä" tavoittelevat tytöt että alisuoriutuvat pojat stereotyyppisesti ilmaistuna. Kenenkään etu ei toteudu sillä, että nuoria kuormitetaan siten, ettei heidän psyyke kestä. Syrjäytyneen nuoren miljoonakustannukset yhteiskunnalle ja henkilökohtainen tragedia eivät ole kenenkään etu.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.**13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? ***

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Mikäli korkeakoulujen opiskelijavalinta muuttuu näin oleellisesti jo 2018, ollaan lukion nykyisten opiskelijoiden ohjauksessa pahasti myöhässä.

Lukiolaisen pitäisi tietää jo lukio-opintojen alussa korkeakoulujen valintaperiaatteet, jotta hän osaa tehdä oikeat valinnat päästäkseen haluamalleen alalle.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Pitäisikö hyväksytyä yo-koetta saada korottaa jatkossa kaksi kertaa?

Olisiko syytä säilyttää jonkinlainen mahdollisuus päästä haluamalleen alalle myös valintakokeiden kautta?

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Tämä menettelytapa nostaa lukiokoulutuksen merkitystä ja motivoi opiskelijoita menestymään opinnoissaan. Tämä on merkittävä muutos, josta pitää nuorten oikeusturva huomioiden pystyä tiedottamaan ja ohjaamaan sekä lukiokoulutuksen aikana että lukioon hakeuduttaessa. Tieto pitäisi olla jo nyt käytettävissä nykyisille yseille, jotka pohtivat yhteishaun valintoja.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Tärkeä asia. Helpottaa myös opojen työtä.

Lukion yleissivistävyydestä pitää huolehtia.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Työelämään siirtyminen voi hidastua sillä, että useat lukiolaiset suunnittelevat opintonsa lain sallimaan 4. vuoteen, jotta kuormitus opintojen ohessa tapahtuvine korkeakoulujen verkkokursseineen muodostuu siedettäväksi.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suosittuimmat ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukykyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Onko aikataulu realistinen.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Selkeä tiedottaminen on tarpeen.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

5

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Lisää ammatillisen koulutuksen ja lukion yhteistyötä. Riittävätkö lukion tilat?

Jos ammattikoulutuksen opiskelijalla on motivaatiota, niin hänelle on annettava mahdollisuus suorittaa yo-kokeita.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltuvuus on huomioitava eräissä ammattiryhmissä. Yhteiskunnalla ei ole varaa kouluttaa henkilöä, joka ei kuitenkaan todellisuudessa sovellu varsinaisiin työtehtäviin.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Lukiokoulutuksen järjestäjän ei ole syytä ottaa tähän kantaa.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Tutkimus tukee lukiokoulutuksen opintojen ohjaamista.

Opiskelijoita on syytä seurata niin kauan, että saadaan tieto tutkintoon asti suorittaneista ja opiskelut keskeyttäneistä sekä työllistymisestä opintojen jälkeen. Vasta silloin voidaan arvioida kunnolla valintojen onnistumista.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Selkeälukuinen teksti. Asian voisi toki esittää lyhyemminkin

Ministeriön julkaisussa toivoisi kielen olevan kunnossa.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Reaaliaineiden osalta terveystiedon houkuttelevuuteen tulisi puuttua. Nyt terveystiedon kirjoittajamäärät ovat lähes kaksi kertaa suurempia kuin toiseksi suosituimman reaaliaineen. Tämä vaarantaa (tai on jopa jo osin romuttanut) lukion yleissivistävyyden, sillä niitä reaaliaineita, joita ei aiota kirjoittaa, ei opiskella kunnolla. Terveystiedon kirjoittajilta tulisi aiempaa selkeämmin vaatia muidenkin oppiaineiden kuin terveystiedon osaamista.

Tutkinto pyrkii korvaamaan pääsykokeen matemaattisille ja muillekin aloille (toteutuu jo osin).

Neljä pakollista + ylimääräiset on rakenteena sopiva.

Yksittäisen kokeen uusintamahdollisuuksia erityisesti hyväksytyyn kokeen osalta on lisättävä (nykyisin vain yksi kerta hyväksytyyn arvosana tapauksessa).

Kokeiden on perustuttava lukion oppimäärään, joten laatijoiden olisi tunnettava nykylukiolaisen arkea, jotta tehtävät olisivat nykylukiolaisen ymmärrettävissä.

Joissakin oppiaineissa tietyt kurssit korostuvat yo-kokeessa liikaa opiskeltujen kurssien määrään nähden, vuosittainen vaihtelu suuri. Olisi löydettävä tasapaino, jotta vuosittain opiskelijat eivät joudu eriarvoiseen asemaan.

Lukion oppimäärän ylittävää aineistoa voi olla jonkin verran, jos uudet käsitteet liittyvät lukiossa opittuun ja aineiston mukaisen tehtävän tarkoituksena on mitata nimenomaan kykyä uuden tiedon ja aiemmin opitun yhdistämistä.

Muita terveisiä YTL:lle ja kokeen sähköistäjille: On saatava selkeät ohjeet, joissa vastataan kysymyksiin

* mitä on sähköisessä vastauksessa oltava? (hyvän vastauksen perusteet)

* mitä vaaditaan minkäkin ohjelman osaamisesta? (ohjelmistojen käytön laajuus)

Matemaattisen tekstin editori puuttuu vielä, samoin helppokäyttöinen kuvan piirto-ohjelma kemian ja fysiikan tarpeita varten, joten nämä pitäisi saada pikaisesti Abittiin, jotta niitä päästään harjoittelemaan.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Lappeenrannan kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Ylioppilaskokeet vaihtelevat vuosittain, mutta myös pääsykokeet poikkeavat toisistaan vuosittain. Kokeita ei saada yhteismitallisiksi eri vuosina, mutta ylioppilaskirjoitusten tulosten osalta siihen on paremmat mahdollisuudet kuin pääsykokeiden osalta. Tämä edistää hakijoiden yhdenvertaisuutta.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Raportissa kuvattu mahdollisuus korkeakoulujen ja toisen asteen oppilaitosten syvenevästä yhteistyöstä mm. järjestämällä ”näyteikkunakursseja” on kannatettava. Verkko-opintoina ne takaisivat kaikille toisen asteen opiskelijoille yhtenevät osallistumismahdollisuudet.

Lukiodiplomin suorittaminen on lukion yleissivistävän koulutustehtävän mukaista toimintaa. On hyvä, että opiskelijoiden osaaminen voi tulla lukioaikana dokumentoiduksi. Lukiokoulutuksen järjestäjien mahdollisuudet tarjota lukiodiplomikursseja ja niiden suoritushetkiä vaihtelevat lukiodiplomiresursseista riippuen. Myös muu kurssitarjonta syventävien ja soveltavien koulukohtaisten kurssien osalta riippuu lukion resursseista ja sillä voi olla merkitystä ylioppilaskokeissa menestymiseen. Olisi toivottavaa, että opiskelijoilla olisi mahdollisuus suorittaa lukio-opintojaan monipuolisesti ja laajasti. Ylioppilastutkinnon arvosanojen painoarvon lisääminen korkeakoulujen valintakriteerinä voi lisätä opintosuorituksia lukioissa. Positiivista on, jos tämä johtaa lukiokurssien parempaan hyödyntämiseen, mutta se olisi otettava huomioon lukiodiplomiresurssoinnissa.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tase-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Ylioppilaskirjoitusten laajamittainen uusintamahdollisuus tuo, mikäli ylioppilaskokeen toteutusmuoto ei olennaisesti uudistu, koulutuksenjärjestäjälle runsaasti käytännön ongelmia. Kokeiden järjestäminen, koetiloiksi sopivien hallitilojen varaaminen, kalustaminen ja sähköistäminen sekä valvonnan järjestäminen nykyistä suuremmalle joukolle kaksi kertaa vuodessa kahden viikon ajaksi voi osoittautua käytännössä ylivoimaiseksi.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Korkeakoulujen valintaperusteilla on olennainen signaalivaikutus ja on hyvä tuoda asia esille. Lukion hyvällä ja perusteellisella opinto-ohjauksella matemaattis-luonnontieteellisten opintojen ja monipuolisten kieliohjelmojen pariin ei ole mitään vaikutusta, ellei näistä opinnoista ole opiskelijoille näkyvää ja konkreettista hyötyä korkea-asteen opintoihin hakeuduttaessa.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Valmentautuminen ylioppilaskokeeseen koko toisen asteen koulutuksen ajan tuottaa opiskelijan, korkeakoulujen sekä koko yhteiskunnan kannalta monikäyttöisempää pääomaa kuin vain pääsykokeeseen valmentautuminen. Lukioiden resurssoinnilla sekä verkko-opetuksen tarjonnalla tulee pitää huolta, että myös muualla kuin pääkaupunkiseudulla nuoret voivat saada monipuolista opetusta siten, että he menestyvät ylioppilaskokeissa.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Toisen asteen opintoihin motivoitumisen voi arvioida kasvavan ja syvenevän, kun sen aikana hankittavalla osaamisella on suora vaikutus jatko-opintoihin pääsyyn.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ylioppilaskokeen uusimisesta aiheutuva lisätyö sekä kustannukset tulee korvata koulutuksenjärjestäjälle. Ylioppilaskokeen toteutustapaa on syytä kehittää kevyemmin organisoitavaksi.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

On tärkeää lukiolaisten, mutta myös koulutuksenjärjestäjän ja opettajien osaamisen kehittämisen kannalta.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritus tapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Tukee elinikäisen oppimisen mahdollistamista ja ottaa huomioon lukioikäisten kehitysvaiheiden eroja.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Erittäin tärkeä näkökulma, joka voi palauttaa monipuolisen kielitaidon merkitystä.

Korkeakouluilla on ainevalintoihin paljon suurempi vaikutus kuin lukiolla.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksien laajentamista on tarpeen tarkastella myös lukiokoulutuksen ja ylioppilaskirjoitusten järjestäjien näkökulmasta.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13**39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista****Ylioppilastutkinnon kehittäminen****40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä**

Ylioppilastutkinnon tulisi mitata uusien opetussuunnitelmien mukaista oppimista, tietoja ja taitoja.

Ylioppilastutkinto ohjaa lukion työskentelytapoja. Tutkinnossa tulisi voida osoittaa esim. oppiaineiden välisten rajojen ylittävä osaaminen. Osa kokeista voisi olla ainekohtaisia, mutta voisiko osa tutkinnosta olla päättötyö, jossa voi osoittaa osaamistaan monipuolisesti, käyttää lähteitä vapaasti lähdekritiikkiä jne osoittaen.

Myös kokeen toteutustapaa on syytä kehittää. Nykyinen ja tuleva sähköinen massakoe kaikkine koejärjestelyineen on äärettömän työläs ja tekniikaltaan vaativa suoritus. Lähtökohta tulisi olla luottamus ja osaamisen osoittaminen, nyt korostuu kaikkien mahdollisten vilpin käyttömuotojen estäminen.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Kauhavan kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Korkeakoulujen valintaperusteiden jatkuva muuttuminen ja niiden kirjavuus ovat suuria ongelmia lukiokoulutuksen näkökulmasta. Lukiolaisten tulisi tietää korkeakoulujen valintaperusteet jo opintojensa alkuvaiheessa. Tämä helpottaisi olennaisesti heidän ohjaustaan. Valintaperusteiden kirjavuus asettaa haasteita opinto-ohjaukselle lukiossa.

Nykyistä pääsykoejärjestelmää voidaan aiheellisesti pitää raskaana ja resursseja tuhlaavana. Järjestelmää on syytä yhtenäistää. Ylioppilastutkinnon hyödyntäminen valintaperusteena on järkevää ja kannatettavaa. On kuitenkin huomioitava se, ettei yo-koemenestys mittaa soveltuvuutta aivan kaikille aloille.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Korkeakoulujen on syytä ajanmukaistaa valintaperusteensa. Lukiodiplomit ovat hyvä lisänäyttö osaamisesta niillä aloilla, joihin ne soveltuvat. Ylioppilastutkintohan ei anna juurikaan tietoa osaamisesta taito- ja taideaineissa. Ylioppilastutkinnon digitalisoiminen on ajankohtaista ja digitaatioita tarvitaan jatko-opinnoissakin. Onhan esimerkiksi sosiaali- ja terveysalalla jo sähköinen esivalintakoe.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Raportissa tarkastellaan hyvin akateemisten taitojen, motivaation, kiinnostuksen ja soveltuvuuden kokonaisuutta valintojen osalta. Ylioppilastutkinto mittaa varsin hyvin akateemisiä taitoja. Tutkinnon painoarvo lukion päättökokeena kasvaisi, kun sen perusteella valittaisiin myös korkeakouluihin.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Valmennuskurssien merkitys jatko-opintoihin selviytymisen kannalta on päässyt kasvamaan liian suureksi opiskelijoiden tasa-arvon näkökulmasta tarkasteltuna. Niiden kalleus lisää selvästi eriarvoisuutta opiskelijoiden kesken.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Useampien vieraiden kielten huomiointi korkeakouluvalinnoissa olisi ongelmallista opiskelijoiden tasa-arvoisuuden kannalta. Useissa pienissä lukioissa ei ole puuttuvien resurssien takia mahdollisuutta opiskella ylimääräisiä vieraita kieliä.

Matematiikan ja ruotsin kielen merkityksen painottamisella opiskelijavalinnoissa oli varmasti ohjaava vaikutus näiden aineiden laajempaan ja motivoituneempaan opiskeluun lukiossa.

Raportissa esitetty ns. toinen mahdollisuus osaamisen näyttämiseen on paikallaan.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Valintaperusteiden muutoksesta on tiedotettava toisen asteen oppilaitoksille ja opinto-ohjaajille hyvissä ajoin. Koulut on pidettävä ajan tasalla.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Toimenpideohjelman kohta 4 antaisi lisää ryhtiä lukio-opintoihin ja helpottaisi olennaisesti lukiolaisen ohjaamista lukio-opintoihin ja niitä seuraaviin korkeakouluopintoihin

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Valintajärjestelmissä on oltava joustavuutta myös niitä hakijoita ajatellen, joilla ei ole hiljattain suoritettua ylioppilastutkintoa takanaan. Erilaisten joustavien opintopolkujen luominen toiselle asteelle ja korkeakouluihin on ylipäänsä kannatettava ajatus

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

On mielenkiintoista nähdä, miten nämä toimenpiteet vaikuttavat pääsyyn korkeakouluopintoihin. On tärkeää, että pisteytysmallit koetaan oikeudenmukaisiksi.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Lukion näkökulmasta toimenpide-ehdotukset vaikuttavat kiinnostavilta. On kuitenkin syytä pohtia sitä, miten esimerkiksi matematiikassa heikosti menestyvien asema muuttuu. Motivaatio ei aina ratkaise osaamista, jos matemaattis-looginen lahjakkuus puuttuu opiskelijalta. Kiinnostus toista kotimaista kieltä kohtaan voisi kasvaa lukiolaisten keskuudessa, jolloin ruotsi valittaisiin useammin yo-tutkintoaineeksi. Valintakriteereillä on ilmeinen vaikutus lukion ainevalintoihin.

Kielten painottaminen voi tuoda ongelmia sukupuolten tasa-arvon näkökulmasta, koska tytöt opiskelevat lukiokoulutuksessa poikia selvästi enemmän kieliä.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Kohta 9 on kokonaisuudessaan hyvä. Toimenpide-ehdotus olisi ammatillisessa koulutuksessa hyvä, koska se auttaisi akateemisten taitojen kehittymistä. Ammatillisella puolella nimenomaan kaksoistutkinnon suorittaneet hakeutuvat jatko-opintoihin yliopistoihin.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Valintojen onnistumista ja sovellettuuskoekokeiden merkitystä valinnoissa on ehdottomasti seurattava. Opinto-ohjauksen näkökulmasta opiskelijavalinnat on tähän asti toteutettu aika ”sattumanvaraisesti”.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Raportin ehdoton vahvuus on valintaperusteiden tarkastelu kokonaisuutena. Samanaikaisesti on kuitenkin kehitettävä valintajärjestelmää, jottei uudistus jäisi puolitiehen. Nykyisellään yhteishakujärjestelmä ohjaa hakijan tietynlaiseen hakukäyttäytymiseen.

On huomattava, että valintakokeissa haetun motivaation pitäisi jatkossa löytyä 15-vuotiaalta lukiolaiselta ja sen pitäisi kestää koko lukioajan. Jos jatko-opintojen ala ei ole opiskelijalle selvä, motivaatio voi jäädä aika heikoksi. Tämä aiheuttaa melkoisia haasteita opinto-ohjaukselle

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Kuten raportista selviää, ylioppilastutkintoa on kehitetty määrätietoisesti etenkin viimeisen 20 vuoden aikana. Tällä hetkellä on tärkeä keskittyä ylioppilastutkinnon digitalisointiin ja sen viemiseen mahdollisimman hyvin läpi suomalaisessa lukiokoulutuksessa. Myös suullisia kokeita on kehitettävä. Jatkuvassa kehitystyössä olisi tärkeä antaa käytännön toimijoille aikaa viedä tehdyt uudistuksen kunnolla käytäntöön.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Salon kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Ennustettavuuden korostaminen on tärkeää. Nykyään ongelmana on se, että valintaperusteet päätetään vain vuodeksi kerrallaan.

Pääsykoejärjestelmien valintamenettelyjä uudistaessa tulisi huomioida, että on aloja, joissa ylioppilastutkinnon kokeissa voidaan näyttää suoraan osaaminen (esim. monet humanistiset ja luonnontieteelliset opinnot). Toisaalta on aloja, joihin ei löydy suoraa koetta (esim. oikeustiede ja kauppatieteet).

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Osalla koulutusaloista ylioppilastutkinto tarjoaa vertailukelpoista tietoa mahdollisista hakijoista. Monilla koulutusaloilla tarvitaan edelleen soveltuvuuden ja motivaation kartoittamista pääsykokeen avulla.

Lukiodiplomien käytössä valintaperusteena saattaa tulla ongelmia tasapuolisen arvioinnin suhteen.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Monien alojen vaatimukset poikkeavat lukion kurseista. Mielikuvat alasta saattavat olla hyvinkin erilaisia kuin todellisuus -josta saa viitteitä pääsykoekirjoista. On parempi, että opiskelija huomaa "virheen" tässä vaiheessa. Tilanne on kaikille hankalampi, jos oivallus syntyy opiskelujen alussa.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tas-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Tutkinnon rakennetta tulisi kehittää suuntaan, joka tukisi uutta korkeakoulujen valintajärjestelmää. Tämä estäisi osaltaan lukion muuttumista pitkäaikaiseksi valmennuskurssiksi. Lukion merkitystä yleissivistävänä kouluna ei saa unohtaa.

Lukiovuosien liian voimakas painotus saattaa kääntyä poikia vastaan, vaarana on suurempi sukupuolittuneisuus koulutusvalinnoissa.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Valittu suunta lienee se, että ammatillisessa koulutuksessa yleissivistäviä aineita "ajetaan alas". Tällöin on selvää, että kynnyks kynnys yliopisto-opintoihin kasvaa.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

3

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Pienessä määrin ja pienin askelin suoravalinnan lisääminen ymmärrettävää. Siirtymäaikojen oltava riittävän pitkiä.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Motivaation selvittäminen vaikeaa aloilla, joiden sisältö poikkeaa lukion kurseista. Ongelma, jos ero mielikuvien ja todellisuuden välillä selviää liian myöhään.

Entä jos opiskelijan ajatukset muuttuvat (kuten monilla usein tapahtuu)?

Opiskelija on valinnut lukiossa ns. vääriä syventäviä ja soveltavia kurseja. Rankaiseeko suoravalinta lukiolaista vääristä kurssivalinnoista?

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Tietyissä aineissa (luonnontieteet, tekniikka, humanistiset aineet) erityisen kannatettavaa.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Ennustettavuus ja pitkälle ulottuva tieto tärkeää.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritus tapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Toissijaisia mahdollisuuksia pitää olla. 16-18 -vuotiaan valinnat eivät voi sulkea portteja. Varmistettava riittävä siirtymäaika.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Jos signaalivaikutukset ovat erilaisia eri aloille, ne voivat ohjata keskittymään väriin aineisiin.

Entä niiden aineiden opiskelumotivaatio, joihin ei kohdistu signaalivaikutusta?

Lukion korostama valinnaisuus kärsisi.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

3

28. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8*

Legitimoidaanko tällä yleisaineiden alasajoa ammatillisessa koulutuksessa?

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9*

Tällöin näyttö akateemisesta osaamisesta samalla viivalla -ei ohituskaistoja.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10*

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11*

Väärien valintojen minimointi kannatettavaa.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Tutkintoa tulisi kehittää opiskelijan kannalta joustavampaan suuntaan suorituskertojen ja -aikojen suhteen verkkoa hyödyntäen. Ylioppilastutkinto ei saa olla liian suuressa roolissa lukio-opiskelussa, koska muuten yleissivistävän lukion merkitys pienenee ja mahdollisuudet syvälliseen oppimiseen heikkenevät.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Imatran kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Paikallisesti ei ole merkittävää hakeutumista ulkomaisiin korkeakouluihin

valintajärjestelmästä johtuen.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Lisääkö yo-tutkinnon ”pakko-onnistuminen” opiskelijoiden suorituspainetta?

Jo nyt osa yo-kokelaista alisuorittaa esim. jännittämisen yms. takia . Huom.! Kaksoistutkinnosta kirjoitetaan hieman alempia arvosanoja päivälukioon verrattuna.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Antaako yo-tutkinto todella riittävästi relevanttia informaatiota opiskelija-valintojen kannalta?

Kuinka huomioidaan ammatillisella tutkinnolla hakevat?

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

On järkevää käyttää yo-tutkintoa mahdollisimman paljon opiskelijavalinnan perustana. Terve piirre on pyrkimys maksullisten valmennuskurssien poistamiseksi. Näin koulutuksellinen tasa-arvo lisääntyy. Samalla on kuitenkin varmistettava lukiokoulutuksen tasa-arvoisuus sekä laatu.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Pisteytysmallit eivät saa olla liian monimutkaisia ja opiskelijoiden tulee ne helposti ymmärtää. Edelleen lukion yleissivistävyydestä on pidettävä kiinni eikä yo-tutkinto saa liikaa ohjata lukiolaisen ainevalintoja.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017-2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Periaate kannatettava. Uudistuksesta tiedotettava mahdollisimman pian lukiolle. Tarvittavaa koulutusta järjestettävä.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Periaate kannatettava. II asteella hankitun osaamisen käyttäminen valintaperusteena on järkevää. Se voidaan nähdä opiskelumotivaatiota lisäävänä tekijänä.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ks. edellinen kohta. Valintaperusteista on saatava riittävän ajoissa tietoa

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Korkeakoulujen vastuuta tässä suhteessa tulee korostaa.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Toissijaisten valintamenettelyjen toimivuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Hakeutumisen kynnyksen on pysyttävä matalana

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Erityisesti on syytä muistaa oikeudenmukaisuus esim. IB-tutkinnon arvosanojen pisteytyksessä

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Korkeakoulut eivät saa liikaa ohjata lukio-opintoja ja niissä tehtäviä valintoja.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Periaate on kannatettava.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Lukioiden ammatillisten oppilaitosten yhteistyötä on tässä suhteessa kehitettävä.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Periaate on kannatettava. Joillekin koulutusaloille soveltuvuutta on syytä mitata.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Opiskelijavalintojen jatkuva seuranta on tärkeää. Samalla tulee tuottaa ajantasaista tilastotietoa toisen asteen oppilaitosten käyttöön

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Ylioppilastutkinto nyky muodossaan puoltaan paikkaansa opiskelijoille tasa-arvoisena oppiaineiden lukion oppimäärää kokoavana ja syventävänä kypsyyskokeena sekä instituutiona. Valinnaisuus tutkinnon rakenteessa kokeita valittaessa on riittävää ja aiempi uudistus reaalikokeen jakamisessa aineiden kokeisiin on ollut hyvä. Lisäksi kokeen tulosten käyttäminen jatko-opintopaikkojen valintaan on suotavaa ja se on

yksi tapa saada nostettua ylioppilastutkinnon arvostusta ja merkitystä. Myös kokeiden digitalisoituminen on paikallaan ja se osaltaan vastaa tämän päivän työelämän haasteisiin.

Tällä hetkellä kuitenkin sähköisten kokeiden sisäänajo ohjaa lukio-opiskelun arkea liian paljon. Se ohjaa enemmän kuin uuden opetussuunnitelman käyttöön otto ja osaltaan se jopa rajoittaa sitä. Pelkona on, että kokeissa vaadittavat sisällöt hukkuvat kokeessa vaadittavan tekniikan hallintaan, jota pitää harjoitella paljon lukio-opintojen aikana. Sähköisen ylioppilastutkinnon tulee tulevaisuudessa mahdollistaa myös reaaliaikainen tiedonhaku ja sen soveltamisen arviointi.

Jos ylioppilastutkinto alkaa korvaamaan korkeamman asteen koulujen pääsykokeita, tulee pohtia tutkintomaksujen alentamista tai jopa niiden poistamista kokonaan. Tällöin kuluihin voisi osallistua pääsykokeista säästyvillä rahoilla myös korkeamman asteen oppilaitokset.

Toiveena tulevaisuuden ylioppilastutkinnolle on:

- lukion oppiaineiden tietojen ja soveltamisen tasa-arvoinen mittaaminen
- tutkinnon tulee mahdollistaa opinnoissa asioiden laaja-alainen asioiden käsittely useiden eri oppiaineiden näkökulmasta
- kokeiden käyttäminen valinnoissa jatko-opintoihin
- tekniikka ei hallitse liikaa ja vie kokeen suorituksessa tilaa sisällöiltä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Kotka Svenska Samskola

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Samaa mieltä pääsyvaatimusten ja -kokeiden selkeyttämisen tarpeesta. Ainoa huoli on miten siirtymäkaudella otetaan huomioon ennen vuotta 2018 valmistuneet ylioppilaat ja ammatillisen tutkinnon suorittaneet.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Nykyisessä järjestelmässä on turhaa päällekkäisyyttä. Kuten raportissa todetaan, yliopistoilla on mahdollisuus vaikuttaa ylioppilaskirjoitusten sisältöön ja siten varmistaa, että opiskelijoilla on oikeat valmiudet.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Nykyjärjestelmä asettaa hakijat taloudellisesti eriarvoiseen asemaan, koska kaikilla ei välttämättä edes ole varaa valmennuskurssiin. Kuten raportti toteaa, valmennuskurssit todennäköisesti siirtyisivät lukioihin, mutta silloin yksittäisen aineen arvosanan korottamisesta on laajempaa hyötyä.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Jonkinlainen ylimenokausi, joka ottaa huomioon ennen 2018 valmistuneet, on varmasti tarpeen (kuten toimenpideohjelman kohdassa 3 mainitaankin).

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

5

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Tässä olen epävarma siitä, mikä tai mitkä yo-kokeet antaisivat riittävästi tietoa hakijasta. Toki mikä koe tahansa antaa, jos siinä pärjää, mutta heikot arvosanat tuskin parantavat opiskelijan mahdollisuuksia päästä yliopistoon. Minulla on se käsitys, että ammattikoulut eivät valmenna akateemisiin opintoihin. Esimerkiksi lukioiden äidinkielen opetus eroaa melkoisesti ammattikoulujen vastaavasta ja reaaliaineiden oppimäärä on varmasti haastava ammattikoulua käyväille. Jäljelle jäävät kielet, toinen kotimainen ja vieraat kielet, mutta antavatko nämä riittävän näytön akateemisesta osaamisesta?

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13**39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista**

Mielestäni raportti on hyvin laadittu ja se tarkastelee asiaa kattavasti monelta kannalta. Kiitos siitä!

Ylioppilastutkinnon kehittäminen**40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä****41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)****Vihdin kunta****Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset**

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Lukiolaisten paineita oikean jatkokoulutuspaikan valintaan ei pitäisi lisätä aikaistamalla valintaprosessia.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Ylioppilaskokeiden uusimismahdollisuutta on pohdittava huolellisesti kaikista mahdollisista näkökulmista. Lukioilla ei välttämättä ole tiloja ja muita resursseja ottaa vastaan kaikkia uusimishalukkaita.

Ammatillisen väylä mietityttää: Miten ammattiin opiskelevien ylioppilaskokeet on tarkoitus järjestää? Kuka opettaa lukiokurssit? Missä osallistuvat ylioppilaskokeisiin? Kuka korjaa ylioppilaskokeet?

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Nykyisenkaltaisen pääsykokeet "pakottavat" opiskelijan tutustumaan kyseiseen alaan, jolloin hakijalle muodostuu jonkinlainen käsitys siitä, mitä hän hakee opiskelemaan. Mikäli päätös perustuu pelkkään ylioppilaskokeiden arvosanaan, opiskelijan hakutoive perustuu pitkälti mielikuvaan, ei todellisuuteen.

Joillekin aloille, kuten DI, Biologia ja matemaattiset alat, systeemi on hyvä.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Laajempi hyödynnettävyys on ehdottomasti hyvä asia, mutta edelleen on taattava mahdollisuus päästä opiskelemaan myös muulla tavoin. Lisäksi tarvitaan ylioppilaskokeiden nykyistä laajempi korottamismahdollisuus, mikä vastaavasti lisää lukioiden haasteita lisääntyvänä opettajien työmääränä sekä mahdollisesti laajempina koetiloina.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Ehdottomasti oltava näin.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritus tapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Kyseisen pisteytysmallin kehittämistyöryhmään tulisi nimetä myös YTL:n ja lukioiden edustus erilaisten näkökulmien laajentamiseksi ja vaikutusten arvioimiseksi. Asiaa ei voi jättää pelkästään ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen tehtäväksi.

Kokonainen piste ei voi ratkaista – olisiko malli E - - / E - / E / E + / E + + mahdollinen?

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin.

Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Markkinointi tulisi kohdentaa jo yläkouluihin – lukiotasolla markkinointi on jo myöhäistä. Entä osaavatko yläkouluikäiset ottaa vielä vastaan annettua valintoihin vaikuttavaa tietoa?

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

3

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammatillisen ja lukion päättötodistukset eivät ole vertailukelpoisia. Kyseinen järjestelmä asettaa lukion käyneet eriarvoiseen (lue: huonompaan) asemaan ammatilliseen verrattuna. Ammatillisen puolen lisänäyttö kuulostaisi oikeudenmukaiselta (vrt. nykyiset pääsykokeet)

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Lukiolaisilta periaatteessa hyvä, joskin opiskelijoiden olisi tehtävä kirjoitettavien aineiden valinta kovin aikaisin. Tällöin panostus muihin aineisiin väistämättä putoaa, ja lukion perustehtävä – yleissivistävyyden tavoite – heikkenee, kun opiskelijat käyvät tekemässä kurssit minimitasolla.

Ammatillisen väylä mietityttää: Miten ammattiin opiskelevien ylioppilaskokeet on tarkoitus järjestää? Kuka opettaa lukiokurssit? Missä osallistuvat ylioppilaskokeisiin? Kuka korjaa ylioppilaskokeet?

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

3

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

3

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Ylioppilastutkinnon kehittämisessä on oleellista, että se tapahtuu samassa syklissä lukion opetussuunnitelmien kanssa: lukion aloittavien tulee ehdottomasti tietää, minkälainen loppukoe kussakin aineessa on. Tämä edellyttää sitä, että opettajilla on tieto kokeen luonteesta muutamaa vuotta aikaisemmin, jotta he pystyvät parhaalla mahdollisella tavalla ohjaamaan opiskelijoita. Nyt esimerkiksi äidinkielen koetta ollaan muuttamassa siten, ettei uuden kokeen formaatti ole täysin selvä eivätkä opettajat näin ollen pysty ohjaamaan oikeanlaista tekstitaitoa opiskelijoille.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Kiuruveden kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. *Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2*

Suomessa korkeakoulujen autonomia on niin vahva, että korkeakoulujen hakuperusteet vaihtelevat merkittävästi. Opiskelija voi nykyjärjestelmässä hakea 6 eri paikkaa, joissa valintakriteerit vaihtelevat huomattavasti. Käytännössä opiskelija voi keskittyä vain yhteen pääsykokeeseen, vaikka hakuvaihtoehtoja on useita. Lisäksi yliopistot julkaisevat hakukriteerit ja pääsykoemateriaalin vaihtelevasti, mikä aiheuttaa ongelmia.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. *Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3*

Opinto-ohjauksen merkitys korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa. Siihen pitäisi löytyä yhtenäisiä ratkaisuja valtakunnallisesti. Myös ylioppilastutkinnon kehittäminen on tärkeää, jotta sen perusteella voidaan tehdä valintoja.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. *Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4*

Laaja ylioppilastutkinto on hyvä pääoma tulevaisuuden varalle, jos se huomioidaan valinnoissa. Yhden oppiaineen arvosana ei saa vaikuttaa liikaa opiskelupaikkojen saamisessa

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. *Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5*

Vanhempien sosio-ekonominen asema vaikuttaa opiskelijan asemaan huomattavasti. Kaikilla ei ole mahdollisuuksia mennä valmennuskursseille. Järjestelmän ongelma on myös pääsykokeissa mitattavan osaamisen kapea-alaisuus.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Pääsykokeista voidaan luopua pääosin, mutta joillakin aloilla ne tulee säilyttää ja ongelmaan pitää löytää ratkaisuja pääsykoejärjestelmän kehottamisen kautta.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

YO-kokeiden painotuksista pitää informoida etukäteen. YO-kokeiden pistejärjestelmää pitää kehittää järjestelmään sopivaksi, jotta eroja voidaan tehdä yksittäisten arvosanojenkin sisältä. Joillakin aloilla pääsykokeista ei tule täysin luopua, mutta niitä kehittää joustavammaksi.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Painotuksista pitää informoida etukäteen. YO-kokeiden pistejärjestelmää pitää kehittää järjestelmään sopivaksi. Lukioiden ja korkeakoulujen välistä yhteistyötä pitää kehittää.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Opinto-ohjaukseen pitää keskittää riittävästi resursseja valtakunnallisesti, jotta kriteerit saadaan oppilaiden tietoon.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Myös muulla tavoin pitää päästä yliopistoon- Tähän pitää olla riittävä kiintiö. Ylioppilastutkinnon uusimista on kehitettävä.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Korkeakoulujen tulee painottaa selkeästi omilla valintakriteereissään, mitä ne painottavat.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

3

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammatillisen peruskoulutuksen suorittaneille tulee järjestää maksuttomat yo-kokeet osaamisen mittaamiseksi.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ammatillisen peruskoulutuksen suorittaneille tulee järjestää maksuttomat yo-kokeet osaamisen mittaamiseksi.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Tutkimusnäytön pitää objektiivista ja todennettavaa.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Muuramen kunta/lukio

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Korkeakoulujen valintajärjestelmät ovat sekavia ja kalliita. Korkeakouluihin siirtyminen vie liikaa aikaa. Ylioppilastutkinnon hyödyntäminen valinnoissa ontuu. Kaksien kokeiden (ylioppilaskoe/pääsykoe) peräkkäinen järjestäminen osin turhaa.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilaskokeen digitalisointi tulisi nähdä jatkumona myös korkeakoulujen pääsykokeissa erilaisten aineistojen hyödyntämisessä. Viestintätaitojen huomioiminen todella tärkeää myös korkeakoulujen pääsykokeissa (työelämä). Lukiodiplomien parempi hyödyntäminen eri aloilla.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Laajemmat kokonaisuudet hyvä suunta. Tietyillä aloilla soveltuvuuskokeet säilytettävä.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *
2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Työryhmän esitys on kannatettava, jossa suuren vetovoiman hakukohteet siirtyvät yo-pohjaisiin valintoihin. Silti tulisi säilyttää pieni kiintiö pääsykokeilla tai muilla näytöillä hakeville.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Yo-kokeen eri kokeet huomioitava laajemmin valintaperusteina kuten lyhyet kielet. Yo-kokeen painotus voi johtaa lukioissa ongelmallisiin tilanteisiin, jos korottajia paljon.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Demokraattisempi malli.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Pääosa opiskelijoista valitaan tulevaisuudessa yo-tutkinnon tulosten perusteella. Aikaa on oltava riittävästi tiedottaa opiskelijoita muutoksesta. Muutoksia ei saa tehdä liian nopealla aikataululla, koska hakijoiden on oltava tietoisia valintaperusteista riittävän pitkän aikaa.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Äärettömän tärkeää jo opiskelijoiden oikeusturvan kannalta.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Tarpeen uudistaa vaihtoehtoisia reittejä.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Hakijan kannalta selkeämpi systeemi.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Jos opintojen ja työelämän kannalta jonkin aineen erityisosaaminen on tärkeää, niin sitä voi korostaa valintaperusteena.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

5

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

5

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Järkevä toimintatapa, antaa tietoa myös hakijalle ja auttaa arvioimaan omaa soveltuvuuttaan alalle.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Koko valintasysteemi on ollut vuosia hyvin samanlainen. Kaipaa tutkimuspohjaiseen tietoon perustuvaa uudistumista.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ajankohtainen valintasysteemien yhdenmukaistaminen ja selkeyttäminen on opiskelijoiden kannalta tärkeää. Yliopistojen valintasysteemin nykyisellään aivan liian eriytynyt ja monimutkainen.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Arvioinnin kehittäminen pois vanhasta erityisesti englannin yo-kokeessa parhaan arvosanan saaminen vaatii täydellistä onnistumista. Sähköinen ylioppilaskoe menossa parempaan suuntaan, tekniikassa vielä kehittämistä. Kuunneltava korkeakouluja sen osalta, millaisia tietoja ja taitoja uusilta opiskelijoilta vaaditaan. Ja korkeakoulujen tulisi taas kuunnella työelämää. Toiveet voivat olla vinkkeinä yo-tutkintoa kehitettäessä.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Hangon kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

-

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

-

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

-Pääsykoe ensimmäisen vuoden opiskelun jälkeen

-Taidot erityisaloilla (esim. musiikki & kuvaamataito) ei tule esiin yo-todistuksissa, mutta siitä selviää yleisesti opiskelumotivaatio

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tas-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

-Alueellinen koulutustaso voi vaikuttaa alavalintoihin

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

-Jos YOL:n pisteytykset tulevat selvemmin esiin haettaessa

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

-

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

-

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

-

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

-

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

-

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

-

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin.

Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7*

-

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

5

28. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8*

-

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9*

-

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10*

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

-

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

-

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

-Painopistealueet hyvissä ajoin opiskelijoiden tiedoksi

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

-

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

-

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

-

Teuvan kunta

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Olisi hyvä pystyä huomioimaan akateemiset taidot monipuolisesti kuin vain yksittäisen kokeen tulokset.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Käytännön taktikointipakosta on hyvä päästä eroon, opiskelijan on reilusti saatava hakea sitä minne ensisijaisesti haluaa.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Lisäksi voisi vaatia jonkinlaisen teoreettisen pääsykokeen, jossa mitataan hakijan kirjallista ilmaisutaitoa ja asiakokonaisuuksien hallintaa.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Miten nuori ehtii omaksumaan oppimäärän, joka pitää hallita yo-kokeessa, vaikka vain yhdessä aineessa, mikäli ei sitä ainetta erityisemmin ole opiskellut ammatillisessa koulutuksessa?

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13**39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista****Ylioppilastutkinnon kehittäminen****40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä**

Gaussin käyrän soveltaminen ylioppilastuloksissa on vanhanaikaista ja esimerkiksi valinnaisaineissa tuottaa vääristyneitä tuloksia. Olisi opiskelijoiden kannalta mielekästä päästä paremmin todellista osaamista mittaavan taulukon piiriin.

Lisäksi kehittämisen yhteydessä pitäisi olla suurempi ennakoitavuus mm. tehtävätyyppien painottamisen osalta.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)**Kauhajoen kaupunki/Kauhajoen lukio****Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset**

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Samaa mieltä siinä, että jos valinta tehdään enenevässä määrin yo-todistuksen perusteella, yliopistojen valintakriteerien pitää olla lukiolaisen tiedossa jo opintojen alussa.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Mikä jää lukion päättötodistuksen rooliksi? Onko vaikutusta yleissivistykseen, jos vain 4 - 5 yo-ainetta ratkaisee?

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Ilman pääsykokeita voisi mahdollisesti lukioaikaisiin suorituksiin suhtautua vakavammin. Mutta entä jos kyseessä on "myöhäinen herääjä"? Pidentyvätkö lukio-opinnot, jos korottajia tulee runsaasti?

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Valmennuskursseja tulee luultavasti enemmän ylioppilaskokeisiin valmentautumisvaiheessa. Isoissa kaupungeissa paljon tarjontaa, pienillä paikkakunnilla ei.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Yo-kokeita voi korottaa vain kerran (hyväksytyä arvosanaa). Säilyykö tämä periaate jatkossa? Kahden tutkinnon suorittajien tulokset ovat usein heikompia kuin muiden, koska he opiskelevat vähemmän kursseja kuin lukiolaiset.

RUB, MAA, lyhyet kielet painotus ok.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

-

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

-

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

-

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

-

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

-

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

-

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

-

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

-

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

-

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

-

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

-

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

-

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

-

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Sähköisiä kokeita aletaan pitää vasta syksy 2016 alkaen. On vaikea arvioida, mitä kehittämistarpeita on vielä tässä vaiheessa.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

-

Alavuden kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Korkeakouluvalintojen tulee perustua toisen asteen aikana hankittuun osaamiseen.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Siirtykö yliopistojen suuren vetovoiman hakukohteista hakijoita muihin aloihin jos valinnat siirtyvät laajasti ylioppilastutkintopohjaisiin valintoihin? Heikommin kirjoituksissa menestyneet voivat kokea mahdollisuutensa tulla valituksi jollekin suosituille alalle heikoksi ja näin hakeutua alalle joka ei välttämättä ole heidän ykköstoiveensa.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Mahdollinen suoravalinta ammattikorkeakouluun ammatillisen tutkinnon perusteella asettaa hakijat eriarvoiseen asemaan. Ammatillisen tutkinnon arvosanat eivät ole vertailukelpoisia ylioppilastutkinnon arvosanoihin verrattuna. Hakijoille tulisi taata ns. toinen mahdollisuus muuten kuin ylioppilastutkinnon uusimisen kautta. Tähän ns. toiseen mahdollisuuteen tulisi pohtia erilaisia vaihtoehtoja.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulosopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Kaikki lukion aloittavat eivät vielä lukion aloitusvaiheessa tiedä mihin tai mille alalle he aikovat jatko-opintoihin lukion jälkeen. Lukion jälkeiset jatko-opinnot eivät saisi liikaa ohjata lukio-opintojen valintoja. Opiskelijoilla tulisi olla mahdollisuus myös kysytellä omaa ajatustaan siitä mihin he haluavat opiskelemaan lukion jälkeen. Opiskelijoille voi herätä kiinnostus jotakin alaa kohtaan vasta lukio-opintojen loppuvaiheessa. He eivät ole suorittaneet kaikkia valtakunnallisia syventäviä kursseja ja näin heillä ei välttämättä ole edellytyksiä menestyä kyseiseen alaan liittyvissä ylioppilaskokeissa riittävän hyvin.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

3

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Ylioppilastutkintoa tulisi kehittää niin että se mittaa lukion opetussuunnitelmassa määrättyjä sisältöjä. Ylioppilastutkinnon sähköistäminen ei saa liikaa mitata tietoteknisiä valmiuksia vaan nimenomaan asia sisältöjen hallintaa. Mikäli ylioppilastutkintoa jatkossa käytetään entistä enemmän korkeakoulujen valinnoissa tutkinnosta ei saa muodostua "valintakoetta" korkeakouluihin.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Ylöjärven kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

-

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

-

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

-

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

-

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Täytyy olla tarkkana, kun määritellään yo-todistuksen perusteella tehtäviä määrityksiä siitä, millä aineilla sisään päästään. Tästä tulee suurin valintoja ohjaava mekanismi. Vaarana on yleissivistävyyden kapeutuminen kun erikoistutaan liian aikaisin.

Kuinka ammatillinen todistus ja yo-tutkinto rinnastetaan valinnoissa? Saattaa syntyä kestämaton tilanne, jos alhaisemmalla osaamisella (akateemiset taidot) mennään ohituskaistaa lukiolaisen ohi yliopistoon.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Keväällä valmistuvat ovat yhdenvertaisessa asemassa aiemmin valmistuneiden kanssa.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Lisää toisen asteen opintojen merkitystä ja laatua.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

-

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

-

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

-

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

-

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Tämä kohta on erittäin tärkeä. Tulisi olla jotenkin säädelty, että lukioaikainen opintofokus pysyisi riittävän laajana.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

4

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

On erittäin ongelmallista verrata ylioppilastutkinnon omaavia ja ammatillisen tutkinnon omaavia toisiinsa. Jos molemmista koulutusmuodoista pääsee suoraan jatko-opintoihin, niin mikä on kriteeri ja peruste, jolla tutkinnot rinnastetaan. Kyseessä on kuitenkin hyvin erilaisen vaatimustason osaaminen. Lisäksi ammatillisen tutkinnon arvosanat eivät määräydy koko ikäluokan valtakunnallisten kokeiden perusteella ja ovat siksi vertailukelvottomia.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

-

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

-

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

-

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

-

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

-

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Mikäli pääsykokeet tulevat jatkossa keskeiseen osaan jatko-opintoihin pääsyssä lukiokoulutuksen jälkeen, tulee ylioppilaalla olla rajaton oikeus korottaa arvosanaansa. Kehittämistä tulisi tehdä yhdessä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa, sillä jatko-opintojen sisäänpääsykriteerit tulevat ohjaamaan vahvasti myös ylioppilaskirjoitusten määrällistä ja laadullista tasoa. Niitä mitä painotetaan sisäänpääsyssä, tulevat olemaan aineita, joita opiskellaan ja painvastoin.

Ylioppilastutkinnon laadullinen sisältö tulisi painottua nykyistä enemmän tietojen soveltamiseen ja aineiston käsittelyyn sekä uuden tiedon tuottamiseen. Nykyisin liikaa keskittyy ulkoa opetteluun ja kirjatiedon mekaaniseen toistoon. Kielissä tulisi suuntautua yhä enemmän interaktiivisten tehtävien tekoon, jossa joudutaan todelliseen kielitaidon käyttämiseen myös koetilanteessa.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

-

Vieremän kunta

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Ylioppilastutkinto on hyvä yhteismitallistamisen keino. Työryhmän esittämä näkemys korkeakoulujen vaihtelevista valintaperusteista on todenmukainen myös sisäänottoihin vaikuttavien valmennuskurssien osalta. Lukiolaisilla tulisi olla selkeämpi kuva / näkemys siitä, millä perusteilla korkeakoulut suorittavat valintansa ja mikä merkitys on muilla valintaan vaikuttavilla tekijöillä.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Valtakunnallisesti määritelty ylioppilastutkinto takaa korkeakouluille hyvän tiedon korkeakouluihin pyrkivien osaamisesta. Ylioppilastutkinnon kokeiden sähköistäminen vuosina 2016-2019 tuo kuitenkin mukanaan muutoksia, joihin korkeakoulujärjestelmän on osattava vastata. Tämä vaatii huolellista perehtymistä uudistuvaan sähköiseen lukiopedagogiikkaan ja lukiokoulutuksen tavoitteisiin.

Lukiokoulutuksen järjestäjien mahdollisuudet tarjota kursseja ja niiden suoritusmahdollisuuksia ovat sidoksissa lukioiden resursseihin. Tällä on oma merkityksensä myös ylioppilaskokeissa menestymisessä.

Mikäli ylioppilastutkinnon arvosanojen painoarvoa lisätään korkeakoulutuksen valintakriteerinä, se voi lisätä opintosuorituksia lukioissa. Tämä ei kuitenkaan ole mahdollista kaikissa lukioissa. Erityisesti tämä koskee pieniä lukiota. Nykyaikaisen tietotekniikan hyödyntäminen toki takaisi yhteneviä osallistumis- ja suorittamismahdollisuuksia. Vaarana on kuitenkin edelleen lukioiden keskinäinen eriarvoistuminen. Esim. korkeakoulukaupungeissa toimivilla lukioilla on muita lukioita helpompaa järjestää korkeakouluihin tähtääviä kursseja ja muita yhteistyötoimintoja.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Nykyinen korkeakoulujen valintamenettely pitää sisällään ongelmallisina pidettäviä asioita kuten taktikointispekulaatiot, tasa-arvokysymykset jne.

Lukiosuoritusten ja ylioppilastutkinnon painottaminen sisäänoton perusteina on houkuttelevaa taloudellisesta näkökulmasta. Tämä kuitenkin toisi mukanaan todennäköisesti uusia ongelmia :

1) Lukiokoulutus muuttuisi entistä enemmän korkeakoulutukseen tähtääväksi pidennetyksi ohjaustoiminnaksi

2) Työryhmän näkemys ylioppilassuorituskertojen lisäämisestä tuo mukanaan paljon taloudellista lisäresursointia ja myös sähköisen ylioppilaskokeen lisääntyviä järjestämisvaikeuksia koulutuksen järjestäjille.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Nykyisessä järjestelmässä korkeakouluilla on mahdollista valintaperusteiden kautta vaikuttaa lukioaikaisiin valintoihin esim. painottamalla kieliosaamista. Asia tulee olla kattavasti esillä myös lukioiden opiskelijaohjauksessa.

Ajatukset ylioppilastutkinnon erottelukyvyn menetelmistä ja käyttöönotosta tulee pohtia huolellisesti yhdessä lukiokoulutuksen edustajien kanssa. ”Toisen mahdollisuuden” osalta tulee huomioida vastauksessa 10 esitetyt lukioiden resurssikysymykset.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Lukio-opinnot tähtäävät ylioppilaskokeen suorittamiseen, joka taas takaa edellytykset ja valmiudet hakeutua jatko-opintoihin. Lukio-opetuksen riittävä resursointi takaa valtakunnallisesti riittävät tasavertaiset mahdollisuudet kaikille lukioille taata tämä esitetty toimintamalli.

Toimenpideohjelman kohta 1 voi tuoda mukanaan haitallisen kehityksen, joka takaa parhaimmat toimintaedellytykset suurille lukioille.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Naantalin lukio

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Nykyinen valintaperusteiden kirjavuus ja vaihtelu vuosittain on ongelmallista, koska lukiolainen ei nyt tiedä ensimmäisiin yo-kokeisiin ilmoittautuessaan yleensä toisen opiskeluvuoden keväällä yliopistojen valintaperusteita, jotka puolestaan vaikuttavat siihen, mitä aineita he valitsevat yo-tutkintoon.

Laajemmat hakukohteet vähentäisivät lukiolaisten paineita siitä, osaavatko he valita juuri oikean jatko-opintolinjan.

Tieto yliopistojen valintaperusteista jo ensimmäisenä opintovuonna selkeyttäisi lukiolaisen kurssivalintoja.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Valinnat yo-tulosten perusteella motivoivat panostamaan lukio-opintoihin. Päätötodistuksen samisen kriteerejä voisi tarkastella uudestaan, koska päätötodistuksen arvosanoja ei nykyisellään käytetä juurikaan opiskelijavalinnoissa. Lukiodiplomeja tulisi käyttää enemmän hyödyksi valinnoissa.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

MOOC-kurssien hyödyntäminen valinnoissa olisi hyvä uudistus.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Nykyjärjestelmän mahdollistama taktikointi asettaa opiskelijat eriarvoiseen asemaan. Myös opinto-ohjauksen laatu, määrä ja saavutettavuus korostuvat tässä.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Signaali vaikutukset voisivat edistää esim. toisen kotimaisen kielen tai lyhyiden vieraiden kielten opiskelua, jos nämä otettaisiin valintaperusteissa erityisesti huomioon.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Aikataulu vaikuttaa optimistiselta, muuten kannatan ideaa täysin.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Ensisijaisuuskiintiöillä ei ole saavutettu haluttua hyötyä, eli siirtyminen lukiosta korkeakouluihin ei ole nopeutunut juurikaan. Vaikuttaa siltä, että korkeakoulut kouluttavat uudelleen ja uudelleen uusiin tutkintoihin samoja ihmisiä, jotka jo ovat sisällä. Korkeakoulujen pääsykokeiden kulut ovat kohtuuttomat ja nämä varat voitaisiin kohdentaa tuottavammin esim. siihen, että opiskelijat hakeutuvat vasta ensimmäisen korkeakouluvuoden aikana yksilöityihin koulutusohjelmiin.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ylioppilastutkinnon voimakas kehittyminen tulisi huomioida positiivisena vaikuttimena.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Tämä on lukio-opiskelijan oikeusturvan kannalta ehdottoman tärkeää ja ohjaa myös pitkäjännitteiseen opintojen suunnitteluun.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Erittäin tärkeä uusi näkökulma!

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13**39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista****Ylioppilastutkinnon kehittäminen****40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä**

Tutkintoa tulisi kehittää jatko-opintoja ja työelämää hyödyttävään suuntaan yhdessä kyseisten toimijoiden kanssa.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Mänttä-Vilppulan sivistystoimi

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

- Yo-tutkinnon perusteella valitaan jo nyt osa opiskelijoista
- Valintatapajono; todistus, yo-tutkinto+valintakoe, pelkät koepisteet - Osaako opiskelija valita?
- Ammatillisen toistinnon hyödyntäminen opinnoissa nyt vaillinaista
- Korkeakoulujen valintaperusteet vain vuodeksi kerrallaan ja valintaperusteet kirjavia tarkoittaa kouluilla vaikeutta ohjata opiskelijoita

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

- Yo-tutkinto uudistus; parnataako vertailukelpoisuutta 2017 alkaen - ei tiedetä vielä.
- Diplomien entistä parempi huomioiminen hyvä asia

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

- Monipuolisesti kirjoitettiin
- Itseä eniten motivoiva koulutus = hyvä järjestelmä

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

- Kaksisuuntainen markkinoiden toiminta mielenkiintoista
- Valmentautumiskurssit lukion aikana herättää kysymyksiä

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

- Ei arpomissysteemiä!

- Kokeiden uusimismahdollisuus on jo nyt, se lisääntyisi

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Kaksi erillistä osaamista mittaavaa koetta on turhaa

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista:

Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Kaksi erillistä osaamista mittaavaa koetta on turhaa

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

5

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Osaavatko opiskelija vielä päättää? Tietävätkö vahvuutensa?

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Tämä toimenpideehdotus erityisen hyvä.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 5

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Meneekö nippelöinniksi...

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Tämä tärkeää!

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Nyt ammatillista koulutusta ei huomioida tai arvosteta riittävästi; olisi selkeä parannus asiaan.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Käynee näinkin.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Mielellään, kun/jos vain osataan mitata.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Ilman muuta näin tulisi olla.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Tutkimusta ja aikaa täytyy seurata.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Paljon tietoa sisältävä, huolellisesti laadittu raportti.

Yo-kirjoitusten merkitys korostuu, toisaalta ammatillisen koulutuksen tutkinnon huomioon ottaminen kasvaisi.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Laaja-alainen osaaminen huomioon, erilaisten vahvuuksien löytäminen tutkinnossa, vrt. esim. suullinen/kirjallinen taito

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Kokkolan kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Yhdennukaisemmat korkeakoulujen opiskelijavalinnat ei nähdäksemme merkittävästi uhkaa korkeakoulujen autonomiaa.

Korkeakoulujen valintakriteerit tulee julkaista riittävän ajoissa siten, että opiskelijoilla ne ovat tiedossa jo lukio-aikanaan tiedossa, jolloin ne voivat ottaa ne huomioon kurssi- ja ylioppilaskoevalinnoissa.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastutkintoarvosanojen vertailukelpoisuus eri tutkintokertojen ja eri oppiaineiden välillä ei toteudu täydellisesti.

Myös pääsykoejärjestelmän säilyminen nähdään perusteltuna ja myös sitä on tarpeen kehittää. Silti ylioppilastutkintoa on tarpeen kehittää ja sen merkitystä korkeakoulujen opiskelijavalinnassa on syytä lisätä.

Lukiodiplomien hyödyntämien ja niiden yhteismitallinen arviointi korkeakoulujen opiskelijavalinnassa on ongelmallista.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Pääsykoejärjestelmä tulee jossain laajuudessa säilyttää, vaikka sitä tulee kehittää. Esim. samoilla koulutusaloilla voisi olla eri yliopistoilla ja mahdollisuuksien mukaan myös eri koulutusohjelmilla yhteisiä pääsykokeita.

Vähintäänkin taideteollisella ja kulttuurialalla tarvittaneen jatkossakin pääsykokeita, koska ylioppilastutkinto ei sisällä näiden alojen kannalta keskeisiä kokeita.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Ylioppilastutkinnon kokeita tulee saada rajoituksetta uusia ja näin yrittää korottaa aiempia ylioppilastutkinnon arvosanoja.

Mikäli ylioppilastutkinnon merkitys korkeakoulujen opiskelijavalinnassa kasvaa ja sen myötä korkeakoulujen pääsykoejärjestelmän kustannukset laskevat, tulee harkita, millä syntyvät säästöt jaetaan korkeakoulujen, ylioppilaskokeita järjestävien lukioiden sekä ylioppilaskokelaiden kesken. On harkittava esim. ylioppilastutkintomaksujen pienentämistä tai poistamista kokonaan, koska tähänkään saakka yliopistojen pääsykokeet eivät ole olleet hakijoille maksullisia.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Ammatillisen peruskoulutuksen suorittaneiden hakijoiden valintakriteerit tulee vielä selvittää ja määrittää tarkemmin.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Vuodeksi 2018 suunniteltu aikataulu on kireä. Jatkossa tulee pyrkiä siihen, että valintakriteerit päätetään ja ovat opiskelijoiden saatavilla jo lukio-opintojen alkuvaiheessa.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

-

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Pääsykoemahdollisuus tulee kuitenkin säilyttää. Ylioppilastutkinnon arvosanat eivät ole täysin vertailukelpoisia eri tutkintokertojen tai eri oppiaineiden välillä. Myös lukion ja ammatillisen koulutuksen todistusten vertailtavuus on ongelmallista.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

-

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

-

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

-

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Yliopistojen valintaperusteet eivät kuitenkaan saa liiaksi ohjata opiskelijoiden valinnan mahdollisuuksia lukiossa tai lukion muuta toimintaa.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

5

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

On tärkeää selvittää asiaa. Selvitystyössä tulee selvittää, myös sellaisten opiskelijoiden asema, jotka ovat suorittaneet sekä ammatillisen perustutkinnon että ylioppilastutkinnon.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Mikäli ammatillisen tutkinnon suorittaneilta edellytetään myös ylioppilaskokeiden suorittamista, tulisi niiden suorittaminen olla kokelaille maksutonta.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

5

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Jos soveltuvuutta arvioidaan opiskelijavalinnassa, tulee arvioinnin perustua asiallisiin ja ennalta määriteltäviin ja tiedossa oleviin kriteereihin.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

-

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

-

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

-

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

- Hyväksytyjen tai hylättyjen kokeiden uusimiskertoihin liittyvät rajoitukset tulisi poistaa
- Tutkinnon suorittamiseen liittyvät tutkintokertoihin liittyvät ajalliset rajoitteet tulisi poistaa.
- Ylioppilaskokeiden suorittaminen tulisi olla maksutonta, mikäli ylioppilaskokeita käytetään entistä enemmän yliopistojen opiskelijavalinnassa
- Ylioppilastutkinnon kokeita pitäisi voida suorittaa vuoden eri aikoina joustavasti.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

-

Iisalmen kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Työryhmän näkemys valintaperusteiden ennakoitavuudesta on erityisen tärkeää lukiolaisten ja heitä ohjaavien näkökulmasta. Valintaperusteet tulisi olla selvillä jo silloin kun 9. luokkalaiset hakeutuvat 2. asteen koulutukseen.

Ylioppilaskokeiden vaikeustaso vaihtelee suorituskertojen välillä. Näin ollen eri suorituskertoilla saman arvosanan saaneiden osaaminen voi todellisuudessa olla hyvinkin eri tasoista. Täytyy huomioida, että hakijoissa on aina mukana ylioppilastutkinnon hyvinkin pitkällä aikavälillä suorittaneita.

Viime vuosina tulosten yhteismitallisuus on tosin parantunut.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Miten huomioidaan paperisten ja digitaalisten yo-kokeiden vertailtavuus korkeakoulujen pääsykokeiden mahdollisesti poistuessa?

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

On totta, että osa opiskelijoita ei panosta lukio-opintoihin vaan luottaa pääsykokeen kautta tapahtuvaan opiskelijavalintaan. Tosin nykyisinkin useisiin hakukohteisiin on vaihtoehtona pelkkä todistusvalinta tai pääsykokeen ja todistuspisteiden yhdistelmä. Pääsykokeista luopuminen ei toimi keinona nostaa lukiolaisten opiskelumotivaatiota.

On totta, että opiskelijavalintojen tulee perustua toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamistasoon eikä korkeakouluopintoihin liittyviin sisältöihin. Tästä on hyvänä esimerkkinä lääketieteellisen alan pääsykoe. Koe perustuu täysin lukiokursseihin.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Pääsykokeista luopuminen ei tuo tasa-arvoa valmennuskursseista luopumisen kautta. Valmennuskurssit siirtyisivät vain lukion puolelle, jolloin toisilla olisi paremmat mahdollisuudet valmistautua yo-kokeisiin kuin toisilla.

Pääsykokeista säästyneet kustannukset siirtyisivät lukiokoulutuksen järjestäjien eli kuntien maksettaviksi. Järjestelmä nimittäin edellyttäisi yo-tutkinnon korotuskertojen rajoittamisesta luopumista. Yo-kokeisiin osallistuisi vuosittain huomattavasti suurempi määrä korottajia kuin nykyisin. Tämä toisi kunnille lisää kustannuksia, koska tarvittaisiin enemmän tiloja, kokeiden valvomista, kokeiden korjaamista ja hallintoon kohdistuvaa työtä. Jos nämä kustannukset maksatettaisiin kokeisiin osallistujilla se vähentäisi tasa-arvoa vrt. valmennuskurssit.

Epätasa-arvoista on myös se, jos ei-ylioppilaat tai ulkomailla opiskelleet voivat tulla valituksi pääsykokeen kautta, mutta lukion käyneet vain yo-tutkinnon arvosanojen perusteella.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen - ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Onko lukiokoulutuksesta tarkoitus tehdä 3-4 vuotinen valmennuskurssi yliopistoon? Mihin unohtui laaja-alainen yleissivistys ja oppimisen ilo?

Onko nuorten tiedettävä jo yläkoulussa mihin aineisiin heidän tulee lukiossa panostaa päästäkseen aikanaan haluamalleen alalle?

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Ajatus on kannatettava, mutta se voidaan toteuttaa myös pääsykoejärjestelmää kehittämällä.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Opiskelijavalintojen on hyvä perustua pääsääntöisesti 2.asteen koulutuksessa hankittuun osaamiseen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita pääsykoejärjestelmästä luopumista. Yo-tutkintoa voidaan hyödyntää valinnoissa entistä enemmän/paremmin, mutta muitakin väyliä täytyy edelleen olla.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Koulutukseen hakeutuu henkilöitä, joiden ylioppilastutkinnot voivat olla useilta eri vuosikymmeniltä. Todistukset eivät ole keskenään vertailukelpoisia.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Samaa mieltä!

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Yo-tutkinnon suorittaminen ei voi missään nimessä olla ainoa väylä korkeakouluun.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 5

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

3

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Moni lukiolainen ei vielä tiedä "mitä haluaa tehdä isona". Tällöin yliopistojen vaatimukset eivät vaikuta hänen ainevalintoihinsa. Päinvastoin tämä voi johtaa siihen, että lukio-opintojen loppuvaiheessa tai myöhemmin selkiytynyt urahaave voi jäädä haaveeksi, koska ko. aine on jäänyt opiskelematta tai tulokset ovat heikot. Useiden vuosien päästä voi olla korkea kynnyks lähteä korottamaan arvosanoja tai lähteä lukemaan kokonaan jonkun aineen lukiokurssit. Tämä voi viedä paljon pidemmän ajankin kuin pääsykokeisiin valmistautuminen, koska osa lukiokursseista on ajoitettu niin, että niiden kaikkien suorittaminen voi kestää jopa pari vuotta.

Kaikilla lukioilla ei ole myöskään resursseja järjestää esimerkiksi soveltavia kursseja eri aineissa tai kertauskursseja ennen kirjoituksia.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Tämä tulee kuntien maksettavaksi, sillä ylioppilaskokeet pidetään kuntien ylläpitämissä lukioissa. Lisääntyvät kustannukset eivät voi kaatua kuntien maksettavaksi. Nykyisellään opiskelijalta perittävä maksu ei kata kaikki kustannuksia.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Äidinkielen koe tulisi muuttaa yksiosaiseksi muiden kokeiden tavoin (resurssien säästö).

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Espoon kaupunki / Suomenkielisen opetuksen tulosityksikkö / lukiolinja

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Kuvaus valintamenettelyjen nykytilasta on kattava. Espoon kaupunki kannattaa työryhmän näkemystä siitä, että korkeakoulujen valintaperusteiden tulisi olla nykyistä hitaammin muuttuvia, minimissään lukio-opintojen keston verran 3-4 vuotta.

Espoon kaupunki on myös samaa mieltä siitä, että pääsykokeita painottava järjestelmä on nykytilassaan liian monimutkainen ja raskas. Todistusvalinnan lisääminen (v. 2016 vain 15,19 % yliopistoissa ja 0,35 % AMK:ssa) on kannatettavaa, mutta siitä ei tule tehdä ainoaa korkeakoulujen valintatapaa.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Espoon kaupunki pitää tärkeänä, että korkeakoulut perehtyvät lukion opetussuunnitelman perusteisiin sekä ylioppilaskokeiden uudistamiseen samaan aikaan kun korkeakoulujen valintaperusteita kehitetään. Lukio-opetuksen ja ylioppilaskokeiden digitalisointi luo uudistuspaineita myös korkeakouluille. Korkeakoulujen ja toisen asteen syvenevä yhteistyö on Espoon kaupungin mielestä ensiarvoisen tärkeää.

On hyvä selvittää, miten lukiodiplomeja hyödynnetään paremmin korkeakouluvalinnoissa. Näin nostetaan diplomien painoarvoa.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Työryhmän esityksen mukaan opiskelijavalintavaiheessa tulee arvioida soveltuvuutta alan opintoihin eikä niinkään alan työtehtäviin. Espoon kaupungin mielestä opintoihin soveltuvuuden arviointi on ensisijaista, mutta jollain aloilla on hyödyllistä arvioida myös soveltuvuutta työtehtäviin. Monilla aloilla tämä ei kuitenkaan ole mielekästä, koska työtehtävien kirjo voi olla niin laaja.

Espoon kaupungin mielestä on kannatettavaa, että valintajärjestelmä motivoi nuoria hakemaan heille mieluisimpaan hakukohteeseen. Sellainen valintajärjestelmä, jossa hakijan ei taktisista syistä kannata hakea itselleen mieluisimpaan hakukohteeseen, ei ole toimiva.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tas-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Espoon kaupungin mielestä valintajärjestelmää uudistettaessa on tärkeää pyrkiä parantamaan nykytilannetta, jossa hakijan ei välttämättä kannata hakea kuin yhteen koulutukseen, koska pääsykokeeseen panostaminen vie paljon aikaresurssia. Mikäli hakija ei tule valituksi, aikaresurssi on monessa suhteessa hukkaan heitettyä.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Ns. "toisen mahdollisuuden" antaminen ei pitäisi rajoittua ainoastaan ylioppilaskokeiden uusimiseen. Korkeakouluun tulee olla myös muita väyliä eri tilanteissa oleville ihmisille.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

3

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Espeen kaupungin mielestä opiskelijavalinnan uudistamista voidaan pilotoida vuodesta 2017 alkaen, mutta valtakunnallista reformia toteutettaessa tulee lukiolaisilla olla mahdollisuus vaikuttaa aine- ja kurssivalintoihinsa ja olla tietoisia korkeakouluvalinnoista jo lukion alkaessa.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

On suotavaa, että korkeakoulujen opiskelijavalinnat perustuvat lisääntyvässä määrin toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen, mutta myös toissijaisia valintamenettelyjä tulee kehittää ja hyödyntää merkittävilä osin.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Mikäli pääosa korkeakouluvalintoja perustuisi jo keväällä 2020 todistusvalintoihin, koskisi uudistus syksyllä 2017 lukion aloittavia. Valintaperusteiden tulisi siten olla jossain määrin tiedossa jo syksyllä 2017.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Tämä on kannatettava tavoite.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Espoon kaupungin mielestä on erittäin tärkeää kehittää myös toissijaisia valintamenettelyjä. Korkeakouluvalintoja ei tule tehdä yksinomaan todistusvalintoja hyödyntämällä. ”Toisen mahdollisuuden” antaminen on tärkeää monesta eri syystä. Lukiokoulutuksen yksi tärkeä tehtävä on omien kiinnostuksen kohteiden tutkiskelu sekä monipuolisen yleissivistyksen hankkiminen. Tämä tarkoittaa eri oppiaineisiin tutustumista, kokeilua ja projekteja. Mikäli kaikki paine kasautuu ylioppilastutkintoon sekä lukion aikaisiin kurssivalintoihin, on riskinä, että lukiossa ei enää uskalleta kokeilla, vaan opiskelu muuttuu valmentautumiseksi yliopistoon. Jos viesti lukiolaisille on, että ylioppilaskokeiden hyvät arvosanat ovat käytännössä ainoa tie korkeakouluun, seurauksena on, että kaikki lukion kurssit, jotka eivät tuo lisäarvoa ylioppilastutkintoon karsitaan pois. Häviöinä tässä saattavat olla harvinaisemmat kielet, monet soveltavat kurssit, ilmiöpohjaiset kurssit sekä korkeakoulujen kanssa yhteistyössä tehdyt kurssit.

Yllä mainittua tiettyjen kurssien tai aineiden poisvalintariskiä voidaan vähentää ylioppilaskokeiden uudistamisella. Espoon kaupungin mielestä yo-kokeissa tulee olla yhä enemmän ainerajat ylittäviä tehtäviä. Myös sähköisen ylioppilastutkinnon tuomia mahdollisuuksia tulee tutkia yhteistyössä korkeakoulujen kanssa liittyen esimerkiksi soveltuvuuden mittaamiseen.

Toissijaiset valintamenettelyt ovat tarpeellisia myös alanvaihtajille tai ylioppilastutkintonsa pidemmän aikaa sitten suorittaneille.

Lisäksi Espoon kaupungin mielestä yo-kokeiden uusimiskertoja tulee olla nykyistä enemmän, mutta ei rajatonta määrää.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Pisteytysmalleja laadittaessa olisi tärkeää huomioida toisella asteella opiskelevien maahanmuuttajien ja vieraskielisten asema ylioppilaskokeissa. Heidän kielitaitonsa kehittyi lukion ajan, joten heidän asemansa parantamista ylioppilaskokeiden erityisjärjestelyillä olisi syytä miettiä.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Signaalivaikutuksilla on epäilemättä positiivisia vaikutuksia, mikäli niiden avulla voidaan vahvistaa opiskelijoiden opiskelumotivaatiota lukion opetussuunnitelman hengessä. Ei kuitenkaan ole suotavaa, että korkeakoulujen ohjausvaikutus ohittaa opetussuunnitelman tai on ristiriidassa sen kanssa.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

5

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Työryhmän esityksessä kysytään (s. 62), huononisiko ammatillisen tutkinnon suorittaneiden asema korkeakouluvalinnoissa mikäli yo-kokeiden suorittamista edellytettäisiin myös ammatillisen koulutuksen opiskelijoilta. Tällainen muutos saattaisi johtaa siihen, että lukiokoulutuksen painoarvo korkeakouluun johtavana polkuna kasvaisi ja ammatillisen heikkenisi. Vaatimus yo-kokeen suorittamisesta nostaisi ammattikouluopiskelijan työmäärää lukiolaiseen verrattuna.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10*

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11*

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12*

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Koulutuskuntayhtymä ei kannata korkeakoulujen valintakokeista kokonaan luopumista.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Raportista jää epäselväksi, mihinkä perustuu työryhmän väite, että ylioppilastutkinnon kokeet ovat jo nykyisellään pääsykokeita parempi perusta korkeakoulujen valinnoille. Koulutuskuntayhtymän mielestä pääsykokeet ja ylioppilastutkinnon kokeet täydentävät toisiaan ja näin auttavat valikoimaan soveltuvimmat ja parhaimmat opiskelijat korkeakouluihin. Pääsykokeiden digitalisointia kuntayhtymä pitää nykyaikaan kuuluvana ja hyvänä asiana ja näemme sen jopa poistavan niitä ongelmia, joita työryhmä on raportissansa tuonut esille. Digitalisoinnilla saada myös kustannussäästöä. Myös avoimeen verkkoon tulisi tuottaa paljon sellaista materiaalia, joka on vapaasti kaikkien hyödynnettävissä jatkokoulutukseen hakeutuessa ja jolla samalla vähennetään kalliiden valmennuskurssien merkitystä.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Kuten raportista ilmenee, pääsykokeilla on sekä hakijan että korkeakoulun kannalta katsottuna myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia. Raportin perusteella ei kuitenkaan voida yksiselitteisesti todeta, että haittatekijöitä olisi enemmän. Se, että pääsykokeisiin järjestetään maksullisia valmennuskursseja ei voi olla sellainen tekijä, että sen perusteella pääsykokeista kokonaan luovuttaisiin. Kuten työryhmä on todennut, maksulliset valmennuskoulutukset siirtyisivät aikaisemmiksi eli lukiokoulutuksen suoritusajaksi. Jo nyt niitä on tarjolla myös lukulomien aikana. Kuten aikaisemmin totesimme, avoimessa verkossa tulisi olla sellaista materiaalia, jota kaikki opiskelijat voivat ilmaiseksi hyödyntää.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Pääsykokeista luopuminen vahvistaisi ja korostaisi ylioppilastutkinnon merkitystä akateemisen koulutuksen väylänä. Tämä on myönteinen asia. Mutta kuinka hyvin peruskoulun 9-luokkalainen tai edes lukiolainen vielä opintojensa aikana voi tietää mille akateemiselle uralle hän haluaa puhumattakaan siitä, että lukiokoulutuksen kursseja valitessansa hänellä olisi siitä riittävän selkeä näkemys. Osa ylioppilaita ei lukiosta valmistuttuaan tiedä, mitä alaa he haluaisivat tai alkaisivat opiskella.

Työryhmä ei ole arvioinut, kuinka paljon ylioppilastutkinnon arvosanoja tulnaisiin korottamaan ja millaisia kustannusvaikutuksia tällä olisi lukiokoulutuksen järjestäjille ja opiskelijoille. Mitä todennäköisimmin maksullinen valmennuskoulutus siirtyisi lukiokoulutuksen arvosanojen korottamiseen.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

4

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Työryhmän ehdottama ylioppilaskokeen pistemäärien pisteytys ”desimaaleja” käyttämällä ei ole hyvä eikä järkevä ehdotus. Ehdotus johtaa helposti tilanteeseen, jossa tosiasiallisesti yhtä hyviä arvosanoja lähdetään keinotekoisesti ja epämääräisesti pilkkomaan siitäkin huolimatta, että jo nykyisellään yhden arvosanan sisälle sisältyy suuri vaihteluväli. Koulutuskuntayhtymän mielestä esitettyllä mallilla ei voida hakijoita laittaa oikeudenmukaisella tavalla paremmuusjärjestykseen. Lisäksi tällä menettelyllä ei mielestämme olisi mitään konkreettista positiivista merkitystä korkeakouluihin valikoituvien henkilöiden osalta, jos vertaa heitä desimaalin tarkkuudella vaille opiskelupaikkaa jääviin hakijoihin. Tällä tavalla hakijoiden paremmuusjärjestykseen asettaminen tuottaa helposti katkeria, akateemisesta urasta havittelevia nuoria.

Jo nykyisellään korkeakouluilla on mahdollisuus hyödyntää valinnoissa hyvän arvosanan saanut opiskelija suoravalinnassa ilman erillistä pääsykoetta.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

4

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Korkeakouluilla pitää olla autonomiansa perustuen oikeus itse valita opiskelijansa. Korkeakoulujen rahoitusmalli tukee autonomiaa ja itsenäistä opiskelijavalintaa. Korkeakoulujen suorittamat opiskelijavalinnat eivät ole ristiriidassa hakijoiden tasa-arvon kanssa.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Koulutuskuntayhtymän mielestä opiskelijavalintojen tulee tulevaan koulutusalaan ajatellen sisällöllisesti perustua lukion oppimäärään eikä niin, että hakijan tulee jo hallita tai opiskella ulkoa tulevan opintoalansa sisältöjä.

Opiskelijavalinnoissa tulee huomioida ylioppilastutkinto, toisen asteen koulutuksen päättötodistus ja pääsykoe silloin, kun korkeakoulu itse pitää sitä tärkeänä ja perusteltuna.

Lisäksi on huomioitava, että lukiosta valmistuneen kypsyysaste vaihtelee ja nuorella pitää olla mahdollisuus tasavertaisesti hakeutua jatko-opintoihin, jos hänen henkinen kypsyminen tapahtuu ikäluokkaansa myöhemmin.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

4

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Pelkkä todistusvalinta ja ylioppilastutkinnon koetulosten perusteella tapahtuva valinta heikentää toisen asteen koulutuksen opinnoissa tai ylioppilaskokeessa heikommin menestyneiden mahdollisuuksia korkeakouluopintoihin.

Perustavaa laatua oleva ongelma on, johonka työryhmä ei ole ottanut selkeästi kantaa, ylioppilaiden suuri määrä suhteessa korkeakoulujen sisäänottoon. Lisäksi osa hakijoista hakee vuodesta toiseen vain yhtä haluamaansa opiskelupaikkaa ja heillä ei ole vaihtoehtoisia suunnitelmia. Vaikka koulutukseen tapahtuvat valinnat tehtäisiin kuinka oikeudenmukaisesti ja edullisesti, jää edelleen valtava määrä erityisesti lukiokoulutuksen ja ylioppilastutkinnon suorittaneita nuoria vaille akateemista koulutuspaikkaa. Ensin pitäisi ratkaista tämä määrällinen ongelma, ja vasta sen jälkeen miettiä, millä tarkkuudella valinnat korkeakouluihin suoritetaan.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Koulutuskuntayhtymä pitää perusteltuna ja tärkeänä, että valintaperusteet olisivat nykyistä pysyvämpiä eikä niissä tapahtuisi vuosittain oleellisia muutoksia. Mahdollisten muutosten ja valinnoissa tapahtuvien painotusten perusteluiden tulisi olla julkisia ja niistä tulee kertoa hakijalle riittävän ajoissa, jotta ne voidaan ottaa huomioon lukion kurssivalintoja tehtäessä.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

4

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Koulutuskuntayhtymä pitää tärkeänä, että korkeakoulut voivat myös jatkossa järjestää valintakokeita ja luoda digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Digitaaliset valintakurssit voivat antaa selkeän kuvan siitä, mitä alan opiskelu pitää sisällään, mitata hakijan motivaatiota ja kurssi voidaan hyödyntää osana opintoja.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 4

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Kuten koulutuskuntayhtymä on kohdissa 11 ja 12 todennut, ylioppilastutkinnon pisteytysmalli ei ole oikea tapa valikoida opiskelijoita korkeakouluun.

Koulutuskuntayhtymä ei ota kantaa kansainvälisen ylioppilastutkinnon suorittaneiden jatkokoulutusmahdollisuuksien kehittämiseen.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Ehdotus on kannatettava mutta vain siinä tapauksessa, että korkeakoulut voivat harkintansa mukaan käyttää myös valintakokeita opiskelijavalintoja tehdessään.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Koulutuskuntayhtymä pitää tärkeänä, että myös ammatillisten tutkintojen hyödyntäminen korkeakoulujen valinnoissa selvitetään erikseen. Kuten lukion oppimäärän tai ylioppilastutkinnon suorittaneiden kohdalla, koulutuskuntayhtymä ei näe riittäviä objektiivisia edellytyksiä sille, että ammatillisen koulutuksen suorittaneet valittaisiin korkeakouluihin pelkän tutkintotodistuksen perusteella. Koulutuskuntayhtymän tiedossa on, että ministeriö on asettanut tähän oman työryhmän.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Koulutuskuntayhtymän mielestä nykyinen kaksoistutkintojärjestelmä tuottaa edellytykset hakeutua sellaiseen korkeakoulutukseen, jossa akateemista osaamista arvostetaan ylioppilastutkinnon perusteella. Kaksoistutkinnon suorittamiseen tulisi kannustaa nykyistä enemmän niitä lahjakkaita nuoria, joilla on siihen riittävät edellytykset.

Koulutuskuntayhtymä ei pidä perusteltuna eikä hyväksyttävänä sitä, että korkeakouluun päästäkseen ammatillisen koulutuksen tutkinnon suorittanut joutuisi suorittamaan toisesta toisen asteen koulutuksesta

ylioppilastutkinnon kokeita. Käytännössä tämä tarkoittaisi myös sitä, että toisen asteen tutkintoina lukiokoulutus ja ylioppilastutkinto asetettaisiin ammatillisen koulutuksen yläpuolelle.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Koulutuskuntayhtymä pitää soveltuvuuden arviointiin liittyvien kriteerien ja niiden taustalla olevien asioiden läpinäkyvyyttä tärkeänä, samoin kuin soveltuvuuden arviointiin liittyvän tutkimustiedon hyödyntämistä.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Kansainvälisiä testejä hyödynnettäessä tulee ensin selvittää niiden validiteetti ja reliabiliteetti ja kuinka ne soveltuvat kansalliseen käyttöön.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Koulutuskuntayhtymä haluaa erityisesti korostaa opetus- ja kulttuuriministeriön ja korkeakoulujen yhteistyön merkitystä opiskelijavalintoja kehitettäessä. Työryhmän laatima raportti antaa hyvän lähtökohdan tämän yhteistyön käynnistämiseksi.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Koulutuskuntayhtymä toteaa, että työryhmä on selkeästi asettunut sille kannalle, että korkeakoulujen sisäänotto tulisi tapahtua ylioppilastutkinnon perusteella ja korkeakoulujen järjestämistä valintakokeista

tulisi pääasiallisesti luopua. Työryhmä ei syvällisemmin ole raportissa tarkastellut korkeakoulujen autonomiaa ja toimintaa säätelevää lainsäädäntöä. Työryhmän ehdotukset tarkoittaisivat käytännössä sitä, että korkeakoulujen oma päätöksentekovalta opiskelijavalinnoissa kapenisi ja osittain poistuisi kokonaan.

Koulutuskuntayhtymä pitää tärkeänä, että korkeakoulut voivat omista lähtökohdistansa ja omalla asiantuntijuudellansa myös tulevaisuudessa valita akateemiseen koulutukseen valittavat opiskelijat.

Korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa tulee myös tulevaisuudessa huomioida korkeakouluja eriyttävä duaalijärjestelmä. Yliopistot kouluttavat akateemisesti professionaalisiin tehtäviin ja antavat valmiuden jatkaa opintoja tutkijan uralla. Ammattikorkeakoulut kouluttavat ammatillisesti suuntautuneisiin professionaalisiin tehtäviin, mutta eivät tieteelliselle uralla. Ammattikorkeakouluopintoihin liittyy runsaasti käytännön harjoittelua ja työelämän tuntemusta. Ammattikorkeakoulut ja tiedekorkeakoulut ovat itsenäisiä ja erillisiä instituutioita, joskin joitakin yhtenäiskorkeakoulutyyppejä ratkaisuja onkin viime aikoina ollut esillä.

Valintakoejärjestelmällä tasoitetaan aloille hakeutuvien vääristynyttä sukupuolijakaumaa sellaiseen koulutukseen, joissa molempia sukupuolia olevien työntekijöiden tasapuolinen edustus on nähty tärkeäksi. Tällaisia aloja ovat esimerkiksi lastentarhanopettajakoulutus, luokanopettajakoulutus sekä eräät tekniikan koulutusalat.

Jos korkeakoulujen valintamenettelyyn liittyvät maksulliset valmennuskoulutukset nähdään ongelmaksi, tulee miettiä sellaisia ratkaisuja, joiden avulla voidaan vaikuttamaan kansalaisten tasavertaisempaan mahdollisuuteen suorittaa vapaaehtoisia, jopa kokonaan maksuttomia valmennuskursseja. Joitakin esimerkkejä tällaisista vaihtoehdoista onkin jo olemassa ja tarvittaessa näitä kursseja tulisi voida rahoittaa myös julkisin varoin, jotta osallistumismaksut olisivat kohtuulliset.

Koulutuskuntayhtymän näkemyksen mukaan pääsykokeen merkitys on se, että se mittaa lukion oppimäärään perustuvien asioiden analyttisempää ymmärtämistä kuin pelkkä ylioppilastutkinnon koe. Yhdessä nämä muodostavat hyvän kokonaisuuden.

Työryhmän kokoonpanossa ei mielestämme ole riittävän syvällisesti huomioitu yliopistojen edustusta.

Koulutuskuntayhtymä pitää tärkeänä, että lausunnon kohteena oleva raportti on ensimmäinen askel kehitettäessä korkeakoulujen opiskelijavalintoja. Seuraava vaihe pitää tehdä kiinteässä yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön ja korkeakoulujen kesken. Laajempaa korkeakoulujen ja erityisesti yliopistojen näkemystä ei voida ohittaa näin tärkeässä asiassa.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Ylioppilastutkinto on monien uudistusten kohteena ja on hyvä, että tutkintoa määrätietoisesti kehitetään. Hyvänä esimerkkinä pidämme sähköistä ylioppilaskirjoitusta, joka on erinomainen asia. Edelleen tulisi kaikilla tavoilla tukea sähköisen oppimisolun kehittämistä ja käyttöä.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Valintajärjestelmän kehittäminen ja nivelvaiheiden siirtymien nopeuttaminen ovat tärkeitä yhteiskunnallisia tavoitteita. Lukiokoulutuksen ja myös ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden ohjaamisen tueksi valintaperusteet tulee olla selkeät ja ennakoitavissa. Yhteisten tutkinnon osien valinnaisuudella voisi parantaa pääsyä ja menestymistä jatko-opintoihin.

Työryhmän tehtävän rajaaminen ylioppilastutkinnon hyödyntämiseen korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa ei tue tavoitteiden saavuttamista. Noin puolet nuorisoikäluokasta suorittaa ammatillisen tutkinnon. Korkeakoulujen opiskelijavalinnan tulee tunnistaa ammatillisen tutkinnon tuottama osaaminen. Muodollinen jatko-opintokelpoisuus luvataan taata myös valmisteilla olevassa ammatillisen koulutuksen reformissa. Valmistelussa olevassa uudessa laissa ammatillisesta koulutuksesta on monia kohtia, jotka vaikuttavat opiskelijavalintaan. Korkeakouluvalintoja koskevat päätökset on tehtävä kokonaisuutena, joissa huomioidaan ammatillisen ja lukiokoulutuksen suorittaneet. Hallitusohjelman kirjaukset opiskelijavalintojen kehittämisestä koskevat koko toista astetta.

Ylioppilastutkinnon saadessa vahvemman merkityksen korkeakouluihin pääsyssä edellyttää tutkinnon kehittämistä edelleen. Ylioppilastutkinnon on rakennettava selkeästi lukion opetussuunnitelman mukaisiin tavoitteisiin, mikä ei ole helppoa, varsinkaan geneeristen taitojen osalta. Tällaisenaan tutkinto jopa haittaa lukiokoulutuksen ja sen pedagogiikan kehittämistä. Tarkoituksena ei voi olla, että opiskelija tähtää koko lukioajan vain ylioppilastutkintoon. Pahimmillaan lukiokoulutus olisi kolmen vuoden valmennuskurssi ylioppilastutkintoon.

Raskas pääsykoejärjestelmä on ongelmallinen niin lukiokoulutuksen kuin ammatillisenkin koulutuksen suorittaneille.

Korkeakoulujen valintaperusteet on tarkoituksenmukaista rakentaa pidemmäksi ajaksi kuin vuosi kerrallaan.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastutkintojen lisäksi on järkevää korkeakouluihin pääsyssä hyödyntää myös lukiokoulutuksen päättöarviointia. Tällä turvataan myös yleisempi akateeminen valmius. Myös lukiodiplomien hyödyntäminen on kannatettava asia.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Työryhmän näkemys, jonka mukaan korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee pääosin perustua toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamistasoon, on kannatettava.

Motivaatio ja soveltuvuus todentuu pitkäkestoisesti niin lukiokoulutuksen kuin ammatillisenkin koulutuksen kautta samalle alalle jatkohakevien osalta.

Ammatillinen tutkinto antaa laaja-alaisen osaamisen taide- ja taitoaineissa (vrt. lukiodiplomi). Yhteiskunnassa tarvitaan monipuolista osaamista. Vain yhdenlaista osaamista korostavat kokeet yksipuolistavat korkeakoulutusta ja sinne valittavien taitoja ja osaamista.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Hakujärjestelmää kehitettäessä on ensiarvoisen tärkeää huolehtia toisen asteen opiskelijoiden (myös ammatillisen koulutuksen) tasa-arvoisesta jatko-opintoväylästä korkea-asteelle, mm. vanhempien koulutus ei saisi tulla merkitseväksi tekijäksi.

Ylioppilastutkinnon uusimisen yleistymisen on hyödyllisempää kuin valmentautuminen pääsykokeisiin.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Järjestelmä, jossa ammatillisen koulutuksen suorittaneilta edellyttäisiin ylioppilastutkinnon suorittamista (ts. lisättäisiin ammatillisen tutkinnon suorittaneiden työmäärää) korkeakouluihin pääsemiseksi ei ole kannatettava. Ammatillisen tutkinnon tulee mahdollistaa samalla tavoin jatko-opintoihin pääsy kuin ylioppilastutkinnon. Muuten järjestelmä ei tue koulutuksellista tasa-arvoa.

Ylioppilastutkinnon osalta viittaamme kohtaan 4.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.**13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? ***

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

On kannatettavaa kehittää korkeakoulujen valintajärjestelmän kehittämistä esitettyyn suuntaan, mutta päätökset on tehtävä kokonaisuutena ammatillisesta koulutuksesta jatko-opintoihin siirtyvien tilanne huomioiden. Toisen asteen tutkinnon pitää riittää jatko-opintoväylän valintaan. Aikataulu on epärealistinen, koska ammatillisesta koulutuksesta valmistuneiden osalta valintakoejärjestelmän kehittäminen ei ole vielä alkanut.

Yhtenä vaihtoehtona on mahdollisuus, että kaikki halukkaat pääsevät korkeakouluihin ja karsinta tapahtuu korkeakouluopintojen aikana.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

-

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Valintajärjestelmän tulee olla sellainen, että se mahdollistaa sekä ylioppilastutkinnon suorittaneen, että ammatillisen tutkinnon suorittaneen pääsyn korkeakouluopintoihin.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Kaikkien toiseen asteen opiskelijoiden tulee tietää opintojensa alkuvaiheessa, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan toisen asteen opintojen päätyttyä.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

-

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

-

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Olemme huolissamme siitä, muodostuuko jollekin yksittäiselle aineelle asetettu osaamistason vaatimus liian korkeaksi suhteessa työssä tarvittavaan osaamiseen (vrt. muun muassa matemaattinen osaamisen ei korostu kaikissa ammateissa).

Toisena tekijänä on vaara, että lukiokouluksessa oppiaineet jakautuvat opiskelijoille tärkeinä aineina ja ns. hanttiaineina.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

-

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Esitys ei ole oikeudenmukainen eikä koulutuksellista tasa-arvo lisäävä. Ei ole järkevää luoda valintajärjestelmää, joka yksipuolistaa korkeakoulutukseen valittavia.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

3

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

3

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Jos soveltuvuutta mitataan, sen tulee perustua valtakunnalliseen, tutkimuksella todennettuun yhtenäiseen valintamenettelyyn. Sinällensä soveltuvuuden mittaaminen on järkevää.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

-

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

-

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

-

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Tutkintoon pitää sisällyttää yhä enemmän integroivia yli oppianerajojen meneviä tehtäviä. Tutkinnossa on myös mahdollistettava ryhmässä/tiimissä suoritettavia tehtäviä. osa tutkinnoista voidaan suorittaa aikaan ja paikkaan sitomattomana. Suulliset kokeet ovat periaatteessa kannatettava kehittämissuunta, mutta työlästä toteuttaa. Tutkinnon pitää pystyä suorittamaan myös englannin kielellä.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Lapuan kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

- idea puheviestintätietojen kokeen huomioimisesta osana valitaperusteita on kannatettava

- lukiodiplomin laajempi hyödyntäminen valintaprosessissa on kannatettava

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

- opiskelija ei jatkossa (uudessa hakumenettelyssä) pääse näyttämään tietyn alan syvää osaamista tai erityiskiinnostustaan joka tulisi ilmi nykyisten pääsykokeiden kaltaisessa mallissa

- miten yo-arvosanojen erottelevuutta on tarkoitus parantaa?

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tas-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

- onko muutoksen aikataulu liian kireä? K2019 valinnoissa mukana olevien ikäluokka on jo lukiossa ! (esim. ainevalintojen näkökulma)

- suosiiko suunnitteilla oleva valintauudistus naisia?

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

3

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

- liian kireä aikataulu: opiskelijat, joita muutos koskee, ovat jo lukiossa / vertaa toimenpideohjelman kohta 4: " lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa..."

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

3

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

- yo-kokeiden suorittaminen edellyttää lukion oppimäärien hallintaa -> Lienee kohtuuton vaatimus ammatill. perustutk. suorittajalle (jos kyseessä ei ole ns kaksoistutkinnon suorittaja)

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

3

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Taivalkoski

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Pääsykokeiden selkiyttäminen ja yhtenäistäminen on paikallaan. Turhia kuluja kannattaa karsia.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

- yo-tutkinnon huomioiminen kirjoitettu hyvin, mutta jonkinlainen soveltuva pääsykoe on paikallaan yliopistossa

- alakohtaiset vaatimukset kannattaa huomioida pääsykoetilanteessa

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

- Kyllä tuossa on hyvää tekstiä. Jos kriteerit tiedetään jo lukioaikana, nuori osaa suuntautua opinnoissaan oikein. Lukion näkökulmasta voisi olla hyvä tällainen malli, joka parantaisi opiskelumotivaatiota jo lukiossa.

- on hyvä varata jonkin suuruinen kiintiö myös vain valintakokeissa pärjääville.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tas-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

- toinen mahdollisuus kannattaa tarjota, jotta opiskelupaikka löytyisi jouhevasti eikä syrjäytymistä tapahtuisi.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

- osa paikoista tulee varata myös pääsykokeissa menestyneille.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suosittuimmat ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

- Soveltuvuus on paikallaan muutamilla palvelualoilla. Esimerkiksi lääkrillä tulee olla taitoa/silmää työssään.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

- Olisi hyvä, jos yo-koe mittaisi nykyistä enemmän korkeakouluopiskelussa ja työelämässä tarvittavia taitoja, esimerkiksi kokonaisuuksien hahmottamista, olemassa olevan tiedon käsittelyä ja syy-seuraussuhteiden selvittämistä.

- sähköistä yo-kirjoitusta tulisi kehittää niin, että muistitikuista päästäisiin eroon.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Alajärven kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

- pääsykokeet raskaita, valmennuskurssit kalliita ja jakautuvat alueellisesti epätasaisesti
- valintaperusteet vaihtuvat jatkuvasti, vaikea ennakoida mitä painotetaan
- pitäisi saada yhtenäisemmät käytänteet opiskelijavalintoihin
- joidenkin yliopistojen valinnoissa voidaan tarkastella yo-kokeen pistemäärää, jotka eivät ole vertailukelpoisia eri vuosien välillä

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

- päättötodistuksen huomioiminen jollain tavalla olisi hyvä asia
- lukiodiplomien ja puheviestintätaitojen (puhvi) hyödyntäminen tulisi näkyä valintapisteissä

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

- laajemmilla hakukohteilla sekä huonoja että hyviä puolia. Joillekin tarkempi suuntautuminen vasta opintojen aikana on eduksi. Toisaalta jos on selkeä suunnitelma suuntatumisvaihtoehdosta, niin "ylimääräiset" opinnot voivat turhauttaa.
- soveltuvuuskokeet tietyille aloille tulee säilyttää esi. kasvatus- ja sotealat
- taidealan erilliset näytöt tulee säilyttää

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

- huonosti menneiden ylioppilaskirjoitusten jälkeen annettava uusi mahdollisuus päästä korkeakouluun
- ylioppilaskirjoitusten arvosanojen joustavampi korottaminen on kannatettavaa

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

- korkeakoulut vaikuttavat lukiolaisten kurssivalintoihin, onko se hyvä asia?
- ylioppilastutkinnon erottelukyky: arvosanojen painottaminen, kurssimäärä kirjoitettavissa aineissa >>

kirjoitetaanko tulevaisuudessa vain aineita, joissa paljon kursseja?

-osaamista tulee pystyä näyttämään muillakin tavoilla kuin pelkällä yo-todistuksella

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

- Muitakin näyttömahdollisuuksia tulee olla

- Soveltamisen ja erityisosaamisen näyttömahdollisuus tulee mahdollistaa

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

- On erityisen tärkeää, että valintaperusteet eivät muuttuisi vuosittain

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

- Ohjaavatko korkeakoulut liikaa lukio-opintoja?

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Hyvä raportti!

Olennaista kaikissa toiminpiteissä on se, ettei muodosteta "umpiperiä" hakijoille.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Sysmän lukio

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Laukaan lukio

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Nykyinen käytäntö pääsykokeineen ja valmennuskursseineen hidastaa opiskelijoiden siirtymistä korkeakouluasteelle. Isoksi huononnukseksi osoittautui myös uusi käytäntö, jossa ensimmäistä korkeakoulupaikkaansa hakevaa suositaan. Meillä se on näkynyt esimerkiksi lääketieteelliseen hakeutuvien kohdalla seuraavasti:

Aiemmin, jos paikka lääketieteen opinnoissa ei heti avautunut, opiskelijat hakeutuivat usein luonnontieteiden opintoihin. Tämän jälkeen he hakivat ja usein myös saivat lääketieteen opintopaikan myöhemmin. Käytyt luonnontieteen opinnot olivat hyödyksi ja osan niistä sai jopa hyväksi luettua lääketieteen opinnoissa. Jos taas paikkaa lääketieteen opinnoissa ei saanut myöhemminkään, he jatkoivat luonnontieteilijöiksi. Ei siis tullut välivuosia ja osa itse asiassa ihastui luonnontieteisiin heti niin paljon, että ei enää toiste lääkäriksi edes pyrkinyt.

Nykytilanne on toinen. Viime vuoden ylioppilaat jäivät kotiin makaamaan, kun paikkaa haluamallaan koulutuslalla ei sattunut heti saamaan. Toissijaista paikkaa ei uskallettu ottaa vastaan, kun ensisijaisuuspisteet olisi menetetty. He hakevat ensi vuonna esimerkiksi lääketieteelliseen ja jos paikkaa ei saa, niin jäävät taas vuodeksi kotiin. Ketä tämä käytäntö palveli? Vain valmennuskursseja

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastutkinnon digitalisointi on toisaalta onnistunut ratkaisu, koska se lisää TVT-välineiden käyttöä ja osaamista kouluissa. Toisaalta se on kuitenkin epäonnistunut pahoin, koska vaatimaan hankkeeseen lähdeittiin tekniikka edellä, ei pedagogiikka. Hyvänä esimerkkinä tästä ovat matemaattiset aineet, joihin ylioppilaskokeiden digitalisointi ei vain merkittävässä määrin yksinkertaisesti sovi. Tämän ovat myöntäneet kaikki asiaa vähänkään ymmärtävät. Mutta mentävä on kun kerran on päätetty! Toivoa sopii, että avoin internet pidetään yo-kokeista kuitenkin jatkossakin erossa. Muuten luotettavuus kärsii ja yo-tulosten minkäänlaisesta käytöstä jatko-opintopaikkoja jaettaessa tulisi luopua.

Kuten työryhmä toteaa johtopäätöksissään, ylioppilaskokeet ovat parempi perusta korkeakoulujen valinnoille kuin pääsykokeet. Ylioppilaskokeissa tulevat esiin laajemmin opiskelijan potentiaali ja kyvyt kuin siinä, että hän päättäisi suppeaa, jopa vain yhtä teosta ulkoa pääsykoetta varten. Jos valinnoissa otetaan huomioon myös lukion päättötodistus, tulisi pelkkien aineiden arvosanojen sijaan käyttää painokertoimina kunkin aineen suoritettujen valtakunnallisten lukiokurssien lukumäärää. Esimerkiksi on aivan eri asia, jos opiskelijalla on psykologiasta arvosana 9 ja suoritettuja kursseja vain 1 kpl, kuin jo arvosana olisi 7 ja kaikki 5 kurssia suoritettu. Paikallisia kursseja ei tulisi huomioida, koska ne eriarvoistavat opiskelijoita.

Lukiodiplomien hyödyntäminen taito- ja taideaineiden korkeakouluvalinnoissa on mielekästä, koska kyseiset aineet eivät ole edustettuina yo-kirjoituksissa. Joidenkin (esim. kotitalous ja käsityö) suoritushaasteet taitavat kuitenkin olla opiskelijoita pahoin eriarvoistavia.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Johtopäätökset täyttää asiaa. Erityisesti soveltuvuuskokeet, jotka perustuvat esimerkiksi haastattelijoiden subjektiivisiin havaintoihin pitäisi lopettaa. Tässä esimerkki yhdestä opiskelijasta: kävi saman sote-alan pääsykokeissa kolme kertaa ja sai haastattelusta pisteet 4/15, 12/15 ja 9/15. Toisin sanoen pisteet olisi yhtä hyvin voitu arpoa ja soveltuvuuskokeet eivät olleet niihin käytetyn resurssin arvoisia. Tämäkin resurssi oli pois Jyväskylän ammattikorkeakoulun opetuksesta.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Ylioppilaskokeiden merkityksen kasvaminen korkeakoulujen valinnoissa lisää väistämättä ylioppilaskokeiden korottamista. Kuten johtopäätöksissä todetaan, tämä ei välttämättä ole huono asia opiskelijoiden kannalta. Asiasta tulisi käydä kuitenkin keskustelua myös lukioiden kannalta. Ylioppilastutkinnon digitalisointi aiheutti kouluille mittavia investointeja ja usein myös tiloihin liittyviä ongelmia. Useat lukiot voivat joutua vaikeuksiin, jos vuotuisten ylioppilaskokelaiden lisäksi kirjoituksiin ilmoittautuu jatkossa nykyistä runsaammin kokeiden korottajia. Tiloja ja sähköä ei ole. Korottaminen lisää myös lukioiden ja opettajien työmäärää, mikä tulisi korvata rahallisesti. Tulisi pohtia lisämaksun perimistä korottajilta nykyisen YTL:lle menevän maksun päälle.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Esitetty signaalivaikutus ja sen positiivinen vaikutus ruotsin ja pitkän matematiikan opiskeluun olisi todennäköistä. On kuitenkin jäänyt sellainen tuntuma, että pitkän matematiikan opinnoissa esimerkiksi omassa lukiossamme noin 60 % ikäluokasta on yläraja. Vaativa oppimäärä ei yksinkertaisesti sovi kaikille ja joillakin on vaikeuksia selvittää lyhyestäkin matematiikasta.

Suurempaa huolta koetaan reaaliaineiden kirjoittamismäärät vääristäneestä terveystiedosta. Aine on tärkeä, totta kai, mutta ylioppilaskirjoituksissa ylisuosittu keveytensä ja pienen kurssimääränsä vuoksi. Korkeakouluvalinnoissa ei saisikaan olla yhtenä pisteiden perusteena pelkästään ”reaalikokeen pistemäärää”, vaan pisteet pitäisi antaa aineittain sen mukaan, mikä on kyseiselle alalle ominaista. Jos pisteitä annetaan yleisesti ”parhaasta reaaliarvosanasta” olisi hyvä ottaa käyttöön raportissa esitetty painokerroin: reaaliaineen kurssimäärä.

Pohdittaessa ammatillisen koulutuksen huomioimista korkeakouluvalinnoissa, pitäisi muistaa yhdenvertaisuus myös lukiolaisen kannalta. Opiskelija, joka valitaan ammatilliselta puolelta korkeakouluopintoihin ilman kaksoistutkintoa, ei saa olla kyvyiltään heikompi kuin opiskelupaikkaa vaille jäänyt ylioppilas. Eikä myöskään päinvastoin! Tarvittavien ylioppilaskokeiden suorittaminen toisi ammattikouluun samalle vertailuasteikolle ylioppilaiden kanssa ja jo ammattiopintojen alkuvaiheessa tulisi kannustaa kaksois- ja kolmoistutkintoon niitä, joilla on haaveena korkeakoulututkinto. Tämä on entistäkin tärkeämpää nyt, kun ammattioppilaitoksissa vähennettiin akateemisten taitojen opiskelua. Niitä ei työssäoppimisjaksoilla juuri opita.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Tärkeää jo pelkästään opiskelijoiden oikeusturvankin kannalta.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Erytisen tärkeä ja vähällekkin huomiolle jäänyt asia. Tällä keinolla korkeakoulut voivat vaikuttaa lukioissa siihen, mihin me lukiossa emme näytä itse pystyvän.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

3

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Sinällään hyvä ehdotus, kuhan peruseriaate yhdenvertaisuudesta muistetaan. Yksikään opiskelija, joka valitaan ammatilliselta puolelta korkeakouluopintoihin ilman kaksoistutkintoa, ei saa olla kyvyiltään heikompi kuin opiskelupaikkaa vaille jäänyt ylioppilas. Eikä myöskään päinvastoin! Tarvittavien ylioppilaskokeiden suorittaminen toisi ammattikoululaiset samalle vertailuasteikolle ylioppilaiden kanssa ja jo ammattiopintojen alkuvaiheessa tulisi kannustaa kaksois- ja kolmoistutkintoon niitä, joilla on haaveena korkeakoulututkinto.

Tämä on entistäkin tärkeämpää nyt, kun ammattioppilaitoksissa vähennettiin akateemisten taitojen opiskelua. Niitä ei työssäoppimisjaksoilla juuri opita.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltuvuuskokeet ovat nykyisellään lähinnä arpapeliä.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Tärkeää ja pitkään toivottua asiaa on pohdittu. Toivottavasti nykyiseen tulee merkittäviä muutoksia.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Äidinkielenkoe tulisi muuttaa yksipäiväiseksi siinä vaiheessa, kun äidinkielen ylioppilaskoe sähköistyy. Näin yksi koepäivä poistuisi. Samalla koeaikataulua tulisi tiivistää, vaikka kaikki eivät tästä ajatuksesta pidäkään. Syy on selvä:

lukuisat urheilutilat ympäri Suomen ovat jatkossa kolmatta viikkoa kaapelimerenä ja poissa urheilukäytöstä viikonloput mukaan lukien niin keväällä kuin syksyllä. Tämä on karhun palvelus, eikä vain liikkuvalla koululle, vaan koko Suomelle. Esimerkiksi meillä Laukaassa ollaan täysin ilman salia koko kirjoitusten ajan ja jopa kuntosali joudutaan laittamaan kiinni iltakäyttäjiltä, koska muuten ei voida estää ulkopuolisten pääsyä kirjoitusalueelle, jossa ovat palvelinkoneet yms.

Kokeet itsessään ovat monipuolistuneet ja niistä on tullut mielekkääpiä.

Digitalisoituminen on päätetty viedä läpi koko tutkinnon, vaikka on tunnustettu, että se ei kaikkiin aineisiin sovi. Pitäisikö vielä kerran miettiä, mitä ollaan tekemässä? Suomalainen jääräpäisyys ei aina ole hyve.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Heinolan kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastutkinnon tulisi kehittyä siihen suuntaan, että koe mittaisi enemmän uuden opetussuunnitelman edellyttämiä taitoja eikä vain oppiainesisältöjä. Jos näin ei käy, lukioiden toiminnan motivaatio siirtyy opetussuunnitelman toteuttamisesta ylioppilastutkintoon valmentamiseen.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

jos ylioppilastutkinnon kokeissa menestyminen tulee entistä tärkeämmäksi ja kokeiden uusimisesta entistä yleisempää, olisi syytä huomioida se, että tämä aiheuttaa kustannuksia opetuksen järjestäjille. Jos kustannuksia ei huomioida rahoituksen yhteydessä, tarkoittaa se sitä, että ylimääräisten kokeiden kustannukset jäävät koulutuksen järjestäjälle ja sitä kautta ovat pois muusta lukion toiminnasta so. lukion opetuksesta.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Kannatan, mikäli toimenpideohjelman kohta 5 huolehtii siitä, että niille opiskelijoille, joilla ei vielä lukioaikana ole selvää suunnitelmaa tulevaisuudelleen, turvataan mahdollisuus hakea korkeakouluopintoihin myöhemmässä elämänvaiheessaan.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

5

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ammatillisen tutkinnon suorittaneilla ei ole käytännössä mahdollisuutta suorittaa ylioppilastutkinnon osia ilman lukion oppimäärän mukaisia kursseja, vaikkakin heillä osallistumisoikeus kokeisiin turvattaisiinkin. Tämä kohta edellyttäisi sitä, että ammatillisen tutkinnon suorittaneille turvattaisiin mahdollisuus myös suorittaa lukion oppimäärä haluamastaan aineesta.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

-sähköinen ylioppilastutkinto tämän hetkisessä muodossaan on auttamattoman vanhanaikainen. Lukiolaisia pitäisi valmentaa kriittiseen tiedonhakuun ja monipuoliseen ict:n hyödyntämiseen. Mielekästä olisi myös, että lukioaikana valmistauduttaisiin tietoteknisen osaamisen osalta työelämän ja jatko-opintojen tarpeisiin. Samaan aikaan yo-koee suoritetaan suljetussa ympäristössä, joka ei mahdollista minkäänlaista tiedonhakua, ja kokeessa käytössä olevat ohjelmat ovat pääosin sellaisia, joita ei käytetä jatko-opinnoissa eikä työelämässä.

- Suurin ongelma ylioppilastutkinnon sähköistämisessä on ollut se, että vanhanmallinen koe on siirretty yhtä tiukasti kontrolloituna vanhanaikaiseen sähköiseen toteuttamismalliin sen sijaan, että sähköistä yo-koetta suunniteltaessa olisi mietitty sitä, mitä tulevaisuuden taitoja yö-kokeella halutaan mitata.

- Kokeiden tulisi muuttua tiedon etsimistä ja soveltamista mittaaviksi tilaisuuksiksi nykyisen koemallin sijaan.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Jämsän kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Nykyinen valintajärjestelmä ei sinällään lisää opiskelemaan lähtöä ulkomaille. Kyseessä voi olla oma halu tai se, että omat valintapisteet eivät riitä suomalaiseen korkeakouluun.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Jos otetaan valinnassa huomioon muita lukioaikaisia näyttöjä, kuten puheviestintätaitojen päättökoe, asia tulisi opiskelijan tiedossa jo lukiovalintoja tehdessä. Sama koskee myös lukion päättötodistuksen huomioimista valinnassa. Tilanne on tällä hetkellä hyvin epäselvä ja hämmentävä.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Motivaation syntyminen lukion saattaa olla vähäisempää kuin lukion jälkeen, kun halu päästä tietylle alalla kirkastuu. Tällöin ylioppilastutkinnon arvosanat voivat muodostua esteeksi korkeakouluun pääsyyn. Myös tällaisia ylioppilaita varten tulee jatkossakin järjestää mahdollisuus päästä opiskelemaan.

Ylioppilastutkinnon uusintakertoja voidaan lisätä, mutta on otettava huomioon lukioiden rajalliset resurssit uusintakokeiden järjestämiseen. Sähköisen kokeen järjestelyt ovat huomattavasti vaativammat kuin perinteisen kokeen.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Lukiolaisella on jo nyt erittäin suuret paineet ylioppilaskirjoituksiin liittyen. Uudistus lisäisi lukioaikaisia paineita selvästi.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Raportissa esitetään ammatillisen tutkinnon itsensä käytön tulisi olla ensisijainen vaihtoehto korkeakouluvalintaa. Koska ammatillisessa koulutuksessa ei ole valtakunnallista päättökoea, tämä niin ammatillisen koulutuksen opiskelijat keskenään eriarvoiseen asemaan. Vielä suurempi epäkohta syntyy siitä, että vastaaville aloille olisi huomattavasti vaikeampi päästä lukion kautta.

Ammatillisen koulutuksen yhteisten aineiden keskiarvojen huomioinen valinnassa saattaisi yhdistelmäopintoja lukiossa suorittavat huonompaan asemaan. Paremmasta osaamisesta esim. kielissä olisi jopa haittaa, koska lukioarvosanojen osaamisen tunnustaminen ammatilliseen koulutukseen ei anna oikeaa osaamisesta.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Tämä on hyvä, jos soveltuvuus alalle saadaan muulla tavoin oikeudenmukaisesti selvitettyä.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Miten alalle hakeutuvan motivaatio varmistetaan?

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Lukiolaisen tulee jatkossa tietää otetaanko lukion päättötodistuksen arvosanoja huomioon vai ei?

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Näin juuri pitää olla.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Tämä on hyvä asia ja kannustaa erityisesti niitä lukiolaisia, joilla on selkeä näkemys lukion jälkeisestä jatko-opintopaikasta.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Miten varmistetaan erilaisista koulutusmuodoista valmistuneiden toisen asteen opiskelijoiden arvosanojen vertailukelpoisuus? Miten huomioidaan yhdistelmäututkinnon suorittaneet?

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Nuoren kannalta erittäin hyvä. Onko mietitty miten lukiot selviävät lisääntyneistä kirjoittajamääristä sähköisessä ylioppilastutkinnossa? Tilat ja varustus on pääsääntöisesti mitoitettu lukiolaisten määrän mukaan.

Pääsykokeiden järjestäminen korkeakouluissa on aiheuttanut kustannuksia, jotka esitetyssä mallissa siirtyisivät lukiokoulutuksen järjestäjän kustannuksiksi. Tämä tulee huomioida esimerkiksi siten, että korotetaan lukiokoulutuksen yksikköhintaa.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Raportti on laadittu huolellisesti ja siinä on pyritty löytämään ratkaisuja toisen asteen opiskelijoiden jatko-opintoihin pääsyn helpottamiseksi. Koska korkeakoulupaikkoja on rajallinen määrä, jää aina suuri osa ilman haluamaansa jatko-opiskelupaikkaa, valintajärjestelmästä riippumatta.

Ehdotetussa mallissa toisen asteen opiskelija voi nykyistä helpommin hakea useampaan paikkaan ilman raskasta pääsykokeisiin valmentautumista. Tämä voisi siis parhaimmillaan nopeuttaa korkea-asteelle siirtymistä.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Ylioppilaskoe on jo muuttunut entistä enemmän soveltavaan suuntaan, enemmän taitoja ja ymmärrystä mittaavaksi. Tämä on sinällään oikea kehitys kunhan muistetaan, että tehtävät perustuvat lukion opetussuunnitelmaan. Tämä on erittäin tärkeä asia kokeeseen osallistuvan oikeusturvan kannalta.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Lempäälän kunta, Sivistystoimi

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Opiskelijoiden pitäisi tietää korkeakoulujen valintakriteerit viimeistään ensimmäisen opintovuoden jälkeen, jolloin kurssien valinnanvapaus pakollisten kurssien jälkeen lisääntyy.

Ensimmäinen ratkaiseva valinta tehdään lukion alkaessa lyhyt/pitkä matematiikka -valinnalla.

Todistusvalintaa (yo-todistus) on syytä käyttää alemmaa enemmän.

Vaikka esityksessä on kyse vain yo-tutkinnon vaikutuksesta korkeakoulujen opiskelijavalintaan, lukion päättötodistuksen merkitystäkin olisi syytä selvittää. Nythän lukion päättötodistuksen arvosanoilla ei ole merkitystä korkeakoulujen opiskelijavalinnassa.

Suoraa todistusvalintaa ei saa lisätä siten, että se asettaa valintatilanteessa eriarvoiseen asemaan uudet ja vanhat ylioppilastutkinnot. Nykytyöelämässä yhden tutkinnon ja yhden työuran malli ei ole enää realismia.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Opiskelijoiden olisi syytä tietää lukiodiplomien, suullisen kielitaidon kokeen ja puheviestinnän kokeiden vaikutus korkeakoulujen opiskelijavalintaan viimeistään ensimmäisen opiskeluvuoden jälkeen.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

"Kiinnostavasti tutkimuksesta kävi ilmi, että yo-tutkinnon koearvosanojen keskiarvo selittää monella alalla opintomenestystä paremmin kuin niiden pohjalta monimutkaisella tavalla laskettavat lähtöpisteet." Valintakokeissa mitataan usein lukion oppimäärään kuulumattomia tietoja ja taitoja (Kupiainen - Marjanen 2014).

"Haluavatko jotkut korkeakoulut/opintoalat opettaa jo valintakokeessa alan peruskursseja?"

Soveltuvuudesta ja motivaatiosta

Parhaimmassa tapauksessa soveltuvuus ajalle kehittyy korkeakoulujen vahvasti tukemana"

Näin pitäisi ollakin. Erityisesti silloin, kun opiskelija on "joutunut" aloittamaan opinnot alalla, joka ei ollut hänelle ykkösvaihtoehtona.

Vaikka opinto-ohjaus lukiossa tai korkeakoulujen esitteet olisivat kuinka hyviä, sosiaalistuminen ammattiin tapahtuu korkeakoulussa ja siihen liittyvässä harjoittelussa.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Koulutuksellinen tasa-arvo on tärkeä periaate. Vanhempien koulutustaustan merkitys lapsen koulutuspolulle on viime vuosikymmeninä vähentynyt. On kuitenkin vielä merkittävä. Erikoista on, että eri aloilla merkitys vaihtelee.

Tällä hetkellä on pieniä viitteitä siitä, että nuorten arvot ovat muuttumassa siten, että korkeampi koulutus enää kiinnostaisi. Syynä se, että korkeakoulutus ei Suomessa enää takaakaan vihreämpää oksaa vaan edessä voi olla monella myös korkeakoulutettujen työttömyys.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Esityksessä todetaan, että "Kun korkeakoulut kokevat esimerkiksi ruotsin tai matematiikan osaamistason ja muun kielitaidon ongelmalliseksi, voivat korkeakoulut vaikuttaa lukiolaisten painotuksiin korottamalla näitä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä. Viime kädessä tämä tulisikin ottaa huomioon pisteytysmalleissa painottamalla ruotsin kielen ja pitkän matematiikan merkitystä. Myös kielitaidon monipuolistumista voidaan tukea pisteytyksellä, joka huomioi nykyistä useampia kielten yo.tutkintosuorituksia".

Em. on mielenkiintoinen ehdotus ratkaista ylioppilaiden kielitaidon kapenemisen ongelma.

Tällä tavoin ei luultavasti kuitenkaan ehditä riittävän nopeasti puuttua ongelmaan.

Entä paluu esim. taannoin esitetyn koriajattelun myötä jonkin asteiseen lyhyiden kielten pakollisuuteen?

Ammatillisen koulutuksen todistuksella voi päästä saman alan ammattikorkeakouluopintoihin.

Hyvä ehdotus on se, että ammatillisen perustutkinnon lisäksi tulisi suorittaa 1,2 tai kolme ylioppilaskirjoitusainetta, joiden menestyksen perusteella voisi päästä korkeakouluun.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Hyvä uudistus.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Hyvä uudistus.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Näin voidaan tehdä. Huomioidaan ammatillisen tutkintotodistuksen ohella myös lukion päättötodistus.

On kuitenkin taattava myös muu väylä tai koulutuksen sukupuolitasa-arvo ei toteudu.

Poikien yo-todistukset ja lukion päättötodistukset ovat usein keskimäärin huonommat kuin tyttöjen. Jos siirryttäisiin suurelta osin todistusvalintaan, naisten osuus korkeakouluissa luultavasti entistä enemmän kasvaisi.

Vanha tieto on, että pojat heräävät opiskelemaan myöhemmin kuin tytöt. On toki mahdollista, että pojat parantelisivat vielä yo-tutkinnon arvosanojaan. Tästä seuraisi se, että tyttöihin verrattuna pojat pääsisivät korkeakouluihin entistä myöhemmin.

Monilla jo asevelvollisuuskin viivästyttää jatko-opintojen aloittamista.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Niiden on oltava pysyvämpiä. Muuten järjestelmä ei toimi.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Avoimen korkeakouluopetuksen kautta tulisi entistä joustavammin olla mahdollista päästä korkeakoulun tutkinto-opiskelijaksi. Jos henkilö on suorittanut korkeakouluopintoja esim. 100 opintopistettä, hän on korkeakoulukelpoisuutensa ja motivaationsa ja ehkä myös soveltuvuutensa alalle osoittanut. Ei ole hyvä, että toisille aloille pääsee avoimen korkeakouluopetuksen kautta tutkinto-opiskelijaksi helpommin kuin toisille.

Lukion ja korkeakoulujen yhteistyö lisääntyisi, koska kiinnostavan opintoalan korkeakouluopinnot aloitettaisiin pääsyn varmistamiseksi jo lukiossa tai ammatillisessa oppilaitoksessa.

Onko tällöin kehitetty uusi valmennuskurssien tapainen maksullinen järjestelmä?

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteiseksi pisteytysmalliksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Ei lisättävää.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Liian hidas tapa vaikuttaa. Vrt. aiempi vastaus. Kannattaa kokeilla.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammattikorkeakouluun samalle alalle kuin perustutkinto, kyllä.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Hyvä uudistus. Valtakunnallinen vertailtavuus toteutuu hyvin.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Ei lisättävää.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Ei lisättävää.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Ei lisättävää.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista**Ylioppilastutkinnon kehittäminen****40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä**

Viedään nyt rauhassa yo-tutkinnon sähköistäminen loppuun.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)**Helsingin kaupunki, opetusvirasto****Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset****3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? ***

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

- Korkeakoulujen valintaperusteiden tulisi olla nykyistä hitaammin muuttuvia, jolloin ennakoitavuus olisi vakaampaa.

- Korkeakoulujen tulisi tehdä jatkossa yhä enemmän yhteistyötä hakumenettelyissä ja ottaa käyttöön laajemmin yhtenäisiä kokeita. Hyvänä esimerkkinä VAKAVA koe (valtakunnallinen kasvatustieteiden valintayhteistyöverkosto). VAKAVA-kokeen perusteella arvioidaan kasvatustieteellisessä koulutuksessa tarvittavia akateemisia opiskelutaitoja.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

- Ylioppilastutkinnon arvosanat eivät ole relevantteja kaikissa hakukohteissa. Esimerkiksi haettaessa lääketieteelliseen tai oikeustieteelliseen tiedekuntaan arvosanojen merkitys ei suoranaisesti mittaa hakijan motivaatiota. Myös useimmat humanistiset ja valtiotieteelliset alat kaipaavat sellaista orientaatiota ja osaamista, joita lukioaikaiset opinnot ja ylioppilaskoe - yleissivistävien painotustensa vuoksi – väistämättä indikoivat jokseenkin heikosti.

- Tiettyjä ylioppilastutkinnon arvosanoja on jo hyödynnetty nykyisissä hakukohteissa (esimerkiksi pitkän matematiikan arvosana) luonnontieteiden ja teknisten alojen kohdalla.

- Lukio-diplomien ja suullisten kokeiden kehittäminen on kannatettavaa. Kyseisten kokeiden heikkous on kuitenkin se, että arviointi perustuu kahden opettajan subjektiiviseen tulkintaan, eikä siten anna valtakunnallisella tasolla vertailukelpoista informaatiota. Lisäksi näiden osaamisen näyttöjen ottaminen osaksi korkeakoulujen valintaperusteita tekisi niistä todennäköisesti käytännössä edellytetyjä suorituksia joillekin halutuille aloille opiskelijaksi pääsemiseksi. Osa opiskelijoista voi kokea ylimääräisten

näyttöjen lisäävän entisestään opiskelustressiä, jonka kuormittava vaikutus opiskelijoiden mielenterveyteen on jo nykyisenkaltaisen lukio-opiskelun ja ylioppilaskokeen myötä huomattava.

- Mikäli ylioppilastutkinnon arvosanoista tulee pääasiallinen valintakriteeri, valmennuskurssit siirtyvät lukioaikaan.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

- Jos ylioppilastutkinnon arvosanojen merkitys korostuu, se ei kuitenkaan poista sitä ongelmaa, että pääsykokeet voivat pahimmillaan ohjata nuoria hakeutumaan itselleen vähemmän mieluisiin opintoihin.
- Korkeiden arvosanojen paine lisää ylioppilastutkinnon korotuskertojen määrää ja näin ollen 4. vuoden opiskelijoiden määrää.
- Uudistuksessa ei ole huomioitu sitä tosiasiaa, että nuoret kypsyvät eri tahdissa. Osalle opiskelijoista urasuunnitelmat eivät ole selvillä ensimmäisestä lukuvuodesta alkaen.
- MOOC-kurssien hyödyntäminen vaihtoehtoisina väylinä korkeakouluopintoihin on kannatettava asia.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

- Mikäli ylioppilastutkinnon arvosanoista tulee pääasiallinen valintakriteeri, on riskinä, että lukiot profiloituvat yhä selvemmin valmistaviksi oppilaitoksiksi tiettyihin korkeakoulujen ("kauppislinja", "lääkislinja", oikislinja").
- Alueellinen tasa-arvo on uhattuna, mikäli lukiot profiloituvat yhä vankemmin valmistamaan opiskelijoita kohti tiettyjen alojen jatko-opintoja. Pienillä, mutta alueellisesti merkittävää koulutustehtävää toteuttavilla lukioilla ei ole mahdollisuutta kilpailla laajalla kurssivalikoimalla tai kapealla erikoistumisella. Seurauksena on se, että päämääräorientoituneiden nuorten on hakeuduttava jo lukiovaiheessa suurten kaupunkien erikoistuneisiin lukioihin, mikäli haluavat varmistaa mahdollisuutensa päästä kilpailtuihin korkeakouluihin.
- Paine peruskouluissa ja kodeissa kasvaa, mikäli elämäkulun kannalta merkittävien valintojen tekeminen siirtyy yhä varhaisempaan ikään. Riskinä on perheiden eriarvoistuminen, koska kaikki nuoret eivät saa tukea ja neuvoja huoltajiltaan/vanhemmiltaan. Tutkimuksista (ks. esim. Tuijula (2011): "Jos tietää, mitä haluaa": seurantatutkimus lukio-opiskelijoiden itsesäätelystä, opiskelun kulusta ja odotusten toteutumisesta) tiedetään, että vanhempien sosioekonominen asema ennustaa hyvin vahvasti sitä, kuinka tavoiteorientoinut lukio-opiskelija on. Mitä nuoremasta opiskelijasta on kyse, sitä vahvempi on perhetaustan vaikutus kykyyn tehdä informoituja valintoja. Siten ylioppilastutkinnon asettaminen ratkaisevaan asemaan korkeakoulujen opiskelijavalinnassa todennäköisesti lisäisi koulutuksellista epätasa-arvoa ja kasvattaisi eroja erilaisista sosioekonomisista ryhmistä tulevien nuorten pärjäämisessä.

- Valintojen tekeminen yhä nuorempina lisää stressiä ja vaarantaa nuorten psyykkistä kasvua ja hyvinvointia.
- Ehdotus ylioppilastutkinnon hyödyntämisestä erityisesti suuren vetovoiman hakukohteissa ei ole kannatettava, sillä parhaiden hakijoiden välille on hyvin vaikea tehdä eroja pelkästään ylioppilastutkinnon arvosanojen tai muiden lukioaikaisten suoritusten perusteella – ne kun ovat luultavasti niin monella lähellä huippua.
- Ylioppilastutkinnon painoarvon kasvattaminen mahdollistaa vielä suuremman hukkainvestoinnin kuin pääsykokeet, mikäli opiskelija tekee ”väärä” valintoja lukio-opintojen aikana: mikäli kolmen (tai neljän) vuoden lukioaikainen tavoitteellinen työskentely kohti jotakin tiettyä alaa osoittautuu turhaksi nuoren ammattitavoitteiden muuttuessa tiedon ja elämäkokemuksen karttumisen myötä tai muusta syystä, saattaakin uudelle ja sopivammalle uralle ponnistaminen vaatia nyt entistä enemmän aikaa ja työtä.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

- Ammatillisesta koulutuksesta hakeutuvien opiskelijoiden tilanne tulisi selvittää samanaikaisesti kun tutkitaan ylioppilastutkinnon tehokkaampaa hyödyntämistä, eikä jälkijättöisesti sitten kun ehdotuksen ydin on jo muodostettu toisaalla.
- Ehdotuksesta saa käsityksen, että ammatillisen koulutuksen suorittaneet ohjataan hakeutumaan saman alan ammattikorkeakouluihin (mahdollisuus saada valintapisteitä). Näin yliopistot rajataan jo heti lähtökohtaisesti pois, jolloin jatko-opintokelpoisuus ei toteudu.
- Ammatillisen koulutuksen opiskelijalla ei ole todellisia mahdollisuuksia suorittaa ylioppilastutkintoa tai edes 1-3 ylioppilastutkinnon koetta. Tällä hetkellä ajankohtaisen reformin myötä ammatillinen opiskelu suuntaa entistä vahvemmin käytännön työelämään ja pois akateemisten taitojen ja tietojen omaksumisen vaatimista panostuksista. Käytännössä ehdotus vaatisikin sen, että niiden ammatillisten opiskelijoiden, jotka haluavat varmistaa jatko-opintomahdollisuutensa, olisi oltava kaksoistutkinto-opiskelijoita, mikä luonnollisesti on valtaosan kohdalla epärealistinen vaade.
- Ammatillisen koulutuksen tutkinnon pisteytysmalli vaikuttaa monimutkaiselta ja epäluotettavalta.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

3

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

- Korkeakoulut itse ovat opiskelijavalinnan asiantuntijoita, joiden tulee olla keskeisiä toimijoita sisäänoton kriteerejä määriteltäessä.
- Vaikka toimenpideohjelman kohta 1 esittää, että ehdotettu opiskelijavalinnan menettely ”ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista”, käytännössä se saattaisi johtaa siihen, että lukiosta itsestään tulisi valmentautumisen jakso, joka todennäköisesti yhä useamman opiskelijan kohdalla venyisi vähintään neljään vuoteen, ja lisäksi yo-kirjoitusten uusiminen yleistyisi huomattavasti.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

- Valintamenettelyjen tulee olla monipuolisia. Todistusvalintojen lisääminen erityisesti vetovoimaisilla koulutusaloilla ei ole kannatettavaa, sillä erojen tekeminen parhaiden hakijoiden välille pelkästään toisen asteen koulutuksessa annettujen näyttöjen perusteella on vaikeaa.
- Ehdotetun hakumenettelyn myötä lukio-opinnoista saattaa muotoutua pitkäkestoisia valmennuskursseja, mikä ei ole lukiokoulutuksen ydintehtävä.
- Lukiolain 1998/629 1 §:n edellyttämä lukiokoulutuksen yleissivistävyys olisi uhattuna, mikäli opiskelijan olisi sovitettava kaikki lukioaikaiset kurssi- ja muut valintansa kohti kapeaa päämäärää: jatko-opintomahdollisuuksiensa maksimointia tietyllä erityisalalla. Tämä kaventaisi suomalaisen yhteiskunnan laaja-alaista osaamis pohjaa ja julkiselle keskustelulle merkittävän kansalaissivistyksen alaa, joita tukeva koulutus on ollut järjestelmämme erityinen vahvuus.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

- Opiskelijoiden valinta pääosassa todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon perusteella ei ole kannatettava. Tämä ei huomio erilaisista lähtökohdista tulevia nuoria, eikä niitä hyvin motivoituneita ja osaavia hakijoita, jotka löytävät omat vahvuutensa myöhemmällä iällä.

- Aikataulu uudistukselle on liian tiukka. Määräajassa ei ehditä esimerkiksi selvittää ammatillisen tutkinnon pisteytysmallia, mikä vaikuttaa oleellisesti ammatillisen koulutuksen suorittaneiden nuorten jatko-opintomahdollisuuksiin.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

- Lukionsa aloittavalla opiskelijalla tulee olla tiedossa, mitkä ovat jatko-opintojen valintakriteerit eri hakukohteisiin – näin valintojen ennakoitavuus paranee.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

- Toissijaisten valintamenettelyjen kehittäminen on suotavaa, jotta moninaisissa elämäntilanteissa olevat nuoret ovat tasavertaisessa asemassa suoraan lukiokoulutuksesta korkeakoulutukseen hakevien kanssa.
- Digitalisaation tarjoamia mahdollisuuksia, kuten korkeakouluopintoihin orientoivia kursseja, tulee hyödyntää jatkossa yhä enemmän.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 4

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

- Aikataulu näin merkittävälle uudistukselle on liian tiukka.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

4

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

- Ehdotuksessa motivaatio nähdään ulkoisena ominaisuutena, jos oletetaan, että pisteytyksen paine lisää opiskelijan motivaatiota valita tiettyjä oppiaineita. Pitkäjänteisessä opiskelussa keskeistä on sisäinen motivaatio, oppisisältöjen kokeminen itselle antoisiksi ja merkityksellisiksi - ei ulkoiset pakotteet, joita korkeakoulujen opiskelijavalinnan asettamat vaatimukset väistämättä ovat.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

3

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

- Korkeakoulujen valintajärjestelmää tulee kehittää yhtenä kokonaisuutena, jossa ammatillisen koulutuksen opiskelijat otetaan huomioon esityksien valmistelussa jo lähtökohtaisesti, eikä vasta jälkikäteen kun päälinjat on jo sovittu.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

- Ehdotus on ammatillisen koulutuksen reformin vastainen. Siinä taataan opiskelijoille tasavertaiset jatko-opiskelumahdollisuudet. Paine suorittaa kaksoistutkinto kasvaa, koska muutoin opiskelijalla ei ole realistisia mahdollisuuksia suorittaa 1-3 ylioppilastutkinnon koetta.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

5

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

- Korkeakoulut ovat itse parhaita soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

- Korkeakoulut ovat itse parhaita soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Helsingin kaupungin opetusvirasto kannattaa vaihtoehtoisten ja rinnakkaisten tapoja kehittämistä yliopistojen ja korkeakoulujen valintamenettelyissä:

- Suoraan ylioppilastutkinnolla kaikkiin tiedekuntiin
- Ylioppilastutkinnon ja pääsykokeen yhteispistemäärällä
- Pelkällä pääsykokeella (ammattillisen tutkinnon ja ylioppilastutkinnon suorittaneet)

Avoimen yliopiston väylän ja verkkokurssien kehittäminen (esim. MOOC-kurssit) hyödyntäminen ja kehittäminen ovat sekä taloudelliselta että maantieteelliseltä kannalta kannatettavia.

Valintauudistuksessa tulisi huomioida tehokkuusajattelun rinnalla myös nuoren psyykinen hyvinvointi. Valintamenettelyjen kehittäminen ei poista sitä tosiasiaa, että osa nuorista tarvitsee aikaa kypsyäkseen. Valintojen tekeminen yhä nuorempana aiheuttaa stressiä ja kuormittaa osaa nuorista kohtuuttomasti.

Lukiokoulutuksen keskeinen tehtävä yhteiskunnassa on kautta historia ollut laa-alainen yleissivistys. Toinen on ihmisyys eli toimiminen yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä. Nämä peruseriaatteet ovat vaarassa, mikäli lukio-opinnot keskittyvät jatkossa yhä enemmän ylioppilastutkinnon määrittelemiін asiasisältöihin. Nuorella tulee olla mahdollisuus lukioaikana etsiä ja löytää omia vahvuuksiaan, oppia erilaisten projektien kautta, tutustua työelämään ja saada vahvistusta urasuunnitelmiin.

Opintojen aloittamisen joustavuutta voisi parantaa tulevaisuudessa - kenties yliopistoilla ja korkeakouluilla voisi olla nykyistä yleisemmin käytössä kaksi sisäänottoa vuodessa?

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

- Ylioppilaskokeissa tulisi olla enemmän ainerajat ylittäviä tehtäviä, mikäli halutaan mitata opiskelijoiden laaja-alaisia tietoja ja taitoja, tiedon soveltamista sekä ongelmanratkaisutaitoja. Ylioppilastutkinnon tulisi jatkossa mitata yhä enemmän tulevaisuudessa tarvittavia taitoja ja osaamista.
- Digitalisaation tuomia mahdollisuuksia tulisi tutkia yhteistyössä korkeakoulujen kanssa esimerkiksi koulutuslalle soveltuvuuden mittaamiseen.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Rovaniemen kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Korkeakoulujen yhteistyötä opiskelijavalintaprosessissa tulee tehostaa kustannusten ja päällekkäisyyksien poistamiseksi. Valintakriteerien tieto ennakkoon toimii signaalivaikutuksena lukiolaisen ainevalinnoissa. Opiskelijoiden hakeutuminen ulkomaille on positiivinen ilmiö, ei niinkään monimutkaisen opiskelijavalintajärjestelmän negatiivinen seuraus.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Yo-tutkinnon digitalisaatio ja arvosanojen vertailukelpoisuuden paraneminen eivät välittömästi vaikuta täysipainoisesti mahdollisuuksiin hyödyntää yo-tutkinnon tuloksia opiskelijavalinnoissa, koska hakijoiden joukossa on huomattava joukko muitakin kuin tuoreita saman kevään ylioppilaita. Puheviestintätaitojen sisällyttäminen yo-tutkintoon parantaisi kyseisten taitojen arviointimahdollisuuksia opiskelijavalinnoissa,

joskin kyseiset taidot ovat vielä kehittymässä nuoruusiän loppuvaiheessa. Lukiodiplomien käyttö korkeakouluvalinnoissa on sinänsä perusteltua, mutta tässäkin tulee vastaan tasa-arvo-ongelma: diplomien suoritusmahdollisuus vaihtelee kouluittain ja paikkakunnittain.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Yo-tutkinnossa suoritettujen pakollisten kurssien määrällä tulee olla merkitystä siihen, paljonko ainetta painotetaan korkeakoulujen pääsyvaatimuksissa. Matemaattisten aineiden ja toisen kotimaisen kielen osaamisen heikentyminen sekä vieraiden kielen hallinnan yksipuolistuminen ovat ongelmia, joihin korkeakoulujen pääsyvaatimuksilla voidaan vaikuttaa tehokkaalla tavalla, jos lukiolaisella on jo etukäteen tiedossa, että näitä aineita painotetaan valintaperusteissa. Koska yo-tutkinnon arvosanojen keskiarvo korreloi voimakkaasti tulevissa korkeakouluopinnoissa menestymisen kanssa, niiden käyttö valintakriteereinä on perusteltua ja lisäopiskelua vaativia pääsykokeita tasa-arvoisempaa. Soveltuvuuteen ei tule kiinnittää vielä liian suurta huomiota, koska korkeakouluopinnoille on tyypillistä, että niiden jälkeen tullaan toimimaan hyvin monenlaisissa työtehtävissä ja koska nuorilla oma persoonallisuus on vielä kehittymässä.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Nykyisessä hakujärjestelmässä hakijan taktikointipakko on todellinen ongelma ja ilmiö kaksisuuntaisten markkinoiden teorian toimimisesta. Kotitaustan vaikutus eri aloille hakeutumiseen on tilastollisesti havaittu ilmiö, jota ei voitane täysin poistaa, mutta johon voidaan vaikuttaa opinto-ohjauksella. Ylioppilastutkintoon perustuvat valinnat lisäävät tasa-arvoisuutta, kunhan pääsykokeiden poistumisen myötä katoava ”toinen mahdollisuus” annetaan muulla tavoin. Yo-tutkinnon arvosanojen korottamisen yleistymisen toisen mahdollisuuden keinona tuottanee lukioille vaikeuksia, koska ne joutuvat varautumaan entistä suurempiin tutkintoon osallistujamääriin, mikä vaatii tila- ja henkilöstökapasiteettia. Valintakokeista luopumien tuo mukanaan riskin, että MOOC:it, avoin yliopisto ja valmennuskursseja tarjoavat yritykset saavat uutta asiakaskuntaa jo lukiolaisista.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Yo-tutkinnon hyödyntämisen signaalivaikutus korkeakouluopintojen kannalta keskeisten aineiden opiskeluun lukiossa on toivottava ilmiö, jota uudistus vahvistaisi. Yo-tutkinnon arvosanojen erottelukykyä tulee skaalata vaihtoehdolla A, jossa valtakunnallisten pakollisten kurssien määrällä on merkitystä sekä joko vaihtoehdolla B tai C, joissa lasketaan tarkempia eroja samojen arvosanojen välille. Vaihtoehtoa D – arvontaa – ei voi pitää realistisena. Ammatillisen koulutuksen kautta korkeakouluopintoihin hakemisen

ongelmallisuus erityisesti tiedekorkeakouluissa on olemassa, mutta sen laajuus lienee hyvin teoreettinen, koska yliopisto-opintoihin tähtäävä nuori valitsee lukion toisen asteen opintoihinsa.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Ylioppilastutkinnon ja korkeakoulujen pääsykokeiden päällekkäisyyden poistaminen tuo kustannussäästöjä ja edistää tasa-arvoa.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Hakukäyttäytyminen saadaan vastaamaan hakijan todellisia toiveita ja motivaatiota. Vetovoimaisilla koulutusaloilla kehitettävä arvosanojen erottelevuutta.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ylioppilastutkinto on luotettava ja vertailukelpoinen, mutta ammatillisen tutkinnon kohdalla ei ole olemassa samaa luotettavuusluokkaa olevaa mittaria.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Kun kriteerit ovat riittävän ajoissa etukäteen tiedossa, niiden signaalivaikutus lukio-opintojen suunnitteluun varmistuu.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Toissijaiset valintamenettelyt ovat yksi toisen mahdollisuuden tarjontakeino yo-tutkinnon arvosanojen korottamisen lisäksi.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Laadintatyö pisteytysmallisuosituksiksi on vaativa ja monipuolista asiantuntemusta vaativa prosessi.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Tämä on nimenomaan yksi uudistuksen keskeisimmistä positiivisista seurauksista ja voi osaltaan nopeuttaa opintojen etenemistä korkeakouluissa, kun opiskelualmiudet ovat nykyistä paremmat.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammatillisten tutkintojen hyödyntämistä on syytä kehittää erityisesti ammattikorkeakoulujen valintakriteereinä, mutta asian pohdinnan tarve tiedekorkeakoulujen osalta on sangen teoreettinen.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Käytännössä jo nyt ne ammatillisten tutkintojen suorittajat, jotka haluavat jatkaa opintojaan tiedekorkeakoulussa, suorittavat toisen asteen opintoinaan myös lukio-opintoja, joten vertailu niissä menestymisen perusteella on mahdollista.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltuvuuden mittaamista tulee tutkia ja kehittää, mutta sille ei voi laittaa liian suurta painoarvoa, koska mittaamisen menetelmien luotettavuudesta ei ole riittävää näyttöä.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Kansainvälisten testien käyttö toisi samalla tietoa niiden soveltuvuudesta laajempaankin käyttöön.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Jossain määrin tutkimus on vaikeaa ja täysin teoreettista, jos konkreettisia kokemuksia ja mittauskohteita ei ole, joten jatkotyönä uudistus on otettava ainakin kokeilumielessä jo rajatussa laajuudessa käyttöön.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Raportti kuvaa kiitettävän tarkasti yo-tutkinnon ja korkeakoulujen opiskelijavalintojen nykytilan ja ongelmakohdat sekä esittää käyttökelpoisia ratkaisuja näiden ongelmien ja erityisesti suuria kustannuksia aiheuttavien päällekkäisyyksien poistamiseksi. Uudistus toisi lisää ryhtiä lukio-opiskeluun ja palauttaisi yo-tutkinnolle sen alkuperäisen tehtävän, koska se on aikoinaan ollut pääsykoe yliopistoon.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Tutkinnon rakennetta tulisi muuttaa siten, että pakollisiin aineisiin sisältyisi vieraan kielen pitkä oppimäärä myös siinä tapauksessa, että pakollisiin aineisiin olisi sisällytetty matematiikan pitkä oppimäärä.

Terveystieto ei voisi kuulua tutkintoon, jossa suoritetaan vain neljä pakollista ainetta. Digitalisaatio helpottaa huomattavasti suullisen kielitaidon mittaamista, joten se voidaan ottaa mukaan tutkintoon.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Kittilän kunta

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Toisille pääsykokeet ovat selkeä väylä omalle unelma-alalle ja motivoivat huippusuoritukseen. Miten näiden, jotka eivät ehkä ole kiinnostuneet tai jaksaa panostaa todistusten keskiarvoihin, jatkomahdollisuudet huomioidaan? Nuoren mielen rationaalisuuden varaan ei kannata paljon laskea.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Osittain ristiriitaiset johtopäätökset. Väitetään, että ylioppilastutkinto mittaa paremmin kuin pääsykoe, mutta tunnustetaan ettei se (yotutkinto) mittaa olennaisimpia asioita. Tunnustetaan, että yotutkintoa on radikaalisti uudistettava.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Lukio on monelle nuorelle vielä voimakasta itsensä etsimisen aikaa. Rationaalinen tulevaisuuden pohdiskelu on toissijaista. Mitä varhemmalla iällä ihminen joutuu tekemään päätöksiä, sitä enemmän kotitaustan merkitys tulee korostumaan. Meille korkeakoulututkinnon suorittaneiden lapsille malli kyllä sopii, mutta entäpä niille, joille kaikki ei olekaan itsestään selvää ja kotoakaan ei tule tukea?

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Mielenkiintoista, että työryhmä korostaa läpi raportin yksittäisen kokeen (olipa kyseessä ylioppilastutkinto tai valintakoe) merkitystä, kun valitaan opiskelijoita korkeakouluihin. Koetilanne on keinotodellisuus, joka ei välttämättä mittaa ollenkaan opiskelijan todellista lahjakkuutta. Tämähän on huomioitu jo nykyisessä perusopetuksen opetussuunnitelmassa ja lopsissakin. Lukio tosin elää ylioppilastutkintoa varten.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

3

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Nykyinen ylioppilastutkinto ei tarjoa korkeakouluille kaikissa tapauksissa vertailukelpoista ja luotettavaa tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta, koska tutkinto mittaa rajallisesti osaamista eritystilassa, maailmasta eristettyinä.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Tosin aloittava lukiolainen on kovin nuori tekemään rationaalisesti johtopäätöksiä.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

3

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Raportista paistaa läpi jossain määrin idealistinen käsitys rationaalisia valintoja tekevästä lukiolaisesta, joka suuntaa tiiviisti ja tehokkaasti opiskellen kohti ylioppilastutkintoa, jossa hän tekee maailmasta tarkasti eristettynä elämänsä suorituksen ja pääsee haluamaansa oppilaitokseen.

Uudistuksen myötä lukiosta tulee vain ylioppilastutkintoon valmentava laitos.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Ylioppilastutkintoa tulee kehittää tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta ja niin, että siitä ei muodostu myöhemmin "kypsyville" lahjakkuuksille pullonkaulaa tai umpiperää.

Jo tämän päivän työelämässä korostuvat tiedonhankinnan, kommunikaation (huom! myös verbaalisen), ryhmässä tekemisen taidot. Nykyinen ylioppilastutkinto lähtee ajatuksesta, että mitataan eristettyä yksilöä. Aikansa elänyt ja elämästä irtaantunut jäännös. Esimerkiksi kielissä korostuu passiivinen ymmärtäminen ja kirjallinen ilmaisu. Verbaalisesti lahjakas jää kokonaan huomiotta. Sosiaalisesti tietoa rakentava yksilö, joka työelämässä äärimmäisen tärkeä, ei pääse loistamaan eristetyssä tilassa.

Rohkeasti kehittämään ylioppilastutkintoa, koska se väistämättä ohjaa lukion toimintaa. Millainen ylioppilastutkinto, sellainen lukio.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Lahden kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. *Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2*

Tärkeää lukioiden kannalta on erityisesti, että korkeakoulun valintaperusteet ovat hyvissä ajoin tiedossa, eli viimeistään silloin kun opiskelija aloittaa oman lukiopolkunsa. Se tarkoittaa vähintään kolmen vuoden sykliä valintaperusteissa. Hyvänä tavoitteena on pidettävä raskaasta pääsykoejärjestelmästä luopumista.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. *Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3*

Erittäin hyvä ajatus on mahdollisuus käyttää valintaperusteina muitakin suorituksia (esim. lukiodiplomit, puheviestinnän koe) kuin ylioppilastutkinnon kokeita.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. *Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4*

Ylioppilastutkinnon kokeille pitää olla jokin korvaava valintakoe siinä tapauksessa, että lukion opiskelija ei ole pystynyt sairauden ym. syyn takia osallistumaan ylioppilastutkinnon kokeisiin.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. *Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5*

Kysymys kuuluu, lisääkö ylioppilastutkinnon kokeiden painoarvon lisääminen koulutuksellista tasa-arvoa? Preppauskurssit siirtyisivät lukiokurssien preppauskursseiksi. Toisaalta lukiot ovat hyvinkin eriarvoisessa asemassa siinä, kuinka ne pystyvät tarjoamaan ylioppilastutkintoon valmistavia kursseja. Näin ollen muutos ei välttämättä lisää koulutuksellista tasa-arvoa.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Korkeakoulujen mahdollisuutta painottaa joitakin osaamisalueita on kannatettava ajatus. Raportissa esiintyvä maininta

"Viime kädessä nämä tulisi ottaa huomioon pisteytysmalleissa painottamalla ruotsin kielen ja pitkän matematiikan merkitystä.", on kuitenkin liian ohjaava. Vieraiden kielten hallinnan korostaminen entistä kansainvälistyvämässä maailmassa on kannatettavaa, mutta ruotsin kielen korostaminen ja osaamistason vieminen pisteytysmalleihin ei edistä opiskelijoiden tarpeita pärjätä kansainvälisessä kilpailussa.

"Toisen mahdollisuuden" tarjoaminen lukiolaisille korottamalla ylioppilastutkinnon kokeiden arvosanoja lisää lukioiden työmäärää ja kustannuksia. Jo tällä hetkellä kaikki korottajat eivät kokeisiin suurten kokelasryhmien vuoksi. Sähköinen ylioppilastutkinto lisää huomattavasti tilantarvetta kokeiden järjestämiseen. Suuret määrät kokeiden uusijoita asettaa koulutuksenjärjestäjät mahdottoman tilanteen eteen.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulosopimuksissa vuosille 2017-2020. ? *

3

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Aikataulu on liian tiukka lukion opiskelijoiden kannalta. Opiskelijoilla ei ole ollut tietoa uudesta järjestelmästä aloittaessaan lukiokoulutusta.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Kannatettava muuten, mutta kustannuspaineet siirtyvät lukiokoulutuksen järjestäjälle.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritus tapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Erittäin tärkeää, että on olemassa vaihtoehtoinen mahdollisuus ylioppilastutkinnon arvosanojen lisäksi hakijan elämäntilanteesta johtuen.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Toivomus olisi, että lukiokoulutuksen järjestäjät saisivat antaa lausuntonsa suunniteltuihin pisteytysmalleihin.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Voisiko yliopistoilla olla esim. vieraista kielistä yhteinen malli? Maailman valtakielten korostaminen lienee suotavaa.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

3

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Yliopistoihin on vaadittava ylioppilastutkintoon perustuva näyttö.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Vapaa ylioppilastutkinnon kokeiden korottaminen lisää lukiokoulutuksen järjestäjien työmäärää ja kustannuksia.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Ylioppilastutkinnon kokeet ovat suosineet liian paljon kielellisesti lahjakkaita, sekä kotimaisen että vieraan kielen, opiskelijoita. Uuden sähköisen ylioppilastutkinnon myötä on mahdollisuus laatia tehtäviä, joissa myös kielellisesti heikoimmillakin opiskelijoilla on mahdollisuus yltyä hyviin arvosanoihin. Kokeiden laatimisessa olisi myös tulevaisuudessa otettava huomioon erityyppisten opiskelijoiden vahvuudet.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Pellon kunta

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Lukiolaisilla on oikeus tietää jo opintojensa alusta asti, ennen valintojaan, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päätyttyä. Lisäksi valintaperusteiden tulisi olla pysyvämpiä eikä vuosittain vaihtuvia. Nämä molemmat muutokset parantaisivat opiskelijoiden oikeusturvaa.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastutkinnon ja sen eri aineiden arvosanojen painoarvon sekä muiden lukioaikaisten suoritusten painoarvon voimakas lisääminen sisältää myös ongelmia. Lukiolaiset ovat tyypillisesti iältään 16-19 -vuotiaita, joilla elämäkokemus, -hallinta yms. ovat vasta pikku hiljaa kehittymässä. Jos lukiosta tehdään nykyistä selvästi enemmän opiskelijoiden tulevaisuutta määräävä vaihe, tulee se lisäämään hyvin monilla ahdistusta, stressiä - tätä kautta uupumusta, mielenterveysongelmia jne. Lisäksi poikien hitaampi kypsyminen pitää huomioida ettei entisestään lisäännä syrjäytyneiden nuorten miesten osuus. Esitetyllä uudistuksella on siis riskit kääntyä myös itseään vastaan.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Puhuttaessa opiskelijoiden motivaatiosta pitää huomioida myös ikä. Lukioikäisen ja reilun parikymppisen henkinen ikäero on lähes aina selvästi suurempi kuin pelkkä heidän ikänsä erotus. Joten luvun johtopäätökset ovat liian suoraviivaisia.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Ylioppilastutkinnon arvosanojen korottaminen on kyllä mahdollista kahdesti vuodessa, mutta se ei silti nopeuta jatko-opintoihin pääsyä, jos valinnat tehdään edelleen kerran vuodessa. Uudet, paremmat arvosanat otetaan huomioon kuitenkin vasta seuraavana kesänä. Eli lopputulos on ainakin lyhyellä aikavälillä sama pääsykokeissa "epäonnistuneelle" kuin huonoista yo-arvosanoista kärsiville.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

"Kun korkeakoulut kokevat esimerkiksi ruotsin tai matematiikan osaamistason ja muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat korkeakoulut vaikuttaa lukiolaisten painotuksiin korostamalla näitä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä." Kaikki edellä kerrotun kaltaiset muutokset pitää kertoa lukiolaisille etukäteen niin, että he tietävät opintojensa alkuvaiheessa, millaiset uudistukset ovat voimassa heidän hakeutuessaan jatko-opintoihin. Eli muutoksista on tiedotettava ainakin kaksi vuotta ennen niiden käyttöönottoa.

Ammatillisen koulutuksen ja lukion käyneiden osaamistasot pitää pystyä tunnistamaan. Aiemmin mainittiin, että pelkkä lukion päästötodistus ei ole yhteismitallinen, eikä siksi validi tekijä valintoja tehdessä. Miten aidosti olisi sitten mitattavissa ammattikoulujen ja lukion päättäneiden osaamiserot? Kiintiöt ainakin olisivat ongelmallisia kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta. Esitetyt mallit vaikuttavat turhan monimutkaisilta. entä miten laadittaisiin yo-kokeiden kysymykset, jos niihin osallistuisi myös ammatillisen koulutuksen saaneita?

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Muutokset on tiedettävä hyvissä ajoin eli lukio-opintojaan aloittavan on tiedettävä, millä perusteilla ja miten tehdään valinnat jatko-opintoihin kolmen vuoden kuluttua.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Perustelut ovat järkevät ja kannatettavat.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Toisen asteen opintojen ja todistusten vertaileminen sekä yhteismitallisuus ovat nykytilanteessa hyvin ongelmallinen esim. erilaisten arvosana-asteikoiden muodossa. Lisäksi opintojen sisällöt eivät vastaa juurikaan toisiaan. Eroavaisuudet vain lisääntyvät ammattikoulutuksen uuden reformin myötä.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Tässä poistuisi yksi suurimmista nykyjärjestelmän ongelmista, joka aiheuttaa viivästyksiä jatko-opintoihin siirryttäessä sekä luokka opiskelijoiden oikeusturvaa.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

On huomioitava myös sellaiset opiskelijat, joiden yo-kokeesta on pitkä aika. Lisäksi vaihtoehdotiset valintamenettelyt paikkaisivat oppilaiden eritahtista ja erityisesti poikien hitaampaa kypsymistä.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Esitetyn uuden mallin tulee olla ymmärrettävä, selkeä ja läpinäkyvä, jotta tiedetään millaista osaamisen parantamista korkeammat pisteet edellyttävät.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Muutokset on tiedettävä hyvissä ajoin eli lukio-opintojaan aloittavan on tiedettävä varmasti, millä perusteilla ja miten tehdään valinnat jatko-opintoihin kolmen vuoden kuluttua.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

3

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Jatkotyössä on oltava vahva lukiokoulutuksen edustavuus ja osaaminen. Edelleen lukion on säilyttävä pääasiallisena väylänä korkeakouluopintoihin tarjoamiensa opiskeluvalmiuksien vuoksi. Muuten vaarana, että korkeakoulujen vaatimustasoa laskettava, millä olisi kohtalokkaita seurauksia osaamiseen, innovaatioihin yms. Eri oppilaitosten eroavaisuuksia ei pidä alkaa keinotekoisesti häivyttämään.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Tällainen uudistus synnyttää haasteita itse yo-kokeen kysymysten laadintaan. Miten ammatillisen tutkinnon suorittanut valmistautuu yo-kokeeseen?

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

3

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Korkeakouluilla tulee säilyttää ainakin tietyillä aloilla oikeus järjestää soveltuvuuskokeita. Kokeiden laatua tulee kehittää. Tähänhän vapautuu resursseja, jos huomattava osa aloista valitsee opiskelijansa muutoin kuin valintakokeilla.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Ulkomaisten opiskelijoiden valitseminen ei saa tapahtua kotimaisia syrjimällä. Eu-maiden ulkopuolisille opiskelijoille käyttöön lukukausimaksut.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Perustelut ovat järkevät.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista**Ylioppilastutkinnon kehittäminen****40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä**

Yo-kokeen uudistusten osalta on otettava aikalisä ja keskityttävä jo päätettyjen uudistusten toteuttamiseen sekä kokemusten seurantaan. Tältä osin lukiossa kaivataan työrauhaa.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)**Heinäveden kunta****Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset**

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

5

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Tampereen Yhteiskoulun Säätö

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Nykyinen järjestelmä on opiskelijalle raskas eikä se nykyisellään vastuuta korkeakouluja päättämään opiskelijavalinnan perusteista riittävän aikaisessa vaiheessa lukion aloittavan opiskelijan näkökulmasta. Opiskelijavalinnan perusteiden on oltava lukiolaisen tiedossa jo opintojen alkuvaiheessa, jotta opiskelija pystyy optimoimaan lukioaikaiset valintansa.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Lukiodiplomien vaikuttavuutta jatko-opintoihin hakeuduttaessa on lisättävä. Suomalaisten kielivalikoiman supistuminen on laajalti tunnustettu ongelma, suulisen kielitaidon kokeiden painoarvoa tulee kasvattaa.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Soveltuvuus- ja motivaatiotestaus perusteltuja tiettyjen alojen koulutukseen hakeuduttaessa, pääosin opiskelijavalinnassa voidaan kuitenkin hyödyntää ylioppilastutkinnon arvosanoja.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Lukion yksi perustehtävä on tarjota opiskelijalle jatko-opintokelpoisuus. Tämän pitää näkyä myös opiskelijavalinnoissa: valtakunnallisen päättötutkinnon merkittävyyttä on lisättävä.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Ylioppilastutkinnon merkityksen korostuessa opiskelijavalinnoissa on mahdollistettava ylioppilaskokeiden joustava uusintamahdollisuus kuitenkin siten, että niistä aiheutuva lisäkustannus koulutuksenjärjestäjälle huomioidaan rahoituksessa.

Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden mahdollisuuksia siirtyä korkea-asteelle on tuettava ottaen huomioon koulutuksellinen tasa-arvo.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Ylioppilastutkintoon perustuva opiskelijavalinta terävöittää lukiokoulutuksen merkitystä.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ylioppilaskokeiden uusimisen tuoma lisäkustannus tulee huomioida lukiokoulutuksen rahoituksessa.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Elinkeinoelämän koulutukselle asettamat tarpeet tulevat näkyväksi. Tällä on välitön heijastusvaikutus opiskelijoiden motivaatioon lukio-opinnoissaan.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Yksittäisten kokeiden suorittamista voidaan käyttää apuna korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. Ylioppilastutkinto tulee kuitenkin säilyttää lukion päättötutkintona.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13**39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista**

Ylioppilastutkinnon hyödyntämistä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa tulee lisätä. Toisaalta on pyrittävä huolehtimaan myös siitä, että korkeakoulujen opiskelijavalinta ei ohjaa lukio-opetusta.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen**40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä**

Tarvitaan valtakunnallinen tehtäväpankki, joka mahdollistaa tutkinnon suorittamisen joustavasti non stop -periaatteella. Yksittäisen kokeen kesto: tarvitaanko max. 6 tunnin koetta?

Äidinkielen koe: yksi vai kaksi erillistä koetta?

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)**Inarin kunta****Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset**

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Paikkojen varaaminen ensimmäistä paikkaansa hakeville hakijoille ei nopeuta opiskelijoiden siirtymistä toiselta asteelta korkea-asteelle. Useampi opiskelija pitää välivuoden, jos ei tule valittua haluamalleen alalle.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Pääsykokeiden paineet siirtyvät lukio-opintoihin, sillä nuorten on heti lukio-opintojen alussa osattava valita oikeat kurssit jatko-opintoja varten. Kun paineet ja stressi lukio-opinnoissa kasvavat, tarvitaan opiskeluhuoltopalveluita entistä enemmän. Uusi järjestelmä vaatii opinto-ohjauksen tehostamista sekä lukiossa että jo perusopetuksen yläluokilla. Lukion yleissivistävä tehtävä jää taka-alalle. 16-vuotiaat nuoret eivät ole valmiita tekemään ainevalintoja, jotka määrittävät jatko-opintomahdollisuuksia. Nykyisin lukio antaa monelle nuorelle lisääaikaa ammatinvalintaan.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden mahdollisuudet menestyä yo-tutkinnon kokeissa ovat heikommat kuin lukiolaisilla. Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden valintaperusteita jatko-opintoihin kehitettävä siten, että ammatilliset opinnot otetaan huomioon valintaperusteissa.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Pitkä valmentautuminen viittaa valmennuskursseihin. Itse lukion suorittaminen on pitkä, n. 3 vuoden mittainen valmentautuminen jatko-opintoihin.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista:

Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Opinto-ohjausta on lisättävä perusopetuksen yläluokilla ja tuotava ohjaus jo perusopetuksen alaluokille.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ammatillisen tutkinnon suorittajien asema on turvattava jatko-opintoihin pyrittäessä.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Opinto-ohjausta on lisättävä perusopetuksen yläluokilla (ja mahdollisesti jo alaluokilla), jotta lukion alkaessa opiskelijat ymmärtävät eri ainevalintojen merkityksen. Jatko-opintoihin ohjausta on tehostettava myös lukiossa. Ohjausta on vaikea tehdä, jos valintaperusteet vaihtuvat jatkuvasti.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Kaikilla ei ole verkko-opiskelutaitoja, joten kaikilla ei ole tasa-arvoista mahdollisuutta osallistua esim. verkossa järjestettyyn avoimeen korkeakouluopetukseen.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Tarvitaan selkeät ja yhtenäiset pisteytysmallit, joiden avulla ylioppilastutkinnon arvosanoja voidaan hyödyntää korkea-asteen opiskelijavalinnoissa. Mallien tulisi olla myös pitkäaikaiset, ne eivät voi muuttua vuosittain. Selkeät pisteytysmallit helpottavat myös ohjaustoimintaa sekä auttavat opiskelijoita omien valintojen tekemisessä.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin.

Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Kielitaidon kaventuminen on ongelma. Jos ylioppilaat saisivat jatko-opintoihin pyrkiessään lisäpisteitä suorittamistaan vieraiden kielten (muut kielet kuin englanti) ja ruotsin kielen ylioppilastutkinnon kokeista, kannustaisi se opiskelijoita opiskelemaan vieraita kieliä ja ruotsia laajemmin lukioaikana.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ammatillisen tutkinnon suorittaminen ei anna samoja valmiuksia ylioppilastutkinnon kokeiden suorittamiseen kuin lukio-opinnot, sillä ammatilliset tutkinnot perustuvat näyttöihin. Ammatillisen tutkinnon suorittajat eivät myöskään harjoittele sähköisiä abitti-kokeita opiskeluaikanaan, joten sähköisiin kokeisiin osallistuminen vaatisi erillistä harjoittelua.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

3

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

3

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltuvuuskokeet tarvitaan yhä tietyillä aloilla, kuten hoito- ja opetusalailla.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Jotta ylioppilastutkinnon kokeita voitaisiin hyödyntää jatko-opintoihin haettaessa, tulisi tehdä muutoksia tutkintojärjestykseen. Ylioppilastutkinnon kokeiden uusimisen pitäisi olla joustavaa ja tutkintoon kuuluvien aineiden valinta pitäisi olla vapaampaa. Äidinkielen koe tulee säilyttää kaikille yhteisenä kokeena, mutta muut pakolliset kokeet tulisi saada valita siten, että kokelas voisi keskittyä niihin aineisiin, joista hänelle on hyötyä jatko-opintoihin pyrittäessä.

Olisiko mahdollista luopua ylioppilastutkinnon kokeista kokonaan ja sen sijaan luoda sähköinen pääsykoejärjestelmä? Pääsykokeet perustuisivat lukion oppimääriin. Lukio-opintojen päättyessä opiskelijat ovat 18–19-vuotiaita ja heidän valmiutensa tehdä valintoja sekä sietää stressiä ja paineita on suurempi kuin lukion aloittavilla 16-vuotiailla nuorilla.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Kaustisen musiikkilukio

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Johtopäätökset aivan oikeat.

Muutokset tehdään valintaperusteissa liian nopeasti, tieto tulee nuorille liian myöhään.

Lyhytnäköistä. Opiskelijoilla tieto valintaperusteista tulisi olla lukiopolun alussa, tällöin ohjaus ja suunnittelu saisi suuntaa ja perusteita.

Yo-tutkinnon arvosanoista jatkoon pitäisi hyödyntää niitä arvosanoja, jotka suuntaavat niille aloille, joille opiskelija hakeutuu. Tarvitaan suunnitelmallista arvosanojen kohdentamista.

Emme kannata tuplakäytäntöä: yo-tutkinto ja laajat pääsykokeet.

Mikäli siirtymä olisi joustavampi ja kiinnostusta tukeva, sijoittuminen jatko-opintoihin olisi varmasti nykyistä nopeampi.

Todella paljon on kehitettävää Opintopolun sisällössä, koulutusten esittelyssä ja käsiteviidakossa. Tavoitteena on asiakasta auttava näkökulma. Nykyistä huomattavasti selkeämpi tiedottaminen sähköisessä muodossa. Kalliit paperiset esitteet eivät kiinnosta enää paljonkaan. Riittävää olisi esim. jonkinlainen alakohtainen KARTTA, jossa alat ja koulutuspaikkakunnat/koulutuspaikat olisivat selkeästi näkyvissä.

Opiskelijoita on hyvä käyttää asiantuntijoina web-sivujen sisältösuunnittelussa. Tavoite: selkeys, opiskelijoiden tiedoille sopiva.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastodistus/-tutkinto ei nykyisessä muodossa riittävästi kerro opiskelijan osaamisesta.

Arviointi jää liian kapeaksi.

Osaamisen näytöt pitäisi olla monipuolisempia, lukioajan tuotoksia pidemmältä opiskelujaksolta.

Mikäli ylioppilastutkintoa painotetaan työryhmän esityksen mukaisesti, lukio-opiskelu ei muutu lukion uuden opetussuunnitelman tavoitteiden mukaiseksi. Eri asia on, jos ylioppilastutkinnon muoto ja sisältö muutetaan monipuolisemmaksi.

Ylioppilastutkinnon tulisi muuttua nykyisen uuden opsin tavoitteiden suunnassa ja sitten tuloksia ja näyttöjä voisi hyödyntää paremmin jatko-opiskelupaikkojen valinnoissa.

Tavoitteena pitää olla koko "arvoketjun" kehittäminen: lukio-opiskelu > lukion päättötutkinto/ylioppilastutkinto > valintakokeet/jatko-opintoihin pääsy.

Valtakunnallinen päättökoe/ylioppilaskoe on hyvä, tulokset ovat vertailukelpoisia. Valtakunnallinen koe on luotettavampi ja vertailukelpoisempi kuin lukion päättötodistus.

Kehitettävää on myös digitaalisen yo-tutkinnon tulosten hyödynnettävyyttä korkeakouluvalinnoissa. Digitaalisuutta on kehitettävä monella tasolla myös korkeakouluissa.

Kaksinkertaiset mittaamiset (yo-kokeet ja pääsykokeet) eivät millään muotoa ole järkeviä, mutta digitaalisten ja monimuotoisten yo-kokeiden ja lukion muiden monipuolisten osaamisten näyttöjen kuten esim. lukiodiplomien huomioiminen valinnoissa on tärkeää.

Lukiossa tavoitteena uuden opsin mukaan monipuolinen osaaminen, omien vahvuuksien osaamisen näytöt ja nämä yhdessä yo-tutkinnon tulosten kanssa ovat jo parempi pohja jatko-opintoihin pyrkimisessä.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Yo-tutkinto on liian kapea osaamisen näyttö, nyky muodossa.

Yo-tutkinto ei saa liiaksi painottua jatkoon pääsyssä.

Nykyistä yo-koetta pitää muodoltaan uudistaa ja monipuolistaa, laaja-alaistaakin.

Kiinnostuneisuus pitää saada esiin, esim. osaamisen näytöillä. Tavoitteena ennustettavuus soveltuvuudesta alalle.

Lukiossa tavoitteena on akateemiset tiedot ja geneeriset taidot, nykyinen yo-tutkinto painottaa kuitenkin akateemisiä taitoja.

Tehokkuutta opintopolulla etenemiseen saa nivelvaiheiden toimintamuotoja kehittämällä.

Tavoitteena tulee olla joustavat siirtymät, pois päällekkäisyys ja etenemisesteet, hyväksilukemiset ovat järkeviä.

Nykyisellään ylioppilastutkinto ei mittaa geneerisiä taitoja vaan painottaa akateemista osaamista.

Tarkoituksenmukaista on suunta laajentaa koulutusalakokonaisuuksia, tällöin valintakokeet eivät tarvitse olla niin spesifejä.

Kannatan valintakokeiden kehittämistä siihen suuntaan, että niillä mitataan kiinnostusta alalle, motivaatiota.

Taideoleille näytöt ovat välttämättömiä hakuvaiheessa. Näyttöjä valmistellaan toisen asteen koulutuksessa ohjatusti, kannustaa myös. Tämä tulee esille työryhmän esityksessä.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Valintakokeiden suosiminen eriarvoistaa hakijat, koska valmennuskurssit eivät ole kaikille mahdollisia.

Pääsykokeiden järjestäminen on myös kallista.

Valintakokeita ja pääsyä pitää muodoltaan kehittää, mutta niin hyvin ja pitkäjänteisesti, että muodoista on riittävän ajoissa tietoa lukio-opiskelijoille ja opinto-ohjaajille.

Lukio-opinnoista ei saa tulla kuitenkaan korkeakouluvalintoihin valmentautumista vaan opintojen pitää olla opiskelijan oman osaamisen kehittämistä, omien vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteiden löytämistä. Lukio-opinnoissa tulee monipuolisin työtavoin sekä vuorovaikutteisessa toimintakulttuurissa vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja ammatillisen suuntautumisen selkeytymistä.

Valmennuskurssien merkitystä en kannata.

Kannatettavaa on esitys yo-tutkinnon uusimiskertojen joustavuutta. Kannatettavaa on myös esitys poistaa kolmen perättäisen osallistumiskerran ehto. Tavoitteena tulisi olla osaamisen näyttö joustavasti silloin, kun opiskelija ohjatusti kokee olevansa näyttöön valmis.

Epätasa-arvoista on, että suosituimmat alat painottuisivat ylioppilastutkintotuloksiin.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Keskeistä on, että lukiolaisella on lukiopolkunsa alussa tarkka tieto valintaperusteista jatko-opintoihin. Lukio-opinnot ovat nyt jo hyvin valinnaiset, tavoitteena (tuntijakokokeilussa ja erityisen tehtävän lukioissa) on nykyistä laajempi valinnaisuus. Niinpä opiskelijan pitää tietää riittävän kattavasti valintaperusteista, jotta hän osaa laatia opinto-ohjelmansa oikein.

Jos jotakin ainetta ja siinä menestymistä painotetaan jatko-opintojen valinnoissa, opiskelijan pitää olla tietoinen riittävän ajoissa asiasta.

Opiskelijan kurssimäärät (numeeriset) eivät kerro totuutta osaamisesta.

Pisteytyksen kehittäminen on hyvä asia, mutta se työ pitää olla pitkäjänteistä, ei liian hätiköityä.

Ammatilliset tutkinnot ovat osaamisen näyttöjä ja niiden hyödyntämistä jatkovalintoihin pitää kehittää, mutta lukio-opinnot vahvistavat akateemisia taitoja ammatillista koulutusta vahvemmin.

Valintaperusteet pitää olla erit lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen jälkeen.

Kannatettavaa on ylioppilastutkinnon laaja-alainen kehittäminen: sisältö, muoto ja toteutus.

Kannatettavaa on lisätä mahdollisuuksia hyväksytyin kurssin uusimiselle.

Valinnat eivät saa olla sukupuolisidonnaisia.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Toimenpide tulee liian nopeasti, sillä lukiolaiset saavat tiedon liian myöhään.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Toimenpide on lukion uuden opetussuunnitelman tavoitteiden mukainen. Todistukset yksinään eivät saa painottua valinnassa, rinnalla pitää olla muutakin osaamisen näyttöä, antaa mahdollisuuden.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ei ole hyvä, että yo-tulokset painottuvat liiaksi

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Aikataulu ja muutokset pitää olla ajoissa tiedossa. Pysyvyys valintakokeissa on hyvä.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Yksilöllisyyden huomioiminen on kannatettavaa, varsinkin, koska opiskelumahdollisuudet ovat monipuolistuneet

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Pisteytyksen kehittäminen ja erityisesti testaaminen ennakkoon on kannatettavaa

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

. Tieto PITÄÄ olla ajoissa, lukio-opintojen alussa opiskelijan tiedossa.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Yksilöllisyyden huomioiminen on kannatettavaa, varsinkin, koska opiskelumahdollisuudet ovat monipuolistuneet

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Pisteytyksen kehittäminen ja erityisesti testaaminen ennakkoon on kannatettavaa

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Opiskelijoiden osaaminen ammatillisista koulutuista ja toisaalta lukiokoulutuksesta painottuu eri tavalla, jatko-opinnoissa siitä voi olla hankaluutta.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Joustavuus on hyvä, suunnitelmallisuus, pitkäjänteisyys ja tiedottaminen tärkeitä

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Vaatii kokeen ja jatko-opintojen kehittämistyötä

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

On tarkennettava ja riittävän ajoissa tiedotettava, miten soveltuvuutta mitataan

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Aina kehittämis- ja arviointityö on kannattavaa ja varsinkin, kun on kyse opiskelijoiden opintopolusta. Tutkimus on aina pidettävä kehittämistyön rinnalla ja oikeastaan perustana

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Raportti on perusteellinen ja hyvä, mutta toteutus pitää ajoittaa suunnitelmallisesti eikä liian nopeasti. Ylioppilastutkinnon joustavuutta kannattaa lisätä ja sen mahdollistaa digitaalinen toteutus. Joustavampi tutkinto vahvistaa sen hyödyntämistä valintakokeissa.

Kiteen kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus-

ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Haapajärven kaupunki/lukio

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Nykytila ja johtopäätökset pitävät pääosin paikkaansa, lausunnonantajan ryhmän opettajaedustajat esittivät huolensa, mikä on myöhään "heräävien" opiskelijoiden kohtalo. Samoin huolettua opiskelijoiden tasa-arvo koko maan tasolla - kurssitarjonta suurissa lukioissa vs. pienet maaseutulukiot.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Kaksoistestausjärjestelmä on raskas, mutta pääsykoe antaa ns. toisen mahdollisuuden.

Jos ylioppilaskokeet toimivat pääsykokeena, uusintakertoja pitää olla useampia. Lausunnonantajan ryhmässä tuli esille kysymys uusijoiden määrästä jatkossa, miten yksittäisen lukion valvonta- ja koejärjestelyresurssit riittävät, jos uusijoiden määrä kasvaa huomattavasti.

Uudistukset luovat haasteita opinto-ohjaukselle.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Motivaation mittaamisen hankaluudet aiheuttivat keskustelua.

Soveltuvuuskokeet asiakaspalvelutyöhön puolustavat paikkaansa.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Epätasa-arvoinen tilanne lukioiden kurssitarjonnan välillä huolestuttaa.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Uudistus on hyvä, mutta aikataulu on nopea, koska uudistus koskisi jo lukiossa tällä hetkellä 2. vuosikurssilla opiskelevia opiskelijoita. He ovat monessa mielessä usean uudistuksen testaajia, ns. koekaniineja (sähköiset yo-kirjoitukset)

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Pääsykokeiden tulisi ehdottomasti perustua lukion oppimäärään, jos niitä järjestetään.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Kuinka vertailukelpoiset ylioppilaskokeet ovat eri vuosina? Esim. opetussuunnitelmien, uusien sähköisten kokeiden jne. vaikutus

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Totta joka sana.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa.

Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Työryhmän muistiossa on paljon hyviä asioita, ja lukion painoarvoa jatko-opintoihin haettaessa tulee ehdottomasti kasvattaa. Lukion jälkeen olisi todellakin hyvä päästä nopeammalla aikataululla kiinni jatko-opintoihin. Huolia herättää nopea aikataulu, miten ylioppilastutkinnon uusimiskerrat vaikuttaisivat jatko-opintoihin hakeutumisen nopeuteen, koska haut yliopistokoulutukseen ovat pääsääntöisesti kerran vuodessa.

Miten taataan alueellinen tasa-arvo (suurten lukioiden kurssitarjonta vs. maaseutulukioiden kurssitarjonta).

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Reisjärven kunta/lukio

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Hyviä huomioita.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3**7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? ***

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4**9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? ***

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Riskit arvoitu tarpeeksi hyvin.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Millaiset ovat valintaperusteet ammatillisen puolen opiskelijoilla

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.**13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? ***

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

On taattava mahdollisuudet korottaa tai kirjoittaa uusia ylioppilastutkintoaineita.

Miten käy opiskelijoille, jotka ovat ns. alisuorittaneet lukiovuodet.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Lausuntoa valmistelleet opiskelijajäsenet kannattavat osin pääsykokeiden säilyttämistä, ne antavat alisuoriutuneelle lukio-opiskelijalle ns. toisen mahdollisuuden.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Kannatamme valinnan tekemistä ylioppilaskokeen perusteella, se mittaa tarpeeksi yleissivistystä ja akateemisia valmiuksia.

Opiskelijajäsenet: Todistusten painoarvoa voi lisätä, mutta pääsy ei voi olla pelkästään yo-kokeen varassa.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Miten varmistetaan, että hakija on itse opiskellut ja vastannut verkkomateriaaleihin.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Miten eri tutkintoja vertaillaan keskenään.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13**39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista**

Uudistustarpeita on, mutta raportissa ei ole tarkasteltu ongelmaa, mikä aiheutuu lukiokoulutuksen sisällöille ja toimintatavoille, kun ylioppilaskokeen merkitys entisestään kasvaisi. Opiskellaanko vain ylioppilaskokeita varten?

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Kannuksen kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

- Nykyinen valintasysteemi kallis ja hajanainen.
- Paikan vastaanottaneita ensimmäiseltä hakutoiveelta liian vähän (paikkoja ei oteta vastaan).
- Valintajärjestelmä ei kohtaa hakijoiden ykköstoiveita.
- Valintaperusteet muuttuvat liian nopeasti, mikä vaarantaa opiskelijan oikeusturvaa.
- Koulutuksen kuvaukset osin puutteellisia.
- Nykyinen valintasysteemi tekee siirtymisen ylioppilastutkinnosta korkeakouluihin hitaaksi prosessiksi (ongelmana välivuodet).

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

- Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta.
- Väite siitä, että ylioppilastutkinnon kokeet ovat jo nykyisellään pääsykokeita parempi perusta korkeakoulujen valinnoille, on vaikeasti todennettavissa. Kehittämällä ylioppilastutkintoa saadaan yo-kokeista kvalidimpaa tietoa korkeakouluvalintoja varten.
- Lukion päättötodistuksen voisivat oikein käytettynä täydentää yo-tutkinnon antamaa kuvaa opiskelijan osaamisesta. Tulee kuitenkin ottaa huomioon päättötodistuksen subjektiivisuus verrattuna valtakunnalliseen yo-kokeeseen.
- Ei ole perusteltua, että akateemisia taitoja mitataan tuoreelta ylioppilaalta kahdesti saman kevään aikana (yo-tutkinto+pääsykoe).
- Aloilla, joissa vuorovaikutustaidot korostuvat, kannattaisi huomioida puheviestintätaitojen koe osana valintaperusteita.

- Lukiodiplomien hyödyntäminen korkeakouluvalinnoissa on ongelmallinen niiden subjektiivisuuden vuoksi.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

- Nykyisellään ylioppilaskoe mittaa useille aloille hakijoiden motivaatiota ja tulevaa opintomenestystä. Siksi yo-tutkintoa voitaisiin valinnoissa hyödyntää enemmän.

- Yo-tutkintokokeen yleissivistävä luonne tulee säilyttää.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

- Ylioppilastutkintoa painottava hakujärjestelmä olisi nykyistä edullisempi hakijoille, korkeakouluille ja koko yhteiskunnalle. Samalla se edistäisi koulutuksellista tasa-arvoa. Valmennuskurssit ovat osalle perheitä liian kalliita.

- Tilanne, jossa ylioppilastutkinnon kokeiden uusiminen yleistyisi, olisi kuitenkin parempi kuin se, että aikaa käytetään erillisiin pääsykokeisiin valmentautumiseen.

- Valmennuskursseja ei voida kieltää.

- Pidämme perusteltuna sitä, että yliopistojen laajan vetovoiman hakukohteet voitaisiin siirtää ylioppilastutkintopohjaisiin valintoihin. Esimerkiksi yhteiskuntaopin yo-kokeissa korkeimman arvosanan (laudatur) saavuttaneelle voitaisiin suoraan myöntää korkeakoulupaikka yhteiskuntatieteellisiin tiedekuntiin.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

- Yo-tutkinnon pisteytyksen painotus vaikeiksi koetuissa aineissa (ruotsi, pitkä matematiikka) ei välttämättä riitä motivoimaan opiskelijaa. Signaalivaikutuksen todentaminen on ongelmallista; motivaatio on hyvin monisyinen asia.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

- Uudistuksen aikataulu on liian kiireellinen.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista:

Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

- Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

- Yo-tutkinto mittaa verraten luotettavasti opiskelijoiden motivaatiota ja osaamista.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

- Erittäin kannatettava uudistus; perusteiden pysyvyys on tärkeää opiskelijoiden oikeusturvan kannalta.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritus tapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

- Lisätään mahdollisuuksia eri elämäntilanteissa oleville henkilöille hakeutua korkeakouluhin.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukykyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

- Opiskelijan lukioaikaisten opintojen laajuus voitaisiin huomioida hakuprosessissa, vaikka onkin ongelmallinen toteuttaa.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

3

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

- Signaalivaikutusten todentaminen on ongelmallista. Motivaatio on monisyinen asia.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

5

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

- Vaatimus yo-tutkinnon kokeen suorittamisesta ammattiopiston tutkinnon suorittaneelta ei tunnu mielekkäältä. Mahdollisuutta voi hyödyntää rajoitetusti, mutta siihen liittyy haasteita.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

- Soveltuvuuden mittaamisessa on oltava päivitetty tutkimustieto.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

- Työryhmän näkemykset ja esitykset ovat pääosin oikean suuntaisia.

- Työryhmän raportissa ei huomioida niitä opiskelijoita, jotka alisuorittavat lukiossa ja yo-kokeessa. Myös heidän pääsemisensä jatko-opintoihin korkeakouluihin tulisi turvata.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

- Yleissivistyksen mittaaminen on oltava edelleen olennaista.

- Puheviestintätaidot tulisi saada osaksi yo-tutkintoa, esim. äidinkielen kokeen yhdeksi osakokeeksi.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Lapinlahden kunta / Lapinlahden Lukio ja Kuvataidelukio

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. *Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2*

Valintaperusteiden pitäisi olla tiedossa jo yhteisvalintaa tehtäessä. Raportissa kuvattu malli tekee valinnasta lukion ja ammatillisen puolen välillä niin merkittävän, että tieto pitää olla jo toisen asteen valintaa tehdessä.

Ulkomaille hakeutumiseen muutoksella tuskin voi vaikuttaa, koska valintajärjestelmän muuttaminen ei poista ruuhkaisia aloja, joiden perässä ulkomaille lähdetään.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. *Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3*

Ainevalinnat lukiossa nousevat suurempaan rooliin, jonka takia tieto valintaperusteista on oltava heti lukion alusta ja perusteiltaan jo yhteisvalintaa tehtäessä. Lukiodiplomien kehittäminen on hyvä asia, mutta käytännössä lukioilla ei ole mahdollisuutta järjestää kaikkia lukiodiplomeita, jolloin niiden korostaminen saattaa johtaa lukiodiplomien eriarvoistumiseen.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. *Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4*

Raportti olettaa, että opiskeluun riittää akateeminen valmius, vaikka se pitäisi erottaa selkeästi myös alakohtaisesta valmiudesta. Ylioppilaskirjoituksia painottamalla hyvin ylipäätään kirjoittanut voisi päästä lukemaan esimerkiksi historiaa, vaikka olisi siitä nimenomaisesta aineesta kirjoittanut i:n. Osassa hakukohteita ylioppilastutkinto ei mittaa tulevan alan hallintaa ja pohjatietoja millään tavalla.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. *Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5*

Lukiodiplomien järjestäminen on haastavaa. Pienillä lukioilla ei tule missään tapauksessa olemaan mahdollisuutta laajaan lukiodiplomien tarjoamiseen, joka saattaa aiheuttaa laajaakin eriarvoistumista. Lukiodiplomeita kehittämällä ne voivat kuitenkin olla hyvä väline valintaprosessissa.

Valmennuskursseja järjestelmä ei tule poistamaan. Valmentautumisen paikka ainoastaan muuttuu. Nyt valmentautuminen suoritetaan ylioppilastutkinnon jälkeen ja siinä keskitytään tulevan opiskeluaineen sisältöihin. Vahvalla ylioppilastutkintopainotuksella valmentautuminen siirtyy aikaan ennen kirjoituksia. Pahimmillan päädytään tilanteeseen, jossa opiskelija suorittaa ensin normaalisti lukion kurssit ja käyttää neljännen vuoden valmentautumiseen ylioppilaskirjoituksiin, mahdollisesti maksullisesti. Varsinkin ruuhkautuville aloille hakevien lukiokoulutuksen pituus tulee varmasti muuttumaan, koska suoritetuilla kursseilla ja muulla valmentautumisella olisi jatkossa suora yhteys jatko-opintopaikan saamiseen. Myös tutkinnon täydentäminen ja sitä kautta välivuodet tulevat lisääntymään.

Ammatillinen väylä on haaste. Jos yo-tutkinto on yhteinen valintatapa, ammatilliselle koulutukselle on mahdotonta löytää yhtä kattavasti korvaavaa tasa-arvoista vaihtoehtoa. Vaarana on, että ammatillisen väylän toissijainen valintatapa muodostuu helpommaksi, jolloin muuten lukioon tulevat opiskelijat suorittavat ammattitutkinnon päästäkseen sitä väylää jatko-opintoihin. Hakukäytännön tulee olla täysin yhtenäinen kaikille hakijoille.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Valintapisteytyksen suunnittelu on suoritettava hyvin. Se ohjaa opiskelijoiden valintoja lukiovaiheessa erittäin vahvasti. Pisteytyksen tulee olla yhtenevä myös ammatillisen puolen opiskelijoille.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

4

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Uusi käytäntö voidaan ottaa käyttöön aikaisintaan 2020. Lukionsa aloittaneet eivät enää pysty tekemään mahdollisesti vaadittavia muutoksia opintoihinsa ja ammatilliseen koulutukseen hakeutuneet eivät ole valitessaan tienneet, mihin ovat sitoutuneet.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Vetovoimaisilla aloilla ja muilla sellaisilla aloilla, joiden valmiuksia yo-kokeella ei pystytä tarvittavissa määrin mittaamaan tulisi ottaa käyttöön esimerkiksi vaihtuvaan aineistoon perustuvat kokeet. Aineistoa ei jaettaisi etukäteen vaan se olisi käytössä ainoastaan pääsykoetilanteessa, jolloin valmentautumisen mahdollisuus vähenisi.

Paine yo-koesuoritukselle tulee kasvamaan muutoksen myötä merkittävästi. 4 vuoden lukio-opiskelu tulee lisääntymään, yo-koetta varten syntyy uusi valmennuskurssijärjestelmä ja kokeiden uusiminen tutkinnon suorittamisen jälkeen tulee lisääntymään.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

YO-tutkinto tulee olla rajattomasti uusittavissa ja mahdollista suorittaa myös osana ammatillista koulutusta. Näin ammatillisen koulutuksen valinneilla on sama mahdollisuus jatkokoulutukseen ja yksittäisen yo-kokeen merkitystä voidaan rajata.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Tiedot pitää olla opiskelijalla jo toisen asteen yhteisvalintaa tehtäessä.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Pääsyvaatimuksissa on hyvä korostaa alakohtaisia lisäpisteitä eri muodoissaan. Tämä lisää opiskelijan mahdollisuutta osoittaa suuntautuneisuuttaan alalle ja samalla vähentää yksittäisen yo-kokeen merkitystä. Lisäpisteitä voisi saada esimerkiksi lukiodiplomeista, alan työkokemuksesta / työkokeiluista, alan korkeakouluopinnoista, todennetusta harrastuneisuudesta jne.

Avoin korkeakouluopetus ei saa muodostua automaattiseksi väyläksi yliopistoon, koska sitä kautta opiskelijalla on mahdollisuus "maksaa" itselleen opiskelupaikka. Kaikkia avoimessa korkeakoulussa opintojaan suorittaneita ei kuitenkaan pystytä ottamaan ruuhkaisten alojen tutkinto-opiskelijoiksi. Lisäpisteet avoimista opinnoista ovat toki paikallaan.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Käyttöönotto vasta 2020.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Korkeakoulut määrittävät valintaperusteet. Ne määrittävät erittäin vahvasti lukioaikaisia valintoja. Tämä on otettava huomioon ja suositettava mahdollisimman laajaa skaalausta valintaan soveltuvisissa aineissa.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

3

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Yo-kokeen suorittamismahdollisuus myös ammatillisen tutkinnon suorittajille. Lisänä mahdolliset alakohtaiset lisäpisteet. Näin opiskelijat ovat täysin samalla viivalla opiskelijavalintaa tehtäessä ja erillisiä hakumalleja ei tarvita. Ammatillisessa koulutuksessa todennäköisesti keskimääräistä heikompaa yomennestystä voi kompensoida alakohtaisilla pisteillä, joita taas lukiokoulutuksessa ei ole niin helppo hankkia.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Kolme ainetta on ehdottomasti liian vähän. Käytännössä tämä rajaa huomioitavat aineet äidinkieleen, englantiin ja matematiikkaan sekä mahdollisesti kirjoituksissa mukana olevaan alakohtaiseen aineeseen. Tämä vähentäisi entisestään ruotsin ja muiden kielten kirjoittamista ja supistaisi reaaliaineiden kirjoituksia.

Parempi käytäntö olisi esimerkiksi kaikille pakollisena äidinkieli ja englanti, joiden lisäksi joko matematiikka tai toinen kieli sekä kaksi alaa lähinnä olevaa reaaliainetta.

Ainekohtaisiin kokeisiin voidaan antaa osallistumisoikeus erikeen, jolloin alaa vaihtava tai ammatilliselta puolelta tuleva voi suorittaa esimerkiksi historian yo-kokeen erillisenä ja näin täydentää hakuaan.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

5

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Erittäin vahvasti ajetaan ylioppilastutkinnon aseman korotusta valintajärjestelmässä. Se on osaltaan hyvä asia, mutta raportti unohtaa ja vähättelee heikkouksia:

1. Valmennuskurssit siirtyvät yo-valmennuksiksi
2. Lukion opiskeluajat venyvät
3. Joko kaikilta vaaditaan yo-kokeet pääsykokeina tai järjestelmä ei ole tasa-arvoinen ja sisältää keinottelumahdollisuuden
4. Liian kiireellä ei voi tehdä. Opiskelijoilla pitää olla tietämys valitjensa vaikutuksista
5. Akateeminen pätevyys ei tarkoita alakohtaista pätevyyttä
6. Paine yo-tutkinnon suorittamiseen kasvaa merkittävästi, jo nyt se aiheuttaa osalle opiskelijoista vakavia stressiongelmia
7. Suppea valintapisteytys johtaa yo-tutkinnon supistumiseen (varsinkin kielet vaarassa)
8. Ei poista ruuhka-alojen ongelmia - muutto tutkintojen perässä jatkuu
9. Lukiodiplomien järjestäminen on vaativaa, niitä tulee kehittää

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Yo-tutkinnosta tulee kehittää myös ammatilliselle puolelle suoritettavissa oleva korkeakoulujen yleinen pääsykoe. Pääosin tämä on jo mahdollista, kunhan ammatillisen puolen opiskelijalle luodaan mahdollisuus osallistua kokeisiin. Myös kokeiden uusiminen tulee mahdollistaa, jotta haettavaa alaa voi vaihtaa vielä opintojen jälkeen ja mahdollisesti heikkoa arvosanaa on mahdollisuus korottaa.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Kouluyhdistys Pestalozzi Schulverein Skolföreningen ry

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Nykytilan esittely vastaa hyvin lausunnonantajan näkemystä korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytilasta. Suomalaisilla korkeakouluilla on laaja autonomia ja eri korkeakoulujen opiskelijavalintojen perusteissa on suuria eroja. Ilmeinen ongelma on, että valintaperusteista tehdään päätökset vain vuodeksi kerrallaan, jolloin lukioaikaisten valintojen merkitystä on vaikea ennakoida. Ylioppilastutkinnon ja kansainvälisten tutkintojen (RP-, IB- ja EB-tutkinnot) tuloksia voisi hyödyntää paremmin ja huomioida tällöin näiden tutkintojen erityispiirteet. Edellä mainittuihin tutkintojen suoritusten vertailuun on Opetusministeriön toimesta annettu suositus. Se ja muuntotaulukot tulisi päivittää. Päivitystarvetta lisää myös se, että Helsingin Saksalaisessa koulussa suoritettava Reifeprüfung-tutkinto on poistumassa ja uusi Deutsches Internationales Abitur (DIA) eroaa joiltakin osin RP-tutkinnosta.

Nykykäytännön heikkoutena voi nähdä sen, että jotkut pääsykokeet mittaavat samoja asioita kuin ylioppilastutkinto. Ne ovat myös ajallisesti hyvin lähellä ylioppilastutkinnon kokeita, jolloin niihin valmistautumisaika on lyhyt. Toisaalta pääsykokeet antavat mahdollisuuden niille, joiden tulokset eivät riitä todistuksen perusteella tehtävään valintaan. Kaikkien valintaperusteita on varaa ja tarpeellista kehittää ja yhtenäistää.

Korkeakoulujen yhteistyön tiivistäminen tehostaa resurssien käyttöä ja valintaperusteiden tarkastelu on perusteltua myös yliopisto-opintojen koulutusohjelmien muuttumisen myötä. Suomalaisen nuorten opiskelujen lisääntyminen ulkomailla on tosiasia mutta sille lienee moninaisia syitä. Siirtyminen todistusvalinnan suuntaan ja erilaisten tutkintojen tasavertainen ja monipuolinen huomioiminen lisää oletettavasti ainakin kansainvälisten tutkintojen suorittaneiden halua suorittaa jatko-opinnot Suomessa.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Nykyinen ylioppilastutkinto ja kansainväliset tutkinnot (RP, IB ja EB) antavat monipuolista tietoa korkeakouluille tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Ylioppilastutkinnon parempi huomioiminen korkeakouluvalinnoissa antaa lisäarvoa lukio-opinnoille ja lisää opiskelijoiden pyrkimyksiä päästä hyvin tuloksiin. Sillä on suuri merkitys pääsykokeiden tarpeellisuudelle mikä ei kuitenkaan tarkoita, että ylioppilastutkinto olisi valintojen osalta aina ainoa tapa mitata osaamista ja kaikissa tilanteissa riittävä. Akateemisten taitojen mittaaminen samoilla tavoilla ja sisällöllisesti samoilla alueilla kahteen kertaan saman kevään aikana ei ole perusteltua.

Ylioppilastutkinnon digitalisointi ei suoraan mitätöi yliopiston pääsykokeiden tarvetta eikä pakota korkeakouluja siirtymään sähköisiin kokeisiin. Jos pääsykokeita pidetään, niiden tulisi olla luonteeltaan ja sisällöltään erilaisia ja tarvittaessa soveltuvuutta mittaavia. Suullisten tutkintojen osuutta ja esimerkiksi ryhmäkokeita voisi ylioppilastutkinnossa lisätä. Reifeprüfung-tutkintoon kuuluu suullisia kokeita ja uudessa DIA-tutkinnossa myös ryhmäkoe tulee olemaan mahdollinen. Korkeakouluvalinnoissa voisi lukio-opinnoissa tarjolla olevat kielten suulliset kokeet, puheviestinnän kokeet ja lukiodiplomit huomioida tarvittaessa paremmin.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Korkeakouluille on tärkeää saada opiskelijoita, joilla on hyvät akateemiset tiedot ja taidot ja jotka suoriutuvat opinnoista menestyksekkäästi. Pääsykokeet arvioivat hyvin eri asioita eri aloilla ja usein myös lukion oppimäärään kuulumattomia tietoja ja taitoja. Työryhmä korostaa hyvin, että valintavaiheessa vaaditun osaamisen tulee sijoittua osaamistasoltaan toisen asteen oppimäärää vastaavalle tasolle ja tarvittaessa tulisi hyödyntää muita olemassa olevan osaamisen näyttäjiä.

Mikäli ylioppilastutkintoon ja muihin vastaaviin kansainvälisiin tutkintoihin pohjautuvaa valintaa halutaan lisätä, arvosanojen erottelevuutta tulee parantaa ja ainakin lukion oppimäärää mittaavien pääsykokeiden määrää karsia ja jopa poistaa. Ylioppilastutkinnon perusteella tehtävää valintaa puoltaa opiskelijoiden valitseminen entistä laajempiin koulutusohjelmiin, joissa tarkempi suuntautuminen tapahtuu opintojen edetessä. Haun kohdistuminen aiempaa laajempiin opintokokonaisuuksiin vaikuttaa myös soveltuvuuden testaamisen tarpeellisuuteen hakuvaiheessa, jolloin tarkka suuntautuminen ei ole vielä tiedossa.

Alkuvaiheessa yleisiä akateemisia valmiuksia mittaavat valintaperusteet voisivat riittää ja tähän ylioppilastutkinto ja kansainväliset tutkinnot vastaavat hyvin. Toisaalta kuitenkin pääsykokeet, haastattelut ja ennakkosuoritukset voivat olla motivaatiota mittaavia ja antavat mahdollisuudet täsmälliseen näyttöön etenkin niille, joiden tutkintotulokset eivät ole riittävät valintaan. Tulevaan opiskelumotivaatioon, kiinnostukseen ja oman soveltuvuuden arviointiin ja sitä kautta mahdollisuuteen täyttää opiskelupaikat soveltuvilla hakijoilla voitaisiin vaikuttaa jo aiemmassa vaiheessa lisäämällä tutkintokoulutuksen kuvauksia.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Valmennuskurssien tarpeen vähentäminen on tärkeää koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamisessa. Lähtökohtaisesti pääsykokeiden vähentäminen edesauttaa tätä mutta kuten luvussa todetaan, vaarana on valmennuskurssien painopisteen siirtyminen lukioaikaisiin opintoihin. Pääsykokeet edellyttävät valmistautumista ja toisaalta käytännössä rajaavat mahdollisten hakukohteiden määrää.

Todistusvalinnan yksi keskeinen kysymys on, miten voidaan luoda toimivia ratkaisuja, jotta siinä valitsematta jääneillä ja eri elämäntilanteissa olevilla olisi halutessaan "toinen mahdollisuus" päästä aloittamaan korkeakouluopinnot. Työryhmä näkee parempana vaihtoehtona ja suurempana hyötynä

opiskelijalle uusia ylioppilastutkinnon yksittäisiä kokeita kuin valmentautua ja osallistua pääsykokeisiin mahdollisesti useana vuonna. Oman haasteensa tässä pohdinnassa muodostavat kansainväliset tutkinnot kuten Reifeprüfung (myöh. DIA), jossa tutkinnon ja sen osien uusintamahdollisuutta ei ole. Mikäli pelkkään todistusvalintaan siirrytään, tulee myös kyseisten tutkintojen suorittajilla olla hyvä ja toimiva ”toinen mahdollisuus”.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Korkeakoulujen opiskelijavalinnoilla ja valintaperusteiden muuttamisella on suuria signaalivaikutuksia opiskelijoiden lukiossa tekemiin valintoihin ja se asettaa paineita toimivalle opinto-ohjaukselle. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Tärkeitä tavoitteita, kuten esimerkiksi kielitaidon monipuolistumista, voidaan tukea huomioimalla pisteytyksessä nykyistä useampia kielten ylioppilastutkintokoesuorituksia. Joidenkin aineiden, kuten pitkän matematiikan, painotus on perusteltua mutta sen painoarvo ei ole samalla tavalla relevantti kaikilla aloilla. Siksi on perusteltua kehittää ylioppilastutkinnon ja kansainvälisten tutkintojen pisteytykseen eri aloille soveltuvia malleja (esimerkiksi yleinen malli ja luonnontieteellisten aineiden opiskelijavalintoihin käytettävä malli).

Eri korkeakoulujen käytänteet ovat, kuten työryhmä toteaa, pisteytyksen osalta kirjavat ja niitä tulisi yksinkertaistaa. Niiden tulisi myös olla yhtenäisempiä sekä hitaasti muuttuvia. Valinnat, jossa opiskelija voi tulla valituksi pelkästään todistuksen perusteella, tutkinnon ja pääsykokeen yhdistelmällä tai pelkällä pääsykokeella, antavat monipuolisesti vaihtoehtoja mutta ovat raskaita sekä kustannuksiltaan että työmäärältään. Riippumatta valintaperusteista korkeakoulujen OKM:n, ylioppilastutkintolautakunnan ja Opetushallituksen tuella yhdessä laatimat suositukset pisteytysmalleiksi ovat kannatettavat ja on tärkeää, että osana suositusta valmistellaan uusi malli IB-, EB- ja Reifeprüfung (myöh DIA)- tutkintojen arvosanojen pisteytyksestä.

Korkeakoulujen valintaperusteita ja pisteytystä pohdittaessa tulee ottaa kansainvälisten tutkintojen erityispiirteet huomioon. Helsingin Saksalaisen koulun lukion päättötutkinto Reifeprüfung (myöh.DIA) on kahden viimeisen lukiovuoden suoritusten sekä kirjallisten ja suullisten tutkintoaineiden muodostama kokonaisuus. Tutkintoa ja sen osia ei voi uusia. Erityispiirteiden ohella tulisi eri tutkintojen pisteytyksessä ottaa huomioon opiskeltujen aineiden laajuudet. Reifeprüfung-tutkinnossa tämä osoitetaan erillisellä vastaavuustodistuksella. Pisteytysmallia laadittaessa tulisi myös selvittää miten kansainvälisen tutkinnon suorittaneelle varmistetaan tarvittaessa ns. ”toinen mahdollisuus” osaamisen näyttämiseen.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Todistusvalinnan lisääminen on kannatettavaa kunhan huolehditaan siitä, että työryhmän asettamat hyvät päämäärät valintajärjestelmälle mahdollisimman hyvin toteutuvat. Työryhmän mukaan valintajärjestelmän tulee toteuttaa hakijoiden ja korkeakoulujen toiveita niin hyvin kuin mahdollista, olla reilu, antaa hakijoille riittävästi uusia mahdollisuuksia sekä hukata mahdollisimman vähän resursseja.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Kohdan toteuttaminen on ensiarvoisen tärkeää todistusvalinnan näkökulmasta ja edellytys sille.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Reifeprüfung-tutkinnon pisteytyksen ohella tulee laatia pisteytys sen rinnalle ja tilalle tulevalle DIA-tutkinnolle. Kansainvälisten tutkintojen erityispiirteet tulee pisteytyksessä ottaa riittävästi huomioon sekä se, että kaikissa tutkinnoissa ei ole uusintamahdollisuutta. Pisteytysmallien laatimiselle tulee varata riittävästi aikaa.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin.

Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

5

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

5

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13**39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista**

Korkeakoulujen valintajärjestelmät kaipaavat uudistamista, yksinkertaistamista ja yhtenäistämistä. Jotta tavoitellut uudistukset mahdollisimman hyvin toteutuisivat, tulee jatkotyöskentelylle varata riittävästi aikaa.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittamisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Valkeakosken kaupunki

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Kuvaus valintamenettelyjen nykytilasta vastaa lausunnonantajan näkemystä. Nykytilanteen hahmottaminen on vaikeaa sekä opinto-ohjauksen ammattilaisille että opiskelijoille, koska käytänteet vaihtelevat eri hakukohteissa. Erityisen haitallisena koetaan se, että ensikertalaisten kiintiöissä väliinpuotoajiksi jäävät vuonna 2015 korkeakoulupaikan vastaanottaneet. Heidän mahdollisuutensa saada heille paremmin soveltuva opiskelupaikka on paljon pienempi kuin vuonna 2014 tai sitä ennen paikan vastaanottaneiden mahdollisuudet.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilaskirjoitusten digitalisointi antaa lukiolaisille eräitä lisätaitoja korkeakouluopiskeluun. Nykymuotoinen ylioppilastutkinto ei kuitenkaan anna opiskelijoille taitoja opiskella laajoja kokonaisuuksia yksittäisistä, rajoitetuimmista osaamisalueista, kuten pääsykoekirjan lukeminen. Akateemiset taidot, joita ylioppilaskokeessa tarvitaan ovat erilaisia kuin korkeakouluopiskelun vaatimukset. Suullisen vuorovaikutuksen kokeet lukioaikana eivät anna luotettavaa tietoa opiskelijoiden työelämävalmiuksien tasosta.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Ylioppilastutkinto ei lausunnonantajan mielestä mittaa suoraan korkeakouluopinnoissa menestymistä ennustavia tietoja ja taitoja hyvin. Ylioppilaskirjoituksissa suoritetaan noin kahden viikon aikajanan sisällä jopa 9 koetta. Osa näistä saattaa olla oleellisia tulevan opiskelupaikan kannalta, mutta näitä kokeita saattaa edeltää ja seurata kokeita, joista kokelaan täytyy ponnistella päästäkseen läpi. Muuten ylioppilaaksipääseminen vaarantuu.

Yleislahjakuudet ovat harvinaisia, suurimmalla osalla opiskelijoita osa yo-koeaineista on sellaisia, joiden suorittaminen on stressaavaa. Siksi pääsykoe tuottaa mahdollisuuden keskittyä haluamaansa

opiskelukohteeseen pääsemiseen toisin kuin ylioppilaskoe. Ylioppilaskokeet tuottavat vääristynyttä tietoa halutun opiskelualan osaamisesta.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Ylioppilastodistuksen käytön lisääminen korkeakouluvalinnoissa voi johtaa siihen, että opiskelijat keskittyvät entistä enemmän vain niiden aineiden kursseihin, joista he saavat pisteitä valinnoissa. Tällöin lukion yleissivistävä merkitys ja yleinen taso ovat vaarassa. Kurssiarvosanat menettävät merkitystään. Tämän välttämiseksi lukion päättötodistus tulisi ainakin joissain tilanteissa huomioida valinnoissa.

Jos korkeakouluvalinnat eivät huomioi ollenkaan lukion kurssimenestystä ja perustuvat pääosin pelkästään ylioppilaskoemenestykseen, tulisi pääsääntöisesti ainakin osa opiskelijoista valita laaja-alaisen ylioppilaskoemenestyksen pohjalta, jotta vielä kypsymättömillä lukio-opiskelijoilla säilyisi motivaatio useampien oppiaineiden opiskeluun.

Työryhmän esitys aiheuttaa suuren riskin lukioille, joiden velvollisuuksiin kuuluisi järjestää korotusmahdollisuus vaikeasti ennakoitavalle määrälle kokelaita. Erityisen haastavaksi tämä tulee olemaan tulevaisuudessa, jolloin yo-kokeet järjestetään sähköisesti ja jokaisen kokelaan suorituspaikka rakennetaan sähkö- ja verkkokaapeleineen sekä kytkinten ja palvelinten kapasiteetin kannalta erikseen. Kokeiden järjestämisen kustannukset tulee kattaa ulkopuolisten osallistujien osalta koemaksuilla, jotka kattavat todelliset kustannukset. Jos osallistujat eivät voisi maksaa koemaksuja, valtion täytyy kattaa kustannukset. Miksi lukiolaiset maksavat vastaavat maksut, mutta muista koulutustaustoista tulevat eivät?

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

4

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Akateemisen osaamisen vaadittu taso ei voi olla erilainen eri koulutustaustoista tulevilla opiskelijoilla. Ei voida vaatia, että lukioista tulevien tulee olla parempia päästäkseen yliopistoon kuin ammatillisesta koulutuksesta tulevien. Jos vaatimustaso on erilainen, toisen asteen koulutus ei ole enää tasa-arvoista. Virheellistä ajattelua.

Työryhmän esityksistä uskomattomin on se, että ammatillisen todistuksen arvosanoja voitaisiin käyttää lähtökohtana korkeakouluihin pääsystä, mutta vastaava lukiokoulutuksen päättötodistus ei voisi olla lähtökohta, koska "lukion arvosanat eivät ole vertailukelpoisia" valtakunnallisesti. Virheellistä ajattelua.

Jos korkeakouluvalinnat eivät huomioi ollenkaan lukion kurssimenestystä ja perustuvat pääosin pelkästään ylioppilaskoemenestykseen, tulisi pääsääntöisesti ainakin osa opiskelijoista valita laaja-alaisen ylioppilaskoemenestyksen pohjalta, jotta vielä kypsymättömillä lukio-opiskelijoilla säilyisi motivaatio useampien oppiaineiden opiskeluun.

Valintapisteytyksen vaikutukset eri lukioaineiden opiskeluun voivat olla mahdollisia lukiokoulutuksessa. Suurin ongelma esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muiden kielten osaamistason kehittämisessä näkyy

kuitenkin jo yläkouluissa. Taitotason lasku on havaittu lukioissa ja sitä on vaikea kompensoida lukion 2,5 vuoden opintojen aikana, jos yläkouluissa matematiikan tai ruotsin perusasioita ei ole opittu.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

4

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Ensikertalaisuuden kiintiöt vähentävät korkeakoulupaikkojen vastaanottamista muiden kuin 1. hakukohteen osalta. Tämä aiheuttaa välivuosia joka tapauksessa, vaikka pääsykokeita ei pidettäisikään. Kiintiöt pitäisi poistaa. Valmentautuminen pääsykokeisiin esimerkiksi yo-kokeiden jälkeen ei ole haitallista, vaan antaa selkeän kuvan siitä, onko valmentautumassa itselle sopivaan koulutukseen.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

4

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Todistusvalintojen lisääminen on tutkitusti lisännyt opintojen keskeyttämisä korkeakouluopinnoissa. Viittaamme oikeustieteellisen tiedekunnan kokeiluun rekrytoinnista yo-kokeiden perusteella. Kun pääsykokeiden kautta ei tullut esille opiskeluun olennaisesti liittyviä taitoja suurten kokonaisuuksien/pääsykoekirjojen tavoitteellisesta opiskelusta, keskeyttämisä tuli huomattavasti enemmän kuin verrokkiryhmillä. Tämä on loogista.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

4

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Työryhmän esityksistä uskomattomin on se, että ammatillisen todistuksen arvosanoja voitaisiin käyttää lähtökohtana korkeakouluihin pääsystä, mutta vastaava lukiokoulutuksen päättötodistus ei voisi olla lähtökohta, koska "lukion arvosanat eivät ole vertailukelpoisia" valtakunnallisesti. Lukio kokee tämän erittäin ristiriitaisena tulkintana.

Ylioppilaskokeiden aiheuttama jännitys ja stressi ovat jo nykyisellään lamaannuttavia osalle opiskelijoista. Jos yo-koe vaikuttaa suoraan korkeakouluun pääsyyn, lukio-opiskelu ja yo-kevät muuttuu liian stressaavaksi. Kahden viikon yo-koeajan stressinsietokyky vääristää korkeakouluvalintoja - korkeakoulut eivät saa opiskelijoikseen parhaita opiskelijoita, vaan hällä väliä -asenteen omaavat pääsevät helpommin sisään. Riskinä on, että motivoituneimmat jäävät valintojen ulkopuolelle ja tämä ei voi olla uudistuksen tarkoitus.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Ennakoitavuus on erittäin tärkeätä, koska lukiolaisten aine- ja ylioppilaskoevalinnat riippuvat korkeakoulujen valintaperusteista.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritus tapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Mielenkiintoinen ja kannatettava toimenpide-ehdotus. Vaihtoehtoisia hakeutumismahdollisuuksia on oltava.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Toimenpidekohdassa 6 mainitun lukiokurssien määrän lisäksi myös lukion päättötodistuksen keskiarvon huomioiminen erottelukyvyyn lisäämiseksi voisi olla signaali, joka estäisi vahingollista kehitystä. Tämän esteenä eivät loogisesti voi olla lukion arvosanojen vertailukelpoisuuden ongelmat, jos kerran ammatillisen koulutuksen todistuksia kuitenkin käytetään valintakriteerinä, kuten toimenpidekohdassa 8 todetaan.

Lisäksi lukion arvosanojen vertailtavuutta erityisesti korkeakouluvalintoja ajatellen voitaisiin parantaa seuraamalla päättötodistuksen ja ylioppilaskokeen arvosanojen yhtenevyyttä eri kouluissa. Tämä olisi

muutenkin lukio-opiskelijoiden oikeusturvaa parantava toimenpide. Se antaisi myös opettajille osviittaa arviointinsa tueksi.

Jos korkeakouluvalinnat eivät huomioi ollenkaan lukion kurssimenestystä ja perustuvat pääosin pelkästään ylioppilaskoemenestykseen, tulisi pääsääntöisesti ainakin osa opiskelijoista valita laaja-alaisen ylioppilaskoemenestyksen pohjalta, jotta vielä kypsymättömillä lukio-opiskelijoilla säilyisi motivaatio useampien oppiaineiden opiskeluun.

IB-tutkintojen pisteytys on erittäin vääristynyt nykytilanteessa. Pisteytykseen on saatava muutos ja IB-lukioiden kanta on otettava tarkasti huomioon.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali-vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Lukiolaisten motivaation lisääminen joidenkin oppiaineiden opiskeluun ei aina ole riittävä toimi, vaan asia täytyisi saada korjatuksi myös yläkouluissa.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

4

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

On täysin epätasa-arvoista, että korkeakouluvalintoihin käytettäisiin eri perusteita sen mukaan, onko suorittanut lukion vai ammatillisen koulutuksen. On uskomaton ajatus, että yliopistoon tai korkeakouluun pääsisi helpommin sen tähden, että ei ole opiskellut lukiossa.

Ammatillisen koulutuksen todistukset eivät ole vertailukelpoisia valtakunnallisesti.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ylioppilaskokeen suorittaminen näyttönä akateemisesta osaamisesta on ehdottomasti oikeudenmukaisempaa kuin se, että yliopistoihin pääsisi ammatillisen todistuksen arvosanojen avulla, jotka eivät millään asteikolla mitattuna ole yhteismitallisia yo-kokeen osaamisveloitteeseen verrattuna. Tätä emme voi korostaa liikaa tässä lausunnossamme.

Lukioiden mahdollisuutta tarjota sähköinen yo-koemahdollisuus laajalle osallistujajoukolla täytyy tukea. Tällä hetkellä lukiot eivät voi tarjota sähköisen kokeen koepaikkoja ennakoimattomalle osallistujamäärälle muutaman kuukauden varoitusajalla. Yo-kokeet järjestetään sähköisesti ja jokaisen kokelaan suorituspaikka rakennetaan sähkö- ja verkkokaapeleineen sekä kytkinten ja palvelinten kapasiteetin kannalta erikseen. Kokeiden järjestämisen kustannukset tulee kattaa ulkopuolisten osallistujien osalta koemaksuilla, jotka kattavat todelliset kustannukset.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Kannatamme ehdotusta.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Kannatamme ehdotusta.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Kannatamme ehdotusta.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Lausunnonantaja on epämieluisasti yllättynyt toimenpide-ehdotuksista nro 3 ja 8. Koulutuksellinen tasa-arvo ei olisi toteutumassa näillä toimenpiteillä. Lolaiset ja ammattiin opiskelijat asetettaisiin aivan eri asemaan korkeakouluvalinnoissa.

Ylioppilaskokeiden painoarvon ja arvostuksen lisääminen on kannatettavaa. Samalla on huomioitava ylioppilaskirjoitusten stressaavuus, joka jo nyt aiheuttaa lukio-opiskelijoissa lisääntyvää ahdistusta ja mielenterveysongelmia.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Sähköinen ylioppilastutkinto on hieno osoitus lukiokoulutuksen uudistumisesta. Mikäli yo-kokeiden painoarvo korkeakoulujen valintaperusteissa kannanotoistamme huolimatta kasvaa, kokeiden järjestämistapaa pitää muuttaa.

Yo-kokeita voitaisiin järjestää useissa koetilaisuuksissa lukuvuoden aikana. Koetilaisuuksissa voisi ilmoittautua mihin tahansa yo-kokeeseen ja koetehtävät lähetettäisiin lukioille suoraan ylioppilastutkintolautakunnan palvelimelta, ilman muistitikukaaosta. Yo-kokeet muodostuisivat satunnaisotannalla laajasta koepankista, ja niiden vertailtavuus säilyisi.

Suomalaisen opetussuunnitelman mukaisia ylioppilaskokeita pitää tulevaisuudessa ehdottomasti saada järjestää myös englannin kielellä.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Vantaan kaupunki, nuoriso- ja aikuiskoulutuksen tulosalue (sekä lukiokoulutus että ammatillinen koulutus)

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Kyllä vastaa. Korkeakoulujen valintaperusteiden tulisi muuttua nykyistä harvemmin. Korkeakouluihin sisäänkäynnin tulisi olla nykyistä yhtenäisempää. Todistusvalinnan lisäksi olisi oltava vaihtoehtoisia tapoja päästä opiskelemaan korkeakouluun.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ei pääosin. On ensiarvoisen tärkeää, että korkeakoulut perehtyvät lukion opetussuunnitelman perusteisiin sekä ylioppilaskokeiden uudistamiseen samalla kun korkeakoulujen valintaperusteita uudistetaan. Yo-kokeet mittaavat puolueettomasti opiskelijoiden osaamisen tasoa, mutta eri lukioilla on erilaiset valmiudet valmentaa opiskelijoita yo-kokeisiin.

Pelkkä yo-arvosana/-todistus ei mittaa alalle soveltuvuutta riittävän hyvin. Kaikilla aloilla olisi syytä pohtia, minkälaisia taitoja kyseisellä alalla tarvitaan ja miten niitä arvioidaan osana valintaperusteita. Lukiodiplomit voisivat tuoda tähän tarvittavaa lisätukea.

Isossa kuvassa olisi tärkeää miettiä, kenen ehdoilla lukiota kehitetään. Ei ole hyvä asia, jos lukiosta tulee korkeakoulujen valmennuskeskus.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Ei pääosin. Nuoret kypsyvät hyvin eri tahtiin. Osa opiskelijoista löytää jatko-opintohaaveensa vasta opintojen loppuvaiheessa. On myös huomattava, että lukio-opiskelijan kurssivalinnat ovat osittain sukupuolittuneita.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Ei pääosin. Uudistuksen myötä valmennuskurssit saattavat siirtyä lukioon ja niistä voi tulla pidempikestoisia. Perheen sosioekonominen tausta voi määrittää nuoren tulevaisuutta nykyistä enemmän. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat olleet suomalaisen koulujärjestelmän vahvuuksia ja niistä on jatkossa pidettävä entistä tiukemmin kiinni. Myös maantieteelliseen tasa-arvoisuuteen tulee kiinnittää huomiota.

Kun opiskelijan jatkosuunnitelmat kirkastuvat, hän saattaa käyttää oikeuttaan suorittaa lukio neljässä vuodessa, koska siten hän saa parempaa harjoitusta korkeakouluihin (paremmat yo-arvosanat=parempi mahdollisuus saada haluamansa korkeakoulupaikka). Miten tämä otetaan huomioon lukioiden rahoituksessa?

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Ei pääosin. Jos korkeakoulut alkavat painottaa tiettyjä oppiaineita valintakriteereissään, tieto siitä on oltava olemassa jo lukio-opintojen alussa eivätkä painotukset saa muuttua vuosittain. Opinto-ohjauksen tarve lukioissa tulee siis yhä kasvamaan. Ylipäänsä jos valintaprosessi siirtyy yhä vahvemmin lukion vastuulle, lukiodien resursseja tulee myös lisätä. Eriarvoistumisen ja "ranking-listojen" vaara on muuten erittäin suuri.

Jos ammatillisesta oppilaitoksesta tuleva opiskelija voi suorittaa yksittäisiä yo-kokeita, niin se saattaa myös rapauttaa yo-tutkinnon merkitystä kypsyystutkintona.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

4

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Ei kannata. Uusi opiskelijavalinta tulee olla tiedossa lukiolaisen aloittaessa lukio-opintonsa. Uudistettu opiskelijavalinta voisi tulla voimaan aikaisintaan vuonna 2020. Vantaan kaupungin mielestä tämä asia on yksinkertainen: lukioon tulevan opiskelijan tulee lukio-opinnot aloittaessaan tietää korkeakouluopintojen valintasysteemi.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Ei pääosin. Uudistus selkeyttäisi valintasysteemiä kokonaisuudessaan. Kuitenkin vaihtoehtoinen reitti korkeakouluopintoihin tulee edelleen säilyttää ja sitä tulee myös kehittää. Suomalaisen koulujärjestelmän yksi peruspilari on joustavuus ja sitä on vaalittava jatkossakin.

Soveltuvuutta eri aloille tulisi miettiä kunkin alan kohdalla erikseen ja tältä pohjalta kehittää vaihtoehtoisia reittejä korkeakouluopintoihin.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ei pääosin. Todistusvalintoja tulisi lisätä vasta vuodesta 2020 alkaen. Samaan aikaan tulisi kehittää vaihtoehtoista reittiä korkeakouluopintoihin siten, ettei se jää täysin toissijaiseksi vaihtoehdoksi.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Kyllä kannattaa. Valintaperusteiden tulisi olla tiedossa lukio-opintojen alussa.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Kyllä kannattaa. Vaihtoehtoisia reittejä korkeakouluopintoihin tarvitaan jatkossakin ja niitä tulee myös kehittää edelleen. Läheskään kaikki nuoret eivät ole lukio-opintojen alkuvaiheessa riittävän kypsiä näkemään, mikä on omien jatkumahdollisuuksien kannalta järkevää ja mikä ei. Lukio-opintojen aikana tapahtuu huomattavaa aikuiseksi kasvamista, minkä vuoksi jatko-opintomotivaatio voi löytyä vasta lukion loppuvaiheessa. Eri tasoille lukio-opiskelijoille tulee olla mahdollisuus päästä korkeakouluopintoihin.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 3

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Ei pääosin. Mikäli vuoden 2017 aikana ehditään valmistella suositukset siten, että niiden laatu ei kärsi, niin silloin kyllä. Mikäli aikataulu suositusten valmisteluun on epärealistinen, niin valmistelua ei tule tehdä laadun kustannuksella. Aikataulu vaikuttaa kovin tiukalta tällaisten uudistusten tekemiselle.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin.

Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

3

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Ei pääosin. Mielenkiintoinen tapa ohjata opetussuunnitelmatyötä. Ohjausvaikutus on ongelmallinen, koska uuden opsin myötä lukioissa opetetaan entistä enemmän taitoja.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Kyllä pääosin. Vantaan kaupunki kannattaa jatkotyön käynnistämistä ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. Jatkotyössä on huomioitava ammatillisen perustutkinnon opintomenestys ja akateeminen näkökulma.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

5

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Tämä vaihtoehto on selvitettävä ja arvioitava sen vaikutukset korkeakouluvalintoihin.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Kyllä kannattaa. Soveltuvuuden mittaamista tarvitaan ja sitä on kehitettävä. Eri aloilla on erilaiset soveltuvuusvaatimukset. Niitä tulisi miettiä hyvin tarkasti ja tätä kautta kehittää todistusvalinnan lisäksi vaihtoehtoisia reittejä korkeakouluopintoihin.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Ei kommenttia.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Kyllä kannattaa.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Lähtökohtaisesti on hyvä, jos valintasysteemiä selkeytetään ja turhia päällekkäisyyksiä poistetaan. On muistettava, että osalla opiskelijoista jatko-opintohaaveet selkiytyvät vasta lukion loppuvaiheessa. Tällaisille opiskelijoille on taattava yhdenvertaiset mahdollisuudet hakeutua jatko-opintoihin.

Yhteen totuuteen on mahdotonta päästä. On aloja, joilla voidaan hyödyntää nykyistä paremmin yo-tutkinnon tuloksia ja lukion päättötodistusta. On myös aloja, joilla tulee kehittää soveltuvuus- ja pääsykokeita nykyistä paremmiksi. Vaihtoehtoja tarvitaan.

Elinikäisen oppimisen näkökulma on otettava huomioon. Myös aikuisiällä on oltava mahdollisuus vaihtaa alaa ja suorittaa opintoja.

Kauhuskenaario on, että lukio yksipuolistuu: taide- ja taitoaineiden rooli vähenee, taitojen arvostaminen hiipuu. Tämä on ristiriidassa lukion uuden opetussuunnitelman kanssa, jossa nimenomaan taitoja painotetaan aiempaa enemmän.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Lukiodiplomit tulee rinnastaa yo-tutkinnon aineiden kanssa samanarvoisiksi. Tällöin: 1) taito- ja taidepainotteiseen jatkokoulutukseen hakevat voivat valmistautua "hakuprosessin" jo lukion aikana ja 2) he voivat keskittyä lukiodiplomien tekoon yhtä suurella intensiteetillä kuin yo-kokeisiin keskitytään.

Jos mennään kohti korkeakoulujen edellyttämiä tiettyjen oppiaineiden painotuksia, täytyy samalla myös pystyä monipuolistamaan yo-kokeita sähköisyyden tuomien mahdollisuuksien kautta.

Yo-tutkinnon suorituspäiviä voisi tulevaisuudessa olla pitkin lukuvuotta nykyisenkaltaisen hetkellisen ison ponnistuksen sijaan.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Ei kommenttia.

Teuvan kunta

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Olisi hyvä pystyä huomioimaan akateemiset taidot monipuolisesti kuin vain yksittäisen kokeen tulokset.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Käytännön taktikointipakosta on hyvä päästä eroon, opiskelijan on reilusti saatava hakea sitä minne ensisijaisesti haluaa.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6**Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.**

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Lisäksi voisi vaatia jonkinlaisen teoreettisen pääsykokeen, jossa mitataan hakijan kirjallista ilmaisutaitoa ja asiakokonaisuuksien hallintaa.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Miten nuori ehtii omaksumaan oppimäärän, joka pitää hallita yo-kokeessa, vaikka vain yhdessä aineessa, mikäli ei sitä ainetta erityisemmin ole opiskellut ammatillisessa koulutuksessa?

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Gaussin käyrän soveltaminen ylioppilastuloksissa on vanhanaikaista ja esimerkiksi valinnaisaineissa tuottaa vääristyneitä tuloksia. Olisi opiskelijoiden kannalta mielekästä päästä paremmin todellista osaamista mittaavan taulukon piiriin.

Lisäksi kehittämisen yhteydessä pitäisi olla suurempi ennakoitavuus mm. tehtävätyyppien painottamisen osalta.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Suomen Adventtikirkko

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Pääsykoekurssien kalliit maksut ja niiden aiheuttama epätasa-arvoisuus on todellista.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Korkeakoulujen ja lukiokoulutuksesta vastaavien yhteistyö ko. alueella on erittäin tärkeää ja sen tulisi palvella opiskelijoiden etua.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

- sähköisten kirjoitusten aikatalutu sopivan tiiviiksi oppilasta ja tilajärjestelyjä varten
- yhteiskunnallisten muutosten huomioiminen ylioppilaskirjoituksissa ja koulutustarvetta suunniteltaessa
- ylioppilastutkinnon merkityksen selventäminen yhteiskunnassa
- yleissivistävän opetuksen ja ylioppilaskirjoitusten kehittäminen ammatillisen opetuksen puolella
- erityistapauksissa mahdollisuus paperikirjoituksiin

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Kalevan lukion kannatusyhdistys ry

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Lukion näkökulmasta olisi tärkeätä saada opiskelijoille mahdollisimman aikaisin tieto niistä hakukriteereistä, joihin heidän täytyy reagoida. Kaikkia ainevalintoja ei tosin vielä 1.vuonna tarvitse välttämättä tietää, koska 1.vuoden opinnot koostuvat lähinnä lukion pakollisista kursseista. Monelle opiskelijalle ja myös huoltajille nykykäytäntö on ollut sekavaa.

Olen samaa mieltä työryhmän kanssa siitä, että samaa osaamista arvioivia pääsykokeita ei olisi järkevä järjestää, mutta toisaalta on huomioitava myös ne, jotka mahdollisesti epäonnistuvat ylioppilaskirjoituksissa.

Yhtäläisiä käytäntöjä korkeakoulujen välille on kehitettävä. Tämä toisi helpotusta opiskelijoiden mietintöihin ja sillä voisi olla vaikutusta myös ohjausten tarpeeseen.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Viittaan edelliseen kohtaani eli en kannata täysin sitä, että korkeakoulujen valinnoissa käytettäisiin pelkästään ylioppilastutkintoa. Sen merkitystä voi lisätä, mutta se ei voi olla ainut mahdollisuus.

Digitaalisuus on ehdottomasti huomioitava hakuprosessissa. Ei voida mennä taakse päin jo saavutetuissa taidoissa. On mahdollista, että hakijoilta pikkuhiljaa häviää kokonaan kirjoittamisen taito, kun lukiot täysin sähköistyvät. Digitalisaation tuomat edut monipuolistavat myös pääsykoekysymysten sisältöä.

Lukudiplomeiden työmäärä on valtava, joten siihen kaivataan arvostusta myös hakuprossien tiimoilta.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Pääsykokeet takaavat mielestäni sen, että opiskelijan motivaatio hakukohdetta kohti on aito. Pelkästään hyvillä ylioppilaskirjoitusten tuloksilla valinnoissa voi tehdä hakuammuntoja.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Hakuprossien kehittämisessä toki kustannuskysymykset ovat tärkeitä, mutta laajemmat vaikutukset on pystyttävä huomioimaan. Kustannukset siirtyisivät kouluille. Nyt on jo näköpiirissä tarpeeksi valmennuskursseja lukiolaisille. Miten huomioidaan ne, joilla ei ole mahdollisuus osallistua valmennuskursseille. Epäilen myös tasa-arvon toteutumista, jos ylioppilastutkinnolle annetaan liian iso kerroin.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Jos painotusten vaikutus hakuvaiheessa on selvillä nuorilla jo lukion aloitusvaiheessa, niin sitä voisi hyödyntää. Tässäkin tulee ongelmakohtia huomioiden myöhäisheränneet.

Aikaisempiin kohtiin viitaten, en kannata järjestelmää, joka pakottaa uusimaan ylioppilaskirjoituksia.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Pitkän valmentautumisen väheneminen lyhyesti sanoen kuulostaa hyvältä, mutta haittavaikutukset pitäisi olla näkyvissä, ennen kuin voi suoraan antaa kannatusta.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

pääsääntöisesti, askaruttaa. Valintojen kokonaisuus pitää olla selville, ennen kuin voi arvioida sen motivointivaikutusta.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

... ei ole täysin tasa-arvoista.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Oikeusturva täytyy huomioida.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Toissijainen valintamenettely on kannatettava, tosin nimitys on huono.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Ylioppilastutkinnon painoarvon lisääntyessä pisteytys täytyy tietenkin olla hyvissä ajoin selvä.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Jos tietyt aineet koetaan ongelmalliseksi, niin parannusehdotus on hyvä. Tässäkin on huomioitava ne, jotka motivoituvat myöhemmin.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Eriarvoistaako ryhmiin jakaminen?

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

-ei kommentoitavaa

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltuvuus on erittäin tärkeä huomioida.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Tutkimusnäkökulma on aina kannatettava.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Perusteellista työtä oli tehty tärkeästä asiasta.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Nykyinen malli tuli liian ”varkain” kouluihin. Ensin pitäisi saada rauhassa jalkautua sellaisiin toimiin, joita ylioppilaskokeissa tarvitaan. Koetyyppien kehittämiseen pitäisi käyttää aikaa. Resursseja pitäisi saada kouluihin mm. opettajienkoulutusta ajatellen.

Aikatauluun on kiinnitettävä huomiota. Uusia kehittelyideoita ei voi heittää yhtä aikaa muiden suurien uudistusten kanssa. Kehittämistä lienee sisällöissä. Huomioitava, että digitaalisuus ei ole itseisarvo.

Uudistukset tuotava julki vasta, kun niitä kokeiltu käytännössä.

Matematiikka ei saisi A-osankaan osalta kehittyä rasti ruutuun systeemiksi. Miten huomioidaan isot massat kielten kokeiden eri variaatioissa. Miten suuret lukiot selviävät suullisten kurssien lukumäärien kasvusta?

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Kajaanin lukio

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

3

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

ammattiopisto Livia

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Erilaiset hakukäytännöt tuottavat helposti virheitä ja sekaannuksia.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Vähentää stressiä opiskelijoilla, kun ei kahta testiä samana vuonna.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Huoli niistä opiskelijoista, joilla jostain syystä yo-tutkinnossa menestyminen ole hyvää tai lukio-opintojen menestyksen tasoista.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tas-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Valmennuskurssit samana keväänä kuin yo-kokeet. Onko korotusmahdollisuus aikaisintaan syksyllä?

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Tiedotus vaatimuksista korkeakouluopintoihin tulee korostumaan jo lukioon pyrittäessä. Miten huomioidaan opiskelijoiden nuori ikä tärkeitä valintoja tehtäessä? Onko motivaatio sama kuin 3 v myöhemmin? Ammatilliselta puolelta tulevilla tärkeää osaamista, joka tulisi huomioida. Myös ammatillinen osaaminen osoittaa motivaatiota.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Helpottaa raskasta yo-kevättä.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Miten saadaan koko osaaminen otettua huomion, eikä vain yo-kokeissa osoitettu osaaminen?

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Miten taataan luotettavuus tutkinnon suorittaneiden osaamisesta?

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Valintojen merkitys korostuu lukio-opintoja aloitettaessa.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Avoin korkeakoulujärjestelmä ollut hyvä järjestelmä.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin.

Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Onko motivaatio riittävä tehtäessä valintoja lukioon pyrittäessä? Nuoret eivät usein ajattele asioita 3 v päähän.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammatillisella puolella on usein osaamista, joka kertoo sekä motivaatiosta että suoriutumisesta korkeakouluopinoista.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

En kannata yo-koetta ammatillisen tutkinnon suorittaneille edellytyksenä korkeakouluopinnoille.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltuvuuden määrittely on tarpeellista.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista:

Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Tutkimus on tarpeen, jotta saamme oikeat opiskelijat oikeaan paikkaan ja oikeaan aikaan.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Miten yo-tutkinnon arvosanoihin voitaisiin huomioida hyvin menneet lukion 3 vuoden opinnot. Epäonnistuminen yo-kokeessa ei välttämättä kerro koko totuutta

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur skn

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Information om urvalskriterier till högskolor bör vara kända på förhand så studerande gör rätt kursval inför kommande yrkesval. Rapporten ger sken av att gymnasiets sista år skulle vara tungt och krävande. Kan konstateras att gymnasiet de facto är 2 ½ årigt i dagens läge.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Gymnasiet kommer enligt rapporten att utvecklas särskilt som huvudrekryteringskanal för högskolorna trots att 27% av sökande kommer från yrkesutbildningen.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Rekryteringen från andra stadiet ska basera sig på den kunskap som inhämtats på andra stadiet.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5**11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? ***

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6**Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.****13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? ***

3

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

3

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus-

ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 5

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Yrkesutbildarnas representant bör vara med i arbetet.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

5

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Varför svenska i exemplet?

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Yrkesutbildarnas representant bör vara med i arbetet.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13**39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista**

Avsaknaden av svenskt förslag och förfrågan är stor brist i avgivandet av rapporten.

Kommer denna ändring att leda till att vägen till högskolestudier stängs för den del av befolkningen som väljer yrkesutbildning efter grundskolan?

Väldigt elitistiskt tänk i urvalen, finns det tid för gymnasiestuderande att mogna under gymnasietiden.

Hur är tänkt med vuxnas antagning till högskolorna?

Finns det orsak att bilda yrkesgymnasier i Finland.

Hur beaktas kombistudenter?

Risk att gymnasiet blir för akademiskt inriktat på bekostnad av övrigt kunnande.

Unga hamnar i gymnasiet att redan från inledandet av gymnasiestudierna välja "rätt" för att komma in i högskolan till ett kommande yrkesliv de egentligen saknar kunskap om.

Stadgande om behörighet för fortsatta studier på tredje stadiet efter genomgången yrkesutbildning på andra stadiet får inte vara en död bokstav. Möjligheten till vidare studier måste i praktiken också kunna förverkligas. Vi omfattar SAKKI och SAMOK organisationernas ställningstagande där de konstaterar att de nu föreslagna åtgärderna för antagning till högskolor görs på yrkesutbildades bekostnad.

SÖFUK konstaterar att Finlands framgång och välstånd bygger på ett jämlikt samhälle där alla kan lyckas!

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Oulun seudun koulutuskuntayhtymä

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Valintamenettelyjen nykytila ja johtopäätökset kuvataan pääosin hyvin. Väylä toisen asteen

ammattillisesta koulutuksesta jää valittavan vähälle huomiolle ja siihen tarvitaan lisähuomiota.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Kuvaus ja johtopäätökset vastaavat näkemystämme pääosin. Raportin laadinnan lähtökohta on ylioppilastutkinnon hyödyntämisessä, joten raportissa ei liiemmin oteta kantaa muita väyliä tulevien hakijoiden osalta, erityisesti ammatillista väylää korkea-asteelle tulevien osalta.

Ylioppilastutkinnossakaan ei mitata kaikkia ylemmässä tutkinnossa ja varsinkaan työelämässä

tarvittavia valmiuksia. Ylioppilastutkinto antaa rajatusti tietoa tutkinnon suorittaneen osaamisesta. Lukion päättötodistuksen saavuttanut ei-ylioppilas on hakujärjestelmän suurin väliinputoaja.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

"opiskelijavalintojen tulee pääosin perustua toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamistasoon, eikä esimerkiksi pääsykoekirjoita opiskeltaviin korkeakouluopintoihin kuuluviin sisältöihin." on kannatettava periaate.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Tarkastelussa ei oteta huomioon niitä korkea-asteelle hakijoita, jotka hakeutuvat koulutukseen vasta myöhemmin, kesken työuran, tai ammatillista väylää. Erityisesti on turvattava ammatillista väylää tulevien yhdenvertainen kohtelu.

Kaikki ylioppilaitaan eivät heti lukion jälkeen halua/hakeudu korkea-asteelle. Valintajärjestelmän tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta on varmistettava,

että järjestelmä kohtelee hakijoita oikeudenmukaisesti esimerkiksi hakijaryhmittäin ja että järjestelmä tukee elinikäistä oppimista.

Eri koekertoilla suoritettujen ylioppilaskokeiden vertailukelpoisuuden varmistamiseen on raportissa kiinnitetty huomiota, tämä on kannatettavaa.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Ammatillisen koulutuksen suorittaneiden valintoja tulee selvittää mietinnössä esitettyä paljon tarkemmin. Esitys jatkotyöstä on erittäin kannatettava.

Valintaperusteissa tulee säilyttää jonkinlainen pysyvyys ja niiden tulee toimia kannusteina toisen asteen koulutuksessa menestymisessä. Valintajärjestelmän lähtökohtina on syytä säilyttää tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus sekä elinikäisen oppimisen mahdollistaminen.

Raportissa on esitetty toive, että valintaperusteiden suunnittelua ja valintojen toteuttamista helpottaisi, jos ammatillisen koulutuksen todistuksista olisi olemassa keskitetyksi tietoa. Valmisteilla oleva KOSKI-tietovaranto tulee helpottamaan tätä.

Mikäli "toinen mahdollisuus" ja siihen liittyvä arvosanojen korottaminen olisi mahdollista vain ylioppilastutkinnon kokeita uusimalla, olisiko tämä toimiva tapa myös kesken työuran korkeakouluun hakevilla, siis jopa muutama kymmenen vuotta ylioppilastutkinnon jälkeen?

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Kunhan kaikia, myös ammatillista väylää hakevia hakukelpoisia hakijoita kohdellaan yhdenvertaisesti (esim. hakuryhmittäin) ja oikeudenmukaisesti.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

-

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Kaikilla hakukelpoisilla, myös ammatillisilla hakijoilla on oltava mahdollisuus tulla valituksi korkea-asteelle. Valinnoissa sivuutetaan lähes puolet ikäluokasta, mikäli valinta perustuu "valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksiin".

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Myös muuta kuin lukioväylää tulevien on tiedettävä heitä koskevat valintaperusteet ajoissa, eikä valintaperusteita ole syytä muuttaa vuosittain. Valintaperusteiden pysyvyys helpottaa myös ammatillista väylää tulevien hakijoiden ohjausta, motivaation säilymistä ja jouhevampaa siirtymistä korkea-asteelle. Pysyvyys valintaperusteissa tukee myös myöhemmin elämän aikana korkea-asteelle

hakeutumista.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Kunhan kaikilla hakukelpoisilla hakijoilla niin lukiosta kuin ammatillista väylää tulevilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 5

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

-

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

-

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

KYLLÄ!

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Raportin mukaan akateemisesta osaamisesta ei ole varmuutta ylioppilastutkinnonkaan jälkeen (raportti s. 57). Vaikka monet ammatillisen tutkinnon suorittavista suorittavat opintoihinsa liittyen myös ylioppilastutkinnon, valintajärjestelmä ei kohtele hakukelpoisia hakijoita yhdenvertaisesti, mikäli myös ammatillista väylää tulevilta edellytetään ylioppilastutkinnon kokeen/kokeiden suorittamista.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

-

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

-

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Ja tutkimukseen on sisällytettävä KAIKKIEN hakukelpoisten hakijoiden valintojen onnistuminen ja kokeiden ym. merkitys.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Yliopistojen aloittavista 4 % on aloittanut opintonsa kaksoistutkinto (ylioppilastutkinto ja ammatillinen tutkinto) pohjakoulutuksenaan.

Ammattikorkeakoulututkintoon johtavasta koulutuksesta paikan vastaanottavista 35 % on ollut taustaltaan ammatillisen perustutkinnon, kouluasteen, opistoasteen tai ammatillisen korkea-asteen tutkinnon suorittanut. Ammatillisen koulutuksen jälkeen ammattikorkeakoulututkinnon

suorittaneita pidetään yleisesti haluttuina työntekijöinä. Kelpoisuussäätelyn mukaisesti myös yliopistojen koulutuksiin pitää olla mahdollisuus hakeutua ammatillista väylää pitkin.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

-

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Suomen Liikemiesten Kauppaopisto/Helsinki Business College Oy

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Huomioitavaa on, että ylioppilastutkinnon suorittaneista osa suorittaa myös ammatillisen koulutuksen (perustutkinto, ammatti- tai erikoisammattitutkinto) ennen pääsyä jatko-opintoihin. Ammatillista osaamista ja sen tuomaa lisäarvoa jatko-opintoihin haettaessa ei tällä hetkellä hyödynnetä yhtenäisesti ja täysimääräisesti. Ammatilliselta puolelta jatko-opintoihin hakeutuvilla on jo selkeä ammatti-identiteetti, he ovat motivoituneempia ja haluttuja työntekijöitä valmistuessaan.

Jatko-opintojen sujuvoittamista edistävät toimenpiteet eivät ole toimineet toivotulla tavalla: väli vuosia pitävien määrä on kasvanut jo 68%.

Esimerkiksi Suomen Liikemiesten Kauppaopistossa kolmannes opiskelijoista on ylioppilastaustaisia (opiskelijoita ops-perusteisessa noin 2100). Meillä aloittaa myös vuosittain noin 100 kaksoistutkinto-opiskelijaa, joiden laaja-alaista - sekä akateemista että ammatillista osaamista - ei huomioida riittävästi jatko-opintojen valintamenettelyssä.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Toisen asteen yleisestä jatko-opintokelpoisuudesta on pidettävä kiinni, ettemme tee koulutuksellisia "umpiperiä". Nykyisen järjestelmän etuna on se, että on monia väyliä jatkaa opintojaan. Tästä mahdollisuudesta on huolehdittava jatkossakin.

Ylioppilastutkinnon digitalisointi on kannatettava asia. Samoin ylioppilaskokeiden tehtäväpankki.

Lukiodiplomin rinnalle esittäisin ammattidiplomia ammatillisen koulutuksen suorittaneille (mm. liikunta, yrittäjäyys, tieto- ja viestintäteknikka, media). Tämä olisi myös osana koulutuksellista tasa-arvoa.

Kaksoistutkinnon suorittaneet tulisi paremmin huomioida jatko-opintoihin haettaessa. Heillä on sekä akateemiset että ammatilliset perusvalmiudet.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Luvussa 4 todetaan sivulla 42, että ”yhteiskunnallisesta näkökulmasta olennaista on mahdollisimman sulava siirtyminen koulutusasteelta toiselle ja sieltä edelleen työelämään. Hakijan näkökulmasta valinnan tulisi olla tasa-arvoinen ja sujuva.”

Toisen asteen näkökulmasta on huolehdittava sekä yleissivistävän (lukio) että ammatillisen hakumenettelyn tasa-arvoisuudesta ja sujuvuudesta. Työryhmä myös toteaa, että korkeakoulujen opiskelijavalinnan tulee pääosin perustua toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamistasoon. Tämä puoltaa vahvasti monipuolisten ja erilaisten jatkokoulutusväylien mahdollistamista sekä suoravalintaa. Yleissivistävältä puolella saadaan vahvemmat akateemiset valmiudet ja ammatilliselta puolelta vahvemmat ammatilliset ja työelämävalmiudet sekä alan kannalta relevantit perustaidot. Jatkokoulutusväylien avulla voidaan huomioida saavutetut osaamiset ja täydentää puuttuvia valmiuksia.

s. 43 "Mikäli korkeakouluilla on tarve arvioida osaamista, joka ei kuulu ylioppilastutkintoon, tulisi käyttää mahdollisimman paljon hyödyksi muita olemassa olevia näyttöjä." Tässä hyödynnettävä myös ammatillisen puolen ammattiosaamisen näytöt ja kehitettävä lukiodiplomien rinnalle ammattidiplomeja.

s. 46 tärkeä huomio on soveltuvuus alan opintoihin ja ammattialalle. Kumpaa näkökulmaa painotamme ja kumpi vastaa tulevaisuuden osaamis- ja ammattitaitovaatimuksiin? Toivottavasti soveltuvuus opintoihin (opetusmenetelmät, oppimisympäristöt ja osaamistavoitteet) pysyy nykyisen teknologisen kehityksen, megatrendien ja ammattialojen muutoksen mukana!

s. 47 motivaatio ja opintojen edistyminen. Toivottavasti tilastoista selviää myös se, että miten ammatilliselta puolelta jatko-opintoihin hakeutuvien opinnot etenevät ja mikä on heidän motivaationsa. Oma näkemykseni on se, että ammatilliselta puolelta jatko-opintoihin hakeutuvilla on selkeämpi kuva opiskeltavasta alasta, hyvät ammatilliset perusvalmiudet sekä motivaatio. Haasteena ovat akateemiset valmiudet, joita tulisi tukea etenkin opintojen alussa.

s. 48 Opintojen ohjaukseen tulisi selkeästi panostaa enemmän ja tiedottaa riittävän ajoissa erilaisista mahdollisuuksista ja valintojen merkityksestä. Monet toimialat, ammatit ja tehtävät ovat murroksessa. Samoin koulutusjärjestelmä, joten opintojen ohjaus on haasteellista.

MOOC-kurssien osalta kansantaloudellisen tehokkuusajattelun nimissä toivoisin keskitettyä yhteistä alustaa, jossa voisi suorittaa ja osoittaa oman oppimiskykynsä ja aikataulunsa mukaisesti osaamista riippumatta siitä, millä kouluasteella on. Näin mahdollistaisimme jokaisen yksilöllistä ja sujuvaa etenemistä ammattiin ja työelämään. Kannatan keskitettyjä valtakunnallisia järjestelmiä opintohallintoon ja osaamisen näytöt mahdollistavaan oppimisympäristöön.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Koulutuksellisen tasa-arvon nimissä selvitys olisi pitänyt tehdä koko toisen asteen koulutuksesta laajemmin, huomioiden samanarvoisena myös ammatillinen koulutus.

Nuorille mahdollisimman aikaisessa vaiheessa mahdollistettu monialainen työkokemus ja käytännön työ vähentävät virhevalintoja, etätietoisuutta ja kustannuksia ja edistävät opintoihin sitoutumista, niiden edistymistä ja motivaatiota.

Luommeko järjestelmää, joka mahdollistaa mahdollisimman helpon "ajelehtimisen" koulutustasolta toiselle ymmärtämättä vielä lainkaan työelämän dynamiikasta ja muuttuvista osaamistarpeista?

Kannatan pääsykoe- ja valintajärjestelmien vähentämistä ja päällekkäisyyksien karsimista, mutta esitän, että pidämme huolen, ettemme tee koulutuksellisia "umpiperiä" ja mahdollistamme monipuoliset hakuväylät, polkuopinnot ja suoraväylät erilaisiin tilanteisiin. Epätyypilliset työsuhteet ja uranvaihdot tulevat olemaan jatkossa entistä yleisempää. "Toisen mahdollisuuden" -hakijoiden hakuväylät on huomioitava,

Ylioppilastutkinnon painottaminen jatko-opintoihin pääsyssä tulee varmasti lisäämään tarjontaa ja valmennusta ylioppilastutkintoihin. Koulutuksellista tasa-arvoa voi pyrkiä edistämään, mutta markkinatalous toimii omalla logiikallaan ja yhteiskunnallinen eriarvoisuus on kasvamassa.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Peruskoulusta tulevien osaamistaso on laskenut, mikä pitää huomioida sekä toisella asteella että tämän jälkeisissä jatko-opinnoissa. Tässä olisi tarkemmin analysoitava kysynnän ja tarjonnan kohtaamista. Kehittämisessä voitaisiin myös hyödyntää asiakaskokemuksen ja palvelumuotoilun menetelmiä.

Jatko-opintoihin haun valintakriteerit tulisi määritellä pitkäjänteisesti ja selkeästi. Kriteerit tulisi määritellä ei valintaväylistä ja erilaisiin polkuopintoihin tuleville huomioiden koulutuksellinen tasa-arvo. Kannatamme toisen asteen tutkinnon - sekä yleissivistävän että ammatillisen itsensä käytön jatko-opintoihin haun ensisijaisena vaihtoehtona.

Ylioppilastutkinnon arvosanojen erottelussa on haasteena eri vuosina hakevat ylioppilaat. Miten toisen vuoden skaalaus pätee toiseen vuoteen? Kannatan kuitenkin vaihtoehtoa C, joka kertoo suhteellisesta osaamisesta saman vuoden koesuorituksiin.

Voiko ylioppilastutkinnon suorittanut jatkossa hakea myöhemmin suoritettulla ammatillisella tutkintotodistuksella? Ja miten tämä määriteltäisiin. Monet ylioppilastutkinnon heikommilla arvosanoilla suorittaneet suoriutuvat ammatillisesta koulutuksesta erinomaisin arvosanoin osoittaen ammatillisen kasvunsa ja osaamisensa työelämässä.

6.3. Ammatillisen koulutuksen tai pelkän lukion oppimäärän suorittaneet. Ammattikorkeakouluihin hakevista lähes puolet tulee ammatilliselta puolelta (35% ammatillinen, 4% kaksoistutkinto ja 7% ammatti- tai erikoisammattitutkinto). Monet ylioppilastutkinnolla hakevat ovat suorittaneet myös ammatillisen tutkinnon, miten tämä "kaksoistutkinto" on tilastoitu?

s. 61 "Korkeakoulujen tulee järjestää kaikille lain mukaan kelpoisille väylä koulutuksiinsa." Tästä on huolehdittava!

Kannatamme monipuolisia väyliä, polkuopintoja ja suoravalintaa erilaisten osaamisten ja yksilöllisten valintojen mahdollistamiseen. Ammatillisen osaamisen arvostusta tulisi nostaa valintaperusteissa.

Koulutuksellisen tasa-arvon nimissä ammatillisen koulutuksen ammattiosaamisen näytöt tulisi nostaa tasa-arvoiseksi valintaperusteeksi jatko-opintoihin hakeutumisessa. Jos ylioppilastutkinnot tulevat maksullisiksi, niin samoin tulisi valintaperusteisiin tulla myös maksullisia ammatillisia näyttöjä.

Meidän tulee huolehtia monipuolisesta tulevaisuuden osaamisesta, tarvitsemme akateemisen osaamisen rinnalle myös vahvaa ammatillista soveltavaa ja kehittävää osaamista.

Kannatamme KOSKI-tietovarannon hyödyntämistä helpottamaan opiskelijavalintoja ja laskemaan erilaisia keskiarvotietoja.

Kannatamme "toisen mahdollisuuden" tarjoamista koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseksi. Erilaiset polkuopinnot ja väylät monimuotokoulutukseen mahdollistavat työelämässä olevien jatkokouluttautumisen.

Kannatamme seuranta- ja tutkimusta koulutuksellisen sukupuolisen tasa-arvon kehittymisestä.

Korkeakoulun valintakriteereillä voidaan varmasti jonkin verran ohjata nuorten valintoja, mutta haasteellista se on. Tutkintojen asema voi myös horjua toimi- ja ammattialojen murroksessa, jos työelämä ei saa riittävän nopeasti tarvitsemaansa työvoimaa.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Kannatamme selkeämpää opiskelijavalintaa ja päällekkäisyyksien karsimista. Huomioitavaksi kuitenkin monipuoliset väylät ja polkuopinnot, suoravalinta ja ajoitus.

Huomioitavaksi myös kysynnän ja tarjonnan tilanne. Tähän hyvä saada lisää tietoa ja näkemystä. Huomioitava myös tulevaisuuden osaamistarpeet ja jatko-opintoihin hakeutuvien osaamisen lähtötilanne. Koulutuksellinen tasa-arvo on varmistettava ja vältettävä koulutuksellisia "umpiperiä".

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Valintakriteereissä huomioitava tasapuolisesti mahdollisuudet hakeutua toiselta asteelta (ammattillinen ja lukio) jatko-opintoihin. Koulutusjärjestelmän tehokkuuden kannalta esitettävä toimintamalleja, joissa voidaan osoittaa omaa osaamistaan ja edetä omaa tahtiaan tasolta toiselle koulutusjärjestelmässä (tutkinnot, diplomit, ammattiosaamisen näytöt, MOOC).

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Vuoteen 2020 mennessä on tiukka aikataulu, mutta sopii ammatillisen lainsäädännön muutosaikatauluun. Selkeät valintaperusteet ja aikataulut mahdollisimman aikaisessa vaiheessa tiedoksi. Turvattava monimuotoiset väylät, polkuopinnot ja suoravalinta.

Osaaminen nostettava tasapuolisesti (ammattillinen ja lukio) ensisijaiseksi valintakriteeriksi.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Sekä ammattiopintoihin että lukio-opintoihin tuleville tasapuolisesti tietämys valintakriteereistä.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Kannatamme esitystä.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Huomioitava ammatillinen koulutus. Ylioppilastutkinnon ja ammatillisten yhteisten tutkinon osien vastaavuudet. Ei eriyttämistä!

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Kannatamme ennakoitavuutta, pitkäjänteisyyttä ja selkeyttä.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Kannatamme lämpimästi, koulutuksellinen tasa-arvo huomioitava!

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ylioppilastutkinto ei voi olla ainoa valintakriteeri toiselta asteelta. Mahdollistettava monipuoliset väylät ja molempien toisen asteen väylien osaamisen huomiointi.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Kannatetaan. Soveltuvuus opintoihin vai työelämään ja miten priorisoidaan? Selvitys ammatillisen puolen tutkinnon suorittaneiden motivaatiosta ja opintojen etenemisestä myös kannatettavaa.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Kannatetaan

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Kannatamme esitystä.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Tulevaisuuden osaamistarpeiden ennakoinnin kannalta eri koulutusasteiden lokerointi ja erilliset selvitykset eivät edistä kokonaistaloudellista suunnittelua ja yhtenäisen käsityksen muodostumista muutosten kokonaistavoitteista ja suunnasta.

Olisimme toivoneet toisen asteen yhteistä selvitystä tai edes ammatillisen toisen asteen edustusta työryhmässä. Ammatillisen koulutuksen järjestäjistä löytyy myös edustajia, jotka vastaavat myös lukiokoulutuksesta.

Kysely on kattava ja työläs. Toivoisimme järjestelmiin, joihin näitä lausuntoja pyydetään, mahdollisuutta välitallennuksiin.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Digitaalisuuden hyödyntäminen on ehdottomasti hyvä asia. KOSKI-tietovarannon hyödyntäminen opiskelijavalinnoissa on myös kannatettavaa.

Kansantaloudellisesti oli tehokkaampaa kehittää koulutusjärjestelmään keskitettyjä tietojärjestelmiä (mm. opintohallinto, oppimisympäristöt ja -materiaalit, opintojen suoritukset).

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Keski-uudenmaan koulutuskuntayhtymä

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Työryhmän ehdotus siitä, että korkeakoulujen on kehitettävä edelleen yhtenäisempiä käytäntöjä opiskelijavalintoihin ja myös koulutuksesta tiedottamiseen pidetään kannatettavana.

Esitys siitä, että pääsykokeita painottava järjestelmä on nykytilassa liian monimutkainen pitää paikkansa.

Jos painotetaan ainoastaan todistusvalintaa, niin tässä tulee ottaa huomioon se, että ammatillisen koulutuksen suorittaneille ei tule tilannetta, että he eivät voi päästä opiskelemaan korkeakouluihin.

Todistusvalinnassa pitää ottaa huomioon ammatillisen tutkinnon suorittajien todistukset ilman, että opiskelijoiden täytyy suorittaa erikseen ylioppilastutkinnon arvosanoja. Tämä on tärkeää, jotta ammatillisen tutkinnon suorittajat ovat tasavertaisessa asemassa ylioppilastutkinnon suorittaneisiin.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Akateemiset taidot, jotka ovat tulleet ammatillisen väylä opiskelijoille yhteisten aineiden kautta ovat riittävät ammattikorkeakouluopintoja varten.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Toisen asteen koulutusta tulisi tarkastella kokonaisuutena eikä pelkästään lukio-opiskelun ja ylioppilastututukinnon suorittamisen näkökulmasta vaan ottaen huomioon heli alkuvaiheessa ammatillinen koulutus.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastututukinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

4

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista

näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai

kolmea ylioppilastututukinnon koetta myös ammatillisen tututukinnon suorittaneilta ei pidetä kannatettavana.

Usein ammatillisen tututukinnon suorittaneet opiskelijat eivät jatka valmistuttuaan suoraan korkeakouluun vaan menevät hetkeksi töihin. Näissä tapauksissa hakeutuminen korkeakouluopintoihin ei olisi mahdollista, jos ensin pitäisi suorittaa lukio-opintoja. Käytännössä tämä estäisi monen opiskelijan korkeakouluopinnot.

Yleinen jatko-opintokelpoisuus on säilytettävä ammatillisesta koulutuksesta valmistuneilla. Hakeutumisen kriteerinä ei voi olla ylioppilaskokeiden suorittaminen, sillä se on vastoin nykyistä lainsäädäntöä.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.**13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? ***

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ammatillisen koulutuksen ja ylioppilastutkinnon suorittamisen jälkeinen hakeutuminen ammattikorkeakouluhin tulee olla tasa-arvoista niin, että kumman tahansa tutkinnon suorittanut on hakutilanteessa tasa-arvoisessa asemassa. Kummankin toisen asteen koulutuksen tulee jatkossakin antaa jatko-opiskelukelpoisuus suoraan ilman erillisiä lisäkokeita. Toisen asteen kummankin väylän tulee olla tasa-arvoinen keskenään.

"Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella." Tässä ei myöskään toteudu tasa-arvoinen kohtelu toisen asteen opiskelijoiden kesken, jos suurin osa opiskelemaan valittavista tullaan valitsemaan ylioppilastutkinnon kokeen perusteella.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

4

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Tässä ei ole otettu kantaa ollenkaan miten ammatillisen tutkinnon suorittanut valmistautuu ja suunnitelee opintojaan opintojensa alkuvaiheessa.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

4

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Tässä ei ole otettu kantaa ollenkaan miten ammatillisen tutkinon suorittanut valmistautuu ja suunnitelee opintojaan opintojensa alkuvaiheessa.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 4

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Millainen pisteytysmalli on tarkoitus tehdä ammatillisen tutkinnon suorittaneille?

Miten tullaan ottamaan huomioon yhteisten aineiden arvosanat?

Miten tullaan ottamaan huomioon kyseisen ammattikorkeakoulun ammattialan osalta se ammatillinen perustutkinto mikä on hakijalla suoritettu? (esim. miten otetaan huomioon moottorikäyttöisten pienkonekorjaajien osaamisen pisteytys heidän hakiessa autotekniikan insinööriksi?)

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

4

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Miten on ajateltu ottaa huomioon ammatillisen koulutusken suorittaneet?

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Miksi tähän valmistelutyöhön ei ole otettu mukaan ammatillisen koulutuksen järjestäjiä heti alusta.

"Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella." Ehdottomasti.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Esitys on lain vastainen, koska ammatillien peruskoulutus antaa jo sinänsä yleisen jatko-opiskelikelppoisuuden.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13**39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista****Ylioppilastutkinnon kehittäminen****40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä****41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)****Korpisaaren säätiö****Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset**

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

4

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

”Tuhannet nuoret aloittavat yliopisto-opinnot vuosittain avoimessa yliopistossa ja kansanopistossa. Opiskelijat tekevät yliopistoaineiden perusopintoja ja kieli- ja viestintäopintoja sekä parantavat akateemisia taitoja ja opiskelunvalmiuksia. Lisäksi he tarkentavat opinto-ohjauksessa hakukohteitaan korkeakouluissa.”

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

4

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

”Ylioppilastutkinto mittaa puutteellisesti opiskelijan valmiuksia korkeakouluopintoihin ja työelämään sen jälkeen. Tutkinto on edelleen hyvin kielipainotteinen. Reaaliaineiden osalta ja puhumattakaan taito- ja taideaineista ylioppilastutkinto on niukka tai olematon. Tärkeitä vuorovaikutustaitoja se ei mittaa

ollenkaan. Pelkästään teoreettisesti suuntautuneet tytöt menestyvät, muut kyvyt jäävät huomiotta. Esimerkiksi hyvältä lääkäritä vaaditaan hyvin monipuolisia henkilökohtaisia kykyjä ja taitoja.”

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

” Korkeakoulutuksessa tarvittavat akateemiset ja teoreettiset taidot esimerkiksi ajattelun ja ongelmanratkaisun taidot, kirjallinen ilmaisu, matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, kielitaito ja looginen päättelykyky opitaan usein vasta lukion ja korkeakouluopintojen nivelvaiheessa. Valtaosa suoraan lukiosta tulevaista opiskelijoista on täysin raakileita akateemisiin opintoihin. He oppivat opiskelutaidot esimerkiksi kansanopistossa, suorittaessa avoimen yliopiston opintoja tai valmistautuessaan pääsykokeisiin. Opiskelijat antavat itse suoraan tämän palautteen.

Myös yliopistot arvostavat kansanopistoissa saatuja opiskelutaitoja. Tutkimusten perusteella opiskelijat valmistuvat kansanopiston käytyään yliopistosta nopeammin kuin päästessään sinne suoraan lukion jälkeen.”

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

”Ylioppilastutkinnon painottaminen korkeakoulujen valintakokeissa ei itsessään lisää opiskelupaikkoja. Korkeakoulujen ulkopuolelle jää sama määrä ylioppilaita kuin aiemminkin. Ylioppilastutkinnon korostaminen opiskelijavalinnoissa ei nopeuta keskimääräistä opiskelupaikan saantia tai valmistumista korkeakoulusta. Nurinkurisesti korkeakouluihin hakevat saattavat parannella ylioppilaskirjoitusten arvosanoja vielä vuosia ylioppilaaksi valmistumisen jälkeen.

Hakijoille, korkeakouluille ja myös koko yhteiskunnalle järkevämpää olisi, jos aika käytettäisiin avoimiin korkeakouluopintoihin. Kun opiskelu avoimessa kannattaisi aloittaa käytännössä heti lukion jälkeen, valmistuminen korkeakoulusta nopeutuisi aidosti.”

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

4

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

”Kun ylioppilastutkinnon tulosta pilkotaan nykyistä hienojakeisemmaksi, siitä seuraa vain raastava kilpailu lukiolaisten kesken. Aikana jolloin heistä tulisi kasvaa hyviä ihmisiä ja kunnon kansalaisia.

Ammatillisen koulutuksen opiskelijoita ohjataan vain ammattikorkeakoulun, vaikka heille pitäisi taata yhtäläiset mahdollisuudet myös yliopistoon.

Ns. ”toinen mahdollisuus” pitäisi irrottaa kokonaan yo-tutkinnosta ja varata siihen vähintään puolet opiskelupaikoista. Se olisi viisainta sitoa avoimen yliopiston opiskeluun. Esimerkiksi järjestämällä pääsykokeet oppiaineen perusopintojen (25op) sisällön pohjalta. Tällöin opiskelut etenisivät välittömästi ja

järjestelmä takaisi tasa-arvoisen mahdollisuuden opiskelupaikkaan korkeakouluun kaikille hakijoille koulutustaustasta riippumatta.”

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

4

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

”Ylioppilastutkintoon nojaavan opiskelijavalinnan rinnalla pitää olla riittävän laaja valintatapa, joka korostaa valmentautumista, esimerkiksi oppiaineen perusopinnot avoimessa yliopistossa pääsykoemateriaalina.”

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

4

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

”Mikäli valinnat nojaavat pääasiassa toisen asteen osaamiseen, osa nuorista kertaakaan opintoja vielä monta valmistumisen jälkeen. Valintajärjestelmän pitäisi ohjata opiskelijat opiskelemaan välittömästi korkeasteen opintoja.”

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

4

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

”Enintään puolet korkeakoulujen opiskelijoista kannattaa valita toisen asteen todistusten perusteella. Yksilukion paha ongelma on liiallinen yo-tutkinnon painotus. Laaja sivistystehtävä kapenee entisestään. Erityisesti pojille suuri ongelma.”

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

3

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

”Avoimen yliopiston opintoihin perustuva valintajärjestelmä pitäisi olla rinnakkainen ei toissijainen. Sille pitäisi varata vähintään puolet valintakiintiöistä. Opiskelijalta edellytettäisiin korkeakoulun oppiaineen perusopinnot avoimessa yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. Opiskelupaikat jaettaisiin joko avoimen suoritusten arvosanojen tai niihin nojaavien pääsykokeiden perusteella.

Avoimen yliopiston opintoja opiskelevat jo nyt tuhannet yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen ulkopuolelle jääneet nuoret opiskelijat kansanopistoissa, tämän lisäksi voisi laajentaa verkkotarjontaa. Kokemuksesta tiedetään, että vain harva lukion tai ammatillisen koulutuksen nuori haluaa opiskella yksin verkossa.”

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

5

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

"Akateeminen osaaminen osoitetaan paremmin avoimen korkeakoulun opintosuorituksilla kuin ylioppilaskokeella."

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

3

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

"Soveltuvuuskokeet ovat perusteltuja erityisesti opettajankoulutuksen opiskelijavalinnoissa."

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

5

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

”Raportti ei huomioi kansanopistojen merkitystä ollenkaan, vaikka tuhannet nuoret opiskelevat niissä toisen asteen korkeakoulun välisessä nivelvaiheessa. Kansanopistot ovat tehneet vuosikymmenten ajan menestyksellä yhteistyötä yliopistojen kanssa siten, että akateemiset taidot ovat kehittyneet avoimen yliopiston opintojen ohessa. Samaan aikaan oma uravalinta on tarkentunut tehokkaan opinto-ohjauksen ansiosta. Kansanopistovuodet ovat nopeuttaneet merkittäväällä tavalla opiskelijoiden valmistumista yliopistosta. Myös korkeakoulut arvostavat kansanopistojen työtä, koska opiskelijoiden korkeakouluvalmius paranee ratkaisevasti opiskeluvuoden aikana.

Mooc –kurseista puhutaan runsaasti, vaikka kokemukset niistä ovat toistaiseksi ristiriitaisia.”

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

”Tutkintoon voisi palauttaa neljä pakollista koetta: äidinkieli, matematiikka, englanti ja yksi reaaliaine.”

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Koulutuksellisen tasa-arvon tulee toteutua korkea-asteen valinnoissa. Koulutuksellisia umpiperiä tai ylimääräisiä sovittuja kiertoteitä ei saa syntyä kouluasteiden välille.

Ammatillisen koulutuksen jatko-opintokelpoisuuden tulee toteutua myös käytännössä.

Nuorten tulee tietää korkea-asteen valintaperusteet toisen asteen (lukio ja ammatillinen) koulutuksen alussa. Nyt valintaperusteet vaihtelevat vuosittain.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

5

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ammatillinen toinen aste esim. merkonomi tai tarjoilija antaa jopa paremmat asiakaspalvelutaidot kuin lukiokoulutus.

Ammattiosaamisen näytön suoritusta ei nykyisin oteta huomioon niissä yliopistohaussa, joissa lukiodiplomista saa pisteitä. (vrt. luokanopettajakoulutus teknisen käsityön lukiodiplomi vs puusepän pt tai kotitalouden lukiodiplomi vs kokki pt)

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Raportti käsittelee vain ylioppilastutkinnon tuottamia akateemisia taitoja, vaikka samassa luvussa on määritelty, että korkeakoulutuksen tulee perustua toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen. Selvitystyö on siis kesken.

Ammatillinen toinen aste antaa osaamista, joka on jäänyt selvittämättä.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Toiselta asteelta korkea-asteelle siirtymisessä tulee olla jatkossa kustannustehokas, mutta tasa-arvoinen tapa, joka huomioi molemmat toisen asteen koulutusmuodot ja ns. "toisen mahdollisuuden."

Eryteisesti tulee huomioida poikien motivaatio hakeutua korkea-asteelle. Toisen asteen arvosanat saattavat jäädä heikoiksi ensimmäisinä vuosina ja heillä usein opiskelumotivaatio herää myöhemmin.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Raportti käsittelee pääosin ylioppilastutkinnon hyödyntämistä korkea-asteen valinnoissa. Ammatillisen toisen asteen suorittaneiden haku ja valinta korkea-asteelle jää selvityksessä huomiotta.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

3

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Tämä selvitys ei anna riittävää kuvaa uusista valintaperusteista. Aikataulu on nykyisten II asteen opiskelijoiden näkökulmasta liian kireä.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Mikäli vain ylioppilastutkinnon antama näyttö huomioidaan korkea-asteen valinnoissa, ehdotus ei ole kannatettava.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Koulutuksellinen tasa-arvo ei toteudu.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

3

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Ammatillinen toisen aste tuottaa osaamista, joka tulisi arvioida korkea-asteen valinnoissa. Henkilökohtaiset polut myös korkea-asteella tulee toteutua.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 3

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Samalla tulee pohtia ammatillisen koulutuksen pisteytysmallit.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

3

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Toisen asteen koulutuksen kokonaisuus on huomioitava.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Kun selvitystyö on tehty ja on esittää selkeät mallit korkea-asteen valinnasta, voi tosiasiallisesti ottaa kantaa.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Kustannustehokkuuden ja laadun huomiointi korkea-asteen valinnoissa on hyvä tavoite.

Raportti ja selvitystyö keskittyy vain ylioppilastutkinnon tuomaan osaamiseen. Suomalaisen koulujärjestelmän tavoite tasa-arvoisesta koulutusmahdollisuudesta on selvitystyön käynnistämisen yhteydessä unohdettu. Ammatillisen toisen asteen koulutuksen väylä jatko-opintoihin tulee turvata.

Raportti on aiheuttanut paljon huolta opinto-ohjaajille, huoltajille ja oppilaille, jotka ovat nyt hakeutumassa toiselle asteelle.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Etelä-Savon Koulutus Oy

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Ammatillisen toisen asteen tutkintojen hyödyntäminen valinnoissa on käsitelty hyvin lyhyesti. Kokonaisuudessaan ammatillisten tutkintojen kautta korkeakouluihin hakeutumisesta pitäisi mielestämme tehdä kokonaan oma selvitys.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Tämän selvityksen perusteella tulee ajatus, että ammatilliselta toiselta asteelta ei olisi suoraa hakukelpoisuutta korkeakouluopintoihin. Selvitys painottuu liikaa lukiosta tiedeyliopistoon ohjautumisen polkuun, eikä päde esimerkiksi ammattikorkeakouluihin hakeutumiseen eikä varsinkaan ammatillisen koulutuksen suorittaneisiin hakijoihin. Ylioppilastutkinnon asemaa ei mielestämme pidä korostaa korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa.

Selvitys korostaa joitain oppiaineita, kun yliopisto- ja korkeakouluopinnot kuitenkin ovat pääsääntöisesti monialaisia ja edellyttävät laaja-alaista osaamista ja loogista päättelykykyä. Korkeakouluopiskelu ei ole pelkkää oppiaineiden tai substanssin osaamista vaan vaatii sosiaalista vuorovaikutusta, käytännön ongelmanratkaisukykyä sekä elinikäisen oppimisen taitoja. Nämä taidot kuuluvat ammatillisen koulutuksen perustaitoihin, joita arvioidaan jokaisessa ammattiosaamisen näytössä ja tutkintotilaisuuksissa, jotka opiskelija näyttää käytännön työtilanteissa.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Ammattillisen koulutuksen suorittajat käyttävät jo avoimen ammattikorkeakoulun polkuopintojen väylää ammattikorkeakouluihin hakeutumisessa ja tätä väylää kehitetään edelleen. Avoimet ammattikorkeakouluopinnot eivät kuitenkaan saa olla ainoa väylä korkeakouluopintoihin ammatillisen koulutuksen suorittaneelle hakijalle. Polkuopintoihin osallistuminen ei ole kaikille mahdollista ammatillisten opintojen aikana ja jos ne suorittaa vasta valmistuttuaan, siirtyminen jatko-opintoihin myöhästyy ja samoin työelämään siirtyminen viivästyy. Tämä taas on vastoin valtakunnallista suuntausta.

Käytännössä ei ole realistista ajatella, että yhden yhtenäisen hakumenettelyn kautta pystyttäisiin hakeutumaan kaikkiin korkeakouluihin. Akateemisten taitojen oppimista tapahtuu myös korkeakouluopinnoissa, niihin ei tarvitse hakijalla vielä olla täydellisiä valmiuksia. Tärkeämpää olisi löytää kaikkien mahdollisten hakijoiden joukosta alan työtehtäviin soveltuvimmat ja alalla työskentelyyn motivoituneimmat hakijat. Paljon puhutaan akateemisesta työttömyydestä ja kysymekin johtuuko mahdollisesti akateemisten työttömyys heikoista työelämävalmiuksista ja alalle soveltumattomuudesta?

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Suomalaisen koulutusjärjestelmän hieno puoli on ollut se, että umpiperiä ei ole. 16-vuotiaana valittu opintopolku ei määritä koko loppuelämää vaan jatko-opintoihin on ollut mahdollista hakeutua sekä lukion että ammatillisen koulutuksen suorittettuaan. Toivomme, että tämä tasa-arvoa ja opiskelijoiden yhdenvertaisuutta korostava malli säilyy edelleen. Uskomme myös, että jopa suurempi osa ammatillisen tutkinnon suorittaneista voisi hakeutua yliopistoihin, jos ammatillisen tutkinnon arvoa korkeakouluvalinnoissa kasvatettaisiin.

Jatkokelpoisuus on jatkossakin oltava ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon suorittaneilla. Kaiken kaikkiaan ajatus siitä, että ammatillisen koulutuksen suorittaneen pitäisi vielä suorittaa ylioppilaskoe todistaakseen kelpoisuutensa korkeakouluopintoihin, ei ole missään tapauksessa yhdenvertaisuusperiaatteiden mukainen. Toisaalta jos ammatillisen opiskelijan pitää tehdä ylioppilaskoe, pitäisikö lukiolaisen osoittaa soveltuvuus käytännön työtehtäviin. Ylioppilaskoe antaa viitteitä akateemisista taidoista, mutta ei soveltuvuudesta alalle. Esimerkiksi lähihoitajakoulutuksen kiitettävällä tasolla suorittaminen kertoo sosiaali- tai kasvatusalalle hakeutuvan osalta soveltuvuudesta enemmän kuin yo-tutkinnon laudaturilla suorittaminen.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Kuten jo yllä totesimme, selvitys korostaa liikaa yksittäisiä oppiaineita, kun yliopisto- ja korkeakouluopinnot kuitenkin pääsääntöisesti edellyttävät laaja-alaista osaamista ja loogista päättelykykyä. Ruotsin ja pitkän matematiikan osaaminen on joillain aloilla tärkeää, mutta ei olennaista kaikilla aloilla.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Kannattamme ehdotusta kunhan huomioidaan kaikkien hakukelpoisten hakijoiden yhdenvertaiset mahdollisuudet hakeutua korkeakouluopintoihin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneilta ei voida vaatia erillisen ylioppilastutkinnon suorittamista.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Valinnat voivat hyvin perustua toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen silloin kun ammatillisen koulutuksen aikana hankittu osaaminen arvostetaan valinnoissa samassa suhteessa kuin lukiossa hankittu.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Mielestämme ei voida todeta, että opiskelijat valitaan valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella, koska tämä asettaa hakijat erittäin suuressa määrin epätasa-arvoiseen asemaan.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

3

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Ammatillista koulutusta ei huomioida tässä ollenkaan. Miten otetaan huomioon osaamisperustaisuutta korostava ammatillisen toisen asteen koulutuksen reformi, missä osaamisen osoittaminen, tunnistaminen ja tunnustaminen nousee keskiöön?

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

3

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Avoimen korkeakouluopintojen väylä hidastaa työelämään siirtymistä, koska kyseisiä opintoja voi harvoin suorittaa osana toisen asteen opintoja. Tätä väylää pitää kyllä aktiivisesti kehittää

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 3

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Ammatillista koulutusta ei huomioida tässä ollenkaan.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

3

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Ammatillista koulutusta ei huomioida tässä ollenkaan. Myöskin lukiolaisen näkökulmasta näemme yksittäisten oppiaineiden korostamisen yhä ongelmallisempänä, koska kaikki eivät lukiota aloittaessaan tiedä mihin lukion jälkeen haluavat hakeutua.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Kannatamme sitä, että ammatillisen koulutuksen suorittaneita valittaisiin mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. Myös jatkoselvitys on ehdottomasti tarpeen.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

On kohtuutonta vaatia ammatillisen koulutuksen suorittajaa, joka saa hakukelpoisuuden tutkinnollaan, suorittamaan myös ylioppilastutkinnon kokeita. Valinta täytyy pystyä tekemään muunlaisin perustein.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Mielestämme valintojen pitää nimenomaan perustua soveltavuuteen alan työtehtäviin eikä akateemisiin valmiuksiin

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

-

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Jatkoselvitys on ehdottomasti tarpeen, esimerkiksi tutkimuksen muodossa.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ammatillisen koulutuksen järjestäjänä meitä huolestuttaa ammatillisen koulutuksen arvostus korkeakouluvalinnoissa. Haluamme ehdottomasti säilyttää suomalaisen koulutusvaltion periaatteen kaikkien mahdollisuudesta kouluttautua aina tohtoritasolle saakka. Monellekaan ammatillisen koulutuksen opiskelijalle yliopisto ei ole opintojen aikana realistinen jatko-opintovaihtoehto, mutta tilanne saattaa muuttua iän, kokemuksen ja elämäntilanteiden muuttumisen myötä ja on tärkeää huomioida elinikäisen oppimisen malli. Myös näyttötutkintona ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon suorittavat pitää huomioida korkeakouluvalinnoissa. Kaiken kaikkiaan eri koulutuspoluilta tuleville hakijoille tulee taata yhdenvertaiset mahdollisuudet korkeakouluvalinnoissa.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

-

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

-

Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

3

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Koulutuksellisen tasa-arvon tulee toteutua korkea-asteen valinnoissa. Koulutuksellisia umpiperiä tai ylimääräisiä sovittuja kiertoteitä ei saa syntyä kouluasteiden välille.

Ammatillisen koulutuksen jatko-opintokelpoisuuden tulee toteutua myös käytännössä.

Nuorten tulee tietää korkea-asteen valintaperusteet toisen asteen (lukio ja ammatillinen) koulutuksen alussa. Nyt valintaperusteet vaihtelevat vuosittain.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

5

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ammatillinen toinen aste esim. merkonomi tai tarjoilija antaa jopa paremmat asiakaspalvelutaidot kuin lukiokoulutus.

Ammattiosaamisen näytön suoritusta ei nykyisin oteta huomioon niissä yliopistohaussa, joissa lukiodiplomista saa pisteitä. (vrt. luokanopettajakoulutus teknisen käsityön lukiodiplomi vs puusepän pt tai kotitalouden lukiodiplomi vs kokki pt)

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Raportti käsittelee vain ylioppilastutkinnon tuottamia akateemisia taitoja, vaikka samassa luvussa on määritelty, että korkeakoulutuksen tulee perustua toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen. Selvitystyö on siis kesken.

Ammatillinen toinen aste antaa osaamista, joka on jäänyt selvittämättä.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Toiselta asteelta korkea-asteelle siirtymisessä tulee olla jatkossa kustannustehokas, mutta tasa-arvoinen tapa, joka huomioi molemmat toisen asteen koulutusmuodot ja ns. "toisen mahdollisuuden."

Eryteisesti tulee huomioida poikien motivaatio hakeutua korkea-asteelle. Toisen asteen arvosanat saattavat jäädä heikoiksi ensimmäisinä vuosina ja heillä usein opiskelumotivaatio herää myöhemmin.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Raportti käsittelee pääosin ylioppilastutkinnon hyödyntämistä korkea-asteen valinnoissa. Ammatillisen toisen asteen suorittaneiden haku ja valinta korkea-asteelle jää selvityksessä huomiotta.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

3

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Tämä selvitys ei anna riittävää kuvaa uusista valintaperusteista. Aikataulu on nykyisten II asteen opiskelijoiden näkökulmasta liian kireä.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Mikäli vain ylioppilastutkinnon antama näyttö huomioidaan korkea-asteen valinnoissa, ehdotus ei ole kannatettava.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Kouluksellinen tasa-arvo ei toteudu

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

3

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Ammatillinen toisen aste tuottaa osaamista, joka tulisi arvioida korkea-asteen valinnoissa. Henkilökohtaiset polut myös korkea-asteella tulee toteutua.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 3

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Samalla tulee pohtia ammatillisen koulutuksen pisteytysmallit.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

3

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Toisen asteen koulutuksen kokonaisuus huomioitava.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Kun selvitystyö on tehty ja on esittää selkeät mallit korkea-asteen valinnasta, voi tosiasiallisesti ottaa kantaa.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Kustannustehokkuuden ja laadun huomiointi korkea-asteen valinnoissa on hyvä tavoite.

Raportti ja selvitystyö keskittyy vain ylioppilastutkinnon tuomaan osaamiseen. Suomalaisen koulujärjestelmän tavoite tasa-arvoisesta koulutusmahdollisuudesta on selvitystyön käynnistämisen yhteydessä unohdettu. Ammatillisen toisen asteen koulutuksen väylä jatko-opintoihin tulee turvata.

Raportti on aiheuttanut paljon huolta opinto-ohjaajille, huoltajille ja oppilaille, jotka ovat nyt hakeutumassa toiselle asteelle.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Korkeakoulujen laaja autonomia on johtanut siihen, ettei korkeakoulujen valintajärjestelmän ja siihen liittyvien menettelyjen lähtökohdaksi ole asiakas. Tämä näkyy yhtenäisten ja valtakunnallisten toimintamallien puuttumisena, jolloin valintakokeiden tuloksia hyödynnetään liian kapeasti. Hakijan yhdenvertainen kohtelu ja oikeusturvan varmistaminen on nykyjärjestelmällä hankalaa tai jopa mahdotonta. Nykyinen järjestelmä on lisäksi raskas ja kallis.

Ammatillisen koulutuksen suorittaneita käsitellään korkeakoulujen valintakokonaisuudessa sekä tässä selvityksessä poikkeuksena, vaikka puolet ikäluokasta opiskelee toisen asteen tutkinnon ammatillisessa koulutuksessa sekä ammattikorkeakoulujen opiskelijoista noin puolella ja korkeakoulun opiskelijoista noin 10 prosentilla on taustalla ammattiopintoja (selvityksen taulukko 10 ja 11).

Työryhmän rajatusta lähtökohdasta johtuen, monet työryhmän esitykset eivät ole käyttöön otettavissa tai ne eivät ainakaan paranna ammatillisen väylän kautta jatko-opintoihin hakeutuvien tilannetta. Korkeakoulujen opiskelijavalintajärjestelmää onkin uudistettava kokonaisuutena, joissa huomioidaan sekä ammatillisen että lukiokoulutuksen suorittaneet.

Jatko-opintokelpoisuus ja aidot jatko-opintomahdollisuudet ovat merkittäviä tekijöitä ammatillisen koulutuksen vetovoimalle. Jatko-opintokelpoisuus ja korkeakoulujen valintaperusteet eivät saa edellyttää lukion oppimäärän osaamisen hallintaa, vaikka näin se voidaan nykytilan ja selvityksen toimenpiteiden osalta tulkita.

Valintaperusteiden monimutkaisuus ja ennakoimattomuus vaikeuttavat koko toisen asteen opiskelijoiden ohjaamista jatko-opintoihin - ei ainoastaan lukioainevalinnoissa. Tärkeää on myös huomioida peruskoulujen ammatinvalinnan ohjaus, jolloin toiselle asteelle hakeutuville tulisi voida esitellä erilaisia korkea-asteelle ulottuvia koulutuspolkuja selkeästi ja tasapuolisesti.

Selvityksessä erittäin tärkeä huomio on, että jatkossa tulisi hyödyntää paremmin tietoa toisen asteen opintomenestymisestä sen sijaan, että samoja asioita arvioidaan erillisellä ja kalliilla valintakokeilla. Toisen asteen opintomenestyksen arvioinnissa pitää kuitenkin huomioida kaikki erilaiset tutkintotodistukset ja yleissivistävien oppiaineiden lisäksi ammatillinen osaaminen.

Ammatillisen koulutuksen arvosanoja ei hyödynnetä korkea-asteen opiskelijavalinnassa enää käytännössä ollenkaan. Muilta osin osaamisperusteisessa ammatillisessa perustutkinnossa on kuitenkin keinotekoisesti säilytetty perinteiset yleissivistävät oppiaineet. Kaikkien ammatillisten tutkinnon osien arviointi tapahtuu kapealla asteikolla 1-3. Nämä edellä mainitut asiat pitää huomioida tilannearviota tehdessä.

Korkeakoulujen opiskelijavalintaa, mutta myös koko koulutusta kehitettäessä, tulee tunnistaa ammatillisen koulutuksen tuottaman osaaminen lukion tuottaman osaamisen rinnalla. Työelämän kehittymisen kannalta on tärkeää varmistaa, että koulutusjärjestelmä ja tässä yhteydessä korkea-aste tuottaa erilaista osaamista omaavaa työvoimaa. Lisäksi yksilöillä tulee olla mahdollisuus kehittää ja hyödyntää ammatillista osaamistaan korkeakouluopinnoissa.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Näkemyksemme on, että geneerisen eli yleisten taitojen merkitys opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnassa kasvaa merkittävästi. Useita näistä taidoista ei voi osoittaa nykyisillä ylioppilaskokeilla.

On kannatettavaa laajentaa lukiodiplomien käyttöä, mutta samalla tulisi pohtia miten niitä voi verrata ammatillisen koulutuksen näyttöihin.

Omnia esittää toiselle asteelle yhtenäistä järjestelmää tämän tyyppisen osaamisen arvioitiin. Uuden yhtenäisen diplomi tms. käytännön kehittämisessä voitaisiin hyödyntää näistä kahdesta saatua kokemusta.

Lukiodiplomi pitäisi voida suorittaa myös aikuislukiossa.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Korkeakoulujen rahoitusmallissa olisi hyvä kannustaa nykyistä tehokkaampaan opiskelijavalintaan ja suoriin siirtymiin toiselta asteelta jatko-opintoihin. Rahoituksessa ja vaikuttavuuden arvioinnissa olisi hyvä myös huomioida opiskelijoiden lähtökohdat (koulutustausta ja aikaisempi opintomenestys). Lisäksi samassa yhteydessä tulisi kehittää osaamisen tunnistamisen menettelyjä.

Korkeakoulun hakukohteiden laajentaminen on hyvä kehityssuunta, joka yhdenmukaistaa ja keventää järjestelmää. Hakijoille ei saa tulla tilannetta, että päällekkäisten pääsykoepäivien tai kokeiden maksullisuuden vuoksi opintoihin on mahdoton päästä.

Opiskelijavalintajärjestelmän uskottavuutta ja ennakoitavuutta pystytään lisäämään määrittelemällä hakukohteittain valtakunnalliset valintakriteerit ja päättämällä kriteereiden pohjalta opiskelijavalinnan menettelytavat.

On hyvä, että selvityksessä nähdään soveltuvuuden tuleviin työtehtäviin kehittyvän opiskeluaikana, eikä soveltuvuuden arviointia valintavaiheessa nosteta liian tärkeäksi. Tätä ajattelumallia on jatkotyöskentelyssä hyvä vahvistaa.

Soveltuvuuden arvioinnista keskusteltaessa tulee täsmentää, halutaanko arvioida soveltumattomuutta vai soveltuvuutta. Kummassakin tapauksessa kriteerien määrittely ja kriteeripohjainen objektiivinen arviointi on erittäin tärkeää hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta. Erityisesti SORA-lainsäädännön alaisissa tutkinnoissa tulee varmistaa, että soveltumattomuuden arviointi perustuu lainsäädäntöön ja opiskelijan oikeusturva toteutuu. Jos SORA-lainsäädännön tulkintaohjeet ovat monimutkaiset tai vaikeat, niitä tulee muuttaa.

Ylioppilaskokeiden laajempi hyödyntäminen opiskelijavalinnassa on kannatettavaa silloin, kun se on hakukohteen ja hakijan kannalta järkevää. Näemme myös, että aikuislukioilla olisi valmiudet tarjota jatko-opiskeluihin pyrkiville mahdollisuuden ylioppilaskokeisiin sekä tarvittaessa valmentautumiseen aineopiskelijana.

Omnian näkemys on, että korkea-asteen opiskelusta selviytymistä ei tule arvioida ainoastaan akateemisten valmiuksien kautta. Eikä akateemisia valmiuksia tule mitata ainoastaan ylioppilaskokeiden kautta.

Yhteiskunnassa tarvitaan monipuolista osaamista. Vain yhdenlaista osaamista korostavat kokeet yksipuolistavat korkeakoulutusta ja sinne valittavien opiskelijoiden taitoja ja osaamista koulutuksessa ja myöhemmin työelämässä. Työelämän muuttuessa yhä monimutkaisemmaksi, yhä useammalta ammattiosaajalta vaaditaan sellaista osaamista, jota on mahdollisuus saada korkea-asteen opinnoista.

Hakukohteesta riippuen akateemisten valmiuksien rinnalla tai niiden sijasta tulisi painottaa generisiä valmiuksia, jotka ovat tärkeitä kaikkien alojen opiskelussa sekä työelämässä.

Selvityksen analyysi motivaation arvioinnista on hyvä. Myös Omnian mukaan valintakokeilla ei pystytä arvioimaan motivaatiota, koska objektiivisia kriteereitä motivaation arviointiin on mahdotonta laatia. Erittäin kannatettavaa selvityksessä onkin, että kehitetään valintajärjestelmä kokonaisuutena sellaiseksi, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota.

Ehdotamme, että tutkitaan mahdollisuutta ammatillisten tutkinnon osien ja lukiodiplomien osaamistavoitteiden ja niiden arvioinnin yhteismitallistamista niissä tilanteissa, kun kyse ei ole akateemista valmiuksista.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Esitetyt näkemykset yhteiskunnan kokonaistaloudellisesta edusta ja valintajärjestelmän kustannuksista ovat järkeviä. Huomioitavaa kuitenkin on, että kustannuksissa ei ole huomioitu ammatillisen koulutuksen väylän kustannuksia.

Nykysysteemi valmennuskursseineen ei kohtelee hakijoita tasavertaisesti (alueellinen ja taloudellinen näkökulma). Yo-tutkinnon ja muiden toisen asteen tutkintojen painottaminen valintaprosessissa tasapainottaisi tilannetta.

Jos siirrytään käyttämään ylioppilastutkintopohjaisia valintoja, niin peruste tulee olla hakukohteelle määritellyt valintakriteerit, ei hakukohteen suuri vetovoima.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Tilanne on kestävä, ettei ammatillisen koulutuksen todistusta hyödynnetä korkeakoulujen valinnoissa.

Omnia ei hyväksy järjestelmää, jossa ammatillisen koulutuksen suorittaneiden valinta korkeakoulutukseen perustuu ylimääräisen työhön (ylioppilaskokeet) samalla, kun lukion käyneiden tekemää työtä valintojen eteen helpotetaan. Tämä ei ole oikeudenmukaista, eikä edistä koulutuksellista tasa-arvoa.

Omnia esittää, että ammatillisen koulutuksen arviointiasteikkoa muutetaan nykyisestä 1-3 asteikosta laajempaan 1—5 asteikkoon, jolloin numeroiden hyödyntäminen korkea-asteen valinnoissa olisi informatiivisempaa ja erottelevampaa.

Ylioppilastutkinnon ja lukioarvosanojen rinnalla tulee nostaa ammatillisessa koulutuksessa arvioitu osaaminen.

Ammatillisen koulutuksen yhteisten tutkinnon osien lisäksi ja/tai sijasta tulee nostaa esille ammatillisten tutkinnon osien tuottama alakohtainen ja työelämäosaaminen sekä niiden hyödyntäminen opiskelijavalinnoissa. Tämä lisäisi ammatillisten tutkintojen merkitystä jatko-opiskeluväylänä ja lisäisi tavoiteltua yhteistyötä lukion ja ammatillisen välillä.

Esimerkiksi ravintola-alalle jatko-opintoihin pyrittäessä: ammatillisen tutkinnon opiskelijalla motivaatio ammatillisten tutkinnon osien suorittamiseen kiittävästi lisääntyisi. Toisaalta lukio-opiskelija voisi valita ja sisällyttää opintoihinsa ammatillisen tutkinnon osan ravintola-alan perustutkinnosta ja parantaisi tällä mahdollisuuksiaan tulla valituksi koulutukseen.

Omnia esittää, että ylioppilastutkinnon vaatimus ei saa perustua korkeakoulun tahtotilaan vaan hakukohteelle valtakunnallisesti määriteltyjen valintakriteerien pohjalta. Tämä on erittäin tärkeää muiden kuin lukiokoulutuksen käyneiden kohdalla, mutta selkeyttää samalla myös koko järjestelmää.

On tärkeä määritellä vain ne ylioppilaskokeet, jotka ovat merkityksellisiä hakukohteen kannalta - ei edellyttää automaattisesti kaikkia tai liian montaa. Silloin ammatillisen tutkinnon suorittaja pystyisi sisällyttämään lukio-opintoja ja ylioppilaskokeiden suorittamisen ammatilliseen tutkintoonsa, tähdätessään

jatko-opintoihin. Tai hän voi aikuisena suorittaa aikuislukiossa tietyn aineen aineopintoja ja suorittaa siinä ylioppilaskokeen.

Joustavat siirtymät toiselta-asteelta korkea-asteelle tulee mahdollistaa ja määritellä valtakunnallisesti. Ammattikorkeakoulu-opintojen suorittaminen osana lukio- tai ammatillista tutkintoa tulee huomioida opiskelijavalinnassa ja mahdollistaa suora opiskelijavalintana, kun tietty määrä tai sovitut sisällöt korkea-asteen opintoja on hyväksytysti suoritettu. Tällä hetkellä tämä käytäntö on käytössä paikallisesti ja erillisten sopimusten puitteissa.

Väyläopintojen kehittäminen, laajentaminen ja valtakunnallistaminen ovat valintaprosessin kehittämisen lisäksi opintojen nopeuttamiseksi järkevää.

Ammatillisen koulutuksen jälkeen ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita pidetään yleisesti haluttuina työntekijöinä. Tämän väylän toimivuus on varmistettava.

Järjestelmää kehitettäessä tulee huomioida perusasteen koulutuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaihe. Sukupuolijakauman lisäksi on tärkeää jatko-opintopolun selkeyttämisellä myös varmistaa ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuus.

Koski-järjestelmän kehittäminen on ensiarvoisen tärkeää, jotta tutkintojen tuottamaa tietoa voidaan joustavasti hyödyntää opiskelijavalinnoissa.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Kannatamme korkeakoulujen valintajärjestelmän kehittämistä esitettyyn suuntaan, mutta päätökset on tehtävä kokonaisuutena ammatillisesta koulutuksesta jatko-opintoihin siirtyvien tilanne huomioiden. Esitetyllä tavalla ammatillisen tutkinnon suorittaneilla ei toteudu toimenpiteen tavoite: ”ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista”.

Aikataulu on epärealistinen, koska ammatillisesta koulutuksesta valmistuneiden osalta valintakoejärjestelmän kehittäminen ei ole vielä alkanut.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Työryhmän esittämän periaatteen tulee koskea ammatillisen ja lukiokoulutuksen suorittaneita. On ristiriitaista, että vuoden 2016 valintaperusteista poistettiin koulumenestyksen vaikutus valintaan ammatillisen koulutuksen hakijoilla, kun samaan aikaan suunnitellaan lukiosta päivävastaista.

Ammatillisen koulutuksen aikana hankittua osaamista, valmiuksia ja tietotaitoa tulee arvostaa opiskelijavalinnoissa.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Omnia ei kannata valintajärjestelmää, jossa valtaosa paikoista on kiintiöity ylioppilastutkinnon suorittaneille. Taustakoulutuksen huomioiminen valintaperusteiden suunnittelussa on kuitenkin erittäin kannatettavaa.

Omnia edellyttää ennen päätöksen tekemistä, että kokonaiskuva toisen asteen tilanteesta selvitetään. Esityksessä puhutaan ristikkäin toisen asteen opintomenestyksestä ja ylioppilastutkinnosta.

Ylioppilastutkinnon tuottamaa tietoa suorittajan osaamisesta ja valmiuksista tulee kriittisesti arvioida. Samoin kuin sitä, missä hakukohteissa tietoa on tarkoituksen mukaista hyödyntää. Ylioppilaskokeita ei tule hyödyntää kuin akateemisten valmiuksien ja tiettyjen oppiaineiden osaamisen arvioinnissa.

Valintakokeiden järjestämisen ongelmien ja kustannusten rinnalla on avattava myös ylioppilastutkinnon ongelmat ja kustannukset. Myös ammatillisen tutkinnon hyödyntämisen ongelmia on myös arvioitava kriittisesti.

Huonosti tunnetut ammatilliset tutkinnon osat, sirpaleiset yhteisten tutkinnon osien osat ja arvosteluasteikkoa 1-3 tekee ammatillisesta tutkinnosta vaikeasti hyödynnettävän korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Sujuvien nivelvaiheiden siirtymien vuoksi nykyistä pysyvämpi tilanne on tärkeä, mutta kriteerien on oltava voimassa kaikille toisen asteen opiskelijoille.

Nykyinen valintaperusteiden ja pääsykoekäytänteiden korkeakoulukohtaisuus ja ennakoimattomuus on suuri haitta ammatinvalinnan ja opiskelijan ohjauksessa.

Toisella asteella aloittavan opiskelijan on saatava tietää opintojensa alussa, miten hänen tuleva opintomenestyksensä ja valintansa vaikuttavat jatko-opintomahdollisuuksiin.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

On kannatettavaa, että valinnassa hyödynnetään suoritettut korkeakouluopinnot osoituksena soveltuvuudesta ja motivaatiosta koulutukseen. Samaa käytäntöä voidaan silloin soveltaa myös toisen asteen koulutuksen aikana suoritettuihin kurssille. Näiden opintojen saavutettavuutta lisää sähköiset toteutukset.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suosittuimmat ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Tärkeää on arvioida ylioppilastutkinnon tuottaman tieto kriittisesti ja hakukohteittain.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

3

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Omnia ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjänä on varma, että korkeakoulun valintakriteereiden selkeyttämisellä ja kohdistamisella hakukohteittain on positiivinen signaali vaikutus toisen asteen valintoihin ja opiskeluun.

Kun opiskelija opiskeluaikana tietää, miten opinnot vaikuttavat hänen jatko-opintoihinsa niin opiskelumotivaatio varmasti lisääntyy.

Omnia edellyttää, että määritellään mahdollisimman tarkasti ja monipuolisesti ammatillisen koulutuksen, lukion, ylioppilastutkinnon sekä korkeakouluopintojen tuottaman osaamisen vaikutukset opiskelijavalintaan.

Resurssien käytön kannalta järkevämpää, että opiskelijat opiskelisivat korkea-asteen opiskelijavalinnassa ja koulutuksessa tarvittavia opintoja jo toisen asteen opintojen aikana. Tämä nostaisi osaltaan toisen asteen opintojen merkitystä ja profiilia.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammatillisen koulutuksen väylää tulevien opiskelijoiden valinnoissa tulee huomioida ammatillisen koulutuksen tuottama osaaminen eikä verrata sitä lukion tuottamaan osaamiseen. Lukio-opiskelijoiden kiinnostusta suorittaa ammatillisia tutkinnon osia osana lukiokoulutusta voitaisiin lisätä kehittämällä ammatillisen tutkinnon tuottaman osaamisen hyödyntämistä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa.

Jos toisella asteella suoritettu ammatillinen tutkinto on sisällöltään sellainen, että sen voidaan katsoa antavan opiskelijalle valmiuksia hakukohteen korkeakouluopintoihin, tulee tällainen tutkinto ottaa aiempaa painokkaammin huomioon opiskelijavalintoja tehdessä.

Ammatillisen koulutuksen todistusten hyödyntäminen nykyistä laajemmin edellyttää ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen, yhteisten opintojen sekä todistuskäytäntöjen mittavaa uudistamista. Ammatillisen koulutuksen lainsäädännön luonnoksessa ei tätä ole huomioitu.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä on uudistumassa. Vaikuttavuusrahoituksen kriteerinä työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen tulee olla tasa-arvoisia. Tämä on koulutuksen tasa-arvon ja koulutusjärjestelmän toimivuuden kannalta tärkeää. Näin säilyy kaikilla osapuolilla myös mielenkiinto valintojen ja valintajärjestelmän kehittämiseen.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Esitys ei ole oikeudenmukainen eikä lisää koulutuksellista tasa-arvoa. Jos tähän päädytään, niin käytäntö ei voi kohdistua AMK-tasoiseen koulutukseen ja sitä korkeammassakin koulutuksessa hyödyntäminen tulee kohdistaa vain tarkoin määriteltyyn hakukohteeseen.

Ei ole myöskään järkevää luoda valintajärjestelmää, joka yksipuolistaa korkeakoulutukseen valittavia eikä sen myötä korkeakoulusta työelämään siirtyvien osaamisprofiilia.

Aikuislukiot pystyvät vastaamaan joustavan ylioppilastutkinnon järjestämiseen.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

3

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

3

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Omnia näkee erittäin tärkeänä, että soveltuvuuden arviointia kehitettäessä säilytetään tarkka fokus arvioitavassa asiassa.

Soveltuvuuden määrittelyä ja testaamista tulee kehittää koko koulutusjärjestelmän näkökulmasta, koska samat kysymykset soveltuvuuden mittaamisessa koskevat myös ammatillisen koulutukseen hakeutumista.

Soveltuvuuden arvioinnissa tulisi hyödyntää ensisijaisesti aiemman koulutuksen tuottamaa tietoa ja lääketieteen tai muun asiantuntijan lausuntoa. Jos soveltuvuuskokeita järjestetään, niin niillä on oltava valtakunnalliset toimintamallit ja tarkat arviointikriteerit opiskelijan oikeusturvan varmistamiseksi.

Raskaiden soveltuvuuskokeiden järjestämisen sijasta tulee kehittää lainsäädäntöä niin, että koulutuksen järjestäjillä on työkaluja ja mahdollisuuksia puuttua soveltumattomuuteen koulutuksen aikana. Tämä säästää resursseja, minimoi turhia hylkäämispäätöksiä opiskelijavalinnassa ja huomioi soveltumattomuuden muutokset koulutuksen aikana (mm. rikosrekisterissä ja terveydentilassa).

Esimerkiksi riittävä matemaattinen osaaminen tai matemaattiset valmiudet voidaan arvioida aiemman koulutuksen todistuksen perusteella ilman erillisiä soveltuvuuskokeita koska: Emme usko, että mitä parempi matemaattinen osaaminen hakijalla on, sen soveltuvampi hän olisi hoitotehtäviin, ja toisaalta emme usko, että matematiikan koe opiskelijavalinnassa on luotettavampi tieto kuin matematiikan numero päättötodistuksessa.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

-

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Omnia näkee, että koulutuksellisen tasa-arvon kehittymisen seuraaminen ja tutkimus on erittäin tärkeää. Korkeakoulun valintoja tulee suunnitella kokonaisuutena jossa on kaikki korkea-asteen koulutus sekä asiakasryhminä kaikki toisen asteen ja muiden koulutuspolkujen kautta korkea-asteelle siirtyvät hakijat.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Omnia on raportin perusteella huolissaan:

- Korkea-asteen opiskelijavalintoja ei kehitetä kokonaisuutena
- Järjestelmää ei kehitetä asiakaslähtöisesti
- Ammatillisen koulutuksen tuottamaa osaamista ei arvosteta
- Työelämän osaamistarpeita ei tunnisteta
- Toisen asteen yhtenäisyyttä ei kehitetä ja yhteistyötä ei edistetä

Huom! Omnia on myös lukiokoulutuksen järjestäjä. Taustatiedoissa pystyi valitsemaan vain yhden vaihtoehdon.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Liedon kunta

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Juuri näin: opiskelijan pitää tietää riittävän ajoissa, että mitkä ainevalinnat/kurssit pitää suorittaa lukiossa / aol:ssa jatkaakseen opintoja korkeakouluissa.

Hieman pelkään, että syntyy soveltuvuus- ja motivaatiokouluttajia samalla euromäärällä valintakokeiden sijaan.

Miten käy esim. pienten lukioden, joissa ei ole tarjolla riittävästi syventäviä ja soveltavia kursseja, kuten isoimmissa.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Pienten lukioden tarjonta on kapeampi kuin suurten, niin oppiaineissa kuin diplomeissa.

Miten käy opiskelijan, joka ei menesty yo-kirjoituksissa syystä tai toisesta (esim. elämäntilanne, sairaus), mutta pääsykoekirja olisi ns. helposti luettavissa oleva kokonaisuus. Mikä on sellainen toinen ajateltu kanava heitä varten?

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Ks. edellä

Toisen asteen koulutus alkaa "valmentamaan" jatko-opintoihin.

Heidän rooli muuttuu. Opinto-ohjaus korostuu. Ei voi vähentää ohjausta aol:sta.

Onko nuori kypsä tekemään tulevia valintoja jo 15-16.-vuotiaana?

Kesäkurssit tulevat lukioihin (prepataan) ennen pitkää.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Koulutuksellinen tasa-arvo ei toteudu; pienet lukiot eivät pysty tarjoamaan riittäviä kurssimääriä.

Jos ns. pakotetaan tarjoamaan, kustannukset siirtyvät sinne eli syntyy 2-3 opiskelijan opetusryhmiä.

Monet lukiot tekevät ns. heikommasta aineksesta ylioppilaita, mikä on sekin saavutus ja opiskelija saa laajan yleissivistävän pohjan. Mikäli rahoitus muuttuu (jatko-opintoihin sijoittuminen toiselta asteelta), niin lukiot alkavat valikoimaan opiskelijoita tarkemmin.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Ylipäätään opintojen hyväksilukeminen ontuu edelleen Suomessa.

Ylioppilastutkintoa suorittaessa opiskelija voi epäonnistua syystä tai toisesta. Toisaalta joku voi onnistua tärppien lukemisessa, mutta kokonaisuus ei ole täysin hallinnassa - vaikea kysymys.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

3

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

jos ei ole mahdollisuutta "kasvaa opiskelijana" eli jätetään yhden todistuksen varaan tulevaisuus

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

molemmat tärkeitä, mutta ei preppauskursseja Suomeen enää - jakainen lukee itseksensä

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Päätötodistusta kyllä, mikä kertoo opiskelijasta enemmän 3 vuoden ajalta.

Ylioppilastutkinto plussaa.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Opintojen alkuvaiheessa pitää tietää, mitä kannattaa valita.

Nykyinen järjestelmä ei toimi. Voi tulla ns. puun takaa vielä lokakuussa valintakriteereitä ja marraskuussa jo ilmoitaudutaan kevään yo-kokeisiin. Tämä on kestävätilanne.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Tämä sinänsä kuulostaa hyvältä. Ei yhden kortin varassa rakenneta tulevaisuutta.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 3

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Ruotsinkieliset alueet=?

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Toimisi paremmin, kun yo-kirjoitukset lopetettaisiin ja sitten valinnat tehtäisiin päättötodistuksen perusteella.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

3

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

3

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

varsinkin palvelualat (sosiaali- ja terveys, sivistys...)

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Aina, jos uusitaan tai aiotaan uusia jotakin, tulee sitä seurata ja arvioida.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Tuntuu pikku hiljaa siltä, että yo-kirjoitukset kannattaa lopettaa.

Nyt jo pienet ja isot lukiot ovat eriarvoisessa asemassa.

Kustannussäästöjä tulee eniten siitä, että lukio- ja aol-verkko laitetaan kuntoon.

Vuosia on ylläpidetty jopa 8 oppilaan lukioita ilman järkevää syytä.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Suomen Yrittäjät

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

- Analyysi on hyvä niiltä osin kuin se on tehty. Heikkous on siinä, että siitä puuttuu ammatillisen II asteen puoli lähes kokonaan.

- Kansainvälinen liikkuvuus on tärkeä asia. Valintojen tulisi edistää liikkuvuutta molempiin suuntiin.

- Raportissa esille nostettu valintakokeiden jatkuvat sisältömuutokset ja kirjavuus on kestänyt. Tässä suhteessa työryhmän ehdotukset ja näkemykset ovat tervetulleita.

- Hyvät opiskelijat selviävät aina, ovat valintamenettelyt millaisia tahansa.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

- Kaikkiaan ylioppilastutkinnon merkitys tulee painottua korkea-asteen valinnoissa jatkossa, samoin II asteen ammatillisen tutkinnon merkitys, vaikka tässä raportissa sitä käsitellään vain ohuesti.

- Samoja asioita ei tule mitata kahdesti saman kevään aikana (ylioppilastutkinto ja valintakokeet)

- Lukiodiplomeja tulisi hyödyntää valinnoissa paremmin

- Jos pääsykoe tarvitaan, sen tulisi mitata asioita, joita todella tarvitaan valinnan kannalta ja joita ylioppilastutkinto ei kerro. Tämä voi liittyä myös viestinnällisiin tai muihin valmiuksiin liittyen.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

- Opiskelijavalintojen tulee pääosin perustua II asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamistasoon.

- Mahdollisessa soveltuvuuden arvioinnissa on keskityttävä siihen, miten opiskelija tulee suoriutumaan alan opinnoista. Joltain osin esim. sote-alalla tulee voida arvioida soveltuvuutta myös ammatissa selvitytymiseen.

- Pääsykokeita ja ennakotehtäviä yms. on käytettävä vain, jos tarvitaan sellaista valinnan kannalta oleellista tietoa, jota II asteen tutkinto ei kerro.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

- Arvosanojen korottaminen ja kokeiden uusiminen tulee hyvin todennäköisesti lisääntymään merkittävästi. II asteen oppilaitosten tulee olla tähän valmiit.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

- Ammatilliselta II asteelta tulee olla tasavertainen pääsy korkea-asteelle (vrt. lukiokoulutus). Emme hyväksy näkemystä siitä, että ammatillisen koulutuksen suorittaneelta edellytetään joidenkin ylioppilastutkinnon kokeiden suorittamista päästäkseen korkeakouluun.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Valintojen kehittäminen on todella tärkeä asia Suomessa. Tuleeko vuosi 2018 liian nopeasti? Aikataulun suhteen olisi varmasti hyvä käydä keskustelu korkeakoulujen kanssa ja sopia yhteisesti, millä aikataulla yhteismitallisemmat, laajemmin II asteen tutkintoon perustuvat valinnat ovat toteutettavissa. Jos aikataulu on liian tiukka, on riski, että valintoihin liittyvät toimintatavat korkeakouluissa pysyvät hajanaisina.

Samanaikaisesti tulee varmistaa tasavertainen kohtelu lukio ja ammatillisen koulutuksen suorittaneiden välillä. Myös avoimen korkeakoulututkinnon väylän tulee olla selkeä, kun uusi valintajärjestelmä otetaan käyttöön.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

- Todistusvalintojen lisääminen on tärkeää ihan kaikilla aloilla. Valinnat ovat tällä hetkellä kovin lyhyen aikavälin toimintaa ja vaihtelevat paljon korkeakoulujen väleillä. Tämän on muututtava.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

- On valitettavaa, että ammatillinen II aste puuttui käytännössä tästä raportista. Tämä tulee tarkistaa nyt samassa yhteydessä (ei vain lukioväylä).

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

- Erittäin tärkeää. Tämä johtaa myös siihen, että uraohjausta ja oppilaanohjausta tarvitaan jatkossa II asteelle lisää. Opettajat ovat tässä suhteessa kovin käyttämätön voimavara.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

- Täysin samaa mieltä. Tällä hetkellä esim. avoimen väylä näyttää toimivan kohtuullisesti "ei niin vetovoimaisissa korkeakouluissa". Vastaavasti vetovoimaisissa korkeakouluissa on hämmästyttävän byrokraattisia ja hankalia ratkaisuja toissijaisiin valintamenettelyihin, kuten avoimen korkeakouluopetuksen väylä. Tätä tulee ehdottomasti kehittää joustavampaan, läpinäkyvämpään ja kustannuksiltaan kohtuulliseen suuntaan. Toissijaiset valintamenettelyt pitää olla selkeitä ja laajasti tunnistettuja mahdollisuuksia korkeakouluopintoihin.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suosittuimmat ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

- Päämäärä on hyvä mutta aikataulu tulee sopia yhteistyössä korkeakoulujen kanssa. OKM:n tuki on tärkeä, samoin työn etenemisen seuraaminen. Samanaikaisesti tulee selvittää ammatillisen koulutuksen väylä.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

II asteen ja korkea-asteen yhteistyötä tulee tiivistää merkittävästi. Viestinnällä on tässä keskeinen merkitys.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Tärkeä asia. Tärkeää on, että myös työelämäedustus on mukana atkotyössä. Suomen Yrittäjät on mielellään jatkotyössä mukana.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Emme kannata ehdotusta. Lähtökohdat korkea-asteen valintoihin pitää olla tasavertaiset lukio ja ammatillisen koulutuksen suorittaneille.

Esityksen logiikkaa noudattaen voisi myös kysyä, tulisiko voida vaatia 1-3 ammatillisen tutkinnon osan suorittamisvaatimusta käytännön ammattitaidon varmistamiseksi?

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

- Kuten raportissa todetaan, soveltuvuus on subjektiivinen ajasta ja paikasta riippuvainen kokonaisuus, joka kehittyy opintojen aikana.

Mahdollisessa soveltuvuuden arvioinnissa on keskityttävä siihen, miten opiskelija tulee suoriutumaan alan opinnoista. Joltain osin esim. sote-alalla tulee voida arvioida soveltuvuutta myös ammatissa selvitytymiseen.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

- Valintoihin tarvitaan kustannustehokkaita tapoja myös kv-opiskelijoille. Kansainväliset testien hyödyntäminen kannattaa tutkia tarkkaan ja mahdollisuuksien mukaan ottaa käyttöön. Valinnat ovat yksi tapa luoda myönteistä mielikuvaa Suomesta opiskelupaik

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Tutkimustyö tulee kytkeä kiinni valintojen kehittämisen aikatauluihin niin, että ne tukevat toisiaan.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Työryhmän raportti käsittelee tärkeää teemaa ja sisältää monia kannatettavia ehdotuksia. Se sisältää kuitenkin myös suuria puutteita, kuten ammatillisen koulutuksen väylän kehittäminen. lukio ja ammatillisen väylä tulee ratkaista samanaikaisesti. Toissijaiset valintamenettelyt, kuten avoin korkeakouluväylä tulee myös konkretisoida, jotta varmistetaan siirtymät korkea-asteelle työelämän eri vaiheissa.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

_ Lukiokoulutus tarvitsee kokonaisuudistuksen. Ylioppilastutkinto on vain osa sitä.

- Ylioppilastutkintoa tulee kehittää laaja-alaisemmaksi/monimuotoisemmaksi. Tällä hetkellä se on käytännössä kirjallinen testi, jonka onneksi voi jakaa osiin.

Itse lukiokoulutukseen

- kansainvälinen opintojakso jokaiselle opiskelijalle

- uraohjausta/oppilaan ohjausta tarvitaan lisää

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Metsäteollisuus ry, Kemianteollisuus ry, Teknologiateollisuus ry

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

5

4. *Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2*

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

5

6. *Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3*

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. *Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4*

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tase-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. *Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5*

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. *Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6*

Vientiteollisuusliittojen lausunto koskien OKM:n työryhmän raporttia ”Valmiina valintoihin.

Ylioppilastutkinnon parempi hyödyntäminen korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa.”

Työryhmä on esittänyt ylioppilastutkinnon laajempaa hyödyntämistä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. Tämä on hyvä tavoite, jos ammatillisen koulutuksen väylä huomioidaan tasavertaisesti hakuväylänä korkeakoulutuksen piiriin jatkossakin. Raportissa esitetään, että ammatillisen koulutuksen käyneiden tulisi jatkossa suorittaa maksullinen ylioppilaskoe, käytännössä yhdestä kolmeen koetta, saadakseen mahdollisuuden hakeutua korkeakoulutukseen. Vientiteollisuuden kanta on, että ammatillisella tutkintotodistuksella tulee jatkossakin voida osallistua korkeakoulutuksen haun piiriin.

Vientiteollisuus painottaa, että väylää ammatillisesta koulutuksesta korkeakoulutukseen tulee helpottaa eikä päinvastoin työryhmän esityksen mukaan vaikeuttaa. Vientiteollisuus tarvitsee nyt ja tulevaisuudessa osaajia ja osaamisen taso kehittyvässä yhteiskunnassa nousee. Koulutus on koko osaamisen perusta ja

osaava työvoima yritysten menestyksen kulmakivi. Siirtyminen koulutusasteelta toiselle tulee olla toimivaa eikä ammatillisen koulutuksen suorittaneille tule asettaa vaatimuksia, jotka todellisuudessa estävät pääsyn korkeakoulutukseen.

Työryhmän toimeksianto oli käsitellä vain ylioppilastutkinnon kehittämistä. Kuitenkin myös ammatillisen koulutuksen parissa on potentiaalisia korkeakoulutuksen pariin hakijoita. Lähes puolet nuorisoasteesta suorittaa ammatillisen koulutuksen. OKM on luvannut asettaa työryhmän käsittelemään ammatillisen koulutuksen hakeutumisväylää jatko-opintoihin, mutta kyseistä työryhmää ei ole vielä asetettu. Vientiteollisuus peräänkuuluttaa työryhmän asettamista välittömästi ja painottaa, että elinkeinoelämän edustus tulee huomioida työryhmässä.

Lisätiedot:

Soile Koriseva (päällikkö, koulutus ja osaaminen), Metsäteollisuus ry, 044 5097590
soile.koriseva@forestindustries.fi

Mervi Karikorpi (apulaisjohtaja, elinkeinopolitiikka, osaaminen ja innovaatiot), Teknologiateollisuus ry, 040 741 9801, mervi.karikorpi@teknologiateollisuus.fi

Jussi-Pekka Rode (asiantuntija, koulutuspolitiikka), Kemianteollisuus ry, 040 168 6836, jussi-pekka.rode@kemianteollisuus.fi

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

5

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

5

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

5

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

5

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

5

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 5

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

5

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

5

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

5

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

5

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

5

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Luvussa kuvataan nykytilaa hyvin ja seikkaperäisesti. Suomessa korkeakouluopinnot aloitetaan kansainvälisestäikin vertaillen erittäin myöhään. Nykytila, jossa opintojen väliin jää jopa useita väli vuosia, on kestävä ja yhteiskunnan etu yksilön itsensä kannalta.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Soveltuvuuden arvioiminen esimerkiksi kasvatus-, hoiva-alan tai taidealan koulutuksiin ei voi perustua akateemisiin näyttöihin. Korkeakoululuille tuleekin jättää mahdollisuus arvioida hakijoiden soveltuvuutta ko. aloille parhaaksi katsomillaan perusteilla.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

On kuitenkin huomioitava, että joillakin aloilla – erityisesti esimerkiksi kasvatus-, taide- tai sosiaali- ja terveysalalla – soveltuvuutta ei voida arvioida yksinomaan akateemisin perustein. Näille aloille on jatkossakin annettava mahdollisuus mitata hakijoiden soveltuvuutta parhaaksi katsomillaan keinoilla. Olisi myös tärkeää selvittää työryhmän esityksen sukupuolivaikutukset: pojat kypsyvät myöhemmin kuin tytöt, ja lukio-opintoja painottamalla aikaistamalla poikien tasavertainen mahdollisuus päästä

korkeakouluopintoihin saattaa tosiasiallisesti vaarantua. Valintamenettelyä uudistettaessa pitääkin varmistua siitä, että jokaisella olla todellinen mahdollisuus kypsyä myöhempään ja pyrkiä koulutukseen myös myöhemmin elämässä. Kolmanneksi, toteutuksessa tulee taata eri koulutusasteilta toiselle siirtymisen ja nivelvaiheiden sujuvuus. Lopuksi – kuten työryhmä esittääkin - lukiokoulutusta, ja kaikkea sitä edeltävää koulutusta tulee johdonmukaisesti kehittää sopimaan esitettyyn muutokseen.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Valintamenettelyä uudistettaessa pitää varmistua siitä, että jokaisella olla todellinen mahdollisuus kypsyä myöhempään ja pyrkiä koulutukseen myös myöhemmin elämässä. Lisäksi toteutuksessa tulee taata eri koulutusasteilta toiselle siirtymisen ja nivelvaiheiden sujuvuus. Lopuksi – kuten työryhmä esittääkin - lukiokoulutusta, ja kaikkea sitä edeltävää koulutusta tulee johdonmukaisesti kehittää sopimaan esitettyyn muutokseen.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifepprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

On selvítettävä tarkoin, millaisia seurauksia tällä toimenpiteellä olisi mm. sukupuolivaikutusten näkökulmasta. Ovatko kaikki lukiolaiset, erityisesti myöhemmin kypsyvät pojat, kykeneviä tekemään kauaskantoisia päätöksiä jo lukion ensimmäisellä luokalla tai peruskoulun viimeisellä luokalla?

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

On erittäin tärkeää, että ammatillisen koulutuksen väylä huomioidaan tasavertaisesti hakuväylänä korkeakoulutuksen piiriin jatkossakin. Työryhmän toimeksianto oli käsitellä vain ylioppilastutkinnon kehittämistä. Kuitenkin myös ammatillisen koulutuksen parissa on potentiaalisia korkeakoulutuksen pariin hakijoita, ja lähes puolet nuorisosta suorittaa ammatillisen koulutuksen. Opetus- ja kulttuuriministeriö on luvannut asettaa työryhmän käsittelemään ammatillisen koulutuksen hakeutumisväylää jatko-opintoihin, mutta kyseistä työryhmää ei ole vielä asetettu. EK peräänkuuluttaa työryhmän asettamista välittömästi ja painottaa, että elinkeinoelämän edustus tulee huomioida työryhmässä.

On huomioitava, että joillakin aloilla – erityisesti esimerkiksi kasvatus-, taide- tai sosiaali- ja terveysalalla – soveltuvuutta ei voida arvioida yksinomaan akateemisin perustein. Näille aloille on jatkossakin annettava mahdollisuus mitata hakijoiden soveltuvuutta parhaaksi katsomillaan keinoilla.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13**39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista**

Maan hallitus on ryhtynyt toimiin työurien pidentämiseksi. Työllisyysasteen nostamiseksi työuria tuleekin pidentää sekä alusta, keskeltä että lopusta. Yhtenä keinona tähän on joustavoittaa opintopolkuja ja nopeuttaa siirtymää työelämään. Suomessa korkeakouluopinnot aloitetaan kansainvälisestikin vertaillen hyvin myöhään – keskimäärin 24-vuotiaana - kun monissa muissa maissa sama ikä tai jopa alempi on keskimääräinen valmistumisikä. Välivuodet johtuvat suurelta osin korkeakoulujen pääsykokeiden aiheuttamasta sumasta: saman vuoden ylioppilaista vain alle kolmannes jatkaa korkeakouluopintojaan samana vuonna. Mikä huolestuttavinta, jatko-opintojen ulkopuolelle jääneiden osuus on kymmenessä vuodessa kasvanut merkittävästi (58 %:sta 68 %:iin). Tällaiset luvut ovat paitsi kansantaloudellisesti, myös yksilöiden itsensä kannalta huolestuttavia.

Ylioppilastutkinnon arvosanoja hyödynnetään tällä hetkellä opiskelijavalinnoissa erittäin vähän siitakin huolimatta, että menestyksen ylioppilaskokeissa on tutkittu korreloivan suoraan korkeakouluopinnoissa menestymisen kanssa. Raportissaan ”Valmiina valintoihin – ylioppilastutkinnon parempi hyödyntäminen korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa” Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama työryhmä esittää keinoja tavoitteen saavuttamiseen. Työryhmä katsoo, että järjestelmä jossa järjestetään sekä ylioppilastutkinto että kalliita, usein jopa samaa osaamista arvioivia pääsykokeita, ei ole järkevä. Nykyjärjestelmä raskaudessaan aiheuttaa lisäksi joka vuosi kasvavaa aivovuotoa ulkomaille ja vähentää puolestaan vetovoimaa opiskella Suomessa. Työryhmä esittää lisäksi, että sekä opiskelijavalintoihin että myös koulutuksesta tiedottamiseen otettaisiin käyttöön yhtenäisempi käytäntö sekä selkeyttämisen ja ennustettavuuden näkökulmasta että hakuaikojen ja valintoihin liittyvän päätöksenteon välisen ajan lyhentämiseksi. Osa nykykäytännön heikkouksista on se, että valintaperusteet päätetään vain vuodeksi kerrallaan, ja lisäksi valintaperusteet ovat erittäin kirjavia.

Työryhmän raportti ”Valmiina valintoihin” on tervetullut avaus keskusteluun turhien välivuosien vähentämiseksi.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Sivistystyönantajat

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

5

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Luvussa on kuvattu laajasti ja analyttisesti korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytilaa ja tehtyjä uudistuksia. Tavoitteet opiskelijavalintojen nopeuttamiseksi ja sujuvoittamiseksi ovat erittäin kannatettavia.

Valintajärjestelmissä on kehitettävää esimerkiksi resurssien käytön ja valinnan sujuvuuden kannalta. Kehittämistä voidaan tehdä erityisesti korkeakoulujen välisellä yhteistyöllä esimerkiksi alakohtaisten valintaperusteiden linjaamiseksi, kuten tietyillä aloilla on tehtykin. Lisäksi korkeakoulujen ja toisen asteen yhteistyötä tulee tiivistää sekä informaationkulun että uudenlaisten siirtymisjärjestelmien käyttöönotossa (kuten avoimet kurssit tietyillä aloilla).

Opiskelijavalinta on korkeakouluille ratkaisevan tärkeää. Uudistuksia opiskelijavalintakokonaisuudessa tulee tehdä yhteistyön kautta niin, että havaitut ongelmat eivät siirry koulutusketjussa eri kohtaan. Keskimäärin nopeampi koulutukseen pääsy valintajärjestelmiä kehittämällä ei saa johtaa tilanteeseen, jossa esimerkiksi koulutuksen keskeytykset lisääntyvät tai eteneminen hidastuu.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

5

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Raportin johtopäätös siitä, että ylioppilastutkinnon kokeet ovat jo nykyisellään pääsykokeita parempi perusta valinnoille on varsin pitkälle menevä johtopäätös. Näin on varmasti joiltain, muttei kaikilta osin.

Ylioppilastutkinnon arvosanojen standardisointi vertailukelpoisuuden parantamiseksi on edellytys tutkintotodistuksen paremmalle hyödyntämiselle. Samoin arvosanojen erottelevuutta tulee parantaa. Näin tutkinnon hyödyntämistä valinnoissa voidaan lisätä. Tätä työtä onkin käynnissä ja käynnistymässä.

Ylioppilastutkinnon digitalisoinnin yhteydessä kannattaa miettiä kehittämistä laajemminkin korkeakoulujen opiskelijavalintojen kannalta. Voisiko sähköiseen kokeeseen liittää ylioppilastutkintotehtävien lisäksi esimerkiksi alakohtaisia soveltuvuutta, erityisosaamista, orientaatiota tms. mittaavia tehtäviä, jotka voisivat toimia ylioppilastutkinnon rinnalla valintakriteereinä? Tällä voitaisiin nopeuttaa ja keventää valintaprosesseja ylioppilastutkinnon suorittavien osalta.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Ylioppilastutkintoa voidaan hyödyntää valinnoissa nykyistä enemmän ja paremmin, erityisesti kun tutkintoa kehitetään erottelevuuden ja nykyistäkin tasalaatuisemman mittauksen osalta. Rinnalla tulee olla jatkossakin mahdollisuus käyttää myös muita keinoja tehdä opiskelijavalintoja. Tämä on tärkeää mm. alakohtaisista syistä (esim. taidealat), ns. toisen näyttömahdollisuuden tarjoamiseksi opiskelijoille, tai lisäerottelevuuden saamiseksi joillain aloilla. Muita keinoja on syytä kehittää esimerkiksi raportissa kuvailtujen mallien (mm. MOOC-kurssit) suuntaan.

Siirtymien kitkattomuutta ei tulisi siirtää osaksi rahoitusmallia, vaan ohjausta tulee voida tehdä muilla tavoin ja erityisesti lisäämällä korkeakoulujen keskinäistä sekä korkeakoulujen ja toisen asteen oppilaitosten välistä yhteistyötä. Rahoitusmalli koostuu jo nyt monesta eri palasesta ja uusien elementtien lisääminen siihen ei ole kokonaisuuden kannalta hyvä ratkaisu. Rahoitusmallia tulee miettiä kokonaisuutena, eikä pyrkiä muokkaamaan sitä kulloinkin esiin nousevien yksittäisten tarpeiden näkökulmasta.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Opiskelijavalinnat muodostavat erilliskohteiden lisäksi myös kokonaisuuden, kuten johtopäätöksissä todetaan. Tämän kokonaisuuden yhteisessä suunnittelussa nykyistä koherentimmaksi on tekemistä. Raportti antaa korkeakouluille ja koulutuksen järjestäjille arvokasta tietoa ja ideoita uudistusten tekemiseksi.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

5

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Ylioppilastutkinnon erottelukykyä on tarpeen lisätä. Raportissa esiteltiin varteenotettavia keinoja sen tekemiseksi. Tämä toimii hyvänä pohjana tutkinnon nykyistä paremmaksi hyödyntämiseksi ja yhteisten esim. alakohtaisten pisteytysmallien suunnittelemiseksi.

Korkeakoulujen valintaperusteiden signaalivaikutuksia lukioaikaisiin valintoihin on vaikea täysin ennakoida, mutta tämän toteutuminen edellyttää nykyistä tiiviimpää yhteydenpitoa korkea-asteen ja toisen asteen välillä esimerkiksi opinto-ohjauksen osalta. Tämä on korkeakouluille ja koulutuksen järjestäjille myös resurssikysymys.

Ammatillisesta koulutuksesta jatko-opintoihin siirtymistä selvittävällä työryhmällä on tärkeä rooli ja se tulee perustaa viipymättä. Ammatillisen tutkinnon suorittaneella on oltava jatkossakin jatko-opintokelpoisuus, eikä ammatillisen tutkinnon suorittaneelta ei tule jatkossakaan edellyttää ylioppilastutkinnon kokeiden suorittamista.

Toista mahdollisuutta osaamisen näyttämiseen ei tule rajata vain ylioppilastutkinnon uusimiseen. Nuorilla on tarpeen olla mahdollisuus osoittaa kykynsä myös muilla sellaisilla tavoilla, jotka korkeakoulut katsovat toimiviksi valinnan kannalta.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

5

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Opiskelijavalinnan joustava sujuvoittaminen, keventäminen, nopeuttaminen ovat kannatettavia tavoitteita. Aikataulujen osalta tulee vielä tarkemmin pohtia, kuinka vuodelle 2018 suunniteltu kevennys ja vuodelle 2020 asetettu toteuma kevennyksessä ovat suhteessa toisiinsa. Iso uudistus kannattaa tehdä kerralla huolellisesti. Vuosi 2020 on kaikkien alojen valintoja ajatellen realistisempi toteuma-aikataulu kuin 2018.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

5

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Toisen asteen osaamisen näyttöihin perustuvaa valintaa voidaan lisätä ja edistää. Niiltä osin kuin muitakin keinoja tarvitaan, voidaan ottaa entistä enemmän käyttöön mm. aineistopohjaisia valintoja tai muita sellaisia keinoja, jotka eivät vaadi pitkää ennakkovalmistautumista. Myös sähköisen ylioppilastutkintoon mahdollisuudet kannattaa pohtia avoimesti. Voisiko ylioppilastutkintoa ja korkeakoulujen valintaa pohtia ja kehittää laajemmin yhdessä?

Kustannusnäkökulmasta todistusvalintojen lisääminen vetovoimaisilla aloilla on kannatettavaa, mutta valintänäkökulmasta riittävän erottelun ja kohdistumisen saamiseksi tilanne ei ole yhtä yksinkertainen. Tietyillä aloilla tarvitaan jatkossakin myös muita erottelukeinoja kuin toisen asteen koulutuksen todistukset. Näiden keinojen kehittämistä ja uudistamista tulee tehdä myös.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

5

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Toisen asteen tutkintotodistusten ja opintomenestyksen parempi hyödyntäminen on kannatettavaa ja siihen tulee pyrkiä. Ylioppilastutkinnon osalta tämä edellyttää parempaa erottelevuutta ja nykyistäkin standardoidumpaa mittausta. Samoin ylioppilastutkinnon kehittämistä kannattaa pohtia. Voisiko sähköiseen kokeeseen liittää ylioppilastutkintotehtävien lisäksi esimerkiksi alakohtaisia soveltuvuutta, erityisosaamista, orientaatiota tms. mittaavia tehtäviä, jotka voisivat toimia ylioppilastutkinnon rinnalla valintakriteereinä.

Ammatillisen koulutuksen osalta valintoja on pohdittava tarkemmin ja kokonaisuutena jatkotyönä käynnistyvässä ryhmässä. Ammatillisen tutkinnon suorittaneella on oltava jatkossakin jatko-opintokelpoisuus.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

5

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Paremmiin ja riittävästi ennakolta tiedossa oleviin valintaperusteisiin toisen asteen todistusten hyödyntämisen osalta voivat helpottaa siirtymiä suoraan toiselta asteelta korkealle asteelle. Tämä edellyttää nykyistä tiiviimpää yhteydenpitoa toisen asteen koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen välillä esimerkiksi opinto-ohjauksen osalta. Tämä on korkeakouluille ja koulutuksen järjestäjille myös resurssikysymys.

Samalla on aiheellista tarkastella nuorten valmiuksia tehdä pitkälle tulevaisuuteen vaikuttavia ainevalintoja aiempaa varhaisemmassa vaiheessa opintoja.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Tavoite on kannatettava. Toisen asteen todistusvalintojen rinnalla tulee olla mahdollisuus käyttää myös muita valintakeinoja. Muun muassa avoin korkeakouluopetus on yksi keino tässä joukossa, myös muita valintakeinoja tulee olla käytössä ja näitäkin voi edelleen kehittää.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 5

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Yhteiset aiempaa erottelevammat pisteytysmallit ovat edellytys todistusten paremmalle hyödyntämiselle.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

5

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Korkeakoulujen valintaperusteiden signaalivaikutuksia lukioaikaisiin valintoihin on vaikea täysin ennakoida, mutta tämän toteutuminen edellyttää nykyistä tiiviimpää yhteydenpitoa korkea-asteen ja toisen asteen välillä esimerkiksi opinto-ohjauksen osalta. Tämä on korkeakouluille ja koulutuksen järjestäjille myös resurssikysymys.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

5

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammatillisesta koulutuksesta jatko-opintoihin siirtymistä selvittävällä työryhmällä on tärkeä rooli ja se tulee perustaa viipymättä. Ammatillisen tutkinnon suorittaneella on oltava jatkossakin jatko-opintokelpoisuus, eikä ammatillisen tutkinnon suorittaneelta ei tule jatkossakaan edellyttää ylioppilastutkinnon kokeiden suorittamista.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ammatillisen tutkinnon suorittaneelta ei tule jatkossakaan edellyttää ylioppilastutkinnon kokeiden suorittamista. Todistusvalinnat ammatillisesta koulutuksesta korkeakoulutukseen tulee tehdä ammatillisen koulutuksen näytöillä ja ehdoilla. Jos korkeakoulu on päättänyt tehdä tietyllä alalla valinnat pääosin ylioppilastutkinnon tai sen tiettyjen osien pohjalta, tulee hakijoilla tuki olla mahdollisuus suorittaa ylioppilastutkinto tai sen osia.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

5

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltuvuus eri aloille tai aloilla tarkoittaa eri asioita. Selvästi ammattiin suuntaavissa korkeakouluopinnoissa voi olla tarpeen tehdä, ei niinkään soveltuvuuden kuin soveltumattomuuden tarkastelua (SORA). Tutkimusnäyttöön perustuva määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida, on kannatettavaa, mutta samalla on syytä huomioida se, että ammatilliset vaatimukset ja soveltuvuudet myös muuttuvat ajassa.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

-

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Tutkimustiedon lisääminen ja kansainvälisen vertailutiedon päätöksenteon ja valintojen pohjaksi on tarpeen. Uudistuksilla on usein ennakoimattomia vaikutuksia, joita paremmalla tietopohjalla pystytään paremmin näkemään.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

-

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

- Ylioppilastutkinnon arvosanojen erottelukykyä on tarpeen lisätä.

- Samoin ylioppilastutkinnon kehittämistä laajemmin kannattaa pohtia. Voisiko sähköiseen kokeeseen liittää ylioppilastutkintotehtävien lisäksi esimerkiksi alakohtaisia soveltuvuutta, erityisosaamista, orientaatiota tms. mittaavia tehtäviä, jotka voisivat toimia ylioppilastutkinnon rinnalla valintakriteereinä.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Yliopistojen opetusalan liitto YLL

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

5

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

On syytä edistää mahdollistaa hakea useampaan korkeakouluun ja koulutusohjelmaan samana vuonna. Tähän voidaan pyrkiä myös yhdenmukaistamalla valintakokeita siellä, missä niiden säilyttäminen kannattaa.

Raportissa on turhan jyrkkä asetelma siihen, kysytäänkö valintakokeessa toisella asteella omaksuttuja tietoja vai korkeakouluopintojen sisältöjä. Pääsykokeen avulla voidaan myös arvioida hakijan taitoja, soveltuvuutta ja motivoitumista alalle.

Raportissa todetaan mm., että pääsykokeen uskotaan tutustuttavan hakijan hakemaansa alaan, mutta tosiasiasa tämä asia hoituu oleellisesti paremmin ylioppilaskoetta painottamalla. Tätä ja vastaavia ehkä hieman yllättäviä väitteitä ei perustella mitenkään.

Maksullisen ylioppilaskokeen edellyttäminen ei-ylioppilaalta, esim. ammatilliselta toiselta asteelta tulevalta hakijalta, ei ole tasa-arvoinen menetelmä maksun näkökulmasta eikä lukion tietosisältöjen edellyttämisen osalta, mikäli hakija ei ole käynyt lukiota.

Uravalinnan edellyttäminen ennen kriittisiä lukion ainevalintoja aikaistaa uravalintaa ikäkauteen, jolloin nuoret vasta oppivat tuntemaan itseään ja kiinnostuksen kohteitaan. Tämä tuntuu liian varhaiselta.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

5

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Vuorovaikutustaitojen arviointi pääsykokeessa on hyvä esimerkki siitä, miten pääsykokeita voidaan keventää nykyisestä luopumatta niistä kokonaan aloilla, joilla soveltuvuuden ja osaamisen arviointi voi tuoda lisäarvoa valintaan sekä korkeakoululle että hakijalle itselleen.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Olisiko pääsykoe väylänä kuitenkin kevyempi kuin opinnot avoimessa yliopistossa tai yliopistojen verkko-opetukseen osallistuminen?

Kasvatus- ja opetusalan työhön johtavaan koulutukseen hakeuduttaessa on ehdottomasti arvioitava hakijoiden soveltuvuus. Hakijoiden itsearviointi soveltuvuuden osalta opintojen aikana ei missään tapauksessa ole riittävä tapa soveltuvuuden arviointiin.

SORA-lainsäädännön perusteella peruutettujen opiskeluoikeuksien määrä ei ole kovin suuri, mutta lainsäädännöllä on oma merkityksensä: se antaa keinon puuttua asiaan ja toimii myös ennaltaehkäisevästi.

On uskottavaa, että yliopistotutkinto mittaa korkeakouluopinnoissa menestymistä ennustavia taitoja, eikä kaikilla aloilla ole tarvetta erilliseen pääsykokeeseen pääväylänä?

Toisaalta lukio-opintojen merkityksen lisääminen lukiolaisten motivaation kasvattamiseksi on tärkeä näkökohta. Ongelma on se, että monikaan ei vielä tiedä lukioon hakeutuessaan, mille alalla lopultakin on suuntautumassa.

Soveltuvuuden arviointi tulee tehdä ennen opintoja eikä vasta aloittaa sitä opintojen aikana. On hiusten halkomista puhua soveltuvuudesta alan opintoihin mutta ei työskentelemään alalle. Työelämärelevanssin ja opiskelun yhteys on tullut rahoitusmalliin. Koulutuksen ja työelämän vastaavuutta ei pitäisi tässä erotella.

Kitkaton siirtyminen toiselta asteelta korkeakouluopintoihin on kannatettavaa. Tähän valintaprosessiin sinänsä liittymätön epäkohta on se, että opiskelualan vaihto on tehty liian vaikeaksi. Kun oma ala ja kiinnostus löytyy, sille siirtymistä tulisi tukea, ei estää sitä. Omaksi koetulla alalla tullaan hyväksi ja osaavaksi työntekijäksi. Kun opintotukea on jatkuvasti rajattu, ei alan vaihtamisen vaikeuttamista voida perustella edes sillä, että se vaatisi yhteiskunnalta opiskelijoiden elättämistä.

Pääsykokeen käyttäminen arvioinnissa tuonee alalle enemmän erilaisia opiskelijoita kuin lukio-opinnoissa (ja vielä muutamassa harvassa aineessa) menestyminen. Erilaisuus on tässä rikkaus.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Useisiin hakukohteisiin hakeminen samana vuonna on hakijan sekä korkeakoulun etu. On kuitenkin huomattava, että opiskelupaikkojen määrää ei olla lisäämässä, ainoastaan valintaperusteita. Nykyistä suurempaa määrää opiskelijoita ei ilmeisesti jatkossakaan oteta sisään opintoihin? Mutta valintakokeisiin investoitu aika ja elinkustannukset sinä aikana voivat näyttäytyä sekä hakijan että yhteiskunnan kannalta hukkainvestointeina. Olennaista on se, miten on tarkoituksenmukaista keventää hakuprosessia? Vaihtoehtoja on muitakin kuin yksin ylioppilastutkinnon ratkaiseva osuus. Se tuo mukanaan uusia ongelmia, jotka raportti surutta ohittaa.

Raportissa hieman unohdetaan ammatillista väylää tulevien tasa-arvoiset mahdollisuudet ”korottaa” tai ylipäättään hankkia ylioppilastutkinnosta arvosanoja. Heillä ei missään tapauksessa ole siihen tasavertaisia mahdollisuuksia lukiolaisiin verrattuna.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Matematiikan kurssien valinnalla on turhan ratkaiseva vaikutus korkeakouluopintoihin pääsemisessä. Sen tasapainoksi on vahvistettava muiden oppiaineiden ja yleisarvosana asemaa, mikäli ylioppilastutkinnon

asemaa haussa vahvistetaan. Ei riitä yleinen toteamus, että ”kyllä korkeakoulut itse tietävät, mitä ne haluavat painottaa”. YLL kannattaa ohjaamista kielitaidon monipuolistumiseen.

On tervetullutta, että hyödynnetään nykyistä enemmän korkeakoulujen kokemuksia lukio-opetuksen kehittämistä varten. Sen sijaan ammatillisen koulutuksen leikkaukset opetukseen heikentävät aivan ratkaisevalla tavalla tätä väylää tulevien yhdenvertaisia mahdollisuuksia hakeutua korkeakoulutukseen. Ammatillisella toisella asteella yhteisiä aineita opiskellaan paikoitellen pääpaino itseopiskelussa. Raportissa ei suhtauduta riittävällä vakavuudella ammatillisen väylän käyttämiseen liittyviin kysymyksiin samalla kun halutaan painottaa ylioppilastutkintoa.

On tärkeää, että myös kansainvälinen väylä vetää ja on ymmärrettävä hakemisesta kiinnostuneille.

Tasa-arvovaikutukset ja yhdenvertaisuus on arvioitava kunnolla ja tehtävä niiden pohjalta selkeät toimenpide-ehdotukset.

Ylioppilastutkinnon hyödyntäminen ammatillisista väylää tulevien osaamisen osoittamiseksi on ongelmallinen esitys. Ammatillisista väylää tulevat hakijat eivät missään tapauksessa ole tasaveroisessa asemassa eivätkä ole edes opiskelleet sisältöjä tai kaikessa laajuudessa niitä taitoja, joita ylioppilaskoe mittaa. On myös pragmaattisesti huomioitava ammatillisen koulutuksen leikkausten vaikutuksiin yhteisten aineiden opetuksen osalta.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Reunaehtoina on soveltuvuuden arviointi tarvittaessa, pääsykokeiden kehittäminen, ammatillisen väylän konkreettisempi huomiointi. Nykysäädöksilläkin on alakohtaisesti mahdollista päästä opiskelemaan lukion arvosanoilla. Tämä tulee huomioida säädöksiä uudistettaessa.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

5

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Liian monta kysymystä, joihin annetaan vain yksi vastaus. Jos mitataan vain ylioppilastutkintoa, olisi esitettävä konkreettisin esimerkein, miten valintoja voidaan kehittää niin, että menestys lukio-opinnoissa tai hakukäyttäytyminen heijastaa motivaatiota kyseiselle alalle?

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Tasa-arvovaikutukset ja yhdenvertaisuus on arvioitava kunnolla ja tehtävä niiden pohjalta selkeät toimenpide-ehdotukset. On oltava selkeä toinen väylä, jossa ei rankaista hyvin nuorena tehdyistä ainevalinnoista, jotka eivät tuekaan hakeutumista omaksi koetulle alalle.

Lisäksi tulisi esittää, miten eri uravaiheista opintoihin hakevat voivat menestyä opiskelijavalinnoissa. Onko heidän tarkoituksena esim. 20 vuoden työuran jälkeen lähteä parantamaan ylioppilastutkinnon arvosanoja. Myös kansainvälisten opiskelijoiden haku perustutkinto-opiskelijoiksi asemaa olisi hyvä selkeyttää (heillä voi olla ongelmia myös osallistua pääsykokeisiin).

Valmennuskurssit ovat epätasa-arvoistavia, mutta epätasa-arvo koskee – ehkä hieman eri painotuksin – myös lukio-opiskelua ja ylioppilaskirjoituksia. Kurssitarjonnassa (esim. syventävien kurssien osalta) on alueellisia eroja, joissakin kurssien tarjonta on minimissä. Kielivalikoima voi olla hyvin erilainen. Osa kunnista satsaa lukio-opetukseen ja toiselle asteelle. Huono ylioppilastodistus heikentää mahdollisuuksia päästä mihinkään jatko-opintoihin. Syntykö umpiperä sellaisille, joilla on huono menestys lukiossa? Myös se, että sukutaustassa ei ole akateemisuutta, aiheuttaa epätasa-arvoa, kun painotetaan koulumenestystä. Eriarvoisuutta aiheuttaa myös poikien hitaampi kypsyminen (ks. PISA).

Ovatko kaikki laudaturin ylioppilaat varmasti motivoituneita kyseisestä alasta? Onko ylioppilastutkinnon yleisarvosana tai äidinkielen ja matematiikan arvosana yksiselitteinen motivaation mittari? Yliopiston hopsaajilla on kokemusta siitä, että jos järjestetään pääsykokeet, hakuvaiheessa voi huomata, että ala ei tunnukaan omalta alalta.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Kuten aikaisemmin todettu, pääsykokeita voidaan nykyisinkin hyödyntää. Korkeakoulut voivat yhdenmukaistaa uudistettavia, kevennettäviä pääsykokeita.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Lukiossa opiskellaan ja tehdään muutakin kuin valmistaudutaan hakeutumaan korkeakouluun tiettyjen oppiaineiden arvosanoilla. Joidenkin oppiaineiden ylikorostaminen lukiossa ei tee lukiosta kokonaisuudessaan parempaa oppilaitosta ja kasvunsijaa. Yliopistojen kiinnostus lukion kehittämiseen olisi erittäin hyvä asia (ongelma on vaikuttaa kuntien päätöksentekoon). Sinänsä lukio-opintojen merkityksen "lisääminen" lukiolaisten motivaation kasvattamiseksi on tärkeä näkökohta.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammatillisen koulutuksen antamaan jatko-opintokelpoisuuteen pitää kiinnittää huomiota. Massiiviset leikkaukset ammatillisen koulutuksen yhteisten aineiden opetukseen ovat tuhoisia eivätkä ainakaan edistä

jatko-opintoissa menestymistä. Koulutuksen reformit on tehtävä kokonaisuutena ja huomioitava niiden yhteys koulutusjatkumon toisiin osiin. Tämänkaltainen uudistus tulee valmistella työryhmässä ja ottaa siihen kiinteästi mukaan koulutusalan järjestöjen edustajat.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritushälyisyyksiä tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Tämä ei ole järjevä tapa mitata osaamista. Ammatillista väylää tulevat hakijat eivät missään tapauksessa ole tasaveroisessa asemassa eivätkä ole edes opiskelleet sisältöjä tai kaikessa laajuudessa niitä taitoja, joita ylioppilaskoe mittaa. Ylioppilaskoe on lukion päättötutkinto, ei sisäänpääsykoe korkeakouluun.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Tutkimustiedon käyttö on kannatettavaa.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Raportissa esiintyy melko voimakasta soveltuvuuden merkityksen vähättelyä, samoin kuin kaikkien pääsykokeiden etujen vähättelyä, jopa siinä määrin, että se muistuttaa eläinten mottoa Orwellin Eläinten vallankumouksessa: ”neljä jalkaa hyvä, kaksi jalkaa paha.” Ylioppilaskirjoitukset hyvä, pääsykokeet paha. Kaikki pääsykokeisiin liittyvä on arveluttavaa eikä kerro siitä mitä on tarkoitus mitata. Sen sijaan lukion ja ylioppilaskirjoitusten painottaminen on raportissa yksiselitteisen hyödyllistä. Esimerkiksi uravalinnan siirtymistä lukioon ja siihen liittyviä epäkohtia ja epätasa-arvoon liittyviä seikkoja ei arvioida riittävästi, esim. oman tulevaisuuden kannalta ”väärien” valintojen tekeminen lukion alkajaisiksi ja mahdollinen lukion 4 vuodessa suorittamisen lisääntyminen 3 vuoden sijaan, lukion valmennuskurssien lisääntyminen, alueelliset erot lukioden kurssitarjonnassa, lukion suorittamisen ikäkauteen liittyvä kypsyttömyys ja epätietoisuus omista tulevaisuuden toiveista.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

SAK katsoo että raportissa kuvataan oikein nykyisen korkeakouluvalintajärjestelmän ongelmakohtia. SAK yhtyy näkemykseen, jonka mukaan raskas pääsykoejärjestelmä on ongelmallinen erityisesti lukion tai ammatillisen toisen asteen koulutuksen päättävien kannalta. Valintaperusteita tulisi uudistaa erityisesti tämän suuren hakijajoukon kannalta paremmiksi, unohtamatta hakeutumismahdollisuuksia muissa elämäntilanteissa.

Nyt lausunnolla oleva raportti on keskittynyt ylioppilastutkinnon parempaan hyödyntämiseen korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. Vaikka keskittyminen ylioppilastutkintoon on monin tavoin perusteltavissa, SAK olisi toivonut vielä yksityiskohtaisempia esityksiä ammatillisen koulutuksen suorittaneiden jatkokoulutusmahdollisuuksien kuvaamiseen raportissa. Työryhmä ehdottaa kuitenkin

jatkotyötä asian tiimoilta, mikä on perusteltua. SAK katsoo että jatkotyö on kytkettävä valmisteilla olevan ammatillisen koulutuksen reformiin.

Mitä enemmän korkeakoulut järjestävät erillisiä pääsy- tai soveltuvuuskokeita, sen todennäköisempää on, että järjestelmä tuottaa hakijoille ylimääräistä työtä ja vaivaa, mitä ei ole hyödynnettävissä muissa valinnoissa. Valintaperusteiden vahvistaminen vain vuodeksi kerrallaan tekee toisen asteen opintojen suunnittelusta ja ohjaamisesta haastavaa, kuten johtopäätöksissä todetaan.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

SAK yhtyy työryhmän näkemykseen siitä, että ylioppilastutkintoa kehittämällä ne voivat olla vielä nykyistä parempi perusta korkeakoulujen valinnoille. Ylioppilastutkinnon digitalisointi mahdollistaa erilaisten taustamateriaalien hyödyntämisen tutkinnon kokeissa. Tämä puolestaan mahdollistaa sellaiset tiedon soveltamiseen perustuvat tehtävät, joita on käytössä monissa korkeakoulujen pääsykokeissa.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

SAK yhtyy työryhmän näkemykseen siitä, että korkeakoulujen rahoitusmallissa tulisi palkita korkeakouluja kitkattomasta siirtymisestä toiselta asteelta.

Työryhmä on oikeassa arvioidessaan, että ylioppilastutkinto mittaa korkeakouluopinnoissa menestymistä ennustavia tietoja ja taitoja hyvin. On myös todennäköistä, että ylioppilastutkinnon hyödyntäminen opiskelijavalinnassa nopeuttaisi korkeakoulujen suuntaa kohti opiskelijan valitsemista laajempiin kokonaisuuksiin, joissa suuntautuminen tapahtuisi vasta opintojen aikana. Ylipäänsä suuntautumisen rakentaminen laajempien yksiköiden sisälle ja opintojen aikaiseksi toiminnaksi tukisi opiskeluvalintojen tekemistä sekä niihin ohjaamista. Yhdymme myös työryhmän analyysiin alalle soveltuvuuden tai hakijan motivaation arvioinnin hankaluudesta sekä yleisesti että pääsykokeiden kautta.

SAK pitää erittäin tervetulleena työryhmän pohdintaa toisen asteen koulutuksen muodollisen ja tosiasiallisen hakukelpoisuuden sekä pääsykokeiden välisestä yhteydestä. Lienee kiistattomasti osoitettu, että monissa pääsykokeissa testataan sellaisia alaan liittyviä tietoja, joita ei ole mahdollista hankkia toisen asteen koulutuksen aikana. Tämä voimistaa kehitystä, jossa toisen asteen päättävät eivät pääse suoraan korkeakoulutukseen.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

SAK katsoo että on hankalaa arvioida ylioppilastutkintoihin perustuvan valinnan vaikutuksia koulutukselliseen tasa-arvoon. Olisimme toivoneet hieman syvempää analyysia siitä, miten ylioppilastutkintoon perustuvat valinnat lisäisivät koulutuksellista tasa-arvoa. Raportissa todettu lause; "kunhan toisen mahdollisuuden järjestämisestä kuitenkin huolehditaan" jättää avoimeksi, mitä toisen

mahdollisuuden järjestäminen voisi käytännössä tarkoittaa. Koulutuksellisen tasa-arvon osalta on epäselvää nimenomaan ammatillista väylää hakeutuvien asema valintauudistuksessa, joka korostaa ylioppilastutkinnon merkitystä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että pitäisimme nykyistä tilannetta erityisen tasa-arvoisena.

SAK pitää perusteltuna työryhmän arviota siitä, että ylioppilastutkintoa ja muita toisen asteen tutkintoja painottava järjestelmä olisi nykyistä edullisempi sekä hakijoille, korkeakouluille että myös koko yhteiskunnalle.

SAK yhtyy työryhmän näkemykseen siitä, että valmennuskurssien siirtymistä korkeakoulujen pääsykokeista ylioppilaskirjoitukseen valmentaviksi tulee verrata nimenomaan suhteessa nykytilaan. Olennainen ero on sillä, että korotetut arvosanat ylioppilastutkinnossa parantavat hakijan asemaa suhteessa useaan valintaan, kun taas yksittäiseen pääsykokeeseen valmistautumiseen käytetyt resurssit valuvat monessa tapauksessa hukkaan.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

SAK yhtyy työryhmän näkemykseen siitä, että korkeakoulut voivat omilla päätöksillään vaikuttaa siihen, millaisia painotuksia lukiolaiset tekevät. Parhaimmillaan tämä voisi lisätä ruotsin kielen ja pitkän matematiikan opiskelua lukioissa. Yhdymme myös näkemykseen siitä, että ylioppilastutkinnon erottelukykyä korkeakouluvalinnoissa voidaan parantaa eri keinoin. Tähän kansalliseen työhön on syytä sitouttaa kaikki korkeakoulut, kuten työryhmä esittää.

SAK pitää tärkeänä aloittaa jatkotyö ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä korkeakouluvalinnoissa. Toteamme kuitenkin, ettei ole syytä rajata tarkastelua ammattikorkeakoulujen valintoihin, vaan tarkastella ammatillisia tutkintoja ja korkeakouluvalintoja laajemmin, myös yliopistot huomioiden.

Työryhmä on nostanut esiin oikeita havaintoja ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä korkeakouluvalinnoissa lyhyessä kuvauksessaan. Suoravalintoja tulisi harkita ammatillisen tutkinnon hyvin arvosanoin suorittaneille saman alan ammattikorkeakoulutukseen. Samoin yhteisten aineiden tai kaikkien aineiden keskiarvoa voisi hyödyntää ammattikorkeakoulujen valinnoissa, kuten työryhmä nostaa esille.

SAK on kuitenkin huolissaan siitä, ettei ammatillisen koulutuksen uudistamisessa ole riittävällä tavalla huomioitu jatko-opintoihin siirtymiseen liittyviä seikkoja ja haasteita. Kyse ei ole pelkästään keskiarvojen tai todistusten sähköistämiseen liittyvästä teknisestä prosessista, vaan ennen kaikkea siitä, millaiset yleiset elinikäisen oppimisen taidot ammatillinen koulutus pystyy perustutkintoa suorittavalle tarjoamaan. SAK on jo pitkään korostanut yhteisten opintojen merkitystä ammatillisen koulutuksen suorittajalle. Yhteisten opintojen tulisi palvella tutkinnon suorittajan kykyä soveltaa oppimaansa ammatillisen osaamisen syventämisessä, työelämässä ja samanaikaisesti taata yksilölle muodollinen ja tosiasiallinen osaaminen jatko-opinnoissa menestymiseen. Tältä osin työryhmän pohdinta on kovin puutteellista, kuten raportissakin todetaan. SAK korostaa, että ammatillisen koulutuksen suorittaneiden todistusten hyödyntämisen lisäksi tarvitaan ammatillisten perustutkintojen sisältöjen ja suoritteiden arvioinnin kehittämistä. Tätä ei ole mahdollista tehdä samalla tavalla keskitetysti kuin ylioppilastutkinnon uudistamista, mutta näkökulman on oltava läsnä, kun ammatillisen väylän suorittaneiden polkuja korkeakoulutukseen pohditaan.

Työryhmä esittää, että mikäli korkeakoulu haluaa edellyttää ammatillisen koulutuksen suorittaneelta samanlaista osaamista kuin ylioppilastutkinnon suorittaneelta, voitaisiin ylioppilastutkintoa hyödyntää myös tämän osaamisen osoittamiseksi. Kun yksi, kaksi tai kolme ylioppilastutkinnon koetta riittävät mittaamaan opinnoissa tarvittavaa akateemista kyvykkyyttä, voitaisiin myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta edellyttää näiden ylioppilastutkinnon kokeiden suorittamista. Työryhmä kuitenkin toteaa tämän edellyttävän säädösmuutoksia liittyen ylioppilastutkinnon maksullisuuteen. Työryhmä myös korostaa, ettei ole tarkoituksenmukaista, että ylioppilastutkinnon kokeiden edellyttämisestä tulisi pääasiallinen tapa valita ammatillisen koulutuksen suorittaneita kaikkiin koulutuksiin, vaan tämän tulisi olla vaihtoehto oman, vastaavaa sisältöä mittaavan pääsykokeen järjestämiselle.

SAK yhtyy työryhmän näkemyksiin ylioppilastutkinnon suorittamismahdollisuuden laajentamisesta ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin tilanteissa, joissa korkeakoulut katsovat sen valinnan kannalta tarpeelliseksi. SAK pitää ylioppilastutkinnon avaamista ylipäänsä edellytyksenä koulutuksellisen tasa-arvon toteutumiseksi, mikäli ylioppilastutkinnosta tulee pääasiallinen valintatapa korkeakoulutukseen. Tämä edellyttää perusteellista pohdintaa ylioppilastutkinnon suorittamiskertojen, tutkinnon suorittamisen maksullisuuden että ylipäänsä osallistumisoikeuden osalta. Tilannetta tulee tarkastella myös valmennuskurssien järjestämisen logiikan näkökulmasta. Erityinen riski liittyy siihen, että valmennuskurssitoiminta tulee keskittymään niihin ammatillisen tutkinnon suorittajiin, joiden toivoma korkeakouluvalinta edellyttää ylioppilastutkintoa tai sen osaa. Nämä seikat tulee etukäteen huomioida ja yrittää pohtia keinoja pitää järjestelmän tasa-arvoisuudesta ja maksuttomuudesta kiinni.

Toisaalta ylioppilastutkinnon 1-3 kokeen huomioiminen ammatillisen koulutuksen suorittaneilta avaa uudenlaisia näkymiä kaksoistutkintojen suorittamiseen. Parhaimmillaan ammatillista koulutusta ja lukiokoulutusta yhdistelevät mallit voisivat tukea tutkintojen suorittajaa, jolla on selkeästi halu jatkaa korkeakoulutukseen. Tällöinkin on kuitenkin pidettävä huoli siitä, ettei ammatilliseen koulutukseen synny uusia umpiperiä.

Työryhmä toteaa, että korkeakoulujen tulisi uudistaa toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. SAK pitää erittäin tärkeänä, että toissijaiset valintamenettelyjä kehitetään siten, että ne toimivat joustavasti ja tehokkaasti. Mikäli ylioppilastutkinnon ja toisen asteen tutkintojen hyödyntäminen korkeakouluvalinnoissa etenee, tulee entistä tärkeämmäksi varmistaa toimivat toissijaiset valintamenettelyt kasvavalle joukolle aikuisia korkeakoulutukseen hakeutuvia, joiden tutkintotietoja ei voida päävalinnassa hyödyntää.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Tämä edellyttää sitä, että ammatillisten tutkintojen hyödyntämiseen liittyvät kysymykset ja muiden kuin lukion suorittaneiden mahdollisuudet ja edellytykset ylioppilastutkinnon tai sen osien suorittamiseen on ratkaistu.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Kts. kohdan 3 tarkennus.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon

yhteiseksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukykyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Kts. kohdan 3 tarkennus.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Kts. kohdan 10 tarkennus.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10*

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11*

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12*

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13*

Näkökulmana tulee ehdottomasti huomioida koulutuksellisen tasa-arvon toteutuminen valinnoissa.

39. *Muita huomioita ja näkemyksiä raportista*

SAK kiittää työryhmää analyttisestä ja näkemyksellisestä raportista korkeakouluvalintojen kehittämiseksi.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Tehy ry

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Tehy ry:n ja yhteistyöjäsenjärjestöjen mielestä on kannatettavaa, että valintaperusteita ei vaihdeta nykykäytännön mukaisesti vuosittain. Ammatillisen koulutuksen suosio on kasvanut ja tuleekin pohtia, mikä tämän uudistuksen tavoite ja tarkoitus on. Aidosti kasvattaa kansalaisten sivistystasoa ja ammatillista osaamista vai lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon kasvojen kohotus ja opettajien työllisyyden turvaaminen. Tällä hetkellä ammatillisessa koulutuksessa yhteiset aineet, kuten äidinkieli, matematiikka, fysiikka, kemia, on sisällöllisesti kytketty opiskeltavaan ammatilliseen tutkintoon ja siten poikkeaa huomattavasti siitä, mitä lukiossa opiskellaan. Näin ollen jos opiskelija haluaisi vaikkapa osallistua kemian ylioppilaskokeeseen, ammatillisessa koulutuksessa hankittu osaaminen tuskin on riittävää. Kannatettavaa onkin esimerkiksi mahdollistaa avoimen korkeakoulun opintojen suorittaminen osana tutkintoa ja valintaa korkeakouluun. Avoimen korkeakoulun ja MOOC opinnot ovat kannatettavia vaihtoehtoja opiskelijavalinnoissa, koska ne mahdollistavat lyhyemmät opiskeluaajat tutkinto-opiskelijana ja toisaalta mittaavat motivaatiota sekä opiskelijalle kirkastuu opintojen sisältö.

Uhkana on kuitenkin lukion osalta, että se muuttuu pitkäksi valmennuskurssiksi, pitää huolehtia siitä, että opetus on riittävän laaja-alaista. Kriittisesti tulee myös pohtia, miten tarkoituksenmukaista on yliopisto-opiskelujen laaja-alaistaminen, eikö toinen aste jo vastaa tähän haasteeseen ja opinto-ohjauksen keinoin voidaan vaikuttaa opiskelijoiden ammatinvalintaan. Alkuvaiheen opiskelujen laaja-alaistaminen voi supistaa ammattiin tarvittavien ydinosaamisen taitojen ja tietojen oppimista ja opetusta. Pitkistä valmennuskursseista luopuminen ja toiselta asteelta korkea-asteelle siirtymisen nopeuttaminen on varsin kannatettavaa. Suomen Kättilöliitto noudattaa Tehyn linjaa ja painottaa, että sosiaali- ja terveysalalle tulee saada valtakunnalliset yhtenäiset pääsykokeet. Ammatillisen toisen asteen tutkinnon hyödyntäminen ylioppilastutkinnon lisäksi tulee turvata valintakoeuudistuksessa.

Tehy ry:n mielestä on kannatettavaa, että kehitetään yhtenäisiä käytäntöjä opiskelijavalintoihin ja koulutuksesta tiedottamiseen.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Tehy ry pitää kannatettavana valintakokeiden karsimista. Tehy ry mielestä on myös kannatettavaa, että akateemisia taitoja ei mitata kahteen kertaan saman kevään aikana. Lukiodiplomissa tulisi tarjota alakohtaisia sisältöjä esimerkiksi verkkokursseina ja hyödyntää erilaisia ajasta ja paikasta riippumattomia digitaalisia oppimisympäristöjä. Lukiodiplomissa tulisi huomioida eri alat, kuten sosiaali- ja terveysala tarjoamalla esimerkiksi ensiapukoulutusta, terveystiedon syventäviä kursseja, vapaaehtoistyön hyväksyminen osaamisena sosiaali- ja terveysalalla, harrastukset, joissa esimerkiksi vuorovaikutus- ja ohjausosaaminen keskeistä. Puhe ja vuorovaikutustaitojen syventäminen kurssi ja Puhvikokeeseen osallistuminen niin ikään vaikuttaisi sellaiselta, että se voisi tuottaa merkityksellistä osaamista sosiaali- ja terveysalan korkeakouluopintoihin. Esimerkiksi kättilön ammatissa korostuu kiinnostus ihmisiä kohtaan ja halu toimia heidän parhaakseen. Kättilöltä edellytetään kykyä ennakointiin, itsenäiseen päätöksentekoon sekä erityisesti hyviä vuorovaikutustaitoja. Kättilön tulee osata arvioida, milloin hän tarvitsee muiden ammattilaisten apua. Teoreettisen osaamisen lisäksi kättilöllä tulee olla vahvat kliiniset taidot. Kättilöltä vaaditaan rohkeutta vastata sekä äidin että syntyvän lapsen hyvinvoinnista sekä toimia naisten tukena ja tasa-arvon edistäjänä. Lisäksi kättilön tulee olla kiinnostunut seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämisestä ihmisen eri elämänvaiheissa.

STAL ry:n mielestä tällä hetkellä yliopistoon pyrkiville järjestettävät valmennuskurssit näyttävät aivan liian suurta roolia pyrittäessä yliopisto-opiskelijaksi. Lisäksi nämä hinnakkaat valmennuskurssit eriarvoistavat korkeakoulutukseen pyrkijöitä. Pitkistä valmennuskursseista luopuminen ja toiselta asteelta korkea-asteelle siirtymisen nopeuttaminen on varsin kannatettavaa. Korkeakouluihin ja yliopistoihin haettaessa voisi vielä enemmän hyödyntää avoimen yliopiston väylää. Esimerkiksi tietty määrä suoritettuja opintopisteitä avoimen yliopiston kautta tietyssä aineessa, oikeuttaa pääsyn yliopistoon. Nykyään avoin yliopistoväylä on olemassa, mutta arvosanojen tulee olla huippuhuviä, jotta opiskelupaikka avautuu. Opiskelija ei vaatimustasoa ennakoon tiedä, vaan selviää vasta kesän aikana.

Ylioppilastutkinnon digitalisointi on kannatettavaa ja samat käytänteet tulisi ottaa käyttöön myös korkeakouluvalintoihin. Digitalisaatio mahdollistaa esimerkiksi videoiden hyödyntämisen. Erityisesti sosiaali- ja terveysalalla on tärkeää osata havainnoida asiakasta/potilasta erilaisissa ympäristöissä. Digitalisaatio mahdollistaa tehtävien ja siten myös valintakokeeseen osallistujan taitojen ja tietojen sekä kyvykkyyden arvioinnin monipuolisemmin.

Työryhmä toteaa raportissaan, että korkeakouluilla on vahva asema ylioppilastutkintojen kehittämisessä. Tämä on toisaalta hyvä asia, mutta uhkana on kuitenkin työelämän näkökulman puuttuminen. Korkeakoulut pystyvät varmasti kehittämään ylioppilastutkintoa siihen suuntaan, että menestys ylioppilaskokeessa korreloi korkeakouluopinnoissa menestymistä, mutta miten tämä opintomenestys korreloi työelämän erilaisissa tehtävissä selviytymistä? Useilla korkeakoulujen ja yliopistojen aloilla yhteys työelämään on edelleen varsin heikko ja korkeakouluissa opiskellaan asioita, jotka ovat jo pitkään olleet merkityksettömiä työelämässä.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Tehy ry ja sen yhteistyöjäsenjärjestöt esittävät, että sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulutukseen kehitetään yhdenmukaiset ja valtakunnalliset pääsy- ja soveltuvuskokeet. Myös riittävän kielitaidon

testaaminen koulutuksen hakuvaiheessa on suositeltavaa, jotta terveydenhuollon ammattihenkilöiltä edellytettävä kielitaito saavutetaan valmistumiseen mennessä.

SORA lainsäädännön selkiyttäminen on erittäin tärkeää, jotta koulutuksen järjestäjät voivat huomioida valinnoissa ne henkilöt, jotka eivät ole alalle soveltuvia. Työryhmä esittää, että soveltuvuutta alalle ei kannattaisi mitata opiskelijavalinnoissa, ennemminkin sitä, miten hakija soveltuu suoriutumaan alan opinnoista. Tehyn mielestä opinnoissa suoriutumisen ohella soveltuvuutta tulevaan ja vastuulliseen ammattiin tulee voida arvioida jo opiskelijahaun vaiheessa. Lisäksi voisi todeta, että SORA-lainsäädäntöä tulee voida soveltaa opintojen aikana nykyistä paremmin, jotta soveltumattomuuteen voidaan tarvittaessa puuttua ja osoittaa opiskelijalle soveltuvampi opintoala.

Osa oppilaitoksista on luopunut soveltuvuuskokeista tai muuttaneet niitä keveämmiksi. Osa harkitsee tätä. Syyinä ovat säästöt. Opetushallituksen määräysten mukaan pääsykokeeseen on kutsuttava kaikki kriteerit täyttävät hakijat ja malli on oppilaitoksille liian raskas. Valviran haaviin on viime vuosina jäänyt entistä enemmän ammattilaisia, joiden oikeuksia on jouduttu rajoittamaan tai poistamaan. Yksi syy tähän Tehyn ja Kätilöliiton näkemyksen mukaan on se, että alalle soveltuvuutta ei testata kunnolla. Kätilöliitto haluaa painottaa Tehyn aiemmin esiin nostamaa kantaa, että potilasturvallisuus ja palveluiden laatu on huomioitava jo opiskelijavalinnoissa. Sosiaali- ja terveysalalle on valittava ihmisiä, joilla on edellytykset toimia alan ammatissa.

Kuten Tehyn ja yhteistyöjäsenjärjestöjen lausunnoissa on nostettu esille, käytännössä soveltumattomuuden todentaminen on vaikeaa muista kuin terveydellisistä syistä vaikka vuonna 2012 voimaan tullut Sora-lainsäädäntö antoi kouluille mahdollisuuden puuttua alalle soveltumattomien opiskeluoikeuteen. Helpompaa on karsia alalle soveltumattomat valintakokeessa. Tiedetään, että soveltumattomuus tulee usein ilmi harjoittelussa. Työpaikalla olevan ohjaajan on vaikea puuttua siihen, koska opiskeluoikeuteen liittyvät päätökset tekee koulutuksen järjestäjä eikä opettajilla nykyään juuri ole aikaa käydä työpaikoilla. Lisäksi Kätilöliitto edelleen haluaa korostaa, että hakijoiden kielitaito pitää testata, jotta he selviävät opinnoista ja valmistuttuaan työelämässä. Bioanalytiikkoliitto taas toteaa, että keskeytykset lisääntyvät, jos soveltuvuuskokeista luovutaan ja siirrytään siihen, että yo-todistuksella pääsisi suoraan korkeakouluun opiskelemaan. Soveltuvuuskokeet ovat tärkeä osa hakuprosesseja.

STAL ry pitää hyvänä, että sosiaali- ja terveys- ja liikunta- alalle tulisi olla yhteismitalliset valtakunnalliset soveltuvuuskokeet, ettei pelkällä yo-tutkinnolla pääsisi korkeakouluopiskelijaksi. Tällä hetkellä ilman yhteismitallisia ja kalibroituja soveltuvuuskokeita voi esimerkiksi yksittäisen opettajan haastattelu ja siinä esitetyt jopa mielivaltaiset tai ei niin opiskeluun liittyvät kysymykset riittävät opiskelupaikan epäämiseen. Edelleen STAL ry:n mielestä tällä hetkellä netissä tehtävä valintakoe sote-amk-koulutukseen on epäonnistunut ratkaisu. Alkukoe tehdään kotona omalla tietokoneella ja sen voi hakijan puolesta tehdä kuka vaan. STAL ry:n mielestä tällä hetkellä yliopistoon pyrkiville järjestettävät valmennuskurssit ovat aivan liian suuressa roolissa pyrittäessä yliopisto-opiskelijaksi. Lisäksi kalliit valmennuskurssit eriarvoistavat korkeakoulutukseen pyrkijöitä.

Työryhmä vetoaa yhteen yksittäiseen tutkimukseen, tähän tulee suhtautua erittäin kriittisesti, yhden yksittäisen tutkimuksen tulokset eivät missään tilanteessa voi olla luotettava perustelu päätöksenteossa! Täytyy myös ottaa huomioon, että lukiossa ei välttämättä ole hyvä opiskelumotivaatio ja yo-todistukseen painottaminen luo paineita lukiolaisille tulevaisuuden suunnitelmiansa suhteen. Koulutukseen hakeutuja ei välttämättä pääse edes pääsykokeeseen lukiotodistuksella, vaikka motivaatio alan opiskeluihin olisi suuri. Reaaliaineissa lisäpisteiden saaminen tietyille aloille tuo omat haasteensa erityisesti niiden opiskelijoiden

kohdalla, jotka eivät vielä lukio opintojensa alussa tiedä tulevaisuuden ammattitoiveitaan. Osaa opiskelijoita tämä voi motivoida opiskelemaan tiettyjä aineita, mutta tuleekin pohtia, mikä merkitys on sitten muilla opiskeltavilla aineilla, joista ei ole hyötyä esimerkiksi sosiaali- ja terveysalalla. Sen sijaan on kannatettavaa mahdollisuus avoimen yliopiston tai MOOC kurssien hyväksyminen osaksi lukio opintoja ja niiden hyväksi luku myöhemmin korkeakouluopintoina.

Raportissa sanotaan s. 50: ”Soveltuvuus alalle on niin subjektiivinen ajasta ja paikasta riippuvainen kokonaisuus, että työryhmä ei näe sitä ensisijaisena arvostelun perusteena opiskelijavalintavaiheessa. Alemman korkeakoulututkinnon suorittaminen kestää joka tapauksessa kolmesta neljään vuotta, jonka aikana soveltuvuus tuleviin työtehtäviin kehittyy.”

Soveltuvuuden painottaminen opiskelijavalintavaiheessa on Kättilöliiton mielestä ensiarvoisen tärkeää. Viittaamme yllä antamiimme perusteluihin. On sekä koulutusjärjestelmän että yksilön edun vastaista, että alalle soveltumattomuus huomattaisiin vasta kättilökoulutuksen aikana, usein käytännössä opintojen loppusuoralla, koska kättilötyön käytännön harjoittelujaksot ajoittivat opintojen loppuvaiheeseen. Soveltuvuuskokeilla voidaan arvioida opiskelijan soveltuvuutta nimenomaan työtehtäviin. Nykykäsityksen mukaan oppimistapoja on lukuisia ja vaikka hakija ei olisi menestynyt lukio opinnoissa, hän voi oppia käytännönläheiseen työhön sosiaali- ja terveysalalla. Soveltuvuuden mittaaminen ja sen tarkempi määrittely on kannatettavaa.

Ammatillisten alojen opettamisen tai esimiestyön kannalta Kättilöliitto ei näe huonona sitä, että opiskelijalla olisi kokemusta käytännön työstä esimerkiksi kättilön ammattia tarkasteltaessa. Joidenkin yliopisto-opintojen pohjalle voi olla järkevää hankkia osaamista käytännön hoitotyöstä tai opintojen rakennetta tulisi muuttaa siten, että laadukas opettaminen tai esimiestyö pystytään takaamaan jos käytännön työkokemus opetettavalta tai johdettavalta alalta puuttuu. Kättilökoulutuksen osalta tähän haasteeseen vastataan siten, että kättilökoulutus olisi jatkossa ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Kättilökoulutuksen kuuden rakennevaihtoehdon arvioinnin perusteella selvityshenkilöt ehdottivat kättilökoulutuksen järjestämistä ylempänä ammattikorkeakoulututkintona. Valvira laillistaisi tutkinnon suorittaneen henkilön kättilönä. Kättilökoulutuksen tulee sisältää sairaanhoitajalta edellytetty osaaminen jatkossakin. Kättilö (ylempi AMK) – tutkinto profiloituisi kliinisen hoitotyön asiantuntijan osaamiseen ja vastaisi maisteritasoista Advanced Nurse Practitioner -tehtävänkuvaa. Ylempänä ammattikorkeakoulututkintona kättilökoulutus noudattaisi myös muissa Pohjoismaissa tehtyjä linjauksia.

Käytännön työelämän osaamisvaatimukset ja soveltuvuus esimerkiksi kättilön vaatimaan ja itsenäiseen työhön ei ole mitattavissa pelkän ylioppilastutkinnon ja lukioaikaisten muiden suoritusten perusteella. Kättilöltä vaadittavaa soveltuvuutta alalle ja sydämen sivistystä voidaan arvioida ainoastaan soveltuvuuskokeessa, jonka tulisi olla Kättilöliiton näkemyksen mukaan valtakunnallisesti yhtenäinen.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Tehy ry ja Suomen Kättilöliitto haluaa tuoda esille, että raportissa jää kevyeksi uudelleenhakijoiden asema sekä muissa elämäntilanteissa kuin toisen asteen opintojen jälkeen hakevien asema. Toisen asteen koulutuksen suorittaneiden kohdalla työryhmä ehdottaa osittaisten ylioppilaskirjoitusten suorittamista.

Nämä vaihtoehdot tulee olla erittäin tarkkaan mietittynä ja vain hyvin perusteluin, ainoastaan tiettyjä aloja koskevana. Ei saa käydä niin, että ylioppilaskokeiden osasuorittamisen takia toisen asteen koulutuksen suorittaneiden opiskelijoiden eteneminen akateemisiin opintoihin hidastuu huomattavasti.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

On kannatettavaa ylioppilastutkinnon arvosanoja skaalataan siten, että niistä kursseissa, joissa on paljon pakollisia kursseja, saisi enemmän pisteitä. Hyvä vaihtoehto olisi myös koekerran pistevälin käyttäminen. Sen sijaan arvonta valintamenettely vaihtoehtona ei ole tarkoituksenmukainen eikä motivoiva. Tulee aloittaa ripeästi opiskelijavalintojen kehittäminen siihen suuntaan, että hakeutuja voi osoittaa osaamisensa, akateemiset taitonsa ja motivaationsa myös muulla tavoin. Polkuopinnot ovat kannatettava vaihtoehto ja polkuopiskelija kiintiöitä tulee lisätä opiskelijavalinnoissa.

ammattillisen koulutuksen yhteiset opinnot on usein integroitu ammattillisiin opintoihin ja niiden vertaaminen lukio opintoihin on haasteellista. Suoravalinnat sosiaali- ja terveysalalla opintomenestyksen perusteella on kannatettavaa. Toisen asteen sosiaali- ja terveysalan opinnoissa voisi tarjota avoimen korkeakoulun opintoja siltaopintoina, siten että opiskelija voisi valita ne valinnaisiksi opinnoiksi. Lukio opiskelijoille tulee mahdollistaa arvosanojen korottaminen joustavasti ja toisaalta MOOC kurssien hyödyntäminen on tarkoituksenmukaista myös sosiaali- ja terveysalalla.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Siirtymäaika tulee huomioida niiden hakijoiden kohdalla, jotka eivät ole voineet aiemmissa opinnoissaan huomioida muutosta hakumenettelyissä. Lisäksi heille tulee tarjota mahdollisuuksia polkuopintoihin tai arvosanojen korottamiseen kohtuullisilla kustannuksilla.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Todistusvalintojen lisääminen ei ole tarkoituksenmukaista vetovoimaisillakaan aloilla, ensi sijaista on hakijan soveltuvuus alalle, tämä on erittäin merkityksellistä muun muassa lääketieteen opiskelijoiden kohdalla.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ei ole tarkoituksenmukainen vaihtoehto sosiaali- ja terveysalalla, koska ylioppilastutkinnon koetulokset eivät kuvaa riittävästi hakijan soveltuvuutta alalle. Jatkotyön käynnistäminen tulee alkaa pikaisesti ammatillisten tutkintojen osalta.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

-

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

-

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

-

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

4

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Tämä ei ole millään lailla perusteltu, valintaperusteet tulee olla työelämälähtöisiä. Edellä mainittu toimenpide mahdollistaa epätarkoituksenmukaisen opintojen ohjailun. Esimerkiksi pitkä matematiikka tai ruotsin kieli ei välttämättä ole ensi sijainen valintaperuste sosiaali- ja terveystieteille.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

-

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

-

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Ehdottomasti tulee perustua laajaan tutkimusnäyttöön ja ei missään tapauksessa yksittäiseen tutkimukseen! Vaikuttavuustutkimus tulisi aloittaa laaja-alaisesti mahdollisimman pian.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

-

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

-

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

-

Ylioppilastutkinnon kehittäminen**40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä**

-

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

-

Yliopistojen ja tutkimusalan henkilöstöliitto YHL ry

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Matematiikan osaamista edellytetään soveltavilla ja teknisillä aloilla. Matematiikan opetusta ja ylioppilaskokeen rakennetta kannattaa kehittää, jotta ylioppilastutkinnon suorittaja saisi aineen osaamisesta pohjaa korkeakouluopintoihin ja valinnassa päästäisiin hyödyntämään ylioppilaskokeessa näytettyä osaamista. Nyt kynns yliopistotasaisen matematiikan pariin vaikuttaa korkealta.

MOOC-kurssit ovat erinomaisen kiinnostava innovaatio tienä yliopisto-opintoihin, kuten Helsingin yliopiston ohjelmoinnin MOOC-kurssin kokemukset osoittavat. Tämä on tietojemme mukaan herättänyt paljon kiinnostusta nuorten keskuudessa ja kurseja pidetään laadukkaina ja hyvin osaamista mittaavina. Vastaavaa yhteistyötä tekevät myös muut yliopistot lukioden kanssa ja näitä kokemuksia olisi syytä selvittää päätöksenteon tueksi.

Koulutusvalintojen sukupuolittuminen on ongelmallista. Asiaa ei ole ratkaissut edes naisten suurempi osuus korkeakoulujen opiskelijoista. Olisiko uudenlainen valmistautuminen ylioppilastutkintoon ja korkeakouluopintoihin apu myös naisten laajempaan hakeutumiseen teknisille ja luonnontieteellisille aloille. Opinto-ohjausta on kehitettävä sukupuolineutraaliksi, sillä sukupuoli ei saa olla määräävä tekijä koulutukseen hakeutumisessa vaan valinnan on perustuttava opiskelijan kiinnostukseen. Alojen sukupuolijaon muuttuminen naisvaltaisemmaksi on johtanut myös palkkakehityksen heikentymiseen. Näin on käynyt esim. eläinlääkäreille. Miesten hakeutuminen naisvaltaisille aloille ei ole aiheuttanut puolestaan palkkakehityksen parantumista. Tämä kertonee enemmänkin asenneilmaston muutoksen tarpeesta. Todellinen analyttinen tehtävien arviointi ei ole toiminut, vaan arviointiperusteet haetaan vähemmän objektiivisesti esim. työnantajan taloudellisesta tilanteesta tai luutuneista arvoista.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ongelmallista on, että nyt jäädytään lukioon kirjoittamaan suuri määrä ainekohtaisia kokeita, mikä ei ole tarkoituksenmukaista vaan viivyyttää korkeakouluun siirtymistä. Soveltuvuuskokeita tarvitaan edelleen mm. opettajakoulutuksessa. Lukiokoulutus ei vielä valmista yliopistotasoihin opintoihin esim. matematiikassa ja kielten tutkintokoulutuksessa, hyppäys on suuri.

Nykymuotoista yo-tutkintoa ei kannattane digitoida sellaisenaan vaan olisi syytä tarkastella eri koulutusohjelmien pääsykokeita ja rakentaa ylioppilastutkinnot lukion oppimäärää ja pääsykokeita vastaavan osaamisen osoittamiseksi, hyvä esimerkki on Helsingin yliopiston MOOC-kokeet, joita voitaisiin varmasti soveltaa monissa eri oppiaineissa Ylioppilastutkintoa tulisi kehittää osaamisen näyttämisen eikä tietoteknisen osaamisen näkökulmasta. Tekniikka on väline ja nykytiedolla ja -tekniikalla voidaan varmasti kehittää testejä ja kokeita, jotka aidosti mittaavat osaamista eikä tietoteknistä näppäryyttä. Tärkeintä on opiskelijoiden motivointi teknisen osaamisen lisäksi oppiaineiden sisällön omaksumiseen. Nykyisiltä

opiskelijoilta löytyy varmasti kokemuksia eri-ikäisten opiskelijoiden kokemuksista esim. ryhmätehtävien organisoinnista, jossa kokemuksen ja tieteknisen osaa

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Ylioppilastutkinnon suorittaminen ei kerro vielä kaikkea tutkinnon suorittajan kypsyydestä. Soveltuvuus haettuun oppiaineeseen ja motivaatio opiskella ovat monitahoisia kysymyksiä, joissa opiskelun eri osa-alueiden tulisi sopia yhteen. Oikea-aikainen ja riittävä tuki opintoneuvonnassa, taloudellinen turvallisuus, siirtyminen opiskeluympäristöön paikkakunnan vaihtoiheen ym. tarvitaan. Akateemisten taitojen mittaaminen ylioppilastutkinnossa on kovin pitkälle menevä johtopäätös? Opiskelijan emotionaalisen kypsyyden / kypsymättömyyden vaikutus on myös otettava huomioon, kun tavoitteena on mahdollisimman nopea siirtyminen toisen asteen koulutuksesta korkeakoulukoulutukseen ja valmistumiseen.

Soveltuvuutta tulee mitata niillä aloilla, joissa se on tarkoituksenmukaista. Laajemmat hakukohteet poistavat ongelmaa useisiin valintakokeisiin osallistumisesta.

Kannustaminen nykyistä tehokkaampaan opiskelijavalintaan palkittaisiin. Miten tehokkaampaa valintaa mitattaisiin? Tutkintojen loppuun saattaminen on onnistuneen opiskelijavalinnan tulos.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Hakijoiden välisen tasa-arvon parantaminen on tavoiteltavaa. Laajempien hakukohteiden käyttöönoton ja koulutodistusten käytön lisääminen ei saa johtaa siihen, että preppauskurssirumba siirtyy toiselle asteelle.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

”Toinen mahdollisuus” pääasiassa ylioppilastutkinnon arvosanojen korottamisen kautta on problemaattinen. Yhden päivän kokeessa on aina yllättävän takaiskun mahdollisuus esim. sairastumisen vuoksi. Toisaalta voi kysyä, miksi ei sitten lukisi pääsykokeeseen sen sijaan että lukee uudelleen lukion kurssivaatimuksia. Tutkintomaksut tulisi poistaa. Ammattikoulun käyneillä ei ole yhdenvertaisia edellytyksiä suorittaa lukion kokeita, joten sitä ei tule edellyttää. Toisessa mahdollisuudessa tulisi nähdäksemme käyttää mieluummin muita osaamisen näyttämisen tapoja kuin jäädä askaroimaan ylioppilaskokeiden parissa.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulosopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Toimenpide on kannatettava, mutta aikataulu on liian tiukka. Ensi kevään valintaperusteista päätetään jo keväällä 2017. Muutosta ei ehditä valmistella kunnolla missään korkeakoulussa. Työryhmän toimeksianto ei sisältänyt ammatillisen koulutuksen pohjalta hakevien asemaa. Valintajärjestelmän muuttaminen edellyttää koko toisen asteen koulutuksen huomioimista. Uudistus ei saa katkaista mitään väylää korkeakoulutukseen. Voisi olla hyvä pilotoida uudistusta joillain aloilla.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Pääsykokeita ei tule poistaa kokonaan vaan niiden tulee olla valittavissa oleva vaihtoehto, jos opiskelija ei ole menestynyt hyvin toisen asteen opinnoissaan tai kyseessä on alan vaihto myöhemmässä vaiheessa. Muuttuva työelämä ja elinikäisen oppimisen tavoitteet edellyttävät, että uudelle alalle tai korkeammalle koulutustasolle on voitava hakeutua riippumatta siitä, mitä valintoja on tehnyt peruskoulussa tai miten on sen jälkeen menestynyt. Myös koulutuksellisen tasa-arvon näkökulmasta valintakokeella on paikkansa, sillä heikommista sosioekonomisista luokista pääsy korkeakoulutukseen on tärkeää ja se tapahtuu usein vasta myöhemmin kuin suoraan toiselta asteelta. Hyvin suunnitelluilla pääsykokeilla voidaan mitata opiskelijoiden motivaatiota ja soveltuvuutta.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Toisen asteen tutkintojen hyödyntämistä voidaan jossain määrin lisätä. Tästä ei kuitenkaan voida päättää ennen kuin ammatillisen tutkinnon suorittaneiden hakijoiden asema on selvitetty, koska kyseessä on ammattikorkeakouluissa suuri hakijajoukko. Ylioppilaskokeen käyttäminen ensisijaisena valintaperusteena

on kyseenalaista hakijoiden yhdenvertaisuuden kannalta. Kotitausta vaikuttaa lukioon hakeutumiseen ja ainevalinnoissa on sukupuolittuneisuutta, eivätkä kaikki lukiot tarjoa samoja mahdollisuuksia valittavissa olevista oppiaineista. Ylioppilaskokeessa onnistuminen tai epäonnistuminen voi olla hetkellisestä sairastumisesta tai elämäntilanteesta kiinni ja kokeen uusiminen lykkää koulutukseen pääsyä. Menettely vaatisi myös ylioppilaskokeiden jatkuvaa kehittämistä ja korkeakouluilta entistä enemmän panostusta yhteistyöhön ylioppilastutkintolautakunnan kanssa.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

YHL kannattaa tätä toimenpidettä. On kuitenkin huomattava, että valintaperusteet ovat nykyisinkin melko hitaasti muuttuvia. Muutokset ovat yleensä varsin pieniä, ja yksityiskohtien muutoksista on syytä luopua. Valintaperusteet tulee uudistaa vain silloin, kun koulutusohjelman sisältöjä uudistetaan olennaisesti. Pitkäjänteisyys tehostaa myös korkeakoulun toimintaa ja avoimuus parantaa opiskelijan asemaa. Toisaalta voidaan pohtia sitä, onko lukiota aloittavalla riittävää kypsyyttä kolmen vuoden opinto-ohjelman laatimiseen. Odotuksia kohdistuu lukion opinto-ohjaukseen ja näiden palveluiden kehittäminen edellyttää resursointia ja päteviä opinto-ohjaajia.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Erittäin kannatettava toimenpide. Kaikki väylät koulutukseen on pidettävä avoinna muuttuvassa maailmassa. Tämä huomioi myös esteettömyyskysymyksiä eri näkökulmista.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifepprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Opiskelijavalinta kuuluu korkeakoulujen autonomian piiriin, joten korkeakoulujen tulee voida vaikuttaa asiaan. Hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun vuoksi pisteytysjärjestelmä on tarpeen. Kurssimäärien huomioimisen signaalivaikutus herättää kysymyksiä.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Valintaperusteilla voidaan jossain määrin vaikuttaa lukiolaisten kurssivalintoihin. Tarvittavaa osaamista pitää kuitenkin ajatella laajemmin kuin vain keinona seuraavalle koulutusasteelle hakeutumiseen, myös yhteiskunnan tarpeet on huomioitava mm. ruotsin kielen osaaminen kaksikielisessä yhteiskunnassa sekä muiden kielten ja luonnontieteiden osaamistarpeet. Ei lukiota vaan elämää varten on syytä pitää mielessä.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Olisi ollut tarkoituksenmukaista selvittää myös ammatillisten tutkintojen hyödyntäminen tässä samassa yhteydessä. Nyt puuttuva tieto viivästyttää uudistusten käyttöönottoa.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

YHL suhtautuu erittäin varauksellisesti toimenpiteeseen. Ammatillisen koulutuksen käyneiltä on kohtuutonta vaatia ylioppilaskokeisiin osallistumista. He eivät ole tasavertaisessa asemassa lukio-opetusta saaneiden kanssa koetta suorittaessaan. Ammatillisen tutkinnon jälkeen korkeakouluopintoihin hakeutuvien tulee voida osoittaa esim. valintakokeella korkeakoulukelpoisuutensa. Ylioppilaskokeiden edellyttäminen antaisi myös epämääräisiä viestejä ammattikoulutuksen arvostuksesta.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Määrittely on syytä tehdä ja mahdollisuuksien mukaan tutkimustiedon perusteella. Lisää tutkimusta tarvitaan myös.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

3

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Onkohan tämä kovin toimivaa? Testit ovat vaikeasti saatavia ja kalliita.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Politiikkaohjelmien ja päätöksenteon perustaminen tutkimustiedolle ja tehtyjen toimenpiteiden vaikutusten seuraaminen ja arviointi ovat erityisen kannatettavia.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Työryhmän raportissa käsitellään myös opiskelijavalintoihin käytettyjä voimavaroja: ihmistyötä ja määrärahoja. Näistä syntyy varmasti oma paineensa tarvittavaan muutokseen, mutta muutoksen tekeminen vaatii myös voimavaroja. Jos halutaan todellista muutosta, on ylioppilastutkinnon kehittämiseen, lukio-opetuksen kehittämiseen ja korkeakoulujen valintojen uudelleen organisointiin ja kehittämiseen, osoitettava ehdottomasti tarvittavat voimavarat.

Tiivistelmä:

Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotuksia ylioppilastutkinnon paremmasta hyödyntämisestä korkeakoulujen valintamenettelyissä. YHL katsoo, että opiskelijavalintaa on syytä kehittää siten, että valintakokeiden määrää vähennetään. Tässä on jo päästy alkuun, kun yliopistoissa on koulutusaloittaisia hakukohteita ja varsinainen pääaine valitaan vasta yhteisten perusopintojen jälkeen. Koulutusalojen välillä on kuitenkin suuria eroja siinä, miten opintoja harjoitetaan toisten alojen ollessa opetuspainotteisempia ja toisissa opiskelijoilta edellytetään suurempaa itseohjautuvuutta. Valintakokeista ei tule kokonaan luopua, sillä hyvin suunniteltu koe mittaa motivaatiota ja soveltuvuutta. Valintakokeella voi myös korvata mahdollista heikkoa menestystä ylioppilaskokeessa ilman jopa vuoden viivettä arvosanan korottamisen vuoksi. Valintakokeen avulla ammatillisen tutkinnon suorittanut voi osoittaa korkeakoulukelpoisuutensa.

YHL pitää erikoisena, että ammatillisen tutkinnon hyödyntämistä korkeakoulujen opiskelijavalinnassa ei selvitetty tässä samassa yhteydessä, jos muistion mukaan on tarkoitus perustaa jatkossakin korkeakoulukelpoisuus toisen asteen koulutuksessa hankittuun osaamiseen. Valintajärjestelmää ei tule uudistaa ennen kuin vastaava selvitys on tehty, sillä erityisesti ammattikorkeakouluissa kyse on suuresta hakijajoukosta.

Suomalaisen järjestelmän hienous on ollut jo pitkään siinä, että peruskoulussa tehdyistä valinnoista riippumatta tie korkeakoulutukseen on pysynyt avoinna. Tämä on myös tasoittanut sosioekonomisia eroja. Ammatillisen tutkinnon tulee jatkossakin olla korkeakoulukelpoisuuden tuottava väylä. Yhä nopeampi yhteiskunnan, työelämän ja työn muutos edellyttää yksilöltä monenlaista osaamista ja osaamisen jatkuvaa kehittämistä.

Kun toiselta asteelta valmistuvien tietä korkeakouluihin halutaan nopeuttaa, ei kuitenkaan pidä unohtaa niitä hakijoita, jotka ovat jo pahimmassa tapauksessa useana vuonna pyrkineet turhaan eli eivät ole tulleet valituksi yhteenkään hakukohteeseensa. Heidän kustannuksellaan ei uusia ylioppilaita tule asettaa etusijalle.

Valintajärjestelmän muuttaminen vaatii myös voimavaroja. Jos halutaan todellinen sisällöllinen muutos lukiosta hakevien valintaan, on ylioppilastutkinnon kehittämiseen, lukio-opetuksen kehittämiseen ja korkeakoulujen valintojen uudelleen organisointiin ja kehittämiseen, osoitettava ehdottomasti tarvittavat voimavarat. Kuitenkaan valintakokeista ei voida käytännössä kokonaan luopua ammatillisen koulutuksen väylän avoinna pitämiseksi ja soveltuvuuden testausta vaativilla aloilla. SORA-menettely ei ole kovin ketteräksi osoittautunut.

Korkeakoulujen on kehitettävä yhtenäisempiä käytäntöjä. Sinällään tämä on hyvä tavoite, mutta sen toteuttaminen vaatii resursseja. Yliopistot on asetettu keskenään kilpailuasetelmaan. Korkeakoulujen profiloitihankkeet ovat kesken ja korkeakoulusektori tulee muuttumaan tulevina vuosina, joten kaiken yhteensovittaminen vaatii aikaa ja voimavaroja. Asiassa ei ole saavutettavissa pikavoittoja. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat vähentäneet henkilöstöään ja suunnittelutyön voimavarat siten ovat niukemmat.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Hyvä periaate on kehittää yo-tutkintoa osaamisen näyttämisen eikä tietoteknisen osaamisen näkökulmasta. Tekniikka on väline ja nykytiedolla ja –tekniikalla voidaan varmasti kehittää testejä ja kokeita, jotka aidosti mittaavat osaamista eikä tietoteknistä näppäryyttä. Tärkeintä on opiskelijoiden motivointi teknisen

osaamisen lisäksi oppiaineiden sisällön omaksumiseen. Nykyisiltä opiskelijoilta löytyy varmasti kokemuksia eri-ikäisten opiskelijoiden kokemuksista esim. ryhmätehtävien organisoinnista, jossa kokemuksen ja tieteellisen osaamisen yhdistämisellä on saatu hyviä opinnäytteitä ja osaamisen lisäämistä puolin ja toisin.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Akava

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

- työryhmän työn tärkein puute ja ongelma on toisen asteen ammatillisen koulutuksen sivuuttaminen työssä lähes täysin. Työryhmä näyttää tältä osin unohtaneen nykytilan analyysin. Jo yli puolet AMK-opinnot aloittavista tulee tätä väylää pitkin ja viimeistään nyt ammatillinen olisi nähtävä TÄYSIN yhdenvertaisena väylänä korkea-asteelle lukion rinnalla. AMK:n hakeutuvien taustan muutoksia on myös tutkittava tarkemmin.
- Akava yhtyy näkemykseen, että toiselta asteelta korkea-asteelle siirtymisen hidastuminen on merkittävä ongelma
- valintaa tulisi tehdä vielä nykyistäkin enemmän myös opintojen kuluessa, laajemmat hakukohteet siis oikea suunta kehittämisessä
- Erittäin merkittävä osa korkeakouluihin sisäänpäässeistä on ylioppilaita, mutta osalla koulutusaloista opiskelijajoukko olisi olennaisesti erilainen riippuen siitä, tehdäänkö valinta ylioppilastodistuksen vai valintakokeen perusteella. Tätä ilmiötä tulee tutkia tarkemmin erityisesti vetovoimaisilla aloilla, mutta muutoinkin. Kyse on myös professioiden kehittymisestä ja työelämästä. On erittäin olennaista alojen kehittymisen kannalta, että kaikille aloille hakeutuu eritaustaisia ihmisiä ja erilaisilla lahjakkuusyhdistelmillä. Mikäli valittavien opiskelijoiden ryhmä on voimakkaasti erilainen riippuen valintatavasta, se voi kertoa ylioppilastutkinnon huonosta soveltuvuudesta valintaan tai alalle hakeutuvien yksilöiden motivaation ja lahjakkuuden rakenteesta. Joka tapauksessa asiaa tulisi tutkia tarkemmin.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

- Akava näkee, että nykymuotoinen ylioppilaskoe ei palvele vielä riittävästi korkeakoulujen valintojen moninaisia tarpeita.
- Kaikessa koulutuksen kehittämisessä on pidettävä mielessä tulevaisuuden työ ja siellä tarvittava osaaminen. Tämä ei sulje pois – päinvastoin - koulutuksen itseisarvoista sivistystehtävä tai inhimillisen kasvun kokonaisvaltaista tukemista.

- ylioppilaskirjoitusten kehittäminen on edellytys lukiokoulutuksen kehittämiseksi, koska ne ohjaavat lukiokoulutusta niin voimakkaasti.

- ylioppilastutkinnon kehittäminen on edellytys myös korkeakoulutuksen kehittymiselle, koska määrittelevät pitkälle eri koulutusaloille valikoitumista ja valikoituneiden osaamisprofieileja

- ylioppilastutkinnon digitalisoinnin tulisi kannustaa ja nopeuttaa myös korkeakouluja valintojen ja koulutuksen kehittämisessä. Nyt korkeakoulutus uhkaa jäädä kehittämisessä toisen asteen jälkeen, jota ohjaa kansallinen tavoitteellinen ja johdettu kehittäminen

- Akava tukee voimakkaasti toisen asteen ja korkeakoulutuksen yhteyden systemaattista vahvistamista. Ylioppilaskokeen uudistaminen korkeakoulujen valintoja paremmin tukeväksi, antaisi lisäpontta myös muulle laajemmalle yhteistyölle. Tässä tulee huomioida toisen asteen koulutuksen tasaveroisen kehittäminen ja alueellinen tasa-arvo.

- lukiodiplomit ovat hyvä esimerkki näyttöön perustuvasta osaamisen osoittamisesta, mikä vaatii tekijältä enemmän kuin yksittäinen koe. Niiden ollessa vapaaehtoisia ja lukiodien käyttäessä niitä epätasaisesti on pidettävä huolta siitä, etteivät ne johda epätasa-arvoiseen tilanteeseen k:n opiskelijavalinnoissa. Niiden käyttöä tulisi laajentaa harrasteaineista (kuvataide ja liikunta) myös muihin aineisiin

- arvosanojen vertailtavuuden parantaminen on erittäin kannatettavaa. Pelkkä vertailtavuuden kehittäminen ei kuitenkaan riitä vaan huomioitava myös ammatillisen osaamisen osoittaminen.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

- soveltuvuuden mittaaminen on edelleen oltava keskeistä monella alalla

-ylioppilastutkintoa ja erityisesti lukiokoulutusta sekä ammatillista tulisi kehittää siten, että ne tarjoisivat koko toisen asteen opiskelun ajan laajasti tietoa eri korkeakoulualoista. Tämä olisi tärkeää, koska valintakokeisiin valmistautuminen tutustuttaa parhaimmillaankin ainoastaan yhteen alaan. On myös kyseenalaista, tutustuttaako nykyinen valintakoemalli alaan parhaalla mahdollisella tavalla. Paremmat tavan tarjoaisivat esimerkiksi MOOCit

- kitkaton siirtyminen toiselta asteelta korkea-asteelle on sekä yksilön että yhteiskunnan etu. Tällä perusteella korkeakouluja voisi kannustaa nykyistä vahvemmin edistämään nopeaa siirtymää.

- Tutkimustieto näyttää osoittavan siihen suuntaan, että yo-tutkintomenestys ennustaa hyvin yliopistossa menestymistä. Toisaalta tutkimusta on valikoiduilta aloilta, suppealla otannalla ja siinäkin tulokset ovat vaihtelevia. Olennaista ei myöskään ole vain todennäköisyydet vaan jokaisen yksilön tosiasiallinen mahdollisuus pyrkiä jatko-opintoa korkeakoulussa toisen asteen opintomenestyksestä huolimatta.

- työryhmä on aiheellisesti kiinnittänyt huomiota, että toisen asteen oppimäärän yli menevän osaamisen vaatiminen valintakokeissa on ongelmallista. Erityisen ongelmallista ja tehotonta on tällaisen osaamisen edellyttäminen ulkolukuna ja nippelitietona.

- valintojen siirtäminen edes osittain, esimerkiksi laajempien hakukohteiden avulla, korkeakoulutuksen sisälle on hyvä suuntaus, koska erittäin usein kiinnostuksen kohde tarkentuu tai muuttuu opintojen aikana.
- mikäli soveltuvuuden mittaamista alalle soveltumattomuuden karsinta ei enää tehtäisi nykyisellä tavalla, olisi työantajien tiedostettava muutos ja kannettava erityinen vastuu rekrytointivaiheessa
- Akava tunnistaa ongelmana, että erityisesti suosittujen alojen valintakokeet vaativat usein suurta etukäteisvalmistautumista,
- Toisen asteen opinnot voisivat toimia nykyistä laajemmin osana valintaa. Tästä on AMKeissä jo hyviä kokemuksia.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

- Suurta valmistautumista ja valmennuskursseja vaativa valmistautuminen korkea-asteelle lisää selvästi riskiä hakijoiden sosioekonomisen taustan vaikutuksesta opintoalan valintaan. Toisaalta vaarana on lukioihin siirtyvä preppaus, tämän Akava näkee kuitenkin yhteiskunnallisesta pienempänä ongelmana
- mikäli ylioppilastutkinnon asemaa vahvistetaan valinnoissa, on ylioppilastutkinnon uusimisesta poistettava rajoitteita ja tehtävä uusiminen mahdollisimman helpoksi ja edulliseksi.
- Akava ei täysin yhdy työryhmän näkemykseen, että juuri suurten vetovoiman alojen tulisi siirtyä laajasti ylioppilastutkintopohjaisiin valintoihin. Sen sijaan niillä aloilla tulisi kehittää monipuolisempi valinnan tapa, jossa opiskelijaksi voi päästä eri kiintiöissä (esim. valintakoe/ylioppilastutkinto/kahden edellisen yhdistelmä)

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

- lukio-opiskelun valinnaisuuden lisääntyminen on aiheuttanut merkittävän paradoksin ja ongelman, jossa yhtä aikaa matemaattis-luonnontieteellisten aineiden opiskelu ja yo-tutkintoon osallistuminen näissä aineissa on laskenut ja samaan aikaan niiden merkitys opiskelijavalinnassa on kasvanut. Tämä on erittäin vakava ongelma monella tavoin, mutta erityisesti koulutuksellisen tasa-arvon näkökulmasta, kun suuri osa ikäluokasta valitsee tulevaisuudestaan pois runsaasti vaihtoehtoja pois aivan turhaan.
- työryhmän ehdotus osin arvontaa perustuvasta valinnasta on harkinnanarvoinen.
- korkeakoulujen mahdollisuus vaikuttaa lukioaikaisiin valintoihin ja näin puolen ikäluokan osaamiseen on merkittävä ja tätä mahdollisuutta tulee käyttää hyväksi. Erityisen tärkeää on, että lukioaineita käytettäisiin laajasti hyväksi valinnoissa ja valintaperusteet pidetään riittävän pitkään samoina,

jotta vaikutukset ainevalintoihin tuottavat toivottua tulosta ja yksilö voi luottaa tekemiensä valintojen mielekkyyteen.

- Korkeakouluopintoja tulisi voida suorittaa lukioaikana nykyistä laajemmin, jolloin ne voisivat olla jo myös osa valintaa.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

- pitkää valmistautumista edellyttävä valintakoe ei ole edellytys karsintaan tai tarpeellisen soveltuvuuden mittaamiseen.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

- Pelkkä kiinnostuksen osoittaminen alaa kohtaan ei vielä auta vertaamaan yksilöiden motivaation määrää keskenään eikä ylioppilastutkinnon arvosanat auta tässä erittelyssä automaattisesti.

- motivaation näkeminen staattisena tilana on myös vastoin tutkimustietoa yksilön motivaatioon vaikuttavista tekijöistä. Kuten tiedämme, motivaatio voi muuttua opintojen aikana monesta syystä ja motivaatioon voi vaikuttaa merkittävästi korkeakoulu itse.

- kustannuksiin ei voida ottaa kantaa, koska ne eivät ole tiedossa

- tavoite edellyttää opintojen ohjauksen kehittämistä ja toiselle asteelle on saatava systemaattisemmin ja syvällisemmin tietoa korkea-asteen opinnoista ja työelämästä

- Soveltuvuuden mittaaminen erikseen on myös tarpeellista esimerkiksi taito- ja taideaineissa sekä opettajakoulutuksessa

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

- toisen asteen ammatillisen osalta ehdotukseen on toistaiseksi vielä mahdotonta ottaa kantaa, kun toistaiseksi ei ole olemassa vielä esitystä, kuinka ammatillisen väylä korkea-asteelle taataan.

-

tavoite edellyttää myös ylioppilastutkinnon nopeaa ja voimakasta kehittämistä matalan kynnyksen kokeeksi, joka on luonteeltaan laajasti taitoja ja tietoja mittaava koe, jonka uusiminen on helppoa ja edullista yksilölle. Yksilöille tulee olla myös helposti saatavilla lukio-opetusta ilta-aikaan.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

- aina oltava toinen vaihtoehto hakeutua koulutukseen, eikä varhain tehdyistä ainevalinnoista saa rangaista.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

- Tavoitteen toteutuessa, tulee OKM:n varmistua ehtojen toteutumisesta eli siitä, että korkeakoulut todella kehittävät monipuolisia valintakokeita ja varaavat kiintiöitä myös muille kuin ylioppilastutkinnon perusteella valittaville

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus-

ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

- opiskelijavalinnoissa tulee aina muistaa, että kyse on yliopistojen autonomian piiriin kuuluvasta valinnasta
- ammatillisen tutkinnon tasaveroista tarkastelua korkeakouluun johtavina opintoina ei voi ohittaa tässä yhteydessä vaan valintaväylien on oltava yhdenvertaisia

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

- jatkossakin ylioppilastutkinto on pääsääntöisesti lukion päättökoe ja sitä on kehitettävä myös sellaisena
- tavoitteen toteutuminen ja toteuttaminen edellyttävät opinto-ohjauksen uudistamista ja parantamista sekä perus- että toisella asteella.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

- on erittäin ongelmallista, ettei työ ammatillisen väylän kehittämisestä ole edennyt samatahtisesti ja kokonaisuus huomioiden
- toistaiseksi ei ole mahdollista sanoa, että ammatillisen koulutuksen todistuksia voitaisiin hyödyntää valinnoissa, koska sitä edellyttäviä kehittämissuhteita ei ole tehty
- korkeakoulut voivat hyödyntää valinnoissaan myös ammatillisen koulutuksen näyttöjä

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

- Tavoite edellyttää, että ammatillisissa oppilaitoksissa kannustetaan ja mahdollistetaan läpi opintojen opiskelijoita suorittamaan lukion kurssien suorittaminen ja ylioppilastutkintoon osallistumista tuetaan eri tavoin
- Myös lukiosta hakeudutaan paljon opintoihin ammattikorkeakouluihin, jolloin myös toisen asteen näytöt voisivat toimia heillä valintojen osana.
- ylioppilastutkintoon osallistumisesta olisi myös tehtävä huomattavasti nykyistä helpompaa ja sen "institutionaalista arvoa" voisi tältä osin laskea hyödynnettävyyden parantamiseksi
- Ammattiosaamisen näyttöä on kehitettävä siten, että se jatkossakin mittaa myös akateemisia valmiuksia (matemaattisia, kielellisiä ja viestinnällisiä taitoja). Ammatillisen koulutuksen tutkintotodistuksen on oltava vertailukelpoinen lukion reittiä tulevien kanssa.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

3

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

3

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

- soveltuvuuden mittaamista tarvitaan sekä koulutukseen soveltuvuuden (erilaisin kriteerein) että alalle soveltuvuuden mittaamiseen
- tutkimusta tarvitaan alueelta ehdottomasti

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

- työryhmän työ osoittaa selvästi, että tarkempi tutkimustyö on tarpeen

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

- ehkä ylioppilastutkinnon kehittäminen edellyttäisi jopa koko tutkinnon nimen muuttamista, jotta sen luonnetta voitaisiin tarkastella ennakkoluulottomasti tulevaisuuden tarpeista käsin.

- Yo-tutkinnon kehittämisessä on tärkeää muistaa, että ammattikorkeakouluun pääsevästä ammatillisen väylää tulee jo puolet ammattikorkeakouluun tulevista. Näin ollen tehokasta opiskelijavalintaa palvelisi mahdollisimman monipuolinen osaamisen näyttö, jossa hyödynnetään lukiodiplomia, ammattiosaamisen näyttöä ja/ tai ylioppilaskirjoituksia erikseen, osiina tai kokonaisuutena.

- Kehitettäessä ylioppilastutkintoja on tarkasteltava myös lukiodiplomin parempaa hyödyntämismahdollisuutta myös ammattikorkeakoulutukseen haettaessa.

- tutkinnon kehittämisessä on huomioitava jo lähtökohtaisesti ja sitä on kehitettävä yhtäaikaaisesti ammatillisen tutkinnon kanssa juuri osaamisen näytön osalta. Ammatillisen koulutuksen näytöt voisivat muodostaa myös yhden referenssialueen yo-tutkinnon kehittämiselle.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

- Keskeistä valintojen kehittämisessä hakijan näkökulmasta on valintamenettelyiden selkeys, ennakoitavuus ja mahdollisuudet hakeutua useampaan koulutukseen samalla hakukerralla. Haasteina ovat valmistautumisen vaatima aika, pääsykokeiden ajoitus ja yhteishaun taktikointiin kannustava logiikka.
- Hakijan näkökulmasta haasteita voidaan ratkoa myös nykyjärjestelmää kehittämällä: tarjoamalla kattavaa tietoa koulutusaloista, sisällöistä ja työelämästä toisen asteen opiskelijoille, valintaperusteiden pitkäjänteisemmällä päivitysrytmillä, yhtenäistämällä ylioppilastutkinnon pisteyttämistä valintojen yhteydessä, kehittämällä yhteishakua siten, että hakijan kannattaa paljastaa todelliset preferenssinsä, siirtymällä alojen yhteisiin, mahdollisimman vähän valmistautumista vaativiin valintakokeisiin sekä huolehtimalla toimivista siirtymäväylistä korkeakoulujen sisällä ja välillä.
- Ylioppilastutkintoon perustuvan opiskelijavalinnan hyötyjä ja haittoja tulee verrata em. nykyjärjestelmän kehittämistoimilla saavutettaviin hyötyihin ja haittoihin.
- Kustannusnäkökulmaa relevantimpi näkökulma pääsykokeisiin perustuvan opiskelijavalinnan arviointiin on se, saavutetaanko sillä tavoitteiden mukaisia tuloksia hakijoiden ja korkeakoulujen näkökulmasta.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

- Nykymuotoinen ylioppilaskoe ei YKAN mielestä ole riittävä pohja opiskelijavalinnoille.
- Koska ylioppilastutkinnon kehittämistyö on kesken, on sen soveltuvuutta opiskelijavalintojen pääasialliseksi perustaksi mielekäästä arvioida vasta siinä vaiheessa, kun kehittämislinjaukset on tehty.
- Mikäli tavoitteena on ylioppilastutkinnon laajempi hyödyntäminen opiskelijavalinnoissa, tulee tämä huomioida läpileikkaavasti ylioppilastutkinnon kehittämistyössä.
- Opiskelijavalintojen kehittämistä on tarkasteltava kokonaisuutena, huomioiden niin ylioppilastutkinnon kuin ammatillisen tutkinnon suorittaneetkin hakijat sekä vaihtoehtoiset hakeutumisväylät eri elämäntilanteissa oleville.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Ks. kysymyksen 6 perustelut

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

- Ks. kysymyksen 6 perustelut

- Opiskelijavalintoja kehitettäessä on äärimmäisen tärkeää kiinnittää huomiota uudistusten sukupuolivaikutuksiin.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

- Ylioppilastutkinnon parempaa hyödyntämistä opiskelijavalintojen perustana tulee kehittää yhdessä valintojen kokonaisuuden kanssa.

- Ylioppilastutkinnon koesuoritusten muilta kuin ylioppilailta edellyttämisen sijaan on kehitettävä ammatillisen tutkinnon hyödyntämistä opiskelijavalinnoissa toimenpideohjelman ehdotuksen numero 8 mukaisesti sekä kehittämällä yhdenvertaisia vaihtoehtoisia hakumenettelyitä erilaisissa elämäntilanteissa oleville.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

- Linjauksia todistusvalintojen lisäämisestä ei voida tehdä ennen kuin ammatillisten tutkintojen hyödyntämisen kehittämissyöryhmä (toimenpide 8) ja ylioppilastutkinnon kehittämistä selvittävä työryhmä ovat saaneet työnsä valmiiksi ja opiskelijavalintojen kehittämistä voidaan arvioida kokonaisuutena.

- Kustannusnäkökulmaa on mahdoton arvioida luotettavasti ennen, kuin korkeakouluilta on saatu tiedot valintakokeiden kustannuksista.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

- Korkeakoulujen opiskelijavalintoja tulee tarkastella kokonaisuutena. Päätöksiä ylioppilastutkinnon laajemmasta hyödyntämisestä ei voida tehdä ennen, kuin ammatillisten tutkintojen hyödyntämistä korkeakoulujen valinnoissa selvittävä jatkotyöryhmä (toimenpide 8) on saanut työnsä päätökseen.

- Ylioppilastutkinnon kehittämistä selvittävän työryhmän työ on vielä kesken, ja vasta ryhmän esitysten sekä niiden pohjalta tehtävien kehittämissinjausten jälkeen on mielekästä arvioida ylioppilastutkinnon hyödyntämismahdollisuuksia ensisijaisena korkeakoulujen opiskelijavalinnan välineenä tulevaisuudessa.

- Mikäli korkeakoulujen opiskelijavalintoja pyritään ohjaamaan strategisella rahoituksella, on riski, että poliittisen tahtotilan muuttuessa myös kehittämisen suunta muuttuu. Tällainen tilanne taas ei tue tavoitetta valintaperusteiden pitkäjänteisestä suunnittelusta ja ennakoitavuudesta.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Mikäli ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja lisätään, tulee korkeakoulujen kehittää YHDENVERTAISIA valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa.

Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

5

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

- Ylioppilastutkinto ohjaa voimakkaasti lukiokoulutuksen sisältöä, ja lukio voidaan nähdä nykyisellään pitkälti valmentautumisena ylioppilastutkinnon kokeisiin. On kyseenalaista, olisiko ammatillisen tutkinnon suorittaneilla edellytykset saavuttaa ylioppilastutkinnon kokeissa kilpailukykyisiä tuloksia verrattuna lukiokoulutuksen saaneisiin.

- Parempi vaihtoehto on tarkastella ammatillisten tutkintojen hyödyntämistä korkeakoulujen valinnoissa erikseen toimenpide-ehdotuksen numero 8 mukaisesti.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Tarvitaan tutkimusta sekä koulutukseen soveltuvuudesta että alan työelämään soveltuvuudesta.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Työryhmän työ osoittaa, että tarkempi tutkimustyö on tarpeen.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

YKA ei tässä vaiheessa ole valmis kannattamaan opiskelijavalintajärjestelmän järeää kokonaisuudistusta, sillä monet opiskelijavalintoihin vaikuttavat kehittämishankkeet ovat vielä kesken. Ylioppilastutkinnon kehittämistä selvittävä työryhmä saa työnsä päätökseen vasta kuluvan kevään aikana ja siirtyminen kokonaan sähköisiin ylioppilaskokeisiin on vielä kesken. Selvitystyö toisen asteen ammatillisen tutkinnon hyödyntämistä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa (toimenpideohjelman kohta 8) ei ole vielä edes alkanut.

Ylioppilastutkinnon laajempaan hyödyntämiseen korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa on paljon potentiaalia ylioppilastutkinnon kehittyessä. Uudistushankkeita tulisivat viedä eteenpäin käsikädessä.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Mikäli ylioppilastutkintoa halutaan käyttää enenevässä määrin korkeakoulujen opiskelijavalintojen perusteena, on kehittämistyössä huomioitava tämä käyttötarkoitus läpileikkaavasti.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Tieteentekijöiden liitto

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

3

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Korkeakouluilla on laaja autonomia, ja kansallisesti on pidetty tärkeänä, että korkeakoulut päättävät itse opiskelijavalinnan perusteista. Pääsykokeista päättäminen on yliopistojen autonomiaan kuuluva asia. Tärkeää on, että kehitetään yhtenäisiä käytäntöjä. Todistusvalinta ei kuitenkaan sovi kaikille aloille, esim. aloille joissa on tärkeää mitata myös soveltuvuutta alalle. Todistusvalinnan sukupuolivaikutuksia pitäisi myös arvioida.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

4

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastutkintoa kannattaa kehittää, mutta väylät myös muuta kautta opiskelemaan pääsulle täytyy säilyttää. Valintakokeita voidaan kehittää mm. lukiossa opitun soveltamiseen. Pääsykokeissa ei tarvitse mitata lukion oppimäärän hallintaa vaan siinä opitun soveltamista.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Lukiossa ei välttämättä ole vielä selvää, mikä on sopivin ala itselle. Motivaatio tietylle alalle voi syntyä esim. pääsykokeisiin valmistautumalla (syvällisempää tietoa alasta). Pelkkä todistusvalinta voi johtaa väärin valintojen takia keskeyttämisen lisääntymiseen. Miten ylioppilastutkintoarvosanojen perusteella saadaan riittävä erottelevuus?

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Valinta ylioppilastutkinnon perusteella on halvempi hakijoille ja yhteiskunnalle. Toisaalta opiskelijoiden valmennukset siirtyisivät lukiotasolle. Osalle aloista ylioppilastutkinto käy valintaperusteeksi ja onkin jo nyt käytössä opiskelijavalinnoissa. Osalle aloista tarvitaan valintakokeita. Valintakokeita voitaisiin kehittää niin, että ne voitaisiin lukea osaksi opintosuorituksia.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

On hyvä, että kehitetään pisteytys- ja painotusmalleja niille aloille, joille ylioppilastutkinto sopii valintamenettelyksi.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

3

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Alakohtaiset erot tulee ottaa huomioon. Vaikka pitkää valmentautumista ei edellytettäisi, pitäisi hakijalta voida vaatia jonkinlaista tutustumista opiskeltavaan alaan virhevalintojen välttämiseksi.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Monilla aloilla hakijoiden motivaatiota voidaan parhaiten mitata valintakokeilla. Valintakokeita voidaan kehittää siten, että valitut voivat lukea ne osaksi opintojaan. Valintaa voidaan kehittää myös esimerkiksi kokeella, jossa hakija valmistautuu opiskelemalla ennakkoon esimerkiksi tutkimus- tai oppikirja-artikkelin mittaisen tieteenalalle ominaisen tekstin ja soveltaa sen käsitteitä ja näkökulmia vasta valintakokeessa esiteltävään aineistoon. Näin ennakkovalmistautuminen ei ole kohtuuttoman raskas, mutta hakija saa tietoa tieteenalan sisällöstä ja valitsija käsityksen hänen motivaatiostaan ja kyvystään käsitellä tieteenalalle ominaisia ongelmia.

Kustannusnäkökulma vetovoimaisilla koulutusaloilla ei voi olla pääkriteeri opiskelijavalintojen muuttamiseksi.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Toisen asteen koulutuksen todistusten ja ylioppilastutkinnon koetulosten osuutta valinnoissa voidaan lisätä niillä aloilla, joille se sopii.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Valintakriteerit täytyy olla hyvissä ajoin lukiolaisten tiedossa. Osalle motivaatio tiettyyn alana tulee vasta myöhemmin. Siksi on tärkeää, että myös muu väylä opiskelemaan pääsylle on olemassa.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Valintakokeita voidaan kehittää mm. digitaalisia suoritustapoja ja avointa korkeakouluopetusta hyödyntämällä.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 5

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Yhteiset pisteytysmallit ovat tärkeitä niille aloille, joille todistusvalinta sopii.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

5

26. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7*

Lukio-opintojen tulisi antaa hyvä pohja erilaisiin yliopisto-opintoihin. Kaikilla ei ole vielä selvillä ”oma ala”

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

5

28. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8*

Valintakokeet ja avoimen korkeakoulun opinnot toimivat väylänä erilaisista lähtökohdista tuleville.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9*

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10*

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Tieteentekijöiden liitto korostaa vielä,

- että yliopistojen autonomiaa opiskelijavalinnoissa tulee kunnioittaa.
- että mahdollisen uudistuksen seurausvaikutukset täytyy kartoittaa paremmin.
- että todistusvalintoja voidaan lisätä niillä aloilla, joille se sopii.
- että valintakokeita voidaan kehittää (katso vastaus kohdassa 16).

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

JHL ry

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Lukion päättötodistus tai ylioppilastodistus eivät välttämättä kerro ylioppilaan suuntautumisesta jollekin alalle. Henkilö voi haluta myöhemmin jopa toiselle alalle kuin mitä lukiossa aikoinaan tehdyt valinnat antaisivat ymmärtää.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Selvityksessä toinen aste nähdään lähinnä lukiokoulutuksena. Ratkaisussa tulisi huomioida paremmin ammatillisen tutkinnon suorittaneet esimerkiksi MOOC-kursseja hyödyntämällä. Selvityksessä halutaan siirtää opiskelijavalintojen painopistettä toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen, jolloin pitää kehittää tapoja arvioida tämä osaaminen myös ammatillisen tutkinnon suorittajalta. MOOC-kurssien hyödyntämistä akateemisten taitojen hankkimisessa tulee lisätä. Kannatettavaa olisi myös kehittää väyliä avoimen yliopiston kautta, mikä ennustaa myös hakijan motivaatioita.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Emme kannata, että yliopistojen suuren vetovoiman hakukohteet (lääketiede, oikeustiede, kauppatiede) siirtyisivät laajasti ylioppilas pohjaisiin valintoihin, koska se rajaa ammatillisen tutkinnon suorittajien mahdollisuutta hakea näihin mm. liiketalouden alalla.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Yhdymme selvitystyöryhmän näkemykseen, että ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen valinnoissa tulisi käynnistää jatkotyö. Sen sijaan emme kannata sitä, että ammatillisen tutkinnon käyneet ohjataan suorittamaan ylioppilastutkinnon osia. Tulisi kehittää uusia, vaihtoehtoisia opintopolkuja korkeakouluun ammatillisen koulutuksen käynneille mm. MOOC-kurssit ja väyläopinnot.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulosopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

4

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Ennen uuden mallin käyttöä on tehtävä laaja selvitys mm. ammatillisen koulutuksen näkökulmasta. Tämä selvitys keskittyy lähinnä lukiokoulutuksen ja ylioppilastutkinnon suorittajien näkökulmaan.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

4

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Ennen kuin luovutaan pääsykokeista, on selvitettävä ammatillisen tutkinnon suorittajien opintopolut niin ammattikorkeakouluihin kuin yliopistoihin. Olisi kehitettävä uusia vaihtoehtoja opiskelijavalintoihin ja akateemisen taidon arviointiin mm. MOOC-kurssit ja väyläopinnot.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

4

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ennen uuden mallin käyttöä on tehtävä laaja selvitys ammatillisen koulutuksen näkökulmasta mm. miten ammatillisen tutkintotodistuksen arvosanat ja osoitettu osaaminen hyödynnetään valinnoissa. Myös mahdollisesti tulevan ammatillisen koulutuksen reformin näkökulma puuttuu selvityksestä. Tämä selvitys keskittyy lähinnä lukiokoulutuksen ja ylioppilastutkinnon suorittajien näkökulmaan.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

4

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Lukion päättötodistus tai ylioppilastodistus eivät välttämättä kerro ylioppilaan suuntautumisesta jollekin alalle. Henkilö voi haluta myöhemmin jopa toiselle alalle kuin mitä aikoinaan lukiossa tehdyt valinnat antaisivat ymmärtää. Onko 16-vuotias lukiolainen kypsä päättämään mihin korkeakouluun hakee ja valitsemaan sen mukaan kurssit?

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Kannatamme uusien toissijaisten valintamenettelyjen kehittämistä. Uutta valintamenettelyä ei voi ottaa käyttöön ennen kuin on ratkaistu myös toissijaiset valintamenettelyt.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 4

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Tulee perustaa työryhmä, joka miettii ammatillisen tutkinnon hyödyntämistä valinnoissa. Nyt esitetty aikataulu on liian tiukka huomioiden sen, että lukionsa aloittaneiden tulee tietää lukio-opintoja aloittaessa korkeakoulujen valintojen pisteytyksen.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Vaikuttamistyö on aloitettava jo peruskoulussa.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Jatkotyön käynnistäminen ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä valinnoissa on tärkeää. Koska tämä liittyy valintamenettelyjen kokonaisuuteen, mielestämme ei voi tehdä selvityksen ehdottamia muita linjauksia ennen kuin tiedämme tämän jatkotyön tulokset.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Emme kannata tätä, sillä ei ole tarpeen ohjata ammatillisen tutkinnon suorittajia suorittamaan ylioppilastutkinnon kokeita. Ylioppilaskokeiden vertailtavuus vaihtelee eri vuosina, jos tarkastellaan yksittäisen kokeen näkökulmasta. Voiko yksittäisen kokeen epäonnistuminen estää ylioppilaan jatkokoulutusmahdollisuuksia? Akateemisia taitoja voidaan arvioida muulla tavoin mm. MOOC-kurssit ja väyläopinnot.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Tähän tulee kytkeä jatkotyö ammatillisen tutkinnon hyödyntämisestä valinnoissa.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Suomen Lääkäriliitto

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Lääkäriliitto haluaa aluksi kiittää mainitun raportin laatintua työryhmää perusteellisesta työstä. Kuten raportissa todetaan, esitykset koskevat korkeakoulujen autonomiaan kuuluvia kysymyksiä, joten yliopistojen johdolla tehtävä jatkovalmistelu on avainasemassa uudistuksen mahdollisia seuraavia vaiheita pohdittaessa.

Lausuntolomakkeen tämän ja muiden kysymysten osalta viittaamme myös erilliseen, sähköpostitse toimitettavaan lausuntoomme.

Nopeampi siirtyminen yliopisto-opintoihin ja siten myös aikanaan työelämään ovat kannatettavia tavoitteita. Ylioppilastutkintopohjainen valinta on arvioitu halvaksi ja helpoksi toteuttaa. Tällöin ei myöskään tarvittaisi kalliita pääsykokeita, ja kaikkineen hakuprosessi olisi kevyempi ja toisi ajan, vaivan sekä resurssien säästöä. Raportissa tosin huomautetaan, että korkeakoulujen johdolle tehdyn kyselyn perusteella valintakokeiden järjestämisen kustannukset tunnetaan korkeakouluissa huonosti. Lääkäriliitto pitää tärkeänä tämänkin asian tarkempaa selvittämistä osana jatkotoimenpiteitä.

Yliopistojen nykyisin käsittelemän suuren, valintoihin kohdistuvan valitus-määrän voi olettaa raportin esitysten mahdollisesti toteutuessa kohdentuvan merkittävältä osin ylioppilastutkintolautakuntaan, mikä on otettava jatkovalmistelussa huomioon.

Työryhmän raportin johtopäätöksissä todetaan, että erillisiä pääsykokeita pitäisi käyttää vain, jos todella tarvitaan jotain valinnan kannalta olennaista informaatiota, josta ylioppilastutkinto ei kerro, ja että mahdollisissa kokeissa tulee minimoida hakijoille aiheutetut kustannukset, etenkin hakijalta edellytetty aikainvestointi. Edelleen työryhmä toteaa, että korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee pääosin perustua toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamistasoon eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin, korkeakouluopintoihin kuuluviin sisältöihin.

Lääkäriliitto voi pääpiirteittäin yhtyä edellisiin näkemyksiin, mutta hakijan motivaation mittaamista pääsykokeella ei tule sulkea pois. Tämä voi osaltaan ehkäistä tarvetta myöhempään alanvaihtoon. ”Väärät” valinnat ja opintojen mahdollinen keskeyttäminen vievät paikan muilta alasta kiinnostuneilta ja hidastavat valmistumista työelämään.

Lääketieteellisten alojen nykyinen opiskelijavalinta ei edellytä pitkää valmentautumista, koska se perustuu pääosin toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamistasoon.

Ylioppilastutkintoa kehittämällä siitä voi mahdollisesti jatkossa tulla nykyistä parempi perusta valinnoille. Kuten aivan oikein raportissa todetaan, ylioppilastutkinnon mahdollisimman tehokas hyödyntäminen opiskelijavalinnassa edellyttää, että korkeakoulut aidosti perehtyvät lukion opetussuunnitelman perusteisiin ja ylioppilastutkinnon rakenteeseen. Raportin mukaan korkeakoulut päättävät valintaperusteistaan nykyään usein vain vuodeksi kerrallaan, mikä on johtanut siihen, että hakijat, opinto-ohjaajat tai opettajat eivät pysty riittävällä tavalla ennakoimaan lukioaikaisten valintojen merkitystä korkeakoulutukseen pääsyssä. Siten onkin helppo yhtyä työryhmän näkemykseen, jonka mukaan korkeakoulujen valintaperusteiden tulee olla nykyistä merkittävästi hitaammin muuttuvia.

Lääkäriliitto pitää tärkeänä, että myös myöhemmin kypsyville, aikuisuuden vastuunsa muita hitaammin havaitseville ja oman ammatillisen intohimonsa myöhään löytäville henkilöille on uuden suunnan ottaminen mahdollista, hieman varttuneemmalla iällä. Näin taataan osaltaan hakijoiden erilaisten taustojen tuoma rikkaus esimerkiksi lääketieteen alalla – kattavathan hoidettavat potilaatkin elämän koko kirjon.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastutkintoa kehittämällä siitä voi mahdollisesti jatkossa tulla nykyistä parempi perusta valinnoille.

Raportissa kerrotaan, että korkeakoulut valmistelevat yhdessä vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi tavoitteena mm. lisätä ylioppilastutkinnon arvosanojen erottelukykyä. Tämän työn tulokset ovat oleellisia, koska monille ns. suuren vetovoiman aloille, joksi mm. lääketiede raportissa mainitaan, nykyisten ylioppilastutkinnon pisteytysmallien ei voine katsoa tarjoavan riittävää erottelukykyä.

Lääketieteen alalla pääsykokeen todettiin selkeästi muuttavan valinnan tulosta, kun asiaa testattiin ns. suoravalintasimulaatiossa vuoden 2016 lopussa. Valtakunnallisen valintatoimikunnan suoravalintasimulaatio osoitti esimerkiksi miesten osuuden putoavan lääketieteen lisensiaatin koulutusohjelmassa 50,3%:sta 39,9%:iin.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Työryhmän raportin johtopäätöksissä todetaan, että erillisiä pääsykokeita pitäisi käyttää vain, jos todella tarvitaan jotain valinnan kannalta olennaista informaatiota, josta ylioppilastutkinto ei kerro, ja että mahdollisissa kokeissa tulee minimoida hakijoille aiheutetut kustannukset, etenkin hakijalta edellytetty aikainvestointi. Edelleen työryhmä toteaa, että korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee pääosin perustua toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamistasoon eikä esimerkiksi pääsykoe kirjoista opiskeltaviin, korkeakouluopintoihin kuuluviin sisältöihin. Lääkäriliitto voi pääpiirteittäin yhtyä edellisiin näkemyksiin, mutta hakijan motivaation mittaamista pääsykokein ei tule sulkea pois. Tämä voi osaltaan ehkäistä tarvetta myöhempään alanvaihtoon. ”Väärät” valinnat ja opintojen mahdollinen keskeyttäminen vievät paikan muilta alasta kiinnostuneilta ja hidastavat valmistumista työelämään.

Lääketieteellisten alojen nykyinen opiskelijavalinta ei edellytä pitkää valmentautumista, koska se perustuu pääosin toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamistasoon. Lääketieteen alalla pääsykokeen todettiin selkeästi muuttavan valinnan tulosta, kun asiaa testattiin ns. suoravalintasimulaatiossa vuoden 2016 lopussa.

Soveltuvuus tietylle alalle on taas niin subjektiivinen ajasta ja paikasta riippuvainen kokonaisuus, ettei sitä tule nähdä ensisijaisena arvostelun perusteena opiskelijavalintavaiheessa. Lääkäriliitto yhtyy tähän raportissakin esitettyyn näkemykseen, jonka tueksi ainakin lääketieteen valintojen osalta löytyy myös tieteellistä pohjaa.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Raportti linjaa, että ylioppilaiden osalta ylioppilastutkintoon perustuvat valinnat voisivat lisätä tasa-arvoisia lähtökohtia. Tähän Lääkäriliiton on vaikea täysin yhtyä. Kuten raportissa todetaan, ylioppilastutkinnon hyödyntämisen lisäämisen riskinä voidaan nähdä, että valmentautuminen ja yhä uudestaan kokeisiin osallistuminen siirtyisi käytännössä lukioaikaiseksi. Ylioppilastutkinnon kokeiden arvosanojen korottaminen

yleistyisi, lukiovaihe pitkittyisi, työelämään siirtyminen viivästyisi, ja lisäksi valmennuskurssit kohdistettaisiin lukiolaisiin. Tällöin perhetausta ja mm. vanhempien kyky tukea nuorta eri tavoin voisivat vaikuttaa nykyistekin enemmän hänen tulevaisuuteensa – samoin hyvinkin vaihtelevan tasoissa lukioissa ja muissa (varhemmissa) oppilaitoksissa eri puolilla maata saatu pohjakoulutus. Valmennuskursseja ei ole lukiolaisille myöskään saatavilla tasapuolisesti maan kaikissa osissa.

Raportissa todetaan työryhmän tarkastelleen myös mahdollisten valintaperusteissa tehtävien muutosten vaikutuksia opiskelijoiden sukupuolijakaumaan ja tunnistaneen, että merkittäviä valintoja tehdään jo perusasteen koulutuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa. Ammatinvalinta pitäisi siis tehdä esitetystä mallissa käytännössä pitkälti jo lukioon siirryttäessä, jolloin nämä suuret elämän ratkaisut tulisivat vastaan jo hyvin varhaisessa vaiheessa. Tällöin etenkin tyttöjä keskimäärin hitaammin kypsyvät pojat voivat sivuuttaa liian vähällä huomiolla nämä heidän tulevan elämänsä kannalta hyvin tärkeät valinnat. Tämän mahdollista vaikutusta eri alojen tasapainoiseen sukupuolijakaumaan tulevaisuudessa ei voi pitää vähäisenä haasteena. Nuorten miesten syrjäytymiskehitys on jo nyt yhteiskunnallinen ongelma, eikä esitettyjen muutosten voi nähdä ainakaan edistävän suotuisaa kehitystä tältä osin.

Lääketieteen alalla pääsykokeen todettiin selkeästi muuttavan valinnan tulosta, kun asiaa testattiin ns. suoravalintasimulaatiossa vuoden 2016 lopussa. Valtakunnallisen valintatoimikunnan suoravalintasimulaatio osoitti esimerkiksi miesten osuuden putoavan lääketieteen lisensiaatin koulutusohjelmassa 50,3%:sta 39,9%:iin.

Työryhmä toteaa, että ylioppilastutkinnon kokeita hyödynnettäessä arvosanaansa korottanut parantaa asemiaan useissa eri valinnoissa, ja myös valitsematta jääneiden osalta korotuksista on hyötyä. Tämä on epäilemättä useissa tapauksissa totta, mutta mikäli halutun alan valinnoissa käytetyt kriteerit ylioppilastutkinnon osalta ovat hyvin suppeat, voi tämä hyöty jäädä ohueksi.

Lääketieteellisen alan valintakokeisiin valmistautuminen antaa hyvän pohjan myös esimerkiksi luonnontieteellisille aloille hakeutumisessa.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lukiota on usein jo nyt moitittu liikaa ainoastaan ylioppilaskirjoituksiin valmistavaksi, eikä lukiokoulutuksen yleissivistäviä tavoitteita voi katsoa tuettavan esitetyllä kehityksellä, jossa halutulle alalle pääsy voi olla kiinni pelkästään yhdestä tai muutamasta lukioaineesta ja niissä saavutetusta ylioppilaskirjoitusmenestyksestä. Nopeasti kehittyvä nyky-yhteiskunta kaivannee kuitenkin pikemmin yhä laajempia kokonaisuuksia hahmottavia nuoria kansalaisia suppeasti orientoituneiden suorittajayksilöiden sijaan – koskien myös tulevia lääkäreitä.

Nykymuotoista lukiota ja etenkin kirjoituksiin valmistautumista on pidetty varsin raskaina ja stressaavina opiskeleville nuorille. Esitetty ylioppilaskirjoitusten merkityksen kasvu saattaisi nostaa tältä osin herkässä iässä olevien nuorten jaksamis- ja hyvinvointiriskiä entisestään.

Lääkäriliitto pitää tärkeänä, että myös myöhemmin kypsyville, aikuisuuden vastuunsa muita hitaammin havaitseville ja oman ammatillisen intohimonsa myöhään löytäville henkilöille on uuden suunnan

ottaminen mahdollista, hieman varttuneemmalla iällä. Näin taataan osaltaan hakijoiden erilaisten taustojen tuoma rikkaus esimerkiksi lääketieteen alalla – kattavathan hoidettavat potilaatkin elämän koko kirjon.

Raportissa todetaan työryhmän tarkastelleen myös mahdollisten valintaperusteissa tehtävien muutosten vaikutuksia opiskelijoiden sukupuolijakaumaan ja tunnistaneen, että merkittäviä valintoja tehdään jo perusasteen koulutuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa. Ammatinvalinta pitäisi siis tehdä esitetystä mallissa käytännössä pitkälti jo lukioon siirryttäessä, jolloin nämä suuret elämän ratkaisut tulisivat vastaan jo hyvin varhaisessa vaiheessa. Tällöin etenkin tyttöjä keskimäärin hitaammin kypsyvät pojat voivat sivuuttaa liian vähällä huomiolla nämä heidän tulevan elämänsä kannalta hyvin tärkeät valinnat. Tämän mahdollista vaikutusta eri alojen tasapainoiseen sukupuolijakaumaan tulevaisuudessa ei voi pitää vähäisenä haasteena. Nuorten miesten syrjäytymiskehitys on jo nyt yhteiskunnallinen ongelma, eikä esitettyjen muutosten voi nähdä ainakaan edistävän suotuisaa kehitystä tältä osin.

Lääketieteen alalla pääsykokeen todettiin selkeästi muuttavan valinnan tulosta, kun asiaa testattiin ns. suoravalintasimulaatiossa vuoden 2016 lopussa. Valtakunnallisen valintatoimikunnan suoravalintasimulaatio esimerkiksi osoitti miesten osuuden putoavan lääketieteen lisensiaatin koulutusohjelmassa 50,3%:sta 39,9%:iin.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Lääketieteellisillä aloilla on jo nyt käytössä opiskelijavalinta, joka ei edellytä pitkää valmentautumista, koska se perustuu pääosin toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamistasoon.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Lääketieteellisillä aloilla on jo nyt käytössä opiskelijavalinta, joka ei edellytä pitkää valmentautumista, koska se perustuu pääosin toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamistasoon.

Hakijan motivaation mittaamista myös lukion oppimäärää lähemmin alaa koskevan tiedon omaksumisella ei tule sulkea pois. Tämä voi osaltaan ehkäistä tarvetta myöhempään alanvaihtoon. ”Väärät” valinnat ja

opintojen mahdollinen keskeyttäminen vievät paikan muilta alasta kiinnostuneilta ja hidastavat valmistumista työelämään.

Raportissa huomautetaan, että korkeakoulujen johdolle tehdyn kyselyn perusteella valintakokeiden järjestämisen kustannukset tunnetaan korkeakouluissa huonosti. Lääkäriliitto pitää tärkeänä tämänkin asian tarkempaa selvittämistä osana jatkotoimenpiteitä.

Yliopistojen nykyisin käsittelemän suuren, valintoihin kohdistuvan valitusmäärän voi olettaa raportin esitysten mahdollisesti toteutuessa kohdentuvan merkittävilta osin ylioppilastutkintolautakuntaan, mikä on otettava jatkovalmistelussa huomioon.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee pääosin perustua toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamistasoon, mutta hakijan motivaation mittaamista myös lukion oppimäärää lähemmin alaa koskevan tiedon omaksumisella ei tule sulkea pois. Tämä voi osaltaan ehkäistä tarvetta myöhempään alanvaihtoon. "Väärät" valinnat ja opintojen mahdollinen keskeyttäminen vievät paikan muilta alasta kiinnostuneilta ja hidastavat valmistumista työelämään.

Ylioppilastutkintoa kehittämällä siitä voi mahdollisesti jatkossa tulla nykyistä parempi perusta valinnoille. Monille ns. suuren vetovoiman aloille, joksi mm. lääketiede raportissa mainitaan, nykyisten ylioppilastutkinnon pisteytysmallien ei voine katsoa tarjoavan mm. riittävää erottelukykyä.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

3

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Lääkäriliitto pitää tärkeänä, että myös myöhemmin kypsyville, aikuisuuden vastuunsa muita hitaammin havaitseville ja oman ammatillisen intohimonsa myöhään löytäville henkilöille on uuden suunnan ottaminen mahdollista, hieman varttuneemmalla iällä. Näin taataan osaltaan hakijoiden erilaisten taustojen tuoma rikkaus esimerkiksi lääketieteen alalla – kattavathan hoidettavat potilaatkin elämän koko kirjon. Lääketieteellisillä aloilla on jo nyt käytössä opiskelijavalinta, joka ei edellytä pitkää valmentautumista, koska se perustuu pääosin toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamistasoon.

Ylioppilastutkinnon painoarvoa mahdollisesti lisättäessä on taattava, että myös jo vuosia sitten ylioppilastutkinnon suorittaneet pääsevät tasapuoliseen asemaan nuorempiin hakijoihin nähden.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Tämän työn tulokset ovat oleellisia, koska mm. monille ns. suuren vetovoiman aloille, joksi mm. lääketiede raportissa mainitaan, nykyisten ylioppilastutkinnon pisteytysmallien ei voine katsoa tarjoavan riittävää erottelukykyä.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

3

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Lukiota on usein jo nyt moitittu liikaa ainoastaan ylioppilaskirjoituksiin valmistavaksi, eikä lukiokoulutuksen yleissivistäviä tavoitteita voi katsoa tuettavan esitetyllä kehityksellä, jossa tulevalle alalle pääsy voi olla kiinni pelkästään yhdestä tai muutamasta lukioaineesta ja niissä saavutetusta ylioppilaskirjoitusmenestyksestä. Nopeasti kehittyvä nyky-yhteiskunta kaivannee kuitenkin pikemmin yhä laajempia kokonaisuuksia hahmottavia nuoria kansalaisia suppeasti orientoituneiden suorittajajaksiloiden sijaan – koskien myös tulevia lääkäreitä.

Nykymuotoista lukiota ja etenkin kirjoituksiin valmistautumista on pidetty varsin raskaina ja stressaavina opiskeleville nuorille. Esitetty ylioppilaskirjoitusten merkityksen kasvu saattaisi nostaa tältä osin herkässä iässä olevien nuorten jaksamis- ja hyvinvointiriskiä entisestään.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

3

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Lääketehteen osalta valintakoe tarjoaa myös ammatillisen koulutuksen suorittaneille kohtuullisen mahdollisuuden päästä opiskelemaan.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ylioppilastutkintoa kehittämällä siitä voi mahdollisesti jatkossa tulla nykyistä parempi perusta valinnoille. Lääketehteen osalta valintakoe tarjoaa myös ammatillisen koulutuksen suorittaneille kohtuullisen mahdollisuuden päästä opiskelemaan. Viittaamme myös muissa kysymyksissä sekä erillisessä sähköpostitse toimitettavassa lausunrossamme esiin nostettuihin perusteisiin.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

3

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltuvuus tietyille alalle on niin subjektiivinen ajasta ja paikasta riippuvainen kokonaisuus, ettei sitä tule nähdä ensisijaisena arvostelun perusteena opiskelijavalintavaiheessa. Lääkäriliitto yhtyy tähän raportissa esitettyyn näkemykseen, jonka tueksi ainakin lääketieteen valintojen osalta löytyy myös tieteellistä pohjaa.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Yhteenvetona Lääkäriliitto pitää työryhmän tekemää työtä ansiokkaana ja työn tavoitteita tärkeinä. Kuitenkin kehitettäessä valintoja yhdessä yliopistojen kanssa, niiden autonomiaa kunnioittaen, tulee huomioida edellä esitetyt näkemykset, jotta tuleva kehitys johtaisi oikeudenmukaiseen ja tasapuoliseen opiskelijavalintaan sekä siihen, että kullekin alalle opiskelevat nuoret olisivat opiskelemaansa alaan aidosti motivoituneita. Lisäksi on taattava, että myös jo vuosia sitten ylioppilastutkinnon suorittaneet pääsevät tasapuoliseen asemaan nuorempiin hakijoihin nähden.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Ylioppilastutkintoa kehittämällä siitä voi mahdollisesti jatkossa tulla nykyistä parempi perusta valinnoille.

Lukiota on kuitenkin usein jo nyt moitittu liikaa ainoastaan ylioppilaskirjoituksiin valmistavaksi, eikä lukiokoulutuksen yleissivistäviä tavoitteita voi katsoa tuettavan esitetyllä kehityksellä, jossa tulevalle alalle pääsy voi olla kiinni pelkästään yhdestä tai muutamasta lukioaineesta ja niissä saavutetusta ylioppilaskirjoitusmenestyksestä. Nopeasti kehittyvä nyky-yhteiskunta kaivannee kuitenkin pikemmin yhä laajempia kokonaisuuksia hahmottavia nuoria kansalaisia suppeasti orientoituneiden suorittajajaksilöiden sijaan – koskien myös tulevia lääkäreitä.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Suomen opinto-ohjaajat ry

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Kyllä siltä osin, että pitää selkeyttää ja lisätä ennakoitavuutta, jotta ohjaus onnistuu paremmin.

Tavoite mahdollistaa haut useampaan korkeakouluun ja koulutusohjelmaan on kannatettava.

Ylioppilastutkinnon hyödyntämisen lisääminen on kannatettavaa, samoin lukioiden ja korkeakoulujen yhteistyö.

Korkeakoulujen sisäänotossa on voitava tarkastella muutakin kuin ylioppilaskoetta, esim. soveltuvuutta ja motivaatiota.

Korkeakouluun tulee voida hakeutua monin eri reitein.

Uudistuksen myötä jatko-opintopohdinnat ja ainevalinnat tulee ratkaista jo lukioon tultaessa. Opinto-ohjaukseen on panostettava yhä enemmän jo yläkoulussa.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Yo-tutkinnon kehittäminen on tärkeää.

Työelämävalmiuksien arvioimista voitaisiin tehdä ammattiosaamisnäytöillä ja lukiodiplomeja kehittämällä.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Alalle soveltuvuutta on mitattava yhä erilaisilla keinolla jatkossakin.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Pääsykokeet eivät ole tasa-arvoisia, jos ne edellyttävät valmennuskurssien käymistä. Yo-kokeeseen perustuva valinta voi olla myös epätasa-arvoinen erityisesti ammatillisen väylän opiskelijoille.

Yo-arvosanojen korottamismahdollisuuksia parannettava.

Miten heikot yo-arvosanat suhteutetaan ammatillisen koulutuksen väylän hakijoihin? Heikosti menestyvien lukiosta valmistuvien opiskelijoiden taidot esim. kielissä ja matematiikassa on tavallisesti paremmat kuin ammatillisen koulutuksen suorittaneilla. Kurssimäärät suppeita ammatillisessa koulutuksessa verrattuna lukiokursseihin. Toisaalta yleisesti ammatillisen koulutuksen opiskelijoilla on paremmat työelämätaidot verrattuna lukiolaisiin.

Aikuislukiotoiminta ja avoimet korkeakouluopinnot, mooc jne. takaavat toisen mahdollisuuden kaikille opiskelijoille.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Ylioppilastutkinto ei saa muuttua sisäänpääsysteemiksi vaan sen on mitattava lukion opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumista.

Kurssivalinnat pitkä tai lyhyt matematiikka. Päätös jatko-opintopaikasta tehtävä heti lukion alussa.

Aiheuttaa opiskelijoille kovempaa stressiä jo opintojen alussa, koska valinnat pitää tehdä heti.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

4

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Pääsyperusteet korkeakouluihin on oltava tiedossa opiskelijan oikeusturvan kannalta lukion alussa. Aikataulu on liian nopea. Korkeakoulut eivät ole vielä julkaisseet Opintopolussa pääsyperusteita keväälle 2018. Miten opiskelijat osaavat valita oikeita kursseja, jos pääsyperusteet eivät ole vielä selvillä.

Jos toimiin ryhdytään nopealla aikataululla, pitää korkeakoulujen viipymättä julkaista vuoden 2018 pääsyperusteet.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Esitys edistää tasa-arvoa. Osaamista on mahdollista täydentää esim. aikuislukioissa tai ammatillisessa koulutuksessa.

Alalle soveltuvuutta tulee arvioida useammalla eri tavalla jatkossakin.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

4

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Lukion päättötodistus ei ole vertailukelpoinen osaamisen mittari.

Ammatillisen koulutuksen tutkintotodistus ei ole vertailukelpoinen lukion päättötodistuksen kanssa.

Esitys edistää tasa-arvoa, jos osaamista on mahdollista täydentää esim. aikuislukioissa toisen asteen opintojen jälkeen.

Pääsykoevaihtoehtoja on mahdollista kehittää kustannustehokkaasti.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

On oltava toinen hakuväylä, jossa ei rankaista vääristä valinnoista. Pääsykokeita kannattaa kehittää monipuolisempaan suuntaan.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Esitys edistää tasa-arvoa, jos on olemassa toiset väylä opintoihin pääsemiseksi.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon

yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

-

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Opinto-ohjauksen vahvistaminen peruskoulussa ja toisella asteella. Opiskelijoille tulee turvata oikeus opinto-ohjaukseen, jota antaa opinto-ohjaajakoulutuksen saanut pätevyysvaatimukset täyttävä henkilö.

Pääsyperusteet korkeakouluihin tulee olla tiedossa toisen asteen kouluvalintaa tehdessä, jotta oikea kouluvalinta voidaan tehdä.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Perustetaan työryhmä valmistelemaan asiaa.

Taattava todistusten vertailukelpoisuus toisiinsa nähden ja lukion päättötodistukseen / yo-todistukseen verrattuna.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ammattikoulut eivät valmista yo-kokeisiin osallistumiseen. Eriarvoisuus lisääntyy.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Tutkimustiedon ja mallien kehittäminen on järkevää. Soveltuvuustestit tyrmätään raportissa, vaikka toimivia malleja on jo olemassa (kulttuuriala).

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

-

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

-

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Hakujärjestelmän parempi ennakoitavuus tärkeää, jotta voidaan ohjata opiskelijoita jo lukioaikana. Tämä ei kuitenkaan vaadi pääsykokeiden poistamista.

Pääsykokeita on syytä kehittää suuntaan, joka ei vaadi ennakoivalmistautumista.

Miten luovuutta, innovointia, ongelmanratkaisua, kulttuuriosaamista, sosiaalisia taitoja mitataan yo-tutkinnossa laajasti?

Miten taataan toinen mahdollisuus? Heikko yo-menestys (arvosanat A tai B) verrattuna ammatilliseen tutkintoon.

Tuleeko vielä lisää väli vuosia ja lisää syrjäytymistä?

Säästöt? Miten meillä on varaa pitää useita erilaisia järjestelmiä korkeakouluun hakeutumisesta?

Jos siirrytään järjestelmään, jossa korkeakouluihin valitaan pääosin yo-tutkinnon perusteella, se lisää paineita lukiossa keskittyä vain yo-kirjoituksissa tarvittaviin tietoihin ja taitoihin. Miten käy yhteisöllisyyden, taide- ja taitoaineille sekä uuden opetussuunnitelman teemaopinnoille. Jos ne eivät ole lukion pakollisia kursseja, eikä niillä ole merkitystä jatko-opintoihin pyrkiessä, niitä ei valita.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Ylioppilastutkinto ei saa olla ainoa sisäänpääsytesti korkeakouluun.

Lukion päättötutkinto.

Lukiodiplomeja lisättävä ja kehitettävä. Pisteytystä kehitettävä, jotta voidaan hyödyntää paremmin korkeakouluun pyrkiessä.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Suomen Lakimiesliitto - Finlands Juristförbund ry

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Lakimiesliitto yhtyy näkemykseen, jonka mukaan valintakriteereiden jatkuvat muutokset ja valtava heterogeenisyys vaikeuttaa hakijan asemaa. Laajemmat tieteenalakohtaiset hakukohteet ovat siis oikea suunta kehittämisessä.

Vuodesta 2018 oikeustieteen yhteisvalinnan toteutuessa henkilö voi hakea samalla valintakokeella kaikkiin oikeustieteen alan suomenkielisiin yksiköihin. Yhteisen valintakokeen perusteella on jaossa noin 500 aloituspaikkaa oikeustieteen alalle. Tämä on omiaan selkeyttämään ja tehostamaan oikeustieteen valintajärjestelmää ja antaa mahdollisuuden kehittää myös yhtenäisiä informaatiokäytäntöjä.

Vaihtuvat valintaperusteet koskevat oikeustieteen alalla vain vuosittain vaihtuvaa valintakoe kirjallisuutta. Toisen asteen opintonsa juuri päättävät huomioidaan sekä vuosittain vaihtuvalla valintakoemateriaalilla että sen julkaisuajankohdalla, joka ajoittuu tarkasti ylioppilaskokeiden päättymiseen. Valmistautumisaika valintakokeeseen on lyhyt.

Maksullinen valmennustoiminta lienee osa opiskelijavalintaprosessia valintatavasta riippumatta. Valinnat voidaan pitää tasa-arvoisimmillaan pitämällä valmistautumisaika pääsykokeeseen lyhyenä. Tällöin hakijan aikainvestointi jää lyhyeksi eikä lyhyestä valmennuksesta voida periä suuria maksuja. Pääsykokeilla voidaan myös rajoittaa peruskouluiässä tehtyjen valintojen ohjaavuutta. Mikäli samalla (ylioppilas)kokeella voisi hakea lähes kaikkiin opiskelupaikkoihin, olisivat insentiivit valmennuksen hankkimiseen huomattavasti suuremmat. Tällöin maksullista valmennusta kannattaisi hankkia koko lukio-opintojen ajan.

Työryhmän työn suuri ongelma on toisen asteen ammatillisen koulutuksen sivuuttaminen työssä lähes täysin. Valintajärjestelmä, joka nojautuu vain yhteen toisen asteen koulutukseen eli ylioppilastutkintoon ei ole järkevä hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun kannalta.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

4

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Lakimiesliitto ei pidä ylioppilastutkintoa valintakoeita parempana perustana opiskelijavalinnoille. Lukio-opinnoissa saatavat tiedot ja taidot vastaavat vain osittain oikeustieteen opinnoissa vaadittaviin tietoihin, eikä ylioppilastutkinto mittaa samoja asioita oikeustieteellisen pääsykokeen kanssa. Edelleen on ongelmallista, jos oikeustieteellisen valinnat perustuvat malliin, jossa ei mitata lainkaan oikeustieteellistä osaamista.

Lakimiesliitto kannattaa valintakokeen digitalisoimisen selvittämistä. Sähköinen valintakoe mahdollistaisi nykyisin työelämässä käytettävien digitaalisten materiaalien käytön.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Oikeustieteellisen alan ennakkovalmistautumista vaativa valintakoe mittaa hakijan valmiuksia omaksua oikeudellista tekstiä, oikeudellista ajattelutapaa sekä soveltaa säännöksiä ja perustella ratkaisuja juridisesti. Valintakokeen avulla voidaan varmistaa, että koulutukseen valitaan ne, joilla on parhaat edellytykset suoriutua opinnoista ja toimia sen jälkeen oikeusvaltion palveluksessa. Oikeustieteellisen koulutuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on varmistaa, että Suomessa on osaava lakimieskunta oikeuslaitoksen ja liike-elämän palveluksessa sekä muissa oikeusvaltion kannalta tärkeissä tehtävissä.

Ylioppilastutkinto ei testaa oikeustieteen alalla vaadittavia akateemisia valmiuksia siten kuin oikeustieteen tähän tarkoitukseen räätälöity valintakoe kykenee mittaamaan. Lukio-opetus ei tutustuta hakijaa oikeustieteeseen tieteenalana, vaan tarjoaa yhden kurssin aihetta sivuten. Erityisesti tästä syystä motivaatio näyttelee suurta roolia valintamekanismeissa.

Valintakoemateriaali palvelee hakijaa toimien näyteikkunana alalle. Valintakoetta voidaan pitää hyvänä motivaatiomittarina, koska opiskelupaikan saaminen oikeustieteellisessä tiedekunnassa on vakiintuneesti edellyttänyt varsin hyvää onnistumista valintakokeessa. Valintakoejärjestelmä takaa sen, että opiskelupaikat kohdistuvat niille, jotka ovat osoittaneet motivaatiotaan ja osaamistaan paneutumalla lyhyessä ajassa hyvin valintakoemateriaaliin.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Oikeustieteessä ylioppilastutkintopohjaisiin valintoihin siirtyminen siirtäisi hakijoiden osalta aikainvestoinnin ylioppilaskirjoituksiin. Tämä siirtää hakijapaineen pois korkeakoulun valinnoista, mutta ei ratkaise perusongelmaa, jossa hakijoita on tarjolla lähes kymmenkertainen määrä aloituspaikkoihin nähden ja alalle parhaiten sopivat pitää valita tästä joukosta.

Huippuarvosanat yo-kokeistakaan eivät takaa opiskelupaikkaa, joten yo-arvosanojen korotustarve oikeustieteen alan valintoja varten on kova. Lähtekö eximian tai laudaturin kirjoittanut hakija korottamaan arvosanojaan, jos ei opiskelupaikka ensimmäisellä kerralla irtoakaan?

Toisaalta ylioppilaskokeita uusivilla on huomattavasti paremmat hyviin arvosanoihin, koska heillä on ollut mahdollisuus pitkään valmistautumiseen kokeiden uusinnassa. Uusittaessa ylioppilaskoetta ainoastaan parempi arvosana jää voimaan toisin kuin pääsykokeessa, jossa aiemmalla menestyksellä ei ole merkitystä.

Oikeustieteen alalle hakeutuvista valtaosa on sitoutunut oikeustieteen opiskeluun, joten oikeustieteen hakijoiden ylioppilaskokeilla ei ole suurta merkitystä muiden alojen valintoihin. Oikeustieteen alan hakija ei siis yo-arvosanoja korottaessaan todennäköisesti niitä hyödynnä muissa valinnoissa.

Ensi kertaa pyrkivien mahdollisuuksia voidaan parantaa lyhyen valmistautumisajan, vaihtuvan valintakoemateriaalin ja ensikertalaiskiintiön avulla, niin kuin on tehtykin. Yhtäläillä merkityksellistä on kuitenkin se, ettei opiskelujen käynnistämisen tehostaminen tapahdu hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun ja hakujärjestelmän oikeudenmukaisuuden kustannuksella. Edelleen muita toisen asteen tutkintoja tai vanhempia ylioppilastutkintoja ei ehdotetussa mallissa huomioida kunnolla, jolloin koulutuksellinen tasa-arvo toistaiseksi toteutuu parhaiten kaikille yhteisille valintakokeella.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

4

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Valintakoe on tasa-arvoisin tapa toteuttaa opiskelijavalinta oikeustieteelliselle koulutuslalle. Valintakoejärjestelmä tarjoaa mahdollisuuden opiskelupaikan saamiseen myös sellaisille hakijoille, jotka

eivät ole menestyneet lukio-opinnoissa erinomaisesti tai joilla on muu aikaisempi tutkinto. Jos valinta suoritettaisiin pelkästään ylioppilastutkinnon arvosanojen perusteella, ainoastaan koulussa parhaiten pärjänneet voisivat tulla kysymykseen oikeustieteen sisäänotoissa. Hakijoiden yhdenvertaisuuden kannalta tämä on ongelmallinen näkemys. Lisäksi esitettyjen uudistusten vaikutusarviot niiden seurauksista opiskelijavalintojen sukupuolittuneisuuteen ovat täysin puutteellisia.

Valintakoe tulisi nähdä eräänlaisena siltaopintona lukio-opintojen ja oikeustieteellisissä tiedekunnissa suoritettavien opintojen välillä. Tässä katsannossa valintakoe nopeuttaa opintojen aloitusvaihetta ja sujuvoittaa siirtymistä kohti oikeudenalakohtaisia opintosuorituksia.

Ylioppilastutkinnon yhteisten pisteytysmallien aikataulu on ongelmallinen: lukiolaiset tekevät yo-kirjoituksiin vaikuttavia valintojaan jo ensimmäisenä lukiovuonna. Tämän kokoluokan muutos opiskelijavalinnoissa vaatisi käytännössä kolmen vuoden siirtymäajan (päätöksistä tiedottamisesta).

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

3

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Lakimiesliitto pitää perusteltuna sitä, että valintakoe säilytetään jatkossakin oikeustieteen opiskelijavalinnoissa. Valmentautumisaika kokeeseen on synkronoitu ylioppilaskirjoitusten päättymisajankohdan kanssa, eikä se ole pitkä.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

4

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Koska oikeusjärjestelmä muodostaa yhteiskuntajärjestelmän perustan, sen toimintaperiaatteisiin tutustuminen on tärkeä osa toisen asteen opetusta. Yksilön tulee tuntea oikeutensa, velvollisuutensa ja oikeudellinen vastuunsa. Hankittuun osaamiseen tulee kiinnittää entistä paremmin huomiota ja oikeustieteen opetusta lukioissa kehittää nykyistä kattavammalle ja akateemisemmalle pohjalle.

Oikeustiede on hakijamäärien perusteella yksi suosituimmista akateemisista aloista. Hakijoiden motivaatiota ja osaamista tulee mitata yleisesti hyväksyttävällä tavalla. Hakijoiden karsinta tämän alan opintoihin tapahtuu sekä lukio- että valintakoemenestyksen perusteella. Hakija osoittaa motivaatiotaan sitoutumalla hakuprosessiin, perehtymällä yksityiskohtaisesti valintakoemateriaaliin ja tässä prosessissa osaamistaan parhaiten osoittavat menestyvät valintakokeessa.

Oikeustieteen ala on niin kilpailtu, että vain huipputodistuksilla olisi mahdollista tulla valituksi todistusvalinnassa. Tämä siirtäisi hakijapaineen ylioppilaskirjoituksiin ja olisi edelleen hakijalle merkittävä aikainvestointi.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

4

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Lakimiesliitto ei kannata valintakokeesta luopumista oikeustieteellisen opetuksen osalta. Nykyinen ylioppilastutkinto ei tarjoa riittävää tietoa hakijoiden motivaatiosta eikä soveltuvuudesta oikeustieteelliselle alalle. Valintakoe on sen sijaan yhdenvertainen ja oikeudenmukainen keino karsia hakijoiden suurta määrää.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Lakimiesliitto kannattaa valintaperusteiden vahvistamista useammaksi vuodeksi kerrallaan pois lukien vuosittain vaihtuva valintakoemateriaali.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

3

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Lakimiesliitto ei kannata ensisijaiseen ja toissijaiseen valintamenettelyyn siirtymistä oikeustieteen alalla. Oikeustieteen alalla tulee olla ennakoivaltautumista vaativa valintakoe.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus-

ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Malleja suunniteltaessa on tärkeää kuulla yliopistoja ja niiden valintayhteistyöorganisaatioita. Erottelukyvyyn lisääminen sinällään on kannatettavaa, mutta hakupainealojen osalta erot hakijoiden välillä ovat niin pieniä, että pelkästään erottelevuutta lisäämällä ei voida siirtyä todistusvalintaan.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

3

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Valintaperusteina käytettävien yo-kokeiden tulisi lähtökohtaisesti olla niitä, jotka alan opiskelun kannalta ovat olennaisia.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

4

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammatillisten tutkintojen yhteismitallistaminen ylioppilastutkintoon vaihtelee alakohtaisesti korkeakouluissa. Oikeustieteen alalle valinnan tulee tapahtua jatkossakin valintakokeen avulla.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Lukiolaiset valmistautuvat yo-kokeisiin käytännössä kolme vuotta, ammatillisen tutkinnon tai ulkomailla kelpoisuuden tuottavan tutkinnon suorittaneilta yo-kokeeseen valmistautuminen vie varmasti vähintään saman ajan kuin valintakokeeseen valmistautuminen.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10*

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11*

Nykyisessä valintamenettelyssä hakija katsotaan oikeustieteen alalle soveltuvaksi sen perusteella, että motivaatio ja menestys kohtaavat. Ala on yksi harvoista, jossa yli puolet aloittaneista läpäisee tutkinnon tavoiteajassa. Alalla on myös poikkeuksellisen vähän opintonsa kesken jättäneitä opiskelijoita.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12*

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

5

38. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13*

39. *Muita huomioita ja näkemyksiä raportista*

Mietinnössä ehdotettuja laajakantoisia uudistuksia ei tule tehdä siten pelkästään lukioiden näkökulmasta. Korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa on ensisijaisesti kyse laajemmasta joukosta hakijoita ja karsinnasta, jonka yksikkö tai ala tekee saadakseen motivoituneen ja opintoihin soveltuvan joukon uusia opiskelijoita. Korkeakoulujen omaa asiantuntemusta ja tähän kehitettyjä valintamekanismeja ei voida sivuuttaa silloin, kun kyse on asianomaiselle alalle tulevista opiskelijoista.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Ylioppilastutkintoa kehitettäessä pitää muistaa lukion yleissivistävä tehtävä. Jos ylioppilastutkinnon painoarvoa opiskelijavalinnoissa lisätään merkittävästi, on riskinä että lukio-opinnoista tulee aiempaa enemmän vain ylioppilaskirjoituksiin valmentautumista ja niiden yleissivistävä tehtävä kärsii.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

STTK pitää perusteltuna työryhmän näkemystä, jonka mukaan järjestelmä, jossa korkeakoulujen pääsykokeissa mitataan osin samoja asioita kuin ylioppilastutkinnossa, on tehoton ja hakijan kannalta epätarkoituksenmukainen. Korkeakoulujen opiskelijavalintoja tulisi kehittää siten, että siirtymä toiselta asteelta jatko-opintoihin olisi nykyistä sujuvampi ja nopeampi.

Työryhmän toimeksiannon suurimpana heikkoutena STTK pitää sitä, ettei työryhmältä ole edellytetty ehdotuksia ammatillisen tutkinnon hyödyntämiseksi korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. STTK esittää, että jatkotyö ammatillisten tutkintojen osalta käynnistetään pikaisesti ja että opiskelijavalintojen uudistamiseen liittyvät laajemmat toimenpiteet käynnistetään vasta tämän jatkotyön jälkeen. Muutoin on vaarana, että ammatillisen tutkinnon suorittaneet eivät ole opiskelijavalinnoissa yhdenvertaisessa asemassa ylioppilastutkinnon suorittaneiden kanssa.

Lisäksi on mahdollistettava hakeutuminen korkeakoulutukseen myös muille kuin suoraan toiselta asteelta siirtyville. Tässä olisi järkevää hyödyntää esimerkiksi avoimen väylää huomattavasti nykyistä laajemmin.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

STTK:n mielestä toisen asteen tutkintoa tulisi voida hyödyntää nykyistä laajemmin korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. Ei ole järkevää kuormittaa samana vuonna toiselta asteelta valmistuneita useilla, päällekkäisiä asioita mittaavilla kokeilla.

STTK pitää välttämättömänä jatkotyön käynnistämistä ammatillisen tutkinnon suorittaneiden osalta. On liian kapea-alaista tarkastella opiskelijavalintojen kehittämistä vain ylioppilastutkinnon suorittaneiden osalta. 37% ammattikorkeakoulujen uusista opiskelijoista on jo tällä hetkellä suorittanut ammatillisen tutkinnon. Työelämän näkökulmasta ammatillisen tutkinnon ja sen jälkeen ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet ovat haluttuja ja arvostettuja osajia.

Kannattamme myös lukiodiplomeiden laajempaa käyttöä opiskelijavalinnoissa esimerkiksi viestintä- ja vuorovaikutustaitoja painottavilla aloilla. Samalla tulee pohtia, miten näitä taitoja arvioidaan ammatillisen tutkinnon suorittaneilla. Valintatapojen ja kriteereiden tulee olla läpinäkyvät ja niissä tulee toteutua hakijoiden yhdenvertaisuus.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

STTK jakaa työryhmän näkemyksen, jonka mukaan korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääosin toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun tietoon. Sen sijaan työryhmän esittämät, alalle soveltuvuuden arviointia koskevat perusteet ovat suppeat. Erityisesti sosiaali- ja terveysalalla soveltuvuuskokeiden päätehtävä on ollut alalle soveltumattomien karsinta. SORA-lainsäädäntö antoi mahdollisuuden korkeakouluille puuttua alalle soveltumattomien opiskeluoikeuteen, mutta lainsäädäntöä on hyödynnetty vain vähän. Käytännössä soveltumattomuuden todentaminen on vaikeaa muista kuin terveydellisistä syistä, mikä näkyy myös opiskelijoiden oikeusturvalautakunnan tilastoissa. Alalle soveltumattomuus tulee usein ilmi harjoittelujaksolla. Työpaikkojen näkökulmasta vastuu opiskeluoikeutta koskevissa kysymyksissä on kuitenkin korkeakouluilla.

SORA-lainsäädäntöä tulee voida soveltaa opintojen aikana nykyistä paremmin, jotta soveltumattomuuteen voidaan tarvittaessa puuttua ja osoittaa opiskelijalle soveltuvampi opintoala. Tämä ei kuitenkaan poista kokonaan tarvetta soveltuvuuskokeille. Esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulutukseen tulisi kehittää yhdenmukaiset ja valtakunnalliset pääsy- ja soveltuvuuskokeet.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Valmennuskursseja suosiva valintakoejärjestelmä ei STTK:n mielestä edistä koulutuksellista tasa-arvoa. Lisäksi ongelmana on se, etteivät korkeakoulut tee laajasti yhteistyötä yhteisten valintakokeiden ja -kriteerien kehittämiseksi tai aikatauluta valintakokeita niin, että hakeutuminen useampaan korkeakouluun samaan tai vastaavaan koulutusohjelmaan olisi ylipäättään mahdollista samana vuonna. Valmennuskurssien osalta ongelma kuitenkin koskee lähinnä yliopistoja ja sielläkin vain osaa suosituimmista koulutusaloista. STTK on huolissaan siitä, että luodaan lukiokoulutuksen käyneiden suosiminen korkeakoulujen valinnoissa voi luoda uusia epätasa-arvoistavia käytäntöjä.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

STTK ei kannata työryhmän esitystä, jonka mukaan korkeakoulut voisivat edellyttää ammatillisen tutkinnon suorittaneilta yhden tai useamman ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista. Toiselta asteelta valmistuneiden tulee hyötyä yhdenvertaisesti suorittamastaan toisen asteen tutkinnosta hakeutuessaan

korkeakoulutukseen. Jatkotyön käynnistäminen ammatillisen tutkinnon hyödyntämisestä on käynnistettävä pikaisesti.

Lisäksi STTK painottaa, että opiskelijoiden tulee jo toisen asteen opintojen alkaessa voida tehdä sellaisia opiskeluun liittyviä valintoja, joilla on merkitystä korkeakoulutukseen hakeuduttaessa. Tämä tarkoittaa sitä, että valintakriteerit eivät voi muuttua jatkuvasti. On taloudellisestikin ajatellen järkevää tukea sujuvaa siirtymistä korkeakoulutukseen eikä luoda painetta esimerkiksi ylimääräisten lisäkurssien suorittamiseen toisen asteen opintojen loppuvaiheessa.

Elinikäisen oppimisen toteutumisen kannalta on tärkeää mahdollistaa hakeutuminen ja pääsy korkeakoulutukseen erilaisissa elämäntilanteissa oleville ja jo pitkään työelämässä toimineille. Ylioppilastutkinnosta ei pidä tehdä korkea-asteelle pääsyn uutta pullonkaulaa.

STTK kannattaa työryhmän esitystä suoravalinnoista ammatillisesta koulutuksesta hyvillä arvosanoilla saman alan ammattikorkeakoulutukseen jatkaville. MOOC-kurssien hyödyntämisestä opiskelijavalinnassa on hyvä kerätä laajemmin kokemuksia.

STTK kiittää työryhmää siitä, että se on tarkastellut esityksen vaikutuksia sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Työmarkkinat ja koulutus ovat Suomessa poikkeuksellisen vahvasti segregoituneita ja naiset ovat yliedustettuina korkeakoulutuksessa.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Lisäksi tulee mahdollistaa alalle soveltuvuuden arviointi, joka on tärkeää mm. potilasturvallisuutta tai muuta yleistä turvallisuutta koskevilla aloilla.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

STTK ei kannata työryhmän esitystä, jonka mukaan valtaosa opiskelijoista valittaisiin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. Esitys ei huomio ammatillisen tutkinnon suorittaneita. Jatkotyön käynnistäminen ammatillisen tutkinnon hyödyntämiseksi on käynnistettävä pikaisesti.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

STTK esittää, että perusteissa huomioidaan kaikki toisen asteen opiskelijat, ei vain lukiolaiset.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

3

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

STTK ei kannata pääosin ylioppilastutkintoon perustuvia valintoja. Jatkotyön käynnistäminen ammatillisen tutkinnon hyödyntämiseksi on käynnistettävä pikaisesti.

Sen sijaan STTK pitää erittäin tärkeänä, että hakeutuminen ja pääsy korkeakoulutukseen on mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa oleville, kuten pitkään työelämässä toimineille.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

STTK kannattaa yhteisen pisteytysmallin rakentamista, mutta katsoo että työ tulee käynnistää vasta sen jälkeen, kun on ratkaistu ammatillisen tutkinnon suorittaneiden haku korkeakoulutukseen.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin.

Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

STTK pitää jatkotyön käynnistämistä erittäin tarpeellisena. Muita työryhmän ehdottamia jatkotoimia ei tule käynnistää ennen kuin tämä jatkotyö on valmistunut.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta.

Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

STTK ei kannata esitystä, ja katsoo sen vaarantavan hakijoiden yhdenvertaisuuden. Esitys voisi johtaa koko ammatillisen koulutuksen vetovoiman laskuun. Työryhmä ei ole tuonut esille signaalivaikutuksia peruskoulun jälkeisiin opiskeluvalintoihin.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10*

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11*

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12*

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Opetusalan ammattijärjestö OAJ

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

- Tavoite mahdollistaa haku useampaan korkeakouluun ja koulutusohjelmaan on kannatettava.
- Ylioppilastutkinnon hyödyntämisen lisääminen on kannatettavaa, samoin lukiodien ja korkeakoulujen yhteistyön lisääminen.
- Korkeakoulujen sisäänotossa on voitava tarkastella muutakin kuin ylioppilaskoetta, esim. soveltuvuutta ja motivaatiota. Valinakokeiden poistamisen sijaan niitä voidaan yksinkertaistaa ja/tai keventää.
- Korkeakouluihin tulee voida hakeutua monin eri reitein, jolloin mahdollisuudet päästä opiskelemaan elämän eri vaiheissa tasaantuvat. Kynnys korkeakouluihin ei saa nousta ammatillista väylää etenevällä.
- Uudistuksen toteutuessa nuoret joutuvat tekemään ratkaisevia oppiainevalintoja jo toisella asteella, mikä lisää merkittävästi opintojen ohjauksen tarvetta yhä nuoremmilla.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

- Kirjallisiin aineistoihin perustuvat pääsykokeet eivät tue, kuten raportissa todetaan, hyvien viestintävalmiuksien testaamista. Tähän ongelmaan voidaan vastata niin ylioppilastutkintokoetta kuin pääsykokeitakin kehittämällä. Pääsykokeista luopuminen ei ole ainoa ratkaisu.
- Ammattikorkeakoulujen valinnoissa on akateemisten taitojen lisäksi tarpeen mitata myös työelämätaitoja.
- Työelämävalmiuksia arvioidaan jo nykyisessä järjestelmässä mm. ammattiosaamisen näytön ja lukiodiplomien kautta. Lukiodiplomijärjestelmää tuleekin kehittää ja mahdollistaa lukiodiplomien suorittaminen kaikille oman lukion tarjonnasta riippumatta. Yksi lukiodiplomin kehittämissuunta voisi olla kattavampi osaamisen näyttö.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

- Kitkaton siirtyminen toiselta asteelta korkeakouluopintoihin on kannatettavaa.
- Alalle soveltuvuutta on useimmilla aloilla mitattava myös jatkossa; se on sekä oppijan että oppilaitoksen etu.
- On tärkeää, että eri aloille, erityisesti opettajankoulutukseen, saadaan hakijoita eri taustoista ja monenlaisella elämäkokemuksella varustettuna. On vaara, että menestyksen mittaaminen ainoastaan akateemisuutta painottavissa ylioppilaskirjoituksissa vähentää hakijoiden diversiteettiä.
- Valintoja kehitettäessä on huomioitava ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen profiilien ero.
- Lukio-opintojen merkityksen lisääminen lukiolaisten motivaation kasvattamiseksi on tärkeä näkökohta. Ongelmana on kuitenkin se, ettei moni vielä tiedä lukioon hakeutuessaan, mille alalle lopultakin on suuntautumassa.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

- Pääsykokeet eivät ole tasa-arvoisia, jos ne edellyttävät valmennuskurssien käymistä. Yo-kokeeseen perustuva valinta voi myös olla epätasa-arvoista, varsinkin ammatillisen väylän hakijoilla. Eriarvoisuutta aiheuttaa poikien hitaampi kypsyminen ja mahdolliset alueelliset erot lukioiden kurssitarjonnassa.
- Yhden alan valintakokeisiin valmistautuminen ilman tietoa alan sopivuudesta itselle tarkoittaa vaihtoehtoisten alojen poissulkemista. Lisättäessä yo-tutkinnon painoarvoa on varottava, etteivät lukion alkuvaiheen ainevalinnat poissulje tosiasiallisia pääsymahdollisuuksia eri aloille.
- Yo-kokeen arvosanojen korottamista tai sen osasuoritusten kirjoittamista mielekkäämpää on kehittää edelleen vaihtoehtoisia tapoja hakeutua korkeakouluopintoihin. Suuren vetovoiman hakukohteidenkaan ei pitäisi siirtyä pelkkään ylioppilastutkintopohjaiseen valintaan.
- Aikuislukion ja avoimen korkeakoulun kurssitarjontaa kehittämällä voidaan edistää tasa-arvon toteutumista "myöhään heränneillä".

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

- Ylioppilastutkinto ei saa muuttua sisäänpääsytestiksi vaan sen tulee mitata lukion opetussuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamista. Sitä on kehitettävä nimenomaan lukion päättötutkintona.

- On selvä epäkohta, että lyhyen/pitkän matematiikan valinta yläasteen päätteeksi määrittäisi ratkaisevasti mahdollisuuksia päästä korkeakoulutukseen. Mikäli ylioppilastutkinnon asemaa valintakokeissa vahvistetaan, tulisi myös muulla, esim. kielitaidolla tai projektiosaamisella, olla painoarvoa.
- Ammatillisen koulutuksen leikkaukset ja muutokset osaamisen näyttämisessä heikentävät ratkaisevasti tätä väylää pitkin tulevien yhdenvertaisia mahdollisuuksia hakeutua korkeakoulutukseen.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

- Ehdotus edistää sosioekonomista tasa-arvoa ja asettaa eri elämänvaiheessa olevat hakijat tasa-arvoisempaan asemaan.

- Reunaehtoina uuden opiskelijavalinnan käyttöönotolle tulee kuitenkin olla ammatillista väylän pitkin etenevien hakijoiden tasa-arvoisten mahdollisuuksien selvittäminen, soveltuvuuskokeiden käyttö useimmilla aloilla ja pääsykokeiden kehittäminen esim. viestintätaitojen arvioimiseksi.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

- Esitys edistää tasa-arvoa, jos vastaavaa osamista on mahdollista hankkia ja päivittää myös toisen asteen jälkeen joustavasti, esim. aikuislukiossa tai ammatillisessa koulutuksessa.

- Jos mitataan vain ylioppilaskoemenestystä, mitä todellisia vaihtoehtoja korkeakouluilla on kehittää opiskelijavalintoja niin, että hakukäyttäytyminen heijastaa motivaatiota?

- Alalle soveltuvuutta tulee useimmilla aloilla arvioida jatkossakin. Erityisen tärkeää soveltuvuuden arviointi on opettajankoulutuksessa ja esim. hoitoalalla.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

- Lukion päättötodistus ei tarjoa vertailukelpoista tietoa hakijoiden osaamisesta.

- Ammatillisen koulutuksen tutkintotodistusten hyödynnettävyys ei ole verrattavissa lukion todistusten arvosanoihin oppiainesisältöjen erojen takia.

- Esitys edistää tasa-arvoa, jos vastaavaa osaamista on mahdollista hankkia ja päivittää myös toisen asteen jälkeen joustavasti.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

- On oltava selkeä toinen hakuväylä, jossa ei rankaista hyvin nuorena tehdyistä vääristä ainevalinnoista. Vaihtoehtoina ei ole vain nykyisen kaltainen valintakoe tai valintakokeen korvaaminen ylioppilaskoemenestykseen perustuvalla valinnalla, vaan pääsykokeita voidaan kehittää.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

- Kyse ei saa olla toissijaisista valintamenettelyistä, vaan samanarvoisista mahdollisuuksista valita itselle sopivin tapa hakeutua korkeakouluihin: a) valintakokeiden ja tutkintotodistuksen, b) valintakokeiden tai c) tutkintotodistuksen perusteella.

- Esitys edistää tasa-arvoa, jos "toiset väylät" ovat aidosti käytettävissä eivätkä edellytä maksullisten valmennuskurssien käymistä.

- Olisi harkittava mahdollisuutta kehittää nykyisistä valintakokeista kevyempiä versioita.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

- Kohdan tekstin loppuosa puuttuu. Viimeinen virke kuuluu: "Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmallissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja tarkempia tietoja kokelaan menestyksestä sekä esimerkiksi valtakunnallisten kurssien määrää." Tällainen mittari ei tue lukio-opiskelijan jaksamista.

- Jos ylioppilastutkinnon painoarvoa opiskelijavalinnoissa lisätään merkittävästi on olennaista myös jatkaa ylioppilastutkinnon pisteytysjärjestelmän kehittämistä niin, että koeaineiden ja koekertojen välinen vertailtavuus ja yhdenvertaisuus paranee.

Pisteytysjärjestelmää kehitettäessä on varottava, ettei se kannusta kikkailuun, tietynlaisiin ainevalintoihin jo lukion

aloitusvaiheessa.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

- Ylioppilastutkinto ei saa muuttua sisäänpääsytestiksi vaan sen tulee mitata lukion opetussuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamista. Sitä on kehitettävä nimenomaan lukion päättötutkintona.

- On selvä epäkohta, että lyhyen/pitkän matematiikan valinta yläasteen päätteeksi määrittäisi ratkaisevasti mahdollisuuksia päästä korkeakoulutukseen. Mikäli ylioppilastutkinnon asemaa valintakokeissa vahvistetaan, tulisi myös muulla, esim. monipuolisella kielitaidolla, olla painoarvoa.

- On varmistettava, että lukio-opiskelijat tietävät, mikä merkitys lukion ainevalinnoilla on tulevaisuuden uravalinnan kannalta.

- Opinto-ohjaukseen on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota.

- Ammatillista reittiä pitkin tulevien hakijoiden tasavertaiset mahdollisuudet on selvitettävä.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

- On perustettava työryhmä ja annettava sille aikaa. Aikataulu on erittäin kireä, jos halutaan toimenpiteiden olevan valintojen osalta käytössä jo vuonna 2018.

- Asiaa on valmisteltava samanaikaisesti ammatillisen lainsäädännön muutosten ja reformityön kanssa. Massiiviset ammatillisen koulutuksen yhteisten aineiden leikkaukset ovat tuhoisia ja sotkevat koko koulutuspolun niin yksilön kuin koulutuksen järjestäjänkin näkökulmasta.

- Lainsäädännössä on auki, kuka opiskelijan arvioinnista jatkossa vastaa. Tällä on vaikutusta myös todistusten luotettavuuteen.

- Esitys edistää ammatillisen koulutuksen suorittaneiden tasa-arvoa, jos valinnoissa annetaan aidosti tunnustusta ammatillisele osaamiselle.

- Ammattikorkeakoulutukseen hakeuduttaessa todistus on vain vaihtoehtoinen valintaperuste.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

- Tämä ei ole järkevä tapa mitata osaamista. Ylioppilaskoe on lukion päättötukinto, ei korkeakoulujen sisäänpääsytesti.

- Ammattikorkeakouluilla ja yliopistoilla on erilaiset tehtävät ja profiilit. Tämä on huomioitava koko toisen asteen opiskelijavalintoja kehitettäessä. Sekä ammatillista reittiä tulevilla että lukion käyneillä tulee olla akateemisia ja työelämän edellyttämiä valmiuksia, mutta ne painottuvat opinnoissa eri tavoin.

- Ammattiosaamisen näyttöä on kehitettävä siten, että se jatkossakin mittaa myös akateemisia valmiuksia. Ammatillisen tutkinnon pitää olla opettajien antamiin arvosanoihin perustuva, jolloin tutkintotodistus on vertailukelpoinen lukioreittiä pitkin tulevien kanssa. On myös pohdittava, miten lukion suorittaneilla olisi tasavertaiset mahdollisuudet hakeutua ammattikorkeakouluun esim. ammatillisen tutkinnon osia suorittamalla.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

- Tutkimustiedon hyödyntäminen ja mallien kehittäminen on järkevää. Soveltuvuustestaukset tyrmätään raportissa, vaikka toimivia malleja on jo nyt olemassa (esim. ammattikorkeakoulujen kulttuurialojen soveltuvustestit). Koulutukset eivät ole kiveen hakattuja, joten soveltuvuuden mittaamisen on myös kehityttävä.

- Esitys edistää hakijoiden tasa-arvoisuutta sekä opiskelijavalintojen läpinäkyvyyttä ja ennakoitavuutta.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

- Raportissa painottuu lukiosta yliopistoihin hakeutuminen. Ennen päätöksentekoa opiskelijavalintojen uudistuksesta on selvitettävä myös ammatillista reittiä etenevien hakijoiden aidot mahdollisuudet päästä jatkamaan opintojaan korkeakouluissa. Asia on valmisteltava pikaisesti ammatillisen koulutuksen lainsäädännön muutosten ja

reformityön yhteydessä. Ammatillisen väylän leikkaukset hankaloittavat opiskelijoiden pääsyä korkeakouluopintoihin.

- Raportin argumentit tukevat yksipuolisesti ylioppilastutkinnon painoarvon lisäämistä ja pääsykokeista luopumista. Moninaiset tavat hakeutua korkeakoulutukseen tasaavat kuitenkin mahdollisuuksia päästä opiskelemaan elämän eri vaiheissa. Pääsykokeista luopumisen vaihtoehto on kehittää niitä.
- Tasa-arvoaikutuksia (poikien eriaikainen kehittyminen) ja yhdenvertaisuutta (esim. lukioiden kurssitarjonnan alueelliset erot) ei ole arvioitu riittävästi eikä niihin ole tarjottu selkeitä ratkaisuja.
- Alalle soveltuvuutta on jatkossakin mitattava useimmilla aloilla. Raportissa soveltuvuudesta esitetyt johtopäätökset ovat ristiriitaisia esim. suhteessa rahoitusmalliin ja alalle työllistymiseen.
- Menestyminen ylioppilaskirjoituksissa ei yksiselitteisesti ennusta motivoitumista tietyn alan opinnoista.
- Valintakoeuudistuksen ajaminen vaiheessa, jossa ensi kertaa hakevien kiintiövaikutuksia ei vielä tunneta, on epätarkoituksenmukaista.
- Vaikka valintakoejärjestelmää on vara keventää, ehdotettu malli ei ota huomioon, millaisia paineita ja kuormitusta varhaiset valinnat aiheuttavat lukioikäisille.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

- Ylioppilastutkinto ei saa muuttua sisäänpääsytestiksi. Sen tulee säilyä lukion päättötutkintona ja sitä on sellaisenaan kehitettävä.

- Kehitettäessä ylioppilastutkintoja on tarkasteltava myös lukiodiplomin parempaa hyödyntämistä mm. ammattikorkeakoulutukseen haettaessa. Ammatillisen koulutuksen käyneiden pakottaminen suorittamaan ylioppilastutkinnon kokeita ei ole nykyaikainen vaihtoehto. Ammatillisen osaamisen näyttöä tulee kehittää siten, että se palvelee

myös korkeakoulutukseen hakeutumista. Olisiko kehitettävä käsite Toisen asteen osaamisen näyttö?

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

TEM

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) kannattaa pääpiirteissään työryhmän esitystä kohdan 1 toteuttamiseksi. TEM pitää tarpeellisena tavoitetta lyhentää siirtymäaikoja lukiokoulutuksesta korkeakouluihin. Hakijan valmentautumisajan lyhentäminen voi vaikuttaa positiivisesti myös varusmiespalvelusta suorittavien kohdalla niissä tapauksissa, joissa opiskelija on toisen asteen opintojen aikana tiennyt minne hakeutua jatko-opintoihin.

TEM toteaa, että ylioppilastutkinto pohjautuu (samoin kuin toisen asteen ammatillistenkin tutkintojen todistus) koko koulutusaikaan ja kaikkiin kursseihin. Tämä tarkoittaa, että opiskelijan on tarpeen paneutua oppimiseen koko 3-4 vuoden ajan. Useimmiten toisen asteen koulutus suoritetaan nuoruusiässä. Tällöin nuoruuden kehitysvaiheeseen liittyvät toiminnan ohjaukseen, oppimisvalmiuksiin, motivaatioon ja suuntautumiseen liittyvät vaihtelut ja pulmat vaikuttavat oleellisesti oppimistuloksiin.

Lausunnossa TEM haluaa kohdentaa huomion myös riittävien ohjauspalveluiden varmistamiseen toisella asteella, jotta opiskelijoille voisi paremmin muodostua kuva työuran mahdollisuuksista. Lisäksi TEM haluaa kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin: 1. toisen mahdollisuuden varmistamiseen niiden kohdalla, joilla into opiskella syntyy myöhemmällä iällä. Toisen asteen numeroiden korottamisen tulee olla myöhemmin mahdollista niin taloudellisesti kuin myös riittävän ohjauksen puolesta. 2. Opiskeltavan alan vaihtamisen tulisi olla jatkossakin mahdollista. 3. Mahdollisesta vähäisemmästä hakeutumisesta huolimatta myös hyvin

ja heikoinkin arvosanoin ammatillisen tutkinnon suorittaneiden tulee olla jatkossakin mahdollista hakeutua yliopistoon. TEM pitää tärkeänä, että koulutusreitit eivät jatkossakaan sulkeudu lopullisesti.

Esitetty uudistus lisää kilpailua ja jatkoon valikoitumista jo lukiossa. Näkemyksemme mukaan tulisi tehdä arvio siitä, minkälaisia polkuja pojilla ja tytöillä on nykyisessä järjestelmässä. Arvion pohjalta tulisi arvioida, onko esitetty uudistus poikien pudokkuutta /syrjäytymisvaaraa lisäävä vai edistääkö se tasavertaisia ura- ja koulutusmahdollisuuksia. Uudistuksesta tulisi tehdä sukupuolivaikutusten arviointi.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Suotuisaa olisi, että toisen asteen tutkintotodistuksen lisäksi korkeakoulujen valinnoissa käytettäisiin motivaatiota, suuntautuneisuutta, oppimisvalmiuksia ja soveltuvuutta (joillakin aloilla) mittaavia valintamenetelmiä, joko kaikille hakijoille tai esimerkiksi kiintiöperiaatteella niille, joiden toisen asteen opintomenestystä erilaiset asiat ovat heikentäneet. Menetelmät voisivat olla sellaisia, ettei niihin erikseen voi/tarvitse valmistautua. Toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttaminen edellyttää myös riittävien ohjauspalveluiden saatavilla olemista toisella asteella sekä niiden nuorten kohdalla, joiden opiskelumotivaatio syntyy myöhemmällä iällä. Edellisen lisäksi TEM haluaa kiinnittää huomiota siihen, että mikäli opiskelijavalinnat perustuvat jatkossa pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen, tulee toisen asteen todistusten parantamismahdollisuuksia kehittää joustaviksi.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

TEM kannattaa pääpiirteissään toimenpideohjelman toteuttamista. TEM toteaa, että korkeakoulujen valintojen pohjaaminen yksinomaan ylioppilastodistukseen saattaa suosia niitä, joiden elämäntilanne, sosiaalinen tausta, urasuunnitelmat ja nuoruuden kehitys ovat mahdollistaneet tunnollisen ja tasaisen opiskelun sekä hyvät tulokset. Huonommassa asemassa ovat ne, joilla on ollut vaikeuksia em. asioissa. Arvosanoihin perustuva valintamenettely heikentää niiden korkeakoululuihin opiskelemaan hakeutuvien tilannetta, joiden arvosanat ovat keskivertoja tai heikkoja sekä urasuunnitelmat ovat lukioaikana olleet epäselvät. Kun toisen asteen tutkintotodistusten merkitystä korkeakoulujen valinnoissa kasvatetaan, on oleellista huolehtia laadukkaiden tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen riittävydestä niin kouluissa, oppilaitoksissa. TE -palveluissa kuin monialaisissa Ohjaamoissakin.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

TEM kannattaa pääpiirteissään toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista. TEM toteaa, että toisen asteen opiskelijoiden on hyvä tietää mahdollisimman aikaisessa vaiheessa valintaperusteet korkeakouluihin jotta opiskelemaan hakeutuvat pystyvät jo lukio-opintojen aikana ennakoimaan ainevalintoja ja niiden merkitystä korkeakoulutukseen pääsyssä. TEM toteaa edelleen, että useimmiten toisen asteen koulutus suoritetaan nuoruusiässä. Tällöin nuoruuden kehitysvaiheeseen liittyvät toiminnan ohjaukseen, oppimisvalmiuksiin, motivaatioon ja suuntautumiseen liittyvät vaihtelut ja pulmat vaikuttavat oleellisesti oppimistuloksiin. Edellä mainituista syistä TEM ei pidä kohtuullisena kehitystä, jossa nuorten oletetaan yhä aikaisemmin tunnistavan riittäväällä varmuudella oman urakehityksen kannalta olennaisimmat vaihtoehdot. Valintaperusteiden päivitysrytmin ohella on olennaista varmistaa riittävät ohjauspalvelut tukemaan selkiyttämään uravaihtoehtoja ja tukemaan opiskelun aikaisia valintoja.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

TEM kannattaa toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista. TEM toteaa, että toisen mahdollisuuden osalta on huolehdittava siitä, että ylioppilastutkinnon kokeiden uusiminen onnistuu monipuolisilla tavoilla. Arvosanojen korottamisen tulee onnistua työssäkäyvien kohdalla (monipuoliset opintomahdollisuudet) sekä toimeentulon kannalta myös työttömien kohdalla.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

TEM kannattaa toimenpideohjelman 6 toteuttamista.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

TEM kannattaa toimenpideohjelman 6 toteuttamista. TEM haluaa kiinnittää huomiota riittävän uraohjauksen varmistamiseksi lukio-opetuksen aikana. Mikäli lukio-opiskelijat tulevat aiempaa aikaisemmin tekemään ratkaisevia uravalintoja, niin on valintojen tueksi oltava saatavilla riittävä määrä ohjausta. Lisäksi on huolehdittava riittävästä ohjausresursseista myös niiden henkilöiden kohdalla, jotka päättävät korottaa numeroitaan lukion suorittamisen jälkeen. Uudistuksen edetessä on mahdollista, että lukion suorittamisen jälkeinen arvosanojen korottaminen yleistyy. Tällöin voidaan olettaa myös ohjaustarpeen lisääntyvän. TEM toivoo kiinnitettävän huomiota siihen, että tulevia koulutus- ja uravalintoja ei jouduta tekemään liian aikaisessa vaiheessa lukio-opintoja.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

TEM kannattaa toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

TEM ei kannata toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista sellaisenaan. TEM toteaa, että ylioppilastutkinnon kokeiden käyttäminen valintaperusteena ammatillisen tutkinnon suorittaneiden osalta saattaa asettaa hakijat jossakin tapauksissa epätasa-arvoiseen asemaan, koska ammatillinen tutkinto ei valmenna opiskelijaa lukion ylioppilastutkinnon kokeiden suorittamiseen. Mikäli halutaan edellyttää vertailukelpoista akateemista osaamista, voidaan panostaa myös korkeakoulujen opiskelijoille valinnaisiin

akateemisia taitoja kehittäviin kursseihin. Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden hakijoiden motivaatiota panostaa akateemisten taitojen kehittämiseen voidaan arvioida myös pääsykokeiden kautta. Epätasaarvoiseen asemaan voidaan mahdollisesti vaikuttaa kehittämällä ohjausta toisen asteen ammatillisissa oppilaitoksissa.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

TEM kannattaa toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

TEM kannattaa toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

TEM kannattaa toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

SM/pelastusosasto

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

5

4. *Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2*

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

5

6. *Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3*

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. *Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4*

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. *Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5*

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

5

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

5

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

5

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Ylioppilaskokeen hyödyntäminen siirtää elämän suurten valintojen tekemisen yhä nuoremmille. Pääsykoejärjestelmä on toisaalta mahdollistanut aikaisemman heikon menestyksen paikkaamisen pääsykokeessa menestymisellä.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

5

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

5

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Entä opiskelija, joka ei vielä lukioaikana ole varma siitä mitä tulevaisuudessa haluaa tehdä? Järjestelmä ei saa sulkea mahdollisuutta valita asioita myöhemmin.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

5

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 5

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

5

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Opiskelijalla pitää siis olla yhä nuorempana hyvin selkeänä mielessä mille alalle haluaa lukion jälkeen opiskella. Sinänsä hyvä, että valintaperusteista kerrottaisiin ajoissa mutta kaikki eivät ole valmiita tekemään valintoja vielä tuossa vaiheessa.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

5

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Tässäkin on riskinsä jos todistus onkin huono mutta opinnot kuitenkin suoritettu. Rajaako huono todistus mahdollisuuksia enemmän kuin se, että ei ole tutkintoa suorittanut. Kannattaako opiskelu jättää kesken jos huomaakin että ei ole motivaatioita saada huippuarvosanoja?

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

5

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Miten lukiota käymätön hankkii osaamisen ylioppilastutkinnon kokeen suoriutumiseen? Toisaalta tämä eriarvoistaa opiskelijoita; toiset opiskelevat lukiossa useita vuosia, joku tulee ja tekee yhden kokeen josta pääsee tuurilla läpi ja saa korkeakoulupaikan? Kannattako lukiota käydä?

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

5

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

2

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Sisäministeriön pelastusosasto haluaa muistuttaa SM:n hallinnonalan oppilaitoksista ja todeta, että esim. pelastusalalla on opistotasaisen pelastajatutkinnon suorittajia, jotka eivät välttämättä toisen asteen tutkintoa suorittaessaan ajattele etenemistä amk - tutkintoon asti vaan haluavat ensisijaisesti palomiehen ammattiin, mikä voi vaikuttaa toisen asteen valintoihin ja opintojen kiinnostavuuteen.

Halukkuus korkeakoulututkintoon saattaa herätä esim. vasta työelämässä olemisen jälkeen, minkä vuoksi järjestelmän tulisi mahdollistaa tälläisenkin henkilön mahdollisuus korkeakoulututkinnon opiskeluun vaikka hän ei olisi sitä aiemmin elämässään valintoja tehdessään tullut ajatelleeksi. Uudistukset eivät saa rajata pois mahdollisuuksia. Yksilöllä pitää myös olla mahdollisuus korjata aikaisempaa opiskelumenestyksen puutetta.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Puolustusministeriö

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

5

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

5

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

5

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulosopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

5

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

5

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

5

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

5

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

5

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 5

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

5

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

5

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

5

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

5

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

5

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Opetushallitus

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Valintaperusteet vaihtelevat alakohtaisesti ja ratkaisut valintaperusteista tehdään vuodeksi kerrallaan silloinkin, kun niissä ei tapahdu juurikaan muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna. Opiskelijan on vaikea opintojen aikana ennakoida valmistautumista opiskelijavalintoihin. Ennakointia vaikeuttavat myös ylioppilastutkinnon kokeiden arvosanojen pisteytystapojen vaihtelu eri aloilla. Järjestelmää on tarkoituksenmukaista kehittää pysyvämmäksi ja ennakoitavammaksi. Jos toisen asteen koulutuksen aloittajilla on koulutuksen alkaessa jo tiedossa korkeakoulujen opiskelijavalinnan perusteet ja menettelyt, se helpottaisi sekä opiskelijoiden valmistautumista opiskelijavalintoihin että opiskelijoiden ohjaamista lukiosta korkeakouluihin.

Työryhmän tekemissä johtopäätöksissä todetaan ”Pääsykoevaltaisista valintaperusteista johtuen hakijat voivat pääosin hakeutua tosissaan vain yhteen hakukohteeseen – yhteishaussa 70 % paikan vastaanottaneista ottaa paikan ensimmäiseltä hakutoiveeltaan.” Ammattikorkeakoulujen pääsykokeet ovat toisentyyppisiä kuin yliopistojen ja usein samalla kokeella voi hakeutua yhtä useampaan hakukohteeseen. Tällöin pääsykoevaltaiset valintaperusteet eivät välttämättä selitä samassa määrin opiskelupaikan vastaanottamista ensimmäiseltä hakutoiveelta kuin yliopistopuolella. Osa jättää myös ottamatta vastaan alemman hakutoiveen opiskelupaikan, koska pelkää menettävänsä ensikertalaisuusstatuksensa vastaanottamalla vähemmän mieluisan opiskelupaikan.

Korkeakoulujen pääsykoejärjestelmää pidetään raskaana ylioppilastutkinnon kokeisiin osallistuneille abiturienteille, joille korkeakoulut ovat keskeinen jatkokoulutusväylä. Ammatillisen toisen asteen koulutuksen päättävien opetus jatkuu pitkään keväällä, mikä vaikeuttaa myös näiden hakijoiden mahdollisuuksia valmistautumista korkeakoulujen pääsykokeisiin.

Koulutusten kuvaukset Opintopolku.fi:ssä poikkeavat toisistaan osin koulutusten erilaisuudesta johtuen. Kuvaukset on kirjoitettu pääosin korkeakouluissa korkeakoulun näkökulmasta, jolloin hakijoiden näkökulma ja/tai ohjauksellisuus ovat jääneet niissä ehkä vähemmälle huomiolle. Koulutustiedotuksen kehittämistä varten voisi pohtia mahdollisuutta muodostaa erillinen Koulutustiedotus-ryhmä, jossa olisi korkeakoulujen, Opetushallituksen ja opinto-ohjaajien edustus.

Ehdotus Töissä.fi -palvelun tietosisältöjen liittämistä ja linkittämisestä koulutuksen kuvauksiin on periaatteessa kannatettava, mutta se edellyttäisi laajaa suunnittelu- ja tuottamistyötä. Siihen tarvittaisiin sekä hankevaiheessa että myöhemmin ylläpitovaiheessa jatkuva erillinen resursointi. Voisi pohtia, olisiko koulutuskuvauksiin tarvetta linkittää myös työ- ja elinkeinoministeriön Ammattinetti, jotta huomioon voitaisiin ottaa myös muita koulutuksia kuin korkeakoulujen koulutuksia.

Luvun johtopäätöksissä todetaan muun muassa, että käytäntöjä on välttämätöntä kehittää hakuaikojen ja valintoihin liittyvän päätöksenteon välisen ajan lyhentämiseksi. Nykymallissa pelkkä todistusvalintojen lisääminen ei riitä merkittävästi nopeuttamaan ainakaan yhteishaun tulosten valmistumista. Jos hakuaika on jo tammikuussa osaan hakukohteista, ei todistusvalinnan tuloksia saada selville ennen ylioppilastutkinnon tulosten valmistumista toukokuun loppupuolella.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajana näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastutkintoon kuuluvien kokeiden tehtävät laaditaan lukion pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien pohjalta, jolloin niillä on selkeä kytkentä lukion opetussuunnitelman perusteisiin ja valtakunnallinen pohja. Ylioppilastutkinnon kokeiden arvosanojen käyttäminen opiskelijavalinnoissa edellyttää myös, että yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa tunnettaisiin riittävästi lukion opetussuunnitelman perusteet sekä ylioppilastutkinnon lähtökohdat, rakenne ja arviointimenettelyt.

Todistusvalintojen mahdollisesti lisääntyessä ja ylioppilastutkinnon uudistuessa tulee pohdittavaksi, miten ja missä määrin eri vuosina ylioppilastutkinnon suorittaneiden arvosanat ovat vertailukelpoisia keskenään. Tätä tulisi tarkastella kansallisesti kokonaisuutena. Yksi vaihtoehto olisi rajoittaa todistusvalinnat koskemaan vain tietyn vuoden jälkeen ylioppilaaksi valmistuneita. Aikaisemmin ylioppilaaksi valmistuneet eivät ole olleet tietoisia ylioppilastutkinnon kokeiden arvosanojen kasvavasta merkityksestä opiskelijavalinnoissa.

Muistiossa kuvataan ylioppilastutkinnon kokeiden digitalisointia ja sen mahdollisuuksia painottaen digitaalisuuden olevan nuorille tuttua ja luontevaa nostamalla esille sen heijastuminen mahdollisiin korkeakoulujen pääsykokeisiin. Akateemisten taitojen kannalta on edelleen tärkeää, että kokelaat osaavat lukea ja kirjoittaa laajojakin tiedonalalle ominaisia tekstejä, joihin lukio-opinnoissa tutustutaan ja joita korkeakouluopinnoissa hyödynnetään.

Muistiossa mainitun ryhmäkokeen toteuttaminen osana ylioppilastutkinnon koetta herättää paljon kysymyksiä (esimerkiksi mitattaisiinko suorituksia yksilön vai ryhmän yhteisenä suorituksena ja miten oikeudenmukainen arviointi olisi eri opiskelijoiden osalta heidän hakeutuessaan jatko-opintoihin jne.). Muistiossa mainitaan myös ylioppilastutkinnon kokeiden tehtävien tehtäväpankki, jossa tehtäviä voisi säilyttää "uudelleenkäyttöä" varten. Tällä hetkellä ylioppilastutkinnon koetehtäviä käytetään laajasti lukioiden harjoitusmateriaalina, mihin tehtäväpankki saattaisi vaikuttaa. Harjoitusmateriaalikäyttöä tukee myös hyvän vastauksen piirteiden julkaiseminen.

Ylioppilastutkinnon kokeiden lisäksi opiskelijat antavat muita lukioaikaisia näyttöjä, joiden nykyistä laajempaa käyttöä opiskelijavalinnoissaan korkeakoulut voisivat selvittää. Näitä ovat lukion suullisen

kielitaidon koe, lukiodiplomit sekä puheviestintätaitojen päättökoe. Lukiossa suoritettava suullisen kielitaidon koe liittyy valtakunnalliseen syventävään kurssiin. Lukiodiplomien ja puheviestintätaitojen kokeen käytössä on huolena se, että kaikissa lukioissa ei ole mahdollisuuksia niiden suorittamiseen. Puheviestintätaitojen päättökoe on käytössä lukiokoulutuksen lisäksi ammatillisessa koulutuksessa. Lukiodiplomit ja puheviestintätaitojen päättökoe ovat lukiossa vakiintuneita ja niiden huomioiminen nykyisistä laajemmin korkeakoulujen opiskelijahaussa kannustaisi lukioita järjestämään niiden suoritushetkiä nykyistä laajemmin.

Muistion mukaan jatkotyössä on mahdollista selvittää, pitäisikö opintopolku.fi-palvelun osaksi kehittää Opetushallituksen, Ylioppilastutkintolautakunnan ja korkeakoulujen yhteistyönä korkeakoulutusta nuorille avaava sekä korkeakoulujen ja toisen asteen yhteistyötä tukeva palvelu, johon koottaisiin korkeakoulujen toisen asteen opiskelijoille suunnattuja sisältöjä, kuten ”näyteikkunakursseja”, tehtäviä ja toisen asteen opiskelijoille sopivia avoimia verkkokursseja. Opiskelijoiden, korkeakouluun hakevien ja opinto-ohjaajien olisi helppo löytää tiedot tutusta paikasta. Ennen hankkeen mahdollista käynnistämistä olisi jatkoselvityksessä kartoitettava kuitenkin hankkeen hyödyt, kustannukset ja riskit sekä hankevaiheen ja ylläpidon tarvitsemat resurssit.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Opiskelijavalinnalla tulisi löytää hakijoiden joukosta ne hakijat, jotka todennäköisimmin selviytyvät korkeakouluopinnoistaan ja joilla on riittävä motivaatio opintojensa suorittamiseen. Korkeakoulujen opiskelijavalintojen lähtökohtana on tarkoituksenmukaista pitää toisen asteen opintojen aikana hankittua osaamistasoa. Korkeakoulujen pääsykokeista luopumisen perusteena eivät tulisi olla pelkästään säästösyöt. Keskeistä on tarjota nuorille tasa-arvoiset mahdollisuudet jatkaa opintoja joustavasti ja nopeuttaa mahdollisuuksien mukaan siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle. Pääsykokeisiin valmistautumiseen liittyy paljon paineita. Näitä korkeakouluun pyrkimistävän muutos voisi vähentää, mutta samalla on vaarana niiden siirtyminen lukioaikaiseen opiskeluun ja menestymiseen siinä.

Monilla opiskelijoista lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkinnon kokeiden arvosanat saattavat olla heikkoja eri syistä (murrosikä, tietämättömyys omista tulevaisuuden suunnitelmista, haastava elämäntilanne perheessä jne.). Osa ylioppilastutkinnon suorittaneista on tehnyt epäonnistuneita valintoja lukioaikanaan, koska opiskelijalla ei ole ollut tietoa, mihin ammattiin hän haluaa suuntautua. Pääsykokeet ovat tarjonneet mahdollisuuden paikata lukio-opinnoissa lukematta tai suorittamatta jääneitä asioita. Lukion alussa moni elää vielä murrosikää, ja tulevaisuuden suunnitelmat ovat auki. Olisi myös huomioitava, että aivojen kehittyminen jatkuu vielä pitkään yli täysi-ikäisyyden. Jos korkeakoulujen pääsykokeista luovuttaisiin kokonaan, se voisi lisätä tarvetta pitempiin opiskeluaikoihin lukiossa sekä joustaviin mahdollisuuksiin suorittaa lisää opintoja aikuisten lukiokoulutuksessa.

Laaja-alaistuvissa koulutusohjelmissä on paljon vaihtelua alan sisälläkin, eikä soveltuvuutta ole helppo määrittää ja mitata. Vaikka soveltuvuus alalle myös kehitty ajan mittaan, joillakin aloilla olisi kuitenkin tarvetta pohtia myös soveltuvuusnäkökulmaa opiskelijoita valittaessa.

Korkean vetovoiman aloilla pelkkä todistusvalinta ei välttämättä riitä tuottamaan riittävää erottelukykyä hakijoiden välillä. Jos käytetään ylioppilastutkinnon kokeiden arvosanoja tarkempia tietoja erottelun

saamiseksi, tulee erityisesti ongelmaksi eri vuosina ylioppilaaksi valmistuneiden tietojen vertailukelpoisuus. Ongelmana on myös, että esimerkiksi myöhemmin opiskelumotivaationsa löytäneiden hakijoiden tai ammatillisen koulutuksen suorittaneiden on aika vaikeaa päästä opiskelemaan aloille, joille opiskelijoiksi valikoituu hyvin homogeeninen aikaisemmissa opinnoissaan menestynyt hakijajoukko. Esimerkiksi opettajankoulutuksessa ei välttämättä ole tarkoituksenmukaisinta, että lähes kaikki opiskelemaan hyväksytyt ovat huippuarvosanoin opintonsa suorittaneita.

Matalan vetovoiman aloilla laajamittainen todistusvalintoihin siirtyminen voisi jossain määrin lisätä vetovoimaa, kun alalle sisäänpääsy voisi joillekin hakijoille helpottua, kun ei tarvitsisi valmistautua ja osallistua erilliseen pääsykokeeseen.

Pääsykokeista luopuminen edellyttää opinto-ohjauksen lisäämistä lukiossa. Todistusvalintojen lisääntymisen myötä korostuisi se, että nuoren etu olisi tietää jo lukion alkuvaiheessa, mille alalle tai aloille hän haluaa jatkossa hakeutua. Toisen asteen opiskelijoille olisi tarpeen tarjota enemmän mahdollisuuksia tutustua korkeakouluopintoihin jo toisen asteen opintojen aikana. Tällöin hakijalla olisi tietoa korkeakouluopinnoista ja mahdollisesti myös alasta, jolle hän on hakeutumassa.

Kaikilla aloilla pelkästään todistusvalintoihin siirtyminen ei ole tarkoituksenmukaista. Alojen erityispiirteitä olisi voitava ottaa huomioon esimerkiksi opettajankoulutuksessa.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Opiskelijavalintojen perusteiden painottuminen todistusvalintoihin vähentäisi painetta valmennuskursseihin. Valmennuskurssien merkityksen vähentäminen korkeakouluhauissa edistää koulutuksellista tasa-arvoa. Se on sinänsä kannatettava suuntaus. Kaikilla nuorilla ei ole varaa valmennuskursseihin, ja jotkut jättävät kokonaan hakematta korkeakouluun ajatellen, että ilman valmennuskursseja ei voi saada opiskelupaikkaa. Hakumenettelyjen kehittämisessä on tarpeellista ottaa huomioon myös sukupuolien välinen tasa-arvo.

Jos valintaperusteet ovat hyvissä ajoin tiedossa, todistusvalinta voisi ohjata ammattisuuntautumisensa jo lukiossa tietävän opiskelijan valintoja ja tukea häntä niissä. Opiskelijalle, joka ei tiedä jatko-opintosuunnitelmiaan lukiossa, tilanne on ongelmallisempi. Paineet menestyä ylioppilastutkinnon kokeissa voivat kasvaa, joskin kokeita on mahdollista uusia.

Motivaatiota ja asennetta työskentelyyn kasvatetaan koko koulupolun ajan ja kaikki edeltävät opinnot ovat omalla tavallaan merkityksellisiä. Opintojen tärkeyttä tukisi ylioppilastutkinnon ja lukiossa suoritettujen opintojen merkityksen lisääminen opiskelijahauissa. Samalla on kuitenkin varmistettava, että ne, jotka eivät ole käyneet lukiota tai jotka ovat epäonnistuneet ylioppilastutkinnon kokeissa, eivät menetä mahdollisuuksiaan jatko-opintoihin. Todistusvalintojen lisääntyessä myös toisen mahdollisuuden vaihtoehtoista on huolehdittava. Tätä olisi tarpeen selvittää ja konkretisoida.

Tasa-arvokysymys on myös eri vuosien ylioppilaiden arvosanojen keskinäinen vertailukelpoisuus. Hakijoilla olisi oltava mahdollisuudet hakeutua heitä kiinnostaviin koulutusvaihtoehtoihin säädösten sallimalla tavalla riippumatta edeltävien opintojen suoritusajankohdista.

Valmennuskurssitoimintaa saattaisi todistusvalinnan yleistyessä keskittyä jatkossa ylioppilastutkinnon kokeisiin valmistautumiseen tai valmennuskurssien sijaan voitaisiin käydä suorittamassa yksittäisiä lukiokursseja aikuisten lukiokoulutuksessa, jos sitä järjestetään paikkakunnalla. Valmennuskursseja tarjoavat yritykset joutuisivat tällöin kuitenkin kilpailemaan laadukkaasti lukio-opetuksen kanssa, kun taas pääsykokeisiin valmistautumisessa ei vastaavaa kilpailijaa nykyisellään ole. Jo nykyisin on tarjolla ylioppilastutkinnon kokeisiin valmistavia valmennuskursseja. Ylioppilastutkinnon kokeissa menestyminen auttaa hakijaa laajemmin kuin yhteen pääsykokeeseen valmistava valmennuskurssi. On todennäköistä, että valmennuskeskukset löytävät liiketoiminnan kohteen jatkossakin korkeakoulujen opiskelijavalintamenettelyistä. Jo nykyisin esimerkiksi ammattikorkeakoulujen sosiaali- ja terveysalan sähköiseen esivalintakokeeseen on tarjolla valmennuskursseja.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Toisen asteen koulutus kestää kolme vuotta, jolloin korkeakoulujen opiskelijavalinnan valintaperusteiden signaalivaikutus voi näkyä vasta pitemmällä aikavälillä. Muistiossa korostetaan erityisesti toisen kotimaisen kielen ruotsin ja pitkän matematiikan painottamista opiskelijavalinnoissa. Myös kielitaidon monipuolistumista todetaan voitavan tukea pisteityksellä, joka huomioisi nykyistä useampia kielten ylioppilastutkinnon koesuorituksia. Opetushallitus kiinnittää huomiota siihen, että myös muut oppiaineet kuten esimerkiksi reaaliaineet opettavat korkeakouluopinnoissakin tarvittavia geneerisiä akateemisia valmiuksia. Korkeakoulujen opiskelijavalinnat eivät ole toisen asteen koulutuksen kehittämisen ensisijainen lähtökohta.

Työryhmän muistiossa on tuotu esille erilaisia malleja ja menettelyjä ylioppilastutkinnon pisteityksestä ja erottelukyvyn parantamisesta. Muistion mukaan työryhmä on tehnyt kyselyn korkeakoulujen johdolle pisteitysmallien kannatuksesta. Erilaisten pisteitysmallien ja mahdollisten painokertoimien käytön soveltuvuutta ja tarkempaa vaikutusta opiskelijavalintoihin ja opiskeluun olisi selvitettävä tarkemmin jatkovalmistelussa. Esimerkiksi mallina A esitetyn valtakunnallisten kurssien määrään perustuvan skaalauksen voi arvioida vaikuttavan eri aineiden opiskeluun ja asettavan oppiaineet lukiossa uudenlaiseen kilpailutilanteeseen keskenään. Harkittavaksi tulisi myös, olisiko pisteitysmalleja useita vai yksi pisteitysmalli, jossa korkeakoulut painottavat arvosanoja haluamallaan tavalla. Jatkotyössä voisi selvittää myös, voitaisiinko Opintopolku.fi-palveluun tuottaa laskuri, joka käyttäisi korkeakoulujen hakukohteilleen merkitsemiä painotuksia ja jonka avulla hakijat voivat laskea pisteitään.

International Baccalaureate (IB), European Baccalaureate (EB) ja Reifeprüfung [Deutsche Internationale Abitur (DIA)] -tutkintojen arvosanojen pisteitysmallien yhdenmukaistaminen valtakunnallisesti olisi tärkeää. Valtakunnalliseen KOSKI-palveluun olisi sisällytettävä mahdollisimman pian tiedot myös EB ja Reifeprüfung (DIA) -tutkinnoista. Projektissa on rajattu, että ensivaiheessa digitaalisesti saatavilla ovat ainoastaan IB-tutkintojen arvosanat.

Opiskelijavalintoja pohdittaessa on huomattava, että ”ammattillisen tutkinnon suorittaneet” on heterogeeninen hakijaryhmä, joka muodostuu ammatti- tai erikoisammattitutkinnon suorittaneista ja ammattillisen perustutkinnonkin suorittaneista. Osalla on myös aikaisemmin suoritettuja tutkintoja kuten opistoasteen tutkintoja. Tämä lisää haastetta tehdä todistusvalintoja ammattillisen koulutuksen

suorittaneiden osalta. Ammattikorkeakoulut ovat luopuneet ammatillisen tutkinnon arvosanojen pisteyttämisestä kevään 2016 valinnoissa ja ammatillisen tutkinnon suorittaneet valitaan valintakokeiden perusteella. Työryhmä kiinnittää muistiossaan (sivu 63) huomiota myös siihen, että ammatillisen koulutuksen arvosanat eivät ole vastaavalla tavalla vertailukelpoisia kuin ylioppilastutkinnon arvosanat. Ammatillisten koulutuksen yhteisten tutkinnon osien arvosanat ovat usein käytännössä myös yhdistelmiä (esimerkiksi kieli- ja viestintäaineet yhdessä, siis äidinkieli ja vieraat kielet). Erillisen työryhmän perustaminen selvittämään opiskelijavalintoja tämän ryhmän osalta on tarpeen erityisesti ammattikorkeakoulujen näkökulmasta, jossa ammatillisen koulutuksen suorittaneet ovat merkittävä hakijaryhmä. Jatkotyössä tulisi pohdittavaksi myös sähköisten tietojärjestelmien asettamat rajoitukset. Jatkoselvittelyyn sisältyisivät muun muassa hakeminen ammatillisen tutkinnon ja ylioppilastutkinnon perusteella sekä pelkän lukion oppimäärän perusteella, samoin kysymys mahdollisen hakijaryhmittelyn käytöstä ja sen vaikutuksista oikeudenmukaiseen ja yhdenvertaiseen opiskelijavalintaan.

Muistion mukaan niin sanottu toinen mahdollisuus osaamisen näyttämiseen tulisi järjestää ensisijaisesti ylioppilastutkinnon kokeiden uusimisen kautta. Ylioppilastutkinnon kokeiden nykyistä yleisempi uusiminen lisäisi jossain määrin työtä lukioissa ja ylioppilastutkintolautakunnassa. Osa hakijoista on suorittanut ylioppilastutkinnon paljon aikaisemmin, jolloin kokeet ovat olleet erityyppisiä. Yksittäisen ylioppilastutkinnon kokeen uusiminen ei välttämättä auttaisi hakijaa saamaan todellista mahdollisuutta päästä korkeakouluopintoihin. Näissä tilanteissa pääsykokeeseen valmistautuminen saattaisi kuitenkin olla hakijan kannalta toivotumpi vaihtoehto.

Muistiossa tuodaan esille vaihtoehto, että pääsykoe voitaisiin järjestää vain osalle hakijoista. Tämä tarjoaisi mahdollisuuden osaamisen näyttämiseen niille, jotka eivät ole suorittaneet ylioppilastutkintoa. Pääsykokeeseen tulisi voida osallistua myös niiden ylioppilastutkinnon kokeen suorittaneiden, joiden kokeesta on pitkä aika tai jotka ovat mielestään epäonnistuneet kokeessa. Tämä voisi olla esimerkiksi mahdollinen siirtymäajan käytäntö.

Ulkomaisella pohjakoulutuksella hakevien opiskelijavalinnan kehittämistä varten voisi olla tarpeen perustaa myös erillinen työryhmä. Kansallisesti yhtenäisten mallien löytäminen helpottaisi haku- ja valintaprosesseja.

Korkeakoulujen pääsykokeet ovat tällä hetkellä maksuttomia. Jos ylioppilastutkinnon kokeiden arvosanojen käyttöä korkeakouluhaussa laajennetaan, tulee pohdittavaksi kysymys kokeiden maksullisuudesta ja maksuttomuudesta kaikkien kokelaiden osalta yhdenvertaiseksi sekä tutkintojärjestelyjen resursseista. Jos tarkoituksena olisi saada ammatillisen koulutuksen opiskelijoita suorittamaan ylioppilastutkinnon koe 1–3 aineessa, tarvittaisiin kokeen järjestelyihin mahdollisesti uusia käytänteitä ja oletettavasti myös lisäresursseja.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Aikataulu on haasteellinen. Hakijoiden oikeusturvan kannalta valintaperusteet olisi oltava tiedossa varhaisessa vaiheessa, ja niistä tulisi voida tiedottaa hyvissä ajoin. Myös hakujärjestelmiin tarvittavien muutosten tekeminen vie aikaa ja tarvitsee resursseja.

Hakijoille ja opinto-ohjaajille suunnatussa tiedotuksessa olisi syytä korostaa, että tämä ei vielä tarkoita laajamittaista todistusvalintaan siirtymistä. Tämän kohdan on tulkittu usein tarkoittavan sitä.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Korkeakoulujen opiskelijavalintojen perustuminen toisen asteen koulutuksessa saatuun osaamiseen on kannatettava lähtökohta. Tarvetta soveltuvuuden arviointiin lienee jatkossakin joillakin aloilla.

Ilmaisia "Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla" olisi tarpeen konkretisoida. Se johtaa helposti korkeakouluissa ensisijaisuuspisteiden antamiseen.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ylioppilastutkinnon kokeiden tulee jatkossakin perustua lukion opetussuunnitelman perusteisiin, jotta sitä voidaan hyödyntää opiskelijavalinnoissa.

Todistusvalintojen lisääminen voitaisiin aloittaa tulevina vuosina ylioppilastutkinnon suorittavista ja ehkä myös lähivuosina ylioppilastutkinnon suorittaneista. On pohdittava menettelyt, miten aiemmin ylioppilastutkinnon suorittaneet, ammatillisen koulutuksen tutkinnoilla hakevat, ulkomaisilla tutkinnoilla hakevat ja pelkän lukion oppimäärän perusteella hakevat voivat edelleen jatkossakin päästä opiskelemaan korkeakouluihin.

Epäselväksi jää, mitä "pääosa" toimenpideohjelmassa tarkoittaa. Tulisiko toimenpideohjelmassa kuitenkin antaa mahdollisuus siihen, että kaikilla aloilla laajamittainen todistusvalinta ei ole välttämättä tarkoituksenmukainen?

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Toimenpideohjelmahdotuksen mukaan todistuksiin liittyvät valintatiedot olisivat nykyistä pysyvämpiä ja näin aikaisemmin hakijoiden tiedossa. Tämä on sinänsä hyvä tavoite sekä lukiolaisten että ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden kannalta, samoin lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kannalta.

Lukiolainen ei lukiota aloittaessaan läheskään aina tiedä, mille alalle hän aikoo suuntautua. Näin hän ei välttämättä kykene toimimaan korkeakouluvalintojen kannalta johdonmukaisesti. Lukioiden oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelmissa painopistettä olisi pyrittävä siirtämään nykyistä varhaisempaan vaiheeseen, koska jo opintojen alkuvaiheessa tehtävät valinnat ja opinnoissa menestyminen vaikuttaisivat jatkossa aikaisempaa enemmän jatko-opintomahdollisuuksiin. Selkeät valintaperusteet ja käytännöt voivat toisaalta lisätä opiskelumotivaatiota ja pitkäjänteistä työskentelyä lukiossa.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Kaikilta osin todistusvalintoihin ei liene mahdollista siirtyä eikä ylioppilasarvosanojen korottaminen välttämättä aina ole paras vaihtoehto. Muitakin vaihtoehtoja olisi tarpeen tarjota. Tukea ja ohjausta verkossa järjestettyyn opetukseen ja digitaalisiin suoritustapoihin olisi tarjottava ja varmistettava tarpeen mukaan. Helsingin kaupungin Tulevaisuustiskin tapaista matalan kynnyksen toimintaa kannustamaan korkeakouluopintoihin voisi tarjota myös toisen asteen opintojen jälkeen. Avoimen korkeakouluopetuksen tai digitaalisten suoritustapojen vuoksi koulutuksia ei tulisi laittaa erillishakuihin, vaan nämä olisivat yksi valintatapa muiden joukossa, ja niiden kautta hakeutuminen voitaisiin järjestää yhteishaussa.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyin lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

On tarkoituksenmukaista aloittaa valtakunnallisten yhteisten ylioppilastutkinnon pisteytysmallien tarkempi selvittäminen ja ottaa malleissa huomioon International Baccalaureate (IB), European Baccalaureate (EB) ja

Reifeprüfung [Deutsche Internationale Abitur (DIA)] -tutkintojen arvosanat. IB-, EB- ja Reifeprüfung/DIA-tutkinnot eroavat rakenteeltaan, oppimääriltään ja koetyypeiltään suomalaisesta ylioppilastutkinnosta, mikä lisää pisteytyksen vaikeutta. Työssä voitaisiin hyödyntää näiden tutkintojen asiantuntijoita kyseisistä kouluista. Huomiota olisi kiinnitettävä myös tutkinnon suorittaneiden yhdenvertaiseen kohteluun. Esimerkiksi IB-tutkinnon osalta menettelyt ja käytännöt eroavat nykyisellään.

Pisteytysmallien tulisi olla erottelukykyisiä, mutta myös oikeudenmukaisia eri vuosina ylioppilastutkinnon suorittaneille.

Tehtävä on haasteellinen ja siihen tulisi olla riittävästi aikaa. Toimenpideohjelman aikataulu on Opetushallituksen käsityksen mukaan tiukka asian hyvään valmisteluun.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Lukiokoulutus on yleissivistävää koulutusta. Lukiokoulutuksen tavoitteena on ”tukea opiskelijoiden kasvamista hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja”. Jatko-opintojen kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot ovat yksi osa lukion tehtävää, eikä lukiokoulutusta ei voi muokata pelkästään opiskelijavalintojen ja jatko-opintojen näkökulmasta.

Toisen asteen oppilaitosten ja korkeakoulujen välillä voidaan tehdä yhteistyötä sekä opetuksen että opiskelijoiden näkökulmasta.

Oma kokonaisuutensa on, miten valintaperustemuutoksista viestitään. Siihen tulee panostaa valtakunnallisesti. Esimerkiksi Opintopolun opinto-ohjaajille suunnattua osiota voidaan hyödyntää ohjaajatahoille viestimisessä.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Jatkoselvittely on tarpeellista. Todistusvalintojen käytön lisääminen tuo uusia haasteita eri ryhmien hakeutumiseen jatko-opintoihin ja opiskelijoiden yhdenvertaiseen kohteluun valinnoissa. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen näkökulmasta niihin tulevilla opiskelijoilla tulee olla sellainen osaaminen ja sellaiset valmiudet koulutustaustastaan riippumatta, että heillä on mahdollisuus menestyä opinnoissaan kyseisessä korkeakoulussa.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

On tarkoituksenmukaista tehdä lisäselvityksiä suunnitellun menettelyn vaikutuksista ja eri mahdollisuuksista osoittaa ja testata korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa korkeakouluopintojen edellyttämää akateemista osaamista.

Nykyiset säädökset mahdollistavat ylioppilastutkinnon yksittäisten kokeiden suorittamisen, mutta lukioilla ei ole velvollisuutta ottaa näitä opiskelijoita suorittamaan kokeita. Menettelyjä pohdittaessa on tarpeen ottaa huomioon, että ylioppilastutkinnon kokeiden suorittamisesta aiheutuu kustannuksia opiskelijoiden lisäksi lukiolle ja ylioppilastutkintolautakunnalle.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltuvuuden arvioinnille tulisi olla perusteltu tarve, ja sillä olisi voitava karsia alalle soveltumattomat pois. Opintojen tulisi tukea soveltuvuuden kehittymistä.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

2

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Kansainvälisten testien käyttöä olisi hyvä selvittää tarkemmin. Tuloksia asiasta ei voida saada nopeasti, sillä testien käytöstä on vähän kokemusta. Lisäksi olisi tarpeen pohtia muita mahdollisia vaihtoehtoja, kuten esimerkiksi korkeakoulukelpoisuutta oso

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Tutkimussuunnitelman laadinta on kannatettavaa. Ajantasainen tutkimustieto opiskelijavalinnoista tukisi hallinnollista päätöksentekoa. Tutkimustulosten saaminen opiskelijavalintojen vaikutuksista ja onnistumisesta edellyttää riittävän pitkäkestoista tutkimusta, mikä vie vuosia.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Kaavaillun uudistuksen tavoitteet ovat periaatteellisesti kannatettavia. Parhaimmillaan uudistus vähentäisi kokeita ja joustavoittaisi opintopolkuja ja opiskelijoiden siirtymistä yliopistoihin ja korkeakouluihin. Ylioppilastutkinto ja sen erilliset kokeet antavat luotettavaa tietoa opiskelijoiden osaamisesta eri osa-alueilla ja tämän tiedon parempi hyödyntäminen olisi suotavaa. Kaavailtu uudistus lisäisi kuitenkin ylioppilastutkinnon painoarvoa opiskelijavalinnoissa sellaisessa mittakaavassa, että uudistuksen mahdolliset seuraukset ovat vaikeasti arvioitavissa.

Uudistuksen toteuttamisessa on painotettava lukion opetussuunnitelmien perusteiden merkitystä sekä lukio-opinnoissa että ylioppilastutkinnossa. Korkeakoulujen opiskelijavalinnat eivät voi ohjata ylioppilastutkintoa ja sen yksittäisiä kokeita.

Mahdollisen uudistuksen kannalta on tärkeää, että ylioppilastutkinnon merkityksen korostuminen opiskelijavalinnoissa ei sulkisi pois mahdollisuuksia jatko-opintoihin esimerkiksi niiltä, joiden lukiomenestys ei ollut paras mahdollinen. Tässä elämänvaiheessa monet nuoret eivät toimi rationaalisesti ja tavoitteellisesti jatko-opintojen kannalta. Mahdollisuuksia korkeakouluopintoihin on tarjottava myös hakijoille, jotka hakevat koulutukseen muun koulutuksen kuin lukion ja ylioppilastutkinnon pohjalta. On mahdollista, että suunniteltu uudistus voi vaikeuttaa tiettyjen opiskelijaryhmien pääsyä korkeakouluopintoihin. Esimerkiksi nuorina perusopetuksen loppuvaiheessa saapuneiden maahanmuuttajien kielitaidon kehittyminen voi vaatia enemmän aikaa kuin mitä lukio-opinnot mahdollistavat. Ylioppilastutkintoon kohdistuvien odotusten lisääntyessä on hyvin mahdollista, että kokeiden uusiminen lisääntyy ja tarkistuspyyntöjen ja valitusten määrä kasvaa. Suunniteltu uudistus tuo haasteita ylioppilastutkinnon käytäntöjen suhteen.

Suunniteltu uudistus voi aiheuttaa uudenlaisen kilpailutilanteen lukioaikaisiin opintoihin ja vaarana on opiskelijoiden ja opettajien kuormituksen kasvaminen. Toisaalta on mahdollista, että ylioppilastutkinnon painoarvon lisäys voi lisätä opiskelun motivaatiota ja tavoitteellisuutta.

Ennen mahdollista uudistusta olisi tarkoituksenmukaista selvittää tarkemmin, mitä seurauksia ylioppilastutkinnon painoarvon lisääminen opiskelijavalinnoissa mahdollisesti aiheuttaa. Tämän hetkisen tiedon perusteella avoimia kysymyksiä on useita, kuten muuttuisiko esimerkiksi korkeakouluopintoihin valittujen joukko vai pysyisikö joukko nykyisen kaltaisena ja olisiko opiskelupaikan saaminen vaikeampaa/helpompaa joillekin hakijoille uudistuksen jälkeen.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Ylioppilastutkintoon ja lukiokoulutukseen kohdistuu vuosina 2016–2019 suuria muutospaineita. Lukiossa otetaan asteittain käyttöön uusi opetussuunnitelma, ja lisäksi ylioppilastutkinto yksittäisine kokeineen digitalisoituu. Suunnitellessa tulevia muutoksia tutkintoon tai sen painoarvon nostamiseen olisi suunniteltava aikataulu, joka ei kuormita liikaa esimerkiksi opiskelijoita ja opettajia. Tutkinnon seuraava kehitysvaihe voisi ajoittua digitalisoimisen jälkeiseen aikaan.

Opetushallituksella on edustus ylioppilastutkinnon kehittämistä pohtivassa opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmässä.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Poliisihallitus

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Halutaan säilyttää oma pääsykoe ja valintamenettely Poliisiammattikorkeakouluun.

Perustelu: Käytännössä lähes ainut väylä poliisitehtäviin on poliisi AMK tutkinto. Tutkinnon valintamenettelyt ja pääsykokeet poikkeavat muista aloista, koska laeista juontuu pääsyvaatimuksia ja soveltuvuus on keskeisessä roolissa. Poliisihallinnossa ei katsota olevan taloudellisesti varaa ns. virhevalintoihin tai hukkekrytointeihin ja alaa kokeilevien koulutuksiin. Motivaatioperusta on keskeisessä roolissa valintamenettelyissä. Valintaperusteet ovat poliisihallinnossa suhteellisen pysyviä, vain hienosäätönä on ajoittain tehty muutoksia.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Hyvien viestintävalmiuksien korostuminen painottuu ja on tarpeen myös poliisialalle haettaessa. Sitä testataan jo poliisihallinnossa sekä suullisesti että digitaalisesti pääsykokeessa.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Poliisikoulutukseen rekrytoituessa myös terveydelliset tekijät ja fyysinen suorituskyky testataan. Tämä on itse työn ja työelämän vaatimus.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Poliisialalle voidaan valita, vaikka ei henkilöllä olisikaan ylioppilastutkintoa. Vaikka toki valtaosa valituiksi tulevista on yo-tutkinnon suorittaneita.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

5

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6**Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.**

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

4

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Ei kannateta poliisihallinnossa. Perusteluna edellä annetut kommentit.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

4

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Ei kannateta poliisihallinnossa. Perusteluna edellä annetut kommentit.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

4

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ei kannateta poliisihallinnossa. Perusteluna edellä annetut kommentit.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Poliisihallinnossa valintaperusteet ovat pääosin pysyviä jo nyt.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

5

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Tärkeää olla korkeakouluissa yhteisesti määritelty soveltuvuus ja sen arviointia.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Ei koske poliisihallintoa suoranaisesti, mutta osana kv-poliisikoulutusyhteistyötä tästäkin voisi olla hyötyä.

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

3

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

"Varovaisen" kannatettava ajatus.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Nykyinen yo-tutkinnon digitalisointikehitys on kannatettavaa ja sen kautta saavutetut kokemukset ja osaaminen palvelevat myös poliisihallinnon koulutusta ja opetusta.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Asia selviää Poliisiammattikorkeakoulusta, mikäli katsotaan tarpeelliseksi selvittää.

Ylioppilastutkintolautakunta

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Johtopäätöksissä mainitaan, että "ylioppilastutkinnon arvostelun uudistus parantaa arvosanojen vertailukelpoisuutta 2017 alkaen". Arvostelun uudistus on jo kuitenkin otettu käyttöön lähes kaikissa tutkintoaineiden kokeissa vuoden 2016 aikana, joten arvosanojen vertailukelpoisuus on jo parantunut huomattavasti.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Ylioppilastutkinnon kokeiden uusimisen yleistyminen ei vaikuttaisi YTL:n kanslian resursseihin merkittävästi. Tutkinnon digitalisoituminen suoraviivaistaa ja automatisoi muun muassa ilmoittautumisprosessia, minkä vuoksi siihen liittyvä manuaalinen työ vähenee merkittävästi.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Ylioppilastutkinnon tuloksista on mahdollista saada raportissa esitettyä tarkempaakin tietoa, jos korkeakouluilla on sellaiseen tarvetta. Kevään 2017 aikana uudistetaan ylioppilastutkintorekisteri. Uusi rekisteri voi mahdollistaa erilaisten tietojen tuottamisen valintojen avuksi, mikäli tarpeita pystytään yksilöimään riittävän ajoissa.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulosopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus-

ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Ammatillisten tutkintojen arvioinnin tulisi olla vertailukelpoista oppilaitosten välillä. Muussa tapauksessa tarvitaan jokin riippumaton mittari opiskelijavalintojen tueksi.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Tilanne edellyttänee lakipohdintoja osallistumisoikeuden takaamiseksi myös ammatillisen koulutuksen uudistumisvaiheessa.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10*

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11*

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12*

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13**39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista****Ylioppilastutkinnon kehittäminen****40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä****41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)****MTK ry****Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset**

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tas-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

MTK painottaa, että valintajärjestelmän tulee perustua hakijoiden kyvykkyyteen ja soveltuvuuteen, eikä hakijoita saa asettaa eriarvoiseen asemaan esimerkiksi perhetaustan, sukupuolen tai asuinpaikan perusteella.

MTK kannattaa valintamenettelyn kehittämis ehdotuksia raskaiden, pitkäkestoisten ja kalliiden valmennuksien poistamiseksi pääsykokeita varten. Valintamenettelyssä tulee huomioida kuitenkin eri elämäntilanteissa olevien hakijoiden tasavertaiset mahdollisuudet korkeakoulujen valinnassa. Valintamenettelyn tulisi olla niin monipuolinen, että se antaisi mahdollisuuden myös niille, jotka syystä tai toisesta (esim. sairastuminen) epäonnistuvat ylioppilaskirjoituksissa.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

MTK ei kannata, että korkeakoulut voisivat edellyttää ammatillisen toisen asteen väylää tulevilta ylioppilastutkintoarvosanojen suorittamista miltään osin. Suomalaisen koulutusjärjestelmän vahvuus, pitää kaikki koulutukselliset väylät avoimina, tulee säilyttää. Sen sijaan valintamenetelmiä ammatillista väylää tulevia varten tulisi kehittää.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulosopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

2

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukykyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

MTK ei kannata, että korkeakoulut voisivat edellyttää ammatillisen toisen asteen väylää tulevilta ylioppilastutkintoarvosanojen suorittamista miltään osin. Suomalaisen koulutusjärjestelmän vahvuus, pitää kaikki koulutukselliset väylät avoimina, tulee säilyttää. Sen sijaan valintamenetelmiä ammatillista väylää tulevia varten tulisi kehittää.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

MTK painottaa, että valintajärjestelmän tulee perustua hakijoiden kyvykkyyteen ja soveltuvuuteen, eikä hakijoita saa asettaa eriarvoiseen asemaan esimerkiksi perhetaustan, sukupuolen tai asuinpaikan perusteella.

MTK kannattaa valintamenettelyn kehittämisehdotuksia raskaiden, pitkäkestoisten ja kalliiden valmennuksien poistamiseksi pääsykokeita varten. Valintamenettelyssä tulee huomioida kuitenkin eri elämäntilanteissa olevien hakijoiden tasavertaiset mahdollisuudet korkeakoulujen valinnassa. Valintamenettelyn tulisi olla niin monipuolinen, että se antaisi mahdollisuuden myös niille, jotka syystä tai toisesta (esim. sairastuminen) epäonnistuvat ylioppilaskirjoituksissa.

MTK ei kannata, että korkeakoulut voisivat edellyttää ammatillisen toisen asteen väylää tulevilta ylioppilastutkintoarvosanojen suorittamista miltään osin. Suomalaisen koulutusjärjestelmän vahvuus, pitää kaikki koulutukselliset väylät avoimina, tulee säilyttää. Sen sijaan valintamenetelmiä ammatillista väylää tulevia varten tulisi kehittää.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Valintajärjestelmän kehittäminen ja nivelvaiheiden siirtymien nopeuttaminen ovat tärkeitä yhteiskunnallisia tavoitteita. Työryhmän tehtävän rajaaminen ylioppilastutkinnon hyödyntämiseen korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa ei tue tavoitteiden saavuttamista. Lähtöasetelmasta johtuen monet työryhmän esitykset ovat ongelmallisia.

AMKE muistuttaa, että noin puolet nuorisoikäluokasta suorittaa ammatillisen tutkinnon. Heidän elinikäisen oppimisen polkunsuavaaminen on aikanaan ollut merkittävä yhteiskunnallinen valinta. Tämän mahdollisuuden rajaamisen sijaan on työn ja teknologisen muutoksen aikana korostetusti kaikille avattava väyliä jatko-opintoihin.

AMKE edellyttää, että korkeakoulujen opiskelijavalinta tunnistaa ammatillisen tutkinnon tuottaman osaamisen. Jatko-opintokelpoisuus on merkittävä tekijä ammatillisen koulutuksen vetovoimalle ja sen kasvu viime vuosikymmenellä. Muodollinen jatko-opintokelpoisuus luvataan taata myös valmisteilla olevassa ammatillisen koulutuksen reformissa.

Korkeakouluvalintoja koskevat päätökset on tehtävä kokonaisuutena, joissa huomioidaan ammatillisen ja lukiokoulutuksen suorittaneet. Hallitusohjelman kirjaukset opiskelijavalintojen kehittämisestä koskevat koko toista astetta. Vain ylioppilastutkintoon kohdistuva esitys johtaa eriytyvän koulutuspolitiikan suuntaan, mikä ei ole yhteiskunnallisesti perusteltua.

Raskas pääsykoejärjestelmä on erityisen ongelmallinen ammatillisen koulutuksen suorittaneille. Myös työryhmä on todennut (2.8), että ammatillisen koulutuksen arvosanoja ei hyödynnetä pääsykokeissa systemaattisesti ja tilanne on huonontunut viime vuoden aikana entisestään.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

AMKE kannattaa työryhmän näkemystä, jonka mukaan korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee pääosin perustua toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamistasoon.

Toisin kun työryhmä AMKE näkee, että opiskelijan oikeusturvan ja kokonaistehokkuuden näkökulmasta soveltuvuuden mittaaminen erityisesti hoidon ja kasvatuksen aloilla on merkityksellistä. Soveltuvuuden mittaamista on kehitettävä koko koulutusjärjestelmän yhteisenä tehtävänä. SORA-lainsäädäntö on osoittautunut hitaaksi ja paljon resursseja vieväksi tavaksi huolehtia alalle soveltamattomuuden kysymyksiin.

AMKEN mielestä yhteiskunnassa tarvitaan monipuolista osaamista. Vain yhdenlaista osaamista korostavat kokeet yksipuolistavat korkeakoulutusta ja sinne valittavien taitoja ja osaamista.

AMKE huomauttaa, että taitojen mittaaminen ja osoittaminen tuo selkeän linkin ammatillisen koulutuksen tutkintoihin ja tutkintojen osiin. Raportissa esiin nostetulla taide- ja taideteollisella ja kulttuurialalla tulee taitojen arvioinnissa tutkia mahdollisuutta ammatillisen koulutuksen ja lukiodiplomien osaamistavoitteiden yhdistämisestä.

Pidämme erikoisena puheviestinnän osaamisen nostamista esiin erityisenä taitona samalla kun työryhmä luvussa 4 esittää kritiikkiä soveltuvuuden ja taitojen mittaamiseen yleisesti.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Työryhmän näkemykset yhteiskunnan kokonaistaloudellisesta edusta ja valintajärjestelmän kustannuksista ovat järkeviä. Huomautamme, että työryhmä ei huomioinut ammatillisen koulutuksen väylän kustannuksia.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

AMKE ei hyväksy järjestelmää, jossa ammatillisen koulutuksen suorittaneiden valinta korkeakoulutukseen perustuu ylimääräisen työhön eli ylioppilastutkinnon suorittamiseen samalla, kun lukion käyneiden tekemää työtä valintojen eteen helpotetaan. Tämä ei ole oikeudenmukaista, eikä se edistä koulutuksellista tasa-arvoa.

Monilla aloilla polkuopinnot loiventavat siirtymistä korkeakouluopintoihin, mutta ne ovat paikallisia ratkaisuja ja perustuvat ammatillisen koulutuksen järjestäjän ja korkeakoulun sopimukseen. Polkuopintojen kehittäminen ja laajentaminen nykyisestä on opintojen nopeuttamiseksi järkevää.

Ammatillisen koulutuksen jälkeen ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita pidetään yleisesti haluttuina työntekijöinä. Tämän väylän toimivuus on varmistettava. KOSKI-tietovarannon valmistumista tulee kiirehtiä. Tutkintojen keskiarvotietojen pitäisi olla KOSKI-tietovarannossa yhdenmukaisella tavalla valmiiksi laskettuina ja ehdottomasti sähköisesti tarjolla. Samalla tulee yhtenäistää erilaisten ammatillisten tutkintojen todistusten antama informaatioarvo ja tiedon siirtyminen suoraan ammatillisesta oppilaitoksesta hakujärjestelmään. AMKE kantaa huolta siitä, että kaikkia KOSKI-tietovarannon mahdollisuuksia ei olla käyttämässä ensi vaiheessa.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

AMKE kannattaa korkeakoulujen valintajärjestelmän kehittämistä esitettyyn suuntaan, mutta päätökset on tehtävä kokonaisuutena ammatillisesta koulutuksesta jatko-opintoihin siirtyvien tilanne huomioiden. Aikataulu on epärealistinen, koska ammatillisesta koulutuksesta valmistuneiden osalta valintakoejärjestelmän kehittäminen ei ole vielä alkanut.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

AMKE korostaa, että työryhmän esittämän periaatteen tulee koskea ammatillisen ja lukiokoulutuksen suorittaneita. On ristiriitaista, että vuoden 2016 valintaperusteista poistettiin koulumenestyksen vaikutus valintaan ammatillisen koulutuksen hakijoilla, kun samaan aikaan suunnitellaan lukiosta päinvastaista. AMKE edellyttää, että ammatillisen koulutuksen aikana hankittua osaamista ja tietotaitoa arvostetaan opiskelijavalinnoissa.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

AMKE ei kannata valintajärjestelmää, jossa valtaosa paikoista on kiintiöity ylioppilastutkinnon suorittajille.

Toisen asteen koulutuksen todistusten laajempi hyödyntäminen edellyttää ennen päätösten tekemistä kokonaiskuvaa koko toisen asteen tilanteesta. Esityksessä puhutaan ristikkäin toisen asteen opintomenestyksestä ja ylioppilastutkinnosta.

Raportista on unohtunut ylioppilastutkinnon kriittinen tarkastelu. Valintakokeiden järjestämisen ongelmien ja kustannusten rinnalla on avattava myös ylioppilastutkinnon ongelmat ja kustannukset. Myös ammatillisen tutkinnon ongelmia on arvioitava kriittisesti. Esimerkiksi arvosteluasteikkoa 1-3 tekee tutkinnosta vaikeasti hyödynnettävän korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Sujuvien nivelvaiheiden siirtymien vuoksi nykyistä pysyvämpi tilanne on tärkeä, mutta kriteerien on oltava voimassa kaikille toisen asteen opiskelijoille. AMKE ei hyväksy, että pysyvät ratkaisut hyödyttäisivät vain lukiolaisia.

Nykyinen valintaperusteiden ja pääsykoekäytänteiden korkeakoulukohtaisuus sekä valintaperusteiden alakohtaisuus ovat ongelmia.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteiseksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

5

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

AMKE korostaa, että ammatillisen koulutuksen väylää tulevien opiskelijoiden valinnoissa tulee huomioida ammatillisen koulutuksen tuottama osaaminen ammatillisen koulutuksen lähtökohdista.

AMKE huomauttaa, että ammatillisen koulutuksen todistusten hyödyntäminen nykyistä laajemmin edellyttää ammatillisen koulutuksen yhteisten opintojen sekä todistuskäytäntöjen mittavaa uudistamista. Ammatillisen koulutuksen lainsäädännön luonnoksessa ei tätä ole huomioitu.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä on uudistumassa. AMKE on esittänyt, että vaikuttavuusrahoituksen kriteerinä työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen tulee olla tasa-arvoisia. Tämä on koulutuksen tasa-arvon ja koulutusjärjestelmän toimivuuden kannalta tärkeää. Näin säilyy myös mielenkiinto valintojen ja valintajärjestelmän kehittämiseen.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

AMKE ei pidä esitystä oikeudenmukaisena eikä koulutuksellista tasa-arvo lisäävänä.

AMKE huomauttaa, että ei ole järkevää luoda valintajärjestelmää, joka yksipuolistaa korkeakoulutukseen valittavia.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Huomautamme, että soveltuvuuden merkitys osalle opiskelualoista (mm. terveydenhuolto ja kasvatustieteet) on erityisen merkityksellistä. Soveltuvuuden mittaamiseen liittyy ongelmia, mutta soveltuvuuden arviointia ei voi siirtää työelämän tehtäväksi ilman yhteiskuntapoliittista keskustelua, eikä se ole edes kokonaistaloudellisesti kannattavaa.

Soveltuvuuden määrittelyä ja testaamista tulee kehittää koko koulutusjärjestelmän näkökulmasta, koska samat kysymykset soveltuvuuden mittaamisessa koskevat myös ammatillisen koulutukseen hakeutumista.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

AMKE allekirjoittaa ajatuksen, että koulutuksellisen tasa-arvon kehittämisen seuraaminen ja tutkimus on erittäin tärkeää. Samalla toistamme edellä esittämämme näkemyksen, jonka mukaan soveltuvuuskokeita tulee kehittää kokonaisuutena.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Avoimen yliopiston foorumi

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

5

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Koonti kohdassa 'Muita huomioita työryhmän raportista'

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

5

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Koonti kohdassa 'Muita huomioita työryhmän raportista'

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Koonti kohdassa 'Muita huomioita työryhmän raportista'

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tas-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Koonti kohdassa 'Muita huomioita työryhmän raportista'

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

5

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Koonti kohdassa 'Muita huomioita työryhmän raportista'

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

5

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Koonti kohdassa 'Muita huomioita työryhmän raportista'

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

5

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Koonti kohdassa 'Muita huomioita työryhmän raportista'

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

5

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Koonti kohdassa 'Muita huomioita työryhmän raportista'

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

5

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Koonti kohdassa 'Muita huomioita työryhmän raportista'

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

5

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Koonti kohdassa 'Muita huomioita työryhmän raportista'

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 5

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Koonti kohdassa 'Muita huomioita työryhmän raportista'

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

5

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Koonti kohdassa 'Muita huomioita työryhmän raportista'

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

5

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Koonti kohdassa 'Muita huomioita työryhmän raportista'

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

5

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Koonti kohdassa 'Muita huomioita työryhmän raportista'

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

5

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Koonti kohdassa 'Muita huomioita työryhmän raportista'

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

Koonti kohdassa 'Muita huomioita työryhmän raportista'

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

5

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Koonti kohdassa 'Muita huomioita työryhmän raportista'

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Avoimen yliopiston foorumin näkökulmasta raportti painottuu kokonaisuudessaan ylioppilastutkinnon hyödyntämiseen valinnoissa tulevien uusien ylioppilaiden näkökulmasta. Valintojen kehittämisen kannalta tulisi selvittää myös jo useita vuosia aikaisemmin ylioppilastutkinnon suorittaneiden sekä ammatillisen toisen asteen koulutuksen suorittaneiden mahdollisuudet saada korkeakoulututkintopaikka.

Ylioppilastutkinnon kokeiden arvosanojen korottaminen tai kokeiden suorittaminen ilman lukiokoulutusta on erittäin vaativa haaste. Ylioppilaskokeisiin valmistautumisen sijaan avoin yliopisto-opetus antaisi paremman mahdollisuuden osallistua, tutustua ja valmentautua yliopisto-opiskeluun. Motivaation mittaaminen on tehokasta oikeiden opintojen parissa ja avoimen yliopisto-opintojen opiskelu antaa tällaisen aidon kokeilumahdollisuuden.

Työryhmä ehdottaa raportissaan, että avoimen väylästä tulisi toissijainen opiskelijavalintatapa. Tämän toteutuminen edellyttää yliopistosektorilla avoimen väylän päivittämistä valintareittinä siten, että siitä tulisi todellinen vaihtoehto opiskelijavalinnassa. Tällä hetkellä avoimen yliopiston väylä on marginaalinen, joten väylä tulisi kiintiöidä valintaperusteisiin ja kiintiön tulisi olla riittävän suuri (esim. 20 %). Tällöin avoimen väylä tarjoaisi aidon toisen mahdollisuuden ja se ohjaisi riittävän tehokkaasti suuntaamaan opintoja korkeasteelle ylioppilasarvosanojen korottamisen sijaan.

Avoimen yliopiston foorumin mielestä ylioppilastutkinnon arvosanojen korottaminen ei tarkoita opintopolulla etenemistä, tulevaisuuteen suuntaamista. Sen sijaan yliopisto-opintojen suorittaminen ennen tutkinto-opiskelu-oikeuden saamista edistää opintopolulla etenemistä ja parempaa kiinnittymistä yliopisto-opintoihin. Aikuisopiskelijoiden erilaisten urapolkujen edistämisessä, mm. muuttuviin työelämätarpeisiin vastaamisessa, ylioppilastutkinnon päivittäminen ei myöskään ole todellinen vaihtoehto, sillä urapolkujen muuttaminen tai täydentäminen tulee voida tehdä korkeakoulujen opintosisällöillä.

Raportissa korostetaan runsaasti MOOC-tyyppisten kurssien osuutta toissijaisena opiskelijavalintatapana. Raportissa ei tarkasti määritellä mitä MOOC:eilla tarkoitetaan. Avoimen yliopiston foorumin mielestä olisi selkeämpää ja paremmin todellisuutta vastaavaa korostaa avoimina yliopisto-opintoina opiskeltavia verkko-opintoja ja niiden hyödyntämismahdollisuuksia avoimen väylän valintaperusteissa. Avoimet korkeakouluopinnot ovat korkeakoulujen tutkinnon osia, eivätkä pelkkiä kurkistuskursseja opiskeltavien alueiden sisältöihin. Avoimet korkeakouluopinnot eivät ole pitkiä valmennuskursseja korkeakouluihin, vaan parhaimmillaan suunniteltuna korkeakoulututkinnon suorittamista joustavin ja monipuolisin tavoin joko ennen tutkinnonsuorittamisoikeuden saantia tai sen jälkeen.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Pro Lukio ry

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Johtopäätökset nykytilasta on kuvattu hyvin. Tämän hetken tilanne on monessakin mielessä epätydyttävä. Nykyjärjestelmä on hajanainen, epätarkoituksenmukainen ja se sisältää päällekkäistä työtä erityisesti opiskelijan kannalta, mutta tästä johtuen myös järjestelmätasolla. On vaikea perustella osin päällekkäisen ylioppilastutkinnon ja korkeakoulujen pääsykokeiden nykyisenlaajuista päällekkäisyyttä.

Korkeakoulujen autonomia on tärkeä arvo ja sitä voidaan kunnioittaa, mutta se ei saa estää yhtenäistämistä, jota tarvitaan järjestelmän yksinkertaistamiseksi ja muutosten tekemiseksi.

Nykyjärjestelmä ei ole lukiolaisen ja lukion ohjauksen näkökulmasta riittävän pitkäjänteinen. Lukiolaisella on oltava oikeus tietää lukio-opintojensa alussa korkeakoulujen opiskelijavalintojen perusteet.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

On perusteltua lisätä ylioppilastutkinnon käyttöä valittaessa opiskelijoita korkea-asteelle. Myös lukiossa annettavien muiden näyttöjen, kuten lukiodiplomien käyttöä on syytä vahvistaa. Ne palvelevat omalta osaltaan lukiokoulutuksen yleissivistävää tehtävää.

Näin korkeakoulut voivat vähentää huomattavasti erillisiä pääsykokeita ja osin luopua niistä kokonaan. Ei ole tarkoituksenmukaista mitata lyhyessä ajassa kahdella erillisellä järjestelmällä samoja akateemisia valmiuksia ja osaamista.

Arviomme on, että työryhmän ehdotus vahvistaisi lukiokurssien hyödyntämistä, mikä on myönteinen asia. Se tulee myös ottaa huomioon valtion rahoitusosuudessa lukiokoulutukseen.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Tämänhetkinen tilanne on koulutuksellisen tasa-arvon kannalta ongelmallinen, johon liittyy työryhmän kuvaama tilanne kaupallisten valmennuskurssien osalta. Pro Lukio ry yhtyy työryhmän arvioon siitä, että ylioppilastutkinnon ja muiden toisen asteen näyttöjen painottaminen korkea-asteen opiskelijavalinnassa lisää koulutuksellista tasa-arvoa. Hyödyt ovat työryhmän kuvaamia riskejä suurempia

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Korkeakoulujen opiskelijavalintojen perusteilla on merkittävä signaali- ja ohjausvaikutus opiskelijan lukioaikaisiin valintoihin.

Pro Lukio ry:n mielestä työryhmän kuvaama ”toinen mahdollisuus” on tärkeä. Yhdymme myös työryhmän näkemykseen, että tällöin luonteva tapa on käyttää ensisijaisesti ylioppilastutkinnon kokeiden uusintamahdollisuutta. Tällöin on kuitenkin syytä lisätä ylioppilastutkinnon hyväksytyjen kokeiden uusintamahdollisuuksia ja –kertoja nykyisestä. Koska tämä johtaa myös selviin lisäkustannuksiin lukiokoulutuksen järjestäjille, tulee lisärahoitustarve ottaa huomioon ja korottaa lukion yksikköhintaa.

Työryhmän ehdottama jatkoselvitystyö ammatillisen koulutuksen suorittaneiden opiskelijoiden valintamenettelyksi korkeakouluihin on suositeltava. Se ei kuitenkaan saa olla este ylioppilastutkinnon paremman hyödyntämisen suuntaan edettäessä.

Pidämme haastavana työryhmän ehdottamaa aikataulua, jonka mukaan korkeakoulut ottavat vuoden 2019 valintoihin mennessä käyttöön vuoden 2017 aikana valmistelewansa suosituksen ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi. Tavoitteena tulee olla oikeudenmukaisen ja tarkoituksenmukaisen järjestelmän luominen ja tuolloin käyttöönottoajankohdan osalta voidaan tarvittaessa joustaa. On kuitenkin hyvä asettaa tavoite vuoteen 2019.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Tämä on erittäin kannatettavaa. Kun pääsykoejärjestelmää painottava järjestelmä korostaa erillisten, yksittäiseen tieteen- tai koulutusalaan painottuvien valmennuskurssien merkitystä, korostaa

ylioppilastutkintoa paremmin hyödyntävä järjestelmä yleissivistävän lukiokoulutuksen merkitystä. Se on sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta suositeltava kehityssuunta.

Tältä osin on myös otettava huomioon riittävä taloudellinen resursointi lukiokoulutukseen.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Tuemme tätä.

Koska toteutus johtaa sekä tarpeeseen lisätä hyväksytyjen kokeiden uusimismahdollisuuksia ylioppilastutkinnossa että uusimisten todellista määrää, tulee se ottaa huomioon taloudellisena lisäresursointina lukiokoulutukseen.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Tämä on tärkeää sekä opiskelijoiden että myös lukiossa tapahtuvan ohjauksen näkökulmasta.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Ehdotus on erittäin suositeltava. Korkea-asteen valintaperusteiden merkitys lukiolaisten lukioaikaisiin aine- ja kurssivalintoihin on merkittävä. Tällöin voidaan esimerkiksi kääntää maamme kielivarannon kaventuminen tarvittaessa kielivarannon kasvun suuntaan. Tämä tukee sekä lukiokoulutuksen yleissivistävää tehtävää että yhteiskunnan koulutukselle asettamia vaatimuksia.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

1

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

On perusteltua tarjota yksittäisen tai yksittäisten ylioppilastutkinnon kokeiden suositusmahdollisuus palvelemaan korkea-asteen valintaprosessia. Sen sijaan ylioppilastutkinto tulee koko tutkintona pitää tutkintona, joka edellyttää lukion oppimäärän tai ammatillisen perustutkinnon suorittamista.

Yksittäisten kokeiden lisääntyvä suorittaminen tulee myös ottaa huomioon lukiokoulutuksen resursoinnissa.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

1

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

1

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Hyvää työtä!

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

5

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

5

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

5

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Allianssi pitää tervetulleena sitä, että opiskelijavalintoja pyritään kehittämään sellaiseen suuntaan, että ne eivät edellytä hakijoilta pitkää valmentautumista. Tarpeettomien välivuosien määrää, maksullisten valmennuskurssien vaikutusta opiskelijavalintoihin sekä päällekkäistä testaamista tulee pyrkiä vähentämään.

Valintoja tulee kehittää siten, että toisen asteen ammattikoulutuksen käyneillä on yhdenvertainen mahdollisuus pyrkiä jatko-opintoihin. Tämä onnistuu parhaiten lisäämällä esimerkiksi aineistotehtäviä tai soveltuvuutta mittaavia tehtäviä sisältäviä valintakokeita, jotka eivät vaadi pitkää valmistautumista. Tällaisia valintakokeita on jo käytössä laajasti etenkin ammattikorkeakouluissa. Valintakokeita tulee edelleen kehittää tähän suuntaan.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

5

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

4

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Lukion ja ammatillisen koulutuksen suorittaneilla tulee olla yhdenvertainen mahdollisuus hakeutua jatkamaan opintoja. Tämä ei toteudu nykyisessä pääsykoejärjestelmässä, mutta ammatillisen koulutuksen suorittaneiden kannalta ylioppilastutkinnon käytön lisääminen valinnoissa ei myöskään parantaisi tilannetta. Ammatillisen koulutuksen päästötodistus ei myöskään tarjoa riittävän tarkkaa tietoa hakijoiden tasosta, jotta sitä voitaisiin hyödyntää valinnoissa.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

5

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

5

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 5

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

5

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

4

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Allianssin mielestä lukiolaisten ja ammatillisen koulutuksen suorittaneiden valintakriteereistä ei tulisi päättää toisistaan erillään, vaan valinnat tulisi suunnitella kerralla toimivaksi kokonaisuudeksi. Jatkotyöstö tulee käynnistää viipymättä, ja tavoitteena on oltava järjestelmä, joka kohtelee hakijoita yhdenvertaisesti.

Todennäköisesti lukion ja ammattikoulun suorittaneiden yhdenvertaisuus valinnoissa ei toteudu, mikäli hakijat jaetaan valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Ammatillisen koulutuksen todistukset eivät myöskään nykyisellään tarjoa riittävän yksityiskohtaista tietoa hakijoista, jotta valinnat voitaisiin tehdä niiden perusteella.

Peruskoulun suorittaneista 42 % hakeutuu ammatilliseen koulutukseen, ja ammatillisen koulutuksen suorittaneet ovat keskeinen hakijaryhmä etenkin ammattikorkeakouluissa. On tärkeää, että myös ammatillisen koulutuksen suorittaneilla on realistinen mahdollisuus jatkaa opintojaan. Työelämä vaatii yhä enemmän osaamisen täydentämistä työuran varrella. Sujuvien koulutuspolkujen tarjoaminen kaikille nuorille taustasta riippumatta ehkäisee syrjäytymistä ja edistää työllisyyttä.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Valintauudistuksen julkilausuttuna tavoitteena on vähentää pitkää valmistautumista vaativia pääsykokeita. Ylioppilastutkinnon osien suorittaminen vaatisi ammatillisen koulutuksen suorittaneilta varsin pitkää valmistautumista. Lukiossa käytetään kolmen vuoden aikana paljon aikaa ylioppilastutkintoon valmistautumiseksi. Ammatilliseen koulutukseen ei sisälly vastaavaa valmistautumista.

Ylioppilaskokeen käyttäminen pääsykokeena asettaisikin lukio- ja ammattikoulutaustaiset valinnoissa selkeästi eriarvoiseen asemaan. Allianssi on huolissaan siitä, miten muutos vaikuttaisi sosiaaliseen liikkuvuuteen ja ammattikoulun suorittaneiden yhdenvertaisuuteen mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10*

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

5

34. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11*

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. *Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12*

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

5

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Suomen Kuntaliitto

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Selvityksen johtopäätökset ovat hyviä. Nykytilanne ei ole hyvä. On päällekkäisyyksiä osaamisvaatimuksissa opiskelijoiden kohdalla, jotka heidän tulee osoittaa useaan otteeseen. Valintaperusteiden ja - vaatimusten tulee olla selvillä opiskelijoiden alkaessa lukio- tai ammatilliset perusopinnot, eivätkä perusteet saa muuttua niin usein kuin nykyisin. Tätä työryhmäkin esittää. Nykyisin on jo monilla tahoilla pääsykoejärjestelmiä, jotka mittaavat oppimisvalmiuksia. Tätä on tarkoituksenmukaista jatkaa, kuten työryhmäkin esittää.

Kannatamme työryhmän kannanottoa siitä, että korkeakoulujen tulee kehittää edelleen yhtenäisempiä käytäntöjä opiskelijavalintoihin ja koulutuksesta tiedottamiseen. Valintajärjestelmän tulee kohdella kaikkia opiskelijaksi hakeutuvia tasavertaisesti ja oikeudenmukaisesti.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastutkinnon nykyistä suurempi hyödyntäminen korkea-asteelle opiskelijoita valittaessa on kannatettavaa. Lukiodiplomien käytön lisääminen valinnoissa sekä lukiodiplomien mahdollinen monipuolistaminen on tärkeää korkea-asteelle opiskelijoita valittaessa. Näin lukiokurssien suorittaminen monipuolisesti ja niiden hyödyntäminen opiskelijavalinnoissa lisäisi lukion yleissivistävää tehtävää.

Tämä kurssivalintojen monipuolistaminen tulee huomioida lisääntyneenä tarpeena yksikköhintojen valtionrahoituksen korottamiseen.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Työryhmän kannanotot ovat kannatettavia. Toisen asteen koulutuksen aikana hankitun osaamistason tulee olla riittävä peruste korkeakoulujen opiskelijavalinnoille.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Koulutuksellisen tasa-arvon kannalta kaupalliset valmennuskurssit ovat suuri ongelma, kuten työryhmäkin toteaa. Ylioppilastutkinnon ja/tai muiden toisen asteen osaamisnäyttöjen huomioonottaminen opiskelijavalinnassa lisäisi tasa-arvoa.

Erytisesti ammatillisen koulutuksen osaamisnäyttöjä on tarkkaan selvitettävä korkeakouluihin opiskelijoita valittaessa.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Korkeakoulujen on hyvä ottaa raportissa kuvatun mukaiset opiskelijavalintaperusteiden signaalivaikutukset huomioon ja tätä on hyvä kehittää edelleen.

Työryhmän esittämä "toinen mahdollisuus"osaamisen näyttämiseen on kannatettava. Ylioppilastutkinnon hyväksytyjen kokeiden uusintamahdollisuuksia ja -kertoja tulee lisätä. Tämä aiheuttaa kuitenkin koulutuksen järjestäjälle lisäkustannuksia, jotka tulee huomioida lukion yksikköhintaa korottamalla.

Työryhmän ehdottama jatkoselvitystyö ammatillisen koulutuksen suorittaneiden opiskelijoiden valintamenettelyksi korkeakouluihin on erittäin suositeltavaa ja välttämätöntä.

Kannatamme ehdotusta, että korkeakoulut valmistelevat yhdessä suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi. Ehdotettu aikataulu sekä valmistelulle että käyttöönotolle on mielestämme kuitenkin erittäin haastava, joten siitä on tarvittaessa syytä joustaa, jotta saadaan aikaiseksi oikeudenmukainen, tasa-arvoinen ja tarkoituksenmukainen järjestelmä.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.**13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? ***

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Tämä on erittäin kannatettavaa sekä yksilön että lukiokoulutuksen kannalta.

Aikataulu on kuitenkin erittäin tiukka ja opiskelijoiden kannalta ehkä liian nopeasti toteutettava, koska valintaperusteista ei ole vielä lopullista tietoa.

Käyttöön oton aikataulussa tulisi huomioida se, että jo perusopetuksen päättövaiheessa, toisen asteen koulutusvalintoja tehtäessä, tulisi olla tiedossa valittavien opintojen ja koulutuksen vaikutus korkea-asteen jatko-opintoihin pääsyyn.

Kustannusvaikutukset tulee huolella selvittää.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Eryteisesti ylioppilastutkintojen kokeiden uusimismahdollisuuksien ja -kertojen lisäämisen tarve korostuu. Uusimiskertojen todellinen lisääminen lisää koulutuksen järjestäjien kustannuksia mikä tulee huomioida lukiokoulutuksen rahoituksessa.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Pitää paikkansa myös ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden kohdalla.

Opintojen ohjauksen merkitys korostuu.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Tulisi kuitenkin harkita lauseen kirjoittamista muotoon "Lisättäessä toisen asteen tutkintoon perustuvia todistusvalintoja..."

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Jatkotyö on syytä käynnistää mitä pikimmin.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

2

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Yksittäisten ylioppilastutkintokokeiden suorittamismahdollisuutta pääsykokeen sijasta on hyvä harkita.

Ylioppilastutkinnon suorittaminen kokonaisuena tutkintona tulee kuitenkin edellyttää myös lukion oppimäärän suorittamista tai ammatillista tutkintoa.

Yksittäisten lisääntyvien ylioppilastutkintokokeiden suorittamisen lisääntyminen tulee huomioida lukiokoulutuksen resurssoinnissa.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Lähtökohtaisesti korkeakoulujen valintajärjestelmää olisi pitänyt tarkastella kokonaisuutena toisen asteen koulutuksen, lukio- ja ammatillisen koulutuksen, näkökulmasta. Tässä vaiheessa raportti käsittelee toisen asteen ammatillisen koulutuksen väylää vähäisessä määrin.

Muuten raportti on hyvin tehty ja ehdotukset pääosin kannatettavia, erityisesti lukiokoulutuksen kannalta.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Suomen Kansanopistoyhdistys - Finlands Folkhögskolförening ry

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

3

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Tällä lausuntolomakkeella ei kysytä näkemystä luvussa 1. esitetyistä kehittämistyön lähtökohdista ja tavoitteista. Haluamme siksi ensiksi todeta niistä seuraavaa:

- kansanopistojen (vapaaan sivistystyön) koulutukset nopeuttavat ja sujuvoittavat koulutuksen ns. nivelvaiheita sekä nuorten että aikuisten koulutusjärjestelmässä
- kansanopistovuosi ei ole "turha/tarpeeton välivuosi"
- kansanopisto-opinnot ohjaavat onnistuneesti ja tarkoituksenmukaisesti jatko-opintoihin
- kansanopiston avoimen yliopiston opinnot nopeuttavat valmistumista
- onnistunut valinta ja onnistunut hakeutuminen vähentävät keskeyttämistä
- kansanopistovuoden aikana verkostoidutaan ja saadaan käsitys myös siitä ammattialasta joihin suunnitellut opinnot johtavat

- kansanopistovuoden aikana saadaan opiskeluteknisiä valmiuksia akateemisiin opintoihin
- kansanopisto-opinnot ovat toisen asteen koulutusta, johon saa opintotukea, joka kattaa merkittävän osan koulutuksen (ja asumisen) kustannusten ja oppilaitoksen saaman valtionosuuden erotuksesta
- kansanopistojen koulutusta järjestetään eri puolilla Suomea

= kansanopisto-opinnot ovat koulutuksellista ja alueellista tasa-arvoa vahvistava, yksilön valintamahdollisuuksia lisäävä, yhteiskunnalle taloudellinen ja tehokas, korkeakoulujen toimintaa tukeva tapa saavuttaa raportin luvussa 1., sivulla 8 opiskelijavalinnoille asetetut päämäärät

Onnistuneen valinnan yhtenä takuuna on nyt ollut hakijan subjektiivinen oikeus olla ottamatta vastaan opiskelupaikkaa (joka ei ole ollut hänen ensisijainen tavoitteensa). Tämä on vähentänyt opintojen keskeyttämistä, opintososiaalisen tuen ja myös korkeakoulujen resurssin hukkakäyttöä jne., jotka kaikki haittaavat "julkisen talouden kestävyuden varmistamista".

Korkeakoulujen yhteishaku-uudistuksen yhteydessä (v. 2014) todettiin hallituksen esityksessä, että mahdollisuus olla ottamatta vastaan opiskelupaikkaa vähentää keskeyttämisiä ja kohdentaa opiskelupaikat motivoituneemmille hakijoille.

"Ensikertalaisena kohdeltavan hakijan" määritelmän tulee jatkossakin sisältyä valintamenettelyihin ja sen tulee tarkoittaa myös niitä hakijoita, jotka eivät ole ottaneet vastaan opiskelupaikkaa. Korkeakoulujen tulossopimukseen nyt kirjattu määritelmä "todellisista uusista hakijoista" voi johtaa opiskelijavalintojen uudistuksen yhteydessä myös parlamentaarisesti hyväksytyyn periaatteen ja yksilön oikeuksien vaarantumiseen.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

4

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastutkinto mittaa puutteellisesti opiskelijan valmiuksia korkeakouluopintoihin ja työelämään sen jälkeen. Taito- ja taideaineita ylioppilastutkinto ei tunnista eikä mittaa, ei myöskään tärkeitä vuorovaikutustaitoja se ei mittaa ollenkaan.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Tuhansilta kansanopisto-opiskelijoilta saadun palautteen mukaan he ovat "vasta opistovuoden aikana vahvistuneet opiskelijoina ja oppineet tunnistamaan omia vahvuuksiaan sekä varmistuneet jatko-opintosuunnitelmissaan." Suomessa ja muissa Pohjoismaissa tehdyt selvitykset ja tutkimukset osoittavat, että juuri nämä taidot ja valmiudet ohjaavat onnistuneisiin valintoihin ja nopeuttavat valmistumista. Kansanopisto-opiskelun vaikuttavuus on tässä muodossa huomioitu niitä koskevassa lainsäädännössä Norjassa ja Ruotsissa (Ruotsissa myös korkeakoululaissa).

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Ylioppilastutkinnon painottaminen voi johtaa päinvastaiseen tulokseen: tuleviin opintoihin valmistautumisen sijaan panostetaan jo suoritettujen opintojen ja niiden tulosten parantamiseen. Opintopolulla ei siis edetä vaan sitä paikkaillaan takaperoisesti. Tämä vähentää koulutuksellista tasa-arvoa. Varmasti tämä johtaa myös "koulushoppailuun" ja alueellisen ja yhteiskunnallisen epätasa-arvon lisääntymiseen.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

4

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

"Toinen mahdollisuus", avoimen korkeakoulutuksen väylät, AHOT -prosessit ja käytänteet, ikäneutraali ja elinikäisen oppimisen periaatteelle rakennettu joustava koulutusjärjestelmä ovat sitä mihin tulisi pyrkiä. Vaihtoehtoisia väyliä tulee avata ja vahvistaa – ei sulkea! Tällaisella esityksellä vain paikataan niitä puutteita joita tekemättä jäänyt yleissivistävän 2. asteen koulutuksen uudistus aiheuttaa. 80% sääntö vuoden 2020 korkeakouluvalinnoissa johtaa koulutusjärjestelmämme uudistamispyrkimysten näivettymiseen, se on 100 vuotiaan Suomen paluuta 1800-luvulle.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.**13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? ***

4

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Mikä sitten on "lyhyt valmentautuminen"? Korkeakoulut itsekin (myös julkisuudessa) jo vähättelevät myös tuon vuodelle 2020 asetetun 80% tavoitteen sitovuutta. Tällaisia korkeakoulu- ja yhteiskuntapoliittisia linjauksista tulisi käsitellä avoimesti ja julkisesti ja niistä pitäisi päättää parlamentaarisesti eikä osin yksityisoikeudellisin sopimuksin.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

4

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Tavoite on erittäin kannatettava, mutta miksi digitaalisuus ja verkossa tapahtuva oppiminen ovat ensisijaisia. Akateemiset valmiudet ja varmuudet vahvistuvat parhaiten ohjatussa vuorovaikutuksessa ja oppivassa, motivoituneessa ryhmässä.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 5

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

2

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

2

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Korkeakoulujen kanssa on jo tehty tulossopimukset, joissa niiden edellytetään sitoutuvan tässä raportissa esitettyihin (keskeisimpiin) toimenpiteisiin. Työryhmä edellytti käsiteltävän asian laajuuden ja myös korkeakoulujen autonomia takia riittävän pitkää lausuntoaikaa. Onko tämä "kahden kauppa ja kolmannen korvapuusti" jossa "ostaja" on jo sanellut kaupan ehdot?

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Korkeakoulutuksen seura ry.

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Valintamenettelyt on pääosin asianmukaisesti kuvattu. Luvussa todetaan korkeakoulutuksen suuri ylikysyntä ja siitä johtuva uusien ylioppilaiden hidas sijoittuminen koulutukseen. Raportissa annetaan kuitenkin ehkä hieman liian yksioikoisesti ymmärtää, että todistusvalintaan siirtyminen jotenkin ratkaisisi

tämän ongelman. Ainoa toimiva ratkaisu olisi tietysti koulutuspaikkojen lisääminen. Tätähän jo yritettiin ns. sumanpurkutalkoissa, mutta väliaikainen satsaus jäi merkitykseltään olemattomaksi.

Yleisellä tasolla voidaan todeta, että korkeakoulupoliittisen päätöksenteon taustalta puuttuu sekä tutkimusta että ymmärrystä ns. ylioppilassuman vaikutuksista koulutukseen hakeutumiseen ja pääsyyn. Asiaa voidaan tässä yhteydessä havainnollistaa niin, että vaikka kaikki uudet opiskelijat (44 000) valittaisiin ns. ensikertalaisista, niin lähes kaksinkertainen määrä ensikertalaisia hakijoita jäisi edelleen ilman koulutuspaikkaa.

Luvussa hakujärjestelmän sanotaan toimivan siinä mielessä yllättävänkin hyvin, että valtaosa hakijoista tulee hyväksytyksi ensisijaiseen tai toiseksi asettamaansa hakukohteeseen. Toisaalta samaan hengenvetoon – erityisesti kauppatieteiden valintoihin viitaten – todetaan järjestelmän huonona puolena, että jos hakija ei tule valituksi ykköskohteeseensa, hän ei usein tule valituksi mihinkään. Johtopäätös on kahdestakin syystä kyseenalainen. Ensinnäkin, yliopistosektorilla kolmannes hakijoista hakee vain yhteen hakukohteeseen. Toiseksi ne, jotka eivät ensisijaista paikkaa saa, ovat keskimäärin huonompia lähtö ja/tai pääsykoepisteitä saaneita, eivätkä välttämättä siis pärjää muissakaan hauissa. Suhteessa hyväksymisasteisiin yleensä ensimmäiseltä hakusijalta hylättyjen paikan saantia voidaan kaiken kaikkiaan pitää kohtuullisen hyvänä.

Raportin luvussa 2.5 todetaan, että ylioppilastutkinto ei ole valinnoissa sellaisessa roolissa kun sen tulisi olla ”varsinkin kun otetaan huomioon ylioppilassummenestyksen tunnettu korrelaatio opintomenestykseen korkeakouluissa”. Asiasta on paljon tutkimusta, mutta raportin evidenssi vaatimatonta – itseasiassa osittain jopa ristiriidassa yhden viitatuun lähteen kanssa. Todellisuudessa ”tunnetut korrelaatiot” ovat varsin vaatimattomia, ja eri tutkimuksissa on päädytty hyvinkin erilaisiin tuloksiin. Parhaimmillaankin ylioppilassuma ja/tai valintakoemenestys selittävät alle 10 prosenttia opintomenestyksestä tai opintojen etenemisestä.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Luvun sisältö on asianmukainen. Johtopäätöksissä on pari seikkaa, joihin Korkeakoulututkimuksen seura haluaa kiinnittää huomiota. Työryhmä näyttää pitävän ylioppilastutkintoa lähtökohtaisesti parempana opiskelijavalinnan perustana. Ajatus, että pääsykokeissa mitattaisiin toistamiseen - ja siis turhaan - samoja asioita, ei pidä kaikilta osin paikkansa. Tämä jättää kuitenkin kysymyksen, mitä pääsykokeissa tulisi mitata? Seuran mielestä tämä tulisi jatkossakin jättää korkeakoulujen ja valintayksiköitten omaan asiantuntevaan harkintaan.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Tässä luvussa työryhmä esittää mielenkiintoisen juridisen tulkinnan, joka ei kuitenkaan ole yksiselitteinen. Kun lainsäädännön mukaan toisen asteen koulutus tai vastaava osaamistaso tuottaa kelpoisuuden korkeakouluopintoihin, ei valintakokeissa vaadittava osaaminen voisi tätä ainakaan huomattavasti ylittää. Käytännössä on kuitenkin vaikea sanoa, missä mielessä ja miten paljon jonkin lukion oppimäärään kuulumattoman alan valintakokeissa vaadittu tietämys tämän ylittäisi. Kategorinen tulkinta tarkoittaisi

tietysti sitä, että kaikki sellaiset pääsykoesällöt, jotka eivät kuulu lukion oppimäärään kävisivät mahdottomiksi. Tätä yleisellä kelpoisuussäädöksellä tuskin on tarkoitettu.

Yksi pääsykokeista luopumista tukeva argumentti on työryhmän mukaan se, että kilpailuilla aloilla, joilla valtaosa hakijoista jää ilman koulutuspaikkaa, valintakokeita varten hankittu osaaminen menisi ikään kuin hukkaan. Samalla tavalla ”hukkaan” menee tietysti ylioppilastutkintoa varten hankittu osaaminen, eikä siis valintatapa sinänsä ole ratkaisu aloilla, joilla kysyntä ylittää moninkertaisesti tarjonnan. Pikemminkin asia on niin, että valintakokeissa hankittu osaaminen ja kokemus karttavat, ja hakija saa koulutuspaikan useamman kerran yritettyään. Tätä ei yksinkertaisesti voi välttää järjestelmässä, jossa hakijoiden määrä ylittää reilusti koulutuspaikkojen määrän.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Kuten työryhmäkin toteaa, voidaan valintaperusteilla ja -tavoilla vaikuttaa vain rajallisesti koulutuksen tasa-arvoon. Kun kaiken tutkimustiedon mukaan oppilaiden perhetausta vaikuttaa heidän koulusaavutuksiinsa, tarkoittaa todistusvalinnan lisääminen eriarvoisuuden kasvua. Ajatus tai toive siitä, että todistusvalinta voisi kuitenkin lisätä tasa-arvoa ylioppilashakijoitten kohdalla, on siis huonosti perusteltu. Lisäksi julkisuudessa esitetty huoli poikien entisestään heikkenevästä asemasta tällaisessa valintajärjestelmässä tulisi ottaa huomattavasti vakavammin (tähän palataan luvun 6 kohdalla).

Työryhmä nojautuu varsin vahvasti Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen Tuomas Pekkarisen ja Matti Sarvimäen blogikirjoituksessaan esittämään malliin, jossa ollaan vahvasti todistusvalinnan kannalla. Tähänkin argumentaatioon liittyy monia ongelmia. Pekkarisen ja Sarvimäen ajatus on, että todistusvalintaan siirtyminen ikään kuin vapauttaisi hakijoitten ”todelliset” koulutustoiveet, eikä sijoittumisviivettä aiheuttavaa taktikointia tarvittaisi. Ajatus, että hakijoilla olisi jonkinlaiset aidot ja todelliset toiveet ja hakujärjestelmän aikaansaamat taktikointitoiveet, on outo, eikä hakijoita koskeva empiirinen tutkimus tällaista tue. Pikemminkin nuorten ongelma on se, että kovin monella on jäsentymättömät koulutus- ja ammattitoiveet, eivätkä he oikein tiedä mihin hakea. Myöskään nykyiset hakutilastot eivät tue tällaista ajattelua. Raportin taulukon 1 mukaan kevään 2016 yhteishaussa reilu neljännes haki vain yhteen kohteeseen ja vain joka kuudes hakija listasi kuusi hakukohdetta.

Luvussa 5.3, jossa pohditaan valintatapojen kustannuksia ja tasa-arvoa, todetaan ensin, että useampaan kertaan pääsykokeissa harjoitelleet ja ehkä valmennuskurssinkin käyneet hakijat hyötyvät valmentautumisestaan (tämä näkyy esim. eri-ikäisten hakijoitten hyväksymisprosentissa). Hetkeä myöhemmin väitetään, että ”rannalle jäänyt ei hyödy panostuksestaan (tässä tarkoitetaan pääsykokeisiin valmentautumista) välttämättä mitenkään”. Työryhmän mukaan paras vaihtoehto, nopeuttamisnäkökulmasta, olisi ylioppilastutkinnon arvosanojen joustava korotusmahdollisuus, ei yksittäisiin pääsykokeisiin osallistuminen. Voidaan kuitenkin kysyä, onko tämä hakijan näkökulmasta yhtään parempi vaihtoehto kuin useamman kerran pääsykokeisiin osallistuminen.

Luvun johtopäätöksissä toistuu lähinnä toive tai uskomus, että ylioppilastutkintoon perustuvat valinnat ”voisivat” lisätä korkeakoulutukseen hakeutumisen tasa-arvoa ”samalla kun toisen mahdollisuuden järjestämisestä myös muille hakijoille huolehditaan”. Se miten tästä huolehditaan, ei raportista kovin hyvin

selviä (asiasta lisää luvun 6 kommenteissa). Näyttääkin pahasti siltä, että nyt ollaan viemässä väkisin läpi uudistusta, jonka negatiivisista vaikutuksista on hyvin hatara käsitys, ja niiden ratkominen siirretään tulevaisuuteen.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Raportissa toistuu useasti ajatus valintaperusteiden signaalivaikutuksesta lukioon ja oppilaiden käyttäytymiseen, ja että todistusvalinnan käyttöönotto jotenkin muuttaisi lukiolaisten käyttäytymistä. Tätä sopii epäillä. Signaalivaikutuksia on toki ollut aina, mutta niiden vaikutukset oppilaiden ainevalintoihin ja lukio-opiskeluun ovat vähäiset. Historiasta löytyy hyviä esimerkkejä, esimerkiksi peruskoulun alkutaipaleen tasokurssit. Eniten signaaleista hyötyvät hyvin koulussa menestyvät ja ne, joilla on selkeät jatkosuunnitelmat. Tältäkin osin asia siis kietoutuu tasa-arvokysymyksiin.

Yksi ylioppilastodistuksen laajemman käytön este etenkin suosituilla eliittialoilla on sen huono erottelukyky. Työryhmä tarjoaa eri keinoja lisätä tutkinnosta saatavien pisteiden erottelukykyä. Ongelmana näissä on se, että luodaan vain valintojen tekemiseksi keinotekoisia eroja, joilla ei hakijoiden osaamisen kannalta ole mitään merkitystä. Työryhmä tavallaan toteaa tämän itsekin tarjotessaan yhtenä mahdollisuutena paikkojen arpomista parhaiten menestyneiden kesken. Vastoin omaa pohdintaansa, työryhmä tulee kuitenkin siihen lopputulokseen, että ”arpaonni ei kerro hakijan osaamisesta ja paremmuudesta suhteessa toisiin valintoihin osallistuviin”. Erilaista arpomista käytetään nykyään monissa valintajärjestelmissä. Jos valintaperusteiden hyvällä suunnittelulla pystytään minimoimaan arvannon negatiiviset vaikutukset (kemian koulutusohjelmaan tulee valituksi parhaiten maantiedon kokeessa pärjännyt), arvonta on nähty hyväksi välineeksi tasoittamaan erinäisiä valikoitumiseen (ikä, sukupuoli, etninen tausta jne.) liittyviä negatiivisia vaikutuksia.

Työryhmä toteaa korkeakoulutuksenkin olevan entistä naisvaltaisempaa ja pohtii todistusvalinnan lisäämisen vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon. Raportin taulukossa 3 esitetyt luvut eri valintatavoilla (koepistevalinta, todistusvalinta ja yhteispistevalinta) ovat mielenkiintoisia, vaikka niistä onkin vaikea vetää yksiselitteisiä johtopäätöksiä. Yksi syy on se, että todistusvalinnan rooli on merkittävä yliopistoissa vain luonnontieteellisellä ja teknistieteellisellä alalla. Edellisessä puolet ja jälkimmäisessä kolmannes opiskelijoista valitaan pelkän todistuksen perusteella. Kummatkin ovat aloja, joilla hakijoista miehet tulevat naisia hieman todennäköisemmin valituiksi. Taulukon 3 luvuista voidaan laskea, että aloille valittiin 3878 miestä (64 %). Jos kaikki olisi valittu todistusvalinnalla, miehiä olisi tullut valituksi 228 enemmän, ”hieman yllättäen”, kuten työryhmä toteaa. Vaikka vaikutusta voidaan pitää vähäisenä, jää työryhmältä kuitenkin kokonaan huomaamatta se, että politiikkatavoitteena on jo pitkään ollut saada enemmän naisia näille ns. STEM-aloille.

Vastaavia laskelmia voi tehdä muilla aloilla, joilla valinnat tehdään pääasiassa koepisteitä ja yhteispisteitä käyttäen ja jotka monet suosivat naisia. Silloin nähdään se, mikä muutenkin hyvin tiedetään: koulussa tyttöjä heikommin pärjäävät pojat hyötyvät valintakoevalinnasta. Kuten jo aiemmin totesimme, tulisi uudistuksen vaikutukset poikien asemaan valinnoissa selvittää tarkemmin.

Työryhmän omat johtopäätökset valintatapojen vaikutuksesta sukupuolten tasa-arvoon jäävät laihoiksi. Raportissa todetaan ensinnäkin se, että sukupuolten eriarvoistuminen alkaa jo peruskoulussa ja toisen asteen nivelvaiheessa. Ilmeisesti halutaan sanoa, että toimet pitäisi suunnata sinne, jolloin todistusvalintaan siirtyminen ei enää korkeakoulutuksessa vaikuttaisi niin voimakkaasti naishakijoitten eduksi. Toisaalta sanotaan, että sukupuolivaikutukset pitäisi huomioida korkeakouluissa, kun suunnitellaan ylioppilastodistuksen pisteytystä ja muita valintatapoja. On kuitenkin vaikea nähdä, että pisteytyksellä sinänsä voitaisiin asiaan oleellisesti vaikuttaa.

Luvun johtopäätöksissä toistuu työryhmän perusviesti: todistusvalinta on paras tapa ja ylioppilastodistuksen erottelukykyä voidaan parantaa. Nykymuotoista ammatillisen koulutuksen todistusta ei käytännössä voida käyttää valinnoissa, mutta työryhmän mukaan tilanne on ”kestämätön”. Tämä asia siirretään jatkotyössä selvitettäväksi. Kun ottaa lisäksi huomioon toimenpideohjelman kohdan 1, näyttää siltä, että uudistusta ollaan jo ylioppilaiden osalta tekemässä ennen kuin lausunnot raportista on saatu.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

5

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Kysymys ei ole relevantti, koska asiasta on jo tulosneuvotteluissa sovittu.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Arviot kaavailtujen uudistusten vaikutuksista ovat puutteelliset

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Kohdassa esitetty tavoite ”pääosa opiskelijoista valitaan” jää epämääräiseksi. Kuinka paljon on ”pääosa”. Asia tulisi jättää korkeakoulujen ja valintayksiköitten päätettäväksi, mikä on heidän valintojensa kannalta järkevää ja tarkoituksenmukaista.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritusapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Ns. toisen mahdollisuuden tarjoamisesta on syytä huolehtia. Työryhmän pohdinnoissa asia jää kuitenkin epämääräiseksi. Vaaditaan selkeämpi näkemys ja toimet, miten asiasta huolehditaan.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Siltä osin kun signaali vaikutuksista voidaan yleensä jotain tietää. Asia tulisi liittää työryhmän esittämään opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen aiheiden joukkoon (ks. kohta 37).

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Perusteellinen jatko- ja selvitystyö ennen päätöksentekoa on erittäin tarpeellinen.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ehdotus on epärealistinen ja sotii vastaan työryhmän omia pohdintoja liittyen hakijalta edellytettävän osaamisen tasoon.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

1

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Ehdotus on erittäin kannatettava, ja Korkeakoulututkimuksen seura toivoo, että tutkimushankkeita myös saataisiin aikaan. Valitettavan usein nimittäin työryhmien ehdotukset reformeja tukevasta tutkimuksesta ovat jääneet toteutumatta

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Korkeakoulututkimuksen seura on lausunnossaan halunnut kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että raportissa olemassa olevaa tutkimustietoa on käytetty niukasti, valikoiden ja osin jopa harhaan johtavasti. Tämä on valitettavaa varsinkin kun julkilausuttu tavoite on tehdä tietoon ja tutkimukseen perustuvaa politiikkaa ja päätöksiä. Argumentointi, joka on paikon ristiriitaista, näyttää olevan kaikilta osin valjastettu palvelemaan päämäärän, todistusvalintaan siirtyminen, toteutumista. Toinen arveluttava seikka on se, että uudistusta ollaan osittain jo toteuttamassa, ennen kuin vaikutuksia on pätevästi arvioitu ja lausunnot työryhmän raportista saatu.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Helsingin yliopiston ylioppilaskunta

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

3

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

HYY on yhtä mieltä raportin sivulla 8 mainituista tavoitteista valintajärjestelmälle: hakijoiden toiveiden mahdollisimman hyvä toteuttaminen, valintajärjestelmän reiluus ja tehokkuus sekä mahdollisuus tehdä erilaisia valintoja myöhemmin koulutuspolulla ja hakeutua korkeakoulutukseen eri väyliä ovat kaikki tärkeitä elementtejä toimivalle valintajärjestelmälle.

Ylioppilaskunnan mielestä parhaaseen valintajärjestelmään päästään kuitenkin eri keinoin kuin mitä raportissa esitetään. Ylioppilaskirjoitusten vahvistamisen sijasta tulee keskittyä parantamaan pääsykokeita. Pitkää valmentautumista vaativista pääsykokeista tulee pyrkiä kohti soveltuvuutta mittaavia kokeita. Soveltavat kokeet antavat kuvan siitä, millaista alan opiskelu on. Tähän suuntaan myös pääsykokeet ovat monella alalla kehittyneet: ennakkoon luettavat materiaalit julkaistaan joka vuosi erikseen vain jokunen kuukausi ennen pääsykoetta ja itse kokeessa jaettavan aineiston tulkitseminen on merkittävässä roolissa. Pääsykokeet on myös mahdollista uusia ja ne ovat avoinna kelle tahansa halukkaalle hakijalle.

Valmennuskursseista tuskin päästäisiin eroon ylioppilaskirjoituksia painottamalla. Jo nyt markkinoilla on ylioppilaskirjoituksiin valmentavia valmennuskursseja lukiolaisille. Jos ylioppilaskirjoituksista tulisi ainoa pääväylä korkeakoulutukseen, näiden valmentavien kurssien suosio todennäköisesti kasvaisi valtavasti.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Nykytilanteessa voi päästä opiskelemaan kaikkien kilpaillummille aloille pärjäämällä hyvin pääsykokeessa, joka mittaa juuri sen alan kannalta relevantteja asioita. Koska ylioppilaskirjoitukset mittaavat osaamista väistämättä paljon yleisemmällä tasolla kuin pääsykokeet, on hyvin mahdollista, että tulevaisuudessa päästäkseen hakupainealoille opiskelemaan täytyy hakijan kirjoittaa kaikista ylioppilastutkinnon kokeista Laudaturia vastaava pistemäärä. Jo nyt pääsykokeissa joudutaan 0,1 pisteen erolla päättämään hakijoiden välillä; vaikka ylioppilastutkinnosta saisi pistemäärän kirjallisen arvosanan sijaan, kärkihakijoiden välille niillä tuskin pystytään ehdotetuillakaan muutoksilla saamaan riittävän suurta eroa.

HYY ei esitetystä kritiikistä huolimatta kannata ylioppilaskirjoituksista luopumista. Ylioppilastutkinto on kansainvälisesti tunnustettu ja mahdollistaa hyvin hakemisen korkeakouluihin ulkomailla. Monilla aloilla ylioppilaskirjoituksen arvosanat ovat riittävä erotteleva tekijä hakijoiden välillä ja on järkevää, että suoraan ylioppilastutkinnon arvosanoilla voi päästä näitä aloja opiskelemaan, kunhan myös pääsykoeväylä on olemassa.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tas-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Erityisen tärkeää on valitusta järjestelmästä riippumatta mahdollistaa valintojen muuttaminen myöhemmin. Ei ole yksilön eikä yhteiskunnan etu, jos opiskelijan koulutuspolku lukitaan tiettyyn uomaan ylioppilaskirjoituksissa menestymisen perusteella. Lukiokoulutus tai ylioppilaskirjoitusten suorittaminen ei saa olla edellytys korkeakouluun hakemiselle jatkossakaan; ei ole mielekästä pakottaa ammatillisen koulutuksen käyneitä suorittamaan myöhemmin ylioppilaskirjoitukset korkeakouluun hakemisen vuoksi.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Nykytilanteessa voi päästä opiskelemaan kaikkien kilpaillummille aloille pärjäämällä hyvin pääsykokeessa, joka mittaa juuri sen alan kannalta relevantteja asioita. Koska ylioppilaskirjoitukset mittaavat osaamista väistämättä paljon yleisemmällä tasolla kuin pääsykokeet, on hyvin mahdollista, että tulevaisuudessa päästäkseen hakupainealoille opiskelemaan täytyy hakijan kirjoittaa kaikista ylioppilastutkinnon kokeista Laudaturia vastaava pistemäärä. Jo nyt pääsykokeissa joudutaan 0,1 pisteen erolla päättämään hakijoiden välillä; vaikka ylioppilastutkinnosta saisi pistemäärän kirjallisen arvosanan sijaan, kärkihakijoiden välille niillä tuskin pystytään ehdotetuillakaan muutoksilla saamaan riittävän suurta eroa.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Ylioppilaskunta on samaa mieltä, että liian pitkää valmentautumista edellyttävistä opiskelijavalinnoista tulisi luopua; ensimmäistä kertaa hakevilla pitää olla samat mahdollisuudet päästä sisään kuin aiemmin jo hakeneilla. Pitkän valmentautumisen määritelmä sen sijaan jättää varaa tulkinnalle; moni nykyisistä pääsykokeista ei edellytä erityisen pitkää valmentautumista.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Toisen asteen koulutus ei ainakaan nykyisellään tarjoa selkeää kuvaa kaikkien eri alojen sisällöistä. Lukemalla pääsykoekirjoja hakija saa paremman kuvan siitä, mitä on hakemassa opiskelemaan.

Kustannuksia valinnasta tuskin pystytään pääsykokeista luopumalla karsimaan niin paljon, että kannattaisi heikentää valinnan muita ohjaavia arvoja kuten valintajärjestelmän reiluuutta. Niillä aloilla, joilla juuri lukiokoulutuksessa saatu osaaminen suoremmin vastaa tulevaa opiskeltavaa alaa, on jo nyt käytössä valinta ylioppilaskirjoitusten perusteella.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

4

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Todistusvalinnan suurimpia ongelmia ovat eri oppilaitosten arvosanojen vertailtavuus ja toisaalta uusimismahdollisuus: päättötodistuksen arvosanoja on vaikeaa jälkikäteen korottaa. Lisäksi esitetyilläkin muutoksilla ylioppilaskirjoitusten arvosanat eivät ole riittävän vertailukelpoisia vuosien välillä ja erilaiset korjauskertoimet saattavat kannustaa uusimaan ylioppilaskokeen, jos oman kirjoituskerran kokeita pidetään vertaillen liian helppoina.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

On hyvä, että lukiolaisella on tiedossa opintoja suunnitellessaan, mitkä oppiaineet tukevat millekin korkeakoulutetulle alalle hakeutumista. Lähtökohtaisesti kuitenkin ylioppilaskunta pitää ongelmallisena sitä, että lukiossa tehdyt valinnat koulutuspolun suhteen rajoittaisivat merkittävästi mahdollisuuksia hakeutua eri aloille korkeakouluissa.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

MOOC-kurssit ja erilaiset digitaalisia suoritustapoja hyödyntävät valinnat ovat tervetullut lisä korkeakoulutuksen valintaprosesseissa. Massiiviset verkkokurssit ovat parhaita sellaisiin suorituksiin, jossa suuren määrän vastauksia voi analysoida koneellisesti; esseevastausten käsittely vaatii jo huomattavasti

enemmän työtä kurssin järjestäjältä. Muitakin väyliä, kuten pääsykoe, tulee korkeakoulutukseen hakiessa olla.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Yhteispistemalli selkeyttää varmasti nykyisin vaihtelevia käytäntöjä ylioppilaskirjoitusten huomioimisesta, mutta ehdotetuillakaan muokkauksilla eroa hakijoiden välille tuskin kyetään riittävästi tekemään kaikkein suosituimmilla aloilla. Ylioppilaskirjoitukset eivät myöskään mittaa hakijan motivaatiota samalla tavalla kuin pääsykokeet ja soveltuvuuskokeet.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

3

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Korkeakoulut tekevät jo nyt hyvää yhteistyötä lukioiden kanssa ja pyrkivät viestimään yliopistossa eri oppiaineissa tarvittavasta osaamisesta. Alojen kirjo ja niihin vaadittava osaaminen korkeakoulukentällä on kuitenkin laaja, eivätkä lukion oppiaineet anna kaikille aloille selkeitä valmiuksia.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

4

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Väylää ammatillisesta koulutuksesta korkeakoulutukseen tulee parantaa. Ammatillisen koulutuksen todistus ei voi olla kuitenkaan ainoa tai edes keskeisin tie korkeakouluun. Pääsykokeilla eri alat voivat mitata juuri kyseiselle alalle tarvittavaa osaamista, soveltuvuutta ja motivaatiota.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Pääsykokeet mittaavat yksittäistä ylioppilastutkinnon koetta huomattavasti paremmin hakijan osaamista ja motivaatiota hakeutua alalle. Lisäksi ylioppilastutkinnon kokeet on rakennettu lukion oppimäärän perusteella; yksittäiseen ylioppilastutkinnon kokeeseen vaadittavan taitotason saavuttaminen voi lukiota käymättömältä vaatia juuri sitä pitkää valmentautumista, josta ministeriö pyrkii raportin mukaan eroon. Mikäli toisen asteen duaalimalli pysyy nykyisenlaisena, on kohtuutonta vaatia ammatillisen tutkinnon suorittaneita suorittamaan ylioppilaskirjoitusten kokeita pääsykoeväylänä.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

3

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

3

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Ylioppilaskunta kannattaa tätä ehdotusta lämpimästi: soveltuvuuden tarkempi määrittely parantaisi hakijoiden välistä yhdenvertaisuutta ja tekisi hakuprosessista läpinäkyvämmän.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Tutkimukseen perustuva valintojen kehittäminen on erittäin kannatettavaa. Ehdotuksessa mainittujen tutkimuskohteiden lisäksi tulee tutkia myös eri sosioekonomisista taustoista tulevien ihmisten hakeutumista ja valintaa korkeakoulutukseen.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL ry)

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

3

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Raportti epäonnistuu antamaan kokonaiskuvaa valintajärjestelmän kustannustehokkuudesta: pääsykokeiden kuluista annetaan todella karkea arvio eikä ylioppilaskirjoitusten kustannuksia huomioida. Valintaperusteet koulutusohjelmiin perustuvat korkeakoulujen autonomiaan, mikä on johtanut nykyisen laajuiseen kirjoon erilaisia valintamenetelmiä. Käytäntöjen yhtenäistämistä voidaan keskustella alakohtaisesti ja aineistoperusteisten pääsykokeiden määrä toivottavasti lisääntyy. SYL ei pidä ongelmana valintaperusteiden päivittymistä vuosittain: muutokset ovat pieniä ja hyvin ennakoitavissa. Raportin esittämä väite, ettei lukiolaisilla olisi tiedossa minkälaisia kurssivalintoja kannattaa sisäänpääsyn optimoimiseksi tehdä, ei SYL:n näkemyksen mukaan pidä paikkaansa. Käsitteenä "pitkää valmistautumista vaativa koe" on epäselvä, kun voidaan olettaa ylioppilaskirjoituksiin valmistautumisen kestävän jopa 2-3 vuotta.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

SYL pitää kummallisena raportin laatijoiden käsitystä aikaisemman koulumenestyksen tarkoittavan suoraan soveltuvuutta tietyille akateemiselle alalle. Muistutamme lukiolla olevan itsenäinen rooli yleissivistävän koulutuksen antajana ja ylioppilaskirjoitusten mittaavan lukiossa opittua, ei akateemisia valmiuksia. Niillä aloilla, joilla akateemisten valmiuksien mittaamiseen ei koeta tarvetta, ovat ylioppilaskirjoitukset jo laajasti käytössä. Olemme huolissamme siitä, että yliopistoon pääseminen muilla kuin erinomaisilla kirjoitustuloksilla vaikeutuu, vaikka opiskelijalla olisikin kykyä, intoa ja motivaatiota opiskella alaa. Tällöin suosituille aloille päästäkseen opiskelijan tulisi pyrkiä useisiin L-arvosanoihin, mikä ei edesauta tavoitteita välivuosien ja valmistautumisen määrän vähentämisestä.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

SYL:n mielestä soveltuvuuden käsite on valinnoissa keskeinen ja sille tulisi määritellä selkeät ja avoimet kriteerit, joihin sisältyy soveltuvuus sekä alalle että opintoihin yhtäaikaan. Mielestämme pääsykoe mittaa alakohtaista ja ajankohtaista osaamista toisin kuin ylioppilaskirjoitusten arvosanat; aikapanostusta ylioppilaskirjoituksiin ei voi ekstrapoloida motivaatioksi tiettyyn korkeakoulun koulutusohjelmaan. Raportti pohjaa ehdotuksensa vahvasti ajatukseen aikaisemman opintomenestyksen automaattiselle korrelaatiolle tulevaisuuden opintomenestykseen. SYL pelkää tällaisella mallilla matalampien sosioekonomisen taustan hakijoiden karsiutuvan korkeakoulutuksen ulkopuolelle sillä sosiaalisilla ja kulttuurisilla tekijöillä on vaikutusta oppimistuloksiin. SYL ei kannata uuden mittarin, joka palkitsisi yliopistoja kitkattomasta siirtymästä toiselta asteelta korkeakouluun, lisäämistä rahoitusmalliin.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

SYL:n mielestä raportin koulutuksellista tasa-arvoa käsittelevä osuus on pintapuolinen, mikä vähentää toimenpide-ehdotusten uskottavuutta. Raportti keskittyy pohtimaan omia ehdotuksiaan tukevia, todistusvalinnan kannalta positiivisia seikkoja ja jättää SYL:n mielestä keskeiset ongelmakohdat (sukupuolten välinen tasa-arvo, lukiodien väliset suuret alueelliset erot ja ammattikoulutuksen suhteen valintoihin) käsittelemättä. Poikien koulumenestys on viimeisimpien PISA-tulosten valossa paljon tyttöjä huonompaa, ja olisikin syytä pohtia, mikä merkitys pääsykokeilla tai suoralla todistusvalinnalla on eri sukupuolten näkökulmasta. Sosioekonomisen taustan vaikutusta koulumenestykseen olisi myös syytä pohtia paljon esitettyä tarkemmin. Myös muiden aliedustettujen ryhmien pääsyä korkeakoulutukseen pitäisi edistää. Esimerkiksi maahanmuuttajataustaisista nuorista suurin osa päätyy ammatilliseen koulutukseen, mikä ei johdu pelkästään nuorten omista pyrkimyksistä vaan koulujen asenneilmapiirillä on tähän iso vaikutus. Mielestämme tarvitaan myös enemmän tietoa siitä, mitä mahdolliset joustavammat lukion kirjoitusten uusimiset tarkoittaisivat ja miten mittavia muutoksia ne vaatisivat esimerkiksi kokeiden teko- ja tarkastusrytmiin.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

4

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

SYL mielestä työryhmän ehdotus edellyttää toisen asteen ammatillisen koulutuksen suorittaneilta ylioppilaskokeisiin osallistumista on järjetön. Ylioppilaskokeet ovat ”pitkää valmistautumista” vaativa prosessi ja käytännössä työryhmän ehdotus tarkoittaisi vähintäänkin iltalukio-opintoja tai kaksoistutkintoa ammatillista väylää tulevilta. Niin sanotun toisen mahdollisuuden tarjoaminen ei voi tarkoittaa kirjoitusten uusimista. Kirjoitusten arviointi perustuu Gaussin käyrään, mikä tarkoittaa vuosittaista vaihtelua. Jos ”toinen mahdollisuus” toteutettaisiin entistä laajemmin yo-kokeiden uusimisen kautta, ei voida ennakoida, miten uusijoiden määrä ja taso vaikuttavat kokonaiskuvaan, kokeiden pisteytyksiin ja sitä kautta myös korkeakoulujen opiskelijavalintoihin. Pidämme MOOC-tyylisten sisänpääsykurssien hyödyntämistä opiskelijavalinnoissa kokeilemisen arvoisena.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

4

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

SYL:n mielestä aikataulu on tiukka eikä vuoteen 2018 mennessä tule tehdä suuria muutoksia, erityisesti kun selvitystyötä ammatillisen toisen asteen tutkinnon hyödyntämisestä opiskelijavalinnoista ei ole vielä edes aloitettu. Tällöin mahdolliset uudistukset eivät voi tarkoittaa pääsykokeista kokonaan luopumista, koska uudistukselle reunaehdoksi annettu reiluus ei toteudu. Lisäksi ihmettelemme, miksi valinnoista on sovittu tulossopimusneuvotteluiden yhteydessä. Valinnat kuuluvat korkeakoulujen autonomiaan, jonne ministeriön ohjausvastuun ei pitäisi ulottua.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

4

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Kuten raportti itsekkin toteaa, valintajärjestelmällä ei voida oleellisesti vaikuttaa hakupainealojen hakumääriin. Tällöin erityisesti vetovoimaisten alojen opiskelijavalintojen uudistamiselle ei ole perusteita. Kustannusnäkökulmaa ei ole mahdollista arvioida, koska raportti ei anna vertailukelpoista tietoa kuluista. Emme ihan ymmärrä, mitä työryhmä on tarkoittanut seuraavalla lauseella: Korkeakoulut kehittävät

valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

4

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

SYL vastustaa toimenpidettä. SYL:n poliittisen linjapaperin mukaan "yliopistoihin tulee päästä ensisijaisesti valintakokeiden, -kursien tai muiden toisen asteen opintomenestyksestä riippumattomien väylien kautta. Toisen asteen opintomenestystä voidaan kuitenkin käyttää valintatekijänä sellaisilla aloilla, joille se erityisesti sopii. Tällöinkin yliopistojen on varattava merkittävä osa sisäänottokiintiöstään opintomenestyksestä riippumattomien väylien kautta tuleville opiskelijoille sekä painotettava opiskelijavalinnassaan soveltuvuutta ja motivaatiota."

Raportin mukaan toisen asteen tutkintoja painotetaan yliopistoissa noin 40 % verran. Tämän lisäksi ylioppilaskirjoituksia hyödynnetään jo laajasti siihen sopivilla aloilla. Tällöin ylioppilaskirjoitusten merkityksen kasvattaminen ei vaadi raportissa ehdotettujen toimien kokoluokkaa.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Valintaperusteet voisivat olla nykyistä pysyvämpiä, vaikka SYL pitää valtaosaa vuosittaisista muutoksista pieninä. Mielestämme ei ole kannatettavaa, että lukio-opiskelijan ensimmäisen vuoden kurssien valinnat rajaavat hakumahdollisuuksia. Oppilaitosten opinto-ohjauksen tasossa on paljon eroja ja tulevan uran sitominen 16-vuotiaana tehtyihin valintoihin ei ole yhteiskunnan kannalta järkevää. Lukion tehtävä on antaa yleissivistä opetusta, jolloin myös opiskelun tulee olla laaja-alaista. Kannustamme lukioita ja peruskoulua kehittämään opinto- ja oppilaanohjaustaan.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Kannattamme valintamenettelyiden monipuolistamista. Toissijaista valintamenettelyä tulee kehittää sitä enemmän, mitä merkityksellisemmäksi todistusvalinta kehittyy.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifepprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

SYL kannattaa pisteytysmallien yhdistämistä, mikäli todistusvalintaa ollaan

lisäämässä. Ammattikouluopiskelijoiden hakeutumiselle korkeakouluun ei saa muodostua esteitä.

Mahdollinen pisteytysmallien yhtenäistämisen tulee tapahtua vaarantamatta korkeakoulujen autonomiaa.

Mielestämme valtakunnallisten kurssien määrän hyödyntäminen arvosanoissa ei luo hyödyllistä ohjausvaikutusta

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin.

Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka

korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

4

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Korkeakoulujen tehtävä on laatia avoimet valintaperusteet, mutta ei ohjata lukiolaisten kurssivalintoja.

Näin myöskään osaamisen tarpeen signaali vaikutusten arviointi ei voi olla vain korkeakoulujen tehtävä.

Lukion sisällön ensimmäinen lähtökohta tulee olla yleissivistävä eikä korkeakoulujen pääsykokeina toimiminen.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten

tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi

Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin.

Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Selvitys toisen asteen ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä korkeakoulujen valinnoissa olisi ollut syytä jo sisällyttää tähän raporttiin. Koulutuksen kokonaisuutta palvelee huonosti, että ammattiillisesta

koulutuksesta saatava tutkinto on jätetty lähes täysin huomiotta. Ihmettelemme, miksi luvattua työryhmää

ei ole jo nimetty? Nykyisessä tilanteessa pääsykoe on tasavertainen tapa mitata osaamista erilaisilla pohjatiedoilla varustettujen hakijoiden keskuudessa.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Vastustamme ehdotusta. Ammatillinen toisen asteen koulutus ei sisällä samoja yleissivistäviä sisältöjä kuin lukio, jolloin SYL:n mielestä on väärin vaatia ammatillisen puolen opiskelijoita suorittamaan ylioppilaskokeita. Käsittääksemme ammatillisella puolella on jo olemassa hyviä käytäntöjä toisen ja korkea-asteen yhteistyöstä sekä sujuvista opintopoluista, joita voitaisiin entisestään kehittää. Useilla korkeakoulualoilla ylioppilastodistus ei kerro alalle soveltuvuudesta eikä se mittaa alan akateemista osaamista. On myös kohtuutonta edellyttää kaikilta mahdollisesti korkeakouluun jossain vaiheessa hakevia suorittamaan kaksoistutkinto tai vähintäänkin iltalukion käymistä, mitä ylioppilaskokeisiin osallistuminen tai niissä menestyminen edellyttäisi. Pelkäämme, että esitys tulee johtamaan myös välivuosiin toisen asteen ja korkeakoulun välissä, mikä ei liene myöskään tavoiteltava asia.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Soveltuvuuden entistä tarkempi määrittely ja mittaus tutkimusnäyttöön perustuen on kannatettavaa.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

SYL:lla ei ole tarpeeksi tietoa näiden testien toimivuudesta, jotta voisimme ottaa kantaa asiaan. Maksullisia pääsykokeita (tai ne korvaavia testejä) emme kannata

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

SYL kannattaa tutkimustietoon pohjautuvia politiikkatoimia.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

SYL:n lausunto Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmän raportista "Valmiina valintoihin. Ylioppilastutkinnon parempi hyödyntäminen korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa."

SYL jakaa raportin valmistelijoiden kanssa huolensa siitä, että korkeakoulupaikkojen ja toisen asteen opinnot päättävien, korkeakoulutukseen haluavien nuorten välillä on selkeä kohtaanto-ongelma. SYL pitää ongelmallisena myös niin sanottua hakijasumaa varsinkin suosituimmissa hakukohteissa, erityisesti oikeus- ja lääketieteellisillä aloilla sekä kauppatieteissä. Pidämme myös ulkoopetteluä, pitkä valmistautumista tai valmennuskursseja edellyttäviä pääsykokeita osin tarpeettomina.

SYL ei kuitenkaan jaa näkemystään raportin valmistelijoiden kanssa siitä, että esitetyt keinot toisivat ratkaisun kuvattuihin ongelmiin. Vaikuttaa siltä, että raportin valmistelun lähtökohtana on ollut muutaman vetovoimaisimman alan ongelmat ja nyt nämä ongelmat yritetään ratkaista muuttamalla koko järjestelmää radikaalisti. Pelkäämme, että hakupainealojen koulutuspaikat tulevat kohdentumaan vain ylioppilaskirjoituksissa täydellisesti menestyneille hakijoille, joiden motivaatiota kyseiselle alalle ei kuitenkaan pystytä varmistamaan pelkkien ylioppilaskirjoitusten tuloksilla. Työryhmän esitys johtaa todennäköisesti ylioppilaskirjoitusten uusimiseen ja valmennuskurssitoiminnan siirtymiseen lukioaikaisiin opintoihin. SYL katsoo, että esitys epäonnistuu näin tavoitteessaan nopeuttaa korkeakouluihin siirtymistä. Samojen (hakupaine)alojen valtakunnalliset yhteisvalinnat ratkaisisivat ongelmia pääsykokeiden poistamista paremmin.

SYL:n liittokokouksen hyväksymän poliittisen linjapaperin mukaan "Yliopistoihin tulee päästä ensisijaisesti valintakokeiden, -kurssien tai muiden toisen asteen opintomenestyksestä riippumattomien väylien kautta. Toisen asteen opintomenestystä voidaan kuitenkin käyttää valintatekijänä sellaisilla aloilla, joille se erityisesti sopii. Tällöinkin yliopistojen on varattava merkittävä osa sisäänottokiintiöstään opintomenestyksestä riippumattomien väylien kautta tuleville opiskelijoille sekä painotettava opiskelijavalinnassaan soveltuvuutta ja motivaatiota. Arviointi tulee toteuttaa ammattimaisesti, läpinäkyvästi ja tasapuolisesti koulutusalan erityispiirteet huomioiden. Samojen alojen pääsykokeet tulee toteuttaa valtakunnallisina yhteishakuina mahdollisuuksien mukaan. Järjestelmän on oltava sellainen, ettei valmennuskursseille ole tarvetta. Avoin yliopisto tunnustetaan väylänä niille hakijoille, joilla ei ole yleistä korkeakoulukelpoisuutta. Avoimen yliopiston tarkoitus ei ole toimia maksullisena väylänä valintajärjestelmän kiertämiseen. Ensikertalaisikiintiöt eivät ole hyvä keino jouduttaa korkeakoulutukseen

pääsyä.” Ministeriön työryhmäraportti on siis monelta osin ristiriidassa liittomme linjojen kanssa ja näin ollen emme voi kannattaa pääosaa esitetyistä toimenpiteistä.

SYL:n arvojen mukaan koulutuspolitiikan keskiössä tulisi olla sosiaalisen liikkuvuuden lisääminen koulutuksen avulla. Erityisesti alemmista sosioekonomisista taustoista tulevien lasten ja nuorten koulutuspolulla tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota yksilön mahdollisuuksiin hyödyntää täysi osaamispotentialinsa. Elinikäisen oppimisen hengessä osaamisen täydentämisen täytyy olla mahdollista jokaiselle, jotta voidaan turvata aito yhteiskunnallisen osallistumisen mahdollisuus. Koulumenestys korreloi vahvasti sosioekonomisen statuksen kanssa, jolloin työryhmän esitykset itse asiassa voimistavat jo nyt paremmassa asemassa olevien nuorten pääsyä erityisesti yliopistojen eliittialoille, eli niille aloille, joissa periytyvyys on jo nyt suurta.

SYL näkee, että työryhmän ja ministeriön valinta toisen asteen ammatillisen koulutuksen jättämisestä selvityksen ulkopuolelle on kestävä. Ministeriö on lupailut vastaavaa ryhmää ammatillisen toisen asteen tutkintojen hyödyntämisestä, mutta sitä ei ole vielä (27.1.2017) nimetty. Näin suuren reformin läpivieminen ilman toisen asteen kokonaistarkastelua on huolestuttava, varsinkin ammatillisen koulutuksen suuret uudistukset huomioiden. Pelkäämme, että esitetyt toimenpiteet jättävät monet ammatillisen toisen asteen suorittaneet ilman todellista mahdollisuutta hakeutua korkeakoulutukseen, kun tätä mahdollisuutta pitäisi todellisuudessa entisestään lisätä. Esitys ylioppilastutkinnon osien suorittamisen vaatimisesta ammatillisen taustan hakijoilta asettaa toisen asteen sektorit hyvin epätasa-arvoiseen asemaan keskenään sekä antaa signaali vaikutuksen siitä, että ammatillisen toisen asteen yleissivistävien opintojen osuus ei ole riittävä korkeakouluopintoihin, mikä on hyvin huolestuttavaa. Esitys on myös ristiriidassa sen kanssa, mitä korkea-asteella tapahtuu ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen yhteistyön puitteissa. Voisiko tällaisia yksilöllisiä, sektorit ylittäviä koulutuspolkuja miettiä myös toiselle asteelle? Vähintäänkin pitäisi vakavasti pohtia sitä, miten ammatillisen puolen perustaitojen opintoja ja yleissivistävyyttä voitaisiin kehittää.

Suomen osaamis- ja koulutustaso laskee ja nuorten miesten syrjäytyminen koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle alkaa olla hälyttävällä tasolla. SYL näkee, että koulutus on osa ratkaisua myös osattomuuden ja syrjäytymisen ehkäisyssä. Tarvitsemme maksuttomia osaamisen päivittämisen keinoja sekä täydennys- ja uudelleen koulutuksen väyliä, jotta päällekkäisen koulutuksen määrää saadaan karsittua. Olemme mielellämme mukana tällaisten mahdollisuuksien kehittämisessä.

Tiedoksi Opetus ja kulttuuriministeriölle: Ylioppilaskoejärjestelmän vuosittainen kustannus on noin 10 miljoonaa euroa, josta 3 miljoonaa euroa tulee valtiolta ja 6-7 miljoonaa euroa osallistujilta. Osallistuja maksaa keskimäärin noin 160 euroa kirjoituksista. Summa muodostuu yleismaksusta 14 euroa ja 28 euron ainerealin maksusta, joita suoritetaan keskimäärin 5,2. (Lähde: Lukiolaisten liitto)

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

SAMOKin näkemyksen mukaan erityisesti ammattikorkeakouluissa käytössä olevat valintakokeet eivät tuota liiallista vaivaa hakijalle. SAMOK ei myöskään yhdy näkemykseen siitä, että valintakokeisiin laitettut resurssit olisivat yhteiskunnalle, korkeakoululle tai yksilölle erityisen haitallisia suhteessa ylioppilastutkinnosta aiheutuviin kustannuksiin. SAMOK olisi toivonut luvussa vertailtavan valintakokeisiin laitettuja resursseja ylioppilastutkinnon suorittamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

1

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Toisin kuin johtopäätöksissä todetaan, SAMOKin näkemyksen mukaan ylioppilastutkinnon kokeet eivät ole nykyisellään valintakokeita parempi perusta korkeakoulujen opiskelijavalintojen tekemiselle. SAMOK olisi toivonut tämän väittämän taakse uskottavaa pohdintaa toteamuksen sijaan.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

SAMOKin näkemyksen mukaan toisen asteen koulutuksessa ei painotu erityisesti akateemiset tiedot ja taidot, vaan nämä tiedot ja taidot hankitaan suurelta osin korkeakoulutuksessa. Toisen asteen koulutuksen tehtävänä on antaa valmiuksia näiden tietojen ja taitojen hankkimiselle. Tämän vuoksi SAMOK ei näe relevanttina vertailla esimerkiksi toisen asteen koulutuksen vaikutusta menestykseen korkeakouluopinnoissa. Korkeakouluopinnot ovat jo luonteeltaan varsin erilaiset toisen asteen koulutukseen verrattuna.

SAMOK yhtyy luvun 4 pohdintaan soveltuvuuden tarkemmasta määrittelystä ja erityisesti sen perustamisesta tutkittuun tietoon. SAMOK kuitenkin näkee soveltuvuuden arvioinnin sekä opiskelua että työelämää varten olennaisena osana useiden alojen opiskelijavalintaa. Soveltuvuuden arvioinnissa on kuitenkin kiinnitettävä huomiota opiskelijan oikeusturvan toteutumiseen.

SAMOK ei yhdy raportin pohdintaan motivaation mittaamisesta ensisijaisesti hakutoiveiden kautta. SAMOK tunnistaa opiskelumotivaation kytkeytyvän useisiin, vaihtuviin tekijöihin, ja huomauttaa, että motivaatiota on mahdotonta mitata opintojen alussa tuleville opiskeluvuosille. Vastuu opiskelumotivaation ylläpidosta on ensisijaisesti korkeakoululla.

SAMOK ei usko niin sanotun paperivalinnan ratkaisevan millään tavalla opiskelupaikkojen kysynnän ja tarjonnan välistä epäsuhtaa. Opiskelijat tulevat edelleen hakemaan hakupainealoille, useina vuosina hakien vain yhteen kohteeseen ensikertalaisuus-statusen menettämisen pelossa. Luvussa todetaan, että valintakokeet voivat ohjata opiskelijaa ei-mieluisalle alalle, johon ratkaisuksi tarjotaan paperivalintaa. SAMOK ei näe, miten paperivalinta estäisi hakijaa hakemasta ei-mieluisalle alalle. Mikäli opiskelija ottaa vastaan opiskelupaikan koulutukseen, johon ei ole ensisijaisesti halunnut, jättää hän luultavimmin jossain vaiheessa koulutuksen kesken. SAMOKin mielestä kysynnän ja tarjonnan epäsuhtaa ei voida yksinkertaisesti ratkaista hakujärjestelmän keinoin.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

SAMOK ei voi hyväksyä raportin näkemystä siitä, että paperivalintaan siirtyminen auttaisi parantamaan koulutuksellista tasa-arvoa. Koulutuksen periytyvyys näkyy selkeästi jo niissä valinnoissa, joita yläkoulun päättävät nuoret tekevät. Akateemisten vanhempien lapset valitsevat todennäköisesti lukiokoulutuksen. Lukiota valmistuneiden korkeakoulutukseen siirtymän helpottaminen tulisi siten todennäköisesti vain vahvistamaan koulutuksen periytyvyyttä rakenteellisesti.

On naiivia ajatella, että poistamalla valintakokeet pystyttäisiin kitkemään esimerkiksi valmennuskurssi-ilmiötä. Valmennuskurssit siirtyisivät esitettyjen uudistusten perusteella lukioon, ja varakkaat vanhemmat olisivat myös valmiita maksamaan lapsilleen lisäopetusta lukion ajan varmistaakseen erinomaiset arvosanat ylioppilaskirjoituksissa. Lisäksi todennäköisesti kilpailu lukiopaikoista tulisi vain kovenemaan, ja aiheuttamaan mahdollisesti koulutussuman perusasteen ja toisen asteen välille opiskelijoiden kilpaillessa huippulukiopaikoista. Lukioiden väliset tasoerot tulisivat luultavimmin korostumaan, kun huippulukiot houkuttelevat opiskelijoita erityisillä painotusmahdollisuuksilla (esim luma-aineet), poikkeuksellisen hyvällä opiskelijoiden ylioppilaskirjoitusmenestyksellä sekä mahdollisuudella suorittaa korkeakouluopintoja jo lukioaikana. Tässä kilvassa häviäjiä ovat erityisesti maaseutujen nuoret.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

4

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

SAMOKin näkemyksen mukaan esitetyt tavat parantaa ylioppilastutkinnon arvosanojen erittelevyyttä sekoittavat lisää valintojen kokonaisuutta.

SAMOK pitää esitystä ylioppilastutkinnon osien suorittamisen vaatimisesta myös ammatillisen koulutuksen käyneiltä erittäin haitallisena sekä epäasiallisena. Työryhmän, jonka tarkoituksena on ollut helpottaa nimenomaan lukiolaisten siirtymiä korkeakoulutukseen, olisi tullut jättää ammatillisen koulutuksen suorittaneiden siirtymien pohdinta täysin tähän tarkoitukseen sovitun työryhmän pohdittavaksi. Esitetty

muutos on paitsi ristiriitainen raportin omien tavoitteiden (nopeammat siirtymät, eroon pitkän valmentautumisen kokeista) kanssa, myös poistaa yleisen jatko-opintokelpoisuuden käytännön tasolla.

SAMOK ei voi hyväksyä myöskään esitystä siitä, että niin sanottu toinen mahdollisuus turvattaisiin ensisijaisesti ylioppilastutkinnon osien uusimisen kautta. Esitys on paitsi epärealistinen, myös haitallinen elinikäisen oppimisen, osaamisen päivittämisen ja erehtymisen mahdollisuuden tarjoamisen näkökulmista. SAMOK pitää epäuskottavana, että esimerkiksi noin 35-vuotias ammatillisen koulutuksen saanut henkilö, joka haluaa kartuttaa lisää osaamistaan ammattikorkeakoulun monimuotolinjalla, lähtisi suorittamaan ylioppilastutkinnon osia vain päästäkseen koulutukseen.

Lisäksi esitetyt näkemykset tulevat luultavimmin johtamaan korkeakoulutuksen sukupuolijakauman vinoutuneisuuden kasvamiseen niin, että korkeakoulujen naisistuminen jatkuu. SAMOK ei pidä tätä kehitystä kannatettavana.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

SAMOK näkee useissa ammattikorkeakouluissa jo nyt käytössä olevien soveltavien valintakokeiden käytön hyvänä tapana valita opiskelijat. Soveltaviin aineistokokeisiin ei vaadita pitkää valmentautumista.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

SAMOKin näkemyksen mukaan useissa ammattikorkeakouluissa käytössä olevat soveltavat valintakokeet perustuvat toisen asteen aikana hankittuun osaamiseen ja siten toteuttavat jo nyt tavoitetta.

SAMOKin näkemyksen mukaan pelkällä hakukäyttäytymisellä ei voida mitata motivaatiota. Soveltavilla valintakokeilla ei mitata ensisijaisesti motivaatiota vaan opiskelijan osaamisen soveltavuutta alalla opiskeluun ja myöhemmin työskentelyyn.

SAMOKin näkemysten mukaan myöskään hakupainealoilla olevia ja tarjonnan ja kysynnän epäsuhdasta johtuvia ongelmia ei voida ratkaista siirtymällä todistusvalintoihin.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

4

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

SAMOKin kannattaa kaikille hakijoille yhteisiä, soveltavia valintakokeita, jotka eivät vaadi erityistä valmentautumista. SAMOKin näkemyksen mukaan opiskelijavalinta on vahvasti korkeakoulujen autonomian piirissä. SAMOK ei kannata minkäänlaisia pikakaistoja korkeakoulutukseen aiempaan koulutukseen perustuen, vaan näkee että kaikkia hakijoita tulee kohdella yhdenvertaisesti opiskelijavalinnoissa.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

3

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

SAMOKin näkemyksen mukaan toisen asteen aikana tulisi antaa opiskelijoille mahdollisuuksia pohtia tulevaisuuden suunnitelmia, eikä jatko-opintojen tulisi olla toisen asteen koulutuksen pääasiallinen tarkoitus. Esitetty tavoite aikaistaa jatko-opintopäätösten tekemisen ajankohtaa käytännössä aivan lukion alkuun. On huomattava, että nuorilla on yleensä tuossa vaiheessa hyvin kapeat tiedot mahdollisista opiskelualoista, työelämässä tarvittavasta osaamisesta ja erilaisiin työtehtäviin vaadittavasta koulutuksesta. Tällöin päätökset jatko-opintoihin suuntautumisesta tehdään luultavimmin hyvin heikoin perustein, ja tässä päätöksenteossa korostuvat yleensä tutut ammatit kuten opettajat, lääkärit, lakimiehet ja kaupallisen alan edustajat. Muutos saattaa siis itse asiassa pahentaa näiden hakupainealojen tilannetta, sillä nuorilla ei ole vielä lukion alussa riittävästi tietoa koulutusaloista ja tulevaisuuden työelämästä.

SAMOK pitää kannatettavana ajatusta siitä, että valintojen yleislinjat ovat tiedossa jo hyvissä ajoin, tosin SAMOK kokee että yleislinjat ovatkin olleet varsin stabiileja vuosikausia.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

3

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

SAMOK ei kannata ylioppilastutkintoon perustuvien todistusvalintojen lisäämistä. SAMOK kannattaa toissijaisten valintamenettelyjen kehittämistä, jotta mahdollistetaan monipuolisesti erilaisissa elämäntilanteissa olevien henkilöiden pääsy koulutukseen.

SAMOK kannattaa korkeakoulujen opiskelijavalintamenetelmien monipuolistamista esimerkiksi MOOCein.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 3

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

SAMOK ei kannata ylioppilastutkinnon painoarvon lisäämistä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. SAMOK kannattaa kaikille, aiemmasta koulutustaustasta riippumatta, soveltavaa valintakoetta, joka ei vaadi pitkää valmentautumista.

SAMOK ei koe, että tämän vuoksi on tarpeellista laatia suosituksia ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

3

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

SAMOKin näkemyksen mukaan lukiokoulutuksessa tulee keskittyä ensisijaisesti lukion opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen sekä yleissivistyksen tarjoamiseen. Lukion ainevalintoja ei tule ohjailla korkeakouluista käsin, vaan lukion tehtävänä tulee olla yksilön omien vahvuuksien ja mielenkiinnonkohteiden vahvistaminen. On myös huomattava, että lukion aikana opiskelijalla on mahdollisuus tutustua sellaisiin oppiaineisiin, joita ei opeteta alemmilla asteilla. Mikäli kurssivalinnat tehdään jo ensimmäisen vuonna ylioppilaskirjoituksia silmällä pitäen, voi se kapeuttaa tarpeettomasti ainevalintoja.

Lukio on ainutlaatuista aikaa, jolloin opiskelijalla on aidosti mahdollisuus opiskella useita oppiaineita johtolankoinaan uteliaisuus maailmaa kohtaan. SAMOK ei kannata sitä, että tätä uteliaisuutta tukehdutetaan ohjailemalla kurssivalintoja korkeakoulun tarpeista käsin.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

SAMOK kannattaa ammatillisten tutkintojen hyödyntämisen jatkotyötä lämpimästi. Samalla SAMOK haluaa kuitenkin todeta, että valintoja olisi tullut alunperinkin tarkastella kokonaisuutena, eikä erikseen lukion ja ammatillisen osalta.

SAMOK ei kannata hakijoiden jakamista valinnoissa taustan perusteella eri ryhmiin.

SAMOK ei kannata ammatillisen koulutuksen osalta todistusvalintaa, vaan näkee että paras tapa suorittaa opiskelijavalinta ovat soveltavat valintakokeet, jotka eivät vaadi pitkää valmentautumista.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

SAMOK pitää esitettyä tavoitetta erittäin haitallisena yleiselle jatko-opintokelpoisuudelle ja erityisesti ammatillisen koulutuksen käyneiden korkeakoulutukseen pääsyn osalta.

SAMOK ei voi missään nimessä kannattaa esitettyä tavoitetta. Tavoite on laajassa sisäisessä ristiriidassa raportin muiden tavoitteiden kanssa (nopeat siirtymät, ei pitkää valmentautumista kokeisiin) ja luo lukiokoulutuksen saaneille pikakaistan korkeakoulutukseen ammatillisen koulutuksen käyneiden kustannuksella.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

SAMOK kannattaa soveltuvuuden parempaa, tutkimukseen perustuvaa määrittelyä. SAMOKin näkemyksen mukaan opiskelijavalinnat tulee tehdä soveltuvien valintakokeiden perusteella. Tutkimustiedon avulla alalle soveltuvuutta voidaan mitata nykyistä paremmin ja opiskelijan oikeusturvasta huolehtien.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

-

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

SAMOK kannattaa lämpimästi opiskelijavalintojen kehittämistä tutkittuun tietoon nojautuen. Ennalta päätetyt tavoitteet ilman uskottavaa tutkittuun tietoon pohjaavaa perustaa ovat omiaan luomaan heikosti valmisteltuja esityksiä kohtalokkain seurauksin. Korkeakoulujen opiskelijavalintojen kokonaisuudella on merkittäviä vaikutuksia paitsi yksittäisten ihmisten elämänpolkuun, myös korkeakouluilla käytettävissä olevaan osaamisvarantoon ja Suomen kilpailukykyyn. SAMOK pitää välttämättömänä, että opiskelijavalintoja tarkastellaan kokonaisuutena, pyrkien mahdollistamaan, eikä estämään eri taustoista tulevien hakijoiden pääsy koulutukseen.

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

-

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

-

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Oikeustieteellisen alan ainejärjestöt: Oikeustieteen ylioppilaiden yhdistys Artikla ry, Juristklubben Codex r.f., Justus ry/rf, Oikeustieteen ylioppilaiden yhdistys Lex ry, Oikeustieteen ylioppilaiden yhdistys Judica ry, Ämnesföreningen Stadga r.f., Pykäl

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Valmennuskurssija käsittelevässä kappaleessa nostetaan esiin valmennuskurssien tarjonnan luovan alueellista epätasa-arvoa. Tilannetta tasapainottavat kuitenkin nykytekniikan tarjoamat erilaiset etä- ja videokurssit. Valmennuskurssitarjontaa paljon merkittävämpi ongelma ovat kuitenkin lukioden alueelliset tasovaihtelut: lukioden oppiainetarjonnat eroavat toisistaan välillä hyvin suuresti, minkä lisäksi pienissä kunnissa käytössä olevat opetusresurssit voivat olla melko suppeat. Lisättäessä lukiomenestyksen painoarvoa korkeakouluvalinnoissa tullaan tosiasiasa lisänneeksi lukioden eroista johtuvaa epätasa-arvoa.

Maksullinen valmennuskurssitoiminta ei poistuisi painottamalla lukio-opintojen merkitystä ennestään. Lyhyt valmistautumisaika valintakokeeseen pitää valmennuskurssien merkityksen ja kustannuksen vähäisenä verrattuna koko lukioajan kestäviin valmennuskurssihin, joiden lisääntyminen on oletettavaa, jos ylioppilaskokeiden painoarvoa lisätään merkittävästi.

Raportin toisessa luvussa tehdyt johtopäätökset eivät lausunnonantajien näkemyksen mukaan ole täysin paikkansapitäviä. Ensimmäisessä kappaleessa todetaan, että alakohtainen variaatio on korkeakouluvalinnoissa suuri. Oikeustieteellisellä alalla siirrytään yhteisvalintaan keväällä 2018, mikä poistaa valintakoevariaation alan sisällä. Yhteisvalinta poistaa myös tosiasiallisen pakon hakea tosissaan vain yhteen hakukohteeseen: yhteisvalinnan myötä hakija voi hakea samalla valintakokeella kaikkiin oikeustieteen alan suomenkielisiin yksiköihin.

Emme usko, että toiselta asteelta korkeakouluun siirtyminen nopeutuisi yrittämällä pakottaa hakijat itseään vähemmän kiinnostaville koulutusaloille. Hakija, joka ei saa toivomaansa opiskelupaikkaa, korottaisi ylioppilastutkinnon arvosanoja ja hakeutuisi seuraavana vuonna uudestaan itseään kiinnostavalle alalle. Vasta parin yrityksen jälkeen hakija vaihtaisi hakukohdettaan, sillä myös vastahakijoiden massa on erilainen vuosittain eikä yhden hakukerran torjunta automaattisesti tarkoittaisi, ettei hakija tule valituksi alalle myöhemminkään.

Johtopäätöksessä väitetään, että hakijoiden, opinto-ohjaajien ja toisen asteen opettajien on hankalaa ennakoita lukioaikaisten valintojen merkitystä korkeakoulutukseen pääsystä. Oikeustieteellisen alan yhteisvalinnan myötä ylioppilaskokeiden pisteytys tullaan vahvistamaan useammaksi vuodeksi kerrallaan. Vuosittain vaihtuva valintakokeeseen opiskeltava materiaali julkaistaan joka vuosi samaan aikaan ylioppilaskokeiden päättymisen jälkeen. Vaihtuvan materiaalin ansiosta abiturientti voi aloittaa valmistautumisen valintakokeeseen samaan aikaan muiden hakijoiden kanssa. Valmistautumisaika on lyhyt.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

4

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastutkinto ei tarjoa tietoa soveltuvuudesta oikeustieteelliselle alalle. Oikeustieteellisillä koulutusyksiköillä on paras tieto oikeustieteellisellä alalla tarvittavista valmiuksista, joten niiden on jatkossakin pystyttävä päättämään opiskelijavalinnasta. Korkeakoulujen autonomia alalle soveltuvuuden mittaamisessa on säilytettävä.

Raportin tehnyt työryhmä ei pidä perusteltuna, että akateemisia taitoja mitataan kahdesti samana keväänä. Ylioppilastutkinnolla ja oikeustieteellisen alan valintakokeella ei mitata samoja asioita. Oikeustieteellisen alan valintakoe mittaa esimerkiksi hakijan motivaatiota, oikeudellista ajattelukykyä sekä kykyä muodostaa ratkaisuja oikeudellisiin ongelmiin.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Ylioppilastutkinto ei mittaa akateemisia valmiuksia oikeustieteellisen alan opiskeluun. Alan ennakkovalmistautumista vaativa valintakoe tutustuttaa hakijan oikeustieteeseen ja takaa sen, että hakija ymmärtää millaiselle alalle on hakemassa. Lukio-opinnot eivät tutustuta hakijaa oikeustieteeseen tieteenalana eivätkä siten tarjoa tarpeellista tietoa jatkokoulutusvalinnan pohjaksi.

Valintakoe antaa hakijalle todenmukaisen käsityksen alan opintojen laadusta ja vaativuudesta. Valintakoejärjestelmän ansiosta opiskelupaikat jakautuvat hakijoille, jotka ovat osoittaneet motivaatiotaan ja osaamistaan paneutumalla lyhyessä ajassa valintakoemateriaaliin. Raportin mukaan ammattialakohtaisen soveltuvuuden sijaan soveltuvuuden arvioinnin tulisi keskittyä siihen, miten hyvin opiskelija tulee suoriutumaan opinnoissa. Oikeustieteellisen alan valintajärjestelmän avulla varmistetaan, että koulutukseen valitaan ne, joilla on parhaat edellytykset suoriutua opinnoista.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Emme näe ehdotettujen toimenpiteiden johtavan nopeampaan siirtymiseen lukioista korkeakouluihin.

Luvun johtopäätöksissä esitettyjen ehdotusten toteuttaminen johtaisi siihen, että tulevaisuuden kannalta merkityksellisten valintojen tekeminen siirtyisi huomattavasti aikaisempaan vaiheeseen nuoren elämässä. Katsomme perhetaustan ja kasvatuksen merkityksen korostuvan mitä aikaisemmassa vaiheessa tulevaisuuden koulutusvalintoja tehdään. Mikäli ylioppilaskirjoitusten painoarvoa lisätään, siirtää se tulevaisuuden koulutusvalinnan peruskouluun eli siihen aikaan, kun nuori valitsee mihin toisen asteen koulutukseen hakeutuu.

Lukio-opetuksen laatu on hyvin koulu- ja paikkakunta-kohtaista. Lukiovalinta vaikuttaa siis merkittävästi nuoren mahdollisuuksiin menestyä ylioppilaskokeissa.

Ylioppilaskokeiden painoarvoa lisäämällä nuori pakotetaan lisäksi tekemään tulevaisuuden koulutuslavalintansa jo lukion ensimmäisenä vuotena ainevalintojen muodossa. Mahdolliset väärät ainevalinnat tässä vaiheessa lukio-opintoja johtaisivat opintojen myöhempään muuttamis- ja täydennystarpeeseen ja siten pitkittäisivät lukio-opintoja. Mahdolliset aikuislukio-opinnot ja ylioppilaskirjoitusten myöhemmät lisäsuoritukset pitkittävät siirtymää korkeakouluopintoihin.

Oikeustieteellisellä alalla ylioppilastutkintopohjaisiin valintoihin siirtyminen johtaisi hakijoiden erottelevuusongelmaan. Huippuarvosanat ylioppilaskokeissa eivät takaisi opiskelupaikkaa oikeustieteellisellä alalla suuren hakijamäärän johdosta. Erottelevuusongelman ”ratkaiseminen” desimaalilukuja käyttämällä johtaisi siihen, että jopa Laudaturin kirjoittaneet opiskelijat joutuisivat korottaa ylioppilaskoearvosanojaan. Ylioppilastutkintoa painottavaan opiskelijavalintaan siirtyminen siirtäisi hakijoiden aikainvestoinnin siis ylioppilaskirjoituksiin.

Oikeustieteellisellä alalla on hyvä läpäisyprosentti, mikä kertoo olennaisesti opiskelijoiden motivaatiosta työllistyä valitsemalleen alalle. Oikeustieteelliselle alalle tähtäävä motivoitunut hakija ei hyödyntäisi korkeita ylioppilasarvosanoja toiselle alalle hakemiseen vaan korottaisi arvosanoja niin kauan, että saisi tavoittelemansa opiskelupaikan.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

4

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Luvussa esitetyt mallit eivät tarjoa ratkaisua oikeustieteellisen alan kannalta huolestuttavaan erottelevuusongelmaan. Valintakoe on tasa-arvoisin tapa valita opiskelijat oikeustieteelliseen koulutukseen. Valintakoe nopeuttaa opintojen aloitusvaihetta siltaopintojen tavoin ja sujuvoittaa siirtymää kohti oikeudenalakohtaisia opintoja.

Todistusvalintaan siirtyminen vinouttaisi entisestään sukupuolijakaumaa korkeakouluissa. Luvussa esitetyt ehdotukset tämän ehkäisemiseksi eivät vastaa tavoitteeseen.

Ammattikoulujen todistukset eivät ole kansallisesti vertailukelpoisia eikä niitä siksi voida tulevaisuudessakaan ottaa valintojen perustaksi. Muun kuin lukiokoulutuksen saanut ei ole lukiokoulutuksen saaneita heikommassa asemassa valmistautuessaan oikeustieteellisen lyhyttä valmistautumista vaativaan valintakokeeseen. Sen sijaan ylioppilaskokeeseen valmistautuminen ilman edeltäviä lukio-opintoja vaatii ammatillisen tai muun koulutuksen saaneelta kohtuuttoman pitkää ajallista investointia.

Haluamme korostaa, että ylioppilastodistuksen painoarvoa ei voida lisätä alle kolmen vuoden siirtymäajalla, sillä lukiolaiset tekevät ylioppilaskirjoituksiin vaikuttavia ainevalintoja jo ensimmäisenä vuonna.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

3

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Näkemyksemme mukaan oikeustieteellisellä alalla on jo luovuttu opiskelijavalinnasta, joka edellyttää hakijalta pitkää valmentautumista. Vastaamisen kannalta olisi ollut toivottavaa, että selvityksessä olisi määriteltä, mitä pitkällä valmentautumisella tarkoitetaan.

Oikeustieteellisellä alalla hakuaikaa on viime vuosina lyhennetty merkittävästi ja oikeustieteelliset koulutusyksiköt ovat sitoutuneet siirtymään yhteisvalintaan vuonna 2018. Valintakoemateriaali vaihtuu vuosittain ja se julkaistaan ylioppilaskirjoitusten päättymisen jälkeen. Tällä voidaan varmistaa se, että jokainen hakija lähtee samalta viivalta. Väli vuoden viettänyt ei voi näin aloittaa valmistautumista valintakokeeseen aikaisemmin kuin lukiosta valmistuva. Valintamenettelyssä huomioidaan ensikertalaiset hakijat 75 %:n kiintiöllä.

Uudistukselle kaavailtu siirtymäaika (käyttöön 2018) on todella lyhyt ja asettaa täten eriarvoiseen asemaan henkilöt jotka ovat jo suorittaneet ylioppilastutkinnon eivätkä ole asiasta tietoisia. Huomionarvoista on myös se, että kurssivalinnat tehdään ensimmäisen lukivuoden aikana. Kyseessä on perustavanlaatuisen uudistus, jossa perusteellinen valmistelu on tärkeää. Toistaiseksi ehdotetut muutokset eivät nähdäksemme tarjoa keinoja, joilla kuvatuista nykyjärjestelmän ongelmista päästäisiin täysin eroon. Lisäksi haluamme kiinnittää huomion siihen, että yliopistojen edustus työryhmässä on ollut vähäinen.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

4

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Toimenpideohjelman kohdassa kaksi ongelmallista on hakukäyttäytymisen käsitteen epämääräisyys. Hakukäyttäytymisen määrittelyn alle voidaan sisällyttää liikaa erilaisia tekijöitä, jotta siitä voitaisiin vetää laajoja johtopäätöksiä.

Oikeustiede on hakijamäärien perusteella yksi suosituimmista akateemisista aloista, eikä opiskelupaikkoja voida siksi jakaa pelkän hakumotivaation perusteella. Todellista motivaatiota alan opintojen suorittamiseen ja osaamista tulee mitata yleisesti hyväksyttävällä tavalla. Hakija osoittaa motivaatiotaan sitoutumalla hakuprosessiin, perehtymällä yksityiskohtaisesti valintakoemateriaaliin ja tässä prosessissa osaamistaan parhaiten osoittavat menestyvät valintakokeessa.

Todistusvalintojen lisääminen asettaa etenkin ensimmäisen korkeakouluvuoden opetuksen riskivyyhykkeelle. Opiskelijan omaan motivaatioon vaikuttaa nimittäin myös kanssaopiskelijoiden motivaatio. Jos suuri osa kanssaopiskelijoista ei ole sitoutunut suorittamaan tutkintoaan loppuun, kärsivät myös motivoituneet opiskelijat tästä.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

4

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Nykyinen ylioppilastutkinto mittaa vertailukelpoisesti lukio-opetuksessa saadun tiedon hallintaa, mutta tämä ei ole läheskään kaikkia aloja opiskellessa relevanttia. Ylioppilastutkinto ei kerro hakijan soveltuvuudesta oikeustieteelliselle alalle eikä erottele hakijoita tarpeeksi toisistaan. Oikeustieteellisten koulutusyksiköiden järjestämä valintakoe on yhdenvertainen ja oikeudenmukainen tapa karsia hakijoiden suurta määrää.

Kuten aiemmin jo todettu uudistuksen aikataulu on liian nopea; uudistus kohdistuisi jo nyt aloittaneisiin lukio-opiskelijoihin.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Kannattamme valintaperusteiden hyväksymistä useammaksi vuodeksi kerrallaan pois lukien vuosittain vaihtuva valintakoemateriaali. Oikeustieteellisen koulutusalan siirtyessä yhteisvalintaan vuonna 2018 vahvistetaan myös valintaperusteet useammaksi vuodeksi kerrallaan. Vuosittain vaihtuva valintakoemateriaali takaa ensikertalaisille samanlaiset valmistautumismahdollisuudet valintakokeeseen kuin muille.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

5

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Oikeustieteellisellä alalla tulee olla ennakoivalmistautumista vaativa valintakoe, joka takaa yhdenvertaisen koulutukseen hakeutumismahdollisuuden erilaisissa elämäntilanteissa oleville.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Kyseessä oleva uudistus voisi olla hyvä ja käyttökelpoinen riippumatta siitä, lisääntykö todistusvalintojen määrä. Korkean hakupaineen alojen osalta erot hakijoiden välillä ovat kuitenkin niin pieniä, että pelkästään erottelevuutta lisäämällä ei voida siirtyä todistusvalintaan.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin.

Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

5

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

-

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

4

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen väliset erot korostuvat tässä kysymyksessä. Ammattikouluissa ei ole ylioppilaskokeen kaltaista kansallista koetta, minkä johdosta tutkintojen arvosanat eivät ole vertailukelpoisia. Oikeustieteelliselle alalle valinta tapahtunee jatkossakin valintakokeen avulla.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Muun kuin ylioppilastutkinnon suorittaneilta ei tule edellyttää ylioppilaskokeiden kirjoittamista. Lukiolaiset valmistautuvat ylioppilaskirjoituksiin kolme vuotta. Muun tutkinnon suorittaneelle valintakokeeseen valmistautuminen vaatii pienemmän aikainvestoinnin kuin ylioppilaskokeeseen valmistautuminen.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

Oikeustieteellisellä alalla soveltuvaksi on valintakokeen perusteella katsottu hakija, jolla menestys ja motivaatio kohtaavat. Alalla on todella vähän opinnot keskeyttäneitä ja tutkinnon suorittaneet työllistyvät hyvin.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

-

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

4

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

-

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Valintakokeeseen valmistautumiseen käytetty aikainvestointi siirtyy käytettäväksi ylioppilaskokeisiin valmistautumiseen, jos ylioppilastodistuksen painoarvoa korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa lisätään. Myös valmennuskurssien hyödyntäminen siirtyy aikaisempaan vaiheeseen nuorten elämässä. Ylioppilaskirjoituksiin valmistaudutaan lukiossa kolme vuotta, joten myös niihin valmentavat ylimääräiset kurssit venyisivät tulevaisuudessa entistä pidemmäksi. Lyhyt valmentautumisaika korkeakoulun valintakokeeseen mahdollistaa vain lyhyen ajan kestävän valmennuskurssin käyttämisen ja siten asettaa hakijat yhdenvertaisempaan asemaan keskenään.

Korkeakoulujen asiantuntemusta ja alalle kehitettyjä valintamekanismeja ei voida sivuuttaa silloin, kun on kyse asianomaiselle alalle soveltuvien motivoituneiden opiskelijoiden valinnasta. Mietinnössä ehdotettuja laajakantoisia uudistuksia ei voida siten tehdä pelkästään lukioiden näkökulmasta.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

- Korkeakoulujen sisäänotossa on voitava tarkastella muutakin kuin ylioppilaskoetta kuten soveltuvuutta ja motivaatiota. Valintakokeiden poistamisen sijaan niitä voidaan yksinkertaistaa ja/tai keventää.

- Uudistuksen toteutuminen asettaa yhä nuoremmat tekemään tulevaisuuden kannalta tärkeitä valintoja. Jo yhdeksäsluokkalaiset joutuvat pohtimaan tulevaa opiskelualaansa, korkeakoulupaikkaansa ja sen hakukriteereitä lukion kurssivalintoja tehdessään. Opintojen ohjaukseen on panostettava entistä enemmän sekä yläkoulussa että toisella asteella.

- Korkeakoulujen valintaperusteiden tulisi olla nykyistä hitaammin muuttuvia, jotta korkeakouluun hakeva tietää ajoissa, mitä häneltä vaaditaan. Tähän tavoitteeseen voidaan päästä yhdenmukaistamalla ja kehittämällä korkeakoulujen valintakokeita.
- Tavoite mahdollistaa haku useampaan korkeakouluun ja koulutusohjelmaan on kannatettava.
- Korkeakouluihin tulee voida hakeutua eri reittejä pitkin ja jokaisella tulee olla mahdollisuus päästä opiskelemaan elämän vaiheesta riippumatta. Myös ammatillisen koulutuksen käyneillä tulee olla yhtäläinen mahdollisuus jatko-opintoihin.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

- Luvussa painotettiin ylioppilaskokeiden jatkuvaa kehittämistä ja suunniteltuja muutoksia. Ylioppilastutkinnon digitalisoimisenkaan jälkeen kehitys ei toivottavasti tyrehdy. Miten jatkuvan kehittämisen ja muutoksen alla voidaan pitää vertailukelpoisina ylioppilaskokeita, jotka on suoritettu esimerkiksi vuonna 2010 ja 2020?
- Vaikka pääosa korkeakouluihin hakeutuvista on lukion suorittaneita ylioppilaita, myös muut hakijat täytyy huomioida tasa-arvoisesti.
- Kirjallisiin aineistoihin perustuvat pääsykokeet eivät tue, kuten raportissa todetaan, hyvien viestintävalmiuksien testaamista. Tähän ongelmaan voidaan vastata pääsykokeita kehittämällä.
- Raportissa sanotaan, että aloilla, joissa vuorovaikutustaidot korostuvat, tulisi harkita puheviestintätaitojen kokeen huomioimista osana valintaperusteita. Tässä tapauksessa kokeen järjestäminen ei voi olla kouluille vapaaehtoista, jotta jokaisella lukiolaisella on yhtäläinen mahdollisuus sen suorittamiseen.
- Taito- ja taideaineita ei huomioida nykyisissä ylioppilaskirjoituksissa. Näitä osaamisalueita kattamaan on luotu lukiodiplomi, joka ei kuitenkaan aseta kyseessä olevia oppiaineita yhdenvertaiseen asemaan muiden oppiaineiden kanssa. On myös kyseenalaista miten taiteellista ja taidollista osaamista mitataan kirjallisella työllä ja miten korkeakouluvalinnoissa tarkastellaan näitä osa-alueita mikäli pääsykokeista luovutaan.
- Työelämävalmiuksia arvioidaan jo nykyisessä järjestelmässä mm. ammattiosaamisen näytön ja lukiodiplomien kautta. Lukiodiplomijärjestelmää tuleekin kehittää ja mahdollistaa lukiodiplomien suorittaminen kaikille oman lukion tarjonnasta riippumatta. Yksi lukiodiplomin kehittämissuunta voisi olla kattavampi osaamisen näyttö. Tällä hetkellä diplomien käyttö valintakoeperusteena asettaa hakijat eriarvoiseen asemaan sen mukaan, missä lukiossa on toisen asteen koulutuksensa saanut, sillä diplomin suorittaminen ei ole kaikissa lukioissa mahdollista.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

- Joillain aloilla kuten opettajankoulutuksessa soveltuvuutta arvioitaessa tulee arvioida soveltuvuutta sekä alan opintoihin että työelämään. Ei ole järkevää kouluttaa ihmisiä alalle, jos he huomaavat valmistuttuaan, että ala ei sovellukaan heille.
- Alalle soveltuvuutta on useilla aloilla mitattava myös jatkossa; se on sekä oppijan että oppilaitoksen etu.
- On tärkeää, että erityisesti opettajankoulutukseen saadaan hakijoita eri taustoista ja erilaisissa elämänvaiheissa. On vaara, että menestyksen mittaaminen ainoastaan akateemisuutta painottavissa ylioppilaskirjoituksissa vähentää hakijoiden diversiteettiä. Hakijoiden itsearviointi soveltuvuuden osalta opintojen aikana ei ole riittävä tapa soveltuvuuden arviointiin.
- Sulava siirtyminen toiselta asteelta korkeakouluopintoihin on kannatettavaa. Siirtyminen korkeakouluopintoihin tulee olla sekä ammattikoulusta että lukiosta valmistuville yhtä vaivatonta.
- Opiskelujen aloittamisen tai alan vaihtamisen tulee olla mahdollista myös myöhemmin. Mikäli siirrytään palkitsemaan korkeakouluja tuoreiden ylioppilaiden osuudesta uusissa opiskelijoissa, muiden opiskelupaikkaa hakevien mahdollisuus opiskelupaikan saamiseksi huononee entisestään.
- Valintoja kehitettäessä on huomioitava ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen profiilien ero sekä arvostettava molempien korkeakoulujen erilaisia vahvuuksia.
- Lukio-opintojen merkityksen lisääminen lukiolaisten motivaation kasvattamiseksi on tärkeä näkökohta. Ongelmana on kuitenkin se, ettei moni vielä tiedä lukioon hakeutuessaan, mille alalle on lopulta suuntaamassa.
- Laadukas opintojen ohjaus toisella asteella on elinehto esitetyn valintakoejärjestelmän mahdollistamiseksi.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

- On tarpeen vähentää suurta korkea-asteelle valmentautumista sekä valintojen taktikoimista.
- Raportin väite "vanhempien koulutustausta merkitys lapsen koulutuspolulle on viime vuosikymmeninä vähentynyt" ei ole yksiselitteinen. Esimerkiksi tuorein, 6.12.2016 julkistettu, PISA-tutkimus osoittaa oppimistuloksissa alueellisten osaamiserojen sekä kotitaustan merkityksen kasvaneen Suomessa.
- Mikäli pääsykokeista luovutaan, valmentautuminen korkea-asteelle sisäänpääsyyn siirtyy lukioaikaiseksi ja luo helposti kierteen ylioppilaskokeiden uusimisesta. Ja tarkemmin sanottuna erikoistumisaineet siirtyvät oikeastaan peruskoulun yhdeksännelle luokalle, jolloin tehdään valinnat paitsi hausta toiselle asteelle, myös lukion kurssivalinnat. Tällöin peruskoulun opinto-ohjaajalla on suuri paine tunnistaa ja tukea oppijoita opinpolulle. Lukion alkuvaiheessa oppiaineiden "poisvalinta" käytännössä sulkisi yhä enemmän kyseiset alat tällöin pois myös korkea-asteelta.
- Ongelmallista pääsykokeissa on, että korkeakoulut pyrkivät vähentämään omaa koulutustarvettaan, kun pääsykokeisiin valmentautuminen nostaa uusien opiskelijoiden lähtötasoa alakohtaisessa substanssissa.

- Opiskelija saattaakin pitää väli vuoden valmentautuakseen suositulle koulutus alalle. Pääsykokeita tulisi kehittää tasa-arvoisemmiksi, jotta vältetään väli vuosien ja kalliiden valmennuskurssien kierre.
- Ylioppilaskokeen painottaminen korkea-asteen valinnoissa luo epätasa-arvoisen tilanteen lukiokoulutuksesta ja ammatillisesta koulutuksesta valmistuvien välille.
- Lukiokoulutuksessa on huomattavia alueellisia eroja, johtuen suurelta osin kuntien erilaisesta resurssoinnista koulutukseen. Muutos saattaisi aiheuttaa yhä enemmän "lukioshoppailua".

Aikuislukiota sekä avoimen korkeakoulujen tarjontaa voitaisiin kehittää huomioimaan erilaiset elämäntilanteet.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

2

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

- Lukio opetussuunnitelma on uudistunut ja tämän myötä myös arviointikäytänteitä on kehitetty osaamistavoitteita tukevaksi. Mikäli ylioppilastutkinnon painoarvoa entisestään kasvatetaan, on vaara, että ylioppilastutkinnoissa menestyminen alkaa dominoimaan asetettuja opetussuunnitelmavoitteita. Ylioppilaskoe on hyvin monotominen, jolloin se karsii kokonaan pois mahdollisuuden osoittaa tiettyjä metakompetensseja, joihin lukiokoulutuksessa olisi kuitenkin hyvä tähdätä. Tällaisista kompetensseista mainittakoon esimerkiksi vuorovaikutustaidot ja yhteistyötaidot. Ylioppilaskoe suuntaa hyvin kapea-alaisiin osaamistavoitteisiin, joista leimaavimpia ovat luku- ja kirjoitustaito.

- Ammatillisessa koulutuksessa tapahtuva reformi ja siihen liittyvät resurssileikkaukset kaventavat ammatillisien opiskelijoiden tosiasiallisia mahdollisuuksia hakeutua korkeakoulutuksen piiriin.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017-2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

- Pitkästä valmentautumisesta luopuminen edistää sosioekonomista tasa-arvoa ja asettaa eri elämänvaiheissa olevat hakijat tasa-arvoisempaan asemaan, joten se on kannatettavaa.
- Ammatillista väylän pitkin etenevien hakijoiden tasa-arvoisten mahdollisuuksien turvaamiseksi tulee varmistaa heille yhdenvertainen väylä hakeutua korkeakouluun.
- Soveltuvuutta tulee edelleen mitata useimmille aloille.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

- Esitys edistää tasa-arvoa, jos vastaavaa osamista on mahdollista hankkia ja päivittää myös toisen asteen jälkeen joustavasti, esim. aikuislukiossa tai ammatillisessa koulutuksessa.
- Opiskelijavalinnoissa tulee todella mitata motivaatiota, mihin ylioppilaskoe on huono mittari
- Alalle soveltuvuutta tulee useimmilla aloilla arvioida jatkossakin.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

- Ylioppilastutkinto tulokset ovat vertailukelpoisia samana vuonna kirjoittaneiden kesken, muttei verrannollisia pitkällä aikavälillä.
- Toisen asteen päättötutkinto on vertailukelpoinen vain yksikön sisällä.
- Ammatillisen koulutuksen tutkintotodistusten hyödynnettävyys ei ole verrattavissa lukion todistusten arvosanoihin oppiainesisältöjen erojen takia.
- Esitys edistää tasa-arvoa, jos vastaavaa osamista on mahdollista hankkia ja päivittää myös toisen asteen jälkeen joustavasti.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

- On oltava selkeä toinen hakuväylä, jossa ei rankaista hyvin nuorena tehdyistä vääristä ainevalinnoista.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

- Kyse ei saa olla toissijaisista valintamenettelyistä, vaan samanarvoisista mahdollisuuksista valita itselle sopivin tapa hakeutua korkeakouluihin: a) valintakokeiden ja

tutkintotodistuksen, b) valintakokeiden tai c) tutkintotodistuksen perusteella.

- Esitys edistää tasa-arvoa, jos "toiset väylät" ovat aidosti käytettävissä eivätkä edellytä maksullisten valmennuskurssien käymistä.

- Olisi harkittava mahdollisuutta kehittää nykyisistä valintakokeista kevyempiä versioita.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 2

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

- Jos ylioppilastutkinnon painoarvoa opiskelijavalinnoissa lisätään merkittävästi on olennaista kehittää myös ylioppilastutkinnon pisteytysjärjestelmää niin, että koeaineiden ja koekertojen välinen vertailtavuus ja yhdenvertaisuus paranee. Pisteytysjärjestelmää kehitettäessä on varottava sitä, ettei se kannusta kikkailuun, tietynlaisiin ainevalintoihin jo lukion aloitusvaiheessa. Mikäli lukion ulkopuolelta tulevilta hakijoilta edellytetään ylioppilaskokeen suorittamista opiskelijavalinnan perusteena, on erityisen tärkeää huolehtia siitä, että pisteytysjärjestelmä on läpinäkyvä ja ymmärrettävä.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin.

Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

2

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

-Ylioppilastutkinto ei saa muuttua pääsykokeeksi vaan sen tulee mitata lukion opetussuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamista. Sitä on kehitettävä nimenomaan lukion päättötutkintona. Lukion merkitys yleissivistävä koulutuksena tulee säilyttää.

-Huolena on jatko-opintojen kannalta tärkeiden valintojen tekemisen aikaistuminen. Tarvitaan mahdollisesti alakohtaista kansallisen tason raamitusta ja ohjausta, jotta lukio-opiskelijat voivat tietää, mikä merkitys lukion ainevalinnoilla on. Harva lukionsa aloittava 15-vuotias tietää, mihin korkeakouluun ja mihin koulutusohjelmaan aikoo hakea.

- Ammatillista reittiä pitkin tulevien hakijoiden tasavertaiset mahdollisuudet jatko-opintoihin on säilytettävä.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

-Koko toinen aste on otettava kerralla kokonaisuutena tarkasteluun ja pohdittava sitä kautta koulutusten kehittämistä. Asiaa on valmisteltava samanaikaisesti ammatillisen lainsäädännön muutosten ja reformityön kanssa.

- On perustettava työryhmä ja annettava sille aikaa. Aikataulu on liian kireä, jos halutaan toimenpiteiden olevan valintojen osalta käytössä jo vuonna 2018.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

- Tämä ei ole järkevä tapa mitata osaamista. Ylioppilaskoe on lukion päättötukinto, ei korkeakoulujen pääsykoe. Ammatillista reittiä etenevillä ei ole taustalla kolmen vuoden mittaista ylioppilaskokeisiin tähtäävää opiskelua taustalla eikä siten tasavertaista mahdollisuutta pärjätä kokeissa.

- Ammattikorkeakouluilla ja yliopistoilla on erilaiset tehtävät ja profiilit. Sekä ammatillista reittiä tulevilla että lukion käyneillä tulee olla akateemisia ja työelämän edellyttämiä valmiuksia, mutta ne painottuvat opinnoissa eri tavoin.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

- Edistää hakijoiden tasa-arvoisuutta sekä opiskelijavalintojen läpinäkyvyyttä ja ennakoitavuutta.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Raportissa painottuu lukiosta yliopistoihin hakeutuminen, ammattikoulusta valmistuvat jäävät uudistuksessa taka-alalle. Valintakoejärjestelmää uudistettaessa tulisi kuitenkin tarkastella koko toista astetta kokonaisuutena. Ammatillista reittiä tulevien aidot mahdollisuudet jatkaa opintojaan korkeakoulussa tulee turvata.

- Moninaiset tavat hakeutua korkeakoulutukseen tasaavat mahdollisuuksia päästä opiskelemaan elämän eri vaiheissa. Pääsykokeista luopumisen sijaan niitä tulisi kehittää.

- Muutoksen vaikutuksia tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen ei ole selvitetty riittävästi. Alueelliset erot, lukiokohtaiset erot kurss

itarjottimissa sekä tyttöjen ja poikien eriaikainen kehittyminen vaikuttavat kaikki osaltaan siihen, minkälaisia vaikutuksia esityksellä on tasa-arvonäkökulmasta.

- Alalle soveltuvuutta on jatkossakin mitattava useilla aloilla, esim. opettajankoulutuksen ja terveystieteiden alalla.

- Menestyminen ylioppilaskirjoituksissa ei yksiselitteisesti ennusta motivoitumista tietyn alan opinnoista. Parempi mittari lukioaikaisen motivaation mittaamiseen olisi lukion päättötodistus, jossa pitkäjänteisellä opiskelutyöllä saatu menestys on selkeämmin havaittavissa.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

- Ylioppilastutkinto ei saa muuttua korkeakoulujen pääsykokeeksi. Sen tulee säilyä lukion päättötutkintona ja sitä on sellaisenaan kehitettävä. Lukion asema yleissivistävänä oppilaitoksena tulee säilyttää ja sitä tulee sellaisenaan arvostaa.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Suomen Medisiinariliitto ry

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

2

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Lääketieteellisillä aloilla on jo valtakunnallisesti koordinoitua, erittäin pitkälle yhtenäistetyt valintakriteerit ja yhteinen valintakoe, joka tuotetaan yhteisin resurssein. Myös edellytyksiä siirtyä yhteisvalintaan selvitetään alalla parhaillaan. Siten työryhmän peräänkuuluttamaa yhtenäisyyttä ja tehostamista noudatetaan Suomen Medisiinariliiton näkemyksen mukaan lääketieteellisellä alalla, kuten esimerkiksi myös toisessa

Kohtaan "Pääsykokeita painottava järjestelmä on nykytilassa liian monimutkainen ja sitä on varaa selkeyttää kohti yhtä pääasiallista valintatapaa, todistusvalintaa." viitaten, Suomen Medisiinariliitto ei kannata yksioikoisesti todistusvalintaan siirtymistä. Suomen Medisiinariliitto näkee todistusvalinnassa seuraavat ongelmat:

1. Sukupuolten välinen tasa-arvo. Turun vuoden 2016 lääketieteellisen tiedekunnan hakijoilla tehdyssä simulaatiossa todettiin, että valittaessa sekä pääsykokeen että yo-todistuksen perusteella oli valituista miehiä 50,3 %. Valittaessa pelkästään todistuksen perusteella (pohjana Helsingin yliopiston valmistelema luonnontieteellinen lähtöpistemallinnus, jossa otetaan viiden ylioppilaskokeen arvosanat kurssimäärällä painotettuna huomioon) vain 37,5 % valituista oli miehiä. Miesten heikompi menestys lukio-opinnoissa ja kenties myöhempi kypsyminen ja havahtuminen opintojen tärkeyteen aiheuttaa miespuolisille hakijoille epätasa-arvoisen aseman todistusvalinnassa.
2. Todistusvalinnan riittävä erottelevuus. Samassa Turun lääketieteellisen tiedekunnan vuoden 2016 hakijoilla tehdyssä simulaatiossa 11 hakijaa jäi tasapistein hyväksymisrajalle. Käytetyssä pisteytyksessä otettiin jo viisi eri ylioppilaskoetta huomioon, kurssimäärällä painotettuna, kun pakollinen kirjoitusmäärä on

neljä koetta. Onko neljällä ylioppilastutkinnon kokeen arvosanalla edes mahdollista saada sellaista todistusvalintamallia aikaiseksi, joka ei johtaisi tasapisteisiin hyväksymisrajalla? Johtaako tasatilanne arpaan? Hakijan – yksittäisen nuoren – kannalta opiskelupaikkojen ratkaiseminen arvalla voi aiheuttaa katkeruuden ja epäoikeudenmukaisuuden tunnetta.

3. Valinnan yksipuolistuminen. Suomen Medisiinariliitto näkee, että huomioimalla ylioppilastutkinnon lisäksi toinenkin valintakriteeri – lukioperustainen, soveltava pääsykoe – saavutetaan kuvaavampi valintatulos. Turun vuoden 2016 lääketieteellisen tiedekunnan hakijoilla tehdyssä simulaatiossa todettiin, että simulaatiossa olisi tullut valituksi vain 47 % vuonna 2016 todellisessa valinnassa sisään päässeistä. Näin ollen pääsykoe selkeästi tuo lisäarvoa valintaan. Jos pääsykoe olisi valinnan puolesta yhdentekevä, olisivat valitut opiskelijat samat niin todistusvalinnassa kuin kokeeseen ja todistukseen perustuvassa valinnassa.

4. Ammattikoulun valitsevien nuorten mahdollisuudet pyrkiä yliopisto-opintoihin. Suomen Medisiinariliitto on huolissaan raportissakin viitatus ”toisen mahdollisuuden” järjestämisestä niille nuorille, jotka ovat 15-vuotiaana valinneet lukion sijasta ammattikouluopinnot. Ammattikoulu tuottaa yhtä lailla korkeakoulukelpoisuuden kuin lukio, mutta ammattikoulun todistuksen kääntäminen ylioppilastodistuksen kanssa vertailukelpoiseksi on hyvin haastavaa. Raportissa esitetään, että ammattikouluopiskelijat voisivat osallistua todistusvalintaan suorittamalla joitain ylioppilaskokeita. Tämä asettaa ammattikouluopiskelijat epätasa-arvoiseen asemaan, sillä lukio valmentaa ylioppilastutkinnon kokeisiin, toisin kuin ammattikoulu.

5. Maantieteellinen epätasa-arvo. Lukiomenestyksen painoarvon kasvaessa dramaattisesti todistusvalinnassa myös lukiovalinnan merkitys kasvaa. Jo nyt kaupunkikeskusten suuret lukiot houkuttelevat opiskelijoita kaukaakin, eikä ole epätavallista, että 16-vuotias nuori muuttaa kaupunkiin lukiokoulutuksen perässä. Lukio-opinnot vaativat maantieteellistä läsnäoloa, ja siten syrjäseuduilla asuvat, joilla ei ole halua tai taloudellisia mahdollisuuksia muuttaa korkeatasoisemman lukiokoulutuksen perässä kaupunkiin, jäävät huonompaan asemaan.

6. Lukioaikaisten valmennuskurssien aiheuttama epätasa-arvo. Raportissakin huomioitu valmennuskurssien siirtyminen lukioaikaiseksi aiheuttaa suurempaa taloudellista epätasa-arvoa kuin lukion jälkeiset valmennuskurssit, sillä alaikäisillä opiskelijoilla on harvoin edes teoreettista mahdollisuutta käydä töissä ja siten ansaita rahaa omaa valmennuskurssiaan varten. Siten lukioaikaiset valmennuskurssit edistävät varakkaiden perheiden lasten menestymistä ylioppilastutkinnossa ja siten korkeakouluvalinnoissa.

7. Lukio-opintojen venyminen. Suomen Medisiinariliitto pelkää, että todistusvalintaan siirtyminen pidentää lukiouria niin, että entistä useampi käyttää vähintään neljä vuotta lukion suorittamiseen. Ylioppilaskokeiden uusimisen vapauttaminen yhdistettynä sen gaussattuun arvosteluluonteeseen aiheuttaa myös sen, että uusimaan tulleet kokeneemmat opiskelijat oletettavasti heikentävät ensimmäistä kertaa ainetta kirjoittavien arvosanoja.

8. Lukion yleissivistävän luonteen heikentyminen. Lukion aloittava opiskelija on vielä kovin nuori, 15- tai 16-vuotias. Näin nuoren opiskelijan ei voida olettaa vielä tietävän, mihin korkeakouluopintoihin hän haluaa suunnata. Lukion kurssimuotoisuudesta huolimatta monen laajan aineen kirjoittamiseen lukion päätteeksi täytyy kursseja alkaa lukea jo ensimmäisen lukiovuoden aikana, muuten kaikkia kursseja ei ehdi käydä ennen abikevättä. Näin ollen todistusvalinnassa tietyille alalle tarvittavien aineiden valinta täytyisi tehdä jo 15- tai 16-vuotiaana. Suomen Medisiinariliitto kokee, että todistusvalinta ohjaa nuoria tekemään rajatumpia lukioainevalintoja korkeakouluvalintojen tarpeiden mukaan, ja heikentää lukion yleissivistävää luonnetta.

9. Opintojen keskeyttäneiden osuuden kasvu. Ruotsin Karolinska Institutetin lääketieteen koulutusohjelma – johon opiskelijat siirtyvät pääosin aiemman opintomenestyksen perusteella – kärsii huomattavasti korkeammasta opintojen keskeyttämisasteesta (5 %) kuin Suomen lääketieteelliset koulutusohjelmat. Siten valintamenetelmän kustannukset ovat enemmän kuin perusteltuja lääketieteellisellä alalla, jossa yhden opiskelijan keskeyttämisen kustannukset ovat huomattavan korkeat.

Suomen Medisiinariliitto kannattaa korkeakouluopintoihin siirtymisen sujuvoittamista ja pääsykokeiden painottumista lukio-opintojen päälle rakentuvaan soveltuvaan testaamiseen, mutta ei puhdasta todistusvalintaa.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

3

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

“Ylioppilastutkinnon kokeet ovat jo nykyisellään pääsykokeita parempi perusta korkeakoulujen valinnoille.” Suomen Medisiinariliitto viittaa kohdan 4 vastaukseen, jossa todetaan, että lukiotietoihinkin perustuva pääsykoe mittaa eri asioita kuin ylioppilaskokeen menestys, sillä todistusvalintasimulaatiossa vain 47 % sisään päässeistä oli samoja hakijoita kuin nykyisellä valintamenetelmällä.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

“Pääsykokeita, haastatteluja ja ennakkosuorituksia tai -tehtäviä pitäisi käyttää vain, jos todella tarvitaan jotain valinnan kannalta olennaista informaatiota, josta ylioppilastutkinto ei kerro.” Suomen Medisiinariliitto viittaa kohdan 4 vastaukseen, jossa todetaan, että lukiotietoihinkin perustuva pääsykoe mittaa eri asioita kuin ylioppilaskokeen menestys, sillä todistusvalintasimulaatiossa vain 47 % sisään päässeistä oli samoja hakijoita kuin nykyisellä valintamenetelmällä.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

3

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Suomen Medisiinariliitto pelkää, että todistusvalinta ei lisäisi koulutuksellista tasa-arvoa. Viittaamme tässä kommentteihin kysymyksessä 4.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Ongelmallisena Suomen Medisiinariliitto näkee ammattikouluopiskelijoilta mahdollisesti vaadittavat ylioppilastutkintosuoritukset. Suomen Medisiinariliitto pelkää myös, että lukio-opinnot aloittaviin nuoriin kohdistuu painetta valita tiettyjä oppiaineita jatko-opintojen valossa, jolloin lukion yleissivistävä luonne kärsii. Viittaamme lisäksi kohdassa 4 annettuihin kommentteihin.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulosopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

3

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Suomen Medisiinariliitto kannattaa valintamenetelmää, joka ei vaadi pitkää valmentautumista. Tällä Suomen Medisiinariliitto tarkoittaa valintaa, jossa otetaan huomioon toisen asteen opintomenestys sekä soveltavaa tietotaitoa mittaava pääsykoe. Suomen Medisiinariliitto ei kannata raportissa esitettyä todistusvalintaan siirtymistä.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

3

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Suomen Medisiinariliitto kannattaa opiskelijavalintojen perustuvan toisen asteen koulutuksessa hankittuihin sisältöihin ja sen alakohtaisesti sopivaan soveltamiseen pääsykoetilanteessa. Viittaamme kohdassa 4 annettuihin kommentteihin todistusvalinnan haasteista.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Suomen Medisiinariliitto kannattaa opiskelijavalintojen perustuvan toisen asteen koulutuksessa hankittuihin sisältöihin ja sen alakohtaisesti sopivaan soveltamiseen pääsykoetilanteessa. Viittaamme kohdassa 4 annettuihin kommentteihin todistusvalinnan haasteista.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

3

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Verkossa järjestetty avoin korkeakouluopetus aiheuttaa kustannuksia korkeakouluille ja vie paljon aikaa hakijalta. Suomen Medisiinariliitto näkee, että verkossa tehtävät korkeakouluopinnot ovat verrattavissa korkeakoulusisältöisiin pääsykokeisiin. Suomen Medisiinariliitto kannattaa sen sijaan kevyen valmistautumisen pääsykokeita, jotka perustuvat koetilanteessa sovellettavaan toisen asteen aikana hankittuun osaamiseen.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

3

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Suomen Medisiinariliitto pelkää, että lukio-opinnot muuttuvat vähemmän yleissivistäviksi kun jo 15-vuotiailla nuorilla on paineita valita oikeat oppiaineet lukioon korkeakouluvalinnat mielessään. Viittaamme tässä kohdassa 4 esitettyihin kommentteihin.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

3

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Viittaamme kohdassa 4 esitettyihin kommentteihin.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammatikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Suomen Opiskelija-Allianssi -OSKU ry

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

5

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Huomautamme tässä yhteydessä, että ammatillisesta tutkintotodistuksesta ei tällä hetkellä saa lainkaan pisteitä korkeakouluhaussa, ja se on täysin kestämatön tilanne. Luvussa 2.8. on todettu ja tunnustettu ansiokkaasti se, että ammatillisen tutkinnon arvosanoja ei hyödynnetä.

Suomen Opiskelija-Allianssi -OSKU ry:llä on tähän ratkaisu: ammatillisten perustutkintojen arvosteluasteikko tulee opiskelijoiden mielestä palauttaa nykyisestä 1-3:sta 1-5:een. Nykyään ammatillisen koulutuksen arvioinnissa käytettävä arvosteluasteikko 1-3 ei ole opiskelijan, työnantajien eikä arvioijien kannalta mielekäs. Asteikko on tasapäistävä ja usein myös epäreilu. Suppea arvosteluasteikko piilottaa erityislahjakkuudet ja ahkeruuden. Opiskelijoiden itsensä kehittäminen ja kunnianhimo kärsivät. Laajempi asteikko helpottaisi korkeakoulujen työtä todistusten pisteyttämisessä ja voisi palkita amiksia hyvästä opintomenestyksestä korkeakouluihin hakeutumisvaiheessa. Jatkossa myös yhteisten tutkinnon osien oppiainekohtaiset suoritukset tulee näkyä tutkintotodistuksessa, ei vain liitteissä. Molempia teemoja sivutaan myös raportin luvussa 6.3, sivulla 63 ("arvosanat eivät nykyään ole ylioppilastutkintoa vastaavasti vertailukelpoisia").

Kappaleen 2 johtopäätöksissä esitetyt ehdotukset valintaperusteiden pysyvyydestä ja niistä tiedottamisesta ovat kannatettavia piirteitä hakujärjestelmässä toisen asteen opiskelijoiden kannalta.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

5

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

5

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

3

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Luku 6.3 on OSKU ry:n mielestä koko raportin ongelmallisimman osan kannalta. Luvussa ehdotetaan pakollisia, maksullisia yo-kirjoituksia korkeakouluun hakeutuville amiksille. Emme missään nimessä voi kannattaa ehdotusta, joka asettaa toisen asteen opiskelijat eriarvoiseen asemaan. Korkeakouluun on voitava hakeutua ammatillisella taustalla ja todistuksella. Tästä lisää kysymyksen 30. alla.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

2

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

2

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Huomautamme myös tässä yhteydessä, että ammatillisen koulutuksen todistusten on oltava samalla viivalla lukiotodistusten kanssa.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

3

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

OSKU ry ei voi kannattaa toimenpideohjelman kohtaa ”valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella”. Toisen asteen koulutuksen todistuksia tulee kohdella tasavertaisina.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

2

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Toimenpideohjelman kohdassa 4 mainitaan, että ”lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa..., millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä”. Haluamme muistuttaa, että sama koskee myös ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevia.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

2

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

Voimme osittain kannattaa ehdotusta, mikäli amiksille tarjotaan samat mahdollisuudet kuin lukiolaisille.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 5

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

5

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

1

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

OSKU ry on pitänyt pitkään ja hartaasti esillä amistodistusten parempaa hyödyntämistä. ”Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella” on kannatettava kirjaus. Tässä yhteydessä toistamme kysymyksen 4 vastauksemme ja muistutamme, että tämä edellyttää arvosteluasteikon palauttamista 1-5:een ja todistusmerkintöjen uudistamista perustutkintojen todistusten osalta.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

OSKU ry katsoo, että amisten pakottaminen yo-kokeisiin olisi askel duaalimallin romuttamiseen. OSKU näkee, että tällaiset askeleet kohti nuorisokoulua eivät edesauta suomalaisen koulutuksen hyvää laatua.

Yhdistelmä­tutkinnon (kaksois-/kolmoistutkinto) tulee jatkossakin perustua vapaaehtoisuuteen ja sitä ei tule ulottaa automaattisesti koskemaan kaikkia toisen asteen opiskelijoita. Yhtenäinen toinen aste eli ns. nuorisokoulu olisi OSKUn mielestä toisen asteen koulutuksen laadun romuttaja. Ruotsissa nuorisokoulu-malli on pidentänyt opintoaikoja ja heikentänyt opintojen laatua. Kaikki eivät halua suorittaa ammatillisia

opintoja, mikäli heidän mielenkiintonsa on teoriassa kun taas monet vieroksuvat ajatusta lukio-opinnoista. Sama koskee ylioppilaskirjoituksia.

Mielestämme yo-kokeiden vaatiminen on myös tasa-arvokysymys: eikö tällöin pitäisi ammattikorkeakouluihin pyrkiviltä lukiolaisilta vaatia ammatillisten tutkinnon osien suorituksia?

OSKU ry ei voi kannattaa pakollisia, maksullisia yo-kirjoituksia amiksille missään muodossa.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltavuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

5

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

5

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ymmärrämme työryhmän toimeksiannon ja sen, että tässä yhteydessä ei ollut tarkoitus vielä syventyä ammatillisella tutkinnolla korkeakouluihin hakeutuvien tilanteeseen. Kiitämme ministeriötä siitä, että nyt ollaan asettamassa työryhmä pohtimaan ammatillisella todistuksella hakeutuvien reittejä korkeakoulutukseen. Toivomme, että tulevaisuudessa korkeakouluihin hakeutumista toiselta asteelta tarkastellaan myös kokonaisuutena.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Suomen Lukiolaisten Liitto

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

1

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

Yksi koulutus- ja tiedepolitiikan vaikuttavuuden tavoitteista on, että puolet uusista ylioppilaista jatkaa opintojaan samana vuonna. Uusimpien tilastojen valossa tavoite on yhä tärkeämpi: vuonna 2015 75 % uusista ylioppilaista haki jatkokoulutukseen, mutta seuraavana syksynä vain 32 % uusista ylioppilaista aloitti opinnot korkea-asteella. Tilanne on kestävämpi kuin yksilön kuin yhteiskunnankin kannalta. Opiskelijavalintauudistuksen toteutuminen on ollut riittämätöntä; korkeakouluille on kohdennettava yhä selkeämpi vastuu nuorten korkeakouluun siirtymisen vauhdittamisesta.

Opiskelijalle korkeakoulujen opiskelijavalintaan liittyy paljon stressitekijöitä. Tiiviimmällä yhteistyöllä ja selkeämmällä viestinnällä korkeakoulut voivat purkaa monimutkaisina ja vaikeaselkoisina näyttäytyviä valintakäytänteitä. Tämä vähentää myös opiskelijoiden tarvetta taktikoida hakuvaiheessa.

SLL katsoo, että lukiossa hankitun, opetussuunnitelmien perusteissa määritellyn, osaamisen on pääsääntöisesti riitettävä korkeakoulujen opiskelijavalinnassa näytöksi opiskelijan edellytyksistä tulla valituksi.

Opiskelijavalintojen kokonaisuudessa toisen asteen opinto-ohjauksella on suuri merkitys. Opinto-ohjauksen ei kuitenkaan voida ajatella automaattisesti ratkaisevan opiskelijavalintoihin liittyviä kipukohtia, vaan opinto-ohjauksen määrällistä ja laadullista riittävyyttä on tarkasteltava.

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

2

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

SLL kannattaa ylioppilastutkinnon hyödyntämistä nykyistä laajemmin korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. Ylioppilastutkinnon vertailtavuuden parantamisen myötä ylioppilastutkinnon arvosanat antavat reilun kuvan hakijan osaamisesta. Hyödyntäminen lisää opiskelijavalintojen kustannustehokkuutta niin hakijan kuin korkeakoulun näkökulmasta. Korkeakoulujen on harkittava, miten se suhtautuu hakijoihin, jotka ovat suorittaneet ylioppilaskokeet ennen standardoitujen yhteispisteiden keskiarvon käyttöönottoa.

SLL suhtautuu varovaisesti lukion päättötodistuksen hyödyntämiseen opiskelijavalinnoissa. Koska lukioissa on vaihteleva kurssitarjonta, ei suuntautumista pidä arvioida millään muulla kuin opetussuunnitelman

perusteiden mukaisilla valtakunnallisilla kursseilla. Päätötodistuksen arvosanat eivät ole vertailukelpoisia, joten niiden hyödyntäminen opiskelijavalinnoissa ei ole kannatettavaa.

Opiskelijoiden tietoisuus puheviestintäkokeista ja lukiodiplomeista on vaihteleva. Niiden hyödyntäminen opiskelijavalinnoissa voisi lisätä niiden tunnettuutta. Mikäli näitä päätettäisiin hyödyntää olisi koulutuksen järjestäjän tarjottava suoritusmahdollisuus opiskelijan tätä pyytäessä. Tällä hetkellä esimerkiksi lukiodiplomisuoritusten järjestäminen on lukiolle vapaaehtoista.

Erillisen puheviestintäkokeen sijaan SLL katsoo mielekkäämmäksi kehittää ylioppilastutkintoa mittaamaan myös kokelaan suullista viestintätaitoa.

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

1

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

Eryteisesti tietyille profesioaloille soveltuvuudella on jo valintavaiheessa suuri merkitys. Soveltuvuuskokeet ovat tällaisissa tapauksissa perusteltuja.

Useimmat koulutusalat mahdollistavat kuitenkin monenlaisia ammattipolkuja – miten näissä tapauksissa soveltuvuutta voitaisiin rajata valintavaiheessa? Tämä korostunee hakukohteiden laajentuessa. Soveltuvuuden arviointia on mielekkäämpää tehdä suuntautumisvaihtoehtoa valittaessa.

Lukiodiplomien hyödynnettävyyttä taidealojen opiskelijavalinnoissa voidaan lisätä kehittämällä lukiodiplomeita yhteistyössä taidealojen koulutusohjelmien kanssa. Lukiodiplomien ohjeiden päivittäminen on parhaillaan käynnissä Opetushallituksessa.

Lisäksi lukiodiplomeja olisi mielekäs laajentaa koskemaan myös tietoaiteita. Lukiodiplomien suorittaminen on pitkäjänteinen projekti, joka osoittaa opiskelijan erityistä kiinnostusta alalle.

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

2

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Nykytilan osalta on huomattava lukiodiplomien vaihtelevat kurssitarjottimet: siinä missä ylioppilastutkinnon kokeet perustuvat opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin kursseihin, monipuolinen tarjonta lukion omia kursseja antaa edun erityisesti pääsykokeisiin valmistautumiseen. Ylioppilaiden osalta ylioppilastutkinnon painottaminen tasaa lukiodiplomien resurssieroja.

SLL katsoo, että valmennuskursseille on toisella asteella huomattavasti pienempi kysyntä kuin pääsykokeisiin valmistauduttaessa. On jopa erityisen huolestuttavaa, mikäli maksuton koulutus ei pysty vastaamaan opiskelijoiden tarpeisiin jättäen tilaa yksityisille toimijoille. Tähän tulee kiinnittää huomiota koulutuksen määrärahoista päätettäessä.

SLL esittää, että uudistuksen yhteydessä tehdään päätös ylioppilastutkinnon tutkintomaksuista luopumisesta. Pakolliset maksut koulutusjärjestelmässä heikentävät koulutuksellista tasa-arvoa. Tutkintomaksujen osuus Ylioppilastutkintolautakunnan tuloista oli vuonna 2015 noin 6,7 miljoonaa euroa.

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

1

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Ylioppilastutkinnon arvosanojen hyödyntämisen edellytyksenä on poistaa ylioppilaskokeiden uusimisten rajoitukset. Tällä hetkellä hyväksytyä arvosanaa voi korottaa kerran. Pääsykokeisiin osallistumiseen ei ole rajoituksia. Käytännön on oltava vastaava myös ylioppilaskirjoitusten osalta. Korkea-asteelle hakeutumista ei pidä rajoittaa nykyisestä.

Arvosanojen erottelukyvyn parantamiseksi SLL kannattaa esitetyistä vaihtoehtoja B tai C.

MOOCien ja vastaavien uusien valintatapojen hyödyntäminen on kannatettavaa. Näiden hyödyntämisessä on kuitenkin huomioitava kohtuullinen työmäärä suhteessa lukion oppimäärän laajuuteen.

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

1

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

Ylioppilaiden korkea-asteelle siirtymisen nopeuttamiseksi on olennaista keventää abiturienttikyvään työkuormaa. Pitkää valmentautumista vaativista pääsykokeista luopuminen on olennainen osa tätä.

Keskeinen haaste opiskelijavalintojen kokonaisuudessa on lisätä opiskelijoiden hakeutumista alalle, joka todellisuudessa vastaa parhaiten hänen osaamistaan ja mielenkiintonsa kohteita. Opiskelijavalinnan rinnalle tarvitaan tiivimpää yhteistyötä lukioiden ja korkeakoulujen välille. Tämä tukee opiskelijaa hakupäätöksen tekemisessä.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

1

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

SLL katsoo, että lukiossa hankitun, opetussuunnitelmien perusteissa määritellyn, osaamisen on pääsääntöisesti riitettävä korkeakoulujen opiskelijavalinnassa näytöksi opiskelijan edellytyksistä tulla valituksi.

Mikäli korkeakoulut katsovat, ettei opetussuunnitelman perusteiden sisällöt ja tavoitteet nykyisellään tuota jatko-opintojen kannalta relevanttia osaamista, tulee opetussuunnitelman perusteita tarkastella tältä osin.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

1

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

Ylioppilaiden osalta ylioppilastutkinnon painottaminen tasaa lukioiden resurssieroja. Ylioppilastutkinnon kokeet perustuvat opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin kursseihin, jotka tarjotaan kaikissa Suomen lukioissa.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

1

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Myös opinto-ohjauksen resurssija on tarkasteltava näiltä osin, jotta opiskelijat saavat tarvitsemansa tuen ainevalintoihin.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

1

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

MOOCien ja vastaavien uusien valintatapojen hyödyntäminen on kannatettavaa. Näiden kehittämisessä on kuitenkin huomioitava kohtuullinen työmäärä suhteessa lukion oppimäärän laajuuteen.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien

tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 1

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

IB-tutkinnon osalta malleissa tulee kiinnittää arvosanojen vastaavuuksien lisäksi myös oppimäärien vastaavuuksiin.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

1

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Signaalivaikutusten osalta on erityisen tärkeää, että viesti valintaperusteista tavoittaa kaikki opiskelijat. Valintaperusteiden on oltava opinto-ohjaajien ja aineenopettajien tiedossa. Opiskelijoiden palautteen mukaan opinto-ohjauksessa koulutustarjontaa esitellään liian suppeasti. Opiskelijalle on tarjottava työkalut navigoida hakujärjestelmässä.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

5

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

5

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

SLL ei vastusta mahdollisuutta avata ylioppilastutkinnon kokeiden suorittamista myös muille ryhmille.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

5

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

5

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

1

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

SLL kannattaa tutkimus- ja tilastollisen näytön hyödyntämistä opiskelijavalintojen kehittämisessä.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Yleisesti SLL pitää tärkeänä, että korkea-asteen opiskelijavalinnoissa siirretään painopistettä toisella asteella hankittuun osaamiseen. Mikäli korkeakoulut katsovat, ettei opetussuunnitelman perusteiden sisällöt ja tavoitteet nykyisellään tuota jatko-opintojen kannalta relevanttia osaamista, tulee opetussuunnitelman perusteita tarkastella tältä osin.

SLL katsoo, että tutkintomaksuista sekä arvosanojen korottamisen rajoituksista luopuminen ovat edellytyksenä ylioppilastutkinnon hyödyntämiselle opiskelijavalinnassa.

Ylioppilastutkinnon hyödyntämisen ohella SLL toivoo selvitetävän mahdollisuuksia hyödyntää lukiodiplomeja opiskelijavalinnassa. Lukiodiplomien suorittaminen on pitkäjänteinen projekti, joka osoittaa opiskelijan erityistä kiinnostusta alalle. Lisäksi lukiodiplomeja olisi mielekäs laajentaa koskemaan myös tietoaineita.

Moni raportissa esitetty toimenpide on korkeakoulujen autonomian piirissä. SLL toivoo, että korkeakoulut todella sitoutuvat kehittämään valintajärjestelmää siten, että uusien ylioppilaiden siirtyminen korkeakoulutukseen nopeutuu.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

Kehittämisen lähtökohtana on oltava lukiokoulutuksen laadun ja tavoitteellisuuden turvaaminen. Ylioppilastutkinnon on säilyttävä lukion päättötutkintona ja sen on perustuttava lukion opetussuunnitelman perusteisiin. Kokelaiden kohtelu on oltava yhdenvertaista ja arvioinnin tuotettava vertailukelpoista tietoa ylioppilaiden osaamisesta.

Kehittämisessä on huomioitava lukiolaisten kokema stressi ja uupumus. Tutkintoa on kehitettävä yhä enemmän aineistokokeeksi, jotta kokeeseen valmistautuminen koetaan kevyemmäksi.

Rakenteellisesti nykytutkinto on toimiva. Pakollisia aineita ei tule lisätä.

Keskeisintä on kehittää kokeita vastaamaan nykyään sekä tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia taitoja.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)

Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto - SAKKI ry

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

4

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

4

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

7. Vastaako raportin luvussa 4 Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

4

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

11. Vastaako raportin luvussa 6 Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

4

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Lausunnonantajan kanta kuhunkin raportin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020. ? *

5

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

SAKKI toivoo, että korkeakoulujen opiskelijavalintojen kehittämisessä huomioidaan muutosten vaikutukset eri opiskelijaryhmiin. Korkeakouluvalintoja uudistettaessa on huomioitava ammatillisen koulutuksen reformi, joka on tällä hetkellä kriittisessä vaiheessa. Korkeakoulujen valintojen uudistus on tarkoitus ottaa käyttöön keväällä 2018 eli saman vuoden keväänä kun uusi ammatillisen koulutuksen lainsäädäntö tulee voimaan. Korkeakouluvalintojen uudistuksella voi olla mittavia jatko-opintokelpoisuutta heikentäviä sivuvaikutuksia ammatilliseen koulutukseen, joka joutuu uudella tavalla lunastamaan paikkansa varteenotettavana ja uskottavana vaihtoehtona lukiokoulutukselle. SAKKI on huolissaan sekä reformin että korkeakouluvalintojen kiireisestä aikataulusta ja pelkää, että lopputuloksessa ammattiin opiskelevien todellinen jatko-opintokelpoisuus heikkenee entisestään.

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. ? *

4

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

SAKKI on eri mieltä toimenpideohjelman kohdan 2 kanssa. On tärkeää, että korkeakouluvalinnoissa huomioidaan erilaisista elämäntilanteista tulevat henkilöt. Pääsykokeet mahdollistavat jatko-opintokelpoisuuden myös muille kuin lukion oppimäärän suorittaneille. Todistusvalinnat eivät ole itsessään ongelma SAKKille - myös ammatillisen koulutuksen todistuksella pitäisi olla mahdollista hakea suoraan ammattikorkeakouluun. Tämä olisi merkittävä parannus ammatillisen koulutuksen tuottamaan jatko-opintokelpoisuuteen. Ongelmaksi muodostuvat epäyhtenäiset käytännöt korkeakouluissa sekä tapa, jolla ammattiin opiskelevien opintomenestys pitkälti mitätöidään valintaperusteissa.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. ? *

4

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

SAKKI ei kannata sellaista korkeakouluvalintajärjestelmää, jossa valtaosa korkeakoulujen opiskelijapaikoista varataan ylioppilastutkinnon suorittajille. Tällainen järjestelmä on paitsi epäoikeudenmukainen myös tehoton, koska se ei hyödynnä nuorisoikäluokan toisen puoliskon eli ammattiin opiskelevien potentiaalia.

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. ? *

5

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

Korkeakoulujen valintaperusteiden päivitysrytmin muuttaminen ei ole itsessään ongelma. SAKKI kannattaa valintaperusteiden selkeyttämistä ja pysyvyyden varmistamista. Myös ammattiin opiskelevien tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita ammatillisen tutkinnon pohjalta. Työryhmän raportissa esitetyt toimenpide-ehdotukset ja ammatillisen koulutuksen heikkenevän jatko-opintokelpoisuuden ympärillä käyty julkinen keskustelu aiheuttaa epävarmuutta peruskoulun päättävien nuorten ja heidän vanhempiensa keskuudessa. Yhteishaun lähestyessä moni opinto-ohjaaja on herännyt siihen, että ei voi luvata jatko-opintokelpoisuutta ammatilliseen koulutukseen haluavalle nuorelle. Tämä johtaa signaalivaikutuksiin peruskoulun päättävien nuorten koulutusvalinnoissa.

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. ? *

4

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

SAKKI vastustaa ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja. SAKKI katsoo, että ei pitäisi olla toissijaisia valintamenettelyjä vaan pääsykokeet ovat yksi keino pitää huoli siitä, että kaikki hakijat ovat edes jollakin tasolla samalla lähtöviivalla. Avoimen korkeakoulutuksen parempi hyödyntäminen opiskelijavalinnoissa on hyvä askel eteenpäin, samoin digitaalisia suoritustapojen hyödyntäminen.

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon

yhteiseksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja. ? 5

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tulisi samalla valmistella uudet, yhteiset pisteytysmallit ammatillisten tutkintojen arvosanoille eikä jättää niitä kokonaan huomiotta valintaperusteissa.

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: Korkeakoulut huomioivat valintaperusteiden signaalivaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. ? *

4

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

Pyydämme huomioimaan myös valintaperusteiden signaalivaikutukset peruskoulun päättävien nuorten valintoihin. Jos ammatillisen koulutuksen jatko-opintokelpoisuutta heikennetään siirtymällä ylioppilaskoe-pohjaiseen korkeakouluvalintaan, signaalivaikutus toisen asteen valintoihin tulee olemaan merkittävä.

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. ? *

2

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

SAKKI luonnollisesti kannattaa toimenpide-ehdotuksessa esitetyn työryhmän perustamista ja vaatii päästä siihen mukaan. SAKKI kuitenkin ihmettelee toimenpide-ehdotuksen 8 viimeisen lauseen muotoilua "Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella". Mahdollisimman moni on tässä yhteydessä hieman epäselvä. Viittaako se ylioppilastutkinnon pohjalta hakevien jäljiltä ylitse jääviin paikkoihin? Muotoilu on näennäisestä myönteisyydestään huolimatta ongelmallinen, koska se lähtökohtaisesti asettaa ammattiin opiskelevien jatko-opintoihin liittyvät pyrkimykset toissijaisiksi lukiolaisten vastaaviin verrattuna.

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritusmahdollisuuksia tarpeen tarkastella. ? *

4

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

SAKKI ei missään nimessä voi hyväksyä ylioppilastutkinnon pakollisuutta jatko-opintoihin suuntautumisessa. Ylioppilastutkinnon määrittelemisen pakolliseksi tulee vähentämään jatko-opintoihin suuntautuvien ammattiin opiskelevien määrää. Ylioppilastutkinto perustuu lukion oppimäärään, joten kilpailu ammattiin opiskelevien ja lukiolaisten välillä tulee vääristymään. Nykyinen pääsykokeisiin perustuva järjestelmä ongelmiseen on parempi vaihtoehto ammattiin opiskeleville kuin suora kilpailu lukiolaisten kanssa siitä, kumpi on suorittanut lukion oppimäärää vastaavat opinnot menestyksekkäämmin.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. ? *

4

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

4

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. ? *

2

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

SAKKI kannattaa soveltuvuuden mittaamisen kehittämistä ja kannatta toimenpideohjelman esitystä. Soveltuvuuden määrittelyssä tulisi käyttää yhtenäistä standardia eri korkeakoulujen välillä.

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. ? *

5

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. ? *

1

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

SAKKI kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksiään työryhmän raporttiin. Alkuun on todettava, että pelkkä työryhmän toimeksianto, sen johtopäätöksistä ja toimenpideohjelmasta puhumattakaan, on ammattiin opiskelevien näkökulmasta hälyttävä. Valintajärjestelmän kehittäminen ja nivelvaiheen siirtymien jouduttaminen sekä hakijasuman purku ovat kaikki tärkeitä koulutuspoliittisia tavoitteita, joita myös SAKKI kannattaa. Työryhmän raportissa näitä asioita kuitenkin käsitellään tavalla, joka lähtökohtaisesti uhkaa sulkea ammattiin opiskelevilta ovet korkeakouluihin. Jatko-opintokelpoisuuden yksipuolinen käsittely pelkän ylioppilastutkinnon näkökulmasta on askel taaksepäin koulutukselliselle tasa-arvolle. Ylioppilastutkinnon laajempi hyödyntäminen korkeakouluvalinnoissa aiheuttaisi ammatillisen koulutuksen pohjalta korkeakouluopintoihin pyrkiville huomattavaa haittaa ja asettaisi nuorisoikäluokan eri puoliskot eriarvoiseen asemaan keskenään.

Ammattiin opiskelevat ovat jo tälläkin hetkellä korkeakouluvalinnoissa lukiolaisia heikommassa asemassa. Korkeakoulut voivat autonomiansa puitteissa päättää muun muassa ammatillisesta koulutuksesta valmistuneiden sisäänotettavien määrästä. Monissa korkeakouluissa ammatillisesta koulutuksesta valmistuneille varattu kiintiö on suhteettoman pieni verrattuna sieltä valmistuvien opiskelijoiden todelliseen potentiaaliin. Toinen ongelma on ammattiin opiskelevien opintomenestyksen täydellinen huomiotta jättäminen korkeakouluvalinnoissa. Liian usein korkeakouluun tähtävien ammattiin opiskelevien hyvästä opintomenestyksestä ammatillisissa opinnoissa ei ole mitään konkreettista hyötyä korkeakouluvalinnoissa. Kolmas keskeinen ongelma on nykyisen korkeakouluvalintajärjestelmän monimutkaisuus ja korkeakoulujen epäyhtenäiset käytännöt. SAKKI kiittää työryhmää siitä, että se on nostanut näitä ongelmia esiin raportissaan mutta katsoo, että työryhmän esittämät ratkaisuehdotukset ovat toimeksiannon lähtöasetelmasta johtuen ongelmallisia.

Työryhmän toimenpideohjelmassa esitetään, että ammatillisen tutkinnon suorittaneilta voitaisiin pääsykokeen sijasta edellyttää yhden, kahden tai kolmen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista. SAKKI pitää epäoikeudenmukaisena sellaista järjestelmää, jossa hakijat asetetaan näin räikeästi eriarvoiseen asemaan. Käytännössä tämä parantaisi lukiolaisten mahdollisuuksia päästä jatkamaan opintojaan ammattiin opiskelevien kustannuksella.

Työryhmän raportin johtopäätökset kokonaisuudessaan ovat ammattiin opiskeleville karua luettavaa. Raportin luonnoksessa toimenpideohjelmaksi lukee, että "amatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella." Tämä, kuten useat muut kohdat raportissa joissa käsitellään korkeakouluvalintoja ammattiin opiskelevien näkökulmasta, jää pelkän tahtotilan ilmaisuksi vailla todellista painoarvoa. Kriittisesti tarkasteltuna raportista syntyy vaikutelma, että ammattiin opiskelevien jatko-opintokelpoisuus on

työryhmän lähtöasetelmasta johtuen päälleliimattu jälkiajatus, johon ei oteta kantaa kuin retorisesti. Todellisuudessa raportin toimenpide-ehdotuksista aiheutuisi merkittävää vahinkoa ammatilliselle koulutukselle, mikä näkyisi muun muassa koulutuksen vetovoimaisuuden hiipumisena. Raportissa esitetyt toimenpide-ehdotukset ovat oivallisia jos työryhmän tosiasiallinen koulutuspoliittinen tavoite on saada ammatillisen koulutuksen suosion kasvu pysähtymään ja palauttaa lukiokoulutus sen entiseen loistoonsa.

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

SAKKI ei vastusta ylioppilastutkinnon kehittämistä. Tässä raportissa ylioppilastutkinnon kehittämisessä lähdetään kuitenkin liikkeelle ammatillisen koulutuksen jatko-opintokelpoisuuden merkittävästä heikentämisestä. Korkeakoulussa on oltava tilaa nuorisoikäluokan molemmille puoliskoille.

41. Pääsykokeiden kustannukset (Korkeakoulujen lisäkysymys)